

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER
ANA BİLİM DALI

YÜKSEK
LİSANS
TEZİ

FERİDUN ORAL'IN ÇOCUK KİTAPLARININ
ÇOCUK EDEBİYATI YÖNÜNDEN
İNCELENMESİ

Nurettin Çalışkan

TÜRKÇE EĞİTİMİ
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Antalya, 2024

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

FERİDUN ORAL'IN ÇOCUK KİTAPLARININ ÇOCUK EDEBİYATI YÖNÜNDEN
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nurettin ÇALIŞKAN

Danışman:
Prof. Dr. Tülin Arseven

ANTALYA, 2024

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Nurettin Çalışkan'ın bu çalışması **24.7.2024** tarihinde jürimiz tarafından Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı **Türkçe Eğitimi** Tezli Yüksek Lisans Programında **Yüksek Lisans Tezi** olarak **oy birliği/oy çokluğu** ile kabul edilmiştir

İMZA

Başkan : **Doç. Dr. Ömer LEKESİZ**
(Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü)

Üye : **Doç. Dr. Mazhar BAL**
(Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü)

Üye (Danışman) : **Prof. Dr. Tülin ARSEVEN**
(Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü)

YÜKSEK LİSANS TEZİNİN ADI: Feridun Oral'ın Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatı Yönünden İncelenmesi

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun tarihli ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçalardan gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışımında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

Nurettin ÇALIŞKAN

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışmasının hazırlanmasında ve tamamlanmasında bana destek veren, yol gösteren ve katkı sağlayan değerli kişilere teşekkürü bir borç bilirim.

Öncelikle, tez danışmanım Prof. Dr. Tülin Arseven'e, derin bilgi ve tecrübeleriyle beni yönlendirdiği, her aşamada yanımda olduğu ve değerli katkılarıyla bu çalışmanın ortaya çıkmasını sağladığı için sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Sorduğum her soruya sabırla yanıt vererek ve her defasında motivasyonumu artırarak bu sürecin en verimli şekilde ilerlemesini sağladınız.

Ayrıca, görüş ve önerileriyle çalışmama değer katan Prof. Dr. Zeliha Yazıcı'ya, Dr. Öğr. Üyesi Adile Yılmaz'a, Arş. Gör. Saim Turan'a ve Nuray Tümerdem'e teşekkürlerimi iletmek isterim.

Görev yaptığım okulun müdürü İbrahim Canbazoglu'na, bu süreçte bana verdiği destek ve gösterdiği anlayış için minnettarım.

Manevi desteklerini her daim yanımda hissettiğim kardeşlerim Rifat Orhan, Metin Çırağ ve Ceylan Bilirgen'e içten teşekkürlerimi sunarım.

Eğitim hayatım boyunca her türlü desteklerini esirgemeyen aileme de özel bir teşekkür borçluyum. Annem Fatime Çalışkan ve babam Halil Çalışkan'a, dedem Nurettin Çalışkan ve babaannem Bahriye Çalışkan'a her zaman yanımda olan ve desteklerini hissettiren ablam Hacer Çalışkan'a sonsuz teşekkürler.

En derin minnet ve sevgilerimi ise sevgili eşim Menekşe Bilirgen Çalışkan'a ve canım çocuklarım Doğa İzgi ve Deniz Umay'a sunuyorum. Eşim Menekşe, bana gösterdiği koşulsuz destek, anlayış ve her adımda yanımda olman, bu zorlu süreci aşmamı sağladı. Sevgili çocuklarım Doğa İzgi ve Deniz Umay, sizin sevginiz, neşeniz ve enerjiniz, bu çalışmanın arkasındaki gerçek güç kaynağı oldu. Sizlere duyduğum sevgi ve bağlılık, bu tezin tamamlanmasında en büyük ilham kaynağım oldu.

Bu tezi, hayatımın en değerli varlıkları olan çocuklarım Doğa İzgi ve Deniz Umay'a ithaf ediyorum.

Bu tez, tüm bu değerli kişilerin katkılarıyla mümkün olmuştur. Hepinize en derin saygı ve sevgilerimi sunuyorum.

ÖZET

FERİDUN ORAL'IN ÇOCUK KİTAPLARININ ÇOCUK EDEBİYATI YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

ÇALIŞKAN, Nurettin

Yüksek Lisans Tezi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Tülin ARSEVEN

Ağustos 2024, xx+330 Sayfa

Feridun Oral yazdığı ve çizdiği kitapları ile tanınan, ressamlığı ile de ön plana çıkan önemli bir çocuk edebiyatı yazarıdır. Bu araştırma, çok yönlü sanatçı kişiliği olan Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği kitapların çocuk okura uygunluğunu, çocuk edebiyatının nitelikleri açısından incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, öykünün hem yazarı hem de çizeri olan Oral'ın kitaplarını, geliştirilen kitap değerlendirme formuyla çocuk edebiyatına ve çocuk okura uygunluk açısından değerlendirmektedir.

Araştırmaya konu olan kitaplar, Feridun Oral'ın 1993-2024 yılları arasında hem yazıp hem de çizdiği Türkçe çocuk kitaplarıdır. Yazarın sadece çizdiği, yetişkinler için yazdığı ve başka dilde olan kitapları incelemeye dâhil edilmemiştir.

Araştırmada alanyazın taraması yapılarak biçim, içerik, dil ve anlatım ile resimler ana başlıkları ile kapsamlı bir kitap değerlendirme formu geliştirilmiştir. Formda kitapların taşınması gereken nitelikler maddeler halinde sorulmuş ve “evet” ya da “hayır” cevabı verecek şekilde kodlanmıştır. Oluşturulan her bir madde ile ilgili açıklama eklenmiştir. Geliştirilen 92 maddelik form, uzman görüşleri de alınarak incelemeye konu olan 22 kitabın değerlendirilmesinde kullanılmıştır. Her kitap için maddeye yönelik yapılan tespitle ilgili açıklama tabloya aktarılmıştır.

Araştırmada, Feridun Oral'ın hem yazıp hem çizdiği 22 çocuk kitabının, çocuk edebiyatının taşınması gereken nitelikleri, biçim açısından %84,83, içerik açısından %87,55, dil ve anlatım açısından % 71,94, resimler açısından %86,84 oranında taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu da Oral'ın kitaplarının çocuk okura genel olarak uygun olduğunu ortaya koymuştur.

Bu çalışmada oluşturulan kitap değerlendirme formu ile çocuk kitaplarının taşınması gereken nitelikler ortaya konulmuştur. Kitapları basmadan önce incelemek için yayınevlerinin, çocuk okur için kitap seçiminde ya da önerisinde bulunan öğretmen ve ebeveynlerin formdan faydalanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Feridun Oral, Çocuk Edebiyatı, Okuma Eğitimi, Okuma Metinleri, Çocuk Kitapları, Çocuk Okur*

ABSTRACT

ANALYSIS OF FERIDUN ORAL'S CHILDREN'S BOOKS FROM THE PERSPECTIVE OF CHILDREN'S LITERATURE

ÇALIŞKAN, Nurettin

Master Thesis, Turkish and Social Sciencer Education Mayor Science
Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Tülin ARSEVEN

August 2024, xx+330 pages

Feridun Oral is a renowned children's literature author recognized for both his writing and illustration contributions. This study aims to evaluate the suitability of his books for child readership and their adherence to the qualities of children's literature. The research focuses on Oral's books written and illustrated in Turkish between 1993 and 2024, excluding those solely illustrated by him, intended for adults, or written in other languages.

A comprehensive book evaluation chart was developed through a literature review, covering format, content, language, narrative, and illustrations as primary categories. The chart includes specific criteria that books should meet, coded to allow "yes" or "no" responses. Each criterion is accompanied by explanatory notes. The developed chart, comprising 92 items, was used to assess 22 books under study, with input from experts.

The findings indicate that Feridun Oral's 22 children's books, authored and illustrated by him, respectively meet criteria of children's literature to the following extents: 84.83% for format, 87.55% for content, 71.94% for language and narrative, and 86.84% for illustrations. This suggests that Oral's books are generally suitable for child readers.

In this study, a book assessment form was created to identify the qualities that children's books should possess. It is recommended that publishing houses use this form to review books before publication, and that teachers and parents who select or recommend books for young readers also benefit from it.

Keywords: *Feridun Oral, Children's Literature, Reading Education, Reading Texts, Children's books, Child Reader*

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iv
TABLolar LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR LİSTESİ	xx

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1	Problem Durumu.....	3
1.2	Amaç	5
1.3	Araştırma Soruları.....	5
1.4	Önem.....	6
1.5	Sınırlılıklar	6
1.6	Tanımlar	7

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1	Çocuk Edebiyatı Kitapları	8
2.1.1	Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Biçimsel Özellikler.....	9
2.1.1.1	Kitap Boyutu ve Cilt	10
2.1.1.2	Kapak ve Kâğıt Cinsi	10
2.1.1.3	Sayfa Düzeni	11
2.1.1.4	Harfler- Yazı Büyüklüğü- Mürekkep.....	12
2.1.2	Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken İçerik Özellikleri:	13
2.1.2.1	Konu.....	13
2.1.2.2	Tema	15
2.1.2.3	Kahramanlar:	15
2.1.2.4	Ana fikir	16
2.1.2.5	Plan	16
2.1.3	Çocuk Kitaplarında Dil ve Anlatım	17
2.1.4	Çocuk Kitaplarında Resimler	19
2.2	Feridun Oral	23
2.2.1	Feridun Oral'ın Hayatı	24
2.2.2	Feridun Oral'ın Eserleri	25
2.3	İlgili Araştırmalar	26

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1	Araştırmanın Modeli	31
3.2	Veri Toplama Aracı	31
3.3	Veri Toplama Süreci	32
3.4	Veri Analizi.....	32

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1	Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga ile İlgili Bulgular	34
4.1.1	Biçimsel Açıdan Bulgular	34
4.1.1.1	Kitap Boyutu ve Cilt	34
4.1.1.2	Kapak ve Kâğıt Cinsi	35
4.1.1.3	Sayfa Düzeni	36
4.1.1.4	Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya.....	37
4.1.2	İçerik Açısından Bulgular.....	38
4.1.2.1	Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce.....	38
4.1.2.2	Kahramanlar:	39
4.1.3	Dil ve Anlatım Açısından Bulgular	40
4.1.4	Resimler Açısından Bulgular.....	42
4.2	Kırmızı Elma ile İlgili Bulgular	44
4.2.1	Biçimsel Açıdan Bulgular	44
4.2.1.1	Kitap Boyutu ve Cilt	44
4.2.1.2	Kapak ve Kâğıt Cinsi	45
4.2.1.3	Sayfa Düzeni	46
4.2.1.4	Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya.....	47
4.2.2	İçerik Açısından Bulgular.....	47
4.2.2.1	Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce.....	48
4.2.2.2	Kahramanlar:	49
4.2.3	Dil ve Anlatım Açısından Bulgular	50
4.2.4	Resimler Açısından Bulgular.....	51
4.3	Kirpi ile Kestane ile İlgili Bulgular	53
4.3.1	Biçimsel Açıdan Bulgular	53
4.3.1.1	Kitap Boyutu ve Cilt	54
4.3.1.2	Kapak ve Kâğıt Cinsi	54
4.3.1.3	Sayfa Düzeni	56
4.3.1.4	Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya.....	57
4.3.2	İçerik Açısından Bulgular.....	57
4.3.2.1	Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce.....	57
4.3.2.2	Kahramanlar:	59

4.3.3	Dil ve Anlatım Açısından Bulgular	60
4.3.4	Resimler Açısından Bulgular.....	61
4.4	Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz ile İlgili Bulgular	63
4.4.1	Biçimsel Açıdan Bulgular	63
4.4.1.1	Kitap Boyutu ve Cilt	63
4.4.1.2	Kapak ve Kâğıt Cinsi	64
4.4.1.3	Sayfa Düzeni.....	65
4.4.1.4	Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya.....	66
4.4.2	İçerik Açısından Bulgular.....	67
4.4.2.1	Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce.....	67
4.4.2.2	Kahramanlar:	68
4.4.3	Dil ve Anlatım Açısından Bulgular	69
4.4.4	Resimler Açısından Bulgular.....	70
4.5	Benekli Faremi Gördünüz mü? ile İlgili Bulgular	72
4.5.1	Biçimsel Açıdan Bulgular	72
4.5.1.1	Kitap Boyutu ve Cilt	72
4.5.1.2	Kapak ve Kâğıt Cinsi	73
4.5.1.3	Sayfa Düzeni.....	74
4.5.1.4	Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya.....	75
4.5.2	İçerik Açısından Bulgular.....	76
4.5.2.1	Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce.....	76
4.5.2.2	Kahramanlar:	77
4.5.3	Dil ve Anlatım Açısından Bulgular	78
4.5.4	Resimler Açısından Bulgular.....	79
4.6	Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha ile İlgili Bulgular.....	81
4.6.1	Biçimsel Açıdan Bulgular	81
4.6.1.1	Kitap Boyutu ve Cilt	82
4.6.1.2	Kapak ve Kâğıt Cinsi	82
4.6.1.3	Sayfa Düzeni.....	83
4.6.1.4	Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya.....	84
4.6.2	İçerik Açısından Bulgular.....	85
4.6.2.1	Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce.....	85
4.6.2.2	Kahramanlar:	87
4.6.3	Dil ve Anlatım Açısından Bulgular	88
4.6.4	Resimler Açısından Bulgular.....	89
4.7	Küçük Fare Bidi İlgili Bulgular	91
4.7.1	Biçimsel Açıdan Bulgular	91
4.7.1.1	Kitap Boyutu ve Cilt	91
4.7.1.2	Kapak ve Kâğıt Cinsi	92
4.7.1.3	Sayfa Düzeni.....	93
4.7.1.4	Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya.....	94

4.7.2	İçerik Açısından Bulgular.....	95
4.7.2.1	Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce.....	95
4.7.2.2	Kahramanlar:	96
4.7.3	Dil ve Anlatım Açısından Bulgular	97
4.7.4	Resimler Açısından Bulgular.....	99
4.8	Kırmızı Kanatlı Baykuş ile İlgili Bulgular	101
4.8.1	Biçimsel Açıdan Bulgular	101
4.8.1.1	Kitap Boyutu ve Cilt	101
4.8.1.2	Kapak ve Kâğıt Cinsi	102
4.8.1.3	Sayfa Düzeni	103
4.8.1.4	Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya.....	104
4.8.2	İçerik Açısından Bulgular.....	105
4.8.2.1	Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce.....	105
4.8.2.2	Kahramanlar:	106
4.8.3	Dil ve Anlatım Açısından Bulgular	107
4.8.4	Resimler Açısından Bulgular.....	109
4.9	Babaannem Kime Benziyor? ile İlgili Bulgular	110
4.9.1	Biçimsel Açıdan Bulgular	111
4.9.1.1	Kitap Boyutu ve Cilt	111
4.9.1.2	Kapak ve Kâğıt Cinsi	111
4.9.1.3	Sayfa Düzeni	113
4.9.1.4	Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya.....	114
4.9.2	İçerik Açısından Bulgular.....	115
4.9.2.1	Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce.....	115
4.9.2.2	Kahramanlar:	116
4.9.3	Dil ve Anlatım Açısından Bulgular	117
4.9.4	Resimler Açısından Bulgular.....	119
4.10	Ay Ne Zaman Gelecek? ile İlgili Bulgular	120
4.10.1	Biçimsel Açıdan Bulgular	121
4.10.1.1	Kitap Boyutu ve Cilt	121
4.10.1.2	Kapak ve Kâğıt Cinsi	121
4.10.1.3	Sayfa Düzeni	122
4.10.1.4	Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya.....	123
4.10.2	İçerik Açısından Bulgular.....	124
4.10.2.1	Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce.....	124
4.10.2.2	Kahramanlar:	125
4.10.3	Dil ve Anlatım Açısından Bulgular	126
4.10.4	Resimler Açısından Bulgular.....	128
4.11	Meyveleri Kim Yemiş? ile İlgili Bulgular	130
4.11.1	Biçimsel Açıdan Bulgular	130

4.11.1.1	Kitap Boyutu ve Cilt	130
4.11.1.2	Kapak ve Kâğıt Cinsi	131
4.11.1.3	Sayfa Düzeni	132
4.11.1.4	Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya.....	133
4.11.2	İçerik Açısından Bulgular.....	134
4.11.2.1	Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce.....	134
4.11.2.2	Kahramanlar:	135
4.11.3	Dil ve Anlatım Açısından Bulgular	136
4.11.4	Resimler Açısından Bulgular.....	137
4.12	Yağmurlu Bir Gün ile İlgili Bulgular	139
4.12.1	Biçimsel Açıdan Bulgular	139
4.12.1.1	Kitap Boyutu ve Cilt	139
4.12.1.2	Kapak ve Kâğıt Cinsi	140
4.12.1.3	Sayfa Düzeni	142
4.12.1.4	Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya.....	143
4.12.2	İçerik Açısından Bulgular.....	143
4.12.2.1	Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce.....	144
4.12.2.2	Kahramanlar:	145
4.12.3	Dil ve Anlatım Açısından Bulgular	146
4.12.4	Resimler Açısından Bulgular.....	147
4.13	Farklı ama Aynı ile İlgili Bulgular	149
4.13.1	Biçimsel Açıdan Bulgular	149
4.13.1.1	Kitap Boyutu ve Cilt	149
4.13.1.2	Kapak ve Kâğıt Cinsi	150
4.13.1.3	Sayfa Düzeni	151
4.13.1.4	Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya.....	152
4.13.2	İçerik Açısından Bulgular.....	153
4.13.2.1	Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce.....	153
4.13.2.2	Kahramanlar:	154
4.13.3	Dil ve Anlatım Açısından Bulgular	155
4.13.4	Resimler Açısından Bulgular.....	157
4.14	Bu Kış Kimse Üşümeyecek ile İlgili Bulgular	159
4.14.1	Biçimsel Açıdan Bulgular	159
4.14.1.1	Kitap Boyutu ve Cilt	159
4.14.1.2	Kapak ve Kâğıt Cinsi	160
4.14.1.3	Sayfa Düzeni	161
4.14.1.4	Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya.....	162
4.14.2	İçerik Açısından Bulgular.....	163
4.14.2.1	Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce.....	163
4.14.2.2	Kahramanlar:	164
4.14.3	Dil ve Anlatım Açısından Bulgular	165

4.14.4	Resimler Açısından Bulgular.....	167
4.15	Guguklu Saatin Küçük Kuşu ile İlgili Bulgular.....	168
4.15.1	Biçimsel Açıdan Bulgular	169
4.15.1.1	Kitap Boyutu ve Cilt	169
4.15.1.2	Kapak ve Kâğıt Cinsi	169
4.15.1.3	Sayfa Düzeni.....	171
4.15.1.4	Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya.....	172
4.15.2	İçerik Açısından Bulgular.....	172
4.15.2.1	Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce.....	172
4.15.2.2	Kahramanlar:	174
4.15.3	Dil ve Anlatım Açısından Bulgular	174
4.15.4	Resimler Açısından Bulgular.....	176
4.16	Bir Lokmalık Masallar ile İlgili Bulgular	178
4.16.1	Biçimsel Açıdan Bulgular	178
4.16.1.1	Kitap Boyutu ve Cilt	178
4.16.1.2	Kapak ve Kâğıt Cinsi	179
4.16.1.3	Sayfa Düzeni.....	180
4.16.1.4	Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya.....	181
4.16.2	İçerik Açısından Bulgular.....	181
4.16.2.1	Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce.....	181
4.16.2.2	Kahramanlar:	182
4.16.3	Dil ve Anlatım Açısından Bulgular	183
4.16.4	Resimler Açısından Bulgular.....	185
4.17	Dedemin Hayal Defteri ile İlgili Bulgular	187
4.17.1	Biçimsel Açıdan Bulgular	187
4.17.1.1	Kitap Boyutu ve Cilt	187
4.17.1.2	Kapak ve Kâğıt Cinsi	188
4.17.1.3	Sayfa Düzeni.....	189
4.17.1.4	Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya.....	190
4.17.2	İçerik Açısından Bulgular.....	190
4.17.2.1	Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce.....	190
4.17.2.2	Kahramanlar:	192
4.17.3	Dil ve Anlatım Açısından Bulgular	193
4.17.4	Resimler Açısından Bulgular.....	194
4.18	Beklenmedik Misafir ile İlgili Bulgular.....	196
4.18.1	Biçimsel Açıdan Bulgular	196
4.18.1.1	Kitap Boyutu ve Cilt	197
4.18.1.2	Kapak ve Kâğıt Cinsi	197
4.18.1.3	Sayfa Düzeni.....	198
4.18.1.4	Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya.....	199

4.18.2	İçerik Açısından Bulgular.....	200
4.18.2.1	Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce.....	200
4.18.2.2	Kahramanlar:	201
4.18.3	Dil ve Anlatım Açısından Bulgular	202
4.18.4	Resimler Açısından Bulgular.....	203
4.19	Mine'nin Kırmızı Topu ile İlgili Bulgular	205
4.19.1	Biçimsel Açıdan Bulgular	205
4.19.1.1	Kitap Boyutu ve Cilt	206
4.19.1.2	Kapak ve Kâğıt Cinsi	206
4.19.1.3	Sayfa Düzeni	207
4.19.1.4	Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya.....	208
4.19.2	İçerik Açısından Bulgular.....	209
4.19.2.1	Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce.....	209
4.19.2.2	Kahramanlar:	211
4.19.3	Dil ve Anlatım Açısından Bulgular	211
4.19.4	Resimler Açısından Bulgular.....	213
4.20	Acaba Neden? ile İlgili Bulgular	215
4.20.1	Biçimsel Açıdan Bulgular	215
4.20.1.1	Kitap Boyutu ve Cilt	215
4.20.1.2	Kapak ve Kâğıt Cinsi	216
4.20.1.3	Sayfa Düzeni	217
4.20.1.4	Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya.....	218
4.20.2	İçerik Açısından Bulgular.....	219
4.20.2.1	Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce.....	219
4.20.2.2	Kahramanlar:	220
4.20.3	Dil ve Anlatım Açısından Bulgular	221
4.20.4	Resimler Açısından Bulgular.....	222
4.21	Ormanda Dört Mevsim ile İlgili Bulgular	224
4.21.1	Biçimsel Açıdan Bulgular	224
4.21.1.1	Kitap Boyutu ve Cilt	224
4.21.1.2	Kapak ve Kâğıt Cinsi	225
4.21.1.3	Sayfa Düzeni	226
4.21.1.4	Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya.....	227
4.21.2	İçerik Açısından Bulgular.....	228
4.21.2.1	Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce.....	228
4.21.2.2	Kahramanlar:	229
4.21.3	Dil ve Anlatım Açısından Bulgular	230
4.21.4	Resimler Açısından Bulgular.....	231
4.22	Kiraz Ağacındaki Kuzu ile İlgili Bulgular.....	233
4.22.1	Biçimsel Açıdan Bulgular	233

4.22.1.1	Kitap Boyutu ve Cilt	234
4.22.1.2	Kapak ve Kâğıt Cinsi	234
4.22.1.3	Sayfa Düzeni	235
4.22.1.4	Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya.....	236
4.22.2	İçerik Açısından Bulgular.....	237
4.22.2.1	Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce.....	237
4.22.2.2	Kahramanlar:	239
4.22.3	Dil ve Anlatım Açısından Bulgular	239
4.22.4	Resimler Açısından Bulgular.....	241
4.23	İncelenen Kitapların Biçimiyle ile İlgili Bütüncül Bulgular	243
4.23.1	Kitap Boyutu ve Cilt.....	243
4.23.2	Kapak ve Kâğıt Cinsi.....	244
4.23.3	Sayfa Düzeni.....	244
4.23.4	Harfler-Yazı Büyüklüğü-Mürekkep ve Boya	245
4.24	İncelenen Kitapların İçeriğiyle ile İlgili Bütüncül Bulgular	246
4.24.1	Konu-Tema-Plan- Ana Düşünce	246
4.24.2	Kahramanlar	246
4.25	İncelenen Kitapların Dil ve Anlatımıyla ile İlgili Bütüncül Bulgular	247
4.26	İncelenen Kitapların Resimleriyle ile İlgili Bütüncül Bulgular	248

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

5.1	Sonuç	251
5.2	Tartışma	285
5.3	Öneriler	288
KAYNAKÇA.....		290
EKLER		298
EK.1 Geliştirilen Kitap Değerlendirme Formu.....		298
EK.2 Geliştirilen Kitap Değerlendirme Formu Uzman Görüşleri		303
EK.3 İncelenen Kitapların Ön ve Arka Kapak Fotoğrafları		317
ÖZ GEÇMİŞ		328
BİLDİRİM.....		329
İNTİHAL RAPORU		330

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2-1 Feridun Oral'ın Eserleri.....	25
Tablo 4-1 Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi	34
Tablo 4-2 Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi	35
Tablo 4-3 Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga Adlı Kitabın Sayfa Düzeni	36
Tablo 4-4 Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası	37
Tablo 4-5 Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan ve Ana Düşüncesi ..	38
Tablo 4-6 Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga Adlı Kitabın Kahramanları.....	39
Tablo 4-7 Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı.....	40
Tablo 4-8 Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga Adlı Kitabın Resimleri	42
Tablo 4-9 Kırmızı Elma Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi	44
Tablo 4-10 Kırmızı Elma Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi.....	45
Tablo 4-11 Kırmızı Elma Adlı Kitabın Sayfa Düzeni.....	46
Tablo 4-12 Kırmızı Elma Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası	47
Tablo 4-13 Kırmızı Elma Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi	48
Tablo 4-14 Kırmızı Elma Adlı Kitabın Kahramanları.....	49
Tablo 4-15 Kırmızı Elma Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı	50
Tablo 4-16 Kırmızı Elma Adlı Kitabın Resimleri	52
Tablo 4-17 Kirpi ile Kestane Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi.....	54
Tablo 4-18 Kirpi ile Kestane Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi	54
Tablo 4-19 Kirpi ile Kestane Adlı Kitabın Sayfa Düzeni	56
Tablo 4-20 Kirpi ile Kestane Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası ..	57
Tablo 4-21 Kirpi ile Kestane Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi.....	57
Tablo 4-22 Kirpi ile Kestane Adlı Kitabın Kahramanları	59
Tablo 4-23 Kirpi ile Kestane Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı	60
Tablo 4-24 Kirpi ile Kestane Adlı Kitabın Resimleri.....	61
Tablo 4-25 Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi.....	63
Tablo 4-26 Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi.....	64
Tablo 4-27 Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz Adlı Kitabın Sayfa Düzeni	65
Tablo 4-28 Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü – Mürekkep ve Boyası	66

Tablo 4-29 Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi	67
Tablo 4-30 Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz Adlı Kitabın Kahramanları	68
Tablo 4-31 Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı	69
Tablo 4-32 Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz Adlı Kitabın Resimleri.....	70
Tablo 4-33 Benekli Faremi Gördünüz mü? Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi	72
Tablo 4-34 Benekli Faremi Gördünüz mü? Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi	73
Tablo 4-35 Benekli Faremi Gördünüz mü? Adlı Kitabın Sayfa Düzeni	74
Tablo 4-36 Benekli Faremi Gördünüz mü? Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası	75
Tablo 4-37 Benekli Faremi Gördünüz mü? Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi	76
Tablo 4-38 Benekli Faremi Gördünüz mü? Adlı Kitabın Kahramanları.....	77
Tablo 4-39 Benekli Faremi Gördünüz mü? Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı.....	78
Tablo 4-40 Benekli Faremi Gördünüz mü? Adlı Kitabın Resimleri	79
Tablo 4-41 Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi.....	82
Tablo 4-42 Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi.....	82
Tablo 4-43 Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha Adlı Kitabın Sayfa Düzeni.....	83
Tablo 4-44 Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü – Mürekkep ve Boyası	85
Tablo 4-45 Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi	85
Tablo 4-46 Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha Adlı Kitabın Kahramanları	87
Tablo 4-47 Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı	88
Tablo 4-48 Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha Adlı Kitabın Resimleri.....	89
Tablo 4-49 Küçük Fare Bidi Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi	91
Tablo 4-50 Küçük Fare Bidi Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi	92
Tablo 4-51 Küçük Fare Bidi Adlı Kitabın Sayfa Düzeni	93
Tablo 4-52 Küçük Fare Bidi Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası ..	94
Tablo 4-53 Küçük Fare Bidi Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi	95
Tablo 4-54 Küçük Fare Bidi Adlı Kitabın Kahramanları.....	96
Tablo 4-55 Küçük Fare Bidi Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı.....	97
Tablo 4-56 Küçük Fare Bidi Adlı Kitabın Resimleri	99

Tablo 4-57 Kırmızı Kanatlı Baykuş Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi.....	101
Tablo 4-58 Kırmızı Kanatlı Baykuş Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi.....	102
Tablo 4-59 Kırmızı Kanatlı Baykuş Adlı Kitabın Sayfa Düzeni	103
Tablo 4-60 Kırmızı Kanatlı Baykuş Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası	104
Tablo 4-61 Kırmızı Kanatlı Baykuş Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi.....	105
Tablo 4-62 Kırmızı Kanatlı Baykuş Adlı Kahramanları	106
Tablo 4-63 Kırmızı Kanatlı Baykuş Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı	107
Tablo 4-64 Kırmızı Kanatlı Baykuş Adlı Kitabın Resimleri.....	109
Tablo 4-65 Babaannem Kime Benziyor? Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi.....	111
Tablo 4-66 Babaannem Kime Benziyor? Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi.....	111
Tablo 4-67 Babaannem Kime Benziyor? Adlı Kitabın Sayfa Düzeni	113
Tablo 4-68 Babaannem Kime Benziyor? Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası	114
Tablo 4-69 Babaannem Kime Benziyor? Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi.	115
Tablo 4-70 Babaannem Kime Benziyor? Adlı Kitabın Kahramanları	116
Tablo 4-71 Babaannem Kime Benziyor? Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı	117
Tablo 4-72 Babaannem Kime Benziyor? Adlı Kitabın Resimleri.....	119
Tablo 4-73 Ay Ne Zaman Gelecek? Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi	121
Tablo 4-74 Ay Ne Zaman Gelecek? Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi	121
Tablo 4-75 Ay Ne Zaman Gelecek? Adlı Kitabın Sayfa Düzeni	123
Tablo 4-76 Ay Ne Zaman Gelecek? Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası	124
Tablo 4-77 Ay Ne Zaman Gelecek? Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi	124
Tablo 4-78 Ay Ne Zaman Gelecek? Adlı Kitabın Kahramanları.....	125
Tablo 4-79 Ay Ne Zaman Gelecek? Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı.....	126
Tablo 4-80 Ay Ne Zaman Gelecek? Adlı Kitabın Resimleri	128
Tablo 4-81 Meyveleri Kim Yemiş? Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi	130
Tablo 4-82 Meyveleri Kim Yemiş? Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi	131
Tablo 4-83 Meyveleri Kim Yemiş? Adlı Kitabın Sayfa Düzeni	132
Tablo 4-84 Meyveleri Kim Yemiş? Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası	133

Tablo 4-85 Meyveleri Kim Yemiş? Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi	134
Tablo 4-86 Meyveleri Kim Yemiş? Adlı Kitabın Kahramanları.....	135
Tablo 4-87 Meyveleri Kim Yemiş? Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı	136
Tablo 4-88 Meyveleri Kim Yemiş? Adlı Kitabın Resimleri	137
Tablo 4-89 Yağmurlu Bir Gün Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi.....	140
Tablo 4-90 Yağmurlu Bir Gün Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi.....	140
Tablo 4-91 Yağmurlu Bir Gün Adlı Kitabın Sayfa Düzeni	142
Tablo 4-92 Yağmurlu Bir Gün Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası	143
Tablo 4-93 Yağmurlu Bir Gün Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi.....	144
Tablo 4-94 Yağmurlu Bir Gün Adlı Kitabın Kahramanları	145
Tablo 4-95 Yağmurlu Bir Gün Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı	146
Tablo 4-96 Yağmurlu Bir Gün Adlı Kitabın Resimleri.....	147
Tablo 4-97 Farklı Ama Aynı Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi.....	149
Tablo 4-98 Farklı Ama Aynı Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi	150
Tablo 4-99 Farklı Ama Aynı Adlı Kitabın Sayfa Düzeni	151
Tablo 4-100 Farklı Ama Aynı Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası	152
Tablo 4-101 Farklı Ama Aynı Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi.....	153
Tablo 4-102 Farklı Ama Aynı Adlı Kitabın Kahramanları	154
Tablo 4-103 Farklı Ama Aynı Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı	156
Tablo 4-104 Farklı Ama Aynı Adlı Kitabın Resimleri.....	157
Tablo 4-105 Bu Kış Kimse Üşümecek Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi.....	159
Tablo 4-106 Bu Kış Kimse Üşümecek Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi.....	160
Tablo 4-107 Bu Kış Kimse Üşümecek Adlı Kitabın Sayfa Düzeni	161
Tablo 4-108 Bu Kış Kimse Üşümecek Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası	162
Tablo 4-109 Bu Kış Kimse Üşümecek Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi.....	163
Tablo 4-110 Bu Kış Kimse Üşümecek Adlı Kitabın Kahramanları	164
Tablo 4-111 Bu Kış Kimse Üşümecek Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı	165
Tablo 4-112 Bu Kış Kimse Üşümecek Adlı Kitabın Resimleri.....	167
Tablo 4-113 Guguklu Saatin Küçük Kuşu Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi.....	169

Tablo 4-114 Guguklu Saatin Küçük Kuşu Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi.....	169
Tablo 4-115 Guguklu Saatin Küçük Kuşu Adlı Kitabın Sayfa Düzeni.....	171
Tablo 4-116 Guguklu Saatin Küçük Kuşu Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası	172
Tablo 4-117 Guguklu Saatin Küçük Kuşu Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi	172
Tablo 4-118 Guguklu Saatin Küçük Kuşu Adlı Kitabın Kahramanları	174
Tablo 4-119 Guguklu Saatin Küçük Kuşu Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı	175
Tablo 4-120 Guguklu Saatin Küçük Kuşu Adlı Kitabın Resimleri.....	176
Tablo 4-121 Bir Lokmalık Masallar Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi	178
Tablo 4-122 Bir Lokmalık Masallar Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi	179
Tablo 4-123 Bir Lokmalık Masallar Adlı Kitabın Sayfa Düzeni	180
Tablo 4-124 Bir Lokmalık Masallar Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası	181
Tablo 4-125 Bir Lokmalık Masallar Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi	181
Tablo 4-126 Bir Lokmalık Masallar Adlı Kitabın Kahramanları.....	182
Tablo 4-127 Bir Lokmalık Masallar Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı.....	184
Tablo 4-128 Bir Lokmalık Masallar Adlı Kitabın Resimleri	185
Tablo 4-129 Dedemin Hayal Defteri Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi	187
Tablo 4-130 Dedemin Hayal Defteri Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi	188
Tablo 4-131 Dedemin Hayal Defteri Adlı Kitabın Sayfa Düzeni	189
Tablo 4-132 Dedemin Hayal Defteri Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası	190
Tablo 4-133 Dedemin Hayal Defteri Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi	190
Tablo 4-134 Dedemin Hayal Defteri Adlı Kitabın Kahramanları.....	192
Tablo 4-135 Dedemin Hayal Defteri Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı.....	193
Tablo 4-136 Dedemin Hayal Defteri Adlı Kitabın Resimleri	194
Tablo 4-137 Beklenmedik Misafir Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi.....	197
Tablo 4-138 Beklenmedik Misafir Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi.....	197
Tablo 4-139 Beklenmedik Misafir Adlı Kitabın Sayfa Düzeni.....	198
Tablo 4-140 Beklenmedik Misafir Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası	199

Tablo 4-141 Beklenmedik Misafir Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi.....	200
Tablo 4-142 Beklenmedik Misafir Adlı Kitabın Kahramanları	201
Tablo 4-143 Beklenmedik Misafir Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı	202
Tablo 4-144 Beklenmedik Misafir Adlı Kitabın Resimleri.....	204
Tablo 4-145 Mine'nin Kırmızı Topu Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi	206
Tablo 4-146 Mine'nin Kırmızı Topu Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi	206
Tablo 4-147 Mine'nin Kırmızı Topu Adlı Kitabın Sayfa Düzeni	207
Tablo 4-148 Mine'nin Kırmızı Topu Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası	208
Tablo 4-149 Mine'nin Kırmızı Topu Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi	209
Tablo 4-150 Mine'nin Kırmızı Topu Adlı Kitabın Kahramanları.....	211
Tablo 4-151 Mine'nin Kırmızı Topu Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı	211
Tablo 4-152 Mine'nin Kırmızı Topu Adlı Kitabın Resimleri	213
Tablo 4-153 Acaba Neden? Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi.....	215
Tablo 4-154 Acaba Neden? Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi	216
Tablo 4-155 Acaba Neden? Adlı Kitabın Sayfa Düzeni	217
Tablo 4-156 Acaba Neden? Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası ..	218
Tablo 4-157 Acaba Neden? Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi	219
Tablo 4-158 Acaba Neden? Adlı Kitabın Kahramanları	220
Tablo 4-159 Acaba Neden? Adlı Kitabın Dil ve Anlatım Açısından İncelenmesi	221
Tablo 4-160 Acaba Neden? Adlı Kitabın Resimleri	222
Tablo 4-161 Ormanda Dört Mevsim Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cilt Açısından İncelenmesi	224
Tablo 4-162 Ormanda Dört Mevsim Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi	225
Tablo 4-163 Ormanda Dört Mevsim Adlı Kitabın Sayfa Düzeni	226
Tablo 4-164 Ormanda Dört Mevsim Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası	227
Tablo 4-165 Ormanda Dört Mevsim Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi.....	228
Tablo 4-166 Ormanda Dört Mevsim Adlı Kitabın Kahramanları	229
Tablo 4-167 Ormanda Dört Mevsim Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı	230
Tablo 4-168 Ormanda Dört Mevsim Adlı Kitabın Resimleri	231
Tablo 4-169 Kiraz Ağacındaki Kuzu Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi	234

Tablo 4-170 Kiraz Ağacındaki Kuzu Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi.....	234
Tablo 4-171 Kiraz Ağacındaki Kuzu Adlı Kitabın Sayfa Düzeni.....	235
Tablo 4-172 Kiraz Ağacındaki Kuzu Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası	237
Tablo 4-173 Kiraz Ağacındaki Kuzu Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi	237
Tablo 4-174 Kiraz Ağacındaki Kuzu Adlı Kitabın Kahramanları	239
Tablo 4-175 Kiraz Ağacındaki Kuzu Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı	240
Tablo 4-176 Kiraz Ağacındaki Kuzu Adlı Kitabın Resimleri.....	241
Tablo 4-177 İncelenen Kitapların Kitap Boyutu ve Ciltle İlgili Maddelere Verdiği "Evet-Hayır" Cevabının Sayı Dağılımları	243
Tablo 4-178 İncelenen Kitapların Kapak ve Kâğıt Cinsiyle İlgili Maddelere Verdiği "Evet-Hayır" Cevabının Sayı Dağılımları	244
Tablo 4-179 İncelenen Kitapların Sayfa Düzeniyle İlgili Maddelere Verdiği "Evet-Hayır" Cevabının Sayı Dağılımları	244
Tablo 4-180 İncelenen Kitapların Harfler, Yazı Büyüklüğü, Mürekkep ve Boyasıyla İlgili Maddelere Verdiği "Evet-Hayır" Cevabının Sayı Dağılımları.....	245
Tablo 4-181 İncelenen Kitapların Konu, Tema, Plan ve Ana Düşüncesiyle İlgili Maddelere Verdiği "Evet-Hayır" Cevabının Sayı Dağılımları	246
Tablo 4-182 İncelenen Kitapların Kahramanlarıyla İlgili Maddelere Verdiği "Evet-Hayır" Cevabının Sayı Dağılımları	246
Tablo 4-183 İncelenen Kitapların Dil ve Anlatımıyla İlgili Maddelere Verdiği "Evet-Hayır" Cevabının Sayı Dağılımları	247
Tablo 4-184 İncelenen Kitapların Resimleriyle İlgili Maddelere Verdiği "Evet-Hayır" Cevabının Sayı Dağılımları	248

KISALTMALAR LİSTESİ

E. : Evet

H. : Hayır

IBBY: International Board on Books for Young People(Uluslararası Gençlik Kitapları Kurulu)

ÇGYD: Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneği

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

S.N. : Soru Numarası

UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization(Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu)

YKY: Yapı Kredi Yayınları

BÖLÜM I GİRİŞ

Eğitim, milletlerin geleceğini şekillendiren en temel unsurlardan biridir. Eğitim, aynı topraklarda yaşayıp ortak bir dil, tarih, duygu, ideal, gelenek ve göreneklere sahip insan topluluğu (TDK, 2011) olarak tanımlanan milletin bu birliği korumasını sağlar. Maddi ve manevi bütün değerleri işlemek ve bu değerleri geliştirmek olarak açıklanan kültür (Kaplan, 2008), eğitim ve öğretimi içine almaktadır (Kant, 2020). Eğitim, insanlarda sosyal hayata ve çağın gereklerine uygun tutum geliştirme, davranış değişikliğini sağlama olarak nitelendirilirken, eğitimin dünü tanıma, bugünü kavratma ve yarına hazırlama olarak üç temel görevi vardır (Kavcar, 1982). Bu bilgilerden hareketle kültürün aktarımını sağlayanın eğitim olduğu görülmektedir.

Dil, insanlar arasındaki iletişimi sağlayan ve bireyin toplumla bütünleşip kendini ifade edebilmesini mümkün kılan en önemli araçtır. Dil, bireye düşünce üretme, düşüncelerini dışa vurma, bilgi edinme, geçmişini hatırlama, geleceğine yön verme, kişiliğini kazanma, hayatını sürdürme gibi birçok açıdan yardımcı olmaktadır (Avcı, 2010). İletişimi sağlama amacıyla farklı araçlar kullanılabilir. Hangi araç ile yapılırsa yapılsın insanlar arasında iletişimi sağlayan en önemli unsur her daim dil olmuştur (Karasoy, 2012). Görüldüğü gibi, dil hem toplum için hem de birey için büyük değer taşımaktadır. Toplumun işleyişini ve bireyin toplum içinde var olmasını sağlamak da yine dil ile mümkün olur.

“Dil olmasa düşünce ve duygu da gelişmezdi, insan topluluğu ilerlemez, bir medeniyet yaratamazdı. Yine kişiöğluna vergi olan din hayatı ile sanat hayatı da dil temeli üzerine kurulmuşlardır.” (Banguoğlu, 1990, s. 10). Bu sözler, dilin hem medeniyet hem de kültür açısından ne denli önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bu cümlelerden de hareketle sanatın da dil üzerine kurulu olduğu anlaşılmaktadır.

Kültür ve dil üzerine yazdığı kitabında Kaplan (2008), dili milletin maddi ve manevi değerlerinin en başında gelen unsur olarak belirtmektedir. Dil aynı zamanda bir ulusun kültürünün aynasıdır ve toplumu millet yapan en güçlü bağıdır (Aksan, 2020). Bu sözlerden yola çıkarak, hem kültür hem de onun taşıyıcısı olan dilimizi bir kültür aktarıcısı olarak çocuklarımıza en doğru ve en güzel şekilde aktarmamız gerekmektedir.

Kültür, insanların tarihsel ve toplumsal süreç içinde yarattığı maddi ve manevi değerlerin yanı sıra bu değerleri sonraki nesillere aktarmakta kullanılan, insanın doğal ve

toplumsal çevresine egemenliğini belirleyen araçların bütünüdür (TDK, 2011). Bu bağlamda, dil kültürün önemli bir parçası olarak, kültürel değerlerin iletilmesi ve nesiller arası iletişimin sağlanması açısından merkezi bir rol oynar. Dilin, millî varlığımız için ayrılmaz bir parça olduğu kesindir (Ercilasun, 1993). Bu değerli parçayı en güzel hâlleriyle hissettirmek ve dilin tadına varmamızı sağlamak için edebî eserlere ihtiyaç duymaktayız.

Edebiyat, duygu, düşünce ve hayallerimizin yazıyla ve sözle ifade edilmesidir. İnsanın diğer yeteneklerine ulaşmasının yolu, kendi duygu ve düşüncelerini dil aracılığıyla daha etkili ve güzel bir biçimde anlatmasından geçmektedir (Kıbrıs, 2016). Bu bağlamda, insanı eğitme sürecinde edebiyata ihtiyaç duyulmaktadır.

Ana dilin en yetkin kullanımı edebiyatta ortaya çıkar. Edebî eserler anlatımın yapıldığı dilin anlatım güzelliklerini yansıtır. Bireyin duygu ve düşüncelerini de geliştirmede önemli katkıları olan edebiyat sayesinde, toplumun fertlerinin anlama ve anlatma becerisi gelişir ve bu sayede düşünme/ öğrenme aracı olarak ana dillerini yetkin bir biçimde kullanabilirler (Sever, 2015). Edebiyatın insana kendi gerçekliğini sanat yoluyla aktardığını ve dilin zenginlikleriyle bu ülkü çerçevesinde hareket ettiğini görmekteyiz.

Aynadaki yansıma, kendisine akseden eşyaya benzer. Bu anlamda edebiyat kültürün aynadaki şekline benzetilebilir ki bu da kültür alanında ne varsa, onların hepsinin akislerinin edebiyatta bulunmasının mümkün olduğunu gösterir (Kaplan, 2008). Dil ile kültürü nasıl ki ayrı tutamıyorsak edebiyatı da bu kavramlardan ayrı tutmak mümkün değildir. Edebiyat kültürümüzün, dilimizin dolayısıyla milletimizin aynasıdır. Edebiyat hem bir ayna hem de eğitimin vazgeçilmez bir parçasıdır. Sanatın içinde yer alan insanı iyiye, güzele ve doğruya yönlendirme görevi, onun bir dalı olan edebiyatında temel işlevleri arasındadır.

Edebiyat ve eğitim arasında kopmaz bir bağ vardır. Edebiyat sözcüğünün kökünü oluşturan ve “edep” kelimesi “terbiye yani eğitim” anlamına geldiğinden bunu açıkça göstermektedir (Kavcar, 1982). Edebiyat da eğitim de insanla uğraşması bakımından ortak paydada birleşmektedir. Edebiyatın bir ayağı sanatta diğer ayağı ise eğitimedir. Bazı görüşlere göre edebiyatın sadece estetik açıdan yapılması gerektiği, bazı görüşlere göre ise sanatın dolayısıyla edebiyatın eğitici değerinin olması gerektiği görüşü hâkimdir. Bu yaklaşım, edebiyatın hem estetik deneyim sunan bir sanat dalı olarak hem de insanların eğitim ve kültürel gelişimine katkı sağlayan bir araç olarak değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Sever’e (2015) göre, sanatçı farkındalığı ile kurgulanmış bir yaşam sunan edebiyat, yaşamımıza yeni anlamlar katarak sanatçının duyarlılığı ile insan ve yaşam gerçekliğini

kavramamızı böylece sanatçı penceresi ile bakmamızı sağlar. Açılan her pencere, insan ve yaşama dair tecrübelerimizi zenginleştirir, onlara derinlik katar, dilin en güçlü kullanımlarıyla bizi başkalarının tecrübelerine ortak eder. Görüldüğü gibi edebiyatta sanatın ve sanatçının sayesinde bakış açımızın genişleyerek deneyimlerimizin arttığını vurgulanmaktadır. Bu da yine edebiyatın hem kültürün aktarımında hem de sanat zevkinin gelişiminde ne denli önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Çocuk denildiğinde farklı tanımlamalar ile karşılaşmaktayız. Genel hatlarıyla insanların 0-16 yaş arası dilimine çocukluk ve bu dönemdeki bireylere de çocuk denir. Çocuk, bebeklikten sonra yani iki yaşından itibaren başlayarak ergenlik çağına kadar olan büyüme dönemi içinde bulunan insan ya da henüz ergenlik dönemine ulaşmamış kız ve erkek olarak da tanımlanmaktadır (Yalçın & Aytaş, 2003). Daha genel bir tanımda Ciravoğlu (2000), çocuğun günbegün olgunlaşarak büyüyen ve bu amaçla eğitilmesi gereken bir yurttaş ve insan olduğunu söyler. Şimşek (2005) ise doğumdan ergenlik çağı arasındaki çağı yaşayan küçük insan olarak çocuğu tanımlamaktadır. Tanımlarda görüldüğü üzere genel olarak ergenlik dönemi çocukluğun dışında kalmakta, bu dönem daha çok gençlik döneminin içinde ele alınmaktadır.

1.1 Problem Durumu

Giriş bölümünde anlatıldığı üzere edebiyat eğitimin bir parçası olarak görülmektedir. Kültür aktarımı dolayısıyla milletin devamlılığı için de eğitim olmazsa olmazlardandır. Eğitimin temel yapı taşını oluşturan çocuklarımızı hem eğitmek hem de onların dilin zenginlikleriyle donatılması için edebiyata ihtiyaç duyulmaktadır. Çocuk edebiyatı çocuğun gelişimi için önemli görevler yüklenmiştir (Yılmaz O., 2020). Edebiyatın bu şekilde çocukların ruhsal ve zihinsel gelişimine katkı sağlayarak çocukları hayata daha güçlü bir şekilde hazırlamaktadır.

Çocuğun bilişsel ve bedensel gelişmelerine bağlı olarak bir eğitimden geçmesi gerekmektedir. Her yaşın kendine ait bedensel, bilişsel ve dilsel gelişim özelliği vardır. Çocuğa dil zevki kazandırarak sanatsal bir bakış açısı edinmesini ve çocuğun kendini ifade edebilme kabiliyetini geliştirmesini sağlamak için onun bahsedilen gelişim özelliklerini dikkate almak gerekir. Edebî eserler çocuğun zekâ, hayal gücü gibi bilişsel alanlarını geliştirir (Şimşek & Yakar, 2020). Bunlardan hareketle çocuk için olan edebiyatın da ayrı tutulması “Çocuk Edebiyatı” kavramını doğurmuştur.

İnsanın kendisini gerçekleştirmesinin gerekliliklerinden birisi estetikdir. Bu gereklilik ilk çocuk yaşlarından itibaren öncelikle edebiyat ile karşılanmalıdır (Dedeoğlu Orhun, 2014). Dilin estetik zenginliklerinin yansıması, diğer sanat alanlarıyla kaynaşması çocuk edebiyatının gereklerindendir. 0-16 yaş arasını kapsayan çocuklarımız için yapılan bu edebiyatın, çocukların gelişim özellikleri dikkate alınarak donatılması şarttır. Çocuğun bakış açısını kendi sanatçı bakış açısıyla bütünleştiren yazar ve çizer gerçek çocuk kitabı yazarı ve çizeri olarak görülür. Bu yazar ve çizerler çocuk edebiyatının yerini ve önemini belirlerler. Çocuğu birey olarak kabul eden ve onu ciddiye alan yazar ve çizerler çocuk edebiyatının basit olarak görülmesinden kurtarabilirler (Şirin ve diğerleri, 2000). Sonuç olarak; çocuk edebiyatı, dilin estetik ve sanatsal zenginliklerini kullanarak çocukların bireysel gelişimine katkı sağlayan önemli bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Görsellerle zenginleştirilmiş çocuk kitapları, çocukların zihinsel gelişimlerini desteklemekte ve onların hayal dünyasını genişletmektedir. Özellikle okul öncesi çocuk edebiyatı, zihinde görsel nitelikte bir edebiyat canlandırır. Bu dönemde kitapların görselleri içerikleri kadar önemlidir (Şirin ve diğerleri, 2000). Bu görsellerin estetik bir kaygı güdere alanından uzman kişiler tarafından yapılması katkırı şüphesiz arttırmaktadır. Nitekim sanatın hem toplumsal hem de bireysel işlevlerinin etkili bir şekilde yansıtılması için kişilerin okul öncesi döneminden itibaren anlamlandırma seviyelerine uygun görseller, işitsel unsurlar ve dilsel mesajlarla beslenmesi gerekmektedir (Sever, 2015). Yazarın iletilerini aktarması, resimleri ile görsel beslenmeyi sağlaması sebebiyle bu işlevin yüklenicilerinden birisi de edebiyattır.

Çocuk edebiyatında önemli bir yeri olan resim sanatıyla bağlantılı olarak eser veren az sayıda yazar vardır. Genel olarak yazınımızda yazar ile çizer farklı kişilerdir. Yazarın kendi hayal dünyasında oluşturduğu yerleri, karakterleri resme farklı bir kişinin tam olarak aktarması zordur. Fakat hem ressam hem de yazar olan çocuk edebiyatçıların eserleri incelenmeli ve yazına katkıları araştırılmalıdır. Ressam olarak çocuk edebiyatımızda eser veren Feridun Oral bu isimlerden birisidir. Feridun Oral ile ilgili araştırmalara bakıldığında: Gönen (2017) yazarın edebiyatımızdaki yerini ve 15 kitabının eğitsel değerlerini; Dilek (2017), hikâye kitaplarındaki değerleri, Demir (2019); 15 kitabının biçimsel, içeriksel ve sanatsal özelliklerini; Buran (2021), 19 kitabının verdiği mesajları; Gök ve diğerleri (2021), 13 kitabının çeviri özelliğini ve okunabilirlik düzeylerini konu alan çalışmaların olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmaların kapsamlarının güncel olarak bütün kitaplarını içermemesi ve kitapları çocuk edebiyatı

nitelikleri açısından bütüncül olarak ele almamaları açısından yetersiz kaldığı görülmektedir. Ayrıca yapılan çalışmalarda ortaya konulan kapsamlı bir kitap değerlendirme formunun da olmadığı tespit edilmiştir. 43 esere ismini vermiş ve bunlardan 25'ini hem yazıp hem de resimlemiş bir sanatçı hakkında yalnızca üç tez ve iki makale yazılmıştır. Sanatçının çocuk edebiyatına kazandırdığı eserlerin, çocuk edebiyatına olan katkısı ve çocuk edebiyatına uygunluğunun ne olduğu problem durumu olarak görülmektedir.

Bu çalışmada, yazar ve aynı zamanda ressam olan yani çok yönlü bir sanatçının, çocuklar için Türkçe olarak hem yazıp hem çizdiği 22 eser üzerinden çocuğa ve çocuk edebiyatına olan katkısı araştırılmıştır.

1.2 Amaç

Bu çalışmanın amacı, edebiyat ile resim sanatını ortak paydada buluşturan Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği çocuk kitaplarının, çocuk okura uygunluğunu çocuk edebiyatı açısından incelemektir. Bu araştırmadan sonra yapılacak olan araştırmaların, farklı açılarda yapılmasını sağlamak için araştırmanın kaynak olması hedeflenmiştir.

Araştırmada çocuk kitapları değerlendirme formu ortaya konulmuştur. Bu form ile çocuk edebiyatına ve çocuk edebiyatı araştırmalarına katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

1.3 Araştırma Soruları

Yukarıda belirtilen amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Öykünün hem yazarı hem de ressamı olan bir sanatçının eserleri, biçimsel açıdan çocuk edebiyatının hangi özelliklerini taşımaktadır?

Öykünün hem yazarı hem de ressamı olan bir sanatçının eserleri, içerik açısından çocuk edebiyatının hangi özelliklerini taşımaktadır?

Öykünün hem yazarı hem de ressamı olan bir sanatçının eserleri, dil ve anlatım açısından çocuk edebiyatının hangi özelliklerini taşımaktadır?

Öykünün hem yazarı hem de ressamı olan bir sanatçının eserlerinde, resimler öyküleri desteklemekte midir?

Öykünün hem yazarı hem de ressamı olan bir sanatçının eserleri, resimler açısından çocuk edebiyatının hangi özelliklerini taşımaktadır?

1.4 Önem

Türkçe Öğretim Programı'nın amaçları arasında, çocukların okuduklarından hareketle söz varlıklarını zenginleştirerek dil zevki bilincine ulaşmaları ve okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmaları yer almaktadır. Bu doğrultuda, ders kitaplarına alınacak metinlerin nitelikleri sıralanırken, edebî zevk taşıyan metinlere yer verilmesi önemle vurgulanmaktadır. Ayrıca, ders kitabındaki temaları destekler nitelikte, edebî ve estetik değer taşıyan serbest okuma metinlerine de yer verilmesi belirtilmektedir. Programdaki okuma alanıyla ilgili kazanımlar incelendiğinde, öğrencilerin okuma materyalindeki temel bölümleri tanıması için öğretmenin kitapların ön kapak, arka kapak ve içeriği hakkında kısaca bilgi vermesi beklenmektedir (MEB, 2019). Okul öncesi öğretim programında ise Türkçe etkinliği kapsamında çocukların nitelikli çocuk kitaplarıyla tanıştırılması vurgusu yapılmaktadır. Sınıfta bulunan öğrenci sayısından az olmamak şartıyla nitelikli resimli öykü kitaplarının sınıfta bulundurulması gerekli görülmektedir (MEB, 2024).

Bunlardan hareketle çocuk edebiyatına önemli katkılar sağlayan yazar ve çizer Feridun Oral'ın çocuk kitaplarının çocuk edebiyatı açısından incelenmesi, çocuklara edebî açıdan estetik bakış açısı kazandıracak metin önerisi anlamında önem taşımaktadır. Bu açıdan öğretmenlere ve ebeveynlere okuma metni önermede, kitapların detaylı bir şekilde incelenmesi ve çocuk okuma uygunluğunun hangi yönleriyle olduğunun ortaya konulması, çalışmanın rehber niteliği taşımasını sağlamıştır. Ayrıca Feridun Oral'ın çocuk kitaplarının değerlendirilmesinde kullanılmak için oluşturulan bütüncül kitap değerlendirme formunun, çocuk edebiyatı araştırmalarına önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Kitap incelemelerinde kullanılacak bütüncül formların olması değerlendirmelerin daha sistematik olmasını sağlayacaktır.

1.5 Sınırlılıklar

Araştırmanın yapıldığı 2024 yılı Ocak ayı itibarıyla Feridun Oral'ın yazdığı ya da resimlediği dolayısıyla isminin geçtiği 45 eser bulunmaktadır. Feridun Oral 45 eserden 27 tanesini hem yazıp hem de çizmiştir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 27 kitaptan 4'ü (*Fark Etmemişim Bilmiyordum Şile Kitabı*, *Bir Demet Kırmızı Soğan*, *Üç Kapılı Kısmet Han*) çocuklar için değildir. *Grandpa's Book Of Daydreams* ve *A Warm Winter* adlı kitapları ise sırasıyla *Dedemin Hayal Defteri* ve *Bu Kış Kimse Üşümeyecek* adlı kitaplarının İngilizce

çevirileridir. Bu tez çalışması çocuk edebiyatı açısından incelemeyi bir bütün olarak ele almaktadır. Bu kapsamda kitapların resim, içerik, biçim, dil ve anlatım özellikleri bütüncül olarak incelenmiştir. Araştırma, çocuk kitaplarını bütüncül olarak ele alarak bulgulara ulaşmaya çalışma amacıyla olduğundan, yazarın sadece çizdiği kitaplar araştırmanın dışında tutulmuştur; çünkü bu kitaplara ait bir inceleme biçim, içerik, dil ve anlatım özellikleri bakımından başka yazarlara ait verileri verecektir. Yazarın yetişkinlere yönelik yazdığı 3 kitap, araştırmanın konusunun çocuk edebiyatı olması nedeniyle kapsam dışı kalmıştır. Ayrıca, yazarın İngilizce çeviri olarak yayımlanan 2 kitabı, dil ve anlatım yönünden başka bir dilin özelliklerini içerdiği için kapsam dışı bırakılmıştır. Çok yönlü sanatçı kişiliğe sahip olan Feridun Oral'ın yazınımıza kazandırdığı 45 eserden sadece hem yazıp hem çizdiği ve bunların içinden Türkçe çocuk edebiyatı ürünü olanlarının incelenmesi araştırmanın sınırlılığıdır.

Kitaplarda kullanılan yazı karakterleri değişiklik göstermekte olup Times New Roman karakteri üzerinden punto ölçümleri yapılmıştır. Kullanılan yazı karakterine göre puntonun değişiklik gösterebileceği bilinen bir gerçektir. Bu sebeple, karşılaştırılmanın yapıldığı yazı karakteri araştırmanın sınırlılıkları içindedir.

1.6 Tanımlar

Çocuk Edebiyatı: Çocukların bilişsel ve duygusal gelişimini destekleyen, hayal güçlerini zenginleştiren; eğitici, eğlendirici ve sanatsal değeri olan yazılı ve sözlü eserlerin bütünüdür.

Okuma Eğitimi: Bireylerin okuma becerisini geliştirmek için yapılan sistemli şekilde yürütülen süreçtir.

Okuma Metinleri: Okuma becerisini geliştirmek için kullanılan, farklı konulara yer veren, okuma eğitiminde kullanılan yazılı metinlerdir.

Çocuk Kitapları: Çocuklar için yazılmış onların gelişim özelliklerine dikkat edilerek hazırlanmış kitaplardır.

Çocuk Okur: Gelişim özelliklerine uygun eserler ile okuma becerisi kazanan, bu eserler ile hayal gücünü besleyip dil ve duygusal gelişimine katkıda bulunan 0-15 yaş aralığındaki okurlardır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 Çocuk Edebiyatı Kitapları

Çocukların olay ve durumlara sanatçı bakış açısıyla ilk tanık olduğu eserler, onları resmin ve anadilinin estetik zevkiyle tanıştıran çocuk kitaplarıdır. Okul öncesi dönemden başlayarak çocuklarda dil bilinci uyandırarak edebiyat dünyasının kapısını açan bu kitaplar, çocukların gelişim sürecinde etkili bir eğitim aracı olarak önem taşır (Sever, 2015). Kitap okumak çocuklarımıza üç temel açıdan yardımcı olur: bilgi kazanmak, zevk almak, hayatı tanımak (Selen, 1955 akt. Oğuzkan, 2021). Çocukların kendilerini daha iyi anlatabilmesi, dili güzel ve etkili kullanabilmesi için dilin en mükemmel kullanıldığı yazınsal metinlere dolayısıyla çocuk edebiyatı kitaplarına gereksinim duyulmaktadır (Akbayır & Şahin, 2005, s. 190). Bu açılardan bakıldığında çocuk kitapları hem bilgi aktarımında hem de estetik zevk kazandırmada önemli bir kaynak olarak değerlendirilmektedir.

Çocuk kitapları başta okuma alışkanlığı kazandırmalı, sözcükler ve çizimler ustalarının elinde çocuğun yaşamını bütünleyici bir araç olmalıdır ve eserlerde çocuk-edebiyat-sanat ilişkisi ile estetik zevk aşılanmalıdır (Sever, 2003). İlkokul yıllarında da çocukların harf ve sözcük öğretimlerini sağlamak için nitelikli çocuk kitaplarına ihtiyaç duyulur (Pressley, 2005; Çev. Akt. Özgün, 2013). Dilin güzelliğiyle, metnin sağlamlığıyla, konunun çocuğa uygunluğuyla, kurgusunun çekiciliği ve anlatımının canlılığıyla önemli olan nitelikli çocuk kitaplarından yetişkinler de zevk alabilir (Şimşek, 2014). Daha çok hedef kitesinin çocuklar olmasının yanında yetişkinlere de hitap edebilen çocuk kitaplarının en nihai amacı çocukları hayata hazırlamaktır (Arseven, 2005). Görüldüğü gibi çocuk kitaplarının hem eğitici hem de sanatsal ve estetik açıdan zenginleştirici rolü bulunmaktadır.

Çocuk kitaplarının hazırlanmasında yazar, çizer ve yayıncılar çocukların gereksinim duyduğu ilgi alanlarına göre konular barındıran, çocuğun fiziksel ve ruhsal gelişimine uygun, temel becerilerini geliştirici, resim ve fiziksel yönlerden iyi örnekleri olan ve her şeyden önce çocuklara kitap sevgisini aşılayan kitaplar ortaya koymada beraberce sorumludurlar. (Temizyürek, 2014). Buradan anlaşıldığı gibi çocuk kitaplarının hem içerik hem de estetik açıdan bazı özellikler taşıması gerekmektedir.

Çocuk kitaplarında bulunması gereken nitelikler: eserlerin okunurluğu, çekiciliği ve dayanıklılığı sağlayan biçimsel (şekil, maddi) özellikler; eserlerin sanatsal değerini sağlayan,

eğitim ve öğretim açısından etki derecesini belirleyen içerik özellikleri, olarak belirtilebilir (Oğuzkan, 2021). Çocukların kitapları sevmesi, dinlemesi ve okuması için kitapların biçim ve içerik olarak uygun özelliklere sahip olması gerekmektedir (Konar, 2005). Çocuk kitaplarının taşınması gereken özellikleri “biçimsel özellikler” ve “içerik özellikleri” olarak iki çerçevede incelemek doğru olacaktır.

Biçimsel özelliklerin ve içerik özelliklerinin belirtilmesinde yaş gruplarına göre ayırım yapmak gerekir. Yapılan araştırmalar çocukluk döneminde zihinsel ve ruhsal gelişimin farklılıklarını net bir şekilde ortaya koymaktadır. Ruhsal gelişimleri ve soyut- somut algılama düzeyleri çocukluk döneminde farklı yaş gruplarına ayrılmıştır. Bu ayırım şu şekilde sıralanmaktadır:

1. 0-5 Yaş Grubu (Okul Öncesi)
2. 6-8 Yaş Grubu (1. Kademe- 1. Devre)
3. 9-12 Yaş Grubu (1. Kademe – 2. Devre)
4. 13- 15 Yaş grubu (İlk Gençlik Çağı) (Yalçın & Aytaş, 2003).

Başka bir kaynakta okul öncesi yaş grubu 0-6 yaş bölümü alındığı gibi ana çocuğu tabiri kullanılmaktadır (Sarıyüce, 2012, s. 11). Akbayır ve Şahin (2005) çocuk kitapları seçiminde yaş gruplarının öneminden bahsederek çocukların dönem özelliklerine göre seçilecek kitaplarda 1-3 yaş, 4-6 yaş, 6-8 yaş, 9-11 yaş 11-12 yaş, 13-15 yaş olarak sınıflandırma yapmışlardır. Stebler’e (2020) göre ise yaş grupları okul öncesi 4-6 yaş, ilkokul dönemi 3 grup olarak 6-8 yaş, 8-10 yaş ve 10-12 yaş, ortaokul dönemi 10-12 ve 12-15 yaş grubu olarak ele alınmalıdır. Millî Kütüphanenin de üye olduğu Uluslar Arası Kütüphane Dernekleri ve Kuruluşları Federasyonu kütüphanelerin yaş seçiminde yaş aralığını, çocukların gelişimine göre yaptığı için Piaget’in gruplandırması olan 0-2 yaş, 2-4 yaş, 4-7 yaş, 7-12 yaş ve 12 yaş üzeri olarak ayırmaktadır (Aydın, 2019). Görüldüğü üzere farklı sınıflandırmalar olmakla birlikte araştırmacıların genel olarak üzerinde durdukları yaş aralıkları çocukların gelişimlerine göre ayrılmaktadır.

2.1.1 Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Biçimsel Özellikler

Çocuk kitaplarında bulunması gereken biçimsel özellikler incelenirken kitabın büyüklüğü, kapak ve kâğıdın cinsi, sayfa düzeni, resimlerin niteliği ve metinde kullanılan harflerin özellikleri gibi konular ele alınır (Şirin ve diğerleri, 2000). Bu incelemelerde bazı konular yaş grubuna göre değişiklik gösterirken bazı konularda ortak özellikler bulunmaktadır.

2.1.1.1 Kitap Boyutu ve Cilt

Kitapların boyutları konusunda farklı görüşler olduğu bilinmektedir ve ölçüler 25*35 cm ile 8*8 cm arasında değişmektedir (Sarıyüce, 2012). Okul öncesi kitaplarının diğerlerine göre daha büyük olması gerektiği savunulur; bu durumun ressamın konuyu işlerken daha rahat olmalarına katkı sağladığı düşünülmektedir (Zengin & Zengin, 2009). Farklı boyutlardaki kitaplar, özellikle 3-6 yaş grubundaki çocukların ilgisini çekmektedir (Yılmaz B. , 2019). Ancak, kitapların kolay taşınabilir olmaları da önemlidir. 16x23 cm boyutları ideal olarak görülmektedir (Oğuzkan, 2021). Ayrıca, yaş grubunun küçüldükçe kitap boyutlarının daha büyük tercih edilmesi gerektiği de bilinen bir gerçektir (Soylu Koyuncu & Kaptan, 2005). Okul öncesi resimli çocuk kitaplarında okuyan ve dinleyen rahat bir şekilde görebilmesi için kitap boyutunda ideal olanın iki kucak genişliği olmasıdır. Bu yaş grubu çocuklar büyük kitaplardan daha çok hoşlanmakta olsalar da hafif olmasına da dikkat etmek gerekir (Şirin ve diğerleri, 2000). Bunlardan hareketle okul öncesi çocuk kitaplarının daha büyük boylarda olmasına karşılık çocukların rahatça taşıyabileceği bir büyüklüğe de sahip olması gerektiği anlaşılmaktadır.

Kitapların ciltlerinin sağlam olması özellikle okul öncesi çağı için önemlidir (Zengin & Zengin, 2009). Bütün çocuk kitaplarında dikkat edilmesi gereken sağlam ciltlemeye okul öncesi çocuk kitaplarında daha çok özen gösterilmelidir. En sağlam ciltleme tekniği olan dikişlerin kullanılması gerekir (Şirin ve diğerleri, 2000). Dikişli ve bez cilt olması, kapağının kuşe(parlak) gömlekli olması sağlam olması açısından tercih edilmelidir (Sarıyüce, 2012). Dikişsiz kitapların çabuk dağılması açısından okuyucuda: okuma şevkinin kırılmasına ve düzen fikrinin doğup gelişmesine engel olacağı düşünülmektedir (Demiray, 1960). Kitabın ömrünü uzatmak adına sağlam bir ciltleme tekniği kullanılması önemlidir. Bu açıdan dikişli ciltleme teknikleri diğerlerine göre daha dayanıklı kabul edilmektedir.

2.1.1.2 Kapak ve Kâğıt Cinsi

Çocuk kitaplarında kapak sağlam olmalıdır. Çocuk okur için hazırlanan kitapların kapaklarında mukavva, karton, bez gibi dayanıklı malzemelerin kullanılması çocuk edebiyatı alanındaki araştırmacılar tarafından beklenen nitelikler arasındadır (Karatay, 2020; Tür & Turla, 1999; Zengin & Zengin, 2009). Kitabın sayfası açılarak bir masaya dik şekilde konulduğunda ayakta kalabilecek kadar kalın cilde sahip olması bir ölçüt olarak görülmektedir (Zengin & Zengin, 2009). Kapak yazıları çocuğun dünyasına hitap edebilecek şekilde

düzenlenirse başarılı olur (Ciravoğlu, 2000). Kapak ilk dikkat çeken görseldir. Davetiye niteliğinde olan kapağın albenisi olmalıdır. Kitapta işlenecek konu ile ilgili emareler içermeli ve çocukta heyecan uyandırarak okuma için ön bilgileri devreye sokmalıdır (Karatay, 2020). Çocuk kitaplarının kapaklarında kullanılan resimlerin, renklerin çocuğa hitap eder nitelikte olması ve sırt yazısını bulundurması aranan niteliklerdendir (Ciravoğlu, 2000; Soylu Koyuncu & Kaptan, 2005). Çocuk kitabı kapaklarının, çocukların ilgisini çekecek şekilde tasarlanarak onların dünyasına hitap etmesi, sağlam ve dayanıklı malzemelerden yapılması gerektiği anlaşılmaktadır.

Çocuk kitaplarında aranan niteliklerden birisi de iç kapağın olmasıdır. İç kapakta yazar, yayınevi, basım yılı, baskı sayısı ve hangi yaş grubuna yönelik olduğuna dair bilgileri içeren bölümün yer almasında fayda görülmektedir (Tür & Turla, 1999). İç kapağın çocuğun ya da onun yerine yetişkin kişinin kitabı seçmesinde ve çocuk okura uygunluğunu kontrol etmesi adına bulundurulmasında fayda olduğu düşünülmektedir.

Kâğıt mat, dayanıklı ve kaliteli olmalıdır (Oğuzkan, 2021). Kitapta kullanılan kâğıdın 1. hamurdan kaliteli olması gerekmektedir. Işığı yansıtan parlak kâğıtların tercih edilmemesi gerekmektedir (Ciravoğlu, 2000). Kâğıdın mat olması göz sağlığı açısından da önemlidir (Demiray, 1960). Resimlerin kaliteli çıkması mürekkep dağılmaması adına 90 gr. olmalıdır (Zengin & Zengin, 2009). Saman kâğıdı renkleri emdiği için kullanılmamalıdır (Şirin ve diğerleri, 2000). Kitaplarda kullanılan kâğıt seçimi görüldüğü gibi belli ölçütlere göre yapılmalıdır. Kitaplarda kullanılacak kâğıdın göz sağlığına uygun, 1. hamurdan kaliteli, mat ve parlak olmayan, 90 gr. ağırlığında olması, ayrıca renk emme özelliği düşük olan türlerin tercih edilmesi gerekmektedir.

2.1.1.3 Sayfa Düzeni

Resimlerin yerleşimi, satır aralığı, sayfa alt, üst ve yan boşluklarının ayarlanmasına sayfa düzeni denilmektedir (Zengin & Zengin, 2009). Kenar boşluklarına dikkat edilmelidir ve gerekli durumlarda not alınabilecek alanı üzerlerinde barındırmalıdır (Karatay, 2020). Rahat okunması adına tek sütun olarak düzenlenmeli ve satır arası boşluklar normal ya da daha fazla olmalıdır (Oğuzkan, 2021). Normal olarak kabul edilen satır aralığı 1,15 olup bazı kaynaklarda aralığın 6-8 yaş grubu için en az 1,5 olması önerilmektedir (Şimşek, 2005). Bu özellikler kitapların okunaklılığını etkileyen önemli niteliklerdir.

Kitap içinde görsel ve metin yerleşme şekli kitaba ilgi uyandıracak şekilde ve okuma isteğini uyandıracak biçimde tasarlanmalı, okuma eyleminin metni resmin içinden çözmeye dönmek yerine anlamlandırma olarak kalmalıdır. Bu sebeple yazının görsel içine yerleşiminde zıt renkler tercih edilmelidir (Karatay, 2020). Bunun yanında sayfaların baskısında hata, harf, noktalama, ters basma olasılığı olmamalıdır (Şirin ve diğerleri, 2000). Bahsedilen bu özellikler kitabın okunabilirliğini etkilediği gibi görsel açıdan estetiğini de etkileyen unsurlardır.

Çocuk kitaplarının sayfa düzenlerinde dikkat edilmesi gereken konulardan biri de satır uzunluklarıdır. Satır uzunlukları çocukların görme aralığına uygun olarak planlanmalıdır. Yavaş okuyan çocukların da düşünülerek ayarlanması gereken satır uzunluğunun 1. sınıflar için 8 cm'yi geçmeyecek şekilde olması, 5. sınıftan sonra ise 9-11 cm aralığında olabileceği önerilmektedir (Karatay, 2020). Buradan hareketle okul öncesi yaş gruplarına hitap eden çocuk kitapları için uygun olan satır uzunluklarının en fazla 8 cm olması gerekmektedir.

Çocuk kitaplarında sayfa düzenini etkileyen unsurlardan biri de paragraflardır. Paragrafların iyi ayarlanması bir gerekliliktir (Taşdemir, 2005). Paragraflar kendi içinde bir bütünlük oluşturur ve yeni bir paragrafa geçildiğinde bunun genelde bir satır aralık ile belirtilmesi ayrıca paragraf girintisinin de konulması aranan niteliklerdendir.

2.1.1.4 Harfler- Yazı Büyüklüğü- Mürekkep

Okuma kitaplarında yazı büyüklüğü punto olarak adlandırılmaktadır. Kitabın içeriğine bağlı olarak kimin ve ne sıklıkla okuyacağına dikkat ederek yazı büyüklüğüne karar verilmelidir (Soylu Koyuncu & Kaptan, 2005). Okul öncesi çocuklar için hazırlanan kitaplarda yazı büyüklüğünün çok önemi yoktur çünkü okuyucu yetişkinlerdir (Zengin & Zengin, 2009). Daha büyük yaş grupları için hazırlanan kitaplarda ise okuyucunun yaşına uygun yazı büyüklüğünün seçilmesi gerekmektedir.

Punto birim olarak 0,367 milimetreye karşılık gelmektedir (Kıbrıs, 2016). Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın, Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği'nin ders kitapları ve eğitim araçlarının hazırlanmasıyla ilgili madde 8'inde, başlık, alt başlık, resim yazıları ve dipnotlar haricindeki yazılarda; 1. sınıflar için 20, 2. sınıflar için 18, 3. sınıflar için 14, 4. sınıflar için 12, 5. sınıflar için 11 ve daha üst sınıflar için 10 puntodan daha küçük harflerin kullanılamayacağı belirtilmektedir (14 Ekim 2021 tarih ve 31628 Sayılı Resmi Gazete, s.7, 2021). Punto birim olarak 0,367 milimetreye karşılık gelmektedir (Kıbrıs, 2016). Bazı kaynaklarda okul öncesi çocuk kitaplarının 18-20 punto

aralığında olabileceği yazmaktadır (Ural, 2017). Çocuk kitaplarının birer eğitim aracı olarak da kullanılabildiği bilindiğinden Millî Eğitim Bakanlığının önerisinin dikkate alınması dolayısıyla okul öncesi yaş grupları için hazırlanan çocuk kitaplarında en az 20 puntunun kullanılması gerekmektedir.

Kitapta kullanılan mürekkebin kaliteli olması gerekir; mürekkep, kâğıtta dağılmayan ve ele bulaşmayan cinsten olmalıdır (Yurdadağ, 1995; Zengin & Zengin, 2009). Özellikle küçük yaş grubu çocukları ellerini sayfalara sürebilmekte ve sonrasında ağızlarına da götürebilmektedirler. Hem kitap hem de okur adına olumsuz sonuçlara yol açabilecek bu durumu önlemek adına kitap içinde kullanılan mürekkep ve boyaların yüksek kalitede olması beklenir.

Harflerin yazımında seçilen karakterler çok süslü olmamalı, gözü yoracak karakter seçiminden kaçınılmalı ve bir kitapta en fazla iki tip harf karakteri bulunmalıdır (Soylu Koyuncu & Kaptan, 2005). Buradan anlaşılabileceği gibi yazıların okunurluğu her zaman ön plana çıkartılmalıdır.

2.1.2 Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken İçerik Özellikleri:

Çocuk kitaplarının içerik özellikleri bakımından incelenmesi gerektiğinde bu alanda yapılan çalışmalarda kitabın konusu, dili ve anlatım özellikleri açısından değerlendirildiği görülmektedir (Karakuş, 2020). Bunlarla birlikte kahramanlar, tema gibi ögeler de içerik açısından ele alınması gereken öğelerdir (Şimşek, 2005). İçerik açısından bulunması gereken özellikler ayrı başlıklar altında ele alınmıştır.

2.1.2.1 Konu

Metinde üzerinde durulan, ele alınan konu metnin edebî değerini belirleyen bir öğe değildir. Bu değeri belirleyen kendi öznel dünyası aracılığı ile anlatılanı ele alış biçimidir ki bu ele alış şekli çocuğun ilgilerini harekete geçiren, onun düş kurmasını sağlayan, düşündüren, heyecanlandıran ve eğlendiren nitelikte olmalıdır (Sever, 2015). Çocuk okurun ilgisini çekebilecek, onların hayat deneyimlerine uygun ve kavrayabilecekleri konular seçilmelidir (Oğuzkan, 2021). Her yaşın ilgi düzeyi ve deneyimleri değiştiği için, konu seçiminin çocuk okurun yaş grubuna göre yapılması sonucuna ulaşılmaktadır.

Konu seçiminde yazar, çocuğun ilgisini, ihtiyaçlarını ve psikolojisini dikkate alarak, ona iyimserlik aşılayacak ve kültür değerlerini tanımasına olanak sağlayacak şekilde, hem

eğlendirici hem de dinlendirici içerikler tercih etmelidir (Şimşek, 2005). Yaş gruplarına göre çocukların ilgi düzeylerinde değişiklikler olmaktadır. Çocuk kitaplarının konu alanları çocuğun gelişim aşamalarına göre zenginleşmektedir (Sever, 2003). Çocuklar daha konuşmaya başlamadan önce bile kitaplara ilgi duyup henüz bir buçuk yaşındaki çocuğun kitap sayfalarını çevirdiği ve kitaptaki kişi ve objeleri kendince sesler ile ifade ettiği görülmektedir (Akbayır & Şahin, 2005). Bahsedilen durumdan hareketle, konu seçiminde yaşa uygun ilgi seviyelerine göre seçim yapılması ve resimlerin de bu seviyelere uygun olarak oluşturulması, erken yaşlarda çocuğu kitapla tanıştırmak adına önemlidir.

Konuların yaşlara uygunluğu bakımından, okul öncesi dönem (0-6 yaş) değerlendirildiğinde 1-3 yaş ve 4-6 yaş olmak üzere ikiye ayrılabilir. 1-3 yaş grubu için hazırlanan çocuk kitaplarında bebeklerin çevreye olan ilgileri göz önünde bulundurulmalıdır ve konu seçiminde çocuğun yakın çevresiyle ilgili olayların örneklendirildiği konular seçilmelidir (Tür & Turla, 1999). 4-6 yaş grubu çocuklarda sosyalliğin de artmasıyla ilgi duydukları konulara aile ve yakın çevrenin yanında daha geniş çevre eklenmektedir. Bu yaş grubu için hazırlanmış kitaplarda aile, çevre, insanlar ve hayvanlar üzerine kurgulanmış resimli kitapların uygun olduğu düşünülmektedir (Stebler, 2020). Okul öncesi çağı bir bütün olarak ele alan Karatay (2020) ise bu yaş grubu için hazırlanan kitaplarda konunun, açık ve anlaşılır bir şekilde onların çevrelerinden, aile, özellikle olağanüstü olaylar, hayvan ve doğa olayları gibi içeriklerden seçilmesi gerektiğini düşünmektedir. Şimşek (2005), okul öncesi yaş grubundaki çocukların ilgisini çeken konuları şu şekilde ele almaktadır: 0-2 yaş için tanıdıkları nesnelerin yer aldığı resimler, 2-3 yaş için tekerleme tarzı metinler, 3-4 yaş için yaşadıkları olaylarla ilgili konular, 4-5 yaş için hayal gücünden beslenen metinler ve 6 yaşa yaklaşırken doğa olayları, hayvanlar ve uzayla ilgili konular. Buradan anlaşıldığı üzere okul öncesi dönemdeki çocukların ilgi duyduğu konular: önceleri tanıdığı nesneler, yakın çevresi iken gelişimleriyle birlikte insanlar, doğa olayları, hayvanların ele alındığı konular olarak değişmektedir.

İlkokula başlayarak okumayı öğrenen çocukların kitaplara olan ilgisi artar ve 6-8 yaş dönemi çocukları için arkadaşlığı ele alan, paylaşım, dürüstlük gibi konulara değinen hem gerçekçi hem de olağanüstü eserler daha dikkat çekici hâle gelir (Stebler, 2020). 9-12 yaşları arasında çocukların ilgisini çeken konular daha çok kahramanlık, macera, gezi, komiklik ve fantastik olayları ele alan olaylar olmaya başlar (Karatay, 2020). Görüldüğü gibi 9-12 yaş grubu çocuklarının ilgileri gerçeğe doğru yönelmekle birlikte olağanüstü olaylardan da zevk almaya

devam ederler. Konu olarak ilkokul dönemi ve ortaokul dönemine geçişte hayalden gerçeğe doğru bir ilginin yoğunlaştığı bunun yanında mizah anlayışının da geliştiği bilinmektedir.

İlkokulun sonu ve ortaokulun başlarından itibaren gerçekliğe ilgi duymaya başlayan çocuğun bilişsel ve duyuşsal gelişimi ilgi duyduğu konularda da değişikliğe sebep olmaktadır. 12-15 yaş aralığında kızlar ile erkeklerin ilgi duydukları konularda da değişiklikler olamaya başlayarak erkeklerin daha çok kahramanlık ve macerayı işleyen konulardan hoşlanırken kızların sosyal yaşam ve aileyi işleyen konulardan hoşlandığı bilinmektedir (Stebler, 2020; Şimşek, 2005). Görüldüğü gibi kitaplarda işlenen konulara duyulan ilgi çocukların gelişim özelliklerine göre değişebilmektedir.

Konu seçiminde bütün yaş gruplarını kapsayacak şekilde dikkat edilmesi gereken önemli unsurlardan biri, yerli kültür değerleri yanında çocuk okura evrensel insanlık ve ahlak değerlerini kazandırıcı nitelikte konuların işlenmesidir (Şirin ve diğerleri, 2000). Konuların çeşitliliği göz önünde bulundurularak, okuyucularda olumlu izler bırakacak şekilde sunulması önemlidir. Kitaplara evrensel değerlere değinilmesi aranan nitelikler arasındadır.

2.1.2.2 Tema

Şimşek (2005), temayı yazarın eserinde işlediği duygu ve düşünceler toplamı olarak tanımlamaktadır. Bir başka deyişle konunun işlenişiyle ortaya çıkan soyut anlam olarak kabul edilen temanın, metnin konusuyla güçlü bir ilişki içinde olması gerekir (Sever, 2015). Tema bir yazarın kitabı yazma amacını ortaya koyarken, konunun önüne geçmesini de engellememelidir. Bir iletiyi vermeye çalışırken karakter ve içeriği ihmal etmemelidir (Karatay, 2020). Bunlardan hareketle tema işlenen konunun üst çerçevesidir denilebilir. Dolayısıyla konu ile tema arasında güçlü bir bağın olması çocuk kitaplarında aranan niteliklerdendir.

2.1.2.3 Kahramanlar:

Kitap kahramanları ile çocukların özdeşlik kurmalarından dolayı kahramanların model oluşturacak şekilde iyi oluşturulmuş olmaları gerekmektedir. Buna karşılık abartılı tiplerin de gerçek hayatta bulunmayacak olması ulaşılamaz olacakları gerekçesiyle aşırı idealize edilmekten kaçınılmalıdır (Şimşek, 2005). Geliştirilen karakterin fiziksel ve ruhsal özellikleri abartıya kaçılmadan özenle oluşturulmalıdır (Sever, 2015). Karakter seçimi çocuk okurun hem ruhsal hem fiziksel gelişimini destekleyici özellikte olmalıdır (Akyüz, 2018). Bu sebeple karakterin belirlenmesinde çocuğun gelişimine dikkat edilmelidir.

Anlatılarda iyi olanı ön planda tutmak önemli olduğu için anlatımın kahramanı iyi olan karakter olur. Karakterlerin günlük yaşamdan, çocukla aynı yaşlarda ve gerçekçi olması karakter ile bağlantı kuran çocuğun hevesini arttıracaktır (Karatay, 2020). Karakterin olaylar karşısında takındığı tavır, çocuk okur benzer durumlar ile karşılaştığında nasıl davranması konusunda ipuçları verecektir (Saltık, 2016). Özellikle iyi geliştirilmiş kişilik özellikleriyle okurun dünyasında gerçeklik hissi uyandıran karakterlerin kullanılması, okuma alışkanlığı kazandırmada yararlı olacaktır (Sever, 2015). Bunlardan hareketle seçilen ana kahramanın iyi özellikler taşımasına dikkat edilmesi ve gerçekçi kişilik özellikleri taşıması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Çocuk kitaplarında kahraman sayısının çok fazla tutulması dikkati dağıtabileceği için ideal sayıda karaktere yer verilmelidir. Bunun yanında telaffuzu zor isimlerin çocukların okumasında zorluk yaratabileceği bilinmektedir (Ciravoğlu, 2000). Hikâyede kullanılan isimlerin seçiminde çocuğun rahatça telaffuz edebileceği kişi isimlerinin kullanılması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

2.1.2.4 Ana fikir

Amacı çocukları hayata hazırlamak olan çocuk edebiyatı ürünleri farklı mesajlar içererek çocuğun dünyasında yer edinmeye çalışır (Arseven, 2005). Mesaj ana fikir olarak da adlandırılmakta ve yazarın okuyucu ile paylaşmak istediği esas düşünce olarak tanımlanmaktadır (Sever, 2003). Bilindiği üzere ana fikir yazar tarafından doğrudan verilmez. Ana düşünce, seçilen temaya uygun konu çerçevesinde çocuğa iletmeye çalışılır. Ana düşüncenin okuma sonunda net bir şekilde okur tarafından anlaşılıyor olması aranan niteliklerdendir.

2.1.2.5 Plan

Kitaplar belli bir plan çerçevesinde hazırlanması gereken eserlerdir. Diğer türlerde olduğu gibi çocuklar için hazırlanan kitapların da bir plan çerçevesinde tasarlanarak giriş, gelişme, sonuç ya da serim, düğüm, sonuç bölümlerini içermesi ve bu planın çok net bir şekilde ortaya konulması gerekmektedir (Ciravoğlu, 2000). Yazar temayı belirleyip seçtiği konu ve kahramanları tespit ettikten sonra aktarmak istediği duygu düşünceleri plan çerçevesinde bir sıraya koyarak anlatır (Oğuzkan, 2021). Çocuk kitaplarının kurgulanması iyi çizilmiş bir plan çerçevesinde yapılmalıdır.

İyi yazılmış çocuk kitaplarında kurgu, heyecan ve merak ögesini tırmandırıcı bir plan çerçevesinde yapılarak çocuğun ilgisini sürekli canlı tutar (Karatay, 2020) Çocuk okurda çatışmalar aracılığıyla merak ve keşif duygusu planlama sayesinde uyandırılır.

2.1.3 Çocuk Kitaplarında Dil ve Anlatım

Çocuk kitaplarının çocuğa uygunluğunun belirlenmesindeki en önemli etmenlerin başında yazarın anlatma biçimi ve kullandığı dil gelmektedir (Sever, 2003). Türkçenin doğru kullanımına özen gösterilip dil anlatım bakımından sağlam metinler kurulmalıdır. Çünkü çocuk kitapları dili doğru öğrenmede önemli bir yere sahiptir. Canlı bir söyleyişin metinde kendisini hissettirmesine karşılık argo söyleyiş, sembolik ifadeler, aşırı mecaz ve eski kelimelerden kaçınılmalıdır (Şimşek, 2005; Yalçın & Aytaş, 2003). Çocuk okurun kullanmakta güçlük çekeceği bağlaçların ve edatların mümkün oldukça kullanılmaması gerekmektedir (Yalçın & Aytaş, 2003). Kelimelerin seçiminde yazarın özenmesi, çocukların seviyesine uygun ve kelime hazinesini geliştirici kelimelerin seçilmesi gerekmektedir (Zengin & Zengin, 2009). Örneğin okul öncesine yönelik hazırlanmış kitaplarda aranan özelliklerin başında, kitapta kullanılan dilin çocuğun gelişim düzeyine uygun olarak onun anlayabileceği kelimeler ile anlatılması gelmektedir (Ural, 2017). Hikâyede kullanılan kelimelerin seçimine bu bakımdan dikkat edilmelidir.

Kitaplarda kullanılan ikilemeler, pekiştirmeler, benzetmeler, ses taklitleri anadilinin inceliklerini kavratması ve çocukların dil gelişimlerini desteklemesi adına dil ve anlatımda aranan özellikler arasındadır (Saltık, 2016). Bu konuyla ilgili olarak Oğuzkan (2021), özellikle küçük yaş grubu için yazılan eserlerde uyumun önemli olduğunu vurgulayarak bunu sağlamak için kelime tekrarlarından yararlanılmasının faydalı olacağını düşünmektedir. Ural (2017) ise sözcük ve ses tekrarlarının okul öncesi çocuklarının ilgisini çektiğini, dile karşı duyarlılık kazanmalarını sağlayarak pekiştirmeler aracılığı ile cümle içinde sözcüklerin nasıl kullanıldığını öğrendiklerini dile getirmektedir. Bunların yanı sıra kalıp sözler de dilimizin söz varlığını oluşturan öğelerden olup, duygu ve düşüncelerimizi kısa fakat etkili bir şekilde anlatmamızı sağlayan kullanımlardır (Sever, 2003). Dilimizin zenginliklerini çocuk okura yansıtmak adına metinlerde bu öğelerden yararlanılmasının dil ve anlatımı güçlü kılacağı görülmektedir.

Yazarın anlatım biçimini etkileyen pek çok faktör vardır. Dünya görüşü, yaşama şekli ve çevresi yazarın üslubunu belirleyebileceği gibi anlatı türüne göre de üslubun farklılık

göstermesi normaldir. Kimi yazar kahraman ağızından anlatımı benimser, kimi kendi ağızından; bazı yazarlar şiirsel bir dil kullanırken bazıları masal dilini kullanır, bazıları da kendi ağızından anlatır (Karatay, 2020). Olaylara çocukların farklı bakış açılarından bakabilmeleri adına kitaplarda sadece üçüncü kişi ağızından anlatımın benimsenmesi yerine kahraman bakış açısıyla da anlatımın kullanılması, çocuk okurun okuma zevkini arttırdığını göstermektedir (Yalçın & Aytaş, 2003). Okul öncesi yaş gruplarına hitap eden çocuk kitaplarında anlatıcı bakış açısının kitap boyunca sabit kalması, ilerleyen yaş gruplarında ise bakış açısının çeşitlendirilerek zenginleştirilmesi gerektiği bilinmektedir.

Çocuk kitaplarında dil ve anlatımda tekdüzeliğe düşmemek için bazen devrik cümlelerin kullanıldığı görülmektedir (Sever, 2003). Zaman zaman kullanılan devrik cümlelerin anlatım becerisi yönüyle çocuk okura katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Kullanılan devrik cümleler her ne kadar anlatımı zenginleştirse de devrik cümle sayısının kurallı cümle sayısından az olması gerektiği söylenebilir.

Çocuk kitaplarında kullanılacak kelimelerin seçiminde, çocuğun günlük hayatta kullandığı kelimelerin ağırlıklı olduğu ve araya yeni öğrenebileceği, yaş düzeyine uygun kelimelerin serpiştirildiği bir anlatım yeğlenmelidir (Karatay, 2020). Çocukların söz dağarcığını geliştirmek adına anlamını bilmediği kelimelerle kitapları doldurmak yerinde olmayacaktır. Bu konuyla ilgili olarak Yalçın ve Aytaş, çocuk kitaplarında kullanılan, çocuğun anlamını bilmediği kelimelerinin seçiminde, okurun bağlamdan ve bilinmeyen kelimelerin yanında verilen kelimelerden hareketle, çağrışım yoluyla çıkarabileceği şekilde kullanılması gerektiğini ifade etmektedir (Yalçın & Aytaş, 2003). Çocuk kitaplarında yaş düzeyinin anlayabileceği kelimelerin seçimi önemli görülmektedir. Okul öncesine yönelik hazırlanan çocuk kitaplarında somut anlamlı kelimelerin daha çok kullanılması, günlük hayatta kullanılan kelimelerin kullanılmasına özen gösterilmesi aranan nitelikler arasındadır. Bunun yanında çocukların kelime hazinesini geliştirmek adına yeni kelimeleri de birkaç kez tekrar ederek farklı cümleler içinde kullanmak yararlı görülmektedir (Gönen M. , 1995; Ural, 2017). Ayrıca öğretici yazı ve kitapların dışında sık sık terim kullanmanın yerine, kullanılacak olan kavramları açıklayıcı ifadelerle yer verilmesi daha uygun olacaktır (Oğuzkan, 2021). Buradan anlaşılacağı üzere çocuk okurun yaşına uygun bilinenden bilinmeyene kuralıyla kelimeler özenle seçilmelidir. Çocuk okurun yeni öğrenebileceği kelimeler ise onun öğrenmesini kolaylaştırıcı biçimde verilmelidir. Resimlerden de bu konuda yardım alınabilir.

Çocuklar için hazırlanan kitaplarda yazım kurallarına çok dikkat edilmelidir (Yalçın & Aytaş, 2003). Yazım kurallarına aykırı kullanımlar çocuğun dil öğrenimini olumsuz olarak etkileyebilir. Bunun yanında çocuk kitaplarında anlatım bozukluklarına da yer verilmemelidir.

Çocuk edebiyatı eserlerinde kullanılan dilin sade, açık, duru olması ve söz dizimi kurallarını da içermesi dil ve anlatım açısından aranan nitelikler arasındadır (Ciravoğlu, 2000; Demiray, 1960). Anlatıma sadelik kazandırması adına edilgen çatılı fiiller yerine etken çatılı fiillerin kullanılması uygun görülmektedir (Oğuzkan, 2021). Dilin sadeliği metnin anlaşılmasını ve çocuk okurun kitaba ilgi duymasını sağlayan bir özellik olarak ortaya çıkmaktadır.

Çocuklar için yazılmış metinlerde cümlelerin uzunluğu da dikkat edilmesi gereken konulardandır. Araştırmacılar bu konuda cümlelerin kısa olması gerektiğini ve tek yüklemlilik, tek öznelli cümlelerin kullanılmasının daha uygun olduğunu düşünmektedirler (Ciravoğlu, 2000; Karatay, 2020; Oğuzkan, 2021). Karatay (2020), çocukların yaş gruplarına göre hazırlanan eserlerde, kurulan cümlelerin kelime sayılarının 2-7 yaş grubu için 3-5 kelime ve 40-50 karakter; 7-9 yaş grubu için 6 kelime ve 35-40 karakter; 9-12 yaş grubu için 10 kelime ve 60-70 karakterden oluşmasına dikkat edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu konuyla ilgili olarak Yalçın ve Aytaş (2003) 6-8 yaş aralığına seslenen kitaplarda cümlelerin 3-5 kelimeden oluşması gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu düşüncelerden hareketle okul öncesi grubuna hitap eden çocuk kitaplarında kurulan cümle uzunluklarının en fazla 5 kelimeden oluşması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Cümle uzunluklarının yanı sıra kitabın gereğinden uzun olmaması da dikkat edilecek hususlar arasında yer almaktadır. Resimli çocuk kitapları için uzunluğun 2-3 yaş için 1 forma (16 sayfa), 5 yaş ve üzeri için 2 forma (32 sayfa) olduğu uygun görülmektedir (Ural, 2017). Yaşı arttıkça dikkat süresi ve anlaması artan çocuk okurlar için daha uzun kitaplar uygun olabilir.

2.1.4 Çocuk Kitaplarında Resimler

Resimler yaşantımızda birçok anlamda önemli yere sahiptir. Resimlerin insan yaşantısında ilk çağlardan bu yana iletişim aracı olarak da kullanılması insan ilişkilerindeki yerini de göstermektedir (Bassa, 2017). Bazen sayfalarca yazarak verilecek duygu ve düşünce hatta bilgi bir resim ile kolaylıkla verilebilir (Karatay, 2020). Resimler çocuk edebiyatında önemlidir özellikle de okul öncesi edebiyatının amaçlarına ulaşması resim yoluyla gerçekleşir. 0-6 yaş arasındaki çocuklar kitap ile resimler aracılığıyla iletişim kurabilir (Şirin ve diğerleri, 2000). Bu sebeple çocuk kitaplarında kullanılan resimlerin de niteliği önemlidir.

Toplumun kültür anlayışını etkileyen unsurların içinde estetik anlayışın yeri önemli görülmektedir. Resimler daha çocukluk çağından başlayarak estetik zevki aşılayarak toplumun kültürüne katkı sağlayacaktır (Bassa, 2017). Sanat ile daha küçük yaşlarda tanışan bireyler, çevresine daha gerçekçi bakarak sorun çözmede daha başarılı olurlar (Aslan, 2021). Bu durumda, çocuk kitapları için hazırlanan resimlerde sanatsal yan ve estetik zevk dikkate alınmalı ve resimler özenle çizilmelidir (San, 2020). Çizerin, çocuklar için hazırlanan kitaplarda bu estetik algıyı sağlayabilmesi için çocuk okurun estetik gelişim aşamalarını bilerek; resimlemede bunlara dikkat etmesinin yerinde olacağı düşünülmektedir.

Resimleri oluşturan bazı temel unsurlar bulunmaktadır. Bu unsurların birbiriyle uyumlu bir şekilde bir araya getirilmesine kompozisyon denilmektedir (Artut, 2004). Kompozisyonun oluşmasını sağlayan bu öğeler çizgi, şekil, biçim, doku, denge, renk, ritim ve hareket, ışık, oran, perspektif ve valör olarak sıralanabilir (Artut, 2004; Bassa, 2017; Bigalı, 1999). Çizilen resimlerde yukarıdaki bu unsurlardan yararlanılır ve bir kompozisyon oluşturulması beklenir.

Resmi oluşturan unsurlardan çizgi, en temel unsurlardan birisi olarak görülmektedir. Çizgilerin taşıdığı bazı anlamlar olabilmektedir. Düz ve kırık çizgiler coşkuyu, öfkeyi, korkuyu, enerjiyi; kavisli çizgiler mutluluk ve neşeyi ifade ederken yatay çizgilerin yatıştırıcı olduğu; dikey çizgilerin istikrar ve kuvveti gösterdiği; diagonal çizgilerin ise çizimlere bir hareket kazandırdığı bilinmektedir (Bassa, 2017). Doğada bulunmayan çizgileri ressam, köşe ve kenarları resmetmek için kullanırlar (Fox & Schürmacher, 2018). Çizgiler bazen nesneleri belirginleştirmek için nesnede çevre çizgisi olarak kullanılır. Bu durum kontur olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2011). Bazı eğitimcilere göre özellikle de küçük yaş grubu için çizilen resimlerde kalın kontur kullanılması gerekir. Son yapılan araştırmalar ise bu bilginin geçerliliğini yitirmesine sebep olmuştur (Bassa, 2017). Çizgilerin kullanımı ressamın sanatını yansıtmaya bırakılmıştır.

Şekiller, nesnenin dış biçimi olarak tanımlanmaktadır (Fox & Schürmacher, 2018). Şekiller üçgen, daire, kare vb. gibi geometrik; insan, hayvan, bitki vb. gibi doğal ve yaşamı ifade eden kıvrımlı, düzensiz olarak ortaya çıkan organik şekiller olarak ikiye ayrılmaktadır (Bassa, 2017). Görüldüğü gibi kendine has özellikleriyle şekiller de resmin unsurlarından birisidir.

Resimlere üç boyutluluk kazandırmada, derinlik katmada kullanılan yerler boşluklardır (Bassa, 2017). Boşluk her ne kadar okuyucunun dikkatini çekmese de kullanım açısından resimde önemlidir ve resmi oluşturan unsurlardandır.

Resimde çizilen nesnenin, varlığın ya da yerin yüzey özellikleri doku olarak ifade edilmektedir (Bassa, 2017). Doku, resme dokunulduğunda bir his uyandırır ve doğal ya da yapay olarak karşımıza çıkabilir (Fox & Schirmacher, 2018). Daha küçük yaş grubu için hazırlanan bazı dokunma kitapları vardır. Ancak bir kurgu aktaran resimli çocuk kitapları çoğunluklar doğrudan kâğıda basılır. Çizer dokuyu resmine yansıtırken dokunarak hissedilecek şekilde değil görsel olarak algılanabilecek şekilde, çizimi ile yansıtır.

Rengin açıklık veya koyuluğunu belirten valör ya da tonlama; resme derinlik, hacim ve ruh vermek için kullanılır (Bassa, 2017). Resimdeki objelerin hacimleri valörün kullanımı ile belirginleşirken derinlik hissini aktarmış olur. Resmin unsurlarından birisi de görüldüğü gibi valördür.

Resmin en önemli unsurlarında birisi de renktir. Renk, ışığın yayılmasına bağlı olarak, göz hücreleri aracılığıyla görsel açıdan hissedilmesidir ve ışık kaynağının değişimi ile renkler de değişir (Fox & Schirmacher, 2018). Sever'e göre çizer; yalın çizgiler ve ışık ile gölgenin az kullanıldığı ya da hiç kullanılmadığı renkler kullanarak, çocuğu hem kendi gerçekliği ile buluşturmalı hem de çizgi ve rengin ortaya koyduğu güzellik ile çocuk okuru mutlu etmelidir (Sever, 2003). Resimlemede kompozisyonu dikkate alan çizerin genellikle parlak ve canlı renkleri kullanması özellikle çocuk okurun ilgisini çekeceği için önerilmektedir (Şirin ve diğerleri, 2000). Soğuk renklerin, uzaklık ve derinlik; sıcak renklerin ise neşe uyandırarak dikkat çekmesi gibi renklerin okurda uyandırdığı bir takım etkiler vardır (Soylu Koyuncu & Kaptan, 2005). Örnekte olduğu gibi renklerin okur üzerinde bırakabileceği etkiler irdelenmeli, renklendirme gelişigüzel yapılmamalıdır.

Resmin unsurlarından birisi de perspektiftir. Perspektif; bakış açısı dikkate alınarak resmetmek, nesneleri yüzey üzerinde olduğu gibi yansıtmak anlamına gelmektedir (TDK, 2011). Bizim üç boyutlu görme şeklimize uygun olarak gözden uzaklaşan nesnelerin küçülmesi, perspektife dikkat edilerek çizimin yapıldığını göstermektedir (Krausse, 2005). Çizilen resimlerin perspektife dikkat edilerek düzenlenmesi çocuk okurun resmi ve çizilen nesneleri algılamasını, büyüklükleri hakkında fikir sahibi olmasını sağlayacaktır. Bu açılardan bakıldığında çizerin perspektife dikkat etmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Çocuk okura hitap eden kitapların resimlerinde aranan bazı özellikler vardır. Çizerin bu niteliklere dikkat ederek hazırladığı eserler kitabın işlevini arttırarak çocuk edebiyatına katkı sağlayacaktır. Çocuk kitaplarında öncelikle resimlerin konuya uygun, sade ve anlaşılır olması gerekmektedir (Oğuzkan, 2021). Çünkü çocuk kitaplarında resimlemenin temel işlevi metni ve

kelimeleri aydınlatmaktır (Bassa, 2017; Yılar & Celepoğlu, 2010). Özellikle okuma bilmeyen çocuklar resme gerçekçi yaklaşmakta olup metinde geçen her olay ya da nesnenin resme yansıtılmasını beklemektedir (Can Yaşar & Yazıcı, 2008). Metin ile resim ilişkisinin kuvvetli olması gerekmektedir. Kitaplarda yer alan resimlerin, çizgileri açısından net, açık ve güzel olması aranan nitelikler arasında gösterilmektedir (Yurdadağ, 1995). Kaminski (2016), resimli kitapları daha çok 2-8 yaş grubu için hazırlanmış, metinden çok resimlerin ön planda olduğu ya da hiç metnin olmadığı kitaplar olarak tanımlanmaktadır. Okul öncesi için yazılmış resimli çocuk kitaplarında hikâye, bol resim ve az metin ile anlatılmaktadır. Bu kitaplarda resimler yazı ile birlikte ve birbirlerine yardımcı olarak aynı öyküyü anlatmaktadır. Görsel ve sözlü olarak iki ayrı yayın aracı ile öykü anlatılmakta olup yazar ve çizer bir arada kitabın hayat bulmasını sağlar (Alpöge, 2006). 2-3 yaş için hazırlanan kitaplarda genellikle hiç yazı olmaz. Çocuğun dünyasındaki varlıklar gerçekçi olarak resmedilir (Ciravoğlu, 2000). Şirin ve diğerleri bu konu ile ilgili olarak; 0-3 yaş grubunun ilgi alanı yakın çevresi olduğu için bu yaş grubuna yönelik hazırlanan çocuk kitaplarında resimleme ve öyküde buna dikkat edilmesi, gerçeklerden fazla uzaklaşmayarak soyut kavramlara yer verilmemesi gerektiğini düşünmektedirler (Şirin ve diğerleri, 2000). Bu cümlelerden hareketle denilebilir ki, bir elma çizimi yapıldıysa bunun gerçekten elmaya benzemesi gerekmektedir.

3 yaş sonrasında çocukların gözlem gücünün artmasından dolayı çizimlerin gerçek dünya ile farklı şekilde yapılması çocuklarda kavram yanılgılarına neden olabilmektedir (Şirin ve diğerleri, 2000). Kavram yanılgıları ileri öğrenmelerinde öğrenmeyi olumsuz etkileyeceği için bu konuya da özen gösterilmesini gerektirir (Çalışkan, 2024). 4-5 yaş grubunda çocuğun açısından metinde önem kazanmaya başladığı için resimler konuyu anlatıcı nitelikte olmalıdır. 6-7 yaş için hazırlananlarda ise konu olarak ciddi, komik gerçekçi, hayal ürünü ya da bunların karışımı olabilmektedir (Ciravoğlu, 2000). Okul öncesi kitaplarında metin olmasa bile resimlerin bir bütünlük içinde verilerek öykü anlatması ve kurguyu da çocuğun yapması gerekir. Yani resimler tasarlanırken çocuğa verilecek mesajın analizinin iyi yapılması gerekir (Şirin ve diğerleri, 2000). Verilmek istenen mesaj ve anlatılmak istenen konu okuma-yazma bilmeyen okura resimler aracılığı ile geçebilmelidir. Bunlardan hareketle okul öncesi döneme denk gelen özellikle 0-6 yaş için hazırlanan kitaplarda, resmin niteliğinin çok iyi olması ve resimlerin bir bütünlük ilkesiyle hazırlanıp öyküyü yansıtmaları gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

7-9 yaş grubu için hazırlanan resimlerde gerçekte resimlenen nesnelerin kabul edilebilir özellikleri yansıtılmalıdır. 9-12 yaş grubunun resimlerdeki düzenlemelere doğru tepkiler verdikleri estetik karmaşa evresinde olmaları onlar için hazırlanan resimlerde kullanılan renklerin gerçek nesne ile tamamen uyumlu olması gerekmektedir (Parsons vd, 1978,s. 97 akt. Karatay, 2020, s. 83). Bunun yanı sıra resimlerin o sayfada anlatılanla ilgili olması gerekmekte olup konuyla ilgisi olmayan resmin sayfada yer alması, okuyucunun kitaba olan ilgisini azaltabilir (Sever, 2003). Resimlerin çocuğun yaş gelişimine uygun, estetik anlayış ile hazırlanması ve gereksiz ayrıntılara yer vermeden metin ile ilgili kısmı yansıtması beklenir.

Genel olarak resimlerin hangi amaçla yapıldığına bakılmaksızın estetik açıdan güzel ve anlatım olarak ifadeli olması beklenir (Yurdadağ, 1995; Zengin & Zengin, 2009). Bu da kitabın resimlerinin uzman bir kişi tarafından yapılması ve çocukların yaş ve dönem seviyelerine uygun olması gerektiğini gösterir (Ciravoğlu, 2000). Yazar ile çizer farklı kişiler ise çizer öncelikle yazarın ne anlatmak istediğini iyi özümsemeli, metni iyi anlamalı mekânı ve figürleri buna göre oluşturmalıdır (Yılar & Celepoğlu, 2010). Resim ile metnin birbirini tamamlayarak bir çelişki doğurmamalıdır ki çocukta da bu çelişki oluşmasın (Şirin ve diğerleri, 2000). Çocuk kitapları için hazırlanan resimlerin, alanında uzman kişiler tarafından estetik açıdan yüksek kalitede ve hikâyeyi destekleyici nitelikte olması gerekmektedir. Gelişigüzel çizimlerden ise kesinlikle kaçınılmalıdır.

Çocuk kitaplarındaki resimler kahramanların temel özelliklerini yansıtacak nitelikte olmalı ve yaşadıkları ruhsal durumlar ile fiziki değişimlerin çocuklara aktarılabilmesi gerekmektedir (Sever, 2003). Metinlerde yapılan betimlemelere uygun resimlerin çizilmesi aranan nitelikler arasındadır (Güleryüz, 2002). Buradan anlaşılacağı üzere: kahramanlardan birinin yaşadığı şaşkınlık duygusu gibi duyguların ya da kahramanın şişman olması gibi fiziki özelliklerin; resme yansıtılabilmesi gerekmektedir.

Resimlemede dikkat edilecek diğer bir konu da resim yazı oranıdır. Kıbrıs'a göre okul öncesi döneme hitap eden kitaplarda, kitabın tamamı resimli olabileceksen, 1. sınıfta resmin yazıya oranı 3/4, 2. sınıf düzeyinde 2/4, 3 sınıf düzeyinde 1/4 olmalı ve 4. sınıftan itibaren giderek azalarak 7 ve 8. sınıf düzeyinde açıklayıcı olmadıkça hiç kullanılmamalıdır (Kıbrıs, 2016). Resim-yazı oranında da çocukların gelişimlerinin dikkate alınması gerektiği görülmektedir.

2.2 Feridun Oral

Bu bölümde Feridun Oral'ın hayatı ve eserleri ayrı başlıklar altında ele alınmıştır.

2.2.1 Feridun Oral'ın Hayatı

Feridun Oral, 1961 yılında Kırıkkale'de doğdu ve 1985 yılında Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nden mezun oldu (Oral, 2011). Eğitimini tekstil bölümünde tamamlasa da daha son sınıftayken çocuk dergileri için vinyetler yapıp öykü resimlemeye başladı (Yeltan, 2014). Sanatçının, yurtiçinde ve yurtdışında birçok sergi, bienal ve yarışmaya katıldığı bilinmekle birlikte özellikle İtalya'da düzenlenen Bologna Çocuk Kitapları Fuarı'nda 1986, 1992, 1993, 1995 yıllarında İllüstratörler Sergisi'nde eserleri sergilendi ve fuar kataloğuna dâhil edildi (Oral, 2014). Ayrıca, 1991 yılında İtalya'nın Padova şehrinde yönetmen Federico Fellini'nin onur konuğu olduğu Dünya Pinokyo Resimlemeleri Sergisi'ne davet edildi ve çalışmaları sergi kataloğuna alındı (Dilek, 2017, s. 65).

Feridun Oral, *Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga* adlı kitabıyla Japonya'da UNESCO Noma-Concours bienalinde 1992 yılında "Runner Up" ödülü kazandı. Japonca olarak basılan kitap, Nagasaki'deki bir okulda yardımcı ders kitabı olarak kullanıldı (Türkantos, 2018). *Kırmızı Elma* adlı kitabı ise ilk kez 2008 yılında yayımlandı ve aynı yıl IBBY Türkiye tarafından "Yılın En İyi Resimli Çocuk Kitabı" seçildi (ÇGYD, 2008). Bu kitap, İngilizce, Almanca, Fransızca, İspanyolca, Katalanca, Korece ve Bulgarca dillerinde basıldı. İngilizce basımı yapan Winged Chariot Yayınevi tarafından iPad/iPod ortamına aktarılan *Kırmızı Elma*, dünyada internet ortamında yayımlanan ilk Türkçe çocuk kitabı unvanını aldı (Oral, 2021). Ayrıca, *Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha* adlı kitabı 2012 yılında IBBY Türkiye tarafından "Yılın En İyi Resimli Çocuk Kitabı" seçilirken (Oral, 2017), *Kırmızı Kanatlı Baykuş* kitabı da 2012 yılında Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneği tarafından "Yılın En İyi Resimli Öykü Kitabı" seçildi (ÇGYD, 2012).

Feridun Oral, 2012 yılında IBBY Türkiye tarafından Uluslararası Hans Christian Andersen Ödülü'ne aday gösterilmiş ve 2015 yılında Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneği tarafından *Farklı Ama Aynı* kitabı "Yılın En İyi Resimli Çocuk Kitabı" seçilmiştir (Oral, 2018, s. 1). Ayrıca, 2017 yılında yurtdışında çok sayıda eseri yayımlanan yazar olarak 2017 TET İhracat Başarı Ödülü'nü kazanmıştır (Son Dakika, 2018). 2019 yılında ise Bologna Çocuk Kitapları Fuarı'nda Bologna İllüstratörler Sergisi'ne seçilerek Mükemmellik Ödülü'ne layık görülmüştür (Oral, 2022, s. 1). 2020 yılında, IBBY Türkiye, Feridun Oral'ı Astrid Lindgren Memorial Award için aday gösterdi (ÇGYD, 2023). Sanatçı, çocuk kitapları yazarlığı ve çizerliğinin yanı sıra plastik sanatlar alanında da çeşitli sergilere katılmakta ve İstanbul'daki atölyesinde çalışmalarını sürdürmektedir (Oral, 2023, s. 1).

2.2.2 Feridun Oral'ın Eserleri

Ressam ve yazar olarak çok yönlü sanatçı kişiliği olan Feridun Oral'ın yazınımıza kattığı eserlerden bazılarında sadece çizer bazılarında ise hem yazar hem de çizer olarak karşımıza çıkmaktadır. Feridun Oral'ın isminin çizer ya da hem yazar hem çizer olarak geçtiği eserleri, yayınevi belirtilerek aşağıya yazılmıştır. Kitaplar ile ilgili bilgiler e-posta yoluyla yazarın kendisinden alınmış ardından alanyazın taraması yapılarak aşağıya tablo halinde eklenmiştir.

Tablo 0-1 Feridun Oral'ın Eserleri

Kitabın Adı	Kitabın Yazarı	Basım Yılı	Feridun Oral'ın	Feridun Oral'ın	Yayınevi
			Resimledikleri	Yazdıkları	
Korkuluğun Kalbi	<i>Yalvaç Ural</i>	2000	*		Aksoy Yayıncılık
Evvel Zaman İçinde	<i>Tarık Demirkan</i>	2014	*		Kırmızı Kedi Yayınevi
Bir Demet Kırmızı Soğan	<i>Feridun Oral</i>	2019	*	*	Kırmızı Kedi Yayınevi
Üç Kapılı Kısmet Han	<i>Feridun Oral</i>	2019	*	*	Kırmızı Kedi Yayınevi
Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga	<i>Feridun Oral</i>	1993	*	*	Yapı Kredi Yayınları
Her Güne Bir Masal	<i>Tarık Demirkan</i>	1998	*		Yapı Kredi Yayınları
Çengel Kitabı	<i>Joseph Rudyard Kipling</i>	2003	*		Yapı Kredi Yayınları
Kış Masalları	<i>Tarık Demirkan</i>	2007	*		Yapı Kredi Yayınları
Kırmızı Elma	<i>Feridun Oral</i>	2008	*	*	Yapı Kredi Yayınları
Bahar Masalları	<i>Tarık Demirkan</i>	2008	*		Yapı Kredi Yayınları
Yaz Masalları	<i>Tarık Demirkan</i>	2008	*		Yapı Kredi Yayınları
Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor	<i>Sara Şahinkanat</i>	2008	*		Yapı Kredi Yayınları
Güz Masalları	<i>Tarık Demirkan</i>	2008	*		Yapı Kredi Yayınları
Kayıp Şeyler Ülkesinde	<i>Ege Erim</i>	2008	*		Yapı Kredi Yayınları
Kirpi ile Kestane	<i>Feridun Oral</i>	2009	*	*	Yapı Kredi Yayınları
Maymun Kral	<i>Sara Şahinkanat</i>	2009	*		Yapı Kredi Yayınları
Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz	<i>Feridun Oral</i>	2010	*	*	Yapı Kredi Yayınları
Benekli Faremi Gördünüz Mü?	<i>Feridun Oral</i>	2010	*	*	Yapı Kredi Yayınları
Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha	<i>Feridun Oral</i>	2011	*	*	Yapı Kredi Yayınları
Fark Etmemişim Bilmiyordum Şile Kitabı	<i>Feridun Oral</i>	2011	*	*	Yapı Kredi Yayınları
Küçük Fare Bidi	<i>Feridun Oral</i>	2012	*	*	Yapı Kredi Yayınları
Mırnâme Yalvaç Ural ile	<i>Yalvaç Ural</i>	2012	*		Yapı Kredi Yayınları
Küçük Ayının Uzun Yolculuğu	<i>Yalvaç Ural</i>	2012	*		Yapı Kredi Yayınları
Küçük Ayı ile Ahlat Ağacı	<i>Yalvaç Ural</i>	2012	*		Yapı Kredi Yayınları

Kitabın Adı	Kitabın Yazarı	Basım Yılı	Feridun Oral'ın Resimledikleri	Feridun Oral'ın Yazdıkları	Yayınevi
Kırmızı Kanatlı Baykuş	<i>Feridun Oral</i>	2012	*	*	Yapı Kredi Yayınları
Bay Tavşan'ın Bir Fikri Var	<i>Michael Engler</i>	2012	*		Yapı Kredi Yayınları
Babaannem Kime Benziyor	<i>Feridun Oral</i>	2013	*	*	Yapı Kredi Yayınları
Küçük Hasır Şapka	<i>Celine Lamour-Crochet</i>	2013	*		Yapı Kredi Yayınları
Ay Ne Zaman Gelecek?	<i>Feridun Oral</i>	2014	*	*	Yapı Kredi Yayınları
Meyveleri Kim Yemiş?	<i>Feridun Oral</i>	2014	*	*	Yapı Kredi Yayınları
Yağmurlu Bir Gün	<i>Feridun Oral</i>	2014	*	*	Yapı Kredi Yayınları
Farklı Ama Aynı	<i>Feridun Oral</i>	2015	*	*	Yapı Kredi Yayınları
Bu Kış Kimse Üşümeyecek	<i>Feridun Oral</i>	2015	*	*	Yapı Kredi Yayınları
Guguklu Saatin Küçük Kuşu	<i>Feridun Oral</i>	2017	*	*	Yapı Kredi Yayınları
Fati Teyze'nin Yıldızı	<i>Brigitte Weninger</i>	2017	*		Yapı Kredi Yayınları
Bir Lokmalık Masallar	<i>Feridun Oral</i>	2017	*	*	Yapı Kredi Yayınları
Kardaki Fısıltı	<i>Kate Westerlund</i>	2019	*		Yapı Kredi Yayınları
Dedemin Hayal Defteri	<i>Feridun Oral</i>	2019	*	*	Yapı Kredi Yayınları
Beklenmedik Misafir	<i>Feridun Oral</i>	2019	*	*	Yapı Kredi Yayınları
A Warm Winter	<i>Feridun Oral</i>	2019	*	*	Yapı Kredi Yayınları
Grandpa's Book Of Daydreams	<i>Feridun Oral</i>	2019	*	*	Yapı Kredi Yayınları
Mine'nin Kırmızı Topu	<i>Feridun Oral</i>	2020	*	*	Yapı Kredi Yayınları
Acaba Neden?	<i>Feridun Oral</i>	2021	*	*	Yapı Kredi Yayınları
Ormanda Dört Mevsim	<i>Feridun Oral</i>	2022	*	*	Yapı Kredi Yayınları
Kiraz Ağacındaki Kuzu	<i>Feridun Oral</i>	2023	*	*	Yapı Kredi Yayınları

Tablo 2-1 incelendiğinde Feridun Oral'ın resimlediği 45 kitap olduğu bunlardan 27'sini aynı zamanda yazdığı görülmektedir.

2.3 İlgili Araştırmalar

Çocuk edebiyatı ve çocuk edebiyatı kitaplarına yönelik yapılmış birçok çalışma vardır. Sevim (2020), çocuk edebiyatını konu alan lisansüstü çalışmaları ve bu çalışmalardaki eğilimleri incelediği araştırmasında, 1987-2020 yılları arasında 677 çalışmanın yapıldığını tespit etmiştir. Sevim, yaptığı araştırma sonucunda çocuğa ve çocuk edebiyatına uygunluğun ele alındığı 107 çalışmanın olduğunu belirtmektedir. Sevim'in yaptığı çalışmada sadece lisansüstü çalışmalar ele alınmıştır. Bu çalışmalardan bazıları şunlardır:

Aygün (2014), yüksek lisans tezinde 2004-2013 yılları arasında yayınlanmış resimli öykü kitaplarını metin-resim ilişkisi kapsamında incelemiştir. Bunun için 50 kitabı rastgele

örnekleme yöntemi ile seçmiş ve kendi oluşturduğu 63 maddelik “Değerlendirme Kriter Formu” ile incelemiştir. Aygün incelediği kitapların çocuk edebiyatına uygunluğundan ziyade örneklemeden hareketle 2004-2013 yılları arasındaki resimli kitapların metin resim ilişkisi üzerinde durmuştur. İncelediği maddelerden ulaştığı bulguları bütüncül olarak yorumlamış, kitapları ayrı ayrı ele almamıştır. Yaptığı çalışmasının ek kısmında oluşturduğu değerlendirme formunu paylaşmıştır.

Coşkun (2019), yüksek lisans tezinde Çetin Öner’in öykülerini çocuk edebiyatı açısından incelemiş ve Türkçe eğitimine katkısını araştırmıştır. Coşkun, araştırmasında Çetin Öner’in 6 kitabını biçim, içerik, dil ve anlatım açılarından ele almıştır. Araştırmasında biçim özelliklerinin içerisinde resimlere yer vermiş olsa da kitapların resim özelliklerini çocuk edebiyatı açısından detaylı olarak incelememiştir. Coşkun, kitapları incelerken alanyazın taramasından faydalanmış ancak herhangi bir kitap inceleme formu kullanmamış, kaynak taramasıyla belirlediği kıstasları kullandığını ifade etse de bunları bütün olarak aktarmamıştır.

Orhan (2020), doktora tezinde TÜBİTAK çocuk kitaplarını çocuk edebiyatı yönünden incelemiştir. Bu amaçla araştırmanın yapıldığı tarihe kadar TÜBİTAK Popüler Bilim Yayınları başlığındaki 250 kitabın 75’ini örneklem olarak kendi geliştirdiği form ile incelemiştir. Orhan kitapları bilgilendirici ve hikâye edici kitaplar olarak iki başlık altında incelemiştir. Bu iki ayrı başlıkta sadece içerikle ilgili soruların farklı olduğu bir kitap inceleme formu oluşturmuştur. Oluşturduğu formda incelemelerini “Dil ve Anlatım Özellikleri”, “Görsel, Biçimsel Özellikler” ve “İçerik Özellikleri” başlıklarında toplam 59 maddede yapmıştır. Orhan’ın geliştirdiği form incelendiğinde kitapların resim özelliklerini ayrıca ele almadığı, “Görsel, Biçimsel Özellikler” başlığında resimlerin teknik özellikleri ile ilgili 5 maddeye yer verdiği görülmektedir. Merin ile resim ilişkisini ortaya koyan maddelere çalışmada ağırlık vermemiştir. Orhan, geliştirdiği formda maddeleri “Yetersiz”, “Kısmen Yeterli” ve “Yeterli” olarak kodlayıp maddelere puan vermiştir. Verdiği madde puanları sonucunda kitapları puanlamıştır.

Koçak (2022), yüksek lisans tezinde Necati Güngör’ün eserlerini çocuk edebiyatı ve çocuk eğitimi açısından incelemiştir. Koçak, araştırmasını Necati Güngör’ün 18 eseri üzerinde yürütmüş ve eserleri içerik analizi metodu ile değerlendirmiştir. Koçak, eserleri incelerken herhangi bir kitap değerlendirme formu kullanmamıştır. Koçak, araştırmasında incelediği kitapların dış yapı, dil ve anlatım özelliklerini ele alarak kitaplardaki eğitsel değerler üzerine çalışmasını temellendirmiştir. Koçak’ın araştırmasında içerik özelliklerine değinmediği, resimler ile ilgili olarak detaylı bir inceleme yapmadığı görülmektedir.

Arıcı (2023), yüksek lisans tezinde sanat bilgisi ve estetik algıyı destekleyen çocuk kitaplarını incelemiştir. Arıcı, yaptığı çalışmada 3-8 yaş aralığına hitap eden, sanat bilgisi içeren, resimlerinin sanatsal özellikler taşıdığı ve yaratıcılığı destekleyen 152 kitap tespit ederek çalışma grubuna almıştır. Arıcı, araştırmasına konu olan kitapları incelemek için alanyazından ve hazır formlardan yararlanarak “Sanat Bilgisi ve Estetik Algıyı Destekleyen Resimli Çocuk Kitapları İnceleme Formu” geliştirmiş ve kullanmıştır. Geliştirdiği formda kitapların fiziksel özelliklerini, türünü, sanatsal özelliklerini, görsel anlatım özelliklerini, yaratıcılığı destekleyici özelliklerini ve dil-anlatım özelliklerini ele alan 80 maddeye yer vermiştir. Kitapları incelediği form ve maddelere çalışmasında ve eklerinde yer vermemiştir. Arıcı, kitaplardan elde ettiği bulguları özellikleri genel olarak yorumlamıştır. Arıcı kitapları ayrı ayrı ele almamış sadece araştırmasının ek kısmında kitapların künye bilgilerini paylaşmıştır.

Çocuk edebiyatını ve çocuk kitaplarını konu alan yukarıda bahsedilen çalışmaların yanı sıra yazar ve çizer Feridun Oral’ın çocuk edebiyatı açısından ele alındığı çalışmalar vardır. Bunlardan birisi Gönen’in (2017) yüksek lisans tezidir. Gönen, çalışmasında Feridun Oral’ın 2017 yılına kadar yazmış olduğu 15 çocuk kitabını incelemiştir. Gönen (2017), bu çalışmasında kitapları tasarım, konu-kurgu, izlek, karakter ve kahraman, dil ve anlatım, ileti, çevre, yazınsal ve eğitsel ilkeler başlıkları altında Sedat Sever *Çocuk ve Edebiyat* kitabında belirttiği ilkeler ile Metin Akyüz’ün *Muzaffer İzgü’nün Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri Açısından İncelenmesi* adlı doktora tezinden yararlanarak oluşturduğu sorular üzerine incelemiştir. Gönen, çalışmada kitapların sorulara verdiği yanıtları ortaya koymak yerine kitapların tasarım ve resim özelliklerini genel olarak ele almıştır. Kitapların konu-kurgu, izlek, karakter ve kahraman, dil ve anlatım, ileti, çevre, yazınsal ve eğitsel ilkeler ile özellikleri ise kitap bazında değerlendirmiş, sorulara verilen cevaplar yerine doğrudan tespitler ortaya konulmuştur. Gönen, çalışmasında daha çok eğitsel değerler üzerine temellendirmiştir.

Dilek (2017), araştırma makalesinde, Feridun Oral’ın 2017 yılına kadar olan kitaplarını değerler açısından incelemiştir. Dilek, çalışmasından MEB’in belirlediği değerler açısından içerik analizi yaparak bulgulara ulaşmaktadır. Makalede bulunan değerler tek tek ele alınmıştır. Görüldüğü gibi Dilek’in çalışması değerler üzerine temellenmiştir.

Demir (2019), çalışmasında Gönen’in (2017) de incelediği Feridun Oral’ın 2017 yılına kadar yazıp çizdiği 15 çocuk kitabını ele alarak bunlar üzerine bir doküman incelmesi yapmıştır. Demir kendi çalışmasında Gönen’den farklı olarak çalışmasını biçimsel, içeriksel ve sanatsal özellikler üzerine temellendirdiğini iletmektedir. Demir, çalışmasında kitapların temel

özellikleri ile ilgili 15, resim analizi için 18 ve metin analizi için 22 maddeyi Mustafa Ruhi Şirin ve Sedat Sever'in kitaplarından yararlanarak oluşturmuştur. Oluşturduğu maddeler için uzman görüşü almıştır. Kitapları bu maddelere göre incelediğini iletmekle birlikte araştırmasında inceleme yaptığı form yer almamaktadır. Demir çalışmasında kitapların tek tek maddelere verdiği cevapları ortaya koymak yerine kitapları toplu olarak bulgular bölümünde ele almıştır. Demir'in çalışmasında kendisinin de söylediği gibi daha çok resim ve metin analizi öne çıkmaktadır.

Buran (2021), çalışmasında Feridun Oral'ın 19 çocuk kitabının dış yapı özellikleri ve mesajlar konusunda incelemiştir. Ayrıca kitapların içinden seçtiği 3 kitapla ilgili olarak 10 çocuğa hazırlamış olduğu görüşme formundaki soruları yönelterek mesajlar ile ilgili bulgularını desteklemeye çalışmıştır. Buran, bu çalışmasında kitapların dış yapı özelliklerini incelerken herhangi bir form kullanmamıştır. İncelediği 3 kitap için ise uzman görüşlerini de alarak 7-9 arasında değişen sorular hazırlayıp çocuklara bu soruları yöneltmiştir. Bunun yanında çocukların okuma alışkanlıkları hakkında bilgi almak ve okul öncesi eğitim kurumuna gidip gitmediklerini öğrenmek amacıyla ailelere anket hazırlamıştır. Görüldüğü gibi Buran'ın çalışması kitapların verdiği mesajlara yoğunlaşmaktadır.

Feridun Oral'ın çocuk kitapları ile ilgili yapılan bir diğer çalışma da *Feridun Oral's Children's Books' Peritextual Features and Their Text Readability Levels* isimli makaledir (Gök ve diğerleri, 2021). Bu çalışmada Feridun Oral'a ait 13 kitap seçilmiş ve kitapların metin çevirisi özellikleri, metinlerin okunabilirlik düzeyleri ile kitapların konu ve ana fikirleri belirlenmiştir.

Feridun Oral'ın çocuk kitaplarının, çocuk edebiyatı yönünden incelendiği bu çalışmada yukarıda bahsedilen çalışmalar ile çocuk edebiyatının konu alınması anlamında ortak yönler bulunmaktadır. Ancak yukarıda da görüldüğü gibi Gönen (2017) ve Dilek (2017) eğitsel değerler, Demir (2019) resim ve metin analizi, Buran (2021) kitapların verdiği mesajlar ve Gök ve diğerleri (2021) metinlerin okunabilirlik özelliklerine odaklanmaktadır. Ayrıca çalışmalarda çocuk çalışmalarda bütüncül bir çocuk kitabı değerlendirme formu olmadığı görülmektedir. Yapılan çalışmaların kapsamı ise güncel olarak yazarın kitaplarının tamamını içermemektedir. Bu araştırma kapsamında ortaya konulan kitap değerlendirme formu, bulguların madde madde ele alınması ve yazarın araştırma tarihi itibarıyla hem yazıp hem de çizmiş olduğu 22 Türkçe çocuk kitabının tamamını içermesi, araştırmanın diğer çalışmalardan farklılaşmasını sağlayan en önemli özelliğidir. Araştırmada form üzerinden yapılan bulgular

doğrultusunda kitapların çocuk okura ve çocuk edebiyatının niteliklerine uygun olup olmadıkları belirlenmiştir.

BÖLÜM III YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, veri toplama araçları, veri toplama süreçleri ve veri analizi hakkında bilgi verilmiştir.

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, çocuk edebiyatı alanında yapılan çalışmalara katkı sağlayarak çok yönlü sanatçı kişiliği olan Feridun Oral'ın çocuk kitaplarının çocuk edebiyatı yönünden incelenmesini ve yorumlanmasını amaçlamaktadır. Bu sebeple araştırma, temel nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Merriam'a (2013) göre veriler, görüşmeler, gözlemler veya belge analizi yoluyla toplanır ve hangi soruların sorulacağı, nelerin gözlemleneceği ile hangi belgelerin kullanılacağı belirlenmesi, çalışmanın teorik çerçevesine bağlıdır. Yani temel nitel araştırma verilerin analiz edilmesi ve yorumlanmasıdır. Bu çalışmada yazarın kitapları, temel nitel araştırmanın doğası gereği alanyazın taramasından elde edilen veriler doğrultusunda da analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

3.2 Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada veri toplama tekniği olarak doküman analizinden yararlanılmıştır. Doküman analizi, verilerin araştırmada birincil kaynağı olarak farklı dokümanların toplanarak sistematik olarak analizi olarak tanımlanmaktadır (Sak ve diğerleri, 2021). Araştırmanın dokümanlarını, Feridun Oral'ın çocuklar için yazıp çizdiği Türkçe olan 22 kitap oluşturmaktadır. Araştırmacı, doküman analizini bu çalışma için geliştirdiği kontrol formu aracılığıyla yapmıştır. Çalışmada edebiyat, kültür, dil, çocuk edebiyatı, çocuk kitapları, çocuk kitaplarında aranan özellikler, resim unsurları, resim metin ilişkisi, dil anlatım özellikleri, Feridun Oral, başlıklarına ilişkin alanyazın taraması yapılmıştır. Bu konularla ilgili ulaşılan kitaplar, makaleler tezler ve İnternet kaynakları incelenmiştir.

Araştırma için yapılan alanyazın incelemesi sonucunda dört ana bölümden oluşan kitap kontrol formu oluşturulmuştur. Oluşturulan form kitaba yönelik bulguları tespit etmek amacıyla soru şeklinde tasarlanıp sorulara yönelik açıklamalar yapılmıştır. Maddeler evet- hayır şeklinde kodlanmıştır. Toplam 94 maddeden oluşturulan kitap inceleme formu dil, okul öncesi ve görsel

sanatlar alanından uzman kişilerin görüşleri alınmak üzere uygun-uygun değil ve öneri olarak kodlanarak uzman görüşü formu hazırlanmıştır.

Araştırmada incelenen kitapların resimli çocuk kitapları olmasından dolayı okul öncesi alanında bir uzmana uzman görüşü formu sunulmuştur. Dil alanında görüşü almak üzere bir uzmana form sunulmuştur. Formun “Kitabın Resimler Açısından Değerlendirilmesi” kısmı ise görsel sanatlar alanında bir uzmana sunulmuştur.

Uzman görüşleri sonrasında kitap kontrol formu tekrar düzenlenmiştir. Çalışmada düzenlenen form yazarın kitaplarına dair veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Kitapları değerlendirmek için oluşturulan kitap kontrol formu maddeleri ve maddelere yönelik açıklamaları gibi nihai halini almıştır. Kitap değerlendirme formu ekte sunulmuştur.

3.3 Veri Toplama Süreci

Araştırma kapsamında Feridun Oral’ın yazdığı ve çizdiği kitaplar tespit edilmiştir. Kitaplara ait yazardan ve yayınevinden e-posta yoluyla bilgilere ulaşılmıştır. Feridun Oral’ın edebiyatımıza kazandırdığı toplam 45 kitap bulunmaktadır. Feridun Oral’ın isminin geçtiği bu 45 kitabın tamamını resimlemekle birlikte bunlardan 27 tanesi aynı zamanda yazdığı kitaplarıdır. Feridun Oral’ın yazıp çizdiği fakat yetişkinlere yönelik olan 3 kitabı ile Türkçeden İngilizceye çeviri olan 2 kitabı kapsam dışı bırakılmıştır. Yazarın çocuklar için yazıp çizdiği Türkçe olan 22 kitabı araştırmanın konusunu oluşturmaktadır. Bu kapsamda yazarın hem yazıp hem çizdiği kitapların ilk baskılarına ulaşmak için kütüphaneler, sahaflar ve satıcılar araştırılarak çaba gösterilmiştir. Bazı kitapların ilk baskılarına ulaşmak mümkün olmadığı için kitapların incelenen baskıları bulgular bölümünde aktarılmıştır.

Çocuk edebiyatı ile ilgili alanyazın araştırması yapılmış ve yapılan araştırmaya göre kitapların analiz edilebilmesi için kitap kontrol formu oluşturulmuştur. Oluşturulan form uzman görüşleri alınarak tekrar düzenlenmiş ardından yazarın kitapları bu forma göre incelenmiştir. İnceleme sonucu edinilen bulgular aktarılmış, sonuç bölümünde yorumlanmıştır.

3.4 Veri Analizi

Bu araştırmanın verileri, betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir. Betimsel analiz, araştırmanın kavramsal çerçevesinden yola çıkarak verilerin bölümler altında organize edildiği ve bu çerçevede elde edilen verilerin gerekli alıntılar ile desteklenerek yorumlandığı bir veri

analiz tekniğidir (Sığrı, 2021). Bu araştırmada, alanyazın taraması yapılarak oluşturulan kitap değerlendirme formu aracılığıyla Feridun Oral'ın çocuk kitaplarının, çocuk edebiyatı yönünden çocuk okura uygunluğu incelendiği için betimsel analiz tekniği tercih edilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Çalışmada kitap kontrol formu üzerinden yapılan tespitler tablolar halinde her kitap için ayrı ayrı verilmiştir.

4.1 Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı: *Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga*

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

1. Baskı Tarihi: Şubat 1993

İncelenen Baskı ve Tarihi: 12. Baskı Mart 2020 (Oral, 2020).

Basım Yeri: İstanbul

Kitap Editörü: Filiz Özdem

Sayfa Sayısı: 36

Kitabın Ölçüleri (en* boy): 27.1*27.1

Yayınevi Tarafından Belirtilen Yaş Grubu: 3-8 (YKY, 2023).

4.1.1 Biçimsel Açıdan Bulgular

Araştırmada kitabın biçimsel özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.1.1.1 Kitap Boyutu ve Cilt

Kitabın boyut ve cildi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-1 *Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi*

S. N.	A. Kitap Boyutu ve Cilt	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
1	Kitabın boyutu çocuk okur için uygun mu? (Kitap çocuğun kolaylıkla taşıyacağı bir büyüklükte mi?)		*	Uzunluğu 27 cm olarak uygun fakat kitabın ideal ene göre geniş tutulduğu tespit edilmiştir.
2	Kitabın cildi dikişli mi?		*	Cildi dikişlidir.
3	Kitabın cildi dağılmaya karşı dayanıklı mı?		*	Dikiş kullanılmış ve kapağa yapıştırılması sağlam bir şekilde yapılmıştır.

Tablo 4-1’de görüldüğü üzere kitabın, kitap boyutu ve cildi açısından incelenen 3 maddeden 2’sine uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitabın cilt bakımından incelenmesinde çocuk okur açısından uygun olduğu görülmüştür. Kitap, boyut bakımından incelendiğinde çocuk okur için geniş olduğu tespit edilmiştir. Çocuk okur için kitap boyutu ölçülerinin değişiklik göstermesinin yanında tavsiye edilen en geniş ölçü 25*35 cm olarak önerilmektedir. Özellikle 3-5 yaş aralığındaki çocuk okurun kitabı kucağında açık şekilde tutmalarının güç olacağı düşünülmektedir.

4.1.1.2 Kapak ve Kâğıt Cinsi

Kitabın kapak ve kâğıt cinsi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-2 Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
4	Kitabın kapağında hangi yaşa uygun olduğu belirtilmiş mi?		*	Kapakta yaş grubu yazmamaktadır.
5	Kitabın başlığı dikkat çekici ve konuyla ilgili mi?	*		Kuş, ağaç ve böğürtlen cinin başından geçenleri konu edinen kitapla uygun ve merak uyandırıcı bir başlık kullanılmış.
6	Kapak resmi ilgi çekici mi?	*		Kapak resminde cin olarak çizimi yapılmış beyaz sakallı, bastonlu ve kasketli cüce görünümlü yaşlı insan, orman içinde yürür vaziyette resmedilmiş. Dikkat uyandıracak bir çizim kullanılmıştır.
7	Kapak işlenecek konuyla ilgili işaretler içeriyor mu?	*		Kapakta orman içinde yürürken resimlenmiş cin görünmektedir. İşlenecek olan konuyla ilgili işaretler olduğu tespit edilmiştir.
8	Kapakta sırt yazısı bulunuyor mu?	*		Kapakta sırt yazısı mevcuttur.
9	Kitabın kapağı sağlam bir malzemeden üretilmiş mi?	*		Kitabın kapağı dayanıklı malzemeden yapılmıştır. Yırtılmaya ve suya dayanıklı olduğu tespit edilmiştir. Karton kapaktır.
10	Kitabın kapağı kolaylıkla açılabilir biçimde mi?	*		Kapak kolaylıkla açılabilir şekildedir.
11	Kitabın kapağı açıldıktan sonra desteksiz durabilmekte mi?	*		Kitabın kapağı açıldığında desteksiz durabilecek durumdadır.
12	Kitabın kapak yüzeyi, üzerindeki yazı, çizgi ve resimleri net olarak gösteriyor mu?	*		Kitabın kapak yapısı net şekilde resimleri ve yazıları gösterecek niteliktedir.
13	İç kapak mevcut mu?	*		Kitapta iç kapak mevcuttur. Künyenin ve yazarla ilgili bilgilerin yer aldığı tespit edildi.
14	Kitabın künyesi yazılmış mı?	*		İç kapakta künye mevcuttur.
15	Kitapta kullanılan kâğıt türü çocuk okur için uygun mudur?	*		Kullanılan kâğıt cinsi kuşe kâğıt olup kaliteli olduğu tespit edilmiştir.
16	Kitapta kullanılan kâğıt mat ve ışığı yansıtmayan cinsten mi?	*		Kitapta kullanılan kâğıt mattır ve ışığı yansıtmamaktadır.

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
17	Kullanılan kâğıt, resimlerin kaliteli çıkmasını sağlayacak ve mürekkebin dağılmasını engelleyecek kalitede mi?	*		Mürekkep ıslak ele de geçmeyecek kalitededir.
18	Kitabın sayfaları çocuk okurun kolaylıkla çevirebileceği nitelikte mi?	*		Kitabın sayfaları kalın olduğu için rahatlıkla çevrilebilir niteliktedir.

Tablo 4-2’de görüldüğü üzere kitabın, kapak ve kâğıt cinsi açısından incelenen 14 maddeye uygun olduğu, 1 maddeye uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitabın kapağıyla ilgili olarak; başlığının ilgi çekici ve konuyla ilgili olduğu, kapak resminin ilgi çekici olduğu, kapağın işlenecek konu ile ilgili işaretler içerdiği, kapakta sırt yazısının bulunduğu, kapağın dayanıklı malzemeden yapıldığı, kapağın kolaylıkla açılabilir biçimde olduğu, kitabın kapağının açıldıktan sonra desteksiz olarak açık durabildiği, kapak yapısının çizgi ve resimleri net biçimde gösterebildiği, iç kapağın olduğu ve künyenin yazıldığı tespit edilmiştir. Kitabın kapağında hangi yaşa uygun olduğu yazmamaktadır. Kitapların içerikleri yaş grubuna göre değişiklik göstermekte olup hangi yaşa uygun olduğunun kapakta belirtilmesi aranan özelliklerdendir. Kapakta yaş grubunun belirtilmemesi çocuk okur için uygun değildir. Kitabın kâğıt cinsiyle ilgili olarak kalın, ışığı yansıtmayan, yarı mat, resimlerin ve yazıların net çıkmasını sağlayacak cinsten ve çocuk okurun sayfaları kolaylıkla çevirebileceği nitelikte olduğu tespit edilmiştir. Yapılan tespitler kitabın kâğıt cinsi açısından çocuk okur için uygun olduğunu göstermektedir.

4.1.1.3 Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeniyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-3 Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga Adlı Kitabın Sayfa Düzeni

S. N.	C. Sayfa Düzeni	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
19	Kenar boşlukları bırakılmış mı?	*		Resimler tam sayfa yapılsa da metin kenar boşlukları bırakılacak şekilde yerleştirilmiştir.
20	Metin sayfada tek sütun olarak düzenlenmiş mi?	*		Resimler iki sayfada bütünlük oluşturacak şekilde tasarlanmış fakat metin tek sayfada ve tek sütun olarak düzenlenmiştir.
21	Sayfa içinde metin kolay okunması adına zemin ile zıtlık oluşturacak şekilde renklendirilmiş mi?	*		Zemin açık renkli yazılar ise siyahtır. Kolay okunabilir niteliktedir.
22	Satır arası, 1,15 aralığında veya üzerinde olarak tasarlanmış mı?	*		Satır araları 1,15 üstündedir.

S. N.	C. Sayfa Düzeni	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
23	Metinler sayfa üzerin uygun şekilde yerleştirilmiş mi?	*		Resimler sayfaya yerleştirilirken okuyucunun rahatlıklar okuyabileceği şekilde düzenlenmiştir.
24	Başlıklar ve vurgulanacak kelimeler metinden daha koyu yapılmış mı?	*		Dış ve iç kapakta başlıklar daha büyük punto ile kalın yazılmıştır.
25	Paragraflar arasına en az bir satır olacak şekilde uygun boşluklar bırakılmış mı?	*		Paragraflar arasında en az 1 satır boşluk kullanılmıştır.
26	Satır uzunlukları çocuk okurun düzeyine uygun mu?		*	18 cm uzunluğunda satırların olduğu tespit edilmiştir.
27	Sayfa düzenindeki öğeler birbiriyle uyumlu mu?	*		Sayfa düzeninde yazının resme yerleştirilmesinde estetik olarak dikkat edilmiş, resmin güzelliğini etkilemeyecek boş alanlara metin yerleştirilmiştir.

Tablo 4-3'te görüldüğü üzere kitabın, sayfa düzeni bakımından incelenen 9 maddeden 8'ine uygun olduğu, 1'ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta sayfa kenar boşluklarının bırakıldığı, metnin tek sütun olduğu, metnin zemin ile zıtlık oluşturacak renkte yazıldığı, satır aralarının 1,15 aralığının üstünde olduğu, metinlerin sayfaların uygun yerlerine yerleştirildiği, başlıkların daha koyu yazıldığı, paragraflar arası bir satır boşluk bırakıldığı, metnin ve görsellerin sayfa düzeni açısından uyumlu olduğu görülmektedir. Bu açılardan çocuk okur için kitabın sayfa düzeni uygundur. Kitapta 18 cm uzunluğunda satırlar kullanılmıştır. Satır uzunluklarının 1.-5. sınıf öğrencileri için en fazla 9 cm olması önerilmektedir. Yayınevi kitabın yaş aralığını 3-8 yaş olarak belirtmekte olup satır uzunluğu yaş aralığı için uygun değildir.

4.1.1.4 Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya

Kitabın harfleri, yazı büyüklüğü, mürekkebi ve boyası ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-4 Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası

S. N.	Ç. Harfler- Yazı Büyüklüğü -Mürekkep ve Boya	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
28	Harflerin büyüklüğü çocuk okurun yaşına uygun mu?		*	Metin 18 punto ile yazılmıştır.
29	Harfler için seçilen karakter kolay okunabilir mi?	*		Okunaklı süssüz bir yazı karakteri seçilmiştir.
30	Kitapta en fazla iki harf karakteri kullanılmış mı?	*		Başlıkta ve metinde farklı olarak kullanılmış bunun dışında başka yazı tipi kullanılmamıştır.
31	Kullanılan mürekkep ve boya çocuk okura uygun mudur?	*		Boyalar çıkmayacak kalitededir.

Tablo 4-4'te görüldüğü üzere kitabın harflerinin, mürekkep ve boya cinsinin çocuk okur için uygun olduğu tespit edilmiştir. Yapılan inceleme sonucunda kitapta yazı büyüklüğünün 18 punto olduğu görülmüştür. Yayınevinin belirttiği üzere kitabın yaş grubu 3-8 yaş arasındır. Kitapta kullanılan yazı büyüklüğünün 3-8 yaş aralığındaki çocuk okur için uygun olduğu düşünülen 20-24 puntodan küçüktür. Kitabın, harfler, yazı büyüklüğü, mürekkep ve boya açısından incelenen 4 maddeden 3'üne uygun olduğu, 1'ine uygun olmadığı tespit edilmiştir.

4.1.2 İçerik Açısından Bulgular

Araştırmada kitabın içerik özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.1.2.1 Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce

Kitabın konusu, teması, planı ve ana düşüncesi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-5 Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan ve Ana Düşüncesi

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
32	Konu seçimi çocuğun ilgisine uygun mu?	*		Konun içinde doğa olayları, hayvanlar ve dostluk işlenmiştir.
33	Kitapta işlenen konu için olay ve durumlar ile ilgili bir giriş var mı?	*		Kitapta giriş bölümü vardır. Ön hazırlık yapılmıştır.
34	Kitapta işlenen olaylar sebep-sonuç ilişkilerini kuracak bir örgü ile verilmiş mi?	*		Kış olmasına rağmen ağacın, yapraklarını dökmemesinin sebebi kuşa yardım etmek istemesi, Böğürtlen Cini'nin ağaçtan düşme sebebi kuşun hareketleri, ağacın kurummasının sebebi çıkan fırtınada düşen yıldırım gibi. Sebep sonuç ilişkileri mantığına oturtularak konular ele alınmıştır.
35	Kitapta işlenen olaylar ya da durumlar birbiri ile tutarlı mı?	*		Kitapta herhangi bir tutarsızlık görülmemiştir.
36	Konu ele alınırken merak uyandıracak bir kurgu yapılmış mı?	*		Böğürtlen Cini'nin önce bir ses duyması, ağaca ulaştığında yukarıya çıkarak kuşu bulma süreci, evde oldukları sırada yıldırımın düşmesi gibi sonrası için merak uyandırıcı kurgular yapılmıştır.
37	Kitapta evrensel değerlere yer verilmiş mi?	*		Kitapta evrensel değer olan sevgi ele alınmıştır.
38	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Ayrımcılığa sebep olabilecek bir kullanım tespit edilmemiştir.
39	Ana fikir net bir şekilde anlaşılmakta mıdır?	*		Ana fikrin net şekilde verildiği görülmüştür.
40	Konu temayı vermekte yeterli mi?	*		Konu dostluk temasını vermekte yeterli görülmüştür.
41	Kitapta işlenen zaman doğrusal ilerliyor mu?	*		Zaman doğrusal ilerliyor. Kışın ardından bahar geliyor.
42	Kitapta kullanılan yer ya da yerler çocuk okurun algılayıcı düzeyde mi?	*		Orman ve eve çocukların algılayacağı düzeyde işlenmiştir.

Tablo 4-5'te görüldüğü üzere kitabın, konu, tema, plan ve ana düşünce açısından incelenen 11 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Konu seçiminin çocuk okurun ilgisine uygun olduğu, kitapta giriş bölümünün yapıldığı, olayların sebep sonuç bağlantıları ile verildiği, ele alınan durum ve olayların tutarlı olduğu, merak uyandıracak bir kurgu yapıldığı, evrensel değerlere yer verildiği, ayrımcılığa sebep olacak kullanımların yapılmadığı, ana fikrin net biçimde verildiği, konunun temayı yansıtmakta yeterli olduğu, zamanın doğrusal ilerlediği ve kullanılan yerlerin çocuk okurun algılayabileceği şekilde olduğu görülmektedir. Kitap konu, tema, plan ve ana düşünce açısından çocuk okur için uygundur.

4.1.2.2 Kahramanlar:

Kitabın kahramanlarıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-6 Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga Adlı Kitabın Kahramanları

S. N.	B. Kahramanlar	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
43	Kahramanlar aşırı idealize edilmekten kaçınılmış mı?	*		Aşırıya kaçan kahraman özelliği yoktur.
44	Karakter seçimi çocuk okurun yaş düzeyine uygun, özdeşlik kurabileceği nitelikte mi?	*		3-8 yaş için uygundur.
45	Kitapta birbirinden farklı nitelikleri olan karakterlere yer verilmiş mi?	*		Anne ve babasından ayrı kalan yavru kuş, yaşlı bir ağaç ve ormanda yalnız yaşayan bir böğürtlen cini karakterlerinin farklı özelliklere sahip olduğu görülmektedir.
46	Kitapta çocuk okur için komik sayılabilecek ve onları eğlendirecek öğelere yer verilmiş mi?		*	Güldürü ögesi tespit edilemedi.
47	Kitap içinde büyüüp gelişen karakter var mı?	*		"Böğürtlen Cini" karakteri vardır.
48	Ana kahraman örnek davranış sergileyebilecek tipte mi?	*		Yardımsaver bir karaktere sahiptir.
49	Kullanılan kahramanların isimleri çocuğun rahatça ifade edebileceği şekilde belirlenmiş mi?	*		Telaffuzu zor olacak bir isim kullanılmamıştır.
50	Kahraman sayısı ideal sayıda tutulmuş mu?	*		Kahraman sayısı akılda kalabilecek şekildedir. 3 kahraman vardır.

Tablo 4-6’da görüldüğü üzere kitabın, kahramanlar açısından incelenen 8 maddeden 7 maddesine uygun olduğu, 1 maddesine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta kullanılan kahramanların aşırı idealize edinilmekten kaçınıldığı, karakter seçiminin çocuk okur için özdeşlik kurabilecek nitelikte olduğu, kitapta birbirinden farklı özellikte karakterlere yer verildiği, kitabın içinde büyüüp geliştirilen karakterlerin olduğu, ana kahramanın örnek davranışlar sergileyebilecek nitelikte olduğu, kahraman isimlerinin çocuk okur açısından rahatça ifade edilebilir olduğu ve kahraman sayısının ideal sayıda tutulduğu görülmektedir. Kitabın kahramanlara yönelik bu özellikleri çocuk okur için uygundur. Çocuk kitaplarında mizah öğelerinin kullanılması önerilmektedir. Kitapta mizah ve güldürü unsuru olduğu düşünülen bir kullanım yoktur. Bu bakımdan uygun değildir.

4.1.3 Dil ve Anlatım Açısından Bulgular

Kitabın dil ve anlatımıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-7 Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
51	Çocuk okurun yeni duyabileceği bir sözcük, çocuğun kelime dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmış mı?	*		Pabuç ve darı kelimeleri 3-5 yaş aralığı için yeni öğrenecekleri kelimeler olabilir. Bu kelimeler görseller ile desteklenmiş ve cümlelerin bağlamından anlaşılacak şekilde kullanılmıştır.
52	Çocuk okurun düzeyine göre anlamını bilmekte zorlanabileceği sözcük kullanımı gerektiği kadar yapılmış mı?	*		Pabuç, darı şömine kelimelerinin çocuk okurun yeni öğrenebilecekleri kelimeler olabileceği düşünülmektedir.
53	Kitapta tekerleme ya da ses tekrarlarından yararlanılmış mı?	*		Kitapta kullanılan ikilemeler ve "evet" kelimesinin ses tekrarı yapılarak kullanıldığı tespit edilmiştir.
54	Kitapta anlatım bozukluğu yapılmamasına özen gösterilmiş mi?	*		Kitapta herhangi bir anlatım bozukluğu tespit edilmedi.
55	Kitabın sayfa sayısı çocuk için uygun mu?	*		Kitap 5-8 yaş için uygun sayfa sayısına sahip olsa da 3-5 yaş için uygun değildir. Kitabın yaş aralığı ile ilgili bir sorun olabilir.
56	Kitapta yazım yanlışları yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta kara kış bitişik olarak "karakış" şeklinde yazılmış ve yazım hatası yapılmıştır. Ayrıca "Hoşça kal" bitişik yazılarak yazım yanlışları yapılmıştır.
57	Kitapta noktalama yanlışları yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Tırnak içinde verilen konuşma cümlesinin sonuna virgül konularak tırnak kapatılmıştır. Nokta ile bitirilmesi gereken bu cümlede noktalama hatası yapılmıştır.
58	Kitapta sembolik sözcükler kullanılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta sembolik sözcük kullanılmamıştır.
59	Kitapta aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmemeye gayret edilmiş mi?	*		Kitapta mecazlı söyleyişler kullanılmamıştır.

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
60	Kitapta eski sözcüklere yer vermemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta günümüzde az kullanılan sözcükler kullanılmamıştır.
61	Kitapta ikilemelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta “şaşkın şaşkın, acı acı, yavaş yavaş, pırıl pırıl” ikilemelerine yer verilmiştir.
62	Kitapta pekiştirmelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta “yemyeşil” pekiştirme sözcüğü kullanılmıştır.
63	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde deyimler kullanılmış mı?	*		Kitapta “gözlerine inanamamak, nefes nefese kalmak, korktuğu başına gelmek, yola koyulmak, bir çırpıda yemek, donup kalmak, seyirci kalmak” deyimleri kullanılmıştır.
64	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde atasözleri kullanılmış mı?		*	Kitapta atasözü kullanılmamıştır.
65	Kitapta çocuğa uygun söz sanatlarına yer verilmiş mi?	*		Konuşturma sanatı mevcuttur.
66	Kitapta ses taklitlerine yer verilmiş mi?	*		Kitapta "gürlüyor" sözcüğü kullanılmıştır.
67	Kitapta cümle uzunluklarına dikkat edilmiş mi?		*	20 kelimeli cümlelerin kullanıldığı tespit edildi. Özellikle okul öncesi çocukları için cümle uzunluklarının fazla olduğu tespit edildi.
68	Kitapta betimlemelere yer verilmiş mi?	*		Ağacın, kuşun betimlemeleri, fırtınalı günü betimlemesi gibi örnekler mevcuttur.
69	Kitap içinde farklı anlatım biçimlerine başvurulmuş mu?	*		Öyküleyici ve betimleyici anlatım yapılmıştır.
70	Kitapta kullanılan anlatım, aynı bakış açısıyla yapılmış mı?	*		Kitapta üçüncü kişi ağzından anlatımın yapıldığı tespit edilmiştir.
71	Kitapta devrik cümle kullanılmış mı?	*		Kitapta devrik cümleler kullanılmıştır.
72	Kitapta kurallı cümleler, devrik cümlelerden daha fazla mı?	*		Devrik cümleler kurallı cümlelere göre az kullanılmış. 4 tane devrik cümle tespit edildi.
73	Türkçede yaygın olarak kullanılmayan yabancı kelimelere yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Yabancı sözcük kullanılmamıştır.

Tablo 4-7’de görüldüğü üzere kitabın, dil ve anlatım açısından incelenen 23 maddeden 18 maddesine uygun olduğu, 5 maddesine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta çocuk okurun yeni duyabileceği kelimeler sözcük dağarcıklarını geliştirecek şekilde ve uygun sayıda kullanılmıştır. Kitapta anlatım bozukluğunun yapılmadığı, sembolik sözcüklere, aşırı mecazlı söyleyişlere, günümüzde kullanılmayan sözcüklere ve yabancı sözcüklere yer verilmediği görülmekte olup bu durum çocuk okur açısından uygundur. Kitapta ses tekrarlarına, ikilemelere, pekiştirme sözcüklere, çocuk okurun anlayabileceği deyimlere, söz sanatlarına, ses taklitlerine, betimlemelere yer verilerek dilin zenginliklerinden yararlanılmıştır. Kitapta devrik cümleler kurallı cümlelerden daha az kullanılarak çocuk okur açısından uygun bir kullanım yapılmıştır. Öyküleyici ve betimleyici anlatım teknikleri kullanılarak farklı anlatım tekniklerinden yararlanılması çocuk okur için olumlu görülmektedir. Kitapta anlatıcı bakış açılarından 3. kişi ağzından anlatım yapılmıştır. Farklı anlatıcı bakış açılarından yararlanılmamıştır ve bu durum da aranan niteliklerdendir.

Kitabın sayfa sayısı 36'dır. Okul öncesi çocuk kitaplarının 5 yaşa kadar olan çocuk okur için en fazla 16 sayfa, 5 yaş ve üstü çocuk okur için en fazla 32 sayfa olması önerilmektedir. Yayınevinin kitap için verdiği 3-8 yaş aralığı için sayfa sayısı fazladır. Sayfa sayısı çocuk okur için uygun değildir. Kitapta yazım yanlışları yapılması ve noktalama hatalarının yapılması olumsuz durumlardandır. Kitapta 20 kelimeden oluşan cümleler bulunmaktadır. 9 yaşına kadar olan çocuk okurlara 6 kelimeden daha uzun cümlelerin kullanılmaması önerilmekte olup bu anlamda cümle uzunluklarının çocuk okura uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta çocuk okurun anlayabileceği şekilde atasözlerinin kullanılmadığı görülmektedir.

4.1.4 Resimler Açısından Bulgular

Kitabın resimleriyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-8 Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga Adlı Kitabın Resimleri

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
74	Resimler metindeki betimlemeler ile uyumlu mu?	*		Resimler metin ile uyumlu olarak ilerlemektedir.
75	Resimler, çocuk okurun sanatsal gelişimine uygun şekilde tasarlanmış mı?	*		Karlı günleri anlatan soğuk renklerin yanında bahar günlerini anlatırken sıcak renklere de yer verilmiştir.
76	Kitapta resim ile metin oranı gelişime uygun kullanılmış mı?	*		Metinler resimlerin boşluklarına yapılmış ve 3/4'ü resimdir.
77	Resimler çocuk okur açısından sade anlaşılır mı?	*		Yer yer metin dışı ayrıntılar olsa da bunlar resmin kitaba katkısıdır. Gereksiz ayrıntılardan kaçınılmıştır.
78	Resimler birbiri ile bir bütünlük oluşturuyor mu?	*		Resimler birbiriyle bağlantılı şekilde bütünlük oluşturacak niteliktedir.
79	Resimler mesaj verebiliyor mu?	*		Okuma yazma bilmeyenler için de sadece resimlere bakarak bazı mesajlar okura verilmiş
80	Resim ile metin uyumlu olarak ilerliyor mu?	*		Metin ile resim daima uyumlu ilerlemiş. Sayfadaki metinde anlatılanlar çizime yansıtılmış.
81	Resimler bir bütün olarak öyküyü yansıtabiliyor mu?	*		Resimlerin bütünü konuyu yansıtacak niteliktedir.
82	Resim ile metin arasında çelişki oluşturacak durumlara yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Çelişkili bir durum tespit edilemedi.
83	Resimlerin anlatılan olaya açıklayıcı nitelikte mi? Metne katkısını var mı?	*		Cinin nasıl bir evi olduğu, fırtınalı havanın nasıl görüldüğü, bahar geldiğinde yerde çiçeklerin açtığı gibi ayrıntılar metinde yer verilmemesine rağmen kitaba katkı sağlamıştır.
84	Resimler çocuk okurun zihninde metni canlandırabilecek nitelikte mi?	*		Çizimlere hareketlilik kazandırılmış, canlandırma sağlayabilecek şekildedir. Rüzgârla ağacın yapraklarının savrulması buna örnek olarak gösterilebilir.

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
85	Resimler okuma- yazma bilmeyen çocuk okurların da kitaptan yararlanmasını sağlayacak nitelikte mi?	*		Okuma yazma bilmeyen bir çocuk resimleri yorumlayarak konuyu kısmen tahmin edebilir.
86	Resimlerin çiziminde perspektife dikkat edilmiş mi?	*		Perspektife dikkat edilmiş. Örneğin Cin ağaca uzakken büyük, ağaç ise küçük çizilmiştir. Cin'in ağaca yaklaştığında daha büyük çizildiği görülüyor. Bir başka resimde kuş ile birlikte ormanda ağaçtan uzaklaştıklarını anlatan bölümde kuşun ve Cin'in küçük çizildiği onların yanlarındaki ağaçların daha küçük bakış açısının olduğu yerdeki ağaçların daha büyük olduğu görülmektedir.
87	Resimlerde çocuk okura olumsuz örnek oluşturabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Olumsuz örnek içerebilecek bir çizime rastlanmadı.
88	Resimlerde resmin unsurlarından olan dokuyu yansıtıcı çizim yapılmış mı?	*		Cinin sakalları, ağaçların kabukları, Kuşun tüyleri gibi resimlerde dokuyu yansıtıcı bir çizimin yapıldığı görülmektedir.
89	Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygun kullanılmış mı?	*		Kış, bahar kompozisyonlarına ayrı ayrı uyumu sağlayıcı nitelikler ile kullanım yapıldığı görülmektedir.
90	Resimlerde kontur kullanılmış mı?		*	Kontur kullanılmamıştır.
91	Resimlerde kullanılan renkler parlak ve çocuk okur için ilgi çekici mi?	*		Kullanılan renkler parlak ve çocuk okur için ilgi çekici olarak düşünülmektedir.
92	Resimleme iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmış mı?	*		Resimlerin iki sayfayı kapsayacak şekilde bütün olarak çizildiği görülmektedir.

Tablo 4-8’de görüldüğü üzere kitabın, resimler açısından incelenen 19 maddeden 18’ine uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Resimlerin metinlerdeki betimlemelere uyumlu olduğu, çocuğun sanatsal gelişim özelliklerine göre tasarlandığı, metin ile oranına dikkat edildiği, çocuk okur açısından sade ve anlaşılır olduğu, birbiri ile bütünlük oluşturduğu, mesaj verebildiği, metinler ile uyumlu ilerlediği, bir bütün olarak öyküyü yansıtabildiği görülmektedir. Resimler ile metin arasında çelişkili bir durum yoktur. Resimler mesaj verebilmekte, bir bütün olarak öyküyü yansıtabilmektedir. Resimler anlatılan olaya katkı sağlayacak, çocuk okurun zihninde metni canlandırabilecek, okuma bilmeyen çocuk okurun kitaptan yararlanmasını sağlayacak niteliktedir. Resimlerde perspektif kurallarına dikkat edildiği görülmektedir. Resimlerde çocuk okura olumsuz örnek olabilecek kullanımlardan kaçınılmıştır. Resimlerde dokuyu yansıtıcı, canlı, dikkat çekici ve kompozisyona uygun renklerin kullanıldığı çizimler yapılmıştır. Resimler iki sayfayı kapsayacak şekilde çizilmiştir. Resimler ile ilgili bu durumlar çocuk okur için uygundur.

Resimlerde kontur kullanılmadığı görülmektedir. Resimlerin kalın çizgi ile çevrelerinin belirtilmesi küçük yaş çocuk okur için önerilmektedir. Konturun kullanılmamış olması çocuk okur için uygun olmayan bir durumdur.

4.2 Kırmızı Elma ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı: *Kırmızı Elma*

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

1. Baskı Tarihi: Ocak 2008

İncelenen Baskı ve Tarihi: 16. Baskı Ocak 2021 (Oral, 2021).

Basım Yeri: İstanbul

Kitap Editörü: Betül Kadioğlu

Sayfa Sayısı: 36

Kitabın Ölçüleri (en* boy): 20.5*27.5

Yayınevi Tarafından Belirtilen Yaş Grubu: 3-8 (YKY, 2023).

4.2.1 Biçimsel Açidan Bulgular

Araştırmada kitabın biçimsel özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.2.1.1 Kitap Boyutu ve Cilt

Kitabın boyut ve cildi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-9 Kırmızı Elma Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi

S. N.	A. Kitap Boyutu ve Cilt	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
1	Kitabın boyutu çocuk okur için uygun mu? (Kitap çocuğun kolaylıkla taşıyacağı bir büyüklükte mi?)	*	Kitap 3 yaş ve üstü çocukların rahatlıkla taşıyabileceği açıldığında kucak boyutlarında olacak şekilde tasarlandığı tespit edilmiştir.
2	Kitabın cildi dikişli mi?	*	Kitabın cildi dikişlidir.
3	Kitabın cildi dağılmaya karşı dayanıklı mı?	*	Dikişli ciltleme tekniği kullanılmış ve karton kapak güçlü yapıştırıcı ile kitaba yapıştırılmıştır.

Tablo 4-9'da görüldüğü üzere kitabın, kitap boyutu ve cildi açısından incelenen 3 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitabın boyutları çocuk okurun kolaylıkla taşıyacağı ve açıldığında bir kucak büyüklüğünü geçmeyecek şeklidir. Kitabın cildi dikişli,

dağılmaya karşı dayanıklıdır. Kitap boyut ve cilt açısından çocuk okur için uygun görülmektedir.

4.2.1.2 Kapak ve Kâğıt Cinsi

Kitabın kapak ve kâğıt cinsi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-10 Kırmızı Elma Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
4	Kitabın kapağında hangi yaşa uygun olduğu belirtilmiş mi?	*	Kapak ya da iç kapakta yaş grubu bilgisi yer almamaktadır.
5	Kitabın başlığı dikkat çekici ve konuyla ilgili mi?	*	Kitabın başlığı konunun temelini oluşturan kırmızı elma ile ilgilidir.
6	Kapak resmi ilgi çekici mi?	*	Karlı bir ormanda üşüyen tavşanın resmedildiği kapak çocuğun merakını uyandıracak şekilde tasarlanmıştır.
7	Kapak işlenecek konuyla ilgili işaretler içeriyor mu?	*	Karlı orman görüntüsü, ana kahraman olan tavşan ve onun üşümesinin resmedilmesi, bunun yanında arka kapakta diğer kahramanlar ve ısırılmış bir elma görüntüsü işlenecek olan konu ile ilgili işaretler içermektedir.
8	Kapakta sırt yazısı bulunuyor mu?	*	Kitabın adı, yazar ve yayınevi bilgileri sırt yazısında mevcuttur.
9	Kitabın kapağı sağlam bir malzemeden üretilmiş mi?	*	Karton kapak ve üstü kolay çizilmeyecek ve yırtılmayacak malzemeden üretilmiştir.
10	Kitabın kapağı kolaylıkla açılabilir biçimde mi?	*	Kapak kolaylıkla açılabilir şekildedir.
11	Kitabın kapağı açıldıktan sonra desteksiz durabilmekte mi?	*	Kitabın kapağı açıldığında desteksiz durabilecek durumdadır.
12	Kitabın kapak yüzeyi, üzerindeki yazı, çizgi ve resimleri net olarak gösteriyor mu?	*	Kitabın kapak yapısı net şekilde resimleri ve yazıları gösterecek niteliktedir.
13	İç kapak mevcut mu?	*	Kitapta iç kapak mevcuttur. Künyenin ve yazarla ilgili bilgilerin yer aldığı tespit edildi.
14	Kitabın künyesi yazılmış mı?	*	İç kapakta künye mevcuttur.
15	Kitapta kullanılan kâğıt türü çocuk okur için uygun mudur?	*	Kullanılan kâğıt cinsi kuşe kâğıt olup kaliteli olduğu tespit edilmiştir.
16	Kitapta kullanılan kâğıt mat ve ışığı yansıtmayan cinsten mi?	*	Kitapta kullanılan kâğıt mattır ve ışığı yansıtmamaktadır.
17	Kullanılan kâğıt, resimlerin kaliteli çıkmasını sağlayacak ve mürekkebin dağılmasını engelleyecek kalitede mi?	*	Mürekkep ıslak ele de geçmeyecek kalitededir.
18	Kitabın sayfaları çocuk okurun kolaylıkla çevirebileceği nitelikte mi?	*	Kitabın sayfaları kalın olduğu için rahatlıkla çevrilebilir niteliktedir.

Tablo 4-10'da görüldüğü üzere kitabın, kapak ve kâğıt cinsi açısından incelenen 15 maddeden, 14'üne uygun olduğu, 1'ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitap için seçilen başlık dikkat çekici ve konuyla ilgilidir. Kitapta kullanılan kapak resmi çocuk okur açısından ilgi çekici ve işlenecek konuyla ilgili işaretler içerecek niteliktedir. Kitapta sırt yazısı bulunmaktadır. Kitabın kapağı dayanıklı malzemeden yapılmış, kolaylıkla açılabilir nitelikte, açıldıktan sonra desteksiz durabilmektedir. Kitabın kapak yapısı üzerindeki yazı, çizgi ve

resimleri net biçimde gösterebilmektedir. Kitabın iç kapağı ve künye bilgileri mevcuttur. Kitapta kullanılan kâğıt türü kaliteli, yarı mat, ışığı yansıtmayan cinsten ve resimlerin kaliteli çıkmasını sağlayarak mürekkebin dağılmasını engelleyecek cinstendir. Kâğıdın kalınlığı çocuk okurun rahatlıkla çevirebileceği şekildedir. Bu özellikler bakımından çocuk okur için uygun olan kitapta yaş grubunun yazılmadığı görülmektedir. Kitaplarda aranan özelliklerden biri de hangi yaş grubuna hitap ettiğinin belirtilmesidir.

4.2.1.3 Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeniyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-11 Kırmızı Elma Adlı Kitabın Sayfa Düzeni

S. N.	C. Sayfa Düzeni	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
19	Kenar boşlukları bırakılmış mı?	*		Resimler tam sayfa yapılırsa da metin kenar boşlukları bırakılacak şekilde yerleştirilmiştir.
20	Metin sayfada tek sütun olarak düzenlenmiş mi?	*		Resimler iki sayfada bütünlük oluşturacak şekilde tasarlanmış fakat metin tek sayfada ve tek sütun olarak düzenlenmiştir.
21	Sayfa içinde metin kolay okunması adına zemin ile zıtlık oluşturacak şekilde renklendirilmiş mi?	*		Zemin açık renkli yazılar ise siyahtır. Bir sayfada zemin koyu renkli yazı ise beyazdır. Zıtlığa dikkat edilmiştir. Kolay okunabilir niteliktedir.
22	Satır arası, 1,15 aralığında veya üzerinde olarak tasarlanmış mı?		*	Satır araları 1,15 altındadır.
23	Metinler sayfa üzerin uygun şekilde yerleştirilmiş mi?	*		Resimler sayfaya yerleştirilirken okuyucunun rahatlıklar okuyabileceği şekilde düzenlenmiştir.
24	Başlıklar ve vurgulanacak kelimeler metinden daha koyu yapılmış mı?	*		Dış ve iç kapakta başlıklar daha büyük punto ile kalın yazılmıştır.
25	Paragraflar arasına en az bir satır olacak şekilde uygun boşluklar bırakılmış mı?	*		Paragraf geçişleri kitapta görülmemektedir. Yeni paragraflar bir sonraki sayfadan başlamaktadır.
26	Satır uzunlukları çocuk okurun düzeyine uygun mu?		*	14 cm uzunluğunda satırların olduğu tespit edilmiştir.
27	Sayfa düzenindeki öğeler birbiriyle uyumlu mu?	*		Sayfa düzeninde yazının resme yerleştirilmesinde estetik olarak dikkat edilmiş, resmin güzelliğini etkilemeyecek boş alanlara metin yerleştirilmiştir.

Tablo 4-11’de görüldüğü üzere kitabın, sayfa düzeni bakımından incelenen 9 maddeden 7’sine uygun olduğu, 2’sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta kenar boşluklarının gerektiğinde not alınabilecek şekilde bırakıldığı, metinlerin sayfada tek sütun olarak tasarlanarak sayfada uygun olarak yerleştirildiği, metinlerin kolay okunabilir olması adına zeminle zıtlık oluşturacak şekilde renklendirildiği, sayfa düzeninde öğelerin birbiriyle uyumlu olduğu görülmektedir. Metinde kullanılan başlık metinden daha büyük ve koyu olarak

yazılmıştır. Kitapta her bir paragraf yeni bir sayfaya yazılmış olup dolayısıyla paragraflar arası uygun boşluk bırakılmıştır. Çocuk okur açısından uygun olan bu kullanımların yanında satır aralarının tavsiye edilenden az ve satır uzunluklarının da yaş grubuna göre uzun olduğu görülmektedir. Çocuk okur için hazırlanan kitaplarda en az 1,15 satır aralığı bırakılarak metnin yazılması tavsiye edilmektedir. Kitabın üzerinde her ne kadar yazılmasa de yayınevi kitabın yaş grubunun 3-8 yaş olarak göstermektedir. Bu yaş aralığı için tavsiye edilen satır uzunluğu en fazla 8 cm olması gerekirken kitapta 14 cm uzunluğunda satırların olması çocuk okur açısından uygun değildir.

4.2.1.4 Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya

Kitabın harfleri, yazı büyüklüğü, mürekkebi ve boyası ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-12 Kırmızı Elma Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası

S. N.	Ç. Harfler- Yazı Büyüklüğü -Mürekkep ve Boya	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
28	Harflerin büyüklüğü çocuk okurun yaşına uygun mu?		*	Metin 18 punto ile yazılmıştır.
29	Harfler için seçilen karakter kolay okunabilir mi?	*		Okunaklı süssüz bir yazı karakteri seçilmiştir.
30	Kitapta en fazla iki harf karakteri kullanılmış mı?	*		Başlıkta ve metinde farklı olarak kullanılmış bunun dışında başka yazı tipi kullanılmamıştır.
31	Kullanılan mürekkep ve boya çocuk okura uygun mudur?	*		Boyalar çıkmayacak kalitededir.

Tablo 4-12’de görüldüğü üzere kitabın, harfler, yazı büyüklüğü, mürekkep ve boya açısından incelenen 4 maddeden 3’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta okunaklı ve süsten uzak bir yazı karakteri tercih edilmiş ve kitapta başlık dışında farklı yazı tipine yer verilmemiştir. Kullanılan mürekkep ve boya el sürüldüğünde dağılmayacak niteliktedir. Kitabın harfler, yazı büyüklüğü ve mürekkep açısından bu özellikleri çocuk okur için uygundur. Çocuk kitaplarında aranan özelliklerden birisi de yazı büyüklüğüdür. Kitap yayınevinin belirttiği üzere 3-8 yaş grubu içindir ancak kullanılan punto 18’dir. Bu yaş grubu çocuk okur için en az 20-24 punto aralığında yazı büyüklüğünün tercih edilmesi önerilmektedir.

4.2.2 İçerik Açısından Bulgular

Araştırmada kitabın içerik özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.2.2.1 Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce

Kitabın konusu, teması, planı ve ana düşüncesi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-13 Kırmızı Elma Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
32	Konu seçimi çocuğun ilgisine uygun mu?	*	Tavşan, tilki, fare ve ayı karakterlerinin yer aldığı metinde hayvanların birbirleriyle yardımlaşarak elmaya ulaşmaları ardından paylaşarak beraberce yemeleri konu edinilmiş. Konu olarak yaş grubuna uygun olduğu tespit edilmiştir.
33	Kitapta işlenen konu için olay ve durumlar ile ilgili bir giriş var mı?	*	Kitapta giriş bölümü mevcut olup karnı acıkan bir tavşandan, onun yiyecek bir şeyler aramasından bahsettikten sonra ağacın tepesindeki elmayı görmesi giriş bölümüdür.
34	Kitapta işlenen olaylar sebep-sonuç ilişkilerini kuracak bir örgü ile verilmiş mi?	*	Sebep sonuç ilişkileri metinde sağlam kurulmaya çalışılmış örneğin Tombul Tilki hapsediği için Fare ve Tavşan'ın dikkati çekiyor sonrasında Tilki ağaca tırmanamama sebebi olarak hastalığını ileri sürüyor. Metnin sonunda ise üst üste çıkıp elmaya tam ulaştıklarında Tilki'nin hapsedişi ile kendilerini yerde buluyorlar. Koca ayı yaşlandığını ifade ediyor bu yüzden ağaca tırmanamayacağını söylüyor sebep sonuç ilişkisi burada da kurulmuş durumdadır. Bağlantılar ilişkilendirilerek kurulmuştur.
35	Kitapta işlenen olaylar ya da durumlar birbiri ile tutarlı mı?	*	Tutarsız bir durum tespit edilmemiştir.
36	Konu ele alınırken merak uyandıracak bir kurgu yapılmış mı?	*	Her defasında " Şimdi ne yapacaklar acaba?" sorusunun yöneltilebileceği şekilde merak uyandırıcı bir kurgu yapılmıştır.
37	Kitapta evrensel değerlere yer verilmiş mi?	*	Yardımlaşma, dayanışma, paylaşma, dostluk değerleri ile evrensel değerlere yer verildiği görülmektedir.
38	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek bir kullanım tespit edilmemiştir.
39	Ana fikir net bir şekilde anlaşılmakta mıdır?	*	Kitabın ana fikri net olarak anlaşılabilmektedir. "Yardımlaşma ve dayanışma ile zorlukların üstesinden gelebiliriz" ana fikri çocuk okura verilmiştir.
40	Konu temayı vermekte yeterli mi?	*	Konu dayanışma ve dostluk temalarını net bir şekilde verebilecek şekilde tasarlanmıştır.
41	Kitapta işlenen zaman doğrusal ilerliyor mu?	*	Kitapta işlenen zaman doğrusal ilerlemektedir.
42	Kitapta kullanılan yer ya da yerler çocuk okurun algılayıcı düzeyde mi?	*	Kullanılan yerler çocuk okurun algılayabileceği düzeydedir.

Tablo 4-13'te görüldüğü üzere kitabın, konu, tema, plan ve ana düşünce açısından incelenen 11 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitapta konu seçimi çocuk okurun ilgi düzeyine uygun olarak yapılmıştır. Kitapta ele alınan olaylarla ilgili bir giriş bölümü mevcut olup sebep- sonuç ilişkisine dikkat edilen merak uyandırıcı, tutarlı bir kurgu yapılmıştır. Kitapta yardımlaşma, dostluk, dayanışma ve paylaşma gibi evrensel değerlere yer verildiği, ana fikrin net şekilde anlaşıldığı, konunun temayı vermekte yeterli olduğu, zamanın doğrusal

ilerlediği ve kullanılan yerlerin çocuk okurun algılayacağı şekilde tasarlandığı görülmektedir. Çocuk okur için bu özelliklerin tamamı uygundur.

4.2.2.2 Kahramanlar:

Kitabın kahramanlarıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-14 Kırmızı Elma Adlı Kitabın Kahramanları

S. N.	B. Kahramanlar	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
43	Kahramanlar aşırı idealize edilmekten kaçınılmış mı?	*	Aşırıya kaçan kahraman özelliği yoktur.
44	Karakter seçimi çocuk okurun yaş düzeyine uygun, özdeşlik kurabileceği nitelikte mi?	*	Kullanılan karakterlerin farklı fiziksel özellikleri olması okurda kendinden bir parça bulma imkânı sağlayabilir. Yaş grubuna uygun olduğu düşünülmektedir.
45	Kitapta birbirinden farklı nitelikleri olan karakterlere yer verilmiş mi?	*	Kitapta tombul olan tilki, küçük olan fare, koca ayı gibi farklı özelliklere sahip karakterler kullanılmıştır.
46	Kitapta çocuk okur için komik sayılabilecek ve onları eğlendirecek öğelere yer verilmiş mi?	*	Üst üste çıktıklarında tombul tilkinin hapsirması ile düşmeleri çocuklar için mizah unsuru olabilir.
47	Kitap içinde büyüyüp gelişen karakter var mı?	*	Kahramanların özellikleri az ve net bir şekilde isimlerinin geçtiği yerde verilmiştir. Herhangi bir karakterin geliştirilerek verildiği tespit edilememiştir.
48	Ana kahraman örnek davranış sergileyebilecek tipte mi?	*	Ana kahraman gördüğü elmayı koparmasına yardım eden arkadaşları ile paylaşarak örnek bir davranış sergilemiştir.
49	Kullanılan kahramanların isimleri çocuğun rahatça ifade edebileceği şekilde belirlenmiş mi?	*	Kullanılan kahramanları ek olarak isim verilmemiş birer özelliği eklenerek tür ismiyle kullanılmıştır.
50	Kahraman sayısı ideal sayıda tutulmuş mu?	*	Kitapta dört kahramana yer verilmiştir.

Tablo 4-14'te görüldüğü üzere kitabın, kahramanlar açısından incelenen 8 maddeden 7'sine uygun olduğu, 1'ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta aşırıya kaçan kahraman özelliklerinden kaçınıldığı, okurun yaş düzeyine uygun özdeşlik kurabilecekleri kahramanların seçildiği, kahraman sayısının ideal sayıda tutulduğu, kahramanların örnek davranışlar sergiledikleri görülmektedir. Metinde mizah ve güldürü öğelerine yer verilmiştir. Seçilen kahraman isimleri hayvan isimleridir ve çocukların rahatlıkla ifade edebileceği şekildedir. Çocuk okur için kitabın kahramanlar açısından bu özellikleri uygundur. Çocuk kitaplarında ana kahramanın geliştirilerek aktarılması tavsiye edilir. Kitabın kahramanları geliştirilerek aktartılmamışsa da kitabın kurgusu açısından bu durum olumsuz olarak görülmemektedir.

4.2.3 Dil ve Anlatım Açısından Bulgular

Kitabın dil ve anlatımıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-15 Kırmızı Elma Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı

S. N.	Dil ve Anlatımı	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
51	Çocuk okurun yeni duyabileceği bir sözcük, çocuğun kelime dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmış mı?	*	Kitapta kullanılan "aksırıp tıksırma " ikilemesini çocuk okurun ilk defa duymuş olabileceği düşünülmektedir. Cümlelerin bağlamından tahmin edilebilecek şekilde kullanıldığı tespit edilmiştir.
52	Çocuk okurun düzeyine göre anlamını bilmekte zorlanabileceği sözcük kullanımı gerektiği kadar yapılmış mı?	*	Kitapta çocuk okurun yeni öğrenmiş olabileceği düşünülen kelime grubu "aksırıp tıksırma" olup bunun dışındaki kelimelerin çocuk okur tarafından daha önce günlük hayatında sıkça karşılaştığı kelimelerden seçildiği düşünülmektedir.
53	Kitapta tekerleme ya da ses tekrarlarından yararlanılmış mı?	*	Kitapta ses tekrarlarına ve tekerlemelere yer verilmemiş.
54	Kitapta anlatım bozukluğu yapılmamasına özen gösterilmiş mi?	*	Anlatım bozukluğu tespit edilmemiştir.
55	Kitabın sayfa sayısı çocuk için uygun mu?	*	İç kapak dışında metin ve resimlerin yer aldığı toplam sayfa sayısı 32 olup kitap 5-8 yaş için uygun sayfa sayısına sahip olsa da 3-5 yaş için uygun değildir.
56	Kitapta yazım yanlışları yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*	Yazım yanlışları tespit edilmemiştir.
57	Kitapta noktalama yanlışları yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*	Tırnak içinde verilen konuşma cümlelerinde tırnak kapatılmadan önce nokta konulması gerekirken nokta kullanılmadığı tespit edilmiştir. Bu hatalı noktalama kullanımı kitap boyunca tekrar etmiştir.
58	Kitapta sembolik sözcükler kullanılmamaya dikkat edilmiş mi?	*	Sembolik ifade tespit edilmemiştir.
59	Kitapta aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmemeye gayret edilmiş mi?	*	Aşırı mecazlı söyleyişe yoktur.
60	Kitapta eski sözcüklere yer vermemeye dikkat edilmiş mi?	*	Kitapta eskiyen sözcüğe yoktur.
61	Kitapta ikilemelere yer verilmiş mi?	*	Kitapta "aksırıp tıksırma" ikilemesi tespit edilmiştir.
62	Kitapta pekiştirmelere yer verilmiş mi?	*	Kitapta pekiştirme kullanımına rastlanmadı.
63	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde deyimler kullanılmış mı?	*	Kitapta kullanılan tek deyim "kendini bir yerde bulmak" deyimidir. Çocuk okurun anlayabileceği şekilde kullanılmıştır.
64	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde atasözleri kullanılmış mı?	*	Kitapta kullanılan bir atasözü yoktur.
65	Kitapta çocuğa uygun söz sanatlarına yer verilmiş mi?	*	Konuşturma, kişileştirme söz sanatlarına yer verilmiştir.
66	Kitapta ses taklitlerine yer verilmiş mi?	*	Kitapta "hapşırma, homurtu, gürültü" yansıma sözcüklerinin kullanıldığı tespit edilmiştir.
67	Kitapta cümle uzunluklarına dikkat edilmiş mi?	*	Kitapta 3 kelimeden oluşan cümlelerin yanında 25 kelimeden oluşan cümlelerin kurulduğu tespit edilmiştir.
68	Kitapta betimlemelere yer verilmiş mi?	*	Kitapta detaylı betimlemeler yer almamakla birlikte kullanılan sıfatlar ile nesne ve varlıkların birkaç özelliğinin verildiği görülmektedir. "Uzaktaki ağacın dalında kırmızı bir elma gördü.", "Tombul tilki" örneklerinde görüldüğü gibi.
69	Kitap içinde farklı anlatım biçimlerine başvurulmuş mu?	*	Betimleyici ve öyküleyici anlatım teknikleri bir arada kullanılmıştır.

S. N.	Dil ve Anlatımı	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
70	Kitapta kullanılan anlatım, aynı bakış açısıyla yapılmış mı?	*	Kitap 3. tekil şahıs ağzından anlatılmıştır.
71	Kitapta devrik cümle kullanılmış mı?	*	Kitapta devrik cümleye kullanılmamıştır.
72	Kitapta kurallı cümleler, devrik cümlelerden daha fazla mı?	*	Devrik cümle kullanılmamıştır.
73	Türkçede yaygın olarak kullanılmayan yabancı kelimelere yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*	Yabancı sözcük kullanılmamıştır.

Tablo 4-15’te görüldüğü üzere kitabın, dil ve anlatım açısından incelenen 23 maddeden 16’sına uygun olduğu, 7’sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta çocuk okurun yeni duyabileceği sözcükler onların sözcük dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmış, ikilemelere, çocuğun anlayabileceği deyimlere, yansıma sözcüklere, betimlemelere, söz sanatlarına yer verildiği görülmüştür. Anlatım bozukluğu, yazım yanlışları yapılmamış, aşırı mecazlı ve sembolik ifadelerle, kullanımı eskiyen ve yabancı sözcüklere yer verilmemiştir. Anlatımda betimleyici ve öyküleyici anlatıma yer verilmiş, anlatıcı bakış açılarından 3. kişi ağzından anlatım yapılmıştır. Farklı anlatıcı bakış açıları aynı anda kullanılmamıştır. Çocuk okur açısından bu dil ve anlatım özellikleri uygundur.

3-8 yaş aralığı çocuk kitaplarında ses tekrarları veya tekerlemelerin kullanılması tavsiye edilmekte iken bu kitapta kullanılmadığı görülmektedir. Bununla birlikte devrik cümlelere kurallı cümle sayısından az sayıda olmak kaydıyla yer verilmesi dilin kullanım özelliklerini aşlamak adına önemli görülmektedir. Kitapta devrik cümleye yer verilmemiştir. Dilin zenginliklerinden olan bir diğer unsur pekiştirmelerdir. Bu yaş grubu için hazırlanan kitaplarda kullanımı tavsiye edilen pekiştirmelere kitapta yer verilmemiştir. Çocuk kitaplarının cümle uzunlukları çocuk okurun anlamlandırmasını sağlamak adına önemlidir. Yayınevinin belirttiği 3-8 yaş aralığı çocuklar için cümle uzunluklarının en fazla 6 kelime olması gerekirken kitapta 25 kelimeden oluşan cümleler vardır. Kitabın sayfa sayısı 32’dir ve 5 yaş üstü çocuk okur için uygun olsa da 3-5 yaş aralığı için kitabın sayfa sayısı fazladır. Kitapta noktalama hataları tespit edilmiş olup bu durum da çocuk okur için uygun değildir. Kitapta çocuk okurun anlayabileceği şekilde atasözleri kullanılmamıştır.

4.2.4 Resimler Açısından Bulgular

Kitabın resimleriyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-16 Kırmızı Elma Adlı Kitabın Resimleri

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
74	Resimler metindeki betimlemeler ile uyumlu mu?	*		Çizimler betimlemeleri yansıtır şekildedir. Örneğin: Tombul tilki göbekli çizilmiştir. Havanın soğukluğundan bahsederken tavşan iki elini bağlayarak çizilmiş üşüdüğü yansıtılmıştır.
75	Resimler, çocuk okurun sanatsal gelişimine uygun şekilde tasarlanmış mı?	*		Erle alınan konudan kaynaklı olarak soğuk renklerin kullandığı görülmekle birlikte renkler parlak ve canlıdır.
76	Kitapta resim ile metin oranı gelişime uygun kullanılmış mı?	*		Metinler resmin 4/1'ini geçmeyecek şekilde tasarlanmıştır.
77	Resimler çocuk okur açısından sade anlaşılır mı?	*		Resimler net bir şekilde konuyu yansıtacak nitelikte gereksiz ayrıntılardan kaçınılmıştır.
78	Resimler birbiri ile bir bütünlük oluşturuyor mu?	*		Resimler birbiri ile bağlantılı olarak ilerlemektedir.
79	Resimler mesaj verebiliyor mu?	*		Resimler mesaj verebilecek şekilde tasarlanmış. Resimlerde yardımlaşma çocuk okura aktarılabilir. Resim ile metin birbirini takip edecek şekilde ilerliyor.
80	Resim ile metin uyumlu olarak ilerliyor mu?	*		Resimler bütünlük içinde yansıtılmıştır.
81	Resimler bir bütün olarak öyküyü yansıtabiliyor mu?	*		
82	Resim ile metin arasında çelişki oluşturacak durumlara yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Resimle metin arasında herhangi bir çelişki görülmemiştir.
83	Resimlerin anlatılan olaya açıklayıcı nitelikte mi? Metne katkısını var mı?	*		Metinde hava soğuk denilmiş fakat tavşanın üşüdüğünden bahsedilmemiştir fakat çizilen resimle tavşanın üşüdüğü yansıtılmıştır. Kır faresinin evine giden tavşan anlatılmış fakat kır faresinin evinin ağaç kovuğu olduğu metine yazılmadan resim ile yansıtılmıştır. Örneklerde görüldüğü gibi resimler metinlerde verilmeyen ayrıntıları da yansıtabilmektedir.
84	Resimler çocuk okurun zihninde metni canlandırabilecek nitelikte mi?	*		Resimler çocuk okurun zihninde olayları canlandıracak şekilde çizilmiştir. Ağaçtan düşerken havada savrulduklarının çizildiği resim buna örnek olarak verilebilir.
85	Resimler okuma- yazma bilmeyen çocuk okurların da kitaptan yararlanmasını sağlayacak nitelikte mi?	*		Okuma yazma bilmeyen çocuk resimlerden hareketle hikâyenin ne olduğunu tahmin edebilir.
86	Resimlerin çiziminde perspektife dikkat edilmiş mi?	*		Resimler incelendiğinde tavşanın, farenin, tilki, ayı ve elmanın perspektife dikkat edilerek yakın olanın daha büyük uzak olanın daha küçük çizildiği bunun yanında oranlarına dikkat edildiği görüldü.
87	Resimlerde çocuk okura olumsuz örnek oluşturabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Kitabın son bölümünde, elmayı paylaşıp yiyen kahramanların beraberce uyurken önlerinde elmanın çöptü görülmektedir. Yaş itibarıyla 3-5 yaş aralığında olumlu davranış edinmeye çalışan çocuk okurun aklına "Elmanın çöpünü neden yere atmışlar?" sorusunun gelebileceği düşünülmektedir.
88	Resimlerde resmin unsurlarından olan dokuyu yansıtmaya çalışılmış mı?	*		Resimlerin tamamında bulunan varlıkların dokuları yansıtılmaya çalışılmış. Özellikle tavşan ve farenin yakın görüntüsünde buna daha çok dikkat edildiği, farenin kuyruk yapısının, iki kahramanın da tüylerinin dokusunu yansıtmaya çalışılmıştır.
89	Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygun kullanılmış mı?	*		Konu karlı bir kış günü ormanda geçmektedir. Çizimler buna uygun olarak uyumlu renkler ile düzenlenmiştir.
90	Resimlerde kontur kullanılmış mı?	*		Resimlerde kontur kullanılmadığı tespit edilmiştir.
91	Resimlerde kullanılan renkler parlak ve çocuk okur için ilgi çekici mi?	*		Resimlerde konu gereği soğuk renklerin ağırlıklı olarak kullanıldığı görüldü de canlı ve çocuk okurun ilgisini çekecek nitelikte olduğu düşünülmektedir.
92	Resimleme iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmış mı?	*		Resimler iki sayfayı kapsayacak şekilde çizilmiştir.

Tablo 4-16’da görüldüğü üzere kitabın, resimler açısından incelenen 19 maddeden 17’sine uygun olduğu, 2’sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Resimlerin betimlemelerle uyumlu olduğu, parlak renk ve esnek çizgiler ile çocuğun sanatsal gelişim özelliklerine göre tasarlandığı, metinle oranına dikkat edildiği, çocuk okur açısından sade ve anlaşılır olduğu, birbiri ile bütünlük oluşturduğu, mesaj verebildiği, metinler ile uyumlu ilerlediği görülmektedir. Resimler ile metin arasında çelişki oluşturacak bir durum yoktur. Resimler mesaj verebilmekte, bir bütün olarak öyküyü yansıtabilmekte, anlatılan olaya katkı sağlayacak, çocuk okurun zihninde metni canlandırabilecek, okuma bilmeyen çocuk okurun kitaptan yararlanmasını sağlayacak niteliktedir. Resimlerde perspektif kurallarına dikkat edilmiştir. Resimlerde dokuyu yansıtıcı, canlı, dikkat çekici ve kompozisyona uygun renkler iki sayfayı kapsayacak şekilde çizilmiştir. Resimler ile ilgili bu durumlar çocuk okur için uygundur.

Kitabın son bölümünde elmayı paylaşarak yiyen kahramanların elma çöpünü yere attığı bir resme yer verilmiştir. Bu resim olumsuz örnek oluşturabilecek bir çizim olarak görülmektedir. Resimlerde kontur kullanılmamıştır. Resimlerin koyu renkli çizgi ile çevrelerinin çizilmesi anlamına gelen konturun kullanılmaması çocuk okur için uygun olmayan bir durumdur.

4.3 Kirpi ile Kestane ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı: *Kirpi ile Kestane*

1. Baskı Tarihi ve Yayınevi: 1992, İsviçre- Spur Verlag

Türkçe 1. Baskı Tarihi ve Yayınevi: 1998, Aksoy Yayıncılık

İncelenen Baskı Tarihi ve Yayınevi: 13. Baskı 2022 Yapı Kredi Yayınları (Oral, 2022).

Basım Yeri: İstanbul

Kitap Editörü: Betül Kadioğlu

Sayfa Sayısı: 30

Kitabın Ölçüleri (en* boy): 27*27

Yayınevi Tarafından Belirtilen Yaş Grubu: 3-8 (YKY, 2023).

4.3.1 Biçimsel Açıdan Bulgular

Araştırmada kitabın biçimsel özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.3.1.1 Kitap Boyutu ve Cilt

Kitabın boyut ve cildi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-17 Kirpi ile Kestane Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi

S. N.	A. Kitap Boyutu ve Cilt	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
1	Kitabın boyutu çocuk okur için uygun mu? (Kitap çocuğun kolaylıkla taşıyacağı bir büyüklükte mi?)		*	Uzunluğu 27 cm olarak uygun fakat kitabın ideal boyaya göre geniş tutulduğu tespit edilmiştir.
2	Kitabın cildi dikişli mi?		*	Cildi dikişlidir.
3	Kitabın cildi dağılmaya karşı dayanıklı mı?		*	Dikiş kullanılmış ve kapağa yapıştırılması sağlam bir şekilde yapılmıştır.

Tablo 4-17’de görüldüğü üzere kitabın, kitap boyutu ve cildi açısından incelenen 3 maddeden 2’sine uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitabın cildinin dikişli ve dağılmaya karşı dayanıklı olması çocuk okur açısından uygun olduğunu göstermektedir. Kitabın ölçülerinin 27 cm en 27 cm boy olarak tasarlandığı görülmektedir. Boy olarak normal ölçülerde olmasına rağmen en olarak tavsiye edilen ölçülerden daha geniş olması boyut olarak uygun olmadığını göstermektedir.

4.3.1.2 Kapak ve Kâğıt Cinsi

Kitabın kapak ve kâğıt cinsi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-18 Kirpi ile Kestane Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
4	Kitabın kapağında hangi yaşa uygun olduğu belirtilmiş mi?		*	Kapakta yaş grubu yazmamaktadır.
5	Kitabın başlığı dikkat çekici ve konuyla ilgili mi?		*	Ağaçtan düşerek kirpi ile dikenleri birbirine dolaşan ve ayrılamayan iki kahramanın başından geçenleri konu edinen kitapta, kahramanların ismini alan bir başlık kullanılmıştır. Konu ile ilgilidir.
6	Kapak resmi ilgi çekici mi?		*	Kapak resminde kirpinin üzerinde şaşkın görünen kestane ve önlerinde uçan sarı kelebek kullanılmış. İlgi çekici olduğu düşünülmektedir.
7	Kapak işlenecek konuyla ilgili işaretler içeriyor mu?		*	İki ana kahramanın resmedilmesi ve üst üste şakın vaziyette durmaları işlenecek konu ile ilgili izler içermektedir.
8	Kapakta sırt yazısı bulunuyor mu?		*	Kapakta sırt yazısı mevcuttur.

S.		E. H. Tespitlere Yönelik Açıklama	
N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi		
9	Kitabın kapağı sağlam bir malzemeden üretilmiş mi?	*	Kapak kartondan yapılmıştır. Dayanıklı malzeme kullanılmıştır.
10	Kitabın kapağı kolaylıkla açılabilir biçimde mi?	*	Kapak kolaylıkla açılabilir şekildedir.
11	Kitabın kapağı açıldıktan sonra desteksiz durabilmekte mi?	*	Kitabın kapağı açıldığında desteksiz durabilecek durumdadır.
12	Kitabın kapak yüzeyi, üzerindeki yazı, çizgi ve resimleri net olarak gösteriyor mu?	*	Kitabın kapak yapısı net şekilde resimleri ve yazıları gösterecek niteliktedir.
13	İç kapak mevcut mu?	*	Kitapta iç kapak mevcuttur. Künyenin ve yazarla ilgili bilgilerin yer aldığı tespit edildi.
14	Kitabın künyesi yazılmış mı?	*	İç kapakta künye mevcuttur.
15	Kitapta kullanılan kâğıt türü çocuk okur için uygun mudur?	*	Kitapta kullanılan kâğıt mattır ve ışığı yansıtmamaktadır.
16	Kitapta kullanılan kâğıt mat ve ışığı yansıtmayan cinsten mi?	*	Kitapta kullanılan kâğıt mattır ve ışığı yansıtmamaktadır.
17	Kullanılan kâğıt, resimlerin kaliteli çıkmasını sağlayacak ve mürekkebin dağılmasını engelleyecek kalitede mi?	*	Mürekkep ıslak ele de geçmeyecek kalitededir.
18	Kitabın sayfaları çocuk okurun kolaylıkla çevirebileceği nitelikte mi?	*	Kitabın sayfaları kalın olduğu için rahatlıkla çevrilebilir niteliktedir.

Tablo 4-18’de görüldüğü üzere kitabın, kapak ve kâğıt cinsi açısından incelenen 15 maddeden 14’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitap için seçilen başlık hem dikkat çekici hem de konuyla uyumludur. Kapak resmi, çocuk okur için ilgi çekici olup kitabın içeriğine dair ipuçları taşımaktadır. Kitabın sırt yazısı bulunmaktadır. Kapak, dayanıklı malzemeden üretilmiş olup kolayca açılabilir ve açıldığında destek gerektirmeden durabilir özelliktedir. Kapaktaki yazılar, çizimler ve resimler net bir şekilde görülebilmektedir. İç kapak ve künye bilgileri de mevcuttur. Kitapta kullanılan kâğıt türü kaliteli, yarı mat, ışığı yansıtmayan ve mürekkebin dağılmasını önleyerek resimlerin net çıkmasını sağlayan cinstendir. Kâğıdın kalınlığı, çocuk okuyucuların kolaylıkla çevirebileceği şekilde ayarlanmıştır. Tüm bu özellikler kitabı çocuk okuyucular için uygun kılarken, yaş grubunun belirtilmediği görülmektedir. Kitaplarda aranan önemli özelliklerden biri de hangi yaş grubuna hitap ettiğinin belirtilmesidir.

4.3.1.3 Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeniyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-19 Kirpi ile Kestane Adlı Kitabın Sayfa Düzeni

S. N.	C. Sayfa Düzeni	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
19	Kenar boşlukları bırakılmış mı?	*		Metinde sayfa kenar boşlukları bırakılmıştır.
20	Metin sayfada tek sütun olarak düzenlenmiş mi?	*		Metin sayfada tek sütun olarak tasarlanmıştır.
21	Sayfa içinde metin kolay okunması adına zemin ile zıtlık oluşturacak şekilde renklendirilmiş mi?	*		Metin boş sayfalara yazılmış, metnin üst kısmına küçük resimler konulmuştur. Beyaz zeminde siyah metin kolaylıkla okunabilir şekilde yazılmıştır.
22	Satır arası, 1,15 aralığında veya üzerinde olarak tasarlanmış mı?	*		Satır araları 1,15 üstüdür.
23	Metinler sayfa üzerin uygun şekilde yerleştirilmiş mi?	*		Metin yerleşimi okuma isteği uyandıracak şekilde sadedir.
24	Başlıklar ve vurgulanacak kelimeler metinden daha koyu yapılmış mı?	*		Kitabın adı büyük punto ve farklı karakter ile yazılmıştır.
25	Paragraflar arasına en az bir satır olacak şekilde uygun boşluklar bırakılmış mı?		*	Paragraflar arasına boşluk bırakılmadığı tespit edilmiştir.
26	Satır uzunlukları çocuk okurun düzeyine uygun mu?		*	14 cm uzunluğunda satırların olduğu tespit edilmiştir.
27	Sayfa düzenindeki öğeler birbiriyle uyumlu mu?	*		Görseller birbiriyle uyumludur. Yazar kitabın sağ tarafına konuyu anlatan resmi sol tarafa ise metni yerleştirmiştir. Bunun yanında metnin üst kısmına konu ve resimle bağlantı küçük bir görsel yerleştirmiştir. Örneğin tavşanın telaşla koştuğu ve kahramanların yardım istediği görülen resim sağ tarafta, o kısmı anlatan metin sol sayfada ve metnin üst kısmında havuçlar küçük olarak resmedilmiştir.

Tablo 4-19’da görüldüğü üzere kitabın, sayfa düzeni bakımından incelenen 9 maddeden 7’sine uygun olduğu, 2’sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta kenar boşluklarının yeteri kadar bırakıldığı, metinlerin sayfada tek sütun halinde düzenlenip uygun bir yerleşim sağlandığı, yazıların kolay okunabilir olması amacıyla zeminle zıt renklerde tasarlandığı, sayfa düzeninde öğelerin birbiriyle uyum içinde olduğu görülmektedir. Metinde kullanılan başlıklar, metinden daha büyük ve koyu olarak yazılmıştır. Satır araları 1,15’in üzerinde tasarlanmıştır. Bu özellikler kitabı çocuk okuyucular için uygun kılmaktadır. Ancak kitapta paragraflar arasında boşluk bırakılmamıştır, oysaki paragraflar arasında boşluk bırakmak aranan niteliklerdendir. Kitabın üzerinde belirtilmemiş olsa da yayınevi kitabın yaş grubunu 3-8 yaş

olarak göstermektedir. Bu yaş aralığı için önerilen satır uzunluğu en fazla 8 cm iken, kitapta 14 cm uzunluğunda satırlar bulunması çocuk okuyucular için uygun değildir.

4.3.1.4 Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya

Kitabın harfleri, yazı büyüklüğü, mürekkebi ve boyası ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-20 Kirpi ile Kestane Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası

S. N.	Ç. Harfler- Yazı Büyüklüğü -Mürekkep ve Boya	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
28	Harflerin büyüklüğü çocuk okurun yaşına uygun mu?		*	16 punto ile yazılmıştır.
29	Harfler için seçilen karakter kolay okunabilir mi?	*		Okunaklı süssüz bir yazı karakteri seçilmiştir.
30	Kitapta en fazla iki harf karakteri kullanılmış mı?	*		Başlıkta ve metinde farklı olarak kullanılmış bunun dışında başka yazı tipi kullanılmamıştır.
31	Kullanılan mürekkep ve boya çocuk okura uygun mudur?	*		Boyalar çıkmayacak kalitededir.

Tablo 4-20’de görüldüğü üzere kitabın, harfler, yazı büyüklüğü, mürekkep ve boya açısından incelenen 4 maddeden 3’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta harfler için seçilen karakter kolay okunur nitelikte olup kitapta ikiden fazla yazı karakteri kullanılmamıştır. Kitapta kullanılan mürekkep el ile çıkmayacak kalitedir. Bu özellikler çocuk okura uygundur. Kitapta yazı büyüklüğü için 16 punto kullanılmıştır. 3-8 yaş grubuna hitap eden kitaplarda yazı büyüklüğünün en az 20-24 punto aralığında olması gerekmektedir. Yazı büyüklüğü çocuk okur için uygun değildir.

4.3.2 İçerik Açısından Bulgular

Araştırmada kitabın içerik özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.3.2.1 Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce

Kitabın konusu, teması, planı ve ana düşüncesi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-21 Kirpi ile Kestane Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
32	Konu seçimi çocuğun ilgisine uygun mu?	*	Hayvanları ve doğayı ele alarak konu seçiminde çocuğun ilgi seviyesine uygun bir tercih yapılmıştır.
33	Kitapta işlenen konu için olay ve durumlar ile ilgili bir giriş var mı?	*	Kirpi ile kestanenin birbirine takılmasını ele almadan önce konu ile ilgili küçük bir giriş yapılmıştır. Olaylar zamanla düğümlenmiştir.
34	Kitapta işlenen olaylar sebep-sonuç ilişkilerini kuracak bir örgü ile verilmiş mi?	*	Olaylar sebep sonuç ilişkileri ile mantıklı bir örgüye oturtulmuştur. Kendilerinin ayrılmak için çözümler üretmeye çalışması denemelerinin sonuç vermemesi, ardından bazı hayvanlardan yardım istemeleri anlatılmıştır. Yardım istedikleri canlılardan kelebek küçük olduğu için yardım edemeyeceğini söyler ve tavşana yollar, tavşan havuçları sulamayı unuttuğu için çok işinin olduğunu söyleyerek yardım edemez. Bunun gibi sebep sonuç ilişkileri ile olaylar verilmiştir. Çelişkili bir duruma yoktur.
35	Kitapta işlenen olaylar ya da durumlar birbiri ile tutarlı mı?	*	
36	Konu ele alınırken merak uyandıracak bir kurgu yapılmış mı?	*	Merak unsuru kullanılmış. Çocuk okurun aklına "Acaba bu hayvan yardım edecek mi? Nasıl ayrılacaklar?" sorularını getirmeyi başaracak bir kurgu yapılmıştır.
37	Kitapta evrensel değerlere yer verilmiş mi?	*	Kitapta Kirpi ile Kestanene' ye hiçbir hayvan yardımcı olmuyor. Kendi işlerini bahane ediyorlar. Bir kaza sonucu ayrılıyorlar. Ayrıldıklarında da Kirpi hemen evine gidiyor.
38	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek bir kullanım tespit edilemedi.
39	Ana fikir net bir şekilde anlaşılmakta mıdır?	*	Kitapta okura net bir şekilde iletilen mesaj bulunmamaktadır.
40	Konu temayı vermekte yeterli mi?	*	Birbirleri ile dikenleri dolaşan Kirpi ile Kestane dolaştıkları andan itibaren ayrılma çabasına giriyorlar. Dostluk ya da arkadaşlık tespit edilemedi. Bunun yanında yardım istedikleri bütün hayvanlar bir bahane ile yardım etmiyor. Eve geç kalma telaşından dolayı koşarken düşerek ayrılıyorlar. Sonrada hemen Kirpi vedalaşıp ayrılıyor. Tam olarak bir temadan söz edilememektedir.
41	Kitapta işlenen zaman doğrusal ilerliyor mu?	*	Zaman unsuru doğrusal olarak ele alınmıştır.
42	Kitapta kullanılan yer ya da yerler çocuk okurun algılayıcı düzeyde mi?	*	Bir kestane ağacının altında başlayıp ormanda koşturmayla geçen öykü yine kestane ağacının altına bitmekte olup çocuk okurun anlayabileceği şekilde yerler verilmiştir.

Tablo 4-21’de görüldüğü üzere kitabın, konu, tema, plan ve ana düşünce açısından incelenen 11 maddeden 9’una uygun olduğu, 3’üne uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta, çocuğun yaş grubuna uygun bir konu seçimi yapıldığı, giriş bölümünün mevcut olduğu ve olayların sebep-sonuç ilişkisi içinde tutarlı ve merak uyandıran şekilde aktarıldığı, ayrımcılık yapabilecek kullanımlardan kaçındığı görülmektedir. Zamanın doğrusal olarak ilerlediği ve mekânların çocuk okurların kolayca algılayabileceği şekilde olduğu gözlemlenmiştir. Bu kullanımlar çocuk okur için uygun olan kullanımlardır. Kitapta evrensel değerlere yer verilmediği ve ana kahramanlardan kirpinin arkadaşına yardım etmeden gittiği görülmektedir. Ayrıca konun temayı vermekte yeterli olmadığı, ana fikrin de net biçimde anlaşılamadığı düşünülmektedir. Bu kullanımların çocuk okur için uygun olmadığı görülmektedir.

4.3.2.2 Kahramanlar:

Kitabın kahramanlarıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-22 Kirpi ile Kestane Adlı Kitabın Kahramanları

S. N.	B. Kahramanlar	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
43	Kahramanlar aşırı idealize edilmekten kaçınılmış mı?	*		Aşırıya kaçan kahraman özelliği yoktur.
44	Karakter seçimi çocuk okurun yaş düzeyine uygun, özdeşlik kurabileceği nitelikte mi?	*		Kahramanların çok çeşitli olması özdeşlik kurmalarını sağlayabilecektir.
45	Kitapta birbirinden farklı nitelikleri olan karakterlere yer verilmiş mi?	*		Kitapta kullanılan kahramanlar farklı özelliklere sahiptir.
46	Kitapta çocuk okur için komik sayılabilecek ve onları eğlendirecek öğelere yer verilmiş mi?	*		Tonton Ayı'nın arılardan kaçması, Alageyik ile Kara Geyik 'in şakalaşırken boynuzlarının dolanması ve komik görüldüğünün yansıtılması, koşarken düşüp ayrılmaları mizahi olarak ele alınmıştır.
47	Kitap içinde büyüyen gelişen karakter var mı?		*	Karakterlerin özellikleri yüzeyseldir. Ana kahramanlar dâhil geliştirilen bir karakter yoktur.
48	Ana kahraman örnek davranış sergileyebilecek tipte mi?		*	Kahramanların kitapta örnek bir davranışı bulunmamaktadır.
49	Kullanılan kahramanların isimleri çocuğun rahatça ifade edebileceği şekilde belirlenmiş mi?	*		Kahramanlar şu şekilde: Kirpi, Kestane, Kelebek, Yaşlı Tavşan, Tombul Sincap, Avcı Baykuş, Kurnaz Tilki, Tonton Ayı, Alageyik, Kara Geyik, Kestanenin Annesi. Görüldüğü gibi rahatlıklar telaffuz edilebilecek kahramanlar yer almaktadır.
50	Kahraman sayısı ideal sayıda tutulmuş mu?		*	2 ana kahraman ve bunlara ek olarak eşit oranda kitapta yer verilmiştir. 9 kahramanın daha olması sayının ideal olmadığını düşündürmektedir.

Tablo 4-22'de görüldüğü üzere kitabın, kahramanlar açısından incelenen 8 maddeden 5'ine uygun olduğu, 3'üne uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta kahramanların aşırı idealize edilmekten kaçınıldığı, karakterlerin çocuk okurun yaş düzeyine uygun ve özdeşlik kurabileceği nitelikte olduğu, birbirinden farklı özellikte karakterlere yer verildiği ve çocuk okurun rahatlıkla ifade edebileceği karakter isimlerinin kullanıldığı görülmüştür. Kitapta mizah öğelerine yer verildiği düşünülmektedir. Bu özellikler kitabın kahramanlar açısından çocuk okur için uygun olan özellikleridir. Kitap içinde geliştirilerek aktarılan bir karakter yoktur ve ana kahramanın örnek oluşturabilecek bir davranışının olmadığı ve kahraman sayısının okul öncesi çocuk okur için fazla tutulduğu düşünülmektedir. Bu üç madde çocuk okur için uygun değildir.

4.3.3 Dil ve Anlatım Açısından Bulgular

Kitabın dil ve anlatımıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-23 Kirpi ile Kestane Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
51	Çocuk okurun yeni duyabileceği bir sözcük, çocuğun kelime dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmış mı?	*		Telaş, bilgece, çaresizlik kelimeleri yaş grubunun yeni öğrenebileceği kelimeler olarak düşünülmektedir. Bağlamdan anlamı çıkarılabilecek şekilde kullanılmış ve görseller ile desteklenmiştir.
52	Çocuk okurun düzeyine göre anlamını bilmekte zorlanabileceği sözcük kullanımı gerektiği kadar yapılmış mı?	*		Kitapta yaş düzeyinin yeri duymuş olabileceği telaş, bilgece, çaresizlik sözcükleri tespit edilmiştir. Sayı olarak normal görülmektedir.
53	Kitapta tekerleme ya da ses tekrarlarından yararlanılmış mı?	*		Tekerleme yoktur. Ses tekrarları mevcuttur.
54	Kitapta anlatım bozukluğu yapılmamasına özen gösterilmiş mi?	*		Kitapta anlatım bozukluğu tespit edilmemiştir.
55	Kitabın sayfa sayısı çocuk için uygun mu?		*	İç kapak dışında metin ve resimlerin yer aldığı toplam sayfa sayısı 30 olup kitap 5-8 yaş için uygun sayfa sayısına sahip olsa da 3-5 yaş için uygun değildir. Kitabın yaş aralığı ile ilgili bir sorun olabilir.
56	Kitapta yazım yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Yazım yanlışı tespit edilmedi.
57	Kitapta noktalama yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?		*	Tırnak içinde aktarılan konuşmaların bazılarının noktalama işareti ile bitilmediği tespit edilmiştir.
58	Kitapta sembolik sözcükler kullanılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Sembolik ifadelere kitapta yer verilmemiştir.
59	Kitapta aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmemeye gayret edilmiş mi?	*		Kitapta aşırı mecazlı bir söyleyiş kullanılmamıştır.
60	Kitapta eski sözcüklere yer vermemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta eski, kullanılmayan sözcüklere rastlanmadı.
61	Kitapta ikilemelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta "mışıl mışıl, tıngır mıngır, koşa koşa" ikilemeleri tespit edilmiştir.
62	Kitapta pekiştirmelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta "yapayalnız, derin mi derin" pekiştirmeleri tespit edilmiştir.
63	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde deyimler kullanılmış mı?	*		"Uykuya dalmak" deyimini kullanılmıştır.
64	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde atasözleri kullanılmış mı?		*	Herhangi bir atasözü bulunmamaktadır.
65	Kitapta çocuğa uygun söz sanatlarına yer verilmiş mi?	*		Hayvanların konuşturulması intak sanatına örnek gösterilebilir.
66	Kitapta ses taklitlerine yer verilmiş mi?	*		"pat" diye düşmesi yansıma örnektir.
67	Kitapta cümle uzunluklarına dikkat edilmiş mi?		*	11 sözcükten oluşan cümleler vardır.
68	Kitapta betimlemelere yer verilmiş mi?	*		Betimlemeler kısa tutulmuştur.
69	Kitap içinde farklı anlatım biçimlerine başvurulmuş mu?	*		Betimleyici ve öyküleyici anlatım kullanılmıştır.
70	Kitapta kullanılan anlatım, aynı bakış açısıyla yapılmış mı?	*		Olaylar 3. kişi ağzından anlatılmıştır.
71	Kitapta devrik cümle kullanılmış mı?	*		Devrik cümle kullanılmıştır.
72	Kitapta kurallı cümleler, devrik cümlelerden daha fazla mı?	*		Kitapta kullanılan düz cümle sayısı devrim cümle sayısından fazladır.
73	Türkçede yaygın olarak kullanılmayan yabancı kelimelere yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Yabancı sözcük kullanılmamıştır.

Tablo 4-23'te görüldüğü üzere kitabın, dil ve anlatım açısından incelenen 23 maddeden 19'una uygun olduğu, 4'üne uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta çocukların sözcük dağarcıklarını geliştirebileceği düşünülen kelimeler kullanılmış, ses tekrarlarına yer verilmiş, ikileme ve pekiştirmeler kullanılmış, söz sanatlarından yararlanılmıştır. Kitapta yazım yanlışları yapılmamış; sembolik ifade, aşırı mecazlı söyleyiş ve eskiyen sözcüklere yer verilmemiştir. Kullanılan deyimler çocuk okurun anlayabileceği şekildedir. Kitapta farklı anlatım tekniklerine başvurulduğu, betimlemelerin kullanıldığı, devrik cümlelere sayıca kurallı cümlelerden az yer verildiği, yabancı sözcüklerin kullanılmadığı, anlatımın aynı bakış açısıyla yapıldığı görülmektedir. Kitap dil ve anlatımla ilgili olan bu özellikleri açısından çocuk okura uygundur.

Kitapta cümle uzunluklarına dikkat edilmediği, atasözlerinden yararlanılmadığı ve noktalama hatalarının olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra sayfa sayısı da çocuk okur için tavsiye edilenden fazladır. Kitabın dil ve anlatım açısından çocuk okura uygun olmayan özellikleri de bunlardır.

4.3.4 Resimler Açısından Bulgular

Kitabın resimleriyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-24 Kirpi ile Kestane Adlı Kitabın Resimleri

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
74	Resimler metindeki betimlemeler ile uyumlu mu?		*	Kara Geyik ve Alageyik'in boynuzlarının dolaşmasından bahsedildiği ve çizildiği sayfada kara geyik kahverengidir ve Alageyik'te beyaz noktalar görülmemektedir. 3-8 yaş arası çocuk okur bu geyiğin neden kahverengi olmasına rağmen kara denildiğini sorgulayabilir.
75	Resimler, çocuk okurun sanatsal gelişimine uygun şekilde tasarlanmış mı?	*		Parlak ve canlı renklerin kullanımı tespit edilmiştir.
76	Kitapta resim ile metin oranı gelişime uygun kullanılmış mı?	*		Kitap açıldığında solda kalan sayfada metin ve üstünde küçük bir resim sağ taraftaki sayfanın tamamı resim olacak şekilde tasarlanmıştır. Metin resim oranı 3/4'e uygundur.
77	Resimler çocuk okur açısından sade anlaşılır mı?	*		Resimler net, anlaşılır olarak çizilmiş ve gereksiz ayrıntılardan kaçınılmıştır.
78	Resimler birbiri ile bir bütünlük oluşturuyor mu?	*		Resimler bütünlük oluşturmaktadır.
79	Resimler mesaj verebiliyor mu?	*		Metinlerde verilen iletileri aktarabilecek nitelikte resimleme yapılmıştır.
80	Resim ile metin uyumlu olarak ilerliyor mu?	*		Resim ile metin uyumlu olarak ilerlemektedir.
81	Resimler bir bütün olarak öyküyü yansıtabiliyor mu?	*		Resimlerin bütünü okuma bilmeyen çocuk için konuyu aktarabilecek şekilde çizilmiştir.
82	Resim ile metin arasında çelişki oluşturacak durumlara yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?		*	Tavşan yardım edemeyeceğini ve havuçlarını sulaması gerektiğini aktarır. Bu durumun resimlemesine bakıldığında tavşan koşarken ve panik şekilde resmedilmiş, kestane üzgündür fakat kirpi gülümsemektedir. Burada bir çelişki söz konusudur. Resim ile metinde çelişki oluşturabilecek durum Alageyik

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
				ve Kara Geyik çiziminde Alageyiğin noktalarının olmaması ve Kara Geyiğin kahverengi çizilmesidir. Kirpinin ayrıldıktan sonra eve gitmesi ve kestanenin yapayalnız kalmasından bahsedildiği metnin çizimine bakıldığında kestone gülümsemekte ve gayet mutlu görülmektedir. Bu durum da bir çelişki olarak görülebilir.
83	Resimlerin anlatılan olaya açıklayıcı nitelikte mi? Metne katkısı var mı?	*		Metinde anlatılmayıp resimlerde aktarılan ek olarak katkı sağlayabilecek bir çizime rastlanmamıştır.
84	Resimler çocuk okurun zihninde metni canlandırabilecek nitelikte mi?	*		Resimlere bakarak metindeki olaylar tahmin edilebilecek niteliktedir.
85	Resimler okuma- yazma bilmeyen çocuk okurların da kitaptan yararlanmasını sağlayacak nitelikte mi?	*		Resimlerin bütünü okuma bilmeyen çocuk için konuyu aktarabilecek şekilde çizilmiştir.
86	Resimlerin çiziminde perspektife dikkat edilmiş mi?	*		Çizimler perspektife dikkat edilerek yapılmıştır.
87	Resimlerde çocuk okura olumsuz örnek oluşturabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Olumsuz bir çizime rastlanmadı.
88	Resimlerde resmin unsurlarından olan dokuyu yansıtır çizim yapılmış mı?	*		Doku resimlere net bir şekilde yansıtılmıştır. Çizimlerde kestanenin, kirpinin dikenleri, havuçların dokusu, tavşanın tüyleri vb. dokular net olarak görülmektedir.
89	Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygun kullanılmış mı?	*		Kullanılan renkler kompozisyona uygundur.
90	Resimlerde kontur kullanılmış mı?	*		Bazı çizimlerde ince bir kontur mevcut olsa da genel olarak kontur kullanılmamıştır.
91	Resimlerde kullanılan renkler parlak ve çocuk okur için ilgi çekici mi?	*		Kullanılan renkler parlak ve çocuk okur için ilgi çekici olarak düşünülmektedir.
92	Resimleme iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmış mı?	*		Resimler tek sayfaya yapılmış fakat metnin yer aldığı sayfada, metnin üzerine küçük çizimler eklenmiştir.

Tablo 4-24'te görüldüğü üzere kitabın, resimler açısından incelenen 19 maddeden 14'üne uygun olduğu, 5'ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Resimlerin çocuğun sanatsal gelişimine uygun şekilde tasarlandığı ve metinle dengeli bir orana sahip olduğu görülmektedir. Resimlerin, çocuk okuyucu açısından sade ve anlaşılır olduğu, birbirleriyle bütünlük sağladığı ve mesaj verebildiği belirtilmektedir. Resimler, metinle uyumlu ilerleyip öyküyü bütün olarak yansıtabilmektedir. Resimler, çocuk okuyucunun zihninde metni canlandırabilmektedir. Ayrıca, okuma bilmeyen çocuk okuyucuların da kitaptan yararlanmasını sağlayacak niteliktedir. Perspektif kurallarına dikkat edilerek, çocuk okuyuculara olumsuz örnek olabilecek kullanımlardan kaçınılmıştır. Resimlerde, dokuyu yansıtan, canlı, dikkat çekici ve kompozisyona uygun renkler kullanılmıştır. Çizimler, iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmıştır. Kitabın resimler açısından bu özellikleri çocuk okur için uygundur.

Küçük yaş grubu çocukların resimleri daha iyi algılaması için önerilen kontur kullanımı kitapta yapılmamıştır. Kitapta resimler ile metin arasında çelişkili olabilecek kullanımların ve

betimlemeler ile resimler arasında uyumsuzlukların olduğu düşünülmektedir. Resimlerin metinlere katkı sağlamadığı görülmektedir. Kitaptaki bu özellikler çocuk okurlar için uygun olmayan kullanımlardır.

4.4 Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı: *Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz*

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

1. Baskı Tarihi: Ocak 2010

İncelenen Baskı ve Tarihi: 4. Baskı Şubat 2015 (Oral, 2015).

Basım Yeri: İstanbul

Kitap Editörü: Füsun Önen Pinard

Düzeltili: -

Sayfa Sayısı: 26

Kitabın Ölçüleri (en* boy): 20,5*27,7

Yayınevi Tarafından Belirtilen Yaş Grubu: 3-8 (YKY, 2023).

4.4.1 Biçimsel Açıdan Bulgular

Araştırmada kitabın biçimsel özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.4.1.1 Kitap Boyutu ve Cilt

Kitabın boyut ve cildi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-25 *Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi*

S. N.	A. Kitap Boyutu ve Cilt	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
1	Kitabın boyutu çocuk okur için uygun mu? (Kitap çocuğun kolaylıkla taşıyacağı bir büyüklükte mi?)	*	Kitap 20,5 en 27,7 boy ölçülerine sahiptir.
2	Kitabın cildi dikişli mi?	*	Cildi dikişlidir.
3	Kitabın cildi dağılmaya karşı dayanıklı mı?	*	Dikiş kullanılmış ve kapağa yapıştırılması sağlam bir şekilde yapılmıştır.

Tablo 4-25’de görüldüğü üzere kitabın, kitap boyutu ve cildi açısından incelenen 3 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitabın ölçüleri, çocuk okuyucuların

rahatça taşıyabileceği ve açtıklarında kucaklarını aşmayacak büyüklükte tasarlanmıştır. Ayrıca, kitabın cildi dikişli ve parçalanmaya karşı dayanıklı yapıda olduğundan çocuklar için idealdir.

4.4.1.2 Kapak ve Kâğıt Cinsi

Kitabın kapak ve kâğıt cinsi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-26 Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
4	Kitabın kapağında hangi yaşa uygun olduğu belirtilmiş mi?		*	Kapakta yaş grubu yazmamaktadır.
5	Kitabın başlığı dikkat çekici ve konuyla ilgili mi?	*		Kitapta anlatılan baloncu dede ve yavru oğlak, kuzu, köpekten oluşan üç hayvanın macerasını konu alıyor. Dikkat çekici ve konu işle ilgili bir başlık olduğu düşünülmektedir.
6	Kapak resmi ilgi çekici mi?	*		Kapakta yer alan yavru üç hayvan ve yaşlı bir adamın balonda çizilmesi çocuk okur için merak uyandırıcı bir resim olduğunu düşündürmektedir.
7	Kapak işlenecek konuyla ilgili işaretler içeriyor mu?	*		Kapakta bir balona binmiş olduğu görünen yaşlı bir adam ile kucağında yer alan yavru oğlak, kuzu ve köpek konu ile ilgili işaretler içermektedir.
8	Kapakta sırt yazısı bulunuyor mu?	*		Kapakta sırt yazısı mevcuttur.
9	Kitabın kapağı sağlam bir malzemeden üretilmiş mi?	*		Kapak kartondan yapılmıştır. Dayanıklı malzeme kullanılmıştır.
10	Kitabın kapağı kolaylıkla açılabilir biçimde mi?	*		Kapak kolaylıkla açılabilir şekildedir.
11	Kitabın kapağı açıldıktan sonra desteksiz durabilmekte mi?	*		Kitabın kapağı açıldığında desteksiz durabilecek durumdadır.
12	Kitabın kapak yüzeyi, üzerindeki yazı, çizgi ve resimleri net olarak gösteriyor mu?	*		Kitabın kapak yapısı net şekilde resimleri ve yazıları gösterecek niteliktedir.
13	İç kapak mevcut mu?	*		Kitapta iç kapak mevcuttur. Künyenin ve yazarla ilgili bilgilerin yer aldığı tespit edildi.
14	Kitabın künyesi yazılmış mı?	*		İç kapakta künye mevcuttur.
15	Kitapta kullanılan kâğıt türü çocuk okur için uygun mudur?	*		Kullanılan kâğıt kaliteli cinsten kuşe kâğıttır.
16	Kitapta kullanılan kâğıt mat ve ışıltı yansıtmayan cinsten mi?	*		Kuşe kâğıt olarak basılmış kitap ışıltı yansıtır cinstendir.
17	Kullanılan kâğıt, resimlerin kaliteli çıkmasını sağlayacak ve mürekkebin dağılmasını engelleyecek kalitede mi?	*		Mürekkep ıslak ele de geçmeyecek kalitededir.
18	Kitabın sayfaları çocuk okurun kolaylıkla çevirebileceği nitelikte mi?	*		Kitabın sayfaları kalın olduğu için rahatlıkla çevrilebilir niteliktedir.

Tablo 4-26’da görüldüğü üzere kitabın, kapak ve kâğıt cinsi açısından incelenen 15 maddeden 13’üne uygun olduğu, 2’sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitap için seçilen

başlık hem ilgi çekici hem de içeriğe uygundur. Kapak resmi, çocuk okuyucuların ilgisini çekecek nitelikte olup konuyla ilgili ipuçları barındırmaktadır. Kitabın sırt yazısı bulunmaktadır. Kapak, dayanıklı malzemeden yapılmış olup, kolayca açılabilir ve açık durabilir özelliktedir. Kapaktaki yazılar, çizimler ve resimler net bir şekilde görülmektedir. İç kapak ve künye bilgileri de bulunmaktadır. Kitapta kullanılan kâğıt kaliteli ve mürekkebin dağılmasını önleyerek resimlerin net çıkmasını sağlayan bir yapıya sahiptir. Kâğıdın kalınlığı, çocuk okuyucuların rahatça sayfa çevirebileceği şekilde tasarlanmıştır. Bu özellikler, kitabı çocuk okuyucular için kapak ve kâğıt cinsi açısından uygun hâle getirmektedir. Kitapta yaş grubunun belirtilmediği görülmektedir. Kitapların önemli özelliklerinden biri de hangi yaş grubuna hitap ettiğinin belirtilmesidir. Bununla birlikte kitabın sayfa yapısı parlak ve ışığı yansıtır cinstendir. Çocuk okur için hazırlanan kitapların göz sağlığı açısından ışığı yansıtmayan yapıda olmaları aranan özelliklerdendir. Kitabın bahsedilen iki özellik açısından çocuk okur için uygun olmadığı görülmektedir.

4.4.1.3 Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeniyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-27 Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz Adlı Kitabın Sayfa Düzeni

S. N.	C. Sayfa Düzeni	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
19	Kenar boşlukları bırakılmış mı?	*		Resimler tam sayfa yapılsa da metin kenar boşlukları bırakılacak şekilde resme yerleştirilmiştir.
20	Metin sayfada tek sütun olarak düzenlenmiş mi?	*		Metin sayfada tek sütun olarak tasarlanmıştır.
21	Sayfa içinde metin kolay okunması adına zemin ile zıtlık oluşturacak şekilde renklendirilmiş mi?	*		Açık renkli zeminde siyah, koyu renkli zeminde beyaz yazı ile metin kolaylıkla okunur olmuştur.
22	Satır arası, 1,15 aralığında veya üzerinde olarak tasarlanmış mı?		*	Satır araları bir karakter olarak tasarlanmıştır.
23	Metinler sayfa üzerin uygun şekilde yerleştirilmiş mi?	*		Zemin olarak resmin daha az detaylı kısımlarına metin yerleştirilmiştir. Örneğin balondan gökyüzünün ve yerin görüldüğü resimde yazılar gökyüzündeki bir alana yerleştirilmiştir.
24	Başlıklar ve vurgulanacak kelimeler metinden daha koyu yapılmış mı?	*		Başlık daha büyük bir punto ile ve dış kapakta beyaz iç kapakta kırmızı olarak yazılmıştır. Metne göre farklı bir yazı karakteri kullanılmıştır.
25	Paragraflar arasına en az bir satır olacak şekilde uygun boşluklar bırakılmış mı?	*		Her paragraf yeni bir sayfaya yazılmıştır.
26	Satır uzunlukları çocuk okurun düzeyine uygun mu?		*	15 ile 7 cm arasında değişmektedir.
27	Sayfa düzenindeki öğeler birbiriyle uyumlu mu?	*		Kitabın bir bölümünde iki sayfa tek resim ve resmin üzerine metin olarak planlanmış bunun yanında dört sayfasında küçük resimler ve altına metin olarak tasarım yapılmıştır. Metin ve resimler uyumlu olarak sayfalara yerleştirilmiştir.

Tablo 4-27’de görüldüğü üzere kitabın, sayfa düzeni bakımından incelenen 9 maddeden 7’sine uygun, 2’sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta, gerektiğinde not almak için yeterli kenar boşluklarının bırakıldığı, metinlerin sayfada tek sütun halinde düzenlenip uygun bir yerleşim sağlandığı ve kolay okunabilirlik için zeminle zıt renklerde tasarlandığı görülmektedir. Sayfa düzeninde öğelerin birbirleriyle uyum içinde olduğu dikkat çekmektedir. Metinde kullanılan başlıklar, metinden daha büyük ve koyu yazılmıştır. Her bir paragraf yeni bir sayfaya yazıldığından, paragraflar arasında uygun boşluklar bırakılmıştır. Çocuk okuyucular için uygun olan bu düzenlemelerin yanında, satır aralarının tavsiye edilenden az olduğu ve satır uzunluklarının yaş grubuna göre fazla olduğu göze çarpmaktadır. Çocuklar için hazırlanan kitaplarda, metnin en az 1,15 satır aralığıyla yazılması önerilmektedir. Kitap üzerinde belirtilmemiş olsa da, yayınevi kitabın 3-8 yaş grubuna hitap ettiğini belirtmektedir. Bu yaş aralığı için önerilen satır uzunluğu en fazla 8 cm olmasına rağmen, kitapta 15 cm uzunluğunda satırlar kullanılması çocuk okuyucular için uygun değildir.

4.4.1.4 Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya

Kitabın harfleri, yazı büyüklüğü, mürekkebi ve boyası ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-28 Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü – Mürekkep ve Boyası

S. N.	Ç. Harfler- Yazı Büyüklüğü -Mürekkep ve Boya	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
28	Harflerin büyüklüğü çocuk okurun yaşına uygun mu?	*	18 punto kullanılmıştır.
29	Harfler için seçilen karakter kolay okunabilir mi?	*	Okunaklı süssüz bir yazı karakteri seçilmiştir.
30	Kitapta en fazla iki harf karakteri kullanılmış mı?	*	Başlıkta ve metinde farklı olarak kullanılmış bunun dışında başka yazı tipi kullanılmamıştır.
31	Kullanılan mürekkep ve boya çocuk okura uygun mudur?	*	Boyalar çıkmayacak kalitededir.

Tablo 4-28’de görüldüğü üzere kitabın, harfler, yazı büyüklüğü, mürekkep ve boya açısından incelenen 4 maddeden 3’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta en fazla iki yazı karakteri kullanılmış olup kullanılan yazı karakteri sade ve kolay okunur niteliktedir. Kullanılan mürekkep ve boya sayfa değiştirirken ya da el sürüldüğünde çıkmayacak kalitedir. Bu özellikler çocuk okur için uygundur. Kitapta yaş grubu için tavsiye

edilen 20-24 puntodan daha küçük olarak 18 punto ile metnin yazıldığı görülmektedir. Seçilen yazı büyüklüğü çocuk okur için uygun değildir.

4.4.2 İçerik Açısından Bulgular

Araştırmada kitabın içerik özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.4.2.1 Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce

Kitabın konusu, teması, planı ve ana düşüncesi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-29 Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
32	Konu seçimi çocuğun ilgisine uygun mu?	*		Kitapta hayvanları ve baloncu bir dedeyi konu alması çocuk okurun ilgi alanına uygundur.
33	Kitapta işlenen konu için olay ve durumlar ile ilgili bir giriş var mı?	*		Konuya bir giriş yapılmıştır.
34	Kitapta işlenen olaylar sebep-sonuç ilişkilerini kuracak bir örgü ile verilmiş mi?	*		Sebeup sonuç ilişkileri kullanılarak örgü oluşturulmuştur. Örneğin üç küçük hayvanın sürüden geri kalmasının sebebi birlikte oyun oynamaları, Baloncu dedenin bulutları nasıl topladığının anlatılması, üç küçük hayvanın balona nasıl bindiklerinin anlatılması gibi.
35	Kitapta işlenen olaylar ya da durumlar birbiri ile tutarlı mı?	*		Çelişkili bir duruma yoktur.
36	Konu ele alınırken merak uyandıracak bir kurgu yapılmış mı?	*		Balonun içindeki bulutun altına saklanma fikri ve bunu uygulamaları çocuk okurda "Acaba şimdi ne olacak?" sorusunu uyandırabileceği düşünülmektedir.
37	Kitapta evrensel değerlere yer verilmiş mi?	*		Baloncu Dedenin çiçeklere ve hayvanlara karşı göstermiş olduğu sevgi değeri kitapta ortaya konulmuştur.
38	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Ayrımcılığa sebep olabilecek bir durum tespit edilmedi.
39	Ana fikir net bir şekilde anlaşılmakta mıdır?	*		"Yaramazlık yapmanın sonucunda sahip olduklarınızdan mahrum kalabilirsiniz?" Mesajına ulaşılmaktadır.
40	Konu temayı vermekte yeterli mi?		*	Tam olarak bir temanın varlığı tespit edilemedi.
41	Kitapta işlenen zaman doğrusal ilerliyor mu?	*		Örneğin akşam akıllarına bir fikir geliyor ve sabah uygulamaya koyuluyorlar. Kitapta zaman doğrusal olarak verilmektedir.
42	Kitapta kullanılan yer ya da yerler çocuk okurun algılayıcı düzeyde mi?	*		Kayalarla kaplı peri bacaları ülkesi, gökyüzü, tepe, yamaç, bahçe, sepet olayların geçtiği yerlerdir ve çocuk okuyucunun algılayabileceği bir anlatım ile verilmiştir.

Tablo 4-29'da görüldüğü üzere kitabın, konu, tema, plan ve ana düşünce açısından incelenen 11 maddeden 10'una uygun olduğu, 1'ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta, çocukların yaş grubuna uygun bir konu seçildiği, giriş bölümünün yer aldığı ve olayların sebep-sonuç ilişkileri ile birbirine bağlı ve merak uyandırıcı şekilde anlatıldığı görülmektedir. Kitabın evrensel değerlere yer verdiği, ayrımcılığa sebep olabilecek ifadelerle yer vermediği ve ana fikri net olarak sunduğu anlaşılmaktadır. Olaylarda zamanın doğrusal olduğu ve mekânların çocuk

okurlar tarafından kolayca algılanabilecek şekilde tasarlandığı tespit edilmiştir. Çocuk okurlar açısından uygun olan bu kullanımlara rağmen kitapta tam olarak bir temanın olmadığı düşünülmektedir. Konu ile tema arasında güçlü bir ilişkinin olması aranan niteliklerdendir. Temanın eksikliği çocuk okur açısından uygun olmayan bir özelliktir.

4.4.2.2 Kahramanlar:

Kitabın kahramanlarıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-30 Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz Adlı Kitabın Kahramanları

S. N.	B. Kahramanlar	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
43	Kahramanlar aşırı idealize edilmekten kaçınılmış mı?	*		Kitapta yer alan üç küçük hayvan idealizenin yerine yaramazlıklarıyla ele alınmaktadır. Bunun yanında Baloncu Dede'de her ne kadar üç küçük hayvanı sevip onlarla ilgilenirse de yaptıkları yaramazlığın karşılığında onlara mahrum bırakma yöntemi ile cezalandırmaktadır.
44	Karakter seçimi çocuk okurun yaş düzeyine uygun, özdeşlik kurabileceği nitelikte mi?		*	Kitapta kullanılan karakterler çocuk okurun özdeşlik kurmaması gereken niteliktedir. Üç küçük hayvan balona izinsiz bir şekilde üstelik ailelerinden de habersiz binmekte genel olarak da yaramazlık peşindedirler.
45	Kitapta birbirinden farklı nitelikleri olan karakterlere yer verilmiş mi?	*		Kitapta kullanılan kahramanlar farklı özelliklere sahiptir.
46	Kitapta çocuk okur için komik sayılabilecek ve onları eğlendirecek öğelere yer verilmiş mi?	*		Yavru hayvanların yaramazlıklarının bir güldürü ögesi olarak kullanıldığı düşünülmektedir.
47	Kitap içinde büyüyüp gelişen karakter var mı?	*		Kitapta yaramaz hayvanların daha da çok yaramaz olması geliştirilerek aktarılmaktadır.
48	Ana kahraman örnek davranış sergileyebilecek tipte mi?		*	Ana kahramanlar üç küçük hayvan ve Baloncu Dede'dir. Baloncu Dede'nin hayvanlara buluttan pamuk helva yapması, bahçesindeki bitkileri sulamaları her ne kadar örnek davranışlar olarak kabul edilebilecek olsa da diğer üç hayvan yaramazlık yaparak örnek davranışlar sergilememektedir.
49	Kullanılan kahramanların isimleri çocuğun rahatça ifade edebileceği şekilde belirlenmiş mi?	*		Kitapta yer alan kuzu, köpek, oğlak ve Baloncu Dede çocuk rahat ifade edebileceği kahramanlardır.
50	Kahraman sayısı ideal sayıda tutulmuş mu?	*		Asıl kahramanlar yavru üç hayvan ve Baloncu Dede bunun yanından yardımcı kahraman olarak hayvanların anneleri vardır.4 ana kahraman ve 3 yardımcı kahraman ideal olarak görülmektedir.

Tablo 4-30'da görüldüğü üzere kitabın, kahramanlar açısından incelenen 8 maddeden 6'sına uygun olduğu, 2'sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta kullanılan kahramanların, aşırı idealize edinilmekten kaçınıldığı, birbirinden farklı özelliklere sahip, isimlerinin çocuk okur tarafından rahatlıkla telaffuz edilebilir nitelikte ve sayısının çocuk okur için ideal olduğu görülmektedir. Kitapta güldürü ve mizah öğelerinin olduğu düşünülmektedir. Ana kahraman kitap içinde büyüyüp geliştirilerek aktarılmıştır. Kitabın bu özellikleri çocuk okur açısından uygundur. Kitabın ana kahramanları yaramaz olarak nitelendirilmekte ve çocuk okura örnek

olmaması gereken bir davranış sergilemektedirler. Bu bakımdan kitabın kahramanları çocuk okurun özdeşlik kuramayacağı özelliklere sahip, örnek davranışlar sergilemeyen tiptedir. Bu iki durum çocuk okur açısından uygun değildir.

4.4.3 Dil ve Anlatım Açısından Bulgular

Kitabın dil ve anlatımıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-31 Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
51	Çocuk okurun yeni duyabileceği bir sözcük, çocuğun kelime dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmış mı?	*		Kitapta kullanılan "çorak, yamaç, haylaz, vadi, merdane" kelimeleri çocuk okurun yeni duymuş olabileceği kelimeler olduğu düşünülmektedir. Bu kelimeler tekrar edilmese de resimler ile desteklenmiş ve cümlelerin bağlamından hareketle anlamını tahmin edilebilir şekilde kullanılmıştır.
52	Çocuk okurun düzeyine göre anlamını bilmekte zorlanabileceği sözcük kullanımı gerektiği kadar yapılmış mı?	*		Kitapta kullanılan "çorak, yamaç, haylaz, vadi, merdane" kelimeleri çocuk okurun yeni duymuş olabileceği kelimeler olduğu düşünülmektedir. Çocuk okur için yeterli sayıda farklı kelime kullanıldığı düşünülmektedir.
53	Kitapta tekerleme ya da ses tekrarlarından yararlanılmış mı?	*		Tekerleme yoktur ikilemeler aracılığı ile ses tekrarları yapılmıştır.
54	Kitapta anlatım bozukluğu yapılmamasına özen gösterilmiş mi?	*		Herhangi bir anlatım bozukluğu tespit edilmedi.
55	Kitabın sayfa sayısı çocuk için uygun mu?	*		Kitap 26 sayfa ile yayınevi tarafından belirtilen 3-8 yaş grubun çocuk okur için uygun olmayan sayfa sayısına sahiptir. 6-8 yaş için sayfa sayısı uygundur.
56	Kitapta yazım yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Yazım yanlışı tespit edilmedi.
57	Kitapta noktalama yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		"Evet, her şey ne kadar küçük görünüyor," demiş küçük köpek. Bu cümlede tırnak içi konuşmanın sonunda nokta yerine virgül kullanılmıştır.
58	Kitapta sembolik sözcükler kullanılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Sembolik bir sözcük tespit edilmedi.
59	Kitapta aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmemeye gayret edilmiş mi?	*		Kitapta aşırı mecazlı bir söyleyiş kullanılmamıştır.
60	Kitapta eski sözcüklere yer vermemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta eski, kullanılmayan sözcükler yoktur.
61	Kitapta ikilemelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta "yavaş yavaş, hoplaya zıplaya" ikilemeleri tespit edilmiştir.
62	Kitapta pekiştirmelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta "yemyeşil" pekiştirmesi tespit edilmiştir.
63	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde deyimler kullanılmış mı?	*		Kitapta "uykuya dalmak, başı dönmek" deyimleri kullanılmıştır.
64	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde atasözleri kullanılmış mı?	*		Kitapta kullanılan bir atasözü yoktur.
65	Kitapta çocuğa uygun söz sanatlarına yer verilmiş mi?	*		Konuşturma söz sanatına ve kayalıkları canavara benzeterek benzetme söz sanatına yer verilmiştir.
66	Kitapta ses taklitlerine yer verilmiş mi?	*		Kitapta yansıma sözcük yoktur.
67	Kitapta cümle uzunluklarına dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta 27 kelimedeki, 34 kelimedeki oluşan cümleler mevcuttur.
68	Kitapta betimlemelere yer verilmiş mi?	*		Kısa betimlemelere yer verilmiştir.
69	Kitap içinde farklı anlatım biçimlerine başvurulmuş mu?	*		Öyküleyici ve betimleyici anlatım kullanılmıştır.
70	Kitapta kullanılan anlatım, aynı bakış açısıyla yapılmış mı?	*		3. kişi ağzından anlatım yapılmıştır.
71	Kitapta devrik cümle kullanılmış mı?	*		Devrik cümle kullanılmıştır.

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
72	Kitapta kurallı cümleler, devrik cümlelerden daha fazla mı?	*		Kitapta kullanılan devrik cümleler kurallı cümlelerden azdır.
73	Türkçede yaygın olarak kullanılmayan yabancı kelimelere yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Yabancı sözcük kullanılmamıştır.

Tablo 4-31’de görüldüğü üzere kitabın, dil ve anlatım açısından incelenen 23 maddeden 18’ine uygun olduğu, 5’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta çocuk okurun sözcük dağarcığını geliştirecek şekilde yeni kelimelere yer verilmiş, ses tekrarlarından, ikilemelerden, pekiştirmelerden, söz sanatlarından, betimlemelerden, deyimlerden, devrik cümlelerden, farklı anlatım tekniklerinden yararlanılmıştır. Kitapta aşırı mecazlı ifadeler, sembolik sözcüklere yer verilmemiş ve yazım yanlışları yapılmamıştır. Anlatım 3. kişi ağzından yapılmış ve aynı anlatıcı bakış açısı devam ettirilmiştir. Bu özellikleri kitabın dil ve anlatım bakımından çocuk okura uygun olan özellikleridir. Kitapta noktalama hatası tespit edilmiş, atasözlerine, ses taklitlerine yer verilmemiştir. Kitabın sayfa sayısı çocuk okurun yaş düzeyine göre fazladır. Bu durumlar çocuk okura uygun değildir.

4.4.4 Resimler Açısından Bulgular

Kitabın resimleriyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-32 Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz Adlı Kitabın Resimleri

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
74	Resimler metindeki betimlemeler ile uyumlu mu?	*		Toprak ve kayalar ile kaplı peri bacaları derken kullanılan resim, sararmış otlığa geldiklerinde şeklinde anlatımın yapıldığı bölümde sararmış otlığın olduğu resim örneği gibi uyumlu olarak ilerlemektedir.
75	Resimler, çocuk okurun sanatsal gelişimine uygun şekilde tasarlanmış mı?	*		Parlak renklerin çoğunlukla kullanıldığı ve esnek çizgilerden yararlanıldığı çizimlerde gerçeğe yakın yönlerde bulmak mümkündür. Çizimler sanatsal gelişim destekleyicidir.
76	Kitapta resim ile metin oranı gelişime uygun kullanılmış mı?	*		Metin- resim oranına dikkat edilmiştir.
77	Resimler çocuk okur açısından sade anlaşılır mı?	*		Ayrıntılara yer verilen çizimler kullanılsa da bu çizimler çocuk okurun algılayabileceği şekildedir.
78	Resimler birbiri ile bir bütünlük oluşturuyor mu?	*		Resimler bağlantılı olarak ilerlemektedir.
79	Resimler mesaj verebiliyor mu?	*		Hayvanlara ve doğaya karşı sevgi fikri resimler aracılığı ile verilmiştir. Buna rağmen resimlerden hareketle ana fikre ulaşmanın mümkün olmayacağı düşünülmektedir.
80	Resim ile metin uyumlu olarak ilerliyor mu?	*		Metnin anlatımıyla resimler uyumlu olarak ilerlemektedir. Bunun için metin bazı bölümlerde kesilip resim araya alınmış ve sonrasında metin devam etmiştir.
81	Resimler bir bütün olarak öyküyü yansıtabiliyor mu?	*		Anlatılanları resimler bütün olarak yansıtabilmektedir.

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
82	Resim ile metin arasında çelişki oluşturacak durumlara yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Resimle metin arasında herhangi bir çelişki görülmemiştir.
83	Resimlerin anlatılan olaya açıklayıcı nitelikte mi? Metne katkısını var mı?	*		Metinde Baloncu Dedenin merdane ile bulutlardan pamuk şeker yaptığı anlatılır bunu nasıl gerçekleştirdiği resimler ile açıklanmıştır. Bir başka örnekte, canavar şeklinde kayalardan söz edilirken kayalıklar gözleri ve ağızları var gibi resmedilmiştir.
84	Resimler çocuk okurun zihninde metni canlandırabilecek nitelikte mi?	*		Resimlerde hayvanların birbiriyle konuşuyor gibi çizilmesi, Baloncu Dede'nin merdane ile bulutu sıkma anı, üç küçük hayvanın geride kaldıklarında koşuyormuş gibi resmedilmeleri, çocuk okurun zihninde canlandırıcı şekilde resimleme yapıldığını göstermektedir.
85	Resimler okuma- yazma bilmeyen çocuk okurların da kitaptan yararlanmasını sağlayacak nitelikte mi?	*		Resimler sırasıyla incelendiğinde anlatılan hikâye çıkarılabilir.
86	Resimlerin çiziminde perspektife dikkat edilmiş mi?	*		Örneğin oğlak ve kuzu önden koşarken bakış açısına daha yakın oldukları, köpeğin aynı boyda olmasına rağmen daha uzakta olduğu için küçük çizilmesi ve gökyüzündeki balonun uzakta olduğunu göstermek için hayvanlar kadar çizilmesi bakış açısına dikkat edildiğini göstermektedir.
87	Resimlerde çocuk okura olumsuz örnek oluşturabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Resimlerde çocuk okur için olumsuz örnek olacak bir kullanım olmadığı düşünülmektedir.
88	Resimlerde resmin unsurlarından olan dokuyu yansıtır çizim yapılmış mı?	*		Hayvanların tüylerinin çizimi, balonun sepet kısmının çizimi net bir şekilde dokuyu yansıtabilecek biçimdedir.
89	Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygun kullanılmış mı?	*		Resimlerde kullanılan renklerin kompozisyona uygun olduğu düşünülmektedir.
90	Resimlerde kontur kullanılmış mı?		*	Bazı resimlerde şekil ile aynı renkte ve çok ince bir kontur kullanılsa da genel olarak kontur kullanılmadığı tespit edilmiştir.
91	Resimlerde kullanılan renkler parlak ve çocuk okur için ilgi çekici mi?	*		Canlı ve çocuk okur için dikkat çekici renklerin kullanıldığı düşünülmektedir.
92	Resimleme iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmış mı?	*		Resimlerin çoğunluğu iki sayfa tek resim olarak çizilmiştir. 5 sayfada ise resimlerin tek sayfaya çizildiği görülmektedir.

Tablo 4-32’de görüldüğü üzere kitabın, resimler açısından incelenen 19 maddeden 18’ine uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Resimlerin metinlerdeki betimlemelere uygun olduğu ve çocukların sanatsal gelişimine göre tasarlandığı anlaşılmaktadır. Metin ile resimler arasındaki oranın dikkatle ayarlandığı, sade ve anlaşılır olduğu, bütünlük oluşturduğu ve mesaj verebildiği görülmektedir. Resimlerin metinlerle uyumlu bir şekilde ilerlediği ve öyküyü bütün olarak yansıtabildiği gözlemlenmiştir. Metin ile resimler arasında herhangi bir çelişki bulunmamaktadır. Resimler, olaylara katkı sağlayarak çocuk okuyucunun zihninde metni canlandırabilmekte ve okuma bilmeyen çocukların da kitaptan yararlanmasına olanak tanımaktadır. Perspektif kurallarına uyulmuş ve olumsuz

örnekler içermeyen çizimler yapılmıştır. Resimlerde, dokuyu yansıtan, parlak ve okurun ilgisini çekebilecek renkler kullanılmıştır. Çizimler, iki sayfayı kapsayacak şekilde tasarlanmıştır. Bu özellikler çocuk okuyucu için uygundur.

Küçük yaş grubundaki çocukların resimleri daha iyi algılaması için tavsiye edilen kontur kullanımı kitapta yer almamıştır. Kitabın çocuk okur için resimler açısından uygun olmayan tek özelliği budur.

4.5 Benekli Faremi Gördünüz mü? ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı: *Benekli Faremi Gördünüz mü?*

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

1. Baskı Tarihi: Nisan 2010

İncelenen Baskı ve Tarihi: 7. Baskı Nisan 2017 (Oral, 2017).

Basım Yeri: İstanbul

Kitap Editörü:

Düzelti: Filiz Özkan

Sayfa Sayısı: 34

Kitabın Ölçüleri (en* boy): 27,7*20,5

Yayınevi Tarafından Belirtilen Yaş Grubu: 3-8 (YKY, 2023).

4.5.1 Biçimsel Açıdan Bulgular

Araştırmada kitabın biçimsel özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.5.1.1 Kitap Boyutu ve Cilt

Kitabın boyut ve cildi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-33 Benekli Faremi Gördünüz mü? Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi

S. N.	A. Kitap Boyutu ve Cilt	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
1	Kitabın boyutu çocuk okur için uygun mu? (Kitap çocuğun kolaylıkla taşıyacağı bir büyüklükte mi?)		*	Uzunluğu 27 cm olarak uygun fakat kitabın ideal boyaya göre geniş tutulduğu tespit edilmiştir.
2	Kitabın cildi dikişli mi?		*	Cildi dikişlidir.
3	Kitabın cildi dağılmaya karşı dayanıklı mı?		*	Dikiş kullanılmış ve kapağa yapıştırılması sağlam bir şekilde yapılmıştır.

Tablo 4-33’de görüldüğü üzere kitabın, kitap boyutu ve cildi açısından incelenen 3 maddeden 2’sine uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitap, cildi bakımından çocuk okur için uygundur çünkü cildi dikişli ve dayanıklı yapılmıştır. Kitap 27 cm x 27 cm ölçülerinde tasarlanmış, yükseklik açısından standart ölçülerde olmasına karşın, genişliği önerilen ölçülerden daha fazla olduğu için bu açıdan uygun bulunmamıştır.

4.5.1.2 Kapak ve Kâğıt Cinsi

Kitabın kapak ve kâğıt cinsi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-34 Benekli Faremi Gördünüz mü? Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
4	Kitabın kapağında hangi yaşa uygun olduğu belirtilmiş mi?		*	Kapakta yaş grubu yazmamaktadır.
5	Kitabın başlığı dikkat çekici ve konuyla ilgili mi?	*		Benekli faresini kaybeden ve onu arayan bir kedinin hikâyesini konu alan kitabın başlığı konu ile uyumludur. Dikkat çekici olduğu düşünülmektedir.
6	Kapak resmi ilgi çekici mi?	*		Biraz üzgün ve düşünceli görünen yavru kedinin resmedildiği kapak resminin ilgi çekici olduğu düşünülmektedir.
7	Kapak işlenecek konuyla ilgili işaretler içeriyor mu?	*		İşlenecek konunun yavru kediyle ilgili olduğu kapaktan anlaşılmaktadır.
8	Kapakta sırt yazısı bulunuyor mu?	*		Kapakta sırt yazısı mevcuttur.
9	Kitabın kapağı sağlam bir malzemeden üretilmiş mi?	*		Kitabın kapağı dayanıklı malzemeden yapılmıştır. Yırtılmaya ve suya dayanıklı olduğu tespit edilmiştir. Karton kapaktır.
10	Kitabın kapağı kolaylıkla açılabilir biçimde mi?	*		Kapak kolaylıkla açılabilir şekildedir.
11	Kitabın kapağı açıldıktan sonra desteksiz durabilmekte mi?	*		Kitabın kapağı açıldığında desteksiz durabilecek durumdadır.
12	Kitabın kapak yüzeyi, üzerindeki yazı, çizgi ve resimleri net olarak gösteriyor mu?	*		Kitabın kapak yapısı net şekilde resimleri ve yazıları gösterecek niteliktedir.
13	İç kapak mevcut mu?	*		Kitapta iç kapak mevcuttur. Künyenin ve yazarla ilgili bilgilerin yer aldığı tespit edildi.
14	Kitabın künyesi yazılmış mı?	*		İç kapakta künye mevcuttur.
15	Kitapta kullanılan kâğıt türü çocuk okur için uygun mudur?	*		Kullanılan kâğıt cinsi kuşe kâğıt olup kaliteli olduğu tespit edilmiştir.
16	Kitapta kullanılan kâğıt mat ve ışığı yansıtmayan cinsten mi?	*		Kitapta kullanılan kâğıt mattır ve ışığı yansıtmamaktadır.
17	Kullanılan kâğıt, resimlerin kaliteli çıkmasını sağlayacak ve mürekkebin dağılmasını engelleyecek kalitede mi?	*		Mürekkep ıslak ele de geçmeyecek kalitededir.
18	Kitabın sayfaları çocuk okurun kolaylıkla çevirebileceği nitelikte mi?	*		Kitabın sayfaları kalın olduğu için rahatlıkla çevrilebilir niteliktedir.

Tablo 4-34’de görüldüğü üzere kitabın, kapak ve kâğıt cinsi açısından incelenen 15 maddeden 14’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitap için seçilen

başlık hem dikkat çekici hem de konuyla uyumludur. Kapak resmi, çocuk okurun ilgisini çekecek şekilde tasarlanmış ve kitabın içeriğine dair ipuçları içermektedir. Kitabın sırt yazısı bulunmaktadır. Kapak, dayanıklı bir malzemeden yapılmış olup, kolayca açılabilir ve açık hâlde durabilir. Üzerindeki yazılar, çizimler ve resimler net bir şekilde görülmektedir. İç kapak ve künye bilgileri de yer almaktadır. Kitapta kullanılan kâğıt, kaliteli, yarı mat, ışığı yansıtmayan ve mürekkebin dağılmasını önleyerek resimlerin net çıkmasını sağlayan bir türdür. Kâğıdın kalınlığı, çocuk okuyucuların sayfaları rahatça çevirebileceği şekilde seçilmiştir. Bu özellikler kitabı çocuk okuyucular için uygun hâlde getirirse de hangi yaş grubuna hitap ettiğinin belirtilmediği görülmektedir. Kitaplarda aranan önemli özelliklerden biri de hitap ettiği yaş grubunun belirtilmesidir.

4.5.1.3 Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeniyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-35 Benekli Faremi Gördünüz mü? Adlı Kitabın Sayfa Düzeni

S. N.	C. Sayfa Düzeni	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
19	Kenar boşlukları bırakılmış mı?	*		Resimler tam sayfa yapılsa da metin kenar boşlukları bırakılacak şekilde yerleştirilmiştir.
20	Metin sayfada tek sütun olarak düzenlenmiş mi?	*		Resimler iki sayfada bütünlük oluşturacak şekilde tasarlanmış fakat metin tek sayfada ve tek sütun olarak düzenlenmiştir.
21	Sayfa içinde metin kolay okunması adına zemin ile zıtlık oluşturacak şekilde renklendirilmiş mi?	*		Zemin açık renkli yazılar ise siyahtır. Kolay okunabilir niteliktedir.
22	Satır arası, 1,15 aralığında veya üzerinde olarak tasarlanmış mı?		*	Satır araları 1,15 satır aralığının altındadır.
23	Metinler sayfa üzerin uygun şekilde yerleştirilmiş mi?	*		Resimler sayfaya yerleştirilirken okuyucunun rahatlıklar okuyabileceği şekilde düzenlenmiştir.
24	Başlıklar ve vurgulanacak kelimeler metinden daha koyu yapılmış mı?	*		Dış ve iç kapakta başlıklar daha büyük punto ile kalın yazılmıştır.
25	Paragraflar arasına en az bir satır olacak şekilde uygun boşluklar bırakılmış mı?	*		Her paragraf yeni bir sayfaya yazılmıştır.
26	Satır uzunlukları çocuk okurun düzeyine uygun mu?		*	12 cm olan satırların olduğu tespit edilmiştir.
27	Sayfa düzenindeki öğeler birbiriyle uyumlu mu?	*		Sayfa düzeninde yazının resme yerleştirilmesinde estetik olarak dikkat edilmiş, resmin güzelliğini etkilemeyecek boş alanlara metin yerleştirilmiştir.

Tablo 4-35’de görüldüğü üzere kitabın, sayfa düzeni bakımından incelenen 9 maddeden 7’sine uygun olduğu, 2’sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta, gerektiğinde not almak için yeterli kenar boşlukları bırakılmış, metinler tek sütun olarak düzenlenmiş ve sayfada uygun bir şekilde yerleştirilmiştir. Yazıların kolay okunabilmesi için zeminle zıtlık oluşturan renkler kullanılmış, sayfa düzenindeki öğelerin birbirleriyle uyumlu olduğu gözlemlenmiştir. Başlıklar, metinden daha büyük ve koyu yazılarak belirginleştirilmiştir. Her paragraf yeni bir sayfada yer aldığından, paragraflar arasında uygun boşluk bırakılmıştır. Çocuk okur için uygun olan bu düzenlemelere karşın, satır aralarının önerilenden az olduğu ve satır uzunluklarının yaş grubuna göre fazla olduğu görülmektedir. Çocuk kitaplarında, en az 1,15 satır aralığı kullanılması tavsiye edilmektedir. Kitap üzerinde belirtilmemiş olsa da, yayınevi kitabın 3-8 yaş grubuna yönelik olduğunu belirtmektedir. Bu yaş aralığı için önerilen en fazla satır uzunluğu 8 cm iken, kitapta satırlar 12 cm uzunluğundadır ve bu da çocuk okur için uygun değildir.

4.5.1.4 Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya

Kitabın harfleri, yazı büyüklüğü, mürekkebi ve boyası ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-36 *Benekli Faremi Gördünüz mü? Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası*

S. N.	Ç. Harfler- Yazı Büyüklüğü -Mürekkep ve Boya	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
28	Harflerin büyüklüğü çocuk okurun yaşına uygun mu?		*	18 puntodur.
29	Harfler için seçilen karakter kolay okunabilir mi?	*		Okunaklı süssüz bir yazı karakteri seçilmiştir.
30	Kitapta en fazla iki harf karakteri kullanılmış mı?	*		Başlıkta ve metinde farklı olarak kullanılmış bunun dışında başka yazı tipi kullanılmamıştır.
31	Kullanılan mürekkep ve boya çocuk okura uygun mudur?	*		Boyalar çıkmayacak kalitededir.

Tablo 4-36’da görüldüğü üzere kitabın, harfler, yazı büyüklüğü, mürekkep ve boya açısından incelenen 4 maddeden 3’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kullanılan harf karakterinin kolay okunur olduğu, kitapta ikiden fazla farklı harf karakteri kullanılmadığı ve mürekkebin kalitesinin kolay çıkmayacak şekilde seçildiği gözlemlenmektedir. Yapılan analiz sonucunda, kitapta kullanılan yazı boyutunun 18 punto olduğu belirlenmiştir.

Yayınevinin verdiği bilgiye göre kitap 3-8 yaş grubu çocuklar için tasarlanmıştır. 3-8 yaş grubu çocuklar için önerilen yazı boyutu 20-24 punto aralığında olup, kitapta kullanılan yazı boyutu bu yaş grubundaki çocuklar için uygun değildir.

4.5.2 İçerik Açısından Bulgular

Araştırmada kitabın içerik özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.5.2.1 Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce

Kitabın konusu, teması, planı ve ana düşüncesi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-37 Benekli Faremi Gördünüz mü? Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
32	Konu seçimi çocuğun ilgisine uygun mu?	*		Hayvanları ve masalları konu alması yönüyle konu seçimi okurun yaş grubuna uygundur.
33	Kitapta işlenen konu için olay ve durumlar ile ilgili bir giriş var mı?	*		Kitapta giriş bölümü vardır.
34	Kitapta işlenen olaylar sebep-sonuç ilişkilerini kuracak bir örgü ile verilmiş mi?	*		Kitapta oyuncak faresini arayan Zeytin isimli kedi masal kahramanlarını ziyaret ederken her biri fareyi görmediklerini belirttikten sonra başka bir kahramana yöneltmektedir. Bu şekilde geçişler mantık örgüsü ile sağlanmıştır.
35	Kitapta işlenen olaylar ya da durumlar birbiri ile tutarlı mı?	*		Olaylar arasında bir tutarsızlık tespit edilemedi.
36	Konu ele alınırken merak uyandıracak bir kurgu yapılmış mı?	*		Okuyucuda her defasında acaba fareyi şimdi bulacak mı ya da bu kahraman farenin yerini biliyor mudur? Sorularını uyandırabilecek şekilde konu ele alınmıştır.
37	Kitapta evrensel değerlere yer verilmiş mi?	*		Ana kahraman olan Zeytin adlı kedi ile dedesi ve büyükannesi arasında bir sevgi bağı vardır. Bunun yanında oyuncak faresini de çok sevmektedir.
38	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Ayrımcılığa sebep olabilecek bir kullanım tespit edilmemiştir.
39	Ana fikir net bir şekilde anlaşılmakta mıdır?	*		Kitaptan çıkarılabilecek bir ana fikir tespit edilememiştir.
40	Konu temayı vermekte yeterli mi?	*		Kitabın sevgi temasını yansıttığı görülmekte olup konunun bunu tam olarak yansıtmadığı düşünülmektedir. Ana kahramanın oyuncak faresini çok sevdiği ve rüyasında kaybolan oyuncak faresini ararken masal kahramanlarıyla karşılaşmaları anlatılır.
41	Kitapta işlenen zaman doğrusal ilerliyor mu?	*		Zaman doğrusal ilerlemektedir. Zeytin gece rüyaya dalar, rüyasında farklı masal kahramanlarını ziyaret ettikten sonra sabah uyanır.
42	Kitapta kullanılan yer ya da yerler çocuk okurun algılayıcı düzeyde mi?	*		Olaylar kedi Zeytin'in evinde ve rüyasındaki ormanda geçmektedir. Yerler çocuk okurun algılayacağı şekilde verilmiştir.

Tablo 4-37'de görüldüğü üzere kitabın, konu, tema, plan ve ana düşünce açısından incelenen 11 maddeden 9'una uygun olduğu, 2'sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta,

çocukların yaş grubuna uygun bir konu seçildiği, giriş bölümünün yer aldığı ve olayların sebep-sonuç ilişkileriyle tutarlı ve merak uyandıran bir şekilde aktarıldığı görülmektedir. Kitabın evrensel değerlere yer verdiği, ayrımcılığa neden olabilecek kullanımlar barındırmadığı anlaşılmaktadır. Olaylarda zamanın doğrusal olarak aktarıldığı ve mekânların çocuk okurların algılayabileceği şekilde tasarlandığı gözlemlenmiştir. Kitabın bu özellikleri çocuk okur için uygundur. Kitapta ana fikrin net biçimde ortaya konulmadığı düşünülmektedir. Ayrıca temanın sevgi olmasına rağmen işlenen konunun bunu net biçimde aktarmadığı görülmektedir. Kitap ana fikir ve konunun temayı yansıtması bakımlarından çocuk okur için uygun değildir.

4.5.2.2 Kahramanlar:

Kitabın kahramanlarıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-38 Benekli Faremi Gördünüz mü? Adlı Kitabın Kahramanları

S. N.	B. Kahramanlar	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
43	Kahramanlar aşırı idealize edilmekten kaçınılmış mı?	*		Aşırıya kaçan kahraman özelliği yoktur.
44	Karakter seçimi çocuk okurun yaş düzeyine uygun, özdeşlik kurabileceği nitelikte mi?	*		Oyuncaklarını sıkça kaybedebilen okul öncesi okur için özdeşlik kurabileceği ana kahraman bulunmaktadır.
45	Kitapta birbirinden farklı nitelikleri olan karakterlere yer verilmiş mi?	*		Kitapta birbirinden farklı özelliklere sahip birden fazla karakter kullanılmıştır. Örneğin üzgün olan kırmızı başlıklı kız, karganın yemeğini kapam tilki gibi.
46	Kitapta çocuk okur için komik sayılabilecek ve onları eğlendirecek öğelere yer verilmiş mi?		*	Güldürü ögesi tespit edilememiştir.
47	Kitap içinde büyüyüp gelişen karakter var mı?		*	Ana karakter olan Kedi Zeytin sadece faresini arar ve en sonunda rüyasından uyanarak babaannesinin cebinde olduğunu öğrenir. Bu süreç içinde kedinin herhangi bir özelliği geliştirilmemiştir.
48	Ana kahraman örnek davranış sergileyebilecek tipte mi?	*		Ana kahraman faresini aramaktan vazgeçmeyecek bir karakterde anlatılmıştır. Bunun yanında Pinokyo'ya doğruyu söylemesini gerektiğini söyleyerek örnek davranışta bulunmuştur denilebilir.
49	Kullanılan kahramanların isimleri çocuğun rahatça ifade edebileceği şekilde belirlenmiş mi?	*		Çocuk okurun ifade etmekte zorlanacağı bir isim kullanılmamıştır.
50	Kahraman sayısı ideal sayıda tutulmuş mu?		*	Kedi zeytin, babaanesi, dedesi bunun yanında gezdiği masalların içinde bulunan: Cadı, Karga, Kurnaz Tilki, 7 Cüceler, Fareli Köyün Kavalcısı ve fareleri, Bıyıklı Baykuş, Kırmızı Başlıklı Kız, Pinokyo karakterlerine yer verilmiştir. Küçük yaş çocuk okur için bu sayıda karakterin kullanılmasının çok olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4-38'de görüldüğü üzere kitabın, kahramanlar açısından incelenen 8 maddeden 5'ine uygun olduğu, 3'üne uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta kahramanların aşırıya kaçacak şekilde idealize edilmediği, çocuk yaş düzeyine uygun ve özdeşlik kurabilecek nitelikte ve birbirinden farklı özelliklere sahip oldukları görülmektedir. Kullanılan kahramanlar

çocuk okurun rahatlıkla telaffuz edebileceği isimlerden seçilmiştir. Ana kahramanlar örnek davranışlar göstermektedir. Kitabın kahramanlar açısından bu özellikleri çocuk okur için uygundur. Çocuk kitaplarında mizah ve güldürü öğelerinin bulunması çocukların kitaba olan ilgisini arttırıcı bir özellik olmasına rağmen bu kitapta mizah öğelerinden yararlanılmadığı düşünülmektedir. Ayrıca kullanılan kahramanlar birçok masalın içinden alınarak verildiği için sayıca fazladır. Kitapta ana geliştirilerek aktarılan bir karakter yoktur. Kitabın kahramanlarıyla ilgili bu üç madde açısından çocuk okur için uygun olmadığı görülmektedir.

4.5.3 Dil ve Anlatım Açısından Bulgular

Kitabın dil ve anlatımıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-39 Benekli Faremi Gördünüz mü? Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
51	Çocuk okurun yeni duyabileceği bir sözcük, çocuğun kelime dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmış mı?	*		Kitapta kullanılan "kaval, patika" kelimeleri çocuk okurun yeni duymuş olabileceği kelimeler olduğu düşünülmektedir. Bu kelimeler tekrar edilmese de resimler ile desteklenmiş ve cümlenin bağlamından hareketle anlamını tahmin edilebilir şekilde kullanılmıştır.
52	Çocuk okurun düzeyine göre anlamını bilmekte zorlanabileceği sözcük kullanımı gerektiği kadar yapılmış mı?	*		Kitapta kullanılan "kaval, patika" kelimeleri çocuk okurun yeni duymuş olabileceği kelimeler olduğu düşünülmektedir. Çocuk okur için yeterli sayıda farklı kelime kullanıldığı düşünülmektedir.
53	Kitapta tekerleme ya da ses tekrarlarından yararlanılmış mı?	*		Tekerleme kullanılmamış olup ses tekrarları niteliğinde ikilemeler mevcuttur.
54	Kitapta anlatım bozukluğu yapılmamasına özen gösterilmiş mi?		*	Yakındaki ağacın kovuğundaki bıyıklı baykuş, diye devam eden cümlede gereksiz ek kullanımına bağlı anlatım bozukluğu tespit edilmiştir.
55	Kitabın sayfa sayısı çocuk için uygun mu?		*	Sayfa sayısı 30'dur. Yayınevinin belirttiği yaş aralığı düşünüldüğünde 5-8 yaş arası uygun olsa da 3-5 yaş için uygun değildir.
56	Kitapta yazım yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?		*	"Merhaba bay Pinokyo,..." şeklinde yazılmış olan cümlede "bay" kelimesi büyük harfle başlamalıydı.
57	Kitapta noktalama yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?		*	Tırnak için konuşma cümlelerinden sonra virgül ile bitirilip tırnağın kapatıldığı tespit edilmiş ve bu yanlışı tekrarlanmıştır.
58	Kitapta sembolik sözcükler kullanılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Sembolik bir sözcük tespit edilmedi.
59	Kitapta aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmemeye gayret edilmiş mi?	*		Kitapta aşırı mecazlı bir söyleyişe kullanılmadığı düşünülmektedir. Tilkinin kargaya övgüler yağdırması mecazlı bir söyleyiş olsa da çocuk okurun anlayabileceği bir kullanım olduğu düşünülmektedir.
60	Kitapta eski sözcüklere yer vermemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta günümüzde çok kullanılmayan sözcüklere yer verilmemiştir.
61	Kitapta ikilemelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta "koşa koşa, şaşkın şaşkın, hoplaya zıplaya" ikilemeleri tespit edilmiştir.
62	Kitapta pekiştirmelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta pekiştirme sözcük kullanılmadığı tespit edilmiştir.
63	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde deyimler kullanılmış mı?	*		Kitapta " uykuya dalmak" deyimini kullanıldığı tespit edilmiştir.
64	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde atasözleri kullanılmış mı?	*		Kitapta kullanılan bir atasözü yoktur.

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
65	Kitapta çocuğa uygun söz sanatlarına yer verilmiş mi?	*		Konuşturma, kişileştirme söz sanatlarına yer verilmiştir.
66	Kitapta ses taklitlerine yer verilmiş mi?	*		Kitapta, karganın "Gaak gaak" demesi ses taklidine örnektir.
67	Kitapta cümle uzunluklarına dikkat edilmiş mi?		*	Kitapta 28 kelimedenden oluşan cümle tespit edilmiştir.
68	Kitapta betimlemelere yer verilmiş mi?	*		Pinokyo'nun yalan söylemekten uzayan burnu, burun yığını olarak belirtilmiştir.
69	Kitap içinde farklı anlatım biçimlerine başvurulmuş mu?	*		Öyküleyici ve betimleyici anlatım kullanılmıştır.
70	Kitapta kullanılan anlatım, aynı bakış açısıyla yapılmış mı?	*		3. kişi ağzından anlatıma başvurulmuştur.
71	Kitapta devrik cümle kullanılmış mı?	*		Kitapta devrik cümle kullanılmıştır.
72	Kitapta kurallı cümleler, devrik cümlelerden daha fazla mı?	*		60 kurallı cümlenin yanında 5 devrik cümleye yer verilmiştir.
73	Türkçede yaygın olarak kullanılmayan yabancı kelimelere yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta yabancı sözcüklere yer verilmediği tespit edilmiştir.

Tablo 4-39’da görüldüğü üzere kitabın, dil ve anlatım açısından incelenen 23 maddeden 16’sına uygun olduğu, 7’sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta çocuk okurun yeni duyabileceği kelimelere yer verilmiş ve bu kelimeler çocuk okurun sözcük dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmıştır. Kitapta ses tekrarlarına, ikilemelere, deyimlere, söz sanatlarına, betimlemelere, ses taklitlerine, farklı anlatım tekniklerine yer verilmiştir. Sembolik sözcük ve aşırı mecazlı ifadelerden kaçınılmış, yabancı ve günümüzde kullanılmayan kelimelere yer verilmemiştir. Anlatım kitap boyunca aynı bakış açısıyla yapılmıştır. Kitabın bu özellikleri dil ve anlatım açısından çocuk okura uygun olan kullanımlarıdır. Kitapta anlatım bozukluğu olduğu, yazım yanlış yapıldığı, noktalama hataları olduğu, pekiştirme sözcüklere yer verilmediği, atasözlerinin kullanılmadığı görülmüştür. Kitapta 28 kelimedenden oluşan cümlenin varlığı çocuk okur için cümle uzunluklarının uygun olmadığını göstermektedir. Kitabın dil ve anlatım ile ilgili bu özellikleri çocuk okur için uygun olmayan özellikleridir.

4.5.4 Resimler Açısından Bulgular

Kitabın resimleriyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-40 Benekli Faremi Gördünüz mü? Adlı Kitabın Resimleri

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
74	Resimler metindeki betimlemeler ile uyumlu mu?	*		Ana kahraman Zeytin'in akşam olduğunda sütünü içtikten sonra dedenin masallarını dinleyerek büyükannesinin kucağında benekli faresi ile uyuduğunun anlatıldığı bölümde çizimlere bu yansıtılmıştır. Zeytin büyükannesinin kucağında, masada süt, kurabiye, dedesinin elinde masal kitabı çizilmiştir.

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
75	Resimler, çocuk okurun sanatsal gelişimine uygun şekilde tasarlanmış mı?	*		Resimlerde esnek çizgilerin kullanıldığı ve parlak renklerin tercih edildiği görülmektedir.
76	Kitapta resim ile metin oranı gelişime uygun kullanılmış mı?	*		Metin- resim oranına dikkat edilmiştir.
77	Resimler çocuk okur açısından sade anlaşılır mı?	*		Ayrıntılara yer verilen çizimler kullanılsa da bu çizimler çocuk okurun algılayabileceği şekildedir.
78	Resimler birbiri ile bir bütünlük oluşturuyor mu?	*		Resimler bağlantılı olarak ilerlemektedir.
79	Resimler mesaj verebiliyor mu?	*		Resimlerden ana kahraman Zeytin'in dedesini, büyükannesini ve faresini çok sevdiği mesajı iletilmektedir. Bunun yanında metinde de bir ana fikir tespit edilmediği gibi resimler sonucunda da bir ana fikre ulaşılamayacağı düşünülmektedir.
80	Resim ile metin uyumlu olarak ilerliyor mu?	*		Resim ile metnin uyumlu olarak ilerlediği tespit edilmiştir.
81	Resimler bir bütün olarak öyküyü yansıtabiliyor mu?	*		Anlatılanları resimler bütün olarak yansıtabilmektedir.
82	Resim ile metin arasında çelişki oluşturacak durumlara yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Zeytin, karga ile kurnaz tilkinin yanına gider ve faresini sorar. Karga "Gaak, gaak ben görmedim." dediğinde kurnaz tilki hoplayıp peyniri havada yakalar. Ardından tilki yalandıktan sonra kediye cevap verir. Bu durumun anlatıldığı sayfada Karganın ağzı açıktır ve peynir havada resmedilmiştir. Tilki ise yüzü arkasında duran kediye dönük olarak çizilmiştir. Burada çocuk okurun "Havada duran peyniri tilkinin arkası dönükken nasıl yakalayacağını?" sorgulayacağı düşünülmektedir.
83	Resimlerin anlatılan olaya açıklayıcı nitelikte mi? Metne katkısını var mı?	*		Resimlerin metne katkı sağladığı düşünülmektedir. Kahramanın dedesinin masal okuduğu anlatılırken dedesinin elinde çizilen kitabın üstünde "Hansel Gratel" yazmaktadır.
84	Resimler çocuk okurun zihninde metni canlandırabilecek nitelikte mi?	*		Resimlerde hareket ögesinden faydalanılmıştır. Cadının kazanı karıştırıyor görünmesi buna örnek olarak gösterilebilir.
85	Resimler okuma- yazma bilmeyen çocuk okurların da kitaptan yararlanmasını sağlayacak nitelikte mi?	*		Resimleri inceleyen çocuk okur masal karakterlerini tanıyor ise bu karakterlerden bahsedildiğini anlayabilir. Fakat resimlerden hareketle metnin tamamını anlayamayacağı düşünülmektedir.
86	Resimlerin çiziminde perspektife dikkat edilmiş mi?	*		Örneğin yedi cücelerin resmedildiği sayfada kediye yakın olan cüce daha büyükken tepenin daha uzaklarında görünen cüceler ve etrafında bulunan ağaçlar daha küçüktür.
87	Resimlerde çocuk okura olumsuz örnek oluşturabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Kedi Zeytin Hansel ve Gratel masalındaki cadıyı ziyaret eder burada resmedilen cadının ilerisinde bir ev, penceresinde korkulu gözler ile parmaklıkların arkasından bakan bir çocuk resmedilmiştir. Küçük yaş okur için olumsuz bir örnek olarak düşünülmektedir.
88	Resimlerde resmin unsurlarından olan dokuyu yansıttıcı çizim yapılmış mı?	*		Çizilen hayvanların tüyleri, bitkilerin yapısı, ağaçların kabuğu resimlerde dokuyu net bir şekilde yansıtmaktadır.
89	Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygun kullanılmış mı?	*		Resimlerde kullanılan renklerin kompozisyona uygun olduğu düşünülmektedir.
90	Resimlerde kontur kullanılmış mı?	*		Bazı resimlerde şekil ile aynı renkte ve çok ince bir kontur kullanılsa da genel olarak kontur kullanılmadığı tespit edilmiştir.
91	Resimlerde kullanılan renkler parlak ve çocuk okur için ilgi çekici mi?	*		Canlı ve çocuk okur için dikkat çekici renklerin kullanıldığı düşünülmektedir.
92	Resimleme iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmış mı?	*		Resimlerin çoğunluğu iki sayfa tek resim olarak çizilmiştir. 5 sayfada ise resimlerin tek sayfaya çizildiği görülmektedir.

Tablo 4-40'ta görüldüğü üzere kitabın, resimler açısından incelenen 19 maddeden 15'ine uygun olduğu, 4'üne uygun olmadığı tespit edilmiştir. Metinlerdeki betimlemelerle

uyumlu resimlerin, çocukların sanatsal gelişimine uygun olarak tasarlandığı ve metinle dengeli bir orana sahip olduğu görülmektedir. Resimlerin, çocuk okuyucular için sade ve anlaşılır olduğu, bütünlük sağladığı ve mesaj verebildiği belirlenmiştir. Resimlerin metinlerle uyum içinde ilerleyerek öyküyü bütün olarak yansıttığı gözlemlenmiştir. Resimler, olaylara katkı sağlayarak çocuk okuyucuların zihninde metni canlandırabilmektedir. Perspektif kurallarına dikkat edilmiştir. Resimlerde, dokuyu yansıtan, canlı ve kompozisyona uygun renkler kullanılmıştır. Çizimler, iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmıştır. Bahsedilen bu nitelikler çocuk okur için uygundur.

Kitapta, küçük yaş grubu çocukların resimleri daha net anlaması için önerilen kontur kullanılmamıştır. Kitapta resimler ile metin arasında çelişki oluşturacak durumların olduğu, çocuk okur için olumsuz örnek olabilecek çizimlerin yapıldığı düşünülmektedir. Okuma yazma bilmeyen çocukların kitaptan faydalanmasının güç olduğu düşünülmektedir. Kitabın bu özellikleri çocuk okur için uygun değildir.

4.6 Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı: *Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha*

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

1. Baskı Tarihi: Şubat 2011

İncelenen Baskı ve Tarihi: 1. Baskı Şubat 2011 (Oral, 2011).

Basım Yeri: İstanbul

Kitap Editörü: Filiz Özdem

Sayfa Sayısı: 36

Kitabın Ölçüleri (en* boy): 27,5*20,5

Yayınevi Tarafından Belirtilen Yaş Grubu: 3-8 (YKY, 2023). Kitabın künye bölümünde okul öncesi olarak belirtilmiştir (Oral, 2011).

4.6.1 Biçimsel Açıdan Bulgular

Araştırmada kitabın biçimsel özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.6.1.1 Kitap Boyutu ve Cilt

Kitabın boyut ve cildi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-41 Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi

S. N.	A. Kitap Boyutu ve Cilt	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
1	Kitabın boyutu çocuk okur için uygun mu? (Kitap çocuğun kolaylıkla taşıyacağı bir büyüklükte mi?)	*		20,5*27,5 ile ideal boyutlardadır.
2	Kitabın cildi dikişli mi?	*		Cildi dikişlidir.
3	Kitabın cildi dağılmaya karşı dayanıklı mı?	*		Dikiş kullanılmış ve kapağa yapıştırılması sağlam bir şekilde yapılmıştır.

Tablo 4-41’de görüldüğü üzere kitabın, boyutu ve cildi açısından değerlendirilen 3 maddeye de uygun olduğu belirlenmiştir. Kitap, boyutları itibarıyla çocukların kolayca taşıyabileceği ve kucağında açtığında fazla yer kaplamayacak şekilde tasarlanmıştır. Cildi dikişli ve dayanıklı yapıda olan kitap, hem boyut hem de cilt özellikleri açısından çocuk okuyucular için uygun bulunmuştur.

4.6.1.2 Kapak ve Kâğıt Cinsi

Kitabın kapak ve kâğıt cinsi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-42 Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
4	Kitabın kapağında hangi yaşa uygun olduğu belirtilmiş mi?	*		Künye kısmında okul öncesi yazılı bir ibare bulunmaktadır. Bu iç kapakta paylaşılmıştır.
5	Kitabın başlığı dikkat çekici ve konuyla ilgili mi?	*		Konuyla ilgili ve dikkat çekicidir. Ejderha çocuk okur için ilgi çekici bir hayvan olabilir.
6	Kapak resmi ilgi çekici mi?	*		Kapakta yazarın ejderha olarak resmettiği iki karakter masada önlerinde pirinç lapaları ile resmedilmiş. Arkalarındaki vazo Uzak Doğu kültürünü yansıtır cinsten resmedilmiştir. Kullandıkları masa ve resmedilen halı da Uzak Doğu kültürüne ait görünmektedir. İlgi, çekici bir kapak resmi olduğu düşünülmektedir.
7	Kapak işlenecek konuyla ilgili işaretler içeriyor mu?	*		İşlenecek konuyla ilgilidir.
8	Kapakta sırt yazısı bulunuyor mu?	*		Kapakta sırt yazısı mevcuttur.

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
9	Kitabın kapağı sağlam bir malzemeden üretilmiş mi?	*		Kapak kartondan yapılmıştır. Dayanıklı malzeme kullanılmıştır.
10	Kitabın kapağı kolaylıkla açılabilir biçimde mi?	*		Kapak kolaylıkla açılabilir şekildedir.
11	Kitabın kapağı açıldıktan sonra desteksiz durabilmekte mi?	*		Kitabın kapağı açıldığında desteksiz durabilecek durumdadır.
12	Kitabın kapak yüzeyi, üzerindeki yazı, çizgi ve resimleri net olarak gösteriyor mu?	*		Kitabın kapak yapısı net şekilde resimleri ve yazıları gösterecek niteliktedir.
13	İç kapak mevcut mu?	*		Kitapta iç kapak mevcuttur. Künyenin ve yazarla ilgili bilgilerin yer aldığı tespit edildi.
14	Kitabın künyesi yazılmış mı?	*		İç kapakta künye mevcuttur.
15	Kitapta kullanılan kâğıt türü çocuk okur için uygun mudur?	*		Kullanılan kâğıt cinsi kuşe kâğıt olup kaliteli olduğu tespit edilmiştir.
16	Kitapta kullanılan kâğıt mat ve ışığı yansıtmayan cinsten mi?	*		Kitapta kullanılan kâğıt mattır ve ışığı yansıtmamaktadır.
17	Kullanılan kâğıt, resimlerin kaliteli çıkmasını sağlayacak ve mürekkebin dağılmasını engelleyecek kalitede mi?	*		Mürekkep ıslak ele de geçmeyecek kalitededir.
18	Kitabın sayfaları çocuk okurun kolaylıkla çevirebileceği nitelikte mi?	*		Kitabın sayfaları kalın olduğu için rahatlıkla çevrilebilir niteliktedir.

Tablo 4-42’de görüldüğü üzere kitabın, kapak ve kâğıt cinsi açısından incelenen 15 maddeden 14’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitap için belirlenen başlık hem dikkat çekici hem de içerikle uyumludur. Kapak tasarımı, çocuk okuyucuların ilgisini çekecek şekilde hazırlanmış ve konuyla ilgili ipuçları içermektedir. Kitabın sırtında yazı bulunmaktadır. Kapak, dayanıklı bir malzemeden üretilmiş olup, kolayca açılabilir ve açık durabilir özellikte tasarlanmıştır. Üzerindeki yazılar, çizimler ve resimler net olarak görülebilmektedir. İç kapak ve künye bilgileri mevcuttur. Kitapta kullanılan kâğıt, kaliteli, yarı mat, ışığı yansıtmayan ve mürekkebin dağılmasını engelleyerek resimlerin net çıkmasını sağlayan bir türdendir. Kâğıdın kalınlığı, çocuk okuyucuların sayfaları rahatça çevirebileceği şekilde seçilmiştir. Tüm bu özellikler kitabı çocuk okuyucular için uygun hâle getirmektedir, ancak hitap ettiği yaş grubunun belirtilmediği anlaşılmaktadır. Kitapların önemli özelliklerinden biri de hangi yaş grubuna yönelik olduğunu belirtmesidir.

4.6.1.3 Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeniyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-43 Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha Adlı Kitabın Sayfa Düzeni

S. N.	C. Sayfa Düzeni	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
19	Kenar boşlukları bırakılmış mı?	*		Resimler tam sayfa yapılsa da metin kenar boşlukları bırakılacak şekilde resme yerleştirilmiştir.
20	Metin sayfada tek sütun olarak düzenlenmiş mi?	*		Metin sayfada tek sütun olarak tasarlanmıştır.
21	Sayfa içinde metin kolay okunması adına zemin ile zıtlık oluşturacak şekilde renklendirilmiş mi?	*		Metin zemin ile zıtlık oluşturacak şekilde renklendirilmiştir.
22	Satır arası, 1,15 aralığında veya üzerinde olarak tasarlanmış mı?		*	Satır araları bir karakter olarak tasarlanmıştır.
23	Metinler sayfa üzerin uygun şekilde yerleştirilmiş mi?	*		Resimler sayfaya yerleştirilirken okuyucunun rahatlıklar okuyabileceği şekilde düzenlenmiştir.
24	Başlıklar ve vurgulanacak kelimeler metinden daha koyu yapılmış mı?	*		Dış ve iç kapakta başlıklar daha büyük punto ile kalın yazılmıştır.
25	Paragraflar arasına en az bir satır olacak şekilde uygun boşluklar bırakılmış mı?	*		Her paragraf ayrı sayfada yer almaktadır.
26	Satır uzunlukları çocuk okurun düzeyine uygun mu?		*	Satır uzunlukları 4,5 cm ile 17 cm arasında değişmektedir.
27	Sayfa düzenindeki öğeler birbiriyle uyumlu mu?	*		Sayfa düzeninde yazının resme yerleştirilmesinde estetik olarak dikkat edilmiş, resmin güzelliğini etkilemeyecek boş alanlara metin yerleştirilmiştir.

Tablo 4-43'te görüldüğü üzere kitabın, sayfa düzeni bakımından incelenen 9 maddeden 7'sine uygun olduğu, 2'sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta, gerektiğinde not almak için yeterli kenar boşlukları bırakılmış, metinler tek sütun olarak düzenlenmiş ve sayfada uygun bir şekilde yerleştirilmiştir. Yazıların kolay okunabilmesi için zeminle zıt renkler kullanılmış, sayfa düzenindeki öğelerin birbirleriyle uyumlu olduğu görülmektedir. Başlıklar, metinden daha büyük ve koyu yazılarak belirginleştirilmiştir. Her paragraf yeni bir sayfada yer aldığından, paragraflar arasında uygun boşluk bırakılmıştır. Çocuk okuyucular için uygun olan bu düzenlemelere rağmen, satır aralarının tavsiye edilenden az olduğu ve satır uzunluklarının yaş grubuna göre fazla olduğu fark edilmektedir. Çocuk kitaplarında, metnin en az 1,15 satır aralığıyla yazılması önerilmektedir. Kitapta belirtilmemiş olsa da, yayınevi kitabın 3-8 yaş grubuna yönelik olduğunu göstermektedir. Bu yaş aralığı için önerilen en fazla satır uzunluğu 8 cm iken, kitapta bazı satırlar 17 cm uzunluğundadır ve bu durum çocuk okur için uygun değildir.

4.6.1.4 Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya

Kitabın harfleri, yazı büyüklüğü, mürekkebi ve boyası ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-44 *Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası*

S. N.	Ç. Harfler- Yazı Büyüklüğü -Mürekkep ve Boya	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
28	Harflerin büyüklüğü çocuk okurun yaşına uygun mu?		*	18 punto kullanılmıştır.
29	Harfler için seçilen karakter kolay okunabilir mi?	*		Okunaklı süssüz bir yazı karakteri seçilmiştir.
30	Kitapta en fazla iki harf karakteri kullanılmış mı?	*		Başlıkta ve metinde farklı olarak kullanılmış bunun dışında başka yazı tipi kullanılmamıştır.
31	Kullanılan mürekkep ve boya çocuk okura uygun mudur?	*		Boyalar çıkmayacak kalitededir.

Tablo 4-44’de görüldüğü üzere kitabın, harfler, yazı büyüklüğü, mürekkep ve boya açısından incelenen 4 maddeden 3’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta sade ve okunabilir bir yazı karakteri kullanılmış olup başlıklar dışında başka bir yazı tipine yer verilmemiştir. Kullanılan mürekkep ve boya el ile temas edildiğinde dağılmayacak kalitededir. Kitap, bu özellikler açısından çocuk okur için uygundur. Çocuk kitaplarında önemli özelliklerden biri de yazı büyüklüğüdür. Yayınevinin belirttiğine göre, kitap 3-8 yaş grubu içindir, ancak kullanılan punto 18’dir. Bu yaş grubundaki çocuklar için en az 20-24 punto aralığında yazı büyüklüğü önerilmektedir. Bu nedenle yazı büyüklüğü çocuk okur için uygun değildir.

4.6.2 İçerik Açısından Bulgular

Araştırmada kitabın içerik özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.6.2.1 Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce

Kitabın konusu, teması, planı ve ana düşüncesi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-45 *Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi*

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
32	Konu seçimi çocuğun ilgisine uygun mu?	*		Hayvanları konu alan kitapta aile ilişkileri ve arkadaşlık mevcuttur. Konu çocuk okurun ilgisine uygun olduğu düşünülmektedir.
33	Kitapta işlenen konu için olay ve durumlar ile ilgili bir giriş var mı?	*		Kitapta bir giriş vardır.

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
34	Kitapta işlenen olaylar sebep-sonuç ilişkilerini kuracak bir örgü ile verilmiş mi?	*		Sebepler sonuç ilişkileri ile mantıklı bir örgü kurulmuştur.
35	Kitapta işlenen olaylar ya da durumlar birbiri ile tutarlı mı?		*	Kitapta ejderha ormanda yiyecek ararken gördüğü hayvanları da yemek istiyor fakat sonrasında başka nedenlerden vazgeçiyor. Sonra da yemek istediği hayvanları doğum gününe davet ediyor. Örneğin portakal ağacının altında uyuyan bir ördek görüyor ve portakallı ördek pişirmek istiyor. Önce tüylerini tütsülemek için ağzından kocaman bir alev püskürtüyor. Kaçan ördekten kopan tüyler ejderhanın ağzına kaçınca aksırıp tıksırarak yemekten vazgeçiyor. İlerleyen bölümlerde ise eve giderken ördeği doğum gününe davet ediyor. Diğer hayvanlar için de benzer durumlar gerçekleşiyor. Yazarın burada kurgusal olarak tutarsızlık içinde olduğu düşünülmektedir.
36	Konu ele alınırken merak uyandıracak bir kurgu yapılmış mı?	*		Kitabın ana kahramanı olan küçük ejderhanın kendi yemeği için ormana gitmesi ve gördüklerini beğenmedikten sonra yeni bir yiyecek aramasının merak unsurunu oluşturduğu düşünülmektedir.
37	Kitapta evrensel değerlere yer verilmiş mi?		*	Evrensel değer tespit edilemedi.
38	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Ayrımcılık tespit edilmedi.
39	Ana fikir net bir şekilde anlaşılmakta mıdır?	*		Kitapta net bir ana fikirden söz etmek güçtür.
40	Konu temayı vermekte yeterli mi?	*	*	Kitapta işlenen konuda önce hayvanları yemek isteyen ejderha daha sonra onları da davet ettiği bir doğum günü partisi düzenliyor. Tema olarak arkadaşlık vermeye çalışılsa da başta verilen mesajlar yeterli görünmemektedir. Her gün pirinç lapası yemekten sıkıldığı için ormanda yiyecek aramaya gittiği düşüncesi eğer bağımsız karar alabilme, özgürlük ya da annesinin bu konuya saygı duyması hoş görü olarak ele alınmaya çalışıldıysa sonradan tekrar pirinç lapası yemekleri bunun da tema olarak yetersiz olduğu kanaatini uyandırmaktadır. Özetle kitapta tam olarak bir temanın varlığı tespit edilememiştir.
41	Kitapta işlenen zaman doğrusal ilerliyor mu?	*		Zaman doğrusal ilerliyor. Kahvaltıdan sonra dışarı çıkması eve sonra dönmesi, ertesi günü parti düzenlemeleri buna örnek olarak gösterilebilir.
42	Kitapta kullanılan yer ya da yerler çocuk okurun algılayıcı düzeyde mi?	*		Kitapta kullanılan yerler, orman ve evdir. Orman içinde farklı yerler verilmiş ve buralar da çocuk okurun algılayabileceği düzeydedir.

Tablo 4-45’te görüldüğü üzere kitabın, konu, tema, plan ve ana düşünce açısından incelenen 11 maddeden 7’sine uygun olduğu, 4’üne uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta konu seçiminin çocuk okurun yaş seviyesine ve ilgi düzeyine uygun olduğu, işlenen konu ile ilgili bir giriş bölümü yapıldığı, olayların sebep sonuç ilişkisine dayandırılarak aktarıldığı, merak uyandırıcı bir kurgunun olduğu görülmektedir. Kitabın ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlar barındırmadığı, zamanın doğrusal ilerlediği ve mekânların çocuk okurun algılayabileceği düzeyde olduğu belirlenmiştir. Çocuk okur için bu kullanımlar uygundur. Kitapta ele alınan olay ve durumlar arasında tutarsızlık olduğu, tema açısından evrensel değerlere yer verilmediği, işlenen konunun çocuk okurun ilgi düzeyine uygun olmasına rağmen

temayı yansıtmakta yeterli olmadığı ve kitapta net bir ana fikrin olmadığı anlaşılmaktadır. Kitaptaki bu özellikler çocuk okur için uygun değildir.

4.6.2.2 Kahramanlar:

Kitabın kahramanlarıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-46 *Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha Adlı Kitabın Kahramanları*

S. N.	B. Kahramanlar	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
43	Kahramanlar aşırı idealize edilmekten kaçınılmış mı?	*		İdealize edilen bir kahramana tespit edilmemiştir.
44	Karakter seçimi çocuk okurun yaş düzeyine uygun, özdeşlik kurabileceği nitelikte mi?		*	Çocuk okurun özellikle de okul öncesi dönemde karasız hareket etmesi, farklı tercihlerde bulunması yaş özelliklerindendir. Ana karakterin de bu şekildeki davranışları çocuk okur için özdeşlik kurabileceği türdendir. Fakat çocuğun gelişimini destekleyebilecek bir karakter yapısında olduğu düşünülmemektedir. Nitekim ejderha diğer hayvanları yemeyi planlamakta ve onlara çeşitli şekillerde saldırmaktadır.
45	Kitapta birbirinden farklı nitelikleri olan karakterlere yer verilmiş mi?	*		Karakterler farklı özelliklere sahiptir.
46	Kitapta çocuk okur için komik sayılabilecek ve onları eğlendirecek öğelere yer verilmiş mi?	*		Filin ejderhaya su püskürtmesi güldürü ögesi olarak görülebilir.
47	Kitap içinde büyüyüp gelişen karakter var mı?	*		Ejderha karasız bir karakter olarak ele alınmış ve diğer hayvanları bir yiyecek olarak düşünmekte iken sonrasında ise onları doğum gününe çağırarak arkadaşlık kuruyor.
48	Ana kahraman örnek davranış sergileyebilecek tipte mi?		*	Ana kahraman olan ejderhanın iyi denilebilecek davranışı kendisine su püskürtten file teşekkür etmesi ve daha önce yemeyi düşündüğü hayvanları doğum güne çağırmasıdır.
49	Kullanılan kahramanların isimleri çocuğun rahatça ifade edebileceği şekilde belirlenmiş mi?	*		Kullanılan kahramanlar hayvanların isimleridir. Kolaylıkla telaffuz edilebilecek niteliktedir.
50	Kahraman sayısı ideal sayıda tutulmuş mu?		*	10 kahraman okul öncesi çocuk okur için fazla olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4-46’da görüldüğü üzere kitabın, kahramanlar açısından incelenen 8 maddeden 5’ine uygun olduğu, 3’üne uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta kahramanların aşırı idealize edilmediği, birbirinden farklı özelliklere sahip oldukları, çocuk okurun rahatlıkla telaffuz edebileceği isimlerin kullanıldığı görülmektedir. Ana kahraman kitapta geliştirilerek aktarılmıştır. Kitapta mizah ve güldürü öğelerinden faydalanılmıştır. Kitap, kahramanlara yönelik bu özellikler açısından çocuk okur için uygundur. Kitapta ana kahramanın örnek davranışı yoktur. Kahraman sayısının ise çocuk okur için fazla olduğu düşünülmektedir. Seçilen ana kahramanın olumsuz davranışlar sergilemesi çocuk okurun özdeşlik kuramayacağı kahramanlara yer verildiğini göstermektedir. Kitap kahramanlar ile ilgili bu üç özellik açısından çocuk okur için uygun değildir.

4.6.3 Dil ve Anlatım Açısından Bulgular

Kitabın dil ve anlatımıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-47 Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
51	Çocuk okurun yeni duyabileceği bir sözcük, çocuğun kelime dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmış mı?	*		Kitapta kullanılan "pirinç lapası, tutsülemek, patika, aksırıp tıksırmak" kelimeleri çocuk okurun yeni duymuş olabileceği kelimeler olduğu düşünülmektedir. Bu kelimeler tekrar edilmese de resimler ile desteklenmiş ve cümlelerin bağlamından hareketle anlamını tahmin edilebilir şekilde kullanılmıştır.
52	Çocuk okurun düzeyine göre anlamını bilmekte zorlanabileceği sözcük kullanımı gerektiği kadar yapılmış mı?	*		Kitapta kullanılan "pirinç lapası, tutsülemek, patika, aksırıp tıksırmak" kelimeleri çocuk okurun yeni duymuş olabileceği kelimeler olduğu düşünülmektedir. Çocuk okur için yeterli sayıda farklı kelime kullanıldığı düşünülmektedir.
53	Kitapta tekerleme ya da ses tekrarlarından yararlanılmış mı?	*		Tekerleme kullanılmamış olup ses tekrarları niteliğinde ikilemeler mevcuttur.
54	Kitapta anlatım bozukluğu yapılmamasına özen gösterilmiş mi?	*		Kitapta anlatım bozukluğu yoktur.
55	Kitabın sayfa sayısı çocuk için uygun mu?		*	Sayfa sayısı 36'dır. Yayınevinin belirttiği yaş aralığı düşünüldüğünde 5-8 yaş arası uygun olsa da 3-5 yaş için uygun değildir.
56	Kitapta yazım yanlışları yapılmamaya dikkat edilmiş mi?		*	Dağ çileği kitapta "dağçileği" olarak yazılmıştır. "Oklu kirpi" de "oklukirpi" olarak yazılmıştır. Hindistan cevizli "hindistancevizli" olarak yazılmıştır.
57	Kitapta noktalama yanlışları yapılmamaya dikkat edilmiş mi?		*	Tırnak içinde verilen cümlelerin sonuna nokta konulmamıştır. "Acele etmeliyim, kendi yiyeceğimi kendim seçmeliyim," diyerek masadan kalkmış. Cümlesinde noktalama yanlışları mevcuttur.
58	Kitapta sembolik sözcükler kullanılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Sembolik bir sözcük tespit edilmedi.
59	Kitapta aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmemeye gayret edilmiş mi?	*		Kitapta aşırı mecazlı bir söyleyişe kullanılmamıştır.
60	Kitapta eski sözcüklere yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta günümüzde çok kullanılmayan sözcüklere yer verilmemiştir.
61	Kitapta ikilemelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta yer alan ikilemler "yürümüş yürümüş, aksırıp tıksırmak, paldır küldür, sallaya sallaya, hoplaya zıplaya" olarak tespit edilmiştir.
62	Kitapta pekiştirmelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta pekiştirme olarak "sıcacık" sözcüğü tespit edilmiştir.
63	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde deyimler kullanılmış mı?	*		Günlük hayatta çok kullanılan "başı dönmek, fazla kaçırmak, davul gibi" deyimleri anlaşılabilir şekilde kullanılmıştır.
64	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde atasözleri kullanılmış mı?	*		Kitapta kullanılan bir atasözü yoktur.
65	Kitapta çocuğa uygun söz sanatlarına yer verilmiş mi?	*		Benzetme söz sanatı mevcuttur. İlk cümlede kremalı pastaya benzeyen dağın etekleri diyerek benzetme yapmıştır.
66	Kitapta ses taklitlerine yer verilmiş mi?	*		"hımm, donk" örnekleri vardır.
67	Kitapta cümle uzunluklarına dikkat edilmiş mi?	*		2 kelime ile 16 kelime arasında değişen cümle uzunlukları mevcut olup yaş grubuna uygun bulunmamaktadır.
68	Kitapta betimlemelere yer verilmiş mi?	*		Kitabın ilk cümlesi yeri betimlemektedir.
69	Kitap içinde farklı anlatım biçimlerine başvurulmuş mu?	*		Kitapta betimleme ve öyküleme anlatım teknikleri bir arada kullanılmıştır.
70	Kitapta kullanılan anlatım, aynı bakış açısıyla yapılmış mı?	*		Üçüncü kişi ağzından anlatılmıştır.
71	Kitapta devrik cümle kullanılmış mı?	*		Devrik cümleler vardır.

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
72	Kitapta kurallı cümleler, devrik cümlelerden daha fazla mı?	*		Bazı cümleler devrik olarak kurulsa da metnin çoğunluğu kurallı cümlelerden oluşmaktadır.
73	Türkçede yaygın olarak kullanılmayan yabancı kelimelere yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta yabancı sözcüklere yer verilmediği tespit edilmiştir.

Tablo 4-47’de görüldüğü üzere kitabın, dil ve anlatım açısından incelenen 23 maddeden 18’ine uygun olduğu, 5’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta, çocuk okuyucunun yeni duyabileceği kelimelere yer verilmiş ve bu kelimeler çocuk okuyucunun sözcük dağarcığını zenginleştirecek şekilde kullanılmıştır. Kitapta, ses tekrarları, ikilemeler, pekiştirmeler, deyimler, söz sanatları, betimlemeler, ses taklitleri ve çeşitli anlatım teknikleri bulunmaktadır. Sembolik kelimeler ve aşırı mecazlı ifadelerden kaçınılmış, anlatım bozukluğu yapılmamış, yabancı ve günümüzde kullanılmayan kelimelere yer verilmemiştir. Anlatım açısından, farklı bakış açılarının kullanılmadığı da tespit edilmiştir. Kitabın bu özellikleri, dil ve anlatım açısından çocuk okuyucu için uygun olan kullanımlardır. Kitapta yazım yanlışlarının yapıldığı ve noktalama hatalarının bulunduğu belirlenmiştir. Ayrıca, atasözlerinin kullanılmadığı görülmüştür. Kitapta 16 kelimeden oluşan cümlelerin bulunması, çocuk okur için cümlelerin uzunluklarının uygun olmadığını göstermektedir. Bu özellikler çocuk okur için dil ve anlatım açısından uygun olmayan kullanımlardır.

4.6.4 Resimler Açısından Bulgular

Kitabın resimleriyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-48 Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha Adlı Kitabın Resimleri

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
74	Resimler metindeki betimlemeler ile uyumlu mu?	*		Kitapta betimlemeler ile resimlerin uyumlu ilerlediği görülmektedir. Örneğin: Kitabın ilk sayfasında kremalı pastaya benzetilen dağdan bahsedilir ve çizimde buna yöneliktir.
75	Resimler, çocuk okurun sanatsal gelişimine uygun şekilde tasarlanmış mı?	*		Resimlerde kullanılan çizgilerin esnek ve renklerin canlı seçilmiş olması çocuk okurun gelişim özelliklerine uygun olduğunu göstermektedir.
76	Kitapta resim ile metin oranı gelişime uygun kullanılmış mı?	*		Metin- resim oranına dikkat edilmiştir.
77	Resimler çocuk okur açısından sade anlaşılır mı?	*		Resimlerde detaylara yer verilse de çocuk okurun anlayabileceği düzeyde tutulduğu düşünülmektedir.
78	Resimler birbiri ile bir bütünlük oluşturuyor mu?	*		Resimler bir bütün oluşturmaktadır.
79	Resimler mesaj verebiliyor mu?		*	Metinde olduğu gibi resimlerden alınabilecek bir mesaj tespit edilmedi.

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
80	Resim ile metin uyumlu olarak ilerliyor mu?	*		Resim ile metin bütün sayfalarda uyumlu olarak ilerlemektedir.
81	Resimler bir bütün olarak öyküyü yansıtabiliyor mu?	*		Resimler bir bütün oluşturmakta ve konuyu yansıtmaktadır.
82	Resim ile metin arasında çelişki oluşturacak durumlara yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Resimler ile metnin birbirini destekler nitelikte olduğu düşünülmektedir.
83	Resimlerin anlatılan olaya açıklayıcı nitelikte mi? Metne katkısını var mı?	*		Resimler ile hikâye desteklenmiştir. Çocuk okurun anlamını bilmekte zorlanacağı kelimeleri metin resim bütünlüğü içinde çözmesi mümkün görülmektedir. Örneğin pirinç lapası çizimlere yansımış, yine fantastik bir karakter olan ejderha çizimler sayesinde okura aktarılmıştır.
84	Resimler çocuk okurun zihninde metni canlandırabilecek nitelikte mi?	*		Resimler hareketleri, yansıtacak nitelikte dolayısıyla okurun zihninde anlatılanları yansıtacak şekilde yansıtılmıştır. Havanların ejderhadan korkmaları, kaçmaları canlandırılabilir niteliktedir.
85	Resimler okuma- yazma bilmeyen çocuk okurların da kitaptan yararlanmasını sağlayacak nitelikte mi?	*		Hikâyenin anlatısını resimlerden anlamak mümkün görülmektedir.
86	Resimlerin çiziminde perspektife dikkat edilmiş mi?	*		Perspektife dikkat edilmiştir. Ejderhanın bakış açısına yakın çizildiği ve arkasında dağın yer aldığı resimde, ejderha dağın yarısı büyüklüğünde görülmektedir.
87	Resimlerde çocuk okura olumsuz örnek oluşturabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?		*	Ağzından ateş püskürterek ördeği kovalaması olumsuz örnek olarak düşünülmektedir.
88	Resimlerde resmin unsurlarından olan dokuyu yansıtmacı çizim yapılmış mı?	*		Hayvanların deri yapıları, tüyleri, dağın dokusu, ağaçların dokuları masanın dokusu gibi örnekler çoğaltılabilir.
89	Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygun kullanılmış mı?	*		Resimlerde kullanılan renklerin kompozisyona uygun olduğu düşünülmektedir.
90	Resimlerde kontur kullanılmış mı?		*	Bazı resimlerde şekil ile aynı renkte ve çok ince bir kontur kullanılsa da genel olarak kontur kullanılmadığı tespit edilmiştir.
91	Resimlerde kullanılan renkler parlak ve çocuk okur için ilgi çekici mi?	*		Canlı ve çocuk okur için dikkat çekici renklerin kullanıldığı düşünülmektedir.
92	Resimleme iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmış mı?	*		Resimler iki sayfa olarak çizilmiştir.

Tablo 4-48’de görüldüğü üzere kitabın, resimler açısından incelenen 19 maddeden 16’sına uygun olduğu, 3’üne uygun olmadığı tespit edilmiştir. Resimlerin metinlerdeki betimlemelere uygun olduğu ve çocukların sanatsal gelişimine uygun olarak tasarlandığı belirlenmiştir. Metinle orantılı bir şekilde yerleştirilen resimlerin, çocuk okuyucu açısından sade ve anlaşılır olduğu, bütünlük oluşturduğu görülmektedir. Resimler, metinle uyum içinde ilerleyerek öyküyü bütün olarak yansıtmaktadır. Resimler ile metin arasında bir çelişki bulunmamaktadır. Resimler, olaylara katkı sağlamakta ve çocuk okuyucunun zihninde metni canlandırabilmektedir. Ayrıca, okuma bilmeyen çocuk okuyucuların da kitaptan yararlanmasına olanak tanımaktadır. Perspektif kurallarına dikkat edilmiştir. Resimlerde, dokuyu yansıtan, parlak ve okurun ilgisini çekebilecek renkler kullanılmıştır. Çizimler, iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmıştır. Kitabın bu özellikleri çocuk okuyucu için uygundur.

Kitapta, küçük yaştaki çocukların resimleri daha iyi kavraması için tavsiye edilen kontur çizimleri eksiktir. Kitapta olumsuz örnek olacağı düşünülen bir çizim yapılmıştır. Kitabın resimlerinin mesaj veremediği düşünülmektedir. Kitabın bu özellikleri çocuk okur için uygun değildir.

4.7 Küçük Fare Bidi İlgili Bulgular

Kitabın Adı: *Küçük Fare Bidi*

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

1. Baskı Tarihi: Ocak 2012

İncelenen Baskı ve Tarihi: 2. Baskı 2014 (Oral, 2014).

Basım Yeri: İstanbul

Kitap Editörü: Filiz Özdem

Düzeltili: Filiz Özkan

Sayfa Sayısı: 30

Kitabın Ölçüleri (en* boy): 25*24,7

Yayınevi Tarafından Belirtilen Yaş Grubu: 3-8 (YKY, 2023). Kitabın künye bölümünde okul öncesi olarak belirtilmiştir (Oral, 2014).

4.7.1 Biçimsel Açıdan Bulgular

Araştırmada kitabın biçimsel özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.7.1.1 Kitap Boyutu ve Cilt

Kitabın boyut ve cildi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-49 *Küçük Fare Bidi Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi*

S. N.	A. Kitap Boyutu ve Cilt	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
1	Kitabın boyutu çocuk okur için uygun mu? (Kitap çocuğun kolaylıkla taşıyacağı bir büyüklükte mi?)	*		Kitabın eni 25cm, boyu 24,7 cm'dir. Çocuk okurun rahatlıkla taşıyabileceği büyüklüktedir.
2	Kitabın cildi dikişli mi?	*		Cildi dikişlidir.
3	Kitabın cildi dağılmaya karşı dayanıklı mı?	*		Dikiş kullanılmış ve kapağa yapıştırılması sağlam bir şekilde yapılmıştır.

Tablo 4-49’da görüldüğü üzere kitabın, kitap boyutu ve cildi açısından incelenen 3 maddeye de uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitabın boyutları, çocukların rahatça taşıyabileceği ve kucağında açtığında büyük olmayacak şekilde ayarlanmıştır. Kitabın cildi dikişli ve dağılmaya karşı dayanıklı yapılmıştır. Bu özellikleriyle kitap, boyut ve cilt açısından çocuk okurlar için uygun olarak değerlendirilmiştir.

4.7.1.2 Kapak ve Kâğıt Cinsi

Kitabın kapak ve kâğıt cinsi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-50 Küçük Fare Bidi Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
4	Kitabın kapağında hangi yaşa uygun olduğu belirtilmiş mi?		*	İç kapakta okul öncesi olduğu eklenmiştir.
5	Kitabın başlığı dikkat çekici ve konuyla ilgili mi?	*		Kitapta konu olarak ele alınan Bidi adlı bir farenin kaplan terbiyecisi olma hayali ve bir gün kasabaya gelen sirkten kaçan kaplanı terbiye etmesi ile ilgilidir.
6	Kapak resmi ilgi çekici mi?		*	Kapakta elinde kırbaç olan küçük bir fare ve ağacın arkasından ona korkan gözlerle bakan bir kaplan resmedilmiş. Bu resim her ne kadar çocuk okuyucu için ilgi çekici olsa da olumsuz bir içerik olduğu düşünülmektedir.
7	Kapak işlenecek konuyla ilgili işaretler içeriyor mu?	*		Konu ile bağlantı olarak kaplan ve elinde kırbaç ile onu terbiye eden farenin resmedilmesi konuyla ilgili işaretler içermektedir.
8	Kapakta sırt yazısı bulunuyor mu?		*	Kapakta sırt yazısı mevcuttur.
9	Kitabın kapağı sağlam bir malzemeden üretilmiş mi?		*	Kitabın kapağı dayanıklı malzemeden yapılmıştır. Yırtılmaya ve suya dayanıklı olduğu tespit edilmiştir. Karton kapaktır.
10	Kitabın kapağı kolaylıkla açılabilir biçimde mi?		*	Kapak kolaylıkla açılabilir şekildedir.
11	Kitabın kapağı açıldıktan sonra desteksiz durabilmekte mi?		*	Kitabın kapağı açıldığında desteksiz durabilecek durumdadır.
12	Kitabın kapak yüzeyi, üzerindeki yazı, çizgi ve resimleri net olarak gösteriyor mu?		*	Kitabın kapak yapısı net şekilde resimleri ve yazıları gösterecek niteliktedir.
13	İç kapak mevcut mu?		*	Kitapta iç kapak mevcuttur. Künyenin ve yazarla ilgili bilgilerin yer aldığı tespit edildi.
14	Kitabın künyesi yazılmış mı?		*	İç kapakta künye mevcuttur.
15	Kitapta kullanılan kâğıt türü çocuk okur için uygun mudur?		*	Kullanılan kâğıt cinsi kuşe kâğıt olup kaliteli olduğu tespit edilmiştir.
16	Kitapta kullanılan kâğıt mat ve ışığı yansıtmayan cinsten mi?		*	Kitapta kullanılan kâğıt mattır ve ışığı yansıtmamaktadır.

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
17	Kullanılan kâğıt, resimlerin kaliteli çıkmasını sağlayacak ve mürekkebin dağılmasını engelleyecek kalitede mi?	*	Mürekkep ıslak ele de geçmeyecek kalitededir.
18	Kitabın sayfaları çocuk okurun kolaylıkla çevirebileceği nitelikte mi?	*	Kitabın sayfaları kalın olduğu için rahatlıkla çevrilebilir niteliktedir.

Tablo 4-50’de görüldüğü üzere kitabın, kapak ve kâğıt cinsi açısından incelenen 15 maddeden 14’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitap için belirlenen başlık hem ilgi çekici hem de içeriğe uygundur. Kapak tasarımı, çocuk okuyucuların dikkatini çekecek şekilde düzenlenmiş ve kitabın konusuna dair ipuçları vermektedir. Kitabın sırt yazısı bulunmaktadır. Kapak, dayanıklı malzemeden üretilmiş olup, kolayca açılabilir ve açık durumda kalabilir. Üzerindeki yazılar, çizimler ve resimler net bir şekilde görünmektedir. İç kapak ve künye bilgileri bulunmaktadır. Kitapta kullanılan kâğıt, kaliteli, yarı mat, ışığı yansıtmayan ve mürekkebin dağılmasını önleyerek resimlerin net çıkmasını sağlayan bir türdür. Kâğıdın kalınlığı, çocuk okuyucuların sayfaları kolaylıkla çevirebileceği şekilde seçilmiştir. Tüm bu özellikler kitabı çocuk okuyucular için uygun kılmaktadır, ancak hitap ettiği yaş grubunun belirtilmediği fark edilmektedir. Kitapların önemli özelliklerinden biri de hedeflediği yaş grubunun açıkça belirtilmesidir.

4.7.1.3 Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeniyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-51 Küçük Fare Bidi Adlı Kitabın Sayfa Düzeni

S. N.	C. Sayfa Düzeni	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
19	Kenar boşlukları bırakılmış mı?	*	Resimler tam sayfa yapılsa da metin kenar boşlukları bırakılacak şekilde yerleştirilmiştir.
20	Metin sayfada tek sütun olarak düzenlenmiş mi?	*	İki sayfada tek sütun olmadığı görülmekte. Bunlardan birincisi iki sayfayı kaplayacak şekilde eğitilmiş hayvanlar resmedilmiş ve bunların her birisinin ismi altlarına yazılmıştır. İkinci ise son sayfada iki sütun kullanılmış fakat sütunlar resimle bir bütün oluşturmaktadır. S şeklinde sıraya girmiş insanların üstüne bir satır, orta kısmına iki satır olarak toplam iki sütunlu bir sayfa oluşturulmuştur.
21	Sayfa içinde metin kolay okunması adına zemin ile zıtlık oluşturacak şekilde renklendirilmiş mi?	*	Beyaz zemin üzerine siyah yazı yazılmıştır.

S. N.	C. Sayfa Düzeni	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
22	Satır arası, 1,15 aralığında veya üzerinde olarak tasarlanmış mı?		*	Satır aralığı tekdir.
23	Metinler sayfa üzerin uygun şekilde yerleştirilmiş mi?	*		Yazılar boş alanlara ya da sayfalara yazılmıştır.
24	Başlıklar ve vurgulanacak kelimeler metinden daha koyu yapılmış mı?	*		Ana başlık daha büyük karakter ile yazılmış fakat ana başlıkta küçük fare büyük harflerle çok daha küçük ve ince yazılırken Bidi küçük harfler ile daha büyük punto ile kalın yazılmıştır.
25	Paragraflar arasına en az bir satır olacak şekilde uygun boşluklar bırakılmış mı?	*		Paragraflar yeni sayfalara yazılmıştır.
26	Satır uzunlukları çocuk okurun düzeyine uygun mu?		*	En uzun satır 18 en kısa satır 5 cm olarak planlanmıştır.
27	Sayfa düzenindeki öğeler birbiriyle uyumlu mu?	*		Sayfa düzeninde kullanılan öğeler uyumludur.

Tablo 4-51’de görüldüğü üzere kitabın, sayfa düzeni bakımından incelenen 9 maddeden 6’sına uygun, 3’üne uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta yeterli sayfa kenar boşluklarının bırakıldığı, metnin kolay okunabilir olarak zıtlık oluşturacak şekilde renklendirildiği ve sayfa üzerine uygun şekilde yerleştirildiği, paragraflar arası uygun boşlukların bırakıldığı ve sayfa düzeninde öğelerin birbiri ile uyumlu olduğu görülmektedir. Kitaptaki bu özellikler çocuk okur için uygun olan özelliklerdir. Çocuklara yönelik yazılan kitaplarda okumanın rahat yapılması için metnin tek sütun olarak düzenlenmesi önerilmekte iken kitapta birden fazla sütundan oluşan bölümler vardır. Satır aralığı 1,15 satır aralığından az olarak oluşturulmuştur. Aynı zamanda yayınevinin belirttiği yaş grubu olan 3-8 yaş için uygun olan satır uzunluğu en fazla 8 cm iken kitapta 18 cm uzunluğunda satırlar mevcuttur. Bahsedilen bu üç durum çocuk okurlar için uygun olmayan özelliklerdir.

4.7.1.4 Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya

Kitabın harfleri, yazı büyüklüğü, mürekkebi ve boyası ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-52 Küçük Fare Bidi Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası

S. N.	Ç. Harfler- Yazı Büyüklüğü -Mürekkep ve Boya	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
28	Harflerin büyüklüğü çocuk okurun yaşına uygun mu?		*	18 punto ile yazılmıştır.
29	Harfler için seçilen karakter kolay okunabilir mi?	*		Okunaklı süssüz bir yazı karakteri seçilmiştir.

S. N.	Ç. Harfler- Yazı Büyüklüğü -Mürekkep ve Boya	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
30	Kitapta en fazla iki harf karakteri kullanılmış mı?	*		Başlıkta ve metinde farklı olarak kullanılmış bunun dışında başka yazı tipi kullanılmamıştır.
31	Kullanılan mürekkep ve boya çocuk okura uygun mudur?	*		Boyalar çıkmayacak kalitededir.

Tablo 4-52’de görüldüğü üzere kitabın, harfler, yazı büyüklüğü, mürekkep ve boya açısından incelenen 4 maddeden 3’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta seçilen harf karakteri kolay okunabilir olup, ikiden fazla yazı karakteri kullanılmamıştır. Kitapta kullanılan mürekkep, el ile temas edildiğinde çıkmayacak kalitededir. Kitaptaki bu özellikler çocuk okurlar için uygundur. Kitapta yazı büyüklüğü olarak 18 punto kullanılmıştır. 3-8 yaş grubuna hitap eden kitaplarda yazı büyüklüğünün en az 20-24 punto aralığında olması gerekmektedir. Bu nedenle, yazı büyüklüğü çocuk okurlar için uygun değildir.

4.7.2 İçerik Açısından Bulgular

Araştırmada kitabın içerik özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.7.2.1 Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce

Kitabın konusu, teması, planı ve ana düşüncesi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-53 Küçük Fare Bidi Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
32	Konu seçimi çocuğun ilgisine uygun mu?	*		Hayvanları konu alması bakımından yaş grubuna uygun bir seçim yapıldığı düşünülmektedir.
33	Kitapta işlenen konu için olay ve durumlar ile ilgili bir giriş var mı?	*		Giriş olarak öncelikle Fare Bidi'nin kaplan terbiyecisi olma hayali ve ardından dedesinin bunun için ona samanlardan bir kaplan yapmasından bahsedilmiştir.
34	Kitapta işlenen olaylar sebep-sonuç ilişkilerini kuracak bir örgü ile verilmiş mi?	*		Sebepler sonuç ilişkileri kurulmuştur. Örneğin fare Bidi kaplan terbiyecisi olmak istediği için dedesi ona samanlardan bir kaplan yapıyor, yine bu hayalinden dolayı odasının duvarları kaplan fotoğrafları ile kaplıdır. Diğer olaylarda mantık bağlantıları ile okuyucuya anlatılmıştır.
35	Kitapta işlenen olaylar ya da durumlar birbiri ile tutarlı mı?	*		Herhangi bir tutarsızlık tespit edilemedi.
36	Konu ele alınırken merak uyandıracak bir kurgu yapılmış mı?	*		Acaba fare kaplan terbiyecisi olabilecek mi ya da şimdi hangi hayvanı nasıl eğitecek sorularını okurun yönlendirebileceği bir kurgunun yapıldığı düşünülmektedir.
37	Kitapta evrensel değerlere yer verilmiş mi?	*		Evrensel bir değere yer verildiğini söylemek güç görünmektedir. Fare Bidi her ne kadar hayali için çok

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
38	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?		*	çalışmış görünse de çabası elindeki kırbaç ile hayvanları eğitmektedir. Bir evrensel değerden söz etmek güçtür.
39	Ana fikir net bir şekilde anlaşılmakta mıdır?	*		Fare Bidi elindeki kırbaç ile diğer hayvanları eğitmektedir. Bu açıdan bakıldığında bir hayvan diğerlerinden cins olarak ayrı tutulmuş denilebilir.
40	Konu temayı vermekte yeterli mi?	*		Hayallerin için vazgeçmeden çalışması ve hayalinden vazgeçmemesi mesajı net bir şekilde verilmektedir.
41	Kitapta işlenen zaman doğrusal ilerliyor mu?	*		Konunun ele alınış biçiminin, pes etmemek temasını aktarabilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir
42	Kitapta kullanılan yer ya da yerler çocuk okurun algılayıcı düzeyde mi?	*		Zaman doğrusal olarak ilerlemektedir. Çiftlik, orman, sirk algılanacak düzeydedir.

Tablo 4-53'te görüldüğü üzere kitabın, konu, tema, plan ve ana düşünce açısından incelenen 11 maddeden 9'una uygun olduğu, 2'sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitabın konu seçimi çocuk okurun ilgi düzeyine uygun ve işlenen temayı verme açısından yeterlidir. Kitapta giriş bölümü bulunmakta, olaylar sebep sonuç ilişkisine dayandırılmakta, merak uyandırıcı bir planda ele alınmaktadır. Kitabın içinde çelişkili bir kullanım yoktur. Ana fikir net biçimde anlaşılabilir. Kitapta işlenen zaman doğrusal ilerlemekte ve kullanılan mekânlar çocuk okurun algılayabileceği düzeydedir. Kitabın bu özellikleri çocuk okur için uygundur. Ancak kitapta evrensel değerlere rastlanılmamakta ve ayrımcılığa sebep olabileceği düşünülen kullanımlar görülmektedir. Bu iki durum çocuk okur için uygun değildir.

4.7.2.2 Kahramanlar:

Kitabın kahramanlarıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-54 Küçük Fare Bidi Adlı Kitabın Kahramanları

S. N.	B. Kahramanlar	E.	H.	Tespite Yönelik Açıklama
43	Kahramanlar aşırı idealize edilmekten kaçınılmış mı?		*	Fare Bidi'nin terbiye edemeyeceği hiç hayvan yoktur. O bütün hayvanları terbiye edebilecek özelliklere sahip olarak ele alınmıştır. Bu durum ana kahramanın gereğinden fazla idealize edildiğini düşündürmektedir.
44	Karakter seçimi çocuk okurun yaş düzeyine uygun, özdeşlik kurabileceği nitelikte mi?		*	Ana karakter elindeki kırbaçla hayvanları eğitmeye çalışan bir faredir. Her ne kadar kırbaç hayvanlara temas etmese, sadece şaklatılsa bile bunu okuyan çocuğun eline geçirdiği bir cisim ile bir hayvana bunu uygulamaya çalışma ihtimali vardır. Özdeşlik kurulacak bir karakter kullanılmadığı düşünülmektedir
45	Kitapta birbirinden farklı nitelikleri olan karakterlere yer verilmiş mi?	*		Kitapta verilen ana kahraman, hayvanlar ve insanlar olarak iki tip karakterden bahsedilebilir. Ana kahraman terbiyecidir ve hayallerinin peşinden gitmektedir. İnsanlar hayvanlarını eğitirmek için sıraya girmektedir. Fare Bidi dışındaki hayvanlar eğitilecek canlılardır.

S. N.	B. Kahramanlar	E.	H.	Tespit Yönelik Açıklama
46	Kitapta çocuk okur için komik sayılabilecek ve onları eğlendirecek öğelere yer verilmiş mi?		*	Kitapta güldürü ya da mizah unsuru tespit edilememiştir.
47	Kitap içinde büyüüp gelişen karakter var mı?	*		Fare Bidi, hayallerinden vazgeçmeyen başlangıçta samandan bir kaplanı eğitmek ile başlayan sonra da geliştirilen bir karakterdir.
48	Ana kahraman örnek davranış sergileyebilecek tipte mi?		*	Hayallerinin peşinden gitmesi her ne kadar örnek görünse de okul öncesi yaş grubu için yazılmış bir kitapta ana kahramanın elinde kırbağı ile hayvanları terbiye etmesi, bunun resimler ile de desteklenerek hayvanların gözündeki korku ile aktarılması örnek bir davranış veremeyecek bir karakter olduğunu düşündürmektedir.
49	Kullanılan kahramanların isimleri çocuğun rahatça ifade edebileceği şekilde belirlenmiş mi?	*		Hayvan isimlerinin kullanılması ve ek olarak Bidi isminin kullanılması telaffuzda zorluk yaratmayacak isimlerin kullanıldığını göstermektedir.
50	Kahraman sayısı ideal sayıda tutulmuş mu?		*	Ana kahraman olan Bidi, büyükbabası, büyükannesi, sirk sahibi, palyaçolar, kediler, tavuklar, koyunlar, kazlar, inekler, at, köpek, tavşan, horoz, keçiler, hindiler, sümüklüböcekler, arılar, örümcekler, balıklar, kaplan, tilki, kirpi. Bu kahramanların birçoğunun sadece ismi geçmektedir. Buna rağmen çocuk okura kitap okunduktan sonra sorulacak soruda bu kahramanların tamamını saymasının zor olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4-54'te görüldüğü üzere kitabın, kahramanlar açısından incelenen 8 maddeden 3'üne uygun olduğu, 5'ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta kullanılan kahramanlar çocuk okurun rahatlıkla telaffuz edebileceği birbirinden farklı özelliklere sahip karakterlerdir. Kitap içinde ana kahraman geliştirilerek aktarılmıştır. Bu üç özellik çocuk okur için uygundur. Ancak; ana kahraman Bidi'nin aşırı idealize edildiği, çocuk okur açısından özdeşlik kurabileceği nitelikte olmadığı ve örnek davranışlar sergilemediği tespit edilmiştir. Bunun yanında kitapta güldürü öğeleri olmadığı, kullanılan kahraman sayısının fazla tutulduğu düşünülmektedir. Kitabın bu beş özelliği çocuk okura uygun değildir.

4.7.3 Dil ve Anlatım Açısından Bulgular

Kitabın dil ve anlatımıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-55 Küçük Fare Bidi Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
51	Çocuk okurun yeni duyabileceği bir sözcük, çocuğun kelime dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmış mı?	*		Kırbaç, terbiyeci, tünemek, fıçı, fiskiye, kelimeleri resimler ile desteklenerek öğretilecek şekilde kullanılmıştır. Bunun yanında aşırı ve müjde kelimelerinin çocuğun anlamakta güçlük çekeceği kelimeler olduğu düşünülmektedir. Bu kelimeler tek sefer kullanılmış ve cümlelerin bağlamından ya da resimler aracılığı ile anlamın tahmin edilmesinin güç olduğu düşünülmektedir.

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
52	Çocuk okurun düzeyine göre anlamını bilmekte zorlanabileceği sözcük kullanımı gerektiği kadar yapılmış mı?		*	Çocuk okurun anlamını bilemekte zorlanacağını düşünülmesi kelimeler: kırbaç, terbiyeci, tünemek, fıçı, fiskiye, aşırma, müjde, derhal kelimeleridir. Kitabın içeriğine göre fazla olduğu düşünülmektedir.
53	Kitapta tekerleme ya da ses tekrarlarından yararlanılmış mı?		*	Kitapta tekerleme ve ses tekrarları kullanılmamıştır.
54	Kitapta anlatım bozukluğu yapılmamasına özen gösterilmiş mi?	*		Kitapta anlatım bozukluğu tespit edilmemiştir.
55	Kitabın sayfa sayısı çocuk için uygun mu?		*	30 sayfa ile okul öncesi okuruna uygun değildir.
56	Kitapta yazım yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?		*	Kitabın ismi olan "Küçük Fare Bidi" "KÜÇÜK FARE bidi" olarak yazılmıştır. Hem başlık olarak hem de özel isim olan Bidi'nin küçük harfle yazılması yazım yanlışı olarak tespit edilmiştir.
57	Kitapta noktalama yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?		*	Kitapta "Yaramaz kedilere patlak bisiklet lastiği içinden geçmeyi öğretmiş... Tavukları çamaşır ipinde yürütmüş... Koyunları çitin üzerinden atlatmış... Kazları dans ettirmiş... İneklere süt fiskiyeli kule yaptırmıştı." cümlelerinde kullanılan üç noktanın kullanımı hatalıdır.
58	Kitapta sembolik sözcükler kullanılmamaya dikkat edilmiş mi?		*	"Aşırmak" sözcüğü çalmak, izinsiz almak anlamında argo olarak kitapta yer almaktadır. Sembolik bir ifadedir.
59	Kitapta aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmemeye gayret edilmiş mi?		*	Kitapta izinsiz almak anlamında kullanılan "aşırma" sözcüğünün çocuk okurun anlayamayacağı mecaz bir söyleyiş olarak görülmektedir.
60	Kitapta eski sözcüklere yer vermemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta günümüzde çok kullanılmayan sözcüklere yer verilmemiştir.
61	Kitapta ikilemelere yer verilmiş mi?		*	Kitapta ikilemelere yer verilmemiştir.
62	Kitapta pekiştirmelere yer verilmiş mi?		*	Kitapta pekiştirmelere yer verilmemiştir.
63	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde deyimler kullanılmış mı?	*		Müjde vermek, uykuya dalmak, giyinip kuşanmak, pes etmek, yerinden fırlamak deyimleri tespit edilmiştir.
64	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde atasözleri kullanılmış mı?		*	Atasözü tespit edilememiştir.
65	Kitapta çocuğa uygun söz sanatlarına yer verilmiş mi?	*		Fare Bidi'ye verilen insan özellikleriyle kişileştirme yapıldığı tespit edilmiştir.
66	Kitapta ses taklitlerine yer verilmiş mi?	*		Kitapta kullanılan "şaklatmak, hırrr, gürlmek" ses taklidi.
67	Kitapta cümle uzunluklarına dikkat edilmiş mi?		*	Kitapta 15 kelimeli cümle bulunmaktadır.
68	Kitapta betimlemelere yer verilmiş mi?	*		Detaylı betimlemeler olmasa da fare Bidi'nin duvarları, kaplanın dişleri kısaca betimlenmiştir.
69	Kitap içinde farklı anlatım biçimlerine başvurulmuş mu?	*		Betimleme ve öyküleme vardır.
70	Kitapta kullanılan anlatım, aynı bakış açısıyla yapılmış mı?	*		3. kişi ağzından anlatımdan faydalanılmıştır.
71	Kitapta devrik cümle kullanılmış mı?		*	Kitapta devrik cümle yoktur.
72	Kitapta kurallı cümleler, devrik cümlelerden daha fazla mı?	*		Devrik cümle kullanımına rastlanmadı.
73	Türkçede yaygın olarak kullanılmayan yabancı kelimelere yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?		*	Metinde yer almasa da sirk resimlerinin üzerinde "circus" yazmaktadır.

Tablo 4-55'te görüldüğü üzere kitabın, dil ve anlatım açısından incelenen 23 maddeden 10'una uygun olduğu, 13'üne uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta çocuk okurun yeni duyabileceği kelimeler sözcük dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmış, anlatım bozukluğu yapılmamış, eski sözcüklere yer verilmemiştir. Kitabın deyimlere, söz sanatlarına, ses taklitlerine, betimlemelere, farklı anlatım tekniklerine yer verdiği, anlatımın aynı bakış açısıyla sürdürüldüğü görülmektedir. Kitaptaki bu özellikler çocuk okur için uygundur. Kitapta çocuk

okurun anlamını bilmekte zorlanabileceği kelime sayısının fazla tutulduğu, tekerleme ve ses tekrarlarına yer verilmediği, sayfa sayısının 3-5 yaş arası çocuk okura uygun olmadığı belirlenmiştir. Kitapta yazım yanlışları yapıldığı, noktalama hataları olduğu, pekiştirme sözcüklere ve ikilemelere yer verilmediği, atasözlerinin kullanılmadığı, devrik cümlelerin olmadığı, aşırı mecazlı söyleyişlerin ve sembolik ifadelerin olduğu görülmektedir. Kitapta 15 kelimeden oluşan cümlelerin varlığı çocuk okur için cümle uzunluklarının uygun olmadığını göstermektedir. Kitapta yabancı sözcüğe yer verilmiştir. Bu kullanımlar dil ve anlatım ile ilgili çocuk okura uygun olmayan kullanımlardır.

4.7.4 Resimler Açısından Bulgular

Kitabın resimleriyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-56 Küçük Fare Bidi Adlı Kitabın Resimleri

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
74	Resimler metindeki betimlemeler ile uyumlu mu?	*		Betimlemeler ile resimlerin uyumlu olduğu görülmektedir.
75	Resimler, çocuk okurun sanatsal gelişimine uygun şekilde tasarlanmış mı?	*		Esnek çizgiler ve parlak renklerin hâkim olduğu tespit edilmiştir.
76	Kitapta resim ile metin oranı gelişime uygun kullanılmış mı?	*		Metin- resim oranına dikkat edilmiştir.
77	Resimler çocuk okur açısından sade anlaşılır mı?	*		Resimlerin anlaşılır olduğu düşünülmektedir. Ayrıntılara yer verilmiştir fakat bunlar karmaşaya sebep olmayacak niteliktedir.
78	Resimler birbiri ile bir bütünlük oluşturuyor mu?	*		Resimler birbiri ile bağlantılıdır.
79	Resimler mesaj verebiliyor mu?		*	Resimlerde mesaj vardır fakat bu mesaj iletilmek istenen ana fikri yansıtmamaktadır. Resimlerin çoğunda elinde kırbaç ile çizilen Fare Bidi'nin yüz ifadesinin mutlu diğer hayvanların ise şaşkın ya da korkulu bakışları görülmektedir. Bu resimlerde kırbaç ile Fare Bidi'nin hayvanlar üzerinde korkutucu bir etki yarattığı düşüncesi oluşabilir.
80	Resim ile metin uyumlu olarak ilerliyor mu?	*		Resim ile metin uyumlu olarak ilerlemektedir.
81	Resimler bir bütün olarak öyküyü yansıtabiliyor mu?	*		Resimler konuyu yansıtmaktadır.
82	Resim ile metin arasında çelişki oluşturacak durumlara yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Resimler ile metin arasında bir çelişki görülmemektedir.
83	Resimlerin anlatılan olaya açıklayıcı nitelikte mi? Metne katkısını var mı?	*		Örneğin sirk hayvanlarının kafesler içinde olduğu yazmaz fakat resimler ile anlatılır. Metinde kaplanın fiçıda tünediğinden bahsedilir bu resim aracılığı ile ne denilmek istediği anlaşır biçimde çizilmiştir.
84	Resimler çocuk okurun zihninde metni canlandırabilecek nitelikte mi?	*		Resimlerde hareketliliği temsil edecek çizimler kullanılmış. Örneğin kırbaçın havada "S" şeklinde resmedilmesi, kedilerin, koyunların atlarken havada olması, tilkinin yumurtaları çeviriyor görünmesi okurun

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
				zihninde metni canlandırmaya katkı sağlayacak niteliktedir.
85	Resimler okuma- yazma bilmeyen çocuk okurların da kitaptan yararlanmasını sağlayacak nitelikte mi?		*	Okuma yazma bilmeyen bir çocuğun resimlerde fare Bidi'nin hayvanlara şiddet uyguladığı fikrini doğruması muhtemeldir. Ana fikrin hayallerinden vaz geçmemek olduğu düşünüldüğünde metni okuyamayan bir çocuk farklı mesajlar alabilir.
86	Resimlerin çiziminde perspektife dikkat edilmiş mi?		*	Bir resimde fare bidi kaplanın dişlerini arasına girecek kadar küçük çizilirken hemen ardından gelen resimde Fare Bidi kaplanın kafa büyüklüğünde ve üstünde çizilmiştir. Sirkın konvoy şeklinde geldiğinin resmedildiği sayfada ise en uzak noktada görünen ve sirkın başını çeken sirk sahibi kafeslerde bulunun kaplan, maymun, fil, aslan, zebra ve ayılardan daha büyük görünmektedir. Aynı resimde kafeslerin büyüklüğü birbirine çok yakındır. Konvoyun ortasında kalan fil ise diğer hayvan büyüklüklerine çok yakındır.
87	Resimlerde çocuk okura olumsuz örnek oluşturabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?		*	Fare Bidi'nin elinde kırbaç ve mutlu olarak resmedilmesi bunun yanında diğer hayvanların yüz ifadelerindeki korku ve endişe ifadeleri olumsuz örnek oluşturabilecek çizimlerdir.
88	Resimlerde resmin unsurlarından olan dokuyu yansıttıcı çizim yapılmış mı?		*	Hayvanların çizimleri tüy yapılarını yansıttıcı şekildedir. Ağaçların çizimi de dokuyu yansıttıcı niteliktedir.
89	Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygun kullanılmış mı?		*	Resimlerde kullanılan renklerin kompozisyona uygun olduğu düşünülmektedir.
90	Resimlerde kontur kullanılmış mı?		*	Resimlerin bazılarında siyah bazılarında resim ile aynı renkte çok ince kontur kullanımı olsa da genelinde konturdan söz edilememektedir.
91	Resimlerde kullanılan renkler parlak ve çocuk okur için ilgi çekici mi?		*	Canlı ve çocuk okur için dikkat çekici renklerin kullanıldığı düşünülmektedir.
92	Resimleme iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmış mı?		*	Bazı resimler bir bütün halde iki sayfayı kapsamakta bazı resimler ise tek sayfaya çizilip diğer sayfada metine ve resimle bağlantılı küçük resimlere yer verilmiştir.

Tablo 4-56'da görüldüğü üzere kitabın, resimler açısından incelenen 19 maddeden 14'üne uygun olduğu, 5'ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Metinlerdeki betimlemelerle uyumlu resimlerin, çocukların sanatsal gelişimine uygun olarak tasarlandığı ve metinle dengeli bir orana sahip olduğu tespit edilmiştir. Resimlerin, çocuk okuyucu için sade ve anlaşılır olduğu, bütünlük sağladığı gözlemlenmiştir. Resimler, metinle uyum içinde ilerleyerek öyküyü bütün olarak yansıtmaktadır. Resimler ile metin arasında çelişki yoktur. Resimler, olaylara katkı sağlamakta ve çocuk okuyucunun zihninde metni canlandırabilmektedir. Ayrıca okuma bilmeyen çocuk okuyucuların da kitaptan yararlanmasına olanak tanımaktadır. Resimlerde dokuyu yansıtan, parlak ve okurun ilgisini çekebilecek renkler kullanılmıştır. Çizimler, iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmıştır. Bahsedilen bu özellikler kitabın resimler bakımından çocuk okura uygun olan özellikleridir.

Küçük yaştaki çocukların resimleri daha iyi algılayabilmesi için önerilen kontur, kitapta kullanılmamıştır. Kitapta resimlerle verilen bir mesaj olduğu görülmektedir fakat bu mesajın metnindeki ile aynı olmadığı ve olumsuz bir mesaj olduğu düşünülmektedir. Kitapta bazı

resimlerde perspektif kurallarına uyulmadığı ve bazı resimlerde de olumsuz olduğu düşünülen kullanımların yapıldığı görülmektedir. Kitabın bu özellikleri çocuk okur için resimler bakımından uygun olmayan nitelikleridir.

4.8 Kırmızı Kanatlı Baykuş ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı: *Kırmızı Kanatlı Baykuş*

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

1. Baskı Tarihi: Eylül 2012

İncelenen Baskı ve Tarihi: 14. Baskı Şubat 2021 (Oral, 2021).

Basım Yeri: İstanbul

Kitap Editörü: Begüm Kovulmaz

Düzeltili: Filiz Özkan

Sayfa Sayısı: 30

Kitabın Ölçüleri (en* boy): 24,2*29

Yayınevi Tarafından Belirtilen Yaş Grubu: 3-8 (YKY, 2023).

4.8.1 Biçimsel Açıdan Bulgular

Araştırmada kitabın biçimsel özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.8.1.1 Kitap Boyutu ve Cilt

Kitabın boyut ve cildi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-57 *Kırmızı Kanatlı Baykuş* Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi

S. N.	A. Kitap Boyutu ve Cilt	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
1	Kitabın boyutu çocuk okur için uygun mu? (Kitap çocuğun kolaylıkla taşıyacağı bir büyüklükte mi?)	*		Kitap 29 boy * 24.2 en ölçülerine sahiptir.
2	Kitabın cildi dikişli mi?	*		Cildi dikişlidir.
3	Kitabın cildi dağılmaya karşı dayanıklı mı?	*		Dikiş kullanılmış ve kapağa yapıştırılması sağlam bir şekilde yapılmıştır.

Tablo 4-57’de görüldüğü üzere kitabın, kitap boyutu ve cildi açısından incelenen 3 madde açısından uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitap, çocuk okuyucuların kolaylıkla taşıyabileceği ve açtıklarında kucağı aşmayacak boyutlarda tasarlanmıştır. Cilt yapısı dikişli ve parçalanmaya karşı dayanıklıdır, bu nedenle kitabın boyutları ve cildi çocuklar için uygundur.

4.8.1.2 Kapak ve Kâğıt Cinsi

Kitabın kapak ve kâğıt cinsi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-58 Kırmızı Kanatlı Baykuş Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
4	Kitabın kapağında hangi yaşa uygun olduğu belirtilmiş mi?		*	Kapakta yaş grubu yazmamaktadır.
5	Kitabın başlığı dikkat çekici ve konuyla ilgili mi?	*		Kırmızı kanatlı bir Baykuşun kanatlarının kırmızı renge bürünmesini ve bu süreçte bir fare ile edindiği dostluğu konu alan kitabın başlığı dikkat çekici ve konuyla ilgilidir.
6	Kapak resmi ilgi çekici mi?	*		Tüylerinin yeni çıkmaya başladığı görünen bir baykuş resmedilmiş ve ilgi çekicidir.
7	Kapak işlenecek konuyla ilgili işaretler içeriyor mu?	*		Kapakta yer alan kırmızı tüyleri yeni çıkmaya başlamış baykuş konuyla ilgili izler içermektedir.
8	Kapakta sırt yazısı bulunuyor mu?	*		Kapakta sırt yazısı mevcuttur.
9	Kitabın kapağı sağlam bir malzemeden üretilmiş mi?	*		Kapak kartondan yapılmıştır. Dayanıklı malzeme kullanılmıştır.
10	Kitabın kapağı kolaylıkla açılabilir biçimde mi?	*		Kapak kolaylıkla açılabilir şekildedir.
11	Kitabın kapağı açıldıktan sonra desteksiz durabilmekte mi?	*		Kitabın kapağı açıldığında desteksiz durabilecek durumdadır.
12	Kitabın kapak yüzeyi, üzerindeki yazı, çizgi ve resimleri net olarak gösteriyor mu?	*		Kitabın kapak yapısı net şekilde resimleri ve yazıları gösterecek niteliktedir.
13	İç kapak mevcut mu?	*		Kitapta iç kapak mevcuttur. Künyenin ve yazarla ilgili bilgilerin yer aldığı tespit edildi.
14	Kitabın künyesi yazılmış mı?	*		İç kapakta künye mevcuttur.
15	Kitapta kullanılan kâğıt türü çocuk okur için uygun mudur?	*		Kullanılan kâğıt kaliteli cinsten kuşe kâğıttır.
16	Kitapta kullanılan kâğıt mat ve ışığı yansıtmayan cinsten mi?	*		Kitapta kullanılan kâğıt mattır ve ışığı yansıtmamaktadır.
17	Kullanılan kâğıt, resimlerin kaliteli çıkmasını sağlayacak ve mürekkebin dağılmasını engelleyecek kalitede mi?	*		Mürekkep ıslak ele de geçmeyecek kalitededir.
18	Kitabın sayfaları çocuk okurun kolaylıkla çevirebileceği nitelikte mi?	*		Kitabın sayfaları kalın olduğu için rahatlıkla çevrilebilir niteliktedir.

Tablo 4-58’de görüldüğü üzere kitabın, kapak ve kâğıt cinsi açısından incelenen 15 maddeden 14’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitabın kapağıyla ilgili olarak başlığının dikkat çekici ve konuyla ilgili olduğu, kapak resminin çocuk okurun ilgisini çekecek şekilde olduğu, kapağın içeriğe dair ipuçları barındırdığı, sırt yazısı bulunduğu, dayanıklı malzemeden yapıldığı, kolayca açılabilirdiği ve açıldığında desteksiz durabildiği tespit edilmiştir. Ayrıca, kapak üzerindeki çizgi ve resimlerin net bir şekilde görülebildiği, iç kapak ve künne bilgilerinin mevcut olduğu belirlenmiştir. Kitapta kullanılan kâğıt türü kalın, ışığı yansıtmayan, yarı mat, yazı ve resimlerin net çıkmasını sağlayan, çocuk okuyucuların sayfaları rahatça çevirebileceği niteliktedir. Bu tespitler, kitabın kâğıt türü açısından çocuk okuyucular için uygun olduğunu göstermektedir. Ancak kapağında hangi yaş grubuna hitap ettiğinin belirtilmediği görülmüştür. Kitapların içerikleri yaş grubuna göre değişiklik gösterdiği için, uygun yaş aralığının kapakta belirtilmesi önemlidir. Bu eksiklik, çocuk okur için uygun değildir.

4.8.1.3 Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeniyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-59 Kırmızı Kanatlı Baykuş Adlı Kitabın Sayfa Düzeni

S. N.	C. Sayfa Düzeni	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
19	Kenar boşlukları bırakılmış mı?	*		Resimler tam sayfa yapılsa da metin kenar boşlukları bırakılacak şekilde yerleştirilmiştir.
20	Metin sayfada tek sütun olarak düzenlenmiş mi?	*		Resimler iki sayfada bütünlük oluşturacak şekilde tasarlanmış fakat metin tek sayfada ve tek sütun olarak düzenlenmiştir.
21	Sayfa içinde metin kolay okunması adına zemin ile zıtlık oluşturacak şekilde renklendirilmiş mi?	*		Koyu zeminde kullanılan yazı rengi tam beyaz değildir ve okumayı güçleştirmektedir.
22	Satır arası, 1,15 aralığında veya üzerinde olarak tasarlanmış mı?	*		1 satır aralığından azdır.
23	Metinler sayfa üzerin uygun şekilde yerleştirilmiş mi?	*		Resimler sayfaya yerleştirilirken okuyucunun rahatlıklar okuyabileceği şekilde düzenlenmiştir.
24	Başlıklar ve vurgulanacak kelimeler metinden daha koyu yapılmış mı?	*		Dış ve iç kapakta başlıklar daha büyük punto ile kalın yazılmıştır.
25	Paragraflar arasına en az bir satır olacak şekilde uygun boşluklar bırakılmış mı?	*		Her paragraf ayrı bir sayfaya ayrılmıştır.
26	Satır uzunlukları çocuk okurun düzeyine uygun mu?	*		17.5 cm uzunluğunda cümleler vardır.

S. N.	C. Sayfa Düzeni	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
27	Sayfa düzenindeki öğeler birbiriyle uyumlu mu?	*		Sayfa düzeninde yazının resme yerleştirilmesinde estetik olarak dikkat edilmiş, resmin güzelliğini etkilemeyecek boş alanlara metin yerleştirilmiştir.

Tablo 4-59’da görüldüğü üzere kitabın, sayfa düzeni bakımından incelenen 9 maddeden 6’sına uygun, 3’üne uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta sayfa kenar boşluklarının yeterli olarak bırakıldığı, metnin tek sütun olarak düzenlendiği, metinlerin sayfanın uygun bölümlerine yerleştirildiği, başlıkların koyu yazıldığı, paragrafların farklı sayfalara yazılarak uygun boşluklar ile ayrıldığı ve sayfa düzenini oluşturan öğelerin birbiri ile uyumlu olduğu görülmektedir. Kitap bahsedilen bu altı madde açısından çocuk okur için uygundur. Çocuk kitaplarında metinlerin okunabilir olması adına zemin ile zıtlık oluşturacak şekilde renklendirilmesi önemlidir. Kitapta bir bölümde koyu zemin üzerine açık renk ile metin yazılmış fakat metinde kullanılan renk tonu tam olarak beyaz ya da zemin ile zıt olmadığı için okumayı güçleştireceği düşünülmektedir. Bununla birlikte 17,5 cm olarak kullanılan satır uzunluklarının olması ve satır aralıklarının da 1,15 satır aralığından az olması çocuk okur için uygun olmayan diğer kullanımlar olarak belirlenmiştir.

4.8.1.4 Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya

Kitabın harfleri, yazı büyüklüğü, mürekkebi ve boyası ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-60 Kırmızı Kanatlı Baykuş Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası

S. N.	Ç. Harfler- Yazı Büyüklüğü -Mürekkep ve Boya	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
28	Harflerin büyüklüğü çocuk okurun yaşına uygun mu?	*		Metin 17 Punto ile yazılmıştır.
29	Harfler için seçilen karakter kolay okunabilir mi?	*		Süslü seçilen yazı karakteri aynı zamanda harfleri çok ince olarak yansıtmakta bunun yanında harflerin çizgilerinde ince beyaz girintiler barındıran bir karakter kullanılmıştır. Bu da özellikler çocuk okur için okumayı güçleştirebilecek bir unsur olarak düşünülmektedir.
30	Kitapta en fazla iki harf karakteri kullanılmış mı?	*		Başlıkta ve metinde farklı olarak kullanılmış bunun dışında başka yazı tipi kullanılmamıştır.
31	Kullanılan mürekkep ve boya çocuk okura uygun mudur?	*		Boyalar çıkmayacak kalitededir.

Tablo 4-60'ta görüldüğü üzere kitabın, harfler, yazı büyüklüğü, mürekkep ve boya açısından incelenen 4 maddeden 2'sine uygun olduğu, 2'sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta ikiden fazla farklı harf karakterinin kullanılmadığı ve mürekkep ile boyanın kaliteli ve dayanıklı olduğu görülmektedir. Kitaptaki bu özellikler çocuk okur için uygundur. Kitapta kullanılan yazı karakteri okumayı zorlaştıracak niteliktedir. Ayrıca, kitap üzerinde yapılan incelemeler sonucu, yazı büyüklüğünün 17 punto olduğu tespit edilmiştir. Yayınevinin bildirdiğine göre kitap 3-8 yaş grubu çocuklar için hazırlanmıştır. 3-8 yaş arası çocuklar için önerilen yazı büyüklüğü 20-24 punto aralığında olmasına rağmen, kitapta kullanılan yazı büyüklüğü bu yaş grubu için uygun bulunmamaktadır. Yazı karakteri ve büyüklüğü bakımından kitap çocuk okurlar için uygun değildir.

4.8.2 İçerik Açısından Bulgular

Araştırmada kitabın içerik özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.8.2.1 Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce

Kitabın konusu, teması, planı ve ana düşüncesi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-61 Kırmızı Kanatlı Baykuş Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
32	Konu seçimi çocuğun ilgisine uygun mu?	*		Baykuş ve fare arasındaki dostluğun konu alındığı kitap okurun ilgi seviyesine uygundur.
33	Kitapta işlenen konu için olay ve durumlar ile ilgili bir giriş var mı?	*		Kitapta giriş bölümü vardır.
34	Kitapta işlenen olaylar sebep-sonuç ilişkilerini kuracak bir örgü ile verilmiş mi?	*		Olaylar mantıklı bir örgü ile verilmiştir. Örneğin baykuşun kanatları kızarsın diye farenin toplayıp baykuşun kanatlarına taktığı gelincik yaprakları rüzgârdan uçurur. Yine farenin baykuşun kanatlarına doladığı kırmızı ipe baykuş dolanır ve asılı kalır.
35	Kitapta işlenen olaylar ya da durumlar birbiri ile tutarlı mı?	*		Kitapta bir tutarsızlık tespit edilmemiştir.
36	Konu ele alınırken merak uyandıracak bir kurgu yapılmış mı?	*		Kitapta "Baykuşun kanatları acaba bu sefer kızarmak mı? Farenin bulduğu yöntem işe yarayacak mı?" sorularını çocuk okurun zihninde uyandıracak şekilde kurgu yapılarak merak duygusunu harekete geçirecek bir kurgu yapıldığı düşünülmektedir.

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
37	Kitapta evrensel değerlere yer verilmiş mi?	*		Kitabın ana temasında yer alan arkadaşlık, yardımlaşma ve çaba gösterme evrensel değerlerdendir.
38	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Kitapta ayrımcılığa sebep olacak bir kullanım tespit edilmemiştir.
39	Ana fikir net bir şekilde anlaşılmakta mıdır?	*		Çocuk okurun yardımlaşsaksak ve çabalarsak başarabiliriz fikrini net bir şekilde çıkarabileceği düşünülmektedir.
40	Konu temayı vermekte yeterli mi?	*		Yardımlaşma, arkadaşlık ve çaba gösterme temalarını yansıtmak adına baykuşun fare ile kurduğu arkadaşlık, baykuşun uçması için farenin ve kendisinin gösterdiği çaba ve yardımlaşmaları temayı vermek anlamında yeterli olduğu düşünülmektedir.
41	Kitapta işlenen zaman doğrusal ilerliyor mu?	*		Kitapta işlenen zaman doğrusal ilerlemektedir.
42	Kitapta kullanılan yer ya da yerler çocuk okurun algılayıcı düzeyde mi?	*		Bir orman ve yakınındaki çiftlikte geçen olaylar çocuk okurun algılayabileceği şekilde aktarılmıştır.

Tablo 4-61’de görüldüğü üzere kitabın, konu, tema, plan ve ana düşünce açısından incelenen 11 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitapta, çocukların yaş grubuna uygun bir konu seçildiği, giriş bölümünün bulunduğu ve olayların sebep-sonuç ilişkileriyle birbirine bağlı ve merak uyandırıcı şekilde aktarıldığı görülmektedir. Kitabın evrensel değerlere yer verdiği, ayrımcılık yapabilecek ifadeler içermediği ve ana fikri net olarak sunduğu anlaşılmaktadır. Konunun, seçilen temayı yansıtmakta yeterli olduğu görülmektedir. İşlenen olaylarda zamanın doğrusal olduğu ve mekânların çocuk okurlar tarafından kolayca algılanabilecek şekilde tasarlandığı belirlenmiştir. Bu özellikler kitabın, konu, tema, plan ve ana düşünce açısından çocuk okurlar için uygun olduğunu göstermektedir.

4.8.2.2 Kahramanlar:

Kitabın kahramanlarıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-62 Kırmızı Kanatlı Baykuş Adlı Kahramanları

S. N.	B. Kahramanlar	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
43	Kahramanlar aşırı idealize edilmekten kaçınılmış mı?	*		Aşırı idealize edilen bir kahraman yoktur.
44	Karakter seçimi çocuk okurun yaş düzeyine uygun, özdeşlik kurabileceği nitelikte mi?	*		Dostluk ve yardımlaşma anlamında iki ana kahraman da çocuğun özdeşlik kurabileceği niteliktedir.
45	Kitapta birbirinden farklı nitelikleri olan karakterlere yer verilmiş mi?	*		Kahramanların farklı özellikleri vardır.
46	Kitapta çocuk okur için komik sayılabilecek ve onları eğlendirecek öğelere yer verilmiş mi?	*		Farenin baykuşa çeşitli malzemelerle kırmızı kanat yapmaya çalışması çocuk okur için mizah öğesi mi?

S. N.	B. Kahramanlar	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
47	Kitap içinde büyüüp gelişen karakter var mı?	*	olabileceği gibi bunların basit bir şekilde uçması, dağılması da çocuk okuru güldürebilecek niteliktedir. Sabır ve çabayı aşama aşama gösteren baykuş, arkadaşı için her defasında yeni bir fikir bulmaya çalışan fare kitap içinde geliştirilmiştir.
48	Ana kahraman örnek davranış sergileyebilecek tipte mi?	*	Ana kahramanlar örnek davranışlar göstermektedir. Fare arkadaşlık kurduğu baykuşa yardım etmekte, baykuş çaba göstererek uçmaya çalışmaktadır. Bununla birlikte farenin kediler uyuyorken gizlice onlara ait olan yumağı alması olumsuz bir davranış olarak çocuklara yansımaktadır.
49	Kullanılan kahramanların isimleri çocuğun rahatça ifade edebileceği şekilde belirlenmiş mi?	*	Kahramanlar fare, baykuş ve baykuşun yavrularıdır. Hayvan isimlerini çocuk okurun rahatlıkla ifade edebileceği düşünülmektedir.
50	Kahraman sayısı ideal sayıda tutulmuş mu?	*	Fare ve baykuş ana karakterleri ile kediler ve baykuşun yavrularından oluşan kahramanların sayısı çocuk okur için ideal olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4-62’de görüldüğü üzere kitabın, kahramanlar açısından incelenen 8 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitaptaki kahramanların aşırı idealize edilmediği, farklı özelliklere sahip oldukları, çocuk okurların kolayca telaffuz edebileceği isimlerden seçtikleri ve sayılarının ideal olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, büyüüp gelişen ana kahramanın örnek davranışlar sergilediği ve çocuk okurların kolayca özdeşlik kurabileceği niteliklere sahip olduğu gözlenmiştir. Kitapta mizah ve güldürü unsurlarının bulunduğu düşünülmektedir. Genel olarak kitap, kahramanlar açısından çocuk okurlar için uygundur.

4.8.3 Dil ve Anlatım Açısından Bulgular

Kitabın dil ve anlatımıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-63 Kırmızı Kanatlı Baykuş Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı

S. N.	Dil ve Anlatımı	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
51	Çocuk okurun yeni duyabileceği bir sözcük, çocuğun kelime dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmış mı?	*	"Gelincik ve yumak" sözcüklerini yeni duyan çocuk okur olabileceği düşünülmektedir. Bu kelimeler hem resimlerle hem de metin içinde kullanım şekliyle anlamı öğretilen şekilde kullanılmıştır.
52	Çocuk okurun düzeyine göre anlamını bilmekte zorlanabileceği sözcük kullanımı gerektiği kadar yapılmış mı?	*	Kitapta kullanılan "yumak, gelincik, demet" kelimeleri çocuk okurun yeni duymuş olabileceği kelimeler olduğu düşünülmektedir. Çocuk okur için yeterli sayıda farklı kelime kullanıldığı düşünülmektedir.
53	Kitapta tekerleme ya da ses tekrarlarından yararlanılmış mı?	*	Ses tekrarlarına örnek olarak kitapta "doladı, doladı, doladı ve sardı, sardı" kullanımları gösterilebilir.
54	Kitapta anlatım bozukluğu yapılmamasına özen gösterilmiş mi?	*	Anlatım bozukluğu tespit edilmedi.
55	Kitabın sayfa sayısı çocuk için uygun mu?	*	Sayfa sayısı 30'dur. Yayınevinin belirttiği yaş aralığı düşünüldüğünde 5-8 yaş arası uygun olsa da 3-5 yaş için uygun değildir.
56	Kitapta yazım yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*	Kitapta yazım yanlışı yoktur.

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
57	Kitapta noktalama yanlış yapılmasına dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta noktalama hatası yoktur.
58	Kitapta sembolik sözcükler kullanılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta sembolik ifadeler yoktur.
59	Kitapta aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmemeye gayret edilmiş mi?	*		Kitapta aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmemiştir.
60	Kitapta eski sözcüklere yer vermemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta günümüzde kullanılmayan sözcükler yoktur.
61	Kitapta ikilemelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta "üzgün üzgün" ikilemesi kullanılmıştır.
62	Kitapta pekiştirmelere yer verilmiş mi?		*	Kitapta pekiştirme sözcük kullanılmamıştır.
63	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde deyimler kullanılmış mı?	*		Kitapta çocuk okurun anlayabileceği şekilde "geri dönmek" deyiminin kullanıldığı tespit edilmiştir.
64	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde atasözleri kullanılmış mı?		*	Kitapta atasözlerine yer verilmemiştir.
65	Kitapta çocuğa uygun söz sanatlarına yer verilmiş mi?	*		Konuşturma ve kişileştirme sanatına yer verilmiştir.
66	Kitapta ses taklitlerine yer verilmiş mi?	*		Kitapta "çıtırtı" yansıma sözcüğü kullanılmıştır.
67	Kitapta cümle uzunluklarına dikkat edilmiş mi?		*	14 kelimeden oluşan cümle kullanılmıştır.
68	Kitapta betimlemelere yer verilmiş mi?	*		Çiftliğin çevresi kırmızı gelincikler ile doluydu.
69	Kitap içinde farklı anlatım biçimlerine başvurulmuş mu?	*		Öyküleme ve betimleme vardır.
70	Kitapta kullanılan anlatım, aynı bakış açısıyla yapılmış mı?	*		Üçüncü kişi ağzından anlatım yapılmıştır.
71	Kitapta devrik cümle kullanılmış mı?	*		Devrik cümlelere yer verilmiştir.
72	Kitapta kurallı cümleler, devrik cümlelerden daha fazla mı?	*		70 kurallı cümlenin yanında 5 devrik cümleye yer verilmiştir.
73	Türkçede yaygın olarak kullanılmayan yabancı kelimelere yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Yabancı sözcük kullanılmamıştır.

Tablo 4-63'te görüldüğü üzere kitabın, dil ve anlatım açısından incelenen 23 maddeden 19'una uygun olduğu, 4'üne uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta çocuk okurun yeni öğrenebileceği kelimeler yeterli sayıda ve sözcük dağarcıklarını geliştirici şekilde kullanılmıştır. Kitapta ses tekrarlarına, ikilemelere, çocuk okurun anlayabileceği deyimlere, söz sanatlarına, betimlemelere, ses taklitlerine, farklı anlatım tekniklerine, uygun sayıda devrik cümlelere yer verilmiştir. Bunula birlikte anlatım bozukluğu, yazım yanlış, noktalama hatası yapılmamıştır. Aşırı mecazlı söyleyişler, sembolik ifadeler, eskiyen sözcükler, yabancı kelimeler kullanılmamıştır. Kitap boyunca anlatım aynı bakış açısıyla sürdürülmüştür. Dil ve anlatım bakımından bu özellikler çocuk okur için uygundur. Kitapta sayfa sayısının 3-5 yaş arası çocuk okura uygun olmadığı, pekiştirme sözcüklerin ve atasözlerinin kullanılmadığı görülmüştür. Cümle uzunlukları açısından bakıldığında 14 kelimeden oluşan cümlelerin varlığı ile çocuk

okur için uzun cümleler içerdiğini göstermektedir. Kitaptaki bu kullanımlar çocuk okura dil ve anlatımla ilgili uygun olmayan durumlardır.

4.8.4 Resimler Açısından Bulgular

Kitabın resimleri ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-64 Kırmızı Kanatlı Baykuş Adlı Kitabın Resimleri

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
74	Resimler metindeki betimlemeler ile uyumlu mu?	*		Betimlemeler ile resimler uyumludur. Kitapta metindeki betimlemeye uygun olarak çiftliğin etrafının kırmızı gelincikler ile resmedilmesi örnek olarak gösterilebilir.
75	Resimler, çocuk okurun sanatsal gelişimine uygun şekilde tasarlanmış mı?	*		Resimlerde esnek çizgilerin kullanıldığı ve parlak renklerin tercih edildiği görülmektedir.
76	Kitapta resim ile metin oranı gelişime uygun kullanılmış mı?	*		Metin- resim oranına dikkat edilmiştir.
77	Resimler çocuk okur açısından sade anlaşılır mı?	*		Resimlerde gereksiz ayrıntılara yer verilmemiştir.
78	Resimler birbiri ile bir bütünlük oluşturuyor mu?	*		Resimler bütünlük oluşturmaktadır.
79	Resimler mesaj verebiliyor mu?	*		Resimler incelendiğinde hayvanların yardımlaşmaları resimlerden çıkarılabilen mesajlardır.
80	Resim ile metin uyumlu olarak ilerliyor mu?	*		Resim ile metin uyumlu olarak ilerlemektedir.
81	Resimler bir bütün olarak öyküyü yansıtabiliyor mu?	*		Resimler bütün olarak metni yansıtmaktadır.
82	Resim ile metin arasında çelişki oluşturacak durumlara yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Resimler ile metin arasında herhangi bir çelişki yoktur.
83	Resimlerin anlatılan olaya açıklayıcı nitelikte mi? Metne katkısını var mı?	*		Örneğin baykuşun kaç yavrusu olduğunu, gelinciğin nasıl bir çiçek olduğunu, baykuşun ipe daldı nasıl asılı kaldığını, yumağı ve yumakla kedilerin nasıl oynadığını, resimlerin katkısıyla çocuk okur öğrenebilmektedir.
84	Resimler çocuk okurun zihninde metni canlandırabilecek nitelikte mi?	*		Resimler hareketleri yansıt şekilde çizilmiştir. İlk resimde uçan bir baykuşun havada yapılan çizimi, rüzgârın sert estiğinin anlatıldığı sayfada yaprakların ve ağaç dalının bir yöne savrulmuş, farenin baykuşun kanatlarına taktığı gelinciklerin rüzgârla havada savrulmuşu örnek olarak gösterilebilir.
85	Resimler okuma- yazma bilmeyen çocuk okurların da kitaptan yararlanmasını sağlayacak nitelikte mi?	*		Okuma yazma bilmeyen çocuk okurun resimlere bakarak metni tahmin edebileceği düşünülmektedir.
86	Resimlerin çiziminde perspektife dikkat edilmiş mi?	*		Farenin kedilerin arasından ipi aldığı resim incelendiğinde bakış açısına yakın çizilen kedilerin daha küçük ortadaki kedinin daha büyük çizildiği bununla birlikte bu resimde aynı çok küçük çizilerken aynı uzaklığı temsil eden baka resimlerde çok daha büyük çizildiği görülmektedir. Kedilerin arasındaki kırmızı yumak neredeyse en yakın çizilen kedi büyüklüğünde iken ipin ucunu tutan ve kedilerin daha uzağında çizilen fare ile de aynı boydadır. Ayrıca ip incelmeden uzak plana gitmektedir.
87	Resimlerde çocuk okura olumsuz örnek oluşturabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Farenin kediler uyurken onlardan izinsiz yumaklarını alması hem metin hem de resim açısından olumsuz örnek olarak nitelendirilebilir.
88	Resimlerde resmin unsurlarından olan dokuyu yansıtır çizim yapılmış mı?	*		Farenin, baykuşun, kedilerin tüy yapısını, ağaçların kabuk dokusunu yansıtır nitelikte resimlendirme yapılmıştır.

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
89	Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygun kullanılmış mı?	*		Resimlerde kullanılan renklerin kompozisyona uygun olduğu düşünülmektedir.
90	Resimlerde kontur kullanılmış mı?		*	Bazı resimlerde şekil ile aynı renkte ve çok ince bir kontur kullanılsa da genel olarak kontur kullanılmadığı tespit edilmiştir.
91	Resimlerde kullanılan renkler parlak ve çocuk okur için ilgi çekici mi?	*		Her ne kadar geceyi simgelese de kırmızının resimlerde yer alması, ayın bulunması diğer renklerin de canlı resmedilmesi, canlılık ve dikkat çekicilik kazandırmıştır.
92	Resimleme iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmış mı?	*		Bazı resimler iki sayfayı kaplayacak şekilde resmedilmiş bazı resimler ise bir sayfada resim diğer sayfada beyaz sayfaya metinle birlikte ufak çizimler eklenecek şekilde yapılmıştır. Eklenen bu küçük resimler de metinle ilgili ve bütünlüğü yansıtıcı niteliktedir.

Tablo 4-64'te görüldüğü üzere kitabın, resimler açısından incelenen 19 maddeden 16'sına uygun olduğu, 3'üne uygun olmadığı tespit edilmiştir. Resimlerin metinlerdeki betimlemelerle uyumlu olduğu, çocukların sanatsal gelişimine uygun olarak tasarlandığı ve metinle orantılı yerleştirildiği görülmektedir. Resimlerin, çocuk okuyucu için sade ve anlaşılır olduğu, bütünlük sağladığı ve mesaj verebildiği anlaşılmaktadır. Resimler, metinle uyum içinde ilerleyerek öyküyü bütün olarak yansıtmaktadır. Resimler ile metin arasında herhangi bir çelişki bulunmamaktadır. Resimler, olaylara katkı sağlayarak metni çocuk okuyucunun zihninde canlandırabilmektedir. Ayrıca, okuma bilmeyen çocuk okuyucuların da kitaptan yararlanmasını sağlamaktadır. Resimlerde, dokuyu yansıtan, canlı ve kompozisyona uygun renkler kullanılmıştır. Çizimler, iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmıştır. Kitabın bu özellikleri çocuk okuyucu için uygundur.

Kitap, küçük yaş grubu çocukların resimleri daha iyi anlaması için önerilen kontur kullanımını içermemektedir. Bazı resimlerde perspektife dikkat edilmediği görülmektedir. Bir resimde çocuk okura olumsuz örnek oluşturabileceği düşünülen çizim yapılmıştır. Bu üç özellikle kitap, resimler açısından çocuk okura uygun değildir.

4.9 Babaannem Kime Benziyor? ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı: *Babaannem Kime Benziyor?*

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

1. Baskı Tarihi: Ocak 2013

İncelenen Baskı ve Tarihi: 1. Baskı Ocak 2013 (Oral, 2013).

Basım Yeri: İstanbul

Kitap Editörü: Devrim Çakır

Düzeltili: Filiz Özkan

Sayfa Sayısı: 36

Kitabın Ölçüleri (en* boy): 24*29

Yayınevi Tarafından Belirtilen Yaş Grubu: 3-8 (YKY, 2023).

4.9.1 Biçimsel Açından Bulgular

Araştırmada kitabın biçimsel özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.9.1.1 Kitap Boyutu ve Cilt

Kitabın boyut ve cildi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-65 *Babaannem Kime Benziyor? Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi*

S. N.	A. Kitap Boyutu ve Cilt	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
1	Kitabın boyutu çocuk okur için uygun mu? (Kitap çocuğun kolaylıkla taşıyacağı bir büyüklükte mi?)	*		Kitabın eni 24 cm, boyu ise 29 cm'dir.
2	Kitabın cildi dikişli mi?	*		Cildi dikişlidir.
3	Kitabın cildi dağılmaya karşı dayanıklı mı?	*		Dikiş kullanılmış ve kapağa yapıştırılması sağlam bir şekilde yapılmıştır.

Tablo 4-65'te görüldüğü üzere kitabın, kitap boyutu ve cildi açısından incelenen 3 maddenin hepsine uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitap, çocukların kolay taşıyabileceği ve açıldığında kucak boyutunu aşmayacak şekilde tasarlanmıştır. Dikişli ve sağlam bir cilde sahip olan kitap, boyut ve kapak yapısı itibarıyla çocuk okur için idealdir.

4.9.1.2 Kapak ve Kâğıt Cinsi

Kitabın kapak ve kâğıt cinsi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-66 *Babaannem Kime Benziyor? Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi*

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
4	Kitabın kapağında hangi yaşa uygun olduğu belirtilmiş mi?	*	Kapakta yaş grubu yazmamaktadır.
5	Kitabın başlığı dikkat çekici ve konuyla ilgili mi?	*	Resim sevmeyi çok seven Ali'nin babaannesine hayvanlara benzetmesi ve bunu tek tek dedesine sorması, dedesinin de benzeyen yönlerinin yanında neden benzemediğini anlatması konu olarak ele alınmıştır. Konuyla ilgili ve çocuk okurun dikkatini çekecek bir başlıktır.
6	Kapak resmi ilgi çekici mi?	*	Kapak resmi yaşlı bir kadının üzerine yapılan çizimle kuzuya benzetildiği bir görüntü yer almaktadır. Arka kapakta ise çeşitli hayvan resimlerinin ve sulu boya yer almaktadır. Kitabın kapağının çocuk okur için ilgi çekici olduğu düşünülmektedir.
7	Kapak işlenecek konuyla ilgili işaretler içeriyor mu?	*	Babaannesinin hangi hayvana benzediğini araştıran Ali'yi ve dedesiyle arasındaki diyalogların konu alındığı kitabın kapağındaki görsel babaannenin bir kuzuya benzetilmesinden dolayı konuyla ilgili işaretler içermektedir.
8	Kapakta sırt yazısı bulunuyor mu?	*	Kapakta sırt yazısı mevcuttur.
9	Kitabın kapağı sağlam bir malzemeden üretilmiş mi?	*	Kapak kartondan yapılmıştır. Dayanıklı malzeme kullanılmıştır.
10	Kitabın kapağı kolaylıkla açılabilir biçimde mi?	*	Kapak kolaylıkla açılabilir şekildedir.
11	Kitabın kapağı açıldıktan sonra desteksiz durabilmekte mi?	*	Kitabın kapağı açıldığında desteksiz durabilecek durumdadır.
12	Kitabın kapak yüzeyi, üzerindeki yazı, çizgi ve resimleri net olarak gösteriyor mu?	*	Kitabın kapak yapısı net şekilde resimleri ve yazıları gösterecek niteliktedir.
13	İç kapak mevcut mu?	*	Kitapta iç kapak mevcuttur. Künyenin ve yazarla ilgili bilgilerin yer aldığı tespit edildi.
14	Kitabın künyesi yazılmış mı?	*	İç kapakta künye mevcuttur.
15	Kitapta kullanılan kâğıt türü çocuk okur için uygun mudur?	*	Kullanılan kâğıt kaliteli cinsten kuşe kâğıttır.
16	Kitapta kullanılan kâğıt mat ve ışıltı yansıtmayan cinsten mi?	*	Kitapta kullanılan kâğıt mattır ve ışıltı yansıtmamaktadır.
17	Kullanılan kâğıt, resimlerin kaliteli çıkmasını sağlayacak ve mürekkebin dağılmasını engelleyecek kalitede mi?	*	Mürekkep ıslak ele de geçmeyecek kalitededir.
18	Kitabın sayfaları çocuk okurun kolaylıkla çevirebileceği nitelikte mi?	*	Kitabın sayfaları kalın olduğu için rahatlıkla çevrilebilir niteliktedir.

Tablo 4-66'da görüldüğü üzere kitabın, kapak ve kâğıt cinsi açısından incelenen 15 maddeden 14'üne uygun olduğu, 1'ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta kullanılan başlık dikkat çekici ve konuyla ilgilidir. Kapak resminin çocuk okurun ilgisini çekecek şekilde yapıldığı, konuyla ilgili işaretler içerdiği görülmektedir. Kapakta sırt yazısı mevcuttur. Kitabın kapağı kalın, dayanıklı malzemeden yapılmış ve çocuk okurun rahatlıkla açabileceği

açıldığında da desteksiz şekilde açık kalabilecek özelliklerdedir. Kitapta iç kapak ve künne bilgileri verilmiştir. Kullanılan kâğıt türü resimlerin kaliteli çıkmasını sağlayacak, mürekkebin dağılmasını engelleyecek, ışığı yansıtmayacak, yarı mat olarak seçilmiş ve çocuk okurun kolaylıkla sayfaları çevirebileceği kalınlıktadır. Kitabın bu özellikleri çocuk kitaplarında aranan nitelikler olup çocuk okur için uygundur. Ancak kitapta yaş grubu belirtilmemiştir. Kitapların nitelikleri ve nicelikleri yaş grubunun özelliklerine göre değişiklik göstermektedir. Kitabın hitap ettiği yaş grubunun belirtilmemesi uygun olmayan bir durumdur.

4.9.1.3 Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeniyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-67 Babaannem Kime Benziyor? Adlı Kitabın Sayfa Düzeni

S. N.	C. Sayfa Düzeni	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
19	Kenar boşlukları bırakılmış mı?	*		Metinde sayfa kenar boşlukları bırakılmıştır.
20	Metin sayfada tek sütun olarak düzenlenmiş mi?	*		Kitabın 28. sayfasında yer alan hayvan resimleri ve bu hayvanlara benzetilerek çizilmiş babaannenin resimlerinin altlarına hangi hayvan olduğu yazılmıştır. Bu sayfalarda tek sütun olmasa da sırayla gitmesi ve görsellerin altlarında metnin yer alması anlamında çocuk okura katkı sağlayacak bir tasarımın yapıldığı düşünülmektedir.
21	Sayfa içinde metin kolay okunması adına zemin ile zıtlık oluşturacak şekilde renklendirilmiş mi?	*		Metin beyaz zemin üzerine siyah olarak yazılmış ve kolay okunabilir niteliktedir.
22	Satır arası, 1,15 aralığında veya üzerinde olarak tasarlanmış mı?		*	1 satırdan daha az boşluk bırakılmıştır.
23	Metinler sayfa üzerin uygun şekilde yerleştirilmiş mi?	*		Metin yerleşimi okuma isteği uyandıracak şekilde sadedir.
24	Başlıklar ve vurgulanacak kelimeler metinden daha koyu yapılmış mı?	*		Kitabın kahramanı Ali'nin sorduğu sorular da daha koyu ve farklı bir karakter ile yazılmıştır.
25	Paragraflar arasına en az bir satır olacak şekilde uygun boşluklar bırakılmış mı?	*		Paragraf aralarında bir satır boşluk bırakılmıştır.
26	Satır uzunlukları çocuk okurun düzeyine uygun mu?		*	12 cm uzunluğunda cümlelerin olduğu tespit edilmiştir.
27	Sayfa düzenindeki öğeler birbiriyle uyumlu mu?	*		Kitabın sol tarafı ana kahraman Ali'nin hayvan çizimlerini sağ taraf ise babaannenin bu hayvana benzer vaziyete daha detaylı çizimleri ile verilmiştir. Babaannenin benzetildiği hayvanla ilgili olan resimler de yine aynı sayfada yer almaktadır. Bütün öğeler birbiri ile uyumludur.

Tablo 4-67’de görüldüğü üzere kitabın, sayfa düzeni bakımından incelenen 9 maddeden 7’sine uygun olduğu, 2’sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta sayfa kenar boşlukları gerektiğinde not alınabilecek şekilde yeterli, metin kolay okunabilir olarak tek sütun ve zemin ile zıt renklidir. Başlıklar ve vurgulanacak olan bölümler daha koyu olarak yazılmıştır. Metinler sayfa üzerine uygun şekilde yerleştirilmiş, paragraf aralarına en az bir satır boşluk bırakılmıştır. Sayfa düzenini oluşturan öğeler birbirleri ile uyumludur. Bahsedilen bu özellikler kitabın sayfa düzeni açısından çocuk okur için uygun olan özellikleridir. Kitapta satır aralıkları 1,15 satır aralığının altındadır. Ayrıca satır uzunlukları en fazla 8 cm olması gerekirken 12 cm uzunluğunda satırlar mevcuttur. Kitap bu iki durum bakımından çocuk okur için uygun değildir.

4.9.1.4 Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya

Kitabın harfleri, yazı büyüklüğü, mürekkebi ve boyası ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-68 *Babaannem Kime Benziyor? Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası*

S. N.	Ç. Harfler- Yazı Büyüklüğü -Mürekkep ve Boya	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
28	Harflerin büyüklüğü çocuk okurun yaşına uygun mu?		*	17 Punto ile yazılmıştır.
29	Harfler için seçilen karakter kolay okunabilir mi?	*		Ali'nin dedesine sorduğu sorular farklı daha süslü bir karakter ile alınsa da okumada güçlük oluşturmayacağı düşünülmektedir.
30	Kitapta en fazla iki harf karakteri kullanılmış mı?	*		Kitapta iki farklı yazı karakteri kullanılmıştır.
31	Kullanılan mürekkep ve boya çocuk okura uygun mudur?	*		Boyalar çıkmayacak kalitededir.

Tablo 4-68’de görüldüğü üzere kitabın, harfler, yazı büyüklüğü, mürekkep ve boya açısından incelenen 4 maddeden 3’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta süssüz ve okunaklı bir yazı tipi tercih edilmiş ve başlıklar hariç farklı yazı tipleri kullanılmamıştır. Mürekkep ve boya el ile dokunulduğunda dağılmayacak şekilde seçilmiştir. Kitaptaki bu özellikler çocuk okurlar için uygundur. Çocuk kitaplarında aranılan özelliklerden biri de yazı büyüklüğüdür. Yayınevinin belirttiği üzere, kitap 3-8 yaş arası çocuklar için

tasarlanmıştır, ancak kullanılan punto 17'dir. Bu yaş grubundaki çocuklar için en az 20-24 punto aralığında yazı boyutu önerilmektedir. Bu nedenle yazı büyüklüğü çocuk okurlar için uygun değildir.

4.9.2 İçerik Açısından Bulgular

Araştırmada kitabın içerik özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.9.2.1 Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce

Kitabın konusu, teması, planı ve ana düşüncesi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-69 *Babaannem Kime Benziyor? Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi*

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
32	Konu seçimi çocuğun ilgisine uygun mu?	*	Çocuğun yakın çevresinden bulunan dede, babaanne ile hayvanların yer aldığı kitabın konusu çocuğun ilgi düzeyine uygundur.
33	Kitapta işlenen konu için olay ve durumlar ile ilgili bir giriş var mı?	*	Babaannesinin hayvan taklitleri yaparak Ali'yi eğlendirmesi ve Ali'nin resim yapmayı sevmesi metnin girişidir.
34	Kitapta işlenen olaylar sebep-sonuç ilişkilerini kuracak bir örgü ile verilmiş mi?	*	Kitapta sebep sonuç ilişkilerine dayalı bir anlatım benimsenmiştir. Örneğin: Ali dedesine babaannesinin bir tavşana benzeyip benzemediğini sorar. Dedesi kulaklarının tavşan kadar uzun olmadığını fakat tavşanların çok sevdiği havuçlardan kek yaptığını söyler.
35	Kitapta işlenen olaylar ya da durumlar birbiri ile tutarlı mı?	*	Çelişkili bir durum yoktur.
36	Konu ele alınırken merak uyandıracak bir kurgu yapılmış mı?	*	Acaba Ali'nin babaannesi hangi hayvana benziyor?" sorusu sürekli olarak canlı tutulmuş ve merak uyandıracak bir kurgu yapılmıştır.
37	Kitapta evrensel değerlere yer verilmiş mi?	*	Kitapta evrensel değerlerden "sevgi" vardır.
38	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*	Ayrımcılık oluşturacak bir kullanım yoktur.
39	Ana fikir net bir şekilde anlaşılabilir mi?	*	Önemli olan bir şeye benzemek değil birbirimizi sevmektir düşüncesi kitabın sonunda verilmiştir.
40	Konu temayı vermekte yeterli mi?	*	Sevgi, benzerlikler, farklılıklar temaları net bir şekilde ele alınmıştır.
41	Kitapta işlenen zaman doğrusal ilerliyor mu?	*	Zaman unsuru doğrusal olarak ele alınmıştır.
42	Kitapta kullanılan yer ya da yerler çocuk okurun algılayıcı düzeyde mi?	*	Kitapta kullanılan yer evdir.

Tablo 4-69’da görüldüğü üzere kitabın, konu, tema, plan ve ana düşünce açısından incelenen 11 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitapta, çocuğun yaş grubuna uygun bir konu seçimi yapıldığı, giriş bölümünün bulunduğu ve olayların sebep-sonuç ilişkilerine dayalı olarak tutarlı ve ilgi çekici bir şekilde anlatıldığı gözlemlenmektedir. Kitabın evrensel değerlere yer verdiği, ayrımcılık yapabilecek kullanımlara yer vermediği ve ana fikri açıkça sunduğu anlaşılmaktadır. Konunun, seçilen temayı yeterince yansıttığı belirlenmiştir. İşlenen olaylarda zamanın doğrusal olduğu ve mekânların çocuk okurların anlayabileceği şekilde tasarlandığı tespit edilmiştir. Bu özellikler, kitabın incelenen bölüm açısından çocuk okurlar için uygun olduğunu göstermektedir.

4.9.2.2 Kahramanlar:

Kitabın kahramanlarıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-70 Babaannem Kime Benziyor? Adlı Kitabın Kahramanları

S. N.	B. Kahramanlar	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
43	Kahramanlar aşırı idealize edilmekten kaçınılmış mı?	*	Aşırı idealize edilen kahraman yoktur.
44	Karakter seçimi çocuk okurun yaş düzeyine uygun, özdeşlik kurabileceği nitelikte mi?	*	Ana kahraman Ali çocuk okurun yaş düzeyine uygun sorular soran ve bir karakterdir.
45	Kitapta birbirinden farklı nitelikleri olan karakterlere yer verilmiş mi?	*	Hayvanların farklı özellikleri kitapta vurgulandığı gibi babaannenin de hayvanlar ile benzer ve farklı özellikleri ele alınmıştır. Farklı özellikli kahramanlara yer verilmiştir.
46	Kitapta çocuk okur için komik sayılabilecek ve onları eğlendirecek öğelere yer verilmiş mi?	*	Benzetmeler çocuk okuru güldürecek nitelikte olup çizimler de bunu desteklemektedir.
47	Kitap içinde büyüyen gelişen karakter var mı?	*	Ali'nin dedesine ve babaannesine karşı duyduğu sevgi gelişirmiştir.
48	Ana kahraman örnek davranış sergileyebilecek tipte mi?	*	Ana kahraman Ali dedesine ve babaannesine değer vermekte ve onları sevmektedir. Ayrıca ona göre benzerliğin önemi yoktur önemli olan sevgidir. Babaannesinin kime benzediğini sorması da tamamen eğlenmek amaçlıdır.
49	Kullanılan kahramanların isimleri çocuğun rahatça ifade edebileceği şekilde belirlenmiş mi?	*	Hayvan isimleri, dede, babaanne ve Ali kitapta geçen isimlerdir. Kolaylıkla telaffuz edilebilir isimler seçilmiştir.

S. N.	B. Kahramanlar	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
50	Kahraman sayısı ideal sayıda tutulmuş mu?	*		Kitapta Ali, dedesi ve babaannesi ana kahramanlar olarak kullanılırken, babaannesine benzerliğini sorguladığı 22 hayvanın ismi geçmektedir. Bu hayvanlardan 12 tanesinin sadece ismi ve çizimi geçmekte iken 10 tanesinin özelliklerine de yer verilmiştir. Yardımcı karakter niteliğindeki bu hayvanların sayısı fazla olsa da temayı vermek açısından gerekli olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4-70’te görüldüğü üzere kitabın, kahramanlar açısından incelenen 8 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitapta kahramanların aşırı idealize edilmediği, birbirinden farklı özelliklere sahip oldukları, çocuk okurun rahatlıkla telaffuz edebileceği isimlerden seçildiği ve sayısının ideal olduğu görülmektedir. Ayrıca kitapta büyüüp geliştirilen ana kahraman örnek davranışlar sergilemekte ve çocuk okurun özdeşlik kurabileceği niteliktedir. Kitapta mizah ve güldürü öğelerine yer verildiği düşünülmektedir. Kitap kahramanlar açısından çocuk okur için uygundur.

4.9.3 Dil ve Anlatım Açısından Bulgular

Kitabın dil ve anlatımıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-71 Babaannem Kime Benziyor? Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
51	Çocuk okurun yeni duyabileceği bir sözcük, çocuğun kelime dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmış mı?	*		Kitapta "eğirmek ve romatizma" kelimeleri bağlamdan anlamı çıkarabilecek şekilde kullanılmıştır.
52	Çocuk okurun düzeyine göre anlamını bilmekte zorlanabileceği sözcük kullanımı gerektiği kadar yapılmış mı?	*		"Romatizma ve eğirmek" kelimeleri çocuk okurun anlamını bilmekte zorlanacakları kelimeler olarak görülmektedir. Çocuk okur için yeterli sayıda farklı kelime kullanıldığı düşünülmektedir.
53	Kitapta tekerleme ya da ses tekrarlarından yararlanılmış mı?		*	Kitapta tekerleme ya da ses tekrarları kullanılmamıştır.
54	Kitapta anlatım bozukluğu yapılmamasına özen gösterilmiş mi?	*		Kitapta anlatım bozukluğu yoktur.
55	Kitabın sayfa sayısı çocuk için uygun mu?		*	Sayfa sayısı 36’dır. Yayınevinin belirttiği yaş aralığı düşünüldüğünde 5-8 yaş arası uygun olsa da 3-5 yaş için uygun değildir.
56	Kitapta yazım yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta yazım yanlışı yapılmamıştır.
57	Kitapta noktalama yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta noktalama yanlışı yapılmamıştır.
58	Kitapta sembolik sözcükler kullanılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Sembolik bir sözcük tespit edilmedi.

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
59	Kitapta aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmemeye gayret edilmiş mi?	*		Kitapta aşırı mecazlı bir söyleyişe kullanılmamıştır.
60	Kitapta eski sözcüklere yer vermemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta eski, kullanılmayan sözcüklere yer verilmemiştir.
61	Kitapta ikilemelere yer verilmiş mi?		*	Kitapta ikileme kullanılmamıştır.
62	Kitapta pekiştirmelere yer verilmiş mi?		*	Kitapta pekiştirme kullanılmamıştır.
63	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde deyimler kullanılmış mı?		*	Kitapta deyim kullanılmamıştır.
64	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde atasözleri kullanılmış mı?		*	Kitapta atasözü kullanılmamıştır.
65	Kitapta çocuğa uygun söz sanatlarına yer verilmiş mi?	*		Benzetme sanatına yer verilmiştir.
66	Kitapta ses taklitlerine yer verilmiş mi?	*		“meliyor, miyavlıyor, takırdatmak” yansıma sözcüklerine yer verildiği tespit edilmiştir.
67	Kitapta cümle uzunluklarına dikkat edilmiş mi?		*	17 kelimededen oluşan cümleler mevcuttur.
68	Kitapta betimlemelere yer verilmiş mi?	*		
69	Kitap içinde farklı anlatım biçimlerine başvurulmuş mu?	*		Öyküleyici anlatımın yanında betimleyici anlatıma başvurulmuştur.
70	Kitapta kullanılan anlatım, aynı bakış açısıyla yapılmış mı?	*		3. kişi ağzından anlatım yapılmıştır.
71	Kitapta devrik cümle kullanılmış mı?		*	Kitapta devrik cümle yer verilmemiştir.
72	Kitapta kurallı cümleler, devrik cümlelerden daha fazla mı?	*		Kitapta devrik cümle yer verilmemiştir.
73	Türkçede yaygın olarak kullanılmayan yabancı kelimelere yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta yabancı sözcük kullanılmamıştır.

Tablo 4-71’de görüldüğü üzere kitabın, dil ve anlatım açısından incelenen 23 maddeden 15’ine uygun olduğu, 8’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta çocuk okurun yeni öğrenebileceği düşünülen kelimeler yeterli sayıda ve sözcük dağarcığını geliştirici şekilde kullanılmıştır. Kitapta anlatım bozukluğu ve noktalama hatası yapılmamış, yazım kurallarına dikkat edilmiş, sembolik sözcüklere, aşırı mecazlı söyleyişlere, yabancı ve günümüzde kullanılmayan kelimelere yer verilmemiştir. Kitapta ses taklitleri, betimlemeler ve farklı anlatım teknikleri kullanılmıştır. Kitapta kullanılan anlatım aynı bakış açısıyla yapılmıştır. Bu kullanımlar dil ve anlatım açısından çocuk okur için uygundur. Kitapta sayfa sayısının 3-5 yaş arası çocuk okura uygun olmadığı, tekerlemelere ya da ses tekrarlarına, pekiştirme sözcüklere ve ikilemelere yer verilmediği, deyim ve atasözlerinin kullanılmadığı, devrik cümlelerin olmadığı belirlenmiştir. Kitapta 17 kelimededen oluşan cümlelerin varlığı çocuk okur için cümle uzunluklarının uygun olmadığını göstermektedir. Bu kullanımlar kitabın dil ve anlatımıyla ilgili çocuk okura uygun olmayan özellikleridir.

4.9.4 Resimler Açısından Bulgular

Kitabın resimleri ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-72 *Babaannem Kime Benziyor? Adlı Kitabın Resimleri*

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
74	Resimler metindeki betimlemeler ile uyumlu mu?	*		Betimlemeler ile resimler uyumludur.
75	Resimler, çocuk okurun sanatsal gelişimine uygun şekilde tasarlanmış mı?	*		Esnek çizgiler ve parlak renkler kullanılmıştır.
76	Kitapta resim ile metin oranı gelişime uygun kullanılmış mı?	*		Resim- metin oranına dikkat edilmiştir.
77	Resimler çocuk okur açısından sade anlaşılır mı?	*		Resimler sade ve anlaşılır çizilmiştir.
78	Resimler birbiri ile bir bütünlük oluşturuyor mu?	*		Resimler bütünlük oluşturmaktadır.
79	Resimler mesaj verebiliyor mu?	*		Resimlerde hayvanlar ile özdeşim kurulan özelliklere yer verildiği görülmektedir. Örneğin babaannesinin tavşana benzetildiği çizimde yanlarda küçük resim olarak havuç, turp, lahanaya gibi çizimlerin yapıldığı görülmektedir.
80	Resim ile metin uyumlu olarak ilerliyor mu?	*		Metin ile resim uyumlu olarak ilerlemektedir.
81	Resimler bir bütün olarak öyküyü yansıtabiliyor mu?	*		Sayfanın sol tarafında yer alan çizim hikâyenin ana kahramanı Ali'nin yaptığı çizim gibi yansıtılmaya çalışılarak hayvanın daha basit olarak çizildiği ve altında metnin yer aldığı görülmektedir. Sol tarafta ise doku yönüyle çizimin detayları açısından anlatılana uygun olarak babaannenin benzetildiği resmin yapıldığı görülmektedir.
82	Resim ile metin arasında çelişki oluşturacak durumlara yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Çelişkili bir durum yoktur.
83	Resimlerin anlatılan olaya açıklayıcı nitelikte mi? Metne katkısını var mı?	*		Örneğin: Metinde tavşanın havuç sevdiğinden bahsedilir resimlerde buna ek olarak turpa, lahanaya da yer verilmiştir. Diğer bir örnekte kedinin süt içmeyi çok sevdiğinden söz edilir. Çizimlerde süt için kedinin yanı sıra ip, çingirak, kedi nanesi, fare gibi küçük çizimler eklenerek katkı sağlanmıştır.
84	Resimler çocuk okurun zihninde metni canlandırabilecek nitelikte mi?	*		Resim çizimlerinde hareket unsurundan faydalandığı görülmektedir. Örneğin babaannenin kurbağa benzetildiği sayfada kurbağa gibi zıplayamadığı bahsedilir ve resmin altında zıpladığı belli olan bir kurbağa çizimi yapılarak canlandırma sağlanmıştır.
85	Resimler okuma- yazma bilmeyen çocuk okurların da kitaptan yararlanmasını sağlayacak nitelikte mi?	*		Hayvanların bir takım özelliklerini görebilmesi açısından okuma yazma bilmeyen çocuğun da faydalanabileceği niteliktedir.
86	Resimlerin çiziminde perspektife dikkat edilmiş mi?	*		Çizimler perspektife gerek duyulacak şekilde çizilmemiştir.
87	Resimlerde çocuk okura olumsuz örnek oluşturabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Olumsuz bir örnek yoktur.
88	Resimlerde resmin unsurlarından olan dokuyu yansıtır çizim yapılmış mı?	*		Resimler iki şekilde yapılmış bir sayfada ana kahramanın yaptığını düşündüren basit hayvan çizimleri ki bu çizimlerde doku yeterince verilmemiştir. Diğer sayfa da ise daha detaylı dokunun anlaşılabilirdiği bir çizim yapılmıştır.

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
89	Resimlerde kullanılan renklerin kompozisyona uygun kullanılmış mı?	*		Örneğin babaannenin tilkiye benzetildiği sayfada sol tarafta yer alan çizimde tilkinin daha basit bir çizimi varken sağ taraftaki sayfada tüylerinin dokusunu yansıtır bir resim yapıldığı görülmektedir.
90	Resimlerde kontur kullanılmış mı?		*	Resimlerde kullanılan renklerin kompozisyona uygun olduğu düşünülmektedir.
91	Resimlerde kullanılan renklerin parlak ve çocuk okur için ilgi çekici mi?	*		Ana kahraman Ali'nin yaptığını düşündürten hayvanların basit çizimlerinin yer aldığı resimlerde kontur kullanıldığı görülmektedir.
92	Resimleme iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmış mı?	*		Canlı ve çocuk okur için dikkat çekici renklerin kullanıldığı düşünülmektedir.
				Resimler bir bütün olarak değil küçük resimler şeklinde yapılmış fakat bu küçük resimler metinler ile ilişkili olup iki sayfa birlikte kullanılmıştır.

Tablo 4-72’de görüldüğü üzere kitabın, resimler açısından incelenen 19 maddeden 18’ine uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Metinlerdeki betimlemelere uyumlu resimlerin, çocukların sanatsal gelişimine uygun olarak tasarlandığı ve metinle dengeli bir orana sahip olduğu tespit edilmiştir. Resimlerin, çocuk okuyucu için sade ve anlaşılır olduğu, bütünlük sağladığı ve mesaj verebildiği belirtilmektedir. Resimler, metinle uyum içinde ilerleyerek öyküyü bütün olarak yansıtmaktadır. Metin ile resimler arasında çelişki yoktur. Resimler, olaylara katkı sağlamak ve çocuk okuyucunun zihninde metni canlandırabilmektedir. Ayrıca, okuma bilmeyen çocuk okuyucuların da kitaptan yararlanmasına olanak tanımaktadır. Perspektif kurallarına dikkat edilerek, olumsuz örneklerden kaçınılmıştır. Resimlerde, dokuyu yansıtan, parlak ve okurun ilgisini çekebilecek renkler kullanılmıştır. Çizimler, iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmıştır. Kitabın bu özellikleri çocuk okuyucu için uygundur. Küçük yaş grubundaki çocukların resimleri daha iyi kavrayabilmesi için tavsiye edilen kontur çizimleri kitapta bulunmamaktadır. Kitapta resimler bakımından çocuk okura uygun olmayan tek nitelik bu eksikliklerdir.

4.10 Ay Ne Zaman Gelecek? ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı: *Ay Ne Zaman Gelecek?*

1. Baskı Tarihi ve Yayınevi: 2014 Avusturya-Minedition (İngilizce, Almanca, Fransızca)

Türkçe 1. Baskı Tarihi ve Yayınevi: Ocak 2014 Yapı Kredi Yayınları

İncelenen Baskı Tarihi ve Yayınevi: 8. Baskı Ocak 2019 Yapı Kredi Yayınları (Oral, 2019).

Basım Yeri: İstanbul

Kitap Editörü: Devrim Çakır

Düzeltili: Filiz Özkan

Sayfa Sayısı: 34

Kitabın Ölçüleri (en* boy): 25,2*29,2

Yayınevi Tarafından Belirtilen Yaş Grubu: 3-8 (YKY, 2023).

4.10.1 Biçimsel Açıdan Bulgular

Araştırmada kitabın biçimsel özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.10.1.1 Kitap Boyutu ve Cilt

Kitabın boyut ve cildi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-73 *Ay Ne Zaman Gelecek? Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi*

S. N.	A. Kitap Boyutu ve Cilt	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
1	Kitabın boyutu çocuk okur için uygun mu? (Kitap çocuğun kolaylıkla taşıyacağı bir büyüklükte mi?)	*	Kitabın eni 24.2cm, boyu 29.2 cm'dir.
2	Kitabın cildi dikişli mi?	*	Cildi dikişlidir.
3	Kitabın cildi dağılmaya karşı dayanıklı mı?	*	Dikiş kullanılmış ve kapağa yapıştırılması sağlam bir şekilde yapılmıştır.

Tablo 4-73'te görüldüğü üzere kitabın, kitap boyutu ve cildi açısından incelenen 3 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitabın ölçüleri, çocukların rahatça taşıyabileceği ve açıldığında bir kucak büyüklüğünü aşmayacak şekilde belirlenmiştir. Ayrıca, kitabın dikişli ve sağlam cildi, çocuk okuyucular için uygun olduğunu göstermektedir.

4.10.1.2 Kapak ve Kâğıt Cinsi

Kitabın kapak ve kâğıt cinsi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-74 *Ay Ne Zaman Gelecek? Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi*

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
4	Kitabın kapağında hangi yaşa uygun olduğu belirtilmiş mi?	*	Kapakta yaş grubu yazmamaktadır.
5	Kitabın başlığı dikkat çekici ve konuyla ilgili mi?	*	Kitapta konu olarak karnı acıktığı için uyuyamayan bir tavşanın Ay ile arkadaşlık kurarak birbirlerine yardım ederek yiyecek bulmaları ele alınmaktadır. Başlık sanki ayın bir yere gidip gelmeyeceğini vurgularken aslında ay

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
			kitabın başından sonuna kadar tavşanın yanındadır. Başlık her ne kadar dikkat çekici olsa da konu ile bağlantısı güçlü değildir.
6	Kapak resmi ilgi çekici mi?	*	Ormanda tavşan ile el ele tutuşmuş hilal şeklindeki ayın resmedildiği kapağın ilgi çekici olduğu düşünülmektedir. Kapakta işlenecek konuyla ilgili izler vardır.
7	Kapak işlenecek konuyla ilgili işaretler içeriyor mu?	*	
8	Kapakta sırt yazısı bulunuyor mu?	*	Kapakta sırt yazısı mevcuttur.
9	Kitabın kapağı sağlam bir malzemeden üretilmiş mi?	*	Kapak kartondan yapılmıştır. Dayanıklı malzeme kullanılmıştır.
10	Kitabın kapağı kolaylıkla açılabilir biçimde mi?	*	Kapak kolaylıkla açılabilir şekildedir.
11	Kitabın kapağı açıldıktan sonra desteksiz durabilmekte mi?	*	Kitabın kapağı açıldığında desteksiz durabilecek durumdadır.
12	Kitabın kapak yüzeyi, üzerindeki yazı, çizgi ve resimleri net olarak gösteriyor mu?	*	Kitabın kapak yapısı net şekilde resimleri ve yazıları gösterecek niteliktedir.
13	İç kapak mevcut mu?	*	Kitapta iç kapak mevcuttur. Künyenin ve yazarla ilgili bilgilerin yer aldığı tespit edildi.
14	Kitabın künyesi yazılmış mı?	*	İç kapakta künye mevcuttur.
15	Kitapta kullanılan kâğıt türü çocuk okur için uygun mudur?	*	Kullanılan kâğıt kaliteli cinsten kuşe kâğıttır.
16	Kitapta kullanılan kâğıt mat ve ışığı yansıtmayan cinsten mi?	*	Kitapta kullanılan kâğıt mattır ve ışığı yansıtmamaktadır.
17	Kullanılan kâğıt, resimlerin kaliteli çıkmasını sağlayacak ve mürekkebin dağılmasını engelleyecek kalitede mi?	*	Mürekkep ıslak ele de geçmeyecek kalitededir.
18	Kitabın sayfaları çocuk okurun kolaylıkla çevirebileceği nitelikte mi?	*	Kitabın sayfaları kalın olduğu için rahatlıkla çevrilebilir niteliktedir.

Tablo 4-74’de görüldüğü üzere kitabın, kapak ve kâğıt cinsi açısından incelenen 15 maddeden 13’üne uygun olduğu, 2’sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kapak resmi, çocuk okuyucuların ilgisini çekecek şekilde tasarlanmış ve konuyla ilgili ipuçları barındırmaktadır. Kitapta sırt yazısı bulunmaktadır. Kapak, kalın ve dayanıklı bir malzemeden yapılmış olup, çocukların kolayca açabileceği ve açık kaldığında desteksiz durabilecek şekilde tasarlanmıştır. Kitapta iç kapak ve künye bilgileri yer almaktadır. Kullanılan kâğıt türü, resimlerin kaliteli çıkmasını sağlayan, mürekkebin dağılmasını engelleyen, ışığı yansıtmayan ve yarı mat özellikte seçilmiştir. Ayrıca, çocukların sayfaları rahatça çevirebileceği kalınlıktadır. Bu özellikler, kitabı çocuk okuyucular için uygun kılmaktadır. Ancak, kitabın hitap ettiği yaş grubunun belirtilmemiş olması bir eksikliktir. Kitapların nitelikleri ve içerikleri, hedeflenen yaş grubuna göre değişiklik göstermektedir ve bu bilginin belirtilmemesi uygun değildir. Ayrıca kitapta kullanılan başlığın konuyla ilişkisinin eksik olduğu düşünülmektedir. Kitabın ilk sayfasından itibaren ayın nerede olduğu belli olup konuyla bağlantısının güçlü olmadığını göstermektedir.

4.10.1.3 Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeniyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-75 *Ay Ne Zaman Gelecek? Adlı Kitabın Sayfa Düzeni*

S. N.	C. Sayfa Düzeni	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
19	Kenar boşlukları bırakılmış mı?	*	Resimler tam sayfa yapılsa da metin kenar boşlukları bırakılacak şekilde yerleştirilmiştir.
20	Metin sayfada tek sütun olarak düzenlenmiş mi?	*	Resimler iki sayfada bütünlük oluşturacak şekilde tasarlanmış fakat metin tek sayfada ve tek sütun olarak düzenlenmiştir.
21	Sayfa içinde metin kolay okunması adına zemin ile zıtlık oluşturacak şekilde renklendirilmiş mi?	*	Metin yer aldığı bölümler zemin olarak beyaz ve metin siyah renktedir. Koyu zemin kullanıldığı bölümde ise metin beyazdır.
22	Satır arası, 1,15 aralığında veya üzerinde olarak tasarlanmış mı?	*	Satır aralığının 1 olduğu tespit edilmiştir.
23	Metinler sayfa üzerin uygun şekilde yerleştirilmiş mi?	*	Resimler sayfaya yerleştirilirken okuyucunun rahatlıklar okuyabileceği şekilde düzenlenmiştir.
24	Başlıklar ve vurgulanacak kelimeler metinden daha koyu yapılmış mı?	*	Dış ve iç kapakta başlıklar daha büyük punto ile kalın yazılmıştır.
25	Paragraflar arasına en az bir satır olacak şekilde uygun boşluklar bırakılmış mı?	*	Yeni paragraflar yeni sayfaya yazılmıştır.
26	Satır uzunlukları çocuk okurun düzeyine uygun mu?	*	12 cm uzunluğunda satırların olduğu tespit edildi.
27	Sayfa düzenindeki öğeler birbiriyle uyumlu mu?	*	Sayfa düzeninde yazının resme yerleştirilmesinde estetik olarak dikkat edilmiş, resmin güzelliğini etkilemeyecek boş alanlara metin yerleştirilmiştir.

Tablo 4-75’te görüldüğü üzere kitabın, sayfa düzeni bakımından incelenen 9 maddeden 7’sine uygun olduğu, 2’sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta yeterli kenar boşlukları bırakıldığı, metinlerin zeminle zıt renklerde kolay okunabilir şekilde renklendirildiği ve sayfalara uygun bir şekilde yerleştirildiği, paragraflar arasında uygun boşluklar bırakıldığı, metinlerin sayfada tek sütun halinde düzenlendiği ve sayfa düzenindeki öğelerin birbirleriyle uyumlu olduğu görülmektedir. Kitaptaki bu özellikler, çocuk okuyucular için uygun olan niteliklerdir. Ancak, satır aralığı 1,15’ten azdır. Ayrıca, yayınevinin belirttiği yaş grubu olan 3-8 yaş için uygun satır uzunluğu en fazla 8 cm olmasına rağmen, kitapta 12 cm uzunluğunda satırlar bulunmaktadır. Bu iki özellik, çocuk okuyucular için uygun değildir.

4.10.1.4 Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya

Kitabın harfleri, yazı büyüklüğü, mürekkebi ve boyası ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-76 *Ay Ne Zaman Gelecek? Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası*

S. N.	Ç. Harfler- Yazı Büyüklüğü -Mürekkep ve Boya	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
28	Harflerin büyüklüğü çocuk okurun yaşına uygun mu?		*	16 punto ile yazıldığı tespit edildi.
29	Harfler için seçilen karakter kolay okunabilir mi?	*		Okunaklı süssüz bir yazı karakteri seçilmiştir.
30	Kitapta en fazla iki harf karakteri kullanılmış mı?	*		Başlıkta ve metinde farklı olarak kullanılmış bunun dışında başka yazı tipi kullanılmamıştır.
31	Kullanılan mürekkep ve boya çocuk okura uygun mudur?	*		Boyalar çıkmayacak kalitededir.

Tablo 4-76’da görüldüğü üzere kitabın, harfler, yazı büyüklüğü, mürekkep ve boya açısından incelenen 4 maddeden 3’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kullanılan harf karakterinin kolay okunabilir olduğu, kitapta ikiden fazla farklı harf karakteri kullanılmadığı ve mürekkebin kalitesinin kolay çıkmayacak şekilde seçildiği görülmektedir. Yapılan analiz sonucunda, kitapta kullanılan yazı boyutunun 16 punto olduğu belirlenmiştir. Yayınevinin verdiği bilgiye göre, kitap 3-8 yaş grubu çocuklar için tasarlanmıştır. 3-8 yaş grubu çocuklar için önerilen yazı boyutu 20-24 punto aralığında olup, kitapta kullanılan yazı boyutu bu yaş grubundaki çocuklar için uygun değildir.

4.10.2 İçerik Açısından Bulgular

Araştırmada kitabın içerik özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.10.2.1 Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce

Kitabın konusu, teması, planı ve ana düşüncesi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-77 *Ay Ne Zaman Gelecek? Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi*

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
32	Konu seçimi çocuğun ilgisine uygun mu?	*		Konu olarak ay ve tavşanın arkadaşlığı ele alınmıştır. Bu açıdan çocuk okurun ilgisine uygun bir konu seçimi yapılmış denilebilir.
33	Kitapta işlenen konu için olay ve durumlar ile ilgili bir giriş var mı?	*		Kitapta giriş bölümü vardır.

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
34	Kitapta işlenen olaylar sebep-sonuç ilişkilerini kuracak bir örgü ile verilmiş mi?	*		Mantıklı bir örgü kurulmaya çalışılmıştır. Örneğin tavşan ormandaki yiyeceklerin yerlerini bilmekle birlikte karanlıktan dolayı zorlanmaktadır. Ay ile birlikte ormanda yiyecek aramaya girdiklerinde ise kolaylıkla yiyecekleri bulurlar.
35	Kitapta işlenen olaylar ya da durumlar birbiri ile tutarlı mı?	*		Kitapta tutarsızlık yoktur.
36	Konu ele alınırken merak uyandıracak bir kurgu yapılmış mı?	*		Kurgu merak uyandıracak biçimde yapılmıştır.
37	Kitapta evrensel değerlere yer verilmiş mi?	*		Kitapta yer alan "arkadaşlık ve yardımlaşma değerleri" evrensel değerlerdendir.
38	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Ayrımcılığa yol açacak kullanım yoktur.
39	Ana fikir net bir şekilde anlaşılmakta mıdır?	*		Birbirimize destek olursak istediklerimize beraberce ulaşabilir ana fikrine ulaşılabilir.
40	Konu temayı vermekte yeterli mi?	*		Arkadaşlık ve yardımlaşma temalarını vermekte yeterli olduğu düşünülmektedir.
41	Kitapta işlenen zaman doğrusal ilerliyor mu?	*		Kitapta gecelerce ay ile tavşan dolaşırlar.
42	Kitapta kullanılan yer ya da yerler çocuk okurun algılayıcı düzeyde mi?	*		Gökyüzünde tavşan ve yıldızların dans etmesi okurun zihninde canlandırmakta zorlanacağı bir yer olarak ele alındığı düşünülmektedir.

Tablo 4-77’de görüldüğü üzere kitabın, konu, tema, plan ve ana düşünce açısından incelenen 11 maddeden 10’una uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta konu seçimi, çocuk okurların yaş düzeyine uygun ve ilgi çekici olacak şekilde yapılmıştır. Konuya bir giriş bölümü eklenmiş, olaylar neden-sonuç ilişkisine dayandırılmıştır. Kitabın kurgusu merak unsurunu barındırmakta ve tutarlı olarak planlanmıştır. Evrensel değerlere yer verilen kitapta, ayrımcılığa yol açabilecek ifadelerden kaçınılmış, ana fikir net bir biçimde sunulmuş, zaman doğrusal olarak aktarılmıştır. Bu özellikler, kitabı çocuk okurlar için uygun hâle getirmektedir. Kitapta kullanılan bir yerin çocuk okurun algılamakta güçlük çekeceği yer olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Bu durum çocuk okur için uygun olmayan bir kullanımdır.

4.10.2.2 Kahramanlar:

Kitabın kahramanlarıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-78 Ay Ne Zaman Gelecek? Adlı Kitabın Kahramanları

S. N.	B. Kahramanlar	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
43	Kahramanlar aşırı idealize edilmekten kaçınılmış mı?	*		Aşırıya kaçan kahraman özelliği yoktur.

S. N.	B. Kahramanlar	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
44	Karakter seçimi çocuk okurun yaş düzeyine uygun, özdeşlik kurabileceği nitelikte mi?	*	Ayın ve tavşanın birbirleri ile güzel bir arkadaşlık kurarak dayanışma içinde olmaları özdeşlik kurabilecekleri nitelikte olduğunu göstermektedir.
45	Kitapta birbirinden farklı nitelikleri olan karakterlere yer verilmiş mi?	*	Tavşan karanlıktan korkmakta ay ise onu cesaretlendirmektedir.
46	Kitapta çocuk okur için komik sayılabilecek ve onları eğlendirecek öğelere yer verilmiş mi?	*	Güldürü ögesi olduğu düşünülmemektedir.
47	Kitap içinde büyüyüp gelişen karakter var mı?	*	Ana karakterin zamanla geliştirilen bir özelliği vurgulanmamıştır.
48	Ana kahraman örnek davranış sergileyebilecek tipte mi?	*	Ana kahramanının dayanışma içinde olması örnek davranış olarak nitelendirilebilir.
49	Kullanılan kahramanların isimleri çocuğun rahatça ifade edebileceği şekilde belirlenmiş mi?	*	Kitapta kullanılan kahramanlar "ay, tavşan, Kutup Yıldızı, baykuş, yıldızlar " olup çocuk okurun kolaylıkla ifade edebileceği kahramanlar olarak görülmektedir.
50	Kahraman sayısı ideal sayıda tutulmuş mu?	*	Kahraman sayısının ideal olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4-78’de görüldüğü üzere kitabın, kahramanlar açısından incelenen 8 maddeden 6’sına uygun olduğu, 2’sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta kahramanların aşırı idealize edilmediği, çocukların yaş seviyesine uygun ve onların özdeşlik kurabileceği şekilde farklı özelliklere sahip oldukları anlaşılmaktadır. Kahramanların isimleri, çocuk okurların kolayca telaffuz edebileceği şekilde seçilmiştir. Ana kahramanlar, örnek davranışlar sergilemekte ve geliştirilerek aktarılmıştır. Bu yönleriyle kitabın kahramanları, çocuk okurlar için uygundur. Çocuk kitaplarında mizah ve güldürü unsurlarının yer alması, çocukların ilgisini artıran bir özellik olmasına rağmen, bu kitapta mizah unsurlarının kullanılmadığı düşünülmektedir. Ayrıca, kullanılan kahramanların pek çok masaldan alındığı ve sayıca fazla olduğu görülmektedir. Bu iki özelliği açısından kitabın kahramanları, çocuk okurlar için uygun değildir.

4.10.3 Dil ve Anlatım Açısından Bulgular

Kitabın dil ve anlatımıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-79 *Ay Ne Zaman Gelecek? Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı*

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
51	Çocuk okurun yeni duyabileceği bir sözcük, çocuğun kelime dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmış mı?		*	Kitapta kullanılan kelimelerin tamamının çocuk okurun anlamını bileceği kelimelerden seçilmiş olduğu düşünülmektedir.
52	Çocuk okurun düzeyine göre anlamını bilmekte zorlanabileceği sözcük kullanımı gerektiği kadar yapılmış mı?		*	Kitapta kullanılan kelimelerin tamamının çocuk okurun anlamını bileceği kelimelerden seçilmiş olduğu düşünülmektedir.
53	Kitapta tekerleme ya da ses tekrarlarından yararlanılmış mı?	*		Ses tekrarı olarak ikilemlerden faydalanılmıştır. Kitapta tekerleme yoktur.
54	Kitapta anlatım bozukluğu yapılmamasına özen gösterilmiş mi?	*		Kitapta anlatım bozukluğu yoktur.
55	Kitabın sayfa sayısı çocuk için uygun mu?		*	34 sayfa olan kitabın çocuk okur için fazla sayfa sayısına sahip olduğu tespit edilmiştir.
56	Kitapta yazım yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?		*	Kutup Yıldızı hem küçük hafiflerle hem de "kutupyıldızı" olarak bitişik yazılmıştır. Gök taşı da bitişik olarak "göktası" şeklinde kullanılmıştır.
57	Kitapta noktalama yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?		*	Kitapta kullanılan tırnak içi konuşma cümlesinin sonuna herhangi bir noktalama işareti konulmamıştır. Aynı hatalı kullanım iki kez tekrarlanmıştır.
58	Kitapta sembolik sözcükler kullanılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Sembolik ifadelerle kitapta rastlanamadı.
59	Kitapta aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmemeye gayret edilmiş mi?		*	Kitapta yıldızlar ile birlikte dans eden tavşan çok iyi dans ettiği için gecenin yıldızı ilan edilir. Küçük yaş çocuk okurun anlamakta zorlanacağı mecazlı bir söyleyiş olduğu düşünülmektedir.
60	Kitapta eski sözcüklere yer vermemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta günümüzde kullanılmayan sözcüklere yer verilmemiştir.
61	Kitapta ikilemelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta "çatır çutur, pırıl pırıl, mışıl mışıl, yavaş yavaş" ikilemeleri tespit edilmiştir.
62	Kitapta pekiştirmelere yer verilmiş mi?		*	Kitapta pekiştirme sözcük kullanılmamıştır.
63	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde deyimler kullanılmış mı?	*		Kitapta "uykusu kaçmak, hoşuna gitmek" deyimlerine yer verilmiştir.
64	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde atasözleri kullanılmış mı?		*	Kitapta kullanılan atasözü yoktur.
65	Kitapta çocuğa uygun söz sanatlarına yer verilmiş mi?	*		Kişileştirme ve konuşturma söz sanatları mevcuttur.
66	Kitapta ses taklitlerine yer verilmiş mi?	*		Kitapta "çıtırtı, vıraklamak, çatır çutur" yansıma sözcüklerine yer verilmiştir.
67	Kitapta cümle uzunluklarına dikkat edilmiş mi?		*	Cümleler genellikle 5-6 kelimeden oluşsa da 14 kelimeli cümle de bulunmaktadır.
68	Kitapta betimlemelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta betimlemelere yer verilmiştir. "Her yer karanlık ve çok sessizdi." cümlesi örnek olarak gösterilebilir.
69	Kitap içinde farklı anlatım biçimlerine başvurulmuş mu?	*		Öyküleyici ve betimleyici anlatım tekniklerine yer verilmiştir.
70	Kitapta kullanılan anlatım, aynı bakış açısıyla yapılmış mı?	*		3. tekil kişi ağzından anlatım yapılmıştır.
71	Kitapta devrik cümle kullanılmış mı?	*		Kitapta devrik cümle kullanılmıştır.
72	Kitapta kurallı cümleler, devrik cümlelerden daha fazla mı?	*		2 devrik cümle dışında kurallı cümlelerin kullanıldığı tespit edilmiştir.
73	Türkçede yaygın olarak kullanılmayan yabancı kelimelere yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Yabancı sözcük kullanılmamıştır.

Tablo 4-79’da görüldüğü üzere kitabın, dil ve anlatım açısından incelenen 23 maddeden 15’ine uygun olduğu, 8’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta ses tekrarlarına, ikilemelere, deyimlere, betimlemelere, farklı anlatım tekniklerine, ses taklitlerine ve yeterli sayıda devrik cümlelere yer verilmiştir. Anlatım bozukluğu yapılmamış; sembolik, eskiyen ve yabancı sözcüklere yer verilmemiştir. Kitapta anlatım aynı bakış açısı ile sürdürülmüştür. Bu

özellikler kitabın dil ve anlatım açısından çocuk okura uygun olan özellikleridir. Kitapta çocuk okurun kelime dağarcığını geliştireceği kelimelerin kullanılmadığı düşünülmektedir. Kitabın sayfa sayısının 3-5 yaş arası çocuk okura uygun olmadığı, yazım yanlışı ve noktalama hatası yapıldığı, atasözlerinin kullanılmadığı belirlenmiştir. Kitapta 14 kelimeden oluşan cümlelerin varlığı çocuk okur için cümle uzunluklarının uygun olmadığını göstermektedir. Kitabın bu özellikleri çocuk okur için uygun değildir.

4.10.4 Resimler Açısından Bulgular

Kitabın resimleriyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-80 Ay Ne Zaman Gelecek? Adlı Kitabın Resimleri

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
74	Resimler metindeki betimlemeler ile uyumlu mu?	*		Resimler betimlemeler ile uyumludur.
75	Resimler, çocuk okurun sanatsal gelişimine uygun şekilde tasarlanmış mı?	*		Resimlerde esnek çizgilerin kullanıldığı ve parlak renklerin tercih edildiği görülmektedir.
76	Kitapta resim ile metin oranı gelişime uygun kullanılmış mı?	*		Metin- resim oranına dikkat edilmiştir.
77	Resimler çocuk okur açısından sade anlaşılır mı?	*		Resimlerde gereksiz ayrıntılara yer verilmediği görülmektedir.
78	Resimler birbiri ile bir bütünlük oluşturuyor mu?	*		Resimler bağlantılı olarak ilerlemektedir.
79	Resimler mesaj verebiliyor mu?	*		Resimlerden ay ile tavşanın arkadaşlık kurduğu, birbirlerine destek olduğu çıkarılabilecek mesajlardandır.
80	Resim ile metin uyumlu olarak ilerliyor mu?	*		Resimler metin ile uyumlu olarak ilerlemektedir.
81	Resimler bir bütün olarak öyküyü yansıtabiliyor mu?	*		Anlatılanları resimler bütün olarak yansıtabilmektedir.
82	Resim ile metin arasında çelişki oluşturacak durumlara yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Metinde ayın tavşanı kucasına aldığı ve yavaş yavaş, sessizce yere doğru inmeye başladıkları anlatılır. Bu metnin yer aldığı sayfadaki resimde tavşan Ay'ın kucagında ve uyur vaziyette görünmektedir. Hemen bir sonraki sayfada yer alan metinde Ay ve tavşanı uzaktan gören baykuş kayan bir yıldız gördüğünü sanır. Bu resimde ise tavşan Ay'ın kucagında değil üstünde elinde de parlayan gök taşı vardır. Bir sonraki sayfada ise küçük tavşanın çoktan uyuduğu yazar ve tavşan yine uyur vaziyette Ay'ın kucagında resmedilmiştir. Bu üç sayfanın resimleri birbirleri ile tutarsız ve metin ile çelişki oluşturacak şekildedir.
83	Resimlerin anlatılan olaya açıklayıcı nitelikte mi? Metne katkısını var mı?	*		Ay başta hilal olarak resmedilir. Geceler boyu dolaştıkları metinde verilir fakat ayın dolunaya dönmesi resimler aracılığı ile yansıtılmıştır.
84	Resimler çocuk okurun zihninde metni canlandırabilecek nitelikte mi?	*		Resimlerde hareket unsuru kullanılmıştır. Yıldızın kaydığını ve tavşanın aya kayan yıldızı gösterdiği resim örnek olarak gösterilebilir. Yıldızın arkasında ışık bırakması hareket unsurunun kullanıldığına örnektir.
85	Resimler okuma- yazma bilmeyen çocuk okurların da kitaptan yararlanmasını sağlayacak nitelikte mi?	*		Okuma yazma bilmeyen çocuk okurun resimler ile hikâyeyi tahmin edebileceği düşünülmektedir.
86	Resimlerin çiziminde perspektife dikkat edilmiş mi?	*		Ay ve tavşanın beraberce kasaba sokaklarında dolaştıklarını simgeleyen resimde uzakta bulunan evler yakındakilere göre daha büyük çizilmiştir.

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
87	Resimlerde çocuk okura olumsuz örnek oluşturabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Resimlerde olumsuz örnek oluşturabilecek kullanım yoktur.
88	Resimlerde resmin unsurlarından olan dokuyu yansıtıcı çizim yapılmış mı?	*		Yazarın diğer kitaplarında dokunun çok daha detaylı olarak yansıtıldığı dikkat çekmekte iken bu kitapta ana karakter olan tavşan dâhil olmak üzere dokuyu yansıtıcı çizimin daha az olduğu görülmektedir. Buna rağmen baykuşun tüy yapısı, ağaçların kabuk yapısı gibi bazı çizimlerde doku okuyucu tarafından anlaşılır niteliktedir.
89	Resimlerde kullanılan renklerin kompozisyona uygun kullanılmış mı?	*		Resimlerde kullanılan renklerin kompozisyona uygun olduğu düşünülmektedir.
90	Resimlerde kontur kullanılmış mı?		*	Bazı resimlerde şekil ile aynı renkte ve çok ince bir kontur kullanılsa da genel olarak kontur kullanılmadığı tespit edilmiştir.
91	Resimlerde kullanılan renklerin parlak ve çocuk okur için ilgi çekici mi?	*		Canlı ve çocuk okur için dikkat çekici renklerin kullanıldığı düşünülmektedir.
92	Resimleme iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmış mı?	*		Resimler iki sayfayı kaplayacak şekilde yapılmıştır. Fakat ressam burada farklı bir tekniğe başvurmuştur. Resmin kompozisyonuna uygun olarak bir sayfada zemin olarak lacivert gökyüzü kullanılırken metnin yer aldığı sayfada zemin beyazdır fakat resmin diğer unsurları diğer sayfanın devamlılığı niteliğindedir.

Tablo 4-80’de görüldüğü üzere kitabın, resimler açısından incelenen 19 maddeden 17’sine uygun olduğu, 2’sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Resimlerin metinlerdeki betimlemelere uygun olduğu, çocukların sanatsal gelişimine göre tasarlandığı ve metinle orantılı olduğu belirlenmiştir. Resimlerin, çocuk okuyucu için sade ve anlaşılır olduğu, bütünlük oluşturduğu ve mesaj verebildiği gözlemlenmiştir. Resimler, metinle uyum içinde ilerleyerek öyküyü bütün olarak yansıtmaktadır. Metin ile resimler arasında herhangi bir çelişki bulunmamaktadır. Resimler, olaylara katkı sağlamakta ve çocuk okuyucunun zihninde metni canlandırabilmektedir. Ayrıca, okuma bilmeyen çocuk okuyucuların da kitaptan yararlanmasına olanak tanımaktadır ve olumsuz örneklerden kaçınılmıştır. Resimlerde, dokuyu yansıtan, parlak ve okurun ilgisini çekebilecek renkler kullanılmıştır. Çizimler, iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmıştır. Kitaptaki bu özellikler çocuk okura uygun olan niteliklerdir. Kitapta, küçük yaş grubu çocukların resimleri daha iyi anlaması için kontur çizgileri önerilmesine rağmen kullanılmamıştır. Kitapta bazı resimlerde perspektif kurallarına aykırı kullanımların olduğu görülmektedir. Kitabın bu iki özelliği çocuk okur için uygun değildir.

4.11 Meyveleri Kim Yemiş? ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı: *Meyveleri Kim Yemiş?*

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

1. Baskı Tarihi: Mayıs 2014

İncelenen Baskı ve Tarihi: 5. Baskı Mart 2018 (Oral, 2018).

Basım Yeri: İstanbul

Kitap Editörü: Devrim Çakır

Düzeltili: Filiz Özkan

Sayfa Sayısı: 34

Kitabın Ölçüleri (en* boy): 27*27

Yayınevi Tarafından Belirtilen Yaş Grubu: 3-8 (YKY, 2023).

4.11.1 Biçimsel Açidan Bulgular

Araştırmada kitabın biçimsel özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.11.1.1 Kitap Boyutu ve Cilt

Kitabın boyut ve cildi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-81 *Meyveleri Kim Yemiş? Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi*

S. N.	A. Kitap Boyutu ve Cilt	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
1	Kitabın boyutu çocuk okur için uygun mu? (Kitap çocuğun kolaylıkla taşıyacağı bir büyüklükte mi?)		*	Kitabın en ve boyu 27 cm'dir. Kitabın en olarak fazla olduğu açıldığı zaman özellikle küçük yaş grubu çocuğun kucağında tutmakta zorlanacağı düşünülmektedir.
2	Kitabın cildi dikişli mi?		*	Cildi dikişlidir.
3	Kitabın cildi dağılmaya karşı dayanıklı mı?		*	Dikiş kullanılmış ve kapağa yapıştırılması sağlam bir şekilde yapılmıştır.

Tablo 4-81'de görüldüğü üzere kitabın, kitap boyutu ve cildi açısından incelenen 3 maddeden 2'sine uygun olduğu, 1'ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitabın cildinin incelenmesi sonucunda çocuk okuyucular için uygun olduğu belirlenmiştir. Ancak, boyutlarına bakıldığında kitabın çocuklar için biraz geniş olduğu saptanmıştır. Çocuklar için önerilen kitap boyutlarının en geniş 25*35 cm olarak önerilirken, özellikle 3-5 yaş grubundaki çocukların kitabı kucağında açarak tutmalarının zor olabileceği düşünülmektedir.

4.11.1.2 Kapak ve Kâğıt Cinsi

Kitabın kapak ve kâğıt cinsi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-82 Meyveleri Kim Yemiş? Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
4	Kitabın kapağında hangi yaşa uygun olduğu belirtilmiş mi?		*	Kapakta yaş grubu yazmamaktadır.
5	Kitabın başlığı dikkat çekici ve konuyla ilgili mi?	*		Kitap bahar, yaz, güz ve kış olmak üzere 4 bölümden oluşuyor. Bu bölümlerin içerikleri de birbirinden bağımsız olarak başlıktaki mevsimin meyvesini ve bu meyve ile bir şekilde ilişki kurulan varlığı anlatıdan oluşmaktadır. Hangi mevsimde hangi meyvenin olduğu ve bu meyveyi hangi varlığın yemiş olabileceğinin anlatıldığı kitabın başlığı içerik ile ilişkili olup dikkat çekici olduğu düşünülmektedir.
6	Kapak resmi ilgi çekici mi?	*		Kapakta uzun sakallı ve sakalında kuşların bulunduğu yaşlı bir adam, önünde meyveler ile hayvanların bulunduğu bir sepet resmedilmiş. Kapak resminin ilgi çekici olduğu düşünülmektedir.
7	Kapak işlenecek konuyla ilgili işaretler içeriyor mu?	*		Kapak resmi içerikte yer alan nerdeyse bütün canlıları ve meyveleri barındırması adına konuyla ilgili işaretler içermektedir.
8	Kapakta sırt yazısı bulunuyor mu?	*		Kapakta sırt yazısı mevcuttur.
9	Kitabın kapağı sağlam bir malzemeden üretilmiş mi?	*		Kapak kartondan yapılmıştır. Dayanıklı malzeme kullanılmıştır.
10	Kitabın kapağı kolaylıkla açılabilir biçimde mi?	*		Kapak kolaylıkla açılabilir şekildedir.
11	Kitabın kapağı açıldıktan sonra desteksiz durabilmekte mi?	*		Kitabın kapağı açıldığında desteksiz durabilecek durumdadır.
12	Kitabın kapak yüzeyi, üzerindeki yazı, çizgi ve resimleri net olarak gösteriyor mu?	*		Kitabın kapak yapısı net şekilde resimleri ve yazıları gösterecek niteliktedir.
13	İç kapak mevcut mu?	*		Kitapta iç kapak mevcuttur. Künyenin ve yazarla ilgili bilgilerin yer aldığı tespit edildi.
14	Kitabın künyesi yazılmış mı?	*		İç kapakta künye mevcuttur.
15	Kitapta kullanılan kâğıt türü çocuk okur için uygun mudur?	*		Kullanılan kâğıt kaliteli cinsten kuşe kâğıttır.
16	Kitapta kullanılan kâğıt mat ve ışığı yansıtmayan cinsten mi?	*		Kitapta kullanılan kâğıt mattır ve ışığı yansıtmamaktadır.
17	Kullanılan kâğıt, resimlerin kaliteli çıkmasını sağlayacak ve mürekkebin dağılmasını engelleyecek kalitede mi?	*		Mürekkep ıslak ele de geçmeyecek kalitededir.
18	Kitabın sayfaları çocuk okurun kolaylıkla çevirebileceği nitelikte mi?	*		Kitabın sayfaları kalın olduğu için rahatlıkla çevrilebilir niteliktedir.

Tablo 4-82’de görüldüğü üzere kitabın, kapak ve kâğıt cinsi açısından incelenen 15 maddeden 14’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta kullanılan başlık, hem dikkat çekici hem de konuyla alakalıdır. Kapak resmi, çocuk okuyucuların ilgisini çekecek şekilde tasarlanmış olup içeriğe dair ipuçları vermektedir. Kitabın sırt yazısı bulunmaktadır. Kapak, kalın ve dayanıklı malzemeden yapılmış olup çocukların rahatlıkla açabileceği ve açık halde desteksiz durabilecek özelliklere sahiptir. Kitabın iç kapağı mevcut olup künyesi de yer almaktadır. Kullanılan kâğıt, resimlerin kaliteli görünmesini sağlayan, mürekkebin dağılmasını engelleyen, ışığı yansıtmayan yarı mat bir yapıya sahiptir ve çocukların sayfaları kolayca çevirebileceği kalınlıktadır. Bu özellikler, kitabı çocuk okur için uygun hâle getirmektedir. Ancak, kitabın hangi yaş grubuna hitap ettiğinin belirtilmemesi önemli bir eksikliktir. Kitapların içeriği, hedeflenen yaş grubuna göre değişiklik göstermektedir ve bu bilginin kapakta yer almaması uygun değildir.

4.11.1.3 Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeniyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-83 Meyveleri Kim Yemiş? Adlı Kitabın Sayfa Düzeni

S. N.	C. Sayfa Düzeni	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
19	Kenar boşlukları bırakılmış mı?	*	Resimler tam sayfa yapılsa da metin kenar boşlukları bırakılacak şekilde yerleştirilmiştir.
20	Metin sayfada tek sütun olarak düzenlenmiş mi?	*	Tek sayfada ve tek sütun olarak düzenlenmiştir.
21	Sayfa içinde metin kolay okunması adına zemin ile zıtlık oluşturacak şekilde renklendirilmiş mi?	*	Zemin açık renkli yazılar ise siyahtır. Kolay okunabilir niteliktedir.
22	Satır arası, 1,15 aralığında veya üzerinde olarak tasarlanmış mı?	*	Satır araları 1,15 satır aralığının üstündedir.
23	Metinler sayfa üzerin uygun şekilde yerleştirilmiş mi?	*	Metinler resimsiz alanlarda ve beyaz zemin üzerindedir.
24	Başlıklar ve vurgulanacak kelimeler metinden daha koyu yapılmış mı?	*	Ana başlık ve bölüm başlıkları daha büyük puntolar ile yazılmıştır.
25	Paragraflar arasına en az bir satır olacak şekilde uygun boşluklar bırakılmış mı?	*	Her paragraf yeni bir sayfadadır.
26	Satır uzunlukları çocuk okurun düzeyine uygun mu?	*	17,5 cm olan satırlar mevcuttur.
27	Sayfa düzenindeki öğeler birbiriyle uyumlu mu?	*	Öğeler birbiri ile uyumlu olarak tasarlanmıştır. Sol tarafa metin ve metinle ilgili küçük resimler sağ taraftaki sayfaya da resim yerleştirilmiştir.

Tablo 4-83'te görüldüğü üzere kitabın, sayfa düzeni bakımından incelenen 9 maddeden 8'ine uygun olduğu, 1'ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta, sayfa kenar boşlukları gerektiğinde not almak için yeterlidir. Metin, kolay okunabilirlik açısından tek sütun halinde ve zeminle zıt renkte düzenlenmiştir. Başlıklar ve vurgulanan bölümler daha koyu yazılmıştır. Metinler, sayfada uygun şekilde yerleştirilmiş ve paragraflar arasında en az bir satır boşluk bırakılmıştır. Kitapta, satır aralıkları 1,15'ten fazladır. Sayfa düzenini oluşturan öğeler birbirleriyle uyumludur. Bu özellikler, kitabın sayfa düzeni açısından çocuk okuyucular için uygun olduğunu göstermektedir. Ancak, satır uzunluklarının en fazla 8 cm olması gerekirken, 17,5 cm olduğu görülmektedir. Bu kullanım çocuk okur için uygun olmayan bir durumdur.

4.11.1.4 Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya

Kitabın harfleri, yazı büyüklüğü, mürekkebi ve boyası ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-84 Meyveleri Kim Yemiş? Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası

S. N.	Ç. Harfler- Yazı Büyüklüğü -Mürekkep ve Boya	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
28	Harflerin büyüklüğü çocuk okurun yaşına uygun mu?		*	16 punto ile yazılmıştır.
29	Harfler için seçilen karakter kolay okunabilir mi?	*		Okunaklı süssüz bir yazı karakteri seçilmiştir.
30	Kitapta en fazla iki harf karakteri kullanılmış mı?	*		Başlıkta ve metinde farklı olarak kullanılmış bunun dışında başka yazı tipi kullanılmamıştır.
31	Kullanılan mürekkep ve boya çocuk okura uygun mudur?	*		Boyalar çıkmayacak kalitededir.

Tablo 4-84'te görüldüğü üzere kitabın, harfler, yazı büyüklüğü, mürekkep ve boya açısından incelenen 4 maddeden 3'üne uygun olduğu, 1'ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Harfler için seçilen karakterlerin kolay okunabilir olduğu, kitapta ikiden fazla farklı karakterde harf kullanılmadığı ve kullanılan mürekkep ile boyanın kalitesinin yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Yapılan inceleme ile kitapta kullanılan yazı boyutunun 16 punto olduğu ortaya çıkmıştır. Yayınevinin belirttiğine göre, kitap 3-8 yaş arası çocuklar için tasarlanmıştır. 3-8 yaş

grubundaki çocuklar için önerilen yazı boyutunun 20-24 punto aralığında olduğu göz önüne alındığında, kitapta kullanılan 18 punto yazı boyutu bu yaş grubu için uygun değildir.

4.11.2 İçerik Açısından Bulgular

Araştırmada kitabın içerik özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.11.2.1 Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce

Kitabın konusu, teması, planı ve ana düşüncesi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-85 Meyveleri Kim Yemiş? Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
32	Konu seçimi çocuğun ilgisine uygun mu?	*		Meyveleri ve onları yiyen varlıkları konu alması bakımından okuyucu düzeyinin ilgisine uygundur.
33	Kitapta işlenen konu için olay ve durumlar ile ilgili bir giriş var mı?	*		Mevsimler ile ilgili bölümlerden oluşan kitapta her mevsimin hava olaylarını ele alan bir giriş yapılmıştır.
34	Kitapta işlenen olaylar sebep-sonuç ilişkilerini kuracak bir örgü ile verilmiş mi?	*		Her bölümün anlatısı kendi içinde mantıksal bir örgü ile verilmiştir. Örneğin; kirpinin ektiği bezelyeler kaydırağa dolanır ve kirpi kaydırağı sallayarak bezelyelerin açılması sağlar. Ardından kiri bu bezelyeler ile akşam yemeği yapar. Sebep sonuç ilişkileri kurularak anlatım sağlanmıştır.
35	Kitapta işlenen olaylar ya da durumlar birbiri ile tutarlı mı?	*		Kitapta herhangi bir tutarsızlık yoktur.
36	Konu ele alınırken merak uyandıracak bir kurgu yapılmış mı?	*		Çocuk okurda bu mevsimin başka hangi meyvesinin olduğunu ve bunu kimin yemiş olabileceği sorusunu oluşturabilecek bir kurgu yapıldığı düşünülmektedir.
37	Kitapta evrensel değerlere yer verilmiş mi?	*		Güz bölümünde beyaz sakallı adam ve onun sakalları arasına yuva yapmış kuşlardan bahsedilir. Yaşlı adam bu kuşları sevmekte ve onları incitmemek için dikkatli ve yavaş yürür.
38	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek herhangi bir kullanım yoktur.
39	Ana fikir net bir şekilde anlaşılmakta mıdır?	*		Her mevsimin ayrı meyveleri ve güzellikleri vardır fikrine ulaşılabilir. Bunun yanında Piknikçilerin ortalığı pis bırakmasının doğaya zarar verdiği ve canlıların bundan olumsuz etkilendiği de yardımcı fikir olarak karşımıza çıkmaktadır.
40	Konu temayı vermekte yeterli mi?	*		Mevsimlerin ayrı bölümlerde ele alınması kitabın bütününde her mevsimler temasına uygun görünmektedir.
41	Kitapta işlenen zaman doğrusal ilerliyor mu?	*		Mevsimsel olarak bir sıra izlenmiş ve bu sıra da doğrusal olarak ilerlemektedir.
42	Kitapta kullanılan yer ya da yerler çocuk okurun algılayıcı düzeyde mi?	*		Doğa ortamlarından bahsedilmiştir. Çocuk okurun algılayabileceği düzeyde olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4-85’de görüldüğü üzere kitabın, konu, tema, plan ve ana düşünce açısından incelenen 11 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitapta konu seçiminin çocuğun yaş grubuna uygun yapıldığı, giriş bölümünün olduğu, olayların sebep sonuç ilişkilerine dayandırılarak birbirleri ile tutarlı ve merak uyandıracak şekilde aktarıldığı görülmektedir. Kitabın evrensel değerlere yer verdiği, ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlar barındırmadığı ve ana fikri net biçimde sunabildiği anlaşılmaktadır. Konu seçilen temayı yansıtmakta yeterlidir. İşlenen olaylarda kullanılan zaman doğrusal yerler de çocuk okurun algılayabileceği şekildedir. Kitap bahsedilen bu özellikler açısından çocuk okur için uygundur.

4.11.2.2 Kahramanlar:

Kitabın kahramanlarıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-86 Meyveleri Kim Yemiş? Adlı Kitabın Kahramanları

S. N.	B. Kahramanlar	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
43	Kahramanlar aşırı idealize edilmekten kaçınılmış mı?	*		Her sayfanın ayrı bir kahramanı vardır ve aşırı idealize edilen bir kahraman yoktur.
44	Karakter seçimi çocuk okurun yaş düzeyine uygun, özdeşlik kurabileceği nitelikte mi?	*		Kahramanlar çocukların özdeşlik kurabileceği düzeydedir.
45	Kitapta birbirinden farklı nitelikleri olan karakterlere yer verilmiş mi?	*		Örneğin bukalemun çevreye karşı duyarlıdır, pis olmasından etkilenir. Yaşlı adam kuşları çok sever onlara karşı hassas davranır.
46	Kitapta çocuk okur için komik sayılabilecek ve onları eğlendirecek öğelere yer verilmiş mi?	*		İlk sayfada balıklar dut ağacı altındaki havuzdan sıçrayıp düşen dutları yakalamaya çalışırlar. Balıkların büyükannesi balıklara seslenir "Hadi artık içeri girin ıslanıp hasta olacaksınız." Suyun içinde yaşayan balıkların yağmurdan ıslanmaları he ne kadar mantığa aykırı olsa da yazarın bunu güldürü ögesi olarak kullanmış olabileceği düşünülmektedir. Bir bölümde limon ağacına çıkan fillerden bahsedilir. Fiiller dal kırılınca üçü birden altlarında bulunan Kır Lokantası'nın bütün bardakları ve tabakları kırılır. Bu durumda çocuk okur açısından güldürü olarak düşünülebilir.
47	Kitap içinde büyüyüp gelişen karakter var mı?	*		Kitaptaki kişiler her sayfada değişmektedir. Her sayfa yeni bir anlatıdır.
48	Ana kahraman örnek davranış sergileyebilecek tipte mi?	*		Kitapta ana kahraman mevcut değildir. Her sayfada ayrı kahramanlar mevcut olmaklar birlikte örnek davranışlar sergileyen kahramanlar mevcuttur.
49	Kullanılan kahramanların isimleri çocuğun rahatça ifade edebileceği şekilde belirlenmiş mi?	*		Kullanılan kahraman isimleri hayvanların isimleri olup çocuk okurun rahatlıkla telaffuz edebileceği düşünülmektedir.
50	Kahraman sayısı ideal sayıda tutulmuş mu?	*		Kitabın mevsimleri ele alan dört ana bölümü kendi içinde dörder anlatıdan oluşmaktadır. Bu anlatılarda ise ayrı ayrı kahramanlar vardır. Balıklar, örümcek, yusufçuk, arılar, kirpiler, jibon, fare, kurbağa, bukalemun, fil, yaşlı adam, kuşlar, şişman kurbağa, Ay, hüthüt kuşu, sincap, ayı, tavşan olarak sıralanan kahramanlar çocuk okur için sayıca fazla olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4-86’da görüldüğü üzere kitabın, kahramanlar açısından incelenen 8 maddeden 6’sına uygun olduğu, 2’sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta kullanılan kahramanların aşırı idealize edilmediği, çocuk okurların özdeşlik kurabileceği şekilde seçildiği, karakterlerin birbirinden farklı özelliklere sahip olduğu ve kitabın içinde gelişen kahramanların yer aldığı görülmektedir. Ana kahramanın örnek davranışlar sergileyebilecek nitelikte olduğu, kahraman isimlerinin çocukların rahatça telaffuz edebileceği şekilde seçildiği düşünülmektedir. Bu yönleriyle kitap, çocuk okurlar için uygundur. Ancak, çocuk kitaplarında mizah unsurlarının kullanılması önerilse de, bu kitapta mizah ve güldürü öğelerine rastlanmamaktadır. Kitapta kullanılan kahraman sayısının çocuk okur için fazla düşünülmektedir. Kitap bu açılarından çocuk okurlar için uygun değildir.

4.11.3 Dil ve Anlatım Açısından Bulgular

Kitabın dil ve anlatımıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-87 Meyveleri Kim Yemiş? Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
51	Çocuk okurun yeni duyabileceği bir sözcük, çocuğun kelime dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmış mı?	*		İliştirmek iki farklı sayfada ve cümlede kullanılmış ve resimler ile desteklenmiştir. Hüthüt kuşu ve jibon da çocukların yeni duyabileceği hayvan türleri olup bunlar da resimler ile desteklenmiştir.
52	Çocuk okurun düzeyine göre anlamını bilmekte zorlanabileceği sözcük kullanımı gerektiği kadar yapılmış mı?	*		Kitapta kullanılan "iliştirmek, jibon, hüthüt kuşu" kelimelerinin çocuk okurun yeni duymuş olabileceği kelimeler olduğu düşünülmekte olup sayı olarak ideal olduğu düşünülmektedir.
53	Kitapta tekerleme ya da ses tekrarlarından yararlanılmış mı?	*		Kitapta taplamış toplamış, dolaşmış dolaşmış, vızıldamış vızıldamış” ses tekrarlarından faydalanılmıştır.
54	Kitapta anlatım bozukluğu yapılmamasına özen gösterilmiş mi?	*		Anlatım bozukluğu yoktur.
55	Kitabın sayfa sayısı çocuk için uygun mu?		*	Kitabın 34 sayfa olması çocuk okurun için fazla sayfa sahip olduğunu göstermektedir.
56	Kitapta yazım yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta yazım yanlışı yoktur.
57	Kitapta noktalama yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta noktalama hatası yoktur.
58	Kitapta sembolik sözcükler kullanılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Sembolik sözcük kullanılmamıştır.
59	Kitapta aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmemeye gayret edilmiş mi?		*	"Bezelye ayıklamak çocuk oynucağıymış." Burada mecazlı bir söyleyiş kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu kullanımın özellikle 3-5 yaş arası çocuk okurun algılamakta güçlük çekeceği düşünülmektedir.
60	Kitapta eski sözcüklere yer vermemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta günümüzde kullanılmaya sözcükler yoktur.
61	Kitapta ikilemelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta "uzun uzun, patır patır, pırl pırl, salkım salkım, tek tük, kıtır kıtır" ikilemleri tespit edilmiştir.
62	Kitapta pekiştirmelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta pekiştirme olarak "sırılsıklam" kullanılmıştır.
63	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde deyimler kullanılmış mı?	*		Kitapta "düşünüp taşınmak" deymi tespit edilmiştir.

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
64	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde atasözleri kullanılmış mı?		*	Kitapta kullanılan atasözü yoktur.
65	Kitapta çocuğa uygun söz sanatlarına yer verilmiş mi?	*		"Su damlaları ağız üstünde inci kolye gibi duruyordu." cümlesinde benzetme sanatına başvurulmuş. Fare konuşturularak konuşurma ve kişileştirme sanatlarına yer verilmiştir.
66	Kitapta ses taklitlerine yer verilmiş mi?	*		Kitapta "çatırt, patır patır, ktır ktır, vızıldamak" yansımalarının kullanıldığı tespit edilmiştir.
67	Kitapta cümle uzunluklarına dikkat edilmiş mi?		*	15 kelimededen oluşan cümlelerin olduğu tespit edilmiştir.
68	Kitapta betimlemelere yer verilmiş mi?	*		Örneğin: Kardan adam betimlenirken: " Zeytinden gözleri, havuçtan burnu ve fındıktan düğmeleri varmış." ifadeleri kullanılmıştır. Betimleyici ve öyküleyici anlatıma başvurulmuştur.
69	Kitap içinde farklı anlatım biçimlerine başvurulmuş mu?	*		
70	Kitapta kullanılan anlatım, aynı bakış açısıyla yapılmış mı?	*		3. kişi ağzından anlatıma başvurulmuştur.
71	Kitapta devrik cümle kullanılmış mı?		*	Kitapta devrik cümle yoktur.
72	Kitapta kurallı cümleler, devrik cümlelerden daha fazla mı?	*		Kitapta devrik cümle tespit edilmedi. Cümlelerin tamamının kurallı olduğu tespit edildi.
73	Türkçede yaygın olarak kullanılmayan yabancı kelimelere yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Yabancı sözcüklere yer verilmemiştir.

Tablo 4-87’de görüldüğü üzere kitabın, dil ve anlatım açısından incelenen 23 maddeden 18’ine uygun olduğu, 5’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitabın çocuk okurun kelime dağarcığını geliştirecek şekilde yeterli sayıda yeni öğrenilmiş olabilecek kelimeye yer verdiği belirlenmiştir. Kitapta ses tekrarları, ikilemeler, pekiştirmeler, deyimler, söz sanatları, ses taklitleri, betimlemeler kullanılmıştır. Anlatım bozukluğu, yazım ve noktalama yanlışları yapılmamış, sembolik ifadeler, yabancı sözcüklere, kullanımı eskiyen kelimelere yer verilmemiştir. Kitabın anlatıcı bakış açısı 3 kişi olup aynı bakış açısı ile anlatım devam etmiştir. Çocuk okur için kitabın bu özellikleri uygundur. Kitapta sayfa sayısının 3-5 yaş arası çocuk okura uygun olmadığı, aşırı mecazlı söyleyişlere yer verildiği, atasözlerinin kullanılmadığı, devrik cümlelerin olmadığı görülmektedir. Kitapta 15 kelimededen oluşan cümlelerin varlığı çocuk okur için cümle uzunluklarının uygun olmadığını göstermektedir. Anlatım açısından farklı bakış açılarından yararlanılmamıştır. Kitabın dil ve anlatım açısından bu özellikleri çocuk okur için uygun değildir.

4.11.4 Resimler Açısından Bulgular

Kitabın resimleriyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-88 Meyveleri Kim Yemiş? Adlı Kitabın Resimleri

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
74	Resimler metindeki betimlemeler ile uyumlu mu?	*		Betimlemeler ile resimler uyumludur. Örümceğin ördüğü ağın üstünde su damlalarının kolye gibi durduğunun anlatıldığı bölümde resimde bunu doğrudan göstermektedir.
75	Resimler, çocuk okurun sanatsal gelişimine uygun şekilde tasarlanmış mı?	*		Esnek çizgiler ve parlak renklerin kullanıldığı görülmektedir.
76	Kitapta resim ile metin oranı gelişime uygun kullanılmış mı?	*		Kitapta resim- metin oranına dikkat edilmiştir.
77	Resimler çocuk okur açısından sade anlaşılır mı?	*		Resimler sade ve anlaşılırdır.
78	Resimler birbiri ile bir bütünlük oluşturuyor mu?	*		Resimler anlatımda her sayfa farklı bir anlatıya sahip olmasından dolayı birebir bağlantılı olmasa da anlatının yapıldığı bölümün mevsimi ile bağlantılıdır.
79	Resimler mesaj verebiliyor mu?	*		Resimlerde mesajlar vardır. Örneğin insanların piknik sonrası ortalığa attığı çöplerin ne kadar kötü görüldüğü resmedilmiştir.
80	Resim ile metin uyumlu olarak ilerliyor mu?	*		Resimler metin ile uyumlu olarak ilerlemektedir.
81	Resimler bir bütün olarak öyküyü yansıtabiliyor mu?	*		Resimler ilgili bölümün öyküsünü net bir biçimde yansıtabilmektedir.
82	Resim ile metin arasında çelişki oluşturacak durumlara yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Çelişkili bir durum yoktur.
83	Resimlerin anlatılan olaya açıklayıcı nitelikte mi? Metne katkısını var mı?	*		Jibon, hüthüt kulu gibi hayvanları ya da bazı meyveleri bilmeyen çocuklar resimler sayesinde bunları öğrenebilecektir.
84	Resimler çocuk okurun zihninde metni canlandırabilecek nitelikte mi?	*		Resimlerde hareket ögesinden faydalanılmıştır. İlk resimde havuzdan sıçrayarak düşen dutları yemeye çalışan balıkların hareketliliği okurun zihninde canlandırma yapabileceği niteliktedir. Diğer resimlerde de bu şekilde hareket ögesinden faydalanılmıştır.
85	Resimler okuma- yazma bilmeyen çocuk okurların da kitaptan yararlanmasını sağlayacak nitelikte mi?	*		Okuma yazma bilmeyen çocuk okur resimlerden hareketle metni tahmin edebilir ve resimler aracılığı ile kitaptan faydalanabilir.
86	Resimlerin çiziminde perspektife dikkat edilmiş mi?	*		Örneğin ağın ortasında çizilen örümceğe yakın olan ağlar daha ince ve küçük iken bakış açısına yaklaştıkça ağların kalınlığı artmakta ve büyümektedir. Yine bakış açısına yakın olduğu anlaşılan hüthüt kuşu arka planda ve uzakta kalan evlerden daha büyük olarak çizilerek perspektif sağlanmıştır. Son resimde de tavşan bakış açısına en yakın varlıktır. Daha uzakta çizilen kardan adam ve ondan da uzakta çizilen evler perspektife dikkat edilerek çizilmiştir. Resimlerde olumsuz bir örnek yoktur.
87	Resimlerde çocuk okura olumsuz örnek oluşturabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		
88	Resimlerde resmin unsurlarından olan dokuyu yansıtıcı çizim yapılmış mı?	*		Örneğin hüthüt kuşunun tüy yapısı, kestanelerin kabuğundaki tüyler, sincabın tüy şekli gibi çizimlerin hemen hepsinde dokuyu yansıtıcı bir kullanım dikkat çekmektedir.
89	Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygun kullanılmış mı?	*		Mevsimlerin bölüm bölüm verildiği görülmektedir. Her bölümün resimleri o mevsim ile uyumlu renk tonlarını ve figürlerini içermektedir. Kompozisyon ile uyumludur.
90	Resimlerde kontur kullanılmış mı?	*		Resimlerin bazılarında şekil ile aynı renge sahip ince bir kontur vardır. Genelinde kontur kullanılmamıştır.
91	Resimlerde kullanılan renkler parlak ve çocuk okur için ilgi çekici mi?	*		Kullanılan renklerin parlak ve çocuk okurlar için ilgi çekici olduğu düşünülmektedir.
92	Resimleme iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmış mı?	*		Resimler bir sayfaya çizilmiştir. Metnin yer aldığı diğer sayfada ise metinle ilgili küçük resimlere yer verildiği görülmektedir.

Tablo 4-88’de görüldüğü üzere kitabın, resimler açısından incelenen 19 maddeden 17’sine uygun olduğu, 2’sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Resimlerin metinlerdeki

tasvirlerle uygun olduğu, çocuğun sanatsal gelişimine uygun şekilde tasarlandığı, metinle orantılı olduğu ve çocuk okuyucu için sade ve anlaşılır olduğu tespit edilmiştir. Resimlerin birbirleriyle bütünlük sağladığı, mesaj verebildiğı ve metinle uyumlu bir şekilde ilerlediğı görölmektedir. Resimlerin öyküyü bütün olarak yansıtmaması ve metinle çelişmemesi, anlatılan olaya katkı sağlamaması, çocuk okuyucunun zihninde metni canlandırması ve okuma bilmeyen çocuk okuyucuların da kitaptan yararlanmasını sağlamaması dikkat çekmektedir. Perspektif kurallarına uyulmuş ve çocuk okuyuculara olumsuz örnek teşkil edecek kullanımlardan kaçınılmıştır. Resimlerde dokuyu yansıtan çizimler ile canlı ve dikkat çekici renkler tercih edilmiştir. Kitabın resimler açısından bu özellikleri çocuk okura uygundur.

Kitapta, küçük yaş grubundaki çocukların resimleri daha net görebilmesi için önerilen kontur yer almamaktadır. Kitapta bazı resimler iki sayfayı kapsayacak şekilde çizilse de tek sayfa çizilen resimlerin olduğu görölmektedir. Kitabın bu iki özelliğı resimler açısından çocuk okur için uygun değildir.

4.12 Yağmurlu Bir Gün ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı: *Yağmurlu Bir Gün*

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

1. Baskı Tarihi: Ekim 2014

İncelenen Baskı ve Tarihi: 1. Baskı Ekim 2014 (Oral, 2014).

Basım Yeri: İstanbul

Kitap Editörü: Filiz Özdem

Sayfa Sayısı: 26

Kitabın Ölçüleri (en* boy): 27*27

Yayınevi Tarafından Belirtilen Yaş Grubu: 3-8 (YKY, 2023).

4.12.1 Biçimsel Açıdan Bulgular

Araştırmada kitabın biçimsel özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.12.1.1 Kitap Boyutu ve Cilt

Kitabın boyut ve cildi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-89 Yağmurlu Bir Gün Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi

S. N.	A. Kitap Boyutu ve Cilt	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
1	Kitabın boyutu çocuk okur için uygun mu? (Kitap çocuğun kolaylıkla taşıyacağı bir büyüklükte mi?)		*	Kare şeklindeki kitabın en olarak uzun olduğu tespit edilmiştir. 27cm * 27 cm ölçülerindedir.
2	Kitabın cildi dikişli mi?		*	Cildi dikişlidir.
3	Kitabın cildi dağılmaya karşı dayanıklı mı?		*	Dikiş kullanılmış ve kapağa yapıştırılması sağlam bir şekilde yapılmıştır.

Tablo 4-89’da görüldüğü üzere kitabın, kitap boyutu ve cildi açısından incelenen 3 maddeden 2’sine uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitap cilt olarak incelendiğinde çocuk okur için uygun bulunmuştur. Ancak, kitabın boyutları değerlendirildiğinde çocuklar için fazla geniş olduğu tespit edilmiştir. Çocuklar için kitap ölçüleri için ideal aralığın 25*35 cm olarak ifade edilmektedir. Bu ölçüler özellikle 3-5 yaş arası çocukların kitabı kucağında rahatça açıp tutmaları için önemlidir.

4.12.1.2 Kapak ve Kâğıt Cinsi

Kitabın kapak ve kâğıt cinsi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-90 Yağmurlu Bir Gün Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
4	Kitabın kapağında hangi yaşa uygun olduğu belirtilmiş mi?		*	Kapakta yaş grubu yazmamaktadır.
5	Kitabın başlığı dikkat çekici ve konuyla ilgili mi?		*	Kitapta dışarısı yağmurlu olduğu için odasında hayaller kurarak oyun oynayan Cem’i ve onun hayallerinde bulunduğu kahramanlar ele alınmıştır. Yağmurlu bir günde evde çocukların nasıl hayali oyunlar oynayabileceği anlatılması anlamında konuyla ilgili ve dikkat çekici bir başlık kullanılmıştır.
6	Kapak resmi ilgi çekici mi?		*	Yağan yağmurdan ağacın altına saklanmış kuşlar ve penceresinden yağan yağmuru seyreden bir çocuğun çizildiği evin resmedildiği ön kapak, arka kapakta ise bu çocuğun çeşitli hayvan kostümleri giymiş küçük resimlerinin yer aldığı görülmektedir. Çocuk okur açısından merak uyandırıcı nitelikte olduğu düşünülmektedir.

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
7	Kapak işlenecek konuyla ilgili işaretler içeriyor mu?	*	Ön kapakta yağmurun ve evde duran çocuğun arkada kapakta ise hayvan kostümleri ile bu çocuğun resmedilmesi kapak resimlerinin işlenecek konu ile ilgili işaretler içerdiğini göstermektedir.
8	Kapakta sırt yazısı bulunuyor mu?	*	Kapakta sırt yazısı mevcuttur.
9	Kitabın kapağı sağlam bir malzemeden üretilmiş mi?	*	Kapak kartondan yapılmıştır. Dayanıklı malzeme kullanılmıştır.
10	Kitabın kapağı kolaylıkla açılabilir biçimde mi?	*	Kapak kolaylıkla açılabilir şekildedir.
11	Kitabın kapağı açıldıktan sonra desteksiz durabilmekte mi?	*	Kitabın kapağı açıldığında desteksiz durabilecek durumdadır.
12	Kitabın kapak yüzeyi, üzerindeki yazı, çizgi ve resimleri net olarak gösteriyor mu?	*	Kitabın kapak yapısı net şekilde resimleri ve yazıları gösterecek niteliktedir.
13	İç kapak mevcut mu?	*	Kitapta iç kapak mevcuttur. Künyenin ve yazarla ilgili bilgilerin yer aldığı tespit edildi.
14	Kitabın künyesi yazılmış mı?	*	İç kapakta künye mevcuttur.
15	Kitapta kullanılan kâğıt türü çocuk okur için uygun mudur?	*	Kullanılan kâğıt kaliteli cinsten kuşe kâğıttır.
16	Kitapta kullanılan kâğıt mat ve ışıltı yansıtmayan cinsten mi?	*	Kitapta kullanılan kâğıt mattır ve ışıltı yansıtmamaktadır.
17	Kullanılan kâğıt, resimlerin kaliteli çıkmasını sağlayacak ve mürekkebin dağılmasını engelleyecek kalitede mi?	*	Mürekkep ıslak ele de geçmeyecek kalitededir.
18	Kitabın sayfaları çocuk okurun kolaylıkla çevirebileceği nitelikte mi?	*	Kitabın sayfaları kalın olduğu için rahatlıkla çevrilebilir niteliktedir.

Tablo 4-90’da görüldüğü üzere kitabın, kapak ve kâğıt cinsi açısından incelenen 15 maddeden 14’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta kullanılan başlık hem ilgi çekici hem de konuyla ilişkilidir. Kapak resmi, çocuk okurun ilgisini çekmek üzere tasarlanmış ve kitabın içeriğine dair ipuçları sunmaktadır. Kitabın sırt yazısı mevcuttur. Kapak, kalın ve dayanıklı bir malzemeden yapılmış olup, çocukların kolayca açabileceği ve açıldığında destek gerektirmeden durabilecek şekilde tasarlanmıştır. İç kapak ve künye bilgileri kitapta mevcuttur. Kitapta kullanılan kâğıt türü, resimlerin kaliteli görünmesini sağlayan, mürekkebin dağılmasını önleyen, ışıltı yansıtmayan ve yarı mat özelliklere sahiptir. Ayrıca, çocukların sayfaları kolayca çevirebileceği kalınlıktadır. Bu özellikler, kitabı çocuk okuyucular için uygun hâle getirmektedir. Ancak kitabın hangi yaş grubuna hitap ettiğinin belirtilmemesi bir eksikliktir. Kitapların içeriği, hedeflenen yaş grubuna göre farklılık gösterdiği için, bu bilginin kapakta yer alması önemlidir.

4.12.1.3 Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeniyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-91 Yağmurlu Bir Gün Adlı Kitabın Sayfa Düzeni

S. N.	C. Sayfa Düzeni	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
19	Kenar boşlukları bırakılmış mı?	*		Sayfa kenar boşlukları bırakılmıştır.
20	Metin sayfada tek sütun olarak düzenlenmiş mi?		*	Kitabın tamamında tek sütun olmasına rağmen bir sayfada bunun dışına çıkmıştır. Ancak bu sayfadaki resimler birbirinden farklı olup metin resimlerin altına yazılmıştır. Cemin oyun oynadığı resmin üstüne "cem o gün oyun oynarken çok eğlendi." yazılmıştır. Aynı sayfada kuzu kostümüyle çizilen Cem'in altında "Kuzular gibi meledi," diğer sayfada kedi kostümüyle çizilen resmin yanına "kedi gibi miyavladı" ve kurbağa kostümüyle çizilen Cem'in yan tarafında ise "kurbağalar gibi vırakladı." yazmaktadır. Bu sayfalarda tek sütun kullanılmamış olsa da resimle ilgili kısa metinlere yer verilmesi çocuk okurun dikkatini dağıtmayacağını düşündürmektedir.
21	Sayfa içinde metin kolay okunması adına zemin ile zıtlık oluşturacak şekilde renklendirilmiş mi?	*		Metinler beyaz zemin üzerine siyah olarak yazılmıştır.
22	Satır arası, 1,15 aralığında veya üzerinde olarak tasarlanmış mı?	*		1,15 satır aralığından fazla boşluk vardır.
23	Metinler sayfa üzerin uygun şekilde yerleştirilmiş mi?	*		Metinler boş alanlara uygun biçimde yerleştirilmiştir.
24	Başlıklar ve vurgulanacak kelimeler metinden daha koyu yapılmış mı?	*		Dış ve iç kapakta başlıklar daha büyük punto ile kalın yazılmıştır.
25	Paragraflar arasına en az bir satır olacak şekilde uygun boşluklar bırakılmış mı?	*		Her paragraf yeni bir sayfaya yazılmıştır.
26	Satır uzunlukları çocuk okurun düzeyine uygun mu?		*	12 cm uzunluğunda satırlar mevcuttur.
27	Sayfa düzenindeki öğeler birbiriyle uyumlu mu?	*		Sayfa düzeninde öğeler birbiri ile uyumludur.

Tablo 4-91’de görüldüğü üzere kitabın, sayfa düzeni bakımından incelenen 9 maddeden 7’sine uygun olduğu, 2’sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta, gerektiğinde not almak için yeterli sayfa kenar boşlukları bırakılmıştır. Metin, kolay okunabilecek şekilde zeminle zıt renklerde düzenlenmiştir. Başlıklar ve vurgulanacak bölümler metne göre daha koyu yazılmıştır. Metinler sayfada uygun şekilde yerleştirilmiş ve paragraflar arasında en az bir satır boşluk bırakılmıştır. Kitapta satır aralıkları 1,15'ten fazladır. Sayfa düzenindeki öğeler birbirleriyle uyumludur. Bu özellikler, kitabın çocuk okuyucular için uygun olduğunu göstermektedir. Çocuk kitaplarında metnin kolay okunması için tek sütun olması önerilirken birden fazla sütun olarak görünen cümleler mevcuttur. Bu cümleler kitabın o bölümünde resimlerin altlarına yerleştirilmiş ve çocuk okurun dikkatini dağıtmayacak şekilde öğretici olarak kullanılmıştır. Bu bakımdan tek sütun olmasa da çocuk okur için uygun bir kullanım olduğu düşünülmektedir. Fakat satır uzunlukları 3-8 yaş aralığına hitap eden kitaplarda en fazla

8 cm olması gerekirken, kitapta 12 cm olan satırlar kullanılmıştır. Bu özelliğin çocuk okur için uygun olmayan bir kullanım olduğu düşünülmektedir.

4.12.1.4 Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya

Kitabın harfleri, yazı büyüklüğü, mürekkebi ve boyası ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-92 Yağmurlu Bir Gün Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası

S. N.	Ç. Harfler- Yazı Büyüklüğü -Mürekkep ve Boya	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
28	Harflerin büyüklüğü çocuk okurun yaşına uygun mu?		*	Metin 15 punto ile yazılmıştır.
29	Harfler için seçilen karakter kolay okunabilir mi?	*		Okunaklı süssüz bir yazı karakteri seçilmiştir.
30	Kitapta en fazla iki harf karakteri kullanılmış mı?	*		Başlıkta ve metinde farklı olarak kullanılmış bunun dışında başka yazı tipi kullanılmamıştır.
31	Kullanılan mürekkep ve boya çocuk okura uygun mudur?	*		Boyalar çıkmayacak kalitededir.

Tablo 4-92’de görüldüğü üzere kitabın, harfler, yazı büyüklüğü, mürekkep ve boya açısından incelenen 4 maddeden 3’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta tercih edilen yazı karakteri sade ve okunaklı olup, başlıklar dışında başka bir yazı tipi kullanılmamıştır. Mürekkep ve boya el ile temas edildiğinde dağılmayacak kalitededir. Kitaptaki bu özellikler, çocuk okurlar için uygundur. Çocuk kitaplarında önemli olan bir diğer özellik yazı büyüklüğüdür. Yayınevinin belirttiğine göre, kitap 3-8 yaş arası çocuklar için tasarlanmıştır, fakat kullanılan punto 15’dir. Bu yaş grubundaki çocuklar için en az 20-24 punto aralığında yazı boyutu önerilmektedir. Dolayısıyla, yazı büyüklüğü çocuk okurlar için uygun değildir.

4.12.2 İçerik Açısından Bulgular

Araştırmada kitabın içerik özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.12.2.1 Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce

Kitabın konusu, teması, planı ve ana düşüncesi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-93 Yağmurlu Bir Gün Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
32	Konu seçimi çocuğun ilgisine uygun mu?	*	Yağmurlu bir günde hayal kuran bir çocuğun hayallerindeki hayvanlar ile oynadığı oyunların anlatılması konunun çocuk okurun ilgisine uygun olduğunu göstermektedir.
33	Kitapta işlenen konu için olay ve durumlar ile ilgili bir giriş var mı?	*	Yağmurun nasıl yağdığını ve Cem'in bu sırada yağmurun yağışını izlediğini anlatan bir giriş yapılmıştır.
34	Kitapta işlenen olaylar sebep-sonuç ilişkilerini kuracak bir örgü ile verilmiş mi?	*	Metinde olayların örgüsü sebep- sonuç ilişkileri ile kurulmuştur. Örneğin: Yağmurun yağmasından ve rüzgârın esmesinden dolayı söğüt ağacı sallanmakta kuşlar yaprakların arasına saklanmaktadır.
35	Kitapta işlenen olaylar ya da durumlar birbiri ile tutarlı mı?	*	Kitapta tutarsızlık yoktur.
36	Konu ele alınırken merak uyandıracak bir kurgu yapılmış mı?	*	Merak uyandıracak bir kurgu yapıldığı düşünülmektedir. Ana kahramanın hangi hayvan ile oyun oynayacağı merak uyandıracak şekilde aktarılmıştır.
37	Kitapta evrensel değerlere yer verilmiş mi?	*	Hayvanlara karşı duyulan sevgi ön plana çıkmaktadır.
38	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek bir kullanım yoktur.
39	Ana fikir net bir şekilde anlaşılmakta mıdır?	*	Hayaller kurarak oyunlar oynayabiliriz mesajı verilmiştir.
40	Konu temayı vermekte yeterli mi?	*	Hayvanlara duyulan sevgi ve hayal kurmanın verdiği mutluluk temalarını aktarabilen bir konu seçimi yapılmıştır.
41	Kitapta işlenen zaman doğrusal ilerliyor mu?	*	Anlatım günün akşamdan önceki vakitlerinde başlar daha sonra akşam olur ve annesi yemeğe çağırır. Sonrasında ise gece olur ve Cem yatağında uyur. Doğrusal olarak ilerlemektedir.
42	Kitapta kullanılan yer ya da yerler çocuk okurun algılayıcı düzeyde mi?	*	Olaylar evde ve çocuğun hayalleri ise hayvanların yanında geçmektedir.

Tablo 4-93'te görüldüğü üzere kitabın, konu, tema, plan ve ana düşünce açısından incelenen 11 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitapta, çocukların ilgisini çekecek bir konu seçilmiş, giriş bölümü ile konu anlatılmaya başlanmış ve olaylar sebep-sonuç ilişkisi içinde verilmiştir. Olayların birbirleriyle uyumlu olduğu, merak uyandıran bir kurgu oluşturulduğu ve evrensel değerlere yer verildiği görülmektedir. Ana fikrin açıkça belirtildiği, konunun temayı yansıtmakta yeterli olduğu, ayrımcılığa neden olabilecek ifadelerden kaçınıldığı, zamanın doğrusal olarak aktarıldığı ve mekânların çocuk okurun anlayabileceği seviyede olduğu belirlenmiştir. Kitap, konu, ana fikir, plan ve tema açısından gerekli tüm nitelikleri karşılamakta olup, bu özellikler bakımından çocuk okurlar için uygundur.

4.12.2.2 Kahramanlar:

Kitabın kahramanlarıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-94 Yağmurlu Bir Gün Adlı Kitabın Kahramanları

S. N.	B. Kahramanlar	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
43	Kahramanlar aşırı idealize edilmekten kaçınılmış mı?	*	Aşırı idealize edilen bir kahraman yoktur.
44	Karakter seçimi çocuk okurun yaş düzeyine uygun, özdeşlik kurabileceği nitelikte mi?	*	Hayali oyunları oynayan çocuklar için özdeşlik kurabilecek bir kahraman seçilmiştir.
45	Kitapta birbirinden farklı nitelikleri olan karakterlere yer verilmiş mi?	*	Birbirinden farklı fiziki özellikteki hayvanlara yer verilmiştir.
46	Kitapta çocuk okur için komik sayılabilecek ve onları eğlendirecek öğelere yer verilmiş mi?	*	Cem'in hayalindeki hayvanlar ile oynadığı oyunlar çocuk okur açısından güldürücü olacağı düşünülmektedir.
47	Kitap içinde büyüyüp gelişen karakter var mı?	*	Cem'in hayal dünyası geliştirilerek aktarılmıştır
48	Ana kahraman örnek davranış sergileyebilecek tipte mi?	*	Ana kahraman gerektiğinde hayal kurabilen, kendi kendine oyunlar oynayabilen, hayalinde hayvanlara yardım eden bir kahraman olarak örnek davranışları vardır.
49	Kullanılan kahramanların isimleri çocuğun rahatça ifade edebileceği şekilde belirlenmiş mi?	*	Ana kahraman Cem ve onun hayalinde oynadığı hayvanlar vardır. Bu hayvanlar tür isimleri ile kullanılmış ve zor telaffuz edilebilecek bir isme yer verilmemiştir.
50	Kahraman sayısı ideal sayıda tutulmuş mu?	*	Cem hayallerinde her defasında farklı hayvanlar ile birlikte oyunlar oynamaktadır. Ana kahramana ek olarak kitapta ismi geçen ve Cem'in hayali oyunlar oynadığı hayvanlar şu şekildedir: arı, tavşan, tilki, geyik, kirpi, sincap, timsah, su aygırı, fil, boa yılanı, papağan, maymun, ayı, penguen, kuzu, kedi, kurbağa, kurt. 18 hayvana yer verilmesinin özellikle küçük yaş çocuk okur için fazla olabileceği düşünülmektedir.

Tablo 4-94'te görüldüğü üzere kitabın, kahramanlar açısından incelenen 8 maddeden 7'sine uygun olduğu, 1'ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitaptaki kahramanların aşırı idealize edilmediği, farklı özelliklere sahip oldukları ve çocuk okurların rahatça telaffuz edebileceği isimlerden seçtikleri belirlenmiştir. Ayrıca, ana kahramanın gelişim gösterdiği ve örnek davranışlar sergilediği, bu sayede çocuk okurların kolayca özdeşlik kurabileceği niteliklere sahip olduğu görülmüştür. Kitapta mizah ve güldürü unsurlarının yer aldığı düşünülmektedir. Bu açılarından kitabın kahramanları çocuk okurlar için uygundur. Kitapta

kullanılan kahraman sayısının fazla olduğu düşünülmektedir. Kitap kahraman sayısı bakımından çocuk okur için uygun değildir.

4.12.3 Dil ve Anlatım Açısından Bulgular

Kitabın dil ve anlatımıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-95 Yağmurlu Bir Gün Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
51	Çocuk okurun yeni duyabileceği bir sözcük, çocuğun kelime dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmış mı?	*		Eğrelti otu, boa yılanı, söğüt ağacı gibi kelimeler çocuk okurun yeni duymuş olabileceği kelimeler olsa da tür isimleriyle birlikte kullanılması çocuk okurun öğrenmesi adına kolaylık sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca resimler ile desteklenmiştir.
52	Çocuk okurun düzeyine göre anlamını bilmekte zorlanabileceği sözcük kullanımı gerektiği kadar yapılmış mı?	*		Eğrelti otu, boa yılanı, söğüt ağacı kelimelerinin çocuk okurun yeni öğrenebileceği kelimeler olduğu düşünülmektedir. Yeni öğrenilecek kelimelerin sayısının yeterli olduğu düşünülmektedir.
53	Kitapta tekerleme ya da ses tekrarlarından yararlanılmış mı?	*		Kitapta kullanılan herhangi bir tekerleme yoktur.
54	Kitapta anlatım bozukluğu yapılmamasına özen gösterilmiş mi?	*		Kullanılan ikileme ses tekrarı niteliğindedir.
55	Kitabın sayfa sayısı çocuk için uygun mu?	*		Kitapta anlatım bozukluğu yoktur.
56	Kitapta yazım yanlışları yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		26 sayfadan oluşan kitabın 3-5 yaş arası çocuk okur için fazla 5 yaş üstü çocuk okur için uygun olduğu düşünülmektedir.
57	Kitapta noktalama yanlışları yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Eğrelti otu ve su aygırı kelimeleri bitişik yazılarak yazım yanlışları yapılmıştır.
58	Kitapta sembolik sözcükler kullanılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta noktalama hatası yapılmamıştır.
59	Kitapta aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmemeye gayret edilmiş mi?	*		Sembolik ifadeler kitapta kullanılmamıştır.
60	Kitapta eski sözcüklere yer vermemeye dikkat edilmiş mi?	*		Aşırı mecazlı bir söyleyiş kitapta kullanılmamıştır.
61	Kitapta ikilemelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta günümüzde kullanılmayan sözcüklere yer verilmemiştir.
62	Kitapta pekiştirmelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta "mışıl mışıl" ikilemesi kullanılmıştır.
63	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde deyimler kullanılmış mı?	*		Kitapta kullanılan pekiştirme yoktur.
64	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde atasözleri kullanılmış mı?	*		Bardaktan boşanırcasına yağmak, hayal kurmak, silip süpürmek deyimlerine yer verilmiştir.
65	Kitapta çocuğa uygun söz sanatlarına yer verilmiş mi?	*		Kitapta kullanılan atasözü yoktur.
66	Kitapta ses taklitlerine yer verilmiş mi?	*		Benzetmelerden faydalanılmıştır. Yavru kurt gibi yalanması örnek olarak gösterilebilir.
67	Kitapta cümle uzunluklarına dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta "uğultu, vızıldamak, melemek, miyavlamak, vıraklamak" yansıma sözcüklerine yer verilmiştir.
68	Kitapta betimlemelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta genel olarak cümleler 3-5 kelimeden oluşsa da 14 kelimeden oluşan cümlelere de yer verilmiştir.
69	Kitap içinde farklı anlatım biçimlerine başvurulmuş mu?	*		Dışarıda yağın yağmur betimlenmiştir. Cem'in hayallerinde de betimlemelere yer verilmiştir. Eğrelti otlarıyla kaplı ormanda dolaşması gibi.
70	Kitapta kullanılan anlatım, aynı bakış açısıyla yapılmış mı?	*		Öyküleyici ve betimleyici anlatım birlikte yer almaktadır.
71	Kitapta devrik cümle kullanılmış mı?	*		Metinde 3. tekil şahıs ağzından anlatım kullanılmıştır.
				Kitapta devrik cümle yoktur.

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
72	Kitapta kurallı cümleler, devrik cümlelerden daha fazla mı?	*		Devrik cümleye yer verilmediği tespit edilmiştir.
73	Türkçede yaygın olarak kullanılmayan yabancı kelimelere yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta yabancı sözcük yoktur.

Tablo 4-95’te görüldüğü üzere kitabın, dil ve anlatım açısından incelenen 23 maddeden 17’sine uygun olduğu, 6’sına uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitabın, çocuk okurun kelime dağarcığını genişletecek miktarda yeni kelimeler içerdiği tespit edilmiştir. Kitapta ses tekrarları, ikilemler, deyimler, söz sanatları, betimlemeler, ses taklitleri farklı anlatım teknikleri, kullanılmıştır. Sembolik ve aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmemiş, noktalama hatası yapılmamıştır. Kelimelerinde yabancı ya da eski sözcükler yoktur. Anlatım aynı bakış açısı ile sürdürülmüştür. Çocuk okur için dil ve anlatımın bu özellikleri uygundur. Kitapta sayfa sayısının 3-5 yaş arası çocuk okura uygun olmadığı, yazım yanlışları yapıldığı, pekiştirme sözcüklerin ve atasözlerinin kullanılmadığı, devrik cümlelerin olmadığı görülmektedir. Kitapta 14 kelimeden oluşan cümlelerin varlığı çocuk okur için cümle uzunluklarının uygun olmadığını göstermektedir.

4.12.4 Resimler Açısından Bulgular

Kitabın resimleriyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-96 Yağmurlu Bir Gün Adlı Kitabın Resimleri

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
74	Resimler metindeki betimlemeler ile uyumlu mu?	*		Metin ile betimleme uyumludur. Giriş bölümünde söğüt yapraklarına saklanan kuşların anlatılıp resmedilmesi örnek olarak gösterilebilir.
75	Resimler, çocuk okurun sanatsal gelişimine uygun şekilde tasarlanmış mı?	*		Esnek çizgiler ve parlak renkler kullanılmıştır.
76	Kitapta resim ile metin oranı gelişime uygun kullanılmış mı?	*		Kitapta resim- metin oranına dikkat edilmiştir.
77	Resimler çocuk okur açısından sade anlaşılır mı?	*		Resimler sade ve anlaşılırdır.
78	Resimler birbiri ile bir bütünlük oluşturuyor mu?	*		Resimler bütünlük oluşturmaktadır.
79	Resimler mesaj verebiliyor mu?	*		Cem’in hayvanlara yardım ettiği, kendi odasında eğlenceli vakit geçirdiği, yemeğini yediği, hayvanlarla eğlendiği resimlerden çıkarılacak mesajlar olarak görülmektedir.

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
80	Resim ile metin uyumlu olarak ilerliyor mu?	*		Resimler ile metin uyumlu olarak ilerlemektedir.
81	Resimler bir bütün olarak öyküyü yansıtabiliyor mu?	*		Resimler konuyu yansıtmaktadır.
82	Resim ile metin arasında çelişki oluşturacak durumlara yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Çelişki oluşturacak bir durum yoktur.
83	Resimlerin anlatılan olaya açıklayıcı nitelikte mi? Metne katkısı var mı?	*		Örneğin Cem'in odasında hangi oyuncakların yer aldığı anlatılmamış fakat çizimlerde onun hayalinde oynadığı hayvanların oyuncaklarının olduğu görülmektedir.
84	Resimler çocuk okurun zihninde metni canlandırabilecek nitelikte mi?	*		Arıların uçar şekilde çizilmesi, patayı yavşanların Cem ile beraber taşır şekilde çizimi hareket unsurunu yansıtmaktadır. Okurun zihninde canlandırıcı bir çizim yapıldığı düşünülmektedir.
85	Resimler okuma- yazma bilmeyen çocuk okurların da kitaptan yararlanmasını sağlayacak nitelikte mi?	*		Okuma yazma bilmeyen çocuk okurun resimler aracılığı ile hikâyeyi tahmin edip yorumlayabileceği düşünülmektedir.
86	Resimlerin çiziminde perspektife dikkat edilmiş mi?	*		Örneğin tilkiler ile ağaçlar arasında saklambaç oynayan Cem yakın plandadır ve uzaklaştıkça ağaçlar küçülmekte, ağaçların arkasındaki hayvanlar da daha küçük çizilerek perspektifi yansıtır niteliktedir.
87	Resimlerde çocuk okura olumsuz örnek oluşturabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Resimlerde olumsuz bir kullanım yoktur.
88	Resimlerde resmin unsurlarından olan dokuyu yansıtır çizim yapılmış mı?	*		Bazı çizimlerde ağaç dokularının çizime yansıtıldığı görülmekte, bazı çizimlerde hayvanların tüy yapılarının çizime yansıdığı görülmektedir.
89	Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygun kullanılmış mı?	*		Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygundur.
90	Resimlerde kontur kullanılmış mı?	*		Bazı resimlerde çok ince bir kontur olsa da resimlerin çoğunda kontur kullanımı yoktur.
91	Resimlerde kullanılan renkler parlak ve çocuk okur için ilgi çekici mi?	*		Kullanılan renklerin parlak ve çocuk okurlar için ilgi çekici olduğu düşünülmektedir.
92	Resimleme iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmış mı?	*		Resimlerin bazıları bir buçuk sayfa olarak yapılmış kalan kısımda metin ve altında metinle ilgili bir resme yer verilmiştir. Bazı sayfalarda ise sol tarafta metin ve altında metin ile alakalı küçük resim diğer sayfanın ise tamamı resim olarak tasarlanmıştır.

Tablo 4-96'da görüldüğü üzere kitabın, resimler açısından incelenen 19 maddeden 17'sine uygun olduğu, 2'sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitaptaki resimlerin metinlerdeki betimlemelerle uyumlu olduğu, çocukların sanatsal gelişimlerine göre tasarlandığı ve metinle orantılı yerleştirildiği belirlenmiştir. Çocuk okuyucular için sade ve anlaşılır olan resimlerin, bütünlük sağladığı ve mesaj verebildiği görülmektedir. Resimlerin metinle uyum içinde ilerleyip öyküyü bütün olarak yansıttığı ve metinle çelişmediği gözlemlenmiştir. Resimler, olaylara katkı sağlamakta ve çocuk okuyucunun zihninde metni canlandırabilmektedir. Okuma bilmeyen çocuk okuyucuların da kitaptan faydalanabilmesi sağlanmıştır. Perspektif kurallarına dikkat edilmiş ve olumsuz örneklerden kaçınılmıştır.

Resimlerde dokuyu yansıtan, parlak ve okurun ilgisini çekebilecek renkler kullanılmıştır. Bu özellikler çocuk okur için resimler bakımından uygun olan niteliklerdir. Kitap, küçük yaştaki çocukların resimleri daha iyi anlaması için önerilen konturları içermemektedir. Kitapta resimlerden bazıları tek sayfa olarak planlanmıştır. Kitabın bu iki niteliği çocuk okur için uygun değildir.

4.13 Farklı ama Aynı ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı: *Farklı Ama Aynı*

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

1. Baskı Tarihi: Ocak 2015

İncelenen Baskı ve Tarihi: 9. Baskı Mart 2018 (Oral, 2018).

Basım Yeri: İstanbul

Kitap Editörü: Filiz Özdem

Düzelti:

Sayfa Sayısı: 26

Kitabın Ölçüleri (en* boy): 24,5*29,5

Yayınevi Tarafından Belirtilen Yaş Grubu: 3-8 (YKY, 2023).

4.13.1 Biçimsel Açıdan Bulgular

Araştırmada kitabın biçimsel özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.13.1.1 Kitap Boyutu ve Cilt

Kitabın boyut ve cildi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-97 Farklı Ama Aynı Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi

S. N.	A. Kitap Boyutu ve Cilt	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
1	Kitabın boyutu çocuk okur için uygun mu? (Kitap çocuğun kolaylıkla taşıyacağı bir büyüklükte mi?)	*		24,5 cm en ve 29,5 boy ölçülerine sahiptir.
2	Kitabın cildi dikişli mi?	*		Cildi dikişlidir.

S. N.	A. Kitap Boyutu ve Cilt	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
3	Kitabın cildi dağılmaya karşı dayanıklı mı?	*	Dikiş kullanılmış ve kapağa yapıştırılması sağlam bir şekilde yapılmıştır.

Tablo 4-97’de görüldüğü üzere kitabın, kitap boyutu ve cildi açısından incelenen 3 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitabın boyutları çocuk okur için önerilen ölçülerdedir. Kitabın cildi dağılmalara karşı dayanıklı ve dikişli olarak yapılmıştır.

4.13.1.2 Kapak ve Kâğıt Cinsi

Kitabın kapak ve kâğıt cinsi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-98 Farklı Ama Aynı Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
4	Kitabın kapağında hangi yaşa uygun olduğu belirtilmiş mi?	*	Kapakta yaş grubu yazmamaktadır.
5	Kitabın başlığı dikkat çekici ve konuyla ilgili mi?	*	Kitabın konusu diğerlerinden farklı olarak ön ayakları tutmadığı için yürüyemeyen bir keçi ve ona yürütmesi için bir düzenek hazırlayarak yardımcı olan çobandır.
6	Kapak resmi ilgi çekici mi?	*	Kapakta yarısı siyah yarısı beyaz düzenek ile yürüyen bir keçi ve önünde beyaz, arkasında siyah bir oğlağın resmedildiği görülmektedir. Resmin ilgi çekici olduğu düşünülmektedir.
7	Kapak işlenecek konuyla ilgili işaretler içeriyor mu?	*	Düzenek ile yürüdüğü görünen keçi ve onun dünyaya getirdiği siyah ve beyaz oğlağın yer aldığı kapak resmi konu ile ilgili işaretler içermektedir.
8	Kapakta sırt yazısı bulunuyor mu?	*	Kapakta sırt yazısı mevcuttur.
9	Kitabın kapağı sağlam bir malzemeden üretilmiş mi?	*	Kapak kartondan yapılmıştır. Dayanıklı malzeme kullanılmıştır.
10	Kitabın kapağı kolaylıkla açılabilir biçimde mi?	*	Kapak kolaylıkla açılabilir şekildedir.
11	Kitabın kapağı açıldıktan sonra desteksiz durabilmekte mi?	*	Kitabın kapağı açıldığında desteksiz durabilecek durumdadır.
12	Kitabın kapak yüzeyi, üzerindeki yazı, çizgi ve resimleri net olarak gösteriyor mu?	*	Kitabın kapak yapısı net şekilde resimleri ve yazıları gösterecek niteliktedir.
13	İç kapak mevcut mu?	*	Kitapta iç kapak mevcuttur. Künyenin ve yazarla ilgili bilgilerin yer aldığı tespit edildi.
14	Kitabın künyesi yazılmış mı?	*	İç kapakta künye mevcuttur.
15	Kitapta kullanılan kâğıt türü çocuk okur için uygun mudur?	*	Kullanılan kâğıt kaliteli cinsten kuşe kâğıttır.

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
16	Kitapta kullanılan kâğıt mat ve ışığı yansıtmayan cinsten mi?	*	Kitapta kullanılan kâğıt mattır ve ışığı yansıtmamaktadır.
17	Kullanılan kâğıt, resimlerin kaliteli çıkmasını sağlayacak ve mürekkebin dağılmasını engelleyecek kalitede mi?	*	Mürekkep ıslak ele de geçmeyecek kalitededir.
18	Kitabın sayfaları çocuk okurun kolaylıkla çevirebileceği nitelikte mi?	*	Kitabın sayfaları kalın olduğu için rahatlıkla çevrilebilir niteliktedir.

Tablo 4-98’de görüldüğü üzere kitabın, kapak ve kâğıt cinsi açısından incelenen 15 maddeden 14’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitabın başlığı hem çekici hem de içeriğiyle uyumludur. Kapak resmi, çocuk okuyucuların dikkatini çekmek için tasarlanmış ve kitabın konusuna dair ipuçları içermektedir. Kitabın sırt yazısı bulunmakta ve kapak, kalın, dayanıklı malzemeden üretilmiştir. Ayrıca, çocukların rahatça açabilmesi ve açıldığında desteksiz durabilmesi için tasarlanmıştır. İç kapak ve künne bilgileri de mevcuttur. Kullanılan kâğıt, resimlerin net çıkmasını sağlayan, mürekkebin dağılmasını önleyen, ışığı yansıtmayan yarı mat bir türdedir ve çocukların sayfaları kolayca çevirebileceği kalınlıktadır. Bu özellikler, kitabı çocuk okuyucular için ideal hâle getirmektedir. Ancak, kitabın hangi yaş grubuna yönelik olduğunun belirtilmemesi önemli bir eksikliktir. Kitapların içeriği, hitap ettiği yaş grubuna göre değiştiği için, bu bilginin kapakta yer alması gereklidir.

4.13.1.3 Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeniyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-99 Farklı Ama Aynı Adlı Kitabın Sayfa Düzeni

S. N.	C. Sayfa Düzeni	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
19	Kenar boşlukları bırakılmış mı?	*	Sayfa kenar boşlukları bırakılmıştır.
20	Metin sayfada tek sütun olarak düzenlenmiş mi?	*	Metin sayfada tek sütun olarak planlanmıştır.
21	Sayfa içinde metin kolay okunması adına zemin ile zıtlık oluşturacak şekilde renklendirilmiş mi?	*	Metin siyah olup beyaz ya da beyaza yakın zemin üzerine yazılmıştır.
22	Satır arası, 1,15 aralığında veya üzerinde olarak tasarlanmış mı?	*	Satır aralığı 1,15 satır aralığından fazladır.

S. N.	C. Sayfa Düzeni	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
23	Metinler sayfa üzerin uygun şekilde yerleştirilmiş mi?	*		Metinler resimlerdeki boş alanlara yerleştirilmiştir.
24	Başlıklar ve vurgulanacak kelimeler metinden daha koyu yapılmış mı?	*		Dış ve iç kapakta yer alan başlıklar daha büyük punto ile kalın olarak yazılmıştır.
25	Paragraflar arasına en az bir satır olacak şekilde uygun boşluklar bırakılmış mı?	*		Her paragraf yeni bir sayfada planlanmıştır.
26	Satır uzunlukları çocuk okurun düzeyine uygun mu?		*	Kitapta 12,5 cm olan satırlar mevcuttur.
27	Sayfa düzenindeki öğeler birbiriyle uyumlu mu?	*		Sayfa düzeninde öğeler birbiri ile uyumludur.

Tablo 4-99’da görüldüğü üzere kitabın, sayfa düzeni bakımından incelenen 9 maddeden 8’ine uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta sayfa kenar boşlukları uygun olarak ayarlanmış, metin sayfada tek sütun olacak şekilde zemin ile zıt olarak renklendirilmiş ve sayfa üzerine uygun olarak yerleştirilmiştir. Satır aralığı 1,15 satır aralığının üstünde bırakılmış, başlıklar metne göre daha koyu ve büyük yazılmıştır. Metinde kullanılan her paragraf yeni bir sayfaya yazıldığı için paragraf arası boşluklar uygundur. Kitabın sayfa düzeninden kullanılan öğelerin birbiri ile uyumlu olduğu görülmektedir. Çocuk okur için uygun olan bu kullanımlara rağmen kitapta 12,5 cm uzunluğunda satırların olduğu görülmektedir. Satır uzunlukları yaş gruplarına göre değişiklik göstermekte olup yayınevinin kitap için belirlediği 3-8 yaş aralığı için uygun olan en uzun satır uzunluğu 8 cm’dir. Bu kullanım çocuk okur için uygun değildir.

4.13.1.4 Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya

Kitabın harfleri, yazı büyüklüğü, mürekkebi ve boyası ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-100 Farklı Ama Aynı Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası

S. N.	Ç. Harfler- Yazı Büyüklüğü -Mürekkep ve Boya	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
28	Harflerin büyüklüğü çocuk okurun yaşına uygun mu?		*	Metin 15 punto ile yazılmıştır.
29	Harfler için seçilen karakter kolay okunabilir mi?	*		Okunaklı süssüz bir yazı karakteri seçilmiştir.

S. N.	Ç. Harfler- Yazı Büyüklüğü -Mürekkep ve Boya	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
30	Kitapta en fazla iki harf karakteri kullanılmış mı?	*		Başlıkta ve metinde farklı olarak kullanılmış bunun dışında başka yazı tipi kullanılmamıştır.
31	Kullanılan mürekkep ve boya çocuk okura uygun mudur?	*		Boyalar çıkmayacak kalitededir.

Tablo 4-100’de görüldüğü üzere kitabın, harfler, yazı büyüklüğü, mürekkep ve boya açısından incelenen 4 maddeden 3’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta seçilen harf karakteri kolay okunabilir olup, ikiden fazla yazı karakteri kullanılmamıştır. Kitapta kullanılan mürekkep, el ile temas edildiğinde çıkmayacak kalitededir. Kitaptaki bu özellikler çocuk okurlar için uygundur. Kitapta yazı büyüklüğü olarak 15 punto kullanılmıştır. 3-8 yaş grubuna hitap eden kitaplarda yazı büyüklüğünün en az 20-24 punto aralığında olması gerekmektedir. Bu nedenle, yazı büyüklüğü çocuk okurlar için uygun değildir.

4.13.2 İçerik Açısından Bulgular

Araştırmada kitabın içerik özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.13.2.1 Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce

Kitabın konusu, teması, planı ve ana düşüncesi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-101 Farklı Ama Aynı Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
32	Konu seçimi çocuğun ilgisine uygun mu?	*		Bir oğlağın doğuştan engelli olarak dünyaya gelişi ve onun yürümesi için düzenek hazırlanan çobanın anlatıldığı kitabın konu seçimi çocuk okurunun ilgisine uygundur.
33	Kitapta işlenen konu için olay ve durumlar ile ilgili bir giriş var mı?	*		Kitabın giriş kısmı mevcuttur.
34	Kitapta işlenen olaylar sebep-sonuç ilişkilerini kuracak bir örgü ile verilmiş mi?	*		Sebeplere sonuç ilişkileri ile örgü oluşturulmuştur. Diğerlerinden farklı görünen oğlağın ön bacakları çok güçsüzdür. Bu sebeple yürümesi imkânsızdır. Gibi mantıklı bir örgü kurulmaya çalışılmıştır.
35	Kitapta işlenen olaylar ya da durumlar birbiri ile tutarlı mı?	*		Kitapta tutarsız bir durum yoktur.

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
36	Konu ele alınırken merak uyandıracak bir kurgu yapılmış mı?	*	Çocuk okurda "Acaba oğlak yürüyebilecek mi?" "Çobanın yapmış olduğu düzenek işe yarayacak mı?" Gibi soruları oluşturacak ve merak uyandıracak bir kurgu yapıldığı görülmektedir.
37	Kitapta evrensel değerlere yer verilmiş mi?	*	Engellerin sevgi ve yardımla aşılabileceği, farklı olanların da hayata tutunabileceği mesajları ile çobanın oğlağa gösterdiği sevgi ön plana çıkmaktadır. Evrensel değerlere yer verildiği tespit edilmiştir.
38	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*	Ayrımcılığın aksine farklı olanlarında hayata kazandırılabilmesi mesajı iletilmektedir.
39	Ana fikir net bir şekilde anlaşılmakta mıdır?	*	Farklı dünyaya gelenlere gerekli imkânlar sağlanırsa onların da kazanılabileceği ana fikri net bir şekilde verilmektedir.
40	Konu temayı vermekte yeterli mi?	*	Farkındalık, engellere saygı, sevgi, yardımlaşma temaları net bir şekilde verilmektedir.
41	Kitapta işlenen zaman doğrusal ilerliyor mu?	*	Zaman doğrusal olarak ilerlemektedir.
42	Kitapta kullanılan yer ya da yerler çocuk okurun algılayıcı düzeyde mi?	*	Olaylar otlaklar da ve bir çiftlikte geçmekte olup çocuk okurun algılayabileceği düzeydedir.

Tablo 4-101’de görüldüğü üzere kitabın, konu, tema, plan ve ana düşünce açısından incelenen 11 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitapta çocukların ilgisini çekecek şekilde konu seçimi yapılmış, giriş bölümü ile başlanmış ve olaylar sebep-sonuç ilişkisi içinde aktarılmıştır. Olayların birbirleriyle tutarlı olduğu, merak uyandıran bir kurgu oluşturulduğu ve evrensel değerlere yer verildiği anlaşılmaktadır. Ana fikrin net bir biçimde ortaya konduğu, konunun temayı aktarmada yeterli olduğu, ayrımcılık yaratabilecek kullanımlardan kaçınıldığı, zamanın doğrusal ilerlediği ve mekânların çocuk okurun anlayabileceği seviyede olduğu tespit edilmiştir. Kitap, konu, ana fikir, plan ve tema açısından aranan tüm nitelikleri karşılamakta olup, bu özellikler bakımından çocuk okurlar için uygundur.

4.13.2.2 Kahramanlar:

Kitabın kahramanlarıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-102 Farklı Ama Aynı Adlı Kitabın Kahramanları

S. N.	B. Kahramanlar	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
43	Kahramanlar aşırı idealize edilmekten kaçınılmış mı?	*	Aşırı idealize edilen bir kahraman yoktur.
44	Karakter seçimi çocuk okurun yaş düzeyine uygun, özdeşlik kurabileceği nitelikte mi?	*	Çobanın oğlağa karşı beslediği sevgi ve onun hayata tutunması için düzenek hazırlaması çocuğun özdeşlik kurabileceği bir karakter olarak kabul edilebilir.
45	Kitapta birbirinden farklı nitelikleri olan karakterlere yer verilmiş mi?	*	Kitapta fiziki farklılık olarak karşımıza çıkan oğlağın ön ayaklarının tutmaması ve engelli olması çocuk okur için farklı bir karakter olarak görülebileceği düşünülmektedir.
46	Kitapta çocuk okur için komik sayılabilecek ve onları eğlendirecek öğelere yer verilmiş mi?	*	Oğlak inatçı keçi taklidi yaparak çobanı güldürdüğü ifade edilerek mizah unsurundan faydalanılmaya çalışıldığı düşünülmektedir.
47	Kitap içinde büyüüp gelişen karakter var mı?	*	Çobanın oğlağa karşı duyarlılığı başta heybesinde taşıması sonrasında onun için bir bisiklet hazırlaması ve hatta büyüdüğünde daha büyük bir bisiklet hazırlaması olarak geliştirilerek aktarılmıştır.
48	Ana kahraman örnek davranış sergileyebilecek tipte mi?	*	Ana kahraman duyarlılığı ve sevgisiyle örnek davranış sergilemiştir.
49	Kullanılan kahramanların isimleri çocuğun rahatça ifade edebileceği şekilde belirlenmiş mi?	*	Çoban, oğlak, keçi çocuk okurun rahatça telaffuz edebileceği kahramanlardır
50	Kahraman sayısı ideal sayıda tutulmuş mu?	*	Karakter sayısının ideal olduğu düşünülmektedir. 2 ana kahraman olan çoban, engelli oğlak; yardımcı kahraman olarak da annesi ve yavruları karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 4-102’de görüldüğü üzere kitabın, kahramanlar açısından incelenen 8 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitapta, kahramanların aşırı idealize edilmediği, çocuk okurların yaşına uygun ve onların özdeşlik kurabileceği nitelikte olduğu, birbirinden farklı özelliklere sahip oldukları anlaşılmaktadır. Kitabın mizah unsurları içerdiği düşünülmektedir. Ana kahraman, geliştirerek sunulmuş ve örnek davranışlar sergilemektedir. Kullanılan kahramanların sayısı ideal, isimleri ise çocukların rahatça telaffuz edebileceği şekildedir. Bu sebeple, kitap kahramanlar açısından çocuk okurlar için uygundur.

4.13.3 Dil ve Anlatım Açısından Bulgular

Kitabın dil ve anlatımıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-103 Farklı Ama Aynı Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
51	Çocuk okurun yeni duyabileceği bir sözcük, çocuğun kelime dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmış mı?	*		Kitapta "ağıl" sözcüğü birden fazla yerde kullanılmış. Bununla birlikte avlu, kaval, heybe sözcükleri de çocukların bağlamdan anlamının çıkarabileceği şekilde kullanılıp resimlerle desteklenmiştir.
52	Çocuk okurun düzeyine göre anlamını bilmekte zorlanabileceği sözcük kullanımı gerektiği kadar yapılmış mı?	*		Ağıl, avlu, heybe ve kaval çocuk okurun yeni duymuş olabileceği sözcükler olarak karşımıza çıkmaktadır. Yeni öğrenecekleri kelime sayısı olarak ideal sayıda olduğu düşünülmektedir.
53	Kitapta tekerleme ya da ses tekrarlarından yararlanılmış mı?		*	Kitapta tekerleme yoktur. Kullanılan ikileme de ses tekrarı niteliğinde değildir.
54	Kitapta anlatım bozukluğu yapılmamasına özen gösterilmiş mi?	*		Kitapta herhangi bir anlatım bozukluğu yoktur.
55	Kitabın sayfa sayısı çocuk için uygun mu?		*	26 sayfa ile 3-5 yaş arası için uygun olmadığı 5 yaş üstü için uygun olduğu görülmektedir.
56	Kitapta yazım yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?		*	Kitap başlığının tamamı küçük harfler ile yazılmıştır.
57	Kitapta noktalama yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta noktalama hatası yoktur.
58	Kitapta sembolik sözcükler kullanılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Sembolik ifadeler kitapta kullanılmamıştır.
59	Kitapta aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmemeye gayret edilmiş mi?	*		Aşırı mecazlı bir söyleyiş kitapta kullanılmamıştır.
60	Kitapta eski sözcüklere yer vermemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta günümüzde kullanılmayan sözcüklere yer verilmemiştir.
61	Kitapta ikilemelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta "eğip bükme" ikilemesi kullanılmıştır.
62	Kitapta pekiştirmelere yer verilmiş mi?		*	Kitapta kullanılan pekiştirme yoktur.
63	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde deyimler kullanılmış mı?	*		Kitapta "dünyaya getirmek" deyimi kullanılmıştır.
64	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde atasözleri kullanılmış mı?		*	Kitapta kullanılan atasözü yoktur.
65	Kitapta çocuğa uygun söz sanatlarına yer verilmiş mi?	*		Oğlan kanatlanmış bir kuşa benzetilmiş. Bunun yanında çobanın çaldığı kaval ile hüzünlendiği dile getirilerek kişileştirme sanatı yapılmıştır.
66	Kitapta ses taklitlerine yer verilmiş mi?	*		Kitapta "melemek" yansıma sözcüğü kullanılmıştır.
67	Kitapta cümle uzunluklarına dikkat edilmiş mi?		*	14 kelimededen oluşan cümleler bulunmaktadır.
68	Kitapta betimlemelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta betimlemelere yer verilmiştir. Mor tepeli dağdaki otlaklardan bahsetmesi.
69	Kitap içinde farklı anlatım biçimlerine başvurulmuş mu?	*		Öyküleyici ve betimleyici anlatıma başvurulmuştur.
70	Kitapta kullanılan anlatım, aynı bakış açısıyla yapılmış mı?	*		3. tekil şahıs ağzından anlatım vardır.

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
71	Kitapta devrik cümle kullanılmış mı?	*		Kitapta devrik cümle kullanılmıştır.
72	Kitapta kurallı cümleler, devrik cümlelerden daha fazla mı?	*		Kitapta bir devrik cümle tespit edilmiş olup kalan 42 cümle düzdür.
73	Türkçede yaygın olarak kullanılmayan yabancı kelimelere yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta yabancı sözcük yoktur.

Tablo 4-103'te görüldüğü üzere kitabın, dil ve anlatım açısından incelenen 23 maddeden 17'sine uygun olduğu, 6'sına uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta, çocuk okuyucunun kelime hazinesini zenginleştirecek yeterli sayıda yeni kelimenin bulunduğu belirlenmiştir. Kitapta anlatım bozukluğu ve noktalama hatası yapılmamış, aşırı mecazlı söyleyişlere, sembolik ifadelere, eskiyen sözcüklere, yabancı kelimelere yer verilmemiştir. Kitapta, ikilemler, pekiştirme sözcükler, deyimler, söz sanatları, ses taklitleri, betimlemeler, farklı anlatım teknikleri, yeterli sayıda devrik cümleler kullanılmıştır. Kitap anlatımı aynı bakış açısı kullanılarak yapılmıştır. Bu özellikler kitabın dil ve anlatım bakımından çocuk okura uygun olan kullanımlarıdır. Kitapta tekerleme ve ses tekrarlarına yer verilmediği, sayfa sayısının 3-5 yaş arası çocuk okura uygun olmadığı, yazım yanlış yapıldığı, pekiştirme sözcüklerin ve atasözlerinin kullanılmadığı, belirlenmiştir. Kitapta 14 kelimeden oluşan cümlelerin varlığı çocuk okur için cümle uzunluklarının uygun olmadığını göstermektedir. Kitabın dil ve anlatım ile ilgili bu nitelikleri çocuk okur için uygun değildir.

4.13.4 Resimler Açısından Bulgular

Kitabın resimleriyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-104 Farklı Ama Aynı Adlı Kitabın Resimleri

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
74	Resimler metindeki betimlemeler ile uyumlu mu?	*		Metin ile betimlemeler uyumludur. Örneğin: oğlak siyah kulaklı olarak betimlenmiş ve bu yansıtılmış.
75	Resimler, çocuk okurun sanatsal gelişimine uygun şekilde tasarlanmış mı?	*		Esnek çizgiler ve parlak renkler kullanılmıştır.
76	Kitapta resim ile metin oranı gelişime uygun kullanılmış mı?	*		Kitapta resim- metin oranına dikkat edilmiştir.
77	Resimler çocuk okur açısından sade anlaşılır mı?	*		Resimler sade ve anlaşılırdır.
78	Resimler birbiri ile bir bütünlük oluşturuyor mu?	*		Resimler bütünlük oluşturmaktadır.

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
79	Resimler mesaj verebiliyor mu?	*		Resimlerden çobanın oğlağa gösterdiği sevgi görülebilmekte. Hayvanlara karşı nasıl davranmamız gerektiği konusunda mesajı çocuk okura aktarabilmektedir.
80	Resim ile metin uyumlu olarak ilerliyor mu?	*		Resim ile metin uyumlu olarak ilerlemektedir.
81	Resimler bir bütün olarak öyküyü yansıtabiliyor mu?	*		Resimler konuyu yansıtmaktadır.
82	Resim ile metin arasında çelişki oluşturacak durumlara yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Çelişki oluşturacak bir durum yoktur.
83	Resimlerin anlatılan olaya açıklayıcı nitelikte mi? Metne katkısını var mı?	*		Örneğin çobanın yapmış olduğu bisikletin nasıl olduğu. Bunun için yere yaptığı çizimlerin nasıl görüldüğü gibi ayrıntılar resimler aracılığı ile verilmiştir.
84	Resimler çocuk okurun zihninde metni canlandırabilecek nitelikte mi?	*		Hareketliliği resme yansıtılmıştır. İlk resimde sürünün ve çobanın çizimleri onların yürümekte olduğunu yansıtır niteliktedir. Bu gibi diğer resimlerde de hareket unsurundan faydalanılmıştır.
85	Resimler okuma- yazma bilmeyen çocuk okurların da kitaptan yararlanmasını sağlayacak nitelikte mi?	*		Okuma yazma bilmeyen çocuk okur da resimlerden hareketle metni tahmin edebilir. Bu sebeple okuma yazma bilmeyen okurun faydalanabileceği niteliktedir.
86	Resimlerin çiziminde perspektife dikkat edilmiş mi?	*		Perspektife dikkat edilmiş. Çizimlerde verilmek istenen bakış açısına yakın olan varlıkların daha büyük çizimi ile bu unsura dikkat edilmiştir.
87	Resimlerde çocuk okura olumsuz örnek oluşturabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Resimlerde olumsuz bir örnek olduğu düşünülmemektedir.
88	Resimlerde resmin unsurlarından olan dokuyu yansıtır çizim yapılmış mı?	*		Otlara, sürüdeki hayvanlara bakıldığında doku resme yansıtılmış olarak karşımıza çıkmaktadır.
89	Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygun kullanılmış mı?	*		Kitapta kullanılan renkler kompozisyona uygundur.
90	Resimlerde kontur kullanılmış mı?	*		Bazı resimlerde çok ince bir kontur olsa da resimlerin çoğunda kontur kullanımı yoktur.
91	Resimlerde kullanılan renkler parlak ve çocuk okur için ilgi çekici mi?	*		Kullanılan renklerin parlak ve çocuk okurlar için ilgi çekici olduğu düşünülmektedir.
92	Resimleme iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmış mı?	*		İki sayfa çizilen resimler olsa da resimlerin çoğu tek sayfa olarak yapılmıştır.

Tablo 4-104'te görüldüğü üzere kitabın, resimler açısından incelenen 19 maddeden 17'sine uygun olduğu, 2'sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitaptaki resimlerin metinlerdeki betimlemelere uygun olduğu, çocukların sanatsal gelişim özelliklerine göre tasarlandığı ve metinle orantılı olduğu görülmüştür. Çocuk okuyucu için sade ve anlaşılır olan resimlerin, bütünlük oluşturduğu ve mesaj verebildiği tespit edilmiştir. Resimlerin metinle uyum içinde ilerlediği ve öyküyü bütün olarak yansıttığı anlaşılmaktadır. Metinle resimler arasında bir çelişki bulunmamaktadır. Resimler, anlatılan olaylara katkı sağlamakta ve çocuk

okuyucunun zihninde metni canlandırabilmektedir. Okuma bilmeyen çocuk okuyucuların kitaptan yararlanması sağlanmıştır. Perspektif kurallarına dikkat edilerek, olumsuz örneklerden kaçınılmıştır. Resimlerde dokuyu yansıtan, parlak ve okurun ilgisini çekebilecek renkler kullanılmıştır. Bahsedilen bu özellikler resimler bakımından çocuk okur için uygundur.

Küçük yaş grubundaki çocukların resimleri daha net görmesi için tavsiye edilen konturlar kitapta yoktur. Kitapta bazı resimler tek sayfa olarak yapılmıştır. Çocuk kitaplarında resimlerin iki sayfa bir bütün olarak planlanması önerilir. Bu iki özellik çocuk okur için uygun değildir.

4.14 Bu Kış Kimse Üşümeyecek ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı: *Bu Kış Kimse Üşümeyecek*

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

1. Baskı Tarihi: Ekim 2015

İncelenen Baskı ve Tarihi: 8. Baskı Temmuz 2019 (Oral, 2019).

Basım Yeri: İstanbul

Kitap Editörü: Hazel Bilgin

Düzeltili: Filiz Özkan

Sayfa Sayısı: 26

Kitabın Ölçüleri (en* boy): 24*29

Yayınevi Tarafından Belirtilen Yaş Grubu: 3-8 (YKY, 2023).

4.14.1 Biçimsel Açıdan Bulgular

Araştırmada kitabın biçimsel özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.14.1.1 Kitap Boyutu ve Cilt

Kitabın boyut ve cildi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-105 *Bu Kış Kimse Üşümeyecek* Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi

S. N.	A. Kitap Boyutu ve Cilt	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
1	Kitabın boyutu çocuk okur için uygun mu? (Kitap çocuğun kolaylıkla taşıyacağı bir büyüklükte mi?)	*		Kitabı eni 24cm ve boyu 29 cm'dir.

S. N.	A. Kitap Boyutu ve Cilt	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
2	Kitabın cildi dikişli mi?	*		Cildi dikişlidir.
3	Kitabın cildi dağılmaya karşı dayanıklı mı?	*		Dikiş kullanılmış ve kapağa yapıştırılması sağlam bir şekilde yapılmıştır.

Tablo 4-105'te görüldüğü üzere kitabın, kitap boyutu ve cildi açısından incelenen 3 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitabın boyutları, çocuk okur için tavsiye edilen ölçülerde bulunmaktadır. Kitabın cildi dağılmaya karşı dayanıklılık sağlayacak şekilde dikişli ve sağlam yapılmıştır.

4.14.1.2 Kapak ve Kâğıt Cinsi

Kitabın kapak ve kâğıt cinsi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-106 Bu Kış Kimse Üşümeyecek Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
4	Kitabın kapağında hangi yaşa uygun olduğu belirtilmiş mi?	*		Kapakta yaş grubu yazmamaktadır.
5	Kitabın başlığı dikkat çekici ve konuyla ilgili mi?	*		Kitapta yakacak amaçlı çalı çırpı toplayan ve bunu taşımakta zorluk çekince arkadaşlarından yardım alan fare ve yakacakları paylaşmaları konu alınmıştır. Bu bakımdan kitabın başlığı konuyla ilgidir. Ayrıca çocuk okurun ilgisini çekeceği düşünülmektedir.
6	Kapak resmi ilgi çekici mi?	*		Kapak resminde karlı orman içinde uzun kırmızı atkısıyla üşüdüğü görünen bir fare yer almaktadır. İlgi çekici olduğu düşünülmektedir.
7	Kapak işlenecek konuyla ilgili işaretler içeriyor mu?	*		Kapak resmi işlenecek olan konuyla ilgi işaretler içermektedir. Ana kahramanın üşür vaziyette ve odunları bağladığı uzun atkısı ile resmedilmiştir.
8	Kapakta sırt yazısı bulunuyor mu?	*		Kapakta sırt yazısı mevcuttur.
9	Kitabın kapağı sağlam bir malzemeden üretilmiş mi?	*		Kapak kartondan yapılmıştır. Dayanıklı malzeme kullanılmıştır.
10	Kitabın kapağı kolaylıkla açılabilir biçimde mi?	*		Kapak kolaylıkla açılabilir şekildedir.
11	Kitabın kapağı açıldıktan sonra desteksiz durabilmekte mi?	*		Kitabın kapağı açıldığında desteksiz durabilecek durumdadır.
12	Kitabın kapak yüzeyi, üzerindeki yazı, çizgi ve resimleri net olarak gösteriyor mu?	*		Kitabın kapak yapısı net şekilde resimleri ve yazıları gösterecek niteliktedir.
13	İç kapak mevcut mu?	*		Kitapta iç kapak mevcuttur. Künyenin ve yazarla ilgili bilgilerin yer aldığı tespit edildi.
14	Kitabın künyesi yazılmış mı?	*		İç kapakta künye mevcuttur.

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
15	Kitapta kullanılan kâğıt türü çocuk okur için uygun mudur?	*	Kullanılan kâğıt kaliteli cinsten kuşe kâğıttır.
16	Kitapta kullanılan kâğıt mat ve ışığı yansıtmayan cinsten mi?	*	Kitapta kullanılan kâğıt mattır ve ışığı yansıtmemaktadır.
17	Kullanılan kâğıt, resimlerin kaliteli çıkmasını sağlayacak ve mürekkebin dağılmasını engelleyecek kalitede mi?	*	Mürekkep ıslak ele de geçmeyecek kalitededir.
18	Kitabın sayfaları çocuk okurun kolaylıkla çevirebileceği nitelikte mi?	*	Kitabın sayfaları kalın olduğu için rahatlıkla çevrilebilir niteliktedir.

Tablo 4-106’da görüldüğü üzere kitabın, kapak ve kâğıt cinsi açısından incelenen 15 maddeden 14’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitabın başlığı, konuyla uyumlu ve dikkat çekici bir şekilde seçilmiştir. Kapak tasarımı, çocuk okuru hedef alacak biçimde hazırlanmış ve temaya ilişkin ipuçları barındırmaktadır. Kitabın sırt yazısı yer almaktadır. Kapak, kalın ve sağlam bir malzeme kullanılarak üretilmiş, çocukların kolayca açıp, desteksiz açık tutabileceği şekilde tasarlanmıştır. İç kapağında ve künyesinde gerekli bilgiler bulunur. Kitapta kullanılan kâğıt kalitesi yüksek; resimlerin ve yazıların net görünmesini sağlayacak, mürekkebin dağılmasını önleyecek, ışığı yansıtmayacak ve yarı mat özellikler taşımaktadır. Çocuklar için sayfaları çevirmesi kolay bir kalınlıkta olan bu kâğıt, kitabı çocuk okuyucular için uygun kılar. Ancak, kitabın yaş grubu belirtilmemiştir, bu da önemli bir eksikliktir. Kitaplar, özellikle çocuk kitapları, yaş gruplarına göre farklılaşır ve hangi yaş grubuna uygun olduğunun açıkça belirtilmesi gereklidir.

4.14.1.3 Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeniyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-107 Bu Kış Kimse Üşümeyecek Adlı Kitabın Sayfa Düzeni

S. N.	C. Sayfa Düzeni	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
19	Kenar boşlukları bırakılmış mı?	*	Resimler tam sayfa yapılsa da metin kenar boşlukları bırakılacak şekilde yerleştirilmiştir.
20	Metin sayfada tek sütun olarak düzenlenmiş mi?	*	Tek sayfada ve tek sütun olarak düzenlenmiştir.
21	Sayfa içinde metin kolay okunması adına zemin ile zıtlık oluşturacak şekilde renklendirilmiş mi?	*	Zemin açık renkli yazılar ise siyahtır. Kolay okunabilir niteliktedir.

S. N.	C. Sayfa Düzeni	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
22	Satır arası, 1,15 aralığında veya üzerinde olarak tasarlanmış mı?	*		Satır araları 1,15 satır aralığının üstündedir.
23	Metinler sayfa üzerin uygun şekilde yerleştirilmiş mi?	*		Metinler resimlerde daha az detayın olduğu kısımlara yerleştirilmiştir.
24	Başlıklar ve vurgulanacak kelimeler metinden daha koyu yapılmış mı?	*		Ana başlık ve bölüm başlıkları daha büyük puntolar ile yazılmıştır.
25	Paragraflar arasına en az bir satır olacak şekilde uygun boşluklar bırakılmış mı?	*		Her paragraf yeni bir sayfada yer alıyor.
26	Satır uzunlukları çocuk okurun düzeyine uygun mu?		*	15 cm uzunluğunda cümleler mevcuttur.
27	Sayfa düzenindeki öğeler birbiriyle uyumlu mu?	*		Öğeler birbiri ile uyumlu olarak tasarlanmıştır.

Tablo 4-107’de görüldüğü üzere kitabın, sayfa düzeni bakımından incelenen 9 maddeden 8’ine uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta sayfa kenar boşlukları gerektiği şekilde ayarlanmış, metinler sayfada tek sütun halinde ve zeminle zıt renklerde düzenlenmiş, sayfa üzerine uygun şekilde yerleştirilmiştir. Satır aralığı 1,15’ten fazla bırakılmış, başlıklar metinden daha büyük ve koyu yazılmıştır. Her paragraf yeni bir sayfaya yazıldığından, paragraf arası boşluklar uygun şekilde bırakılmıştır. Sayfa düzeninde kullanılan öğelerin birbirleriyle uyumlu olduğu görülmektedir. Çocuk okuyucular için uygun olan bu düzenlemelere rağmen, kitapta 15 cm uzunluğunda satırlar bulunmaktadır. Yayınevinin kitap için belirlediği yaş grubu 3-8 yaş grubudur. Bu yaş grubu için uygun olan en uzun satır uzunluğu 8 cm’dir. Bu nedenle, bu kullanım çocuk okuyucular için uygun değildir.

4.14.1.4 Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya

Kitabın harfleri, yazı büyüklüğü, mürekkebi ve boyası ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-108 Bu Kış Kimse Üşümeyecek Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası

S. N.	Ç. Harfler- Yazı Büyüklüğü -Mürekkep ve Boya	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
28	Harflerin büyüklüğü çocuk okurun yaşına uygun mu?		*	15 punto ile yazılmıştır.
29	Harfler için seçilen karakter kolay okunabilir mi?	*		Okunaklı süssüz bir yazı karakteri seçilmiştir.
30	Kitapta en fazla iki harf karakteri kullanılmış mı?	*		Başlıkta ve metinde farklı olarak kullanılmış bunun dışında başka yazı tipi kullanılmamıştır.

S. N.	Ç. Harfler- Yazı Büyüklüğü -Mürekkep ve Boya	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
31	Kullanılan mürekkep ve boya çocuk okura uygun mudur?	*		Boyalar çıkmayacak kalitededir.

Tablo 4-108’de görüldüğü üzere kitabın, harfler, yazı büyüklüğü, mürekkep ve boya açısından incelenen 4 maddeden 3’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta en fazla iki yazı karakteri kullanılmış olup, bu karakterler sade ve kolay okunur niteliktedir. Kullanılan mürekkep ve boya, sayfa değiştirirken ya da el sürüldüğünde çıkmayacak kalitededir. Kitaptaki bu özellikler çocuk okurlar için uygundur. Kitapta, yaş grubu için tavsiye edilen 20-24 punto yerine, daha küçük olan 15 punto kullanılmıştır. Seçilen yazı büyüklüğü çocuk okurlar için uygun değildir.

4.14.2 İçerik Açısından Bulgular

Araştırmada kitabın içerik özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.14.2.1 Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce

Kitabın konusu, teması, planı ve ana düşüncesi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-109 Bu Kış Kimse Üşümeyecek Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
32	Konu seçimi çocuğun ilgisine uygun mu?	*		Kitapta hayvanların ve onların birbirine yardım ederek paylaşmada bulunmalarının konu alınması adına çocuk okurun ilgisine uygun bir konu seçimi yapılmıştır.
33	Kitapta işlenen konu için olay ve durumlar ile ilgili bir giriş var mı?	*		Metne giriş kısmında havanın durumundan bahsedilip farenin sabah uyanarak yakacak aramaya çıktığı anlatılmaktadır.
34	Kitapta işlenen olaylar sebep-sonuç ilişkilerini kuracak bir örgü ile verilmiş mi?	*		Olaylar aktarılırken sebep sonuç ilişkileri kurularak mantıklı bir örgü yapılmıştır. Örneğin hava soğuktur ve kır faresi üşüyerek uyanır. Bundan dolayı yakacak aramaya çıkar ve ne bulduysa üst üste koyar.
35	Kitapta işlenen olaylar ya da durumlar birbiri ile tutarlı mı?		*	Kitapta Kır faresi o kadar çok yakacak toplar ki bağladığı ipele onu çekemez ve tavşandan yardım ister. Tavşanla birlikte de çekemeyince tilkiden kızığını isterler. Kızığını getiren tilki ile birlikte yakacakları kızığın üstüne yüklerler. Sonra üçü birlikte denerler çekmeyi fakat yine yerinden bile oynamaz. Burada çekmeyi başaramadıkları odunları kızığın üzerine nasıl yükledikleri akla gelen sorulardan birisi olmaktadır.
36	Konu ele alınırken merak uyandıracak bir kurgu yapılmış mı?	*		Kurgu merak uyandıracak şekilde tasarlanmış. Kır faresinin her girişiminden sonra "Acaba şimdi taşıyabilecekler mi?" sorusunu akla getiren bir kurgunun yapıldığı söylenebilir.

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
37	Kitapta evrensel değerlere yer verilmiş mi?	*		Kır faresinin çalışkanlığı, pes etmemesi, birbirleri ile yardımlaşmaları ve sonunda paylaşmaları evrensel değerlere örneklerdir.
38	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek herhangi bir kullanım yoktur.
39	Ana fikir net bir şekilde anlaşılmakta mıdır?	*		Birbirimize yardım ederek güçlüklerin üstesinden gelebileceğimiz ve paylaşmanın güzel olduğu düşüncelerine ulaşılabilir.
40	Konu temayı vermekte yeterli mi?	*		Çalışkanlık, pes etmeme, yardımlaşma ve paylaşımın önemi temalarını vermekte yeterli şekilde konu işlenmiştir.
41	Kitapta işlenen zaman doğrusal ilerliyor mu?	*		Zaman doğrusal olarak ilerlemektedir.
42	Kitapta kullanılan yer ya da yerler çocuk okurun algılayıcı düzeyde mi?	*		Olaylar ormanda geçmektedir.

Tablo 4-109’da görüldüğü üzere kitabın, konu, tema, plan ve ana düşünce açısından incelenen 11 maddeden 10’una uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta konu seçimi çocuk okurun yaş düzeyine uygun olarak ilgi duyabileceği şekilde yapılmış, bir giriş bölümü oluşturulmuş, olaylar sebep sonuç ilişkisine dayandırılmıştır. Kitabın kurgusunda merak unsurundan faydalanılmıştır. Kitapta evrensel değerlere yer verilmiş, ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınılmış, ana fikri net biçimde ortaya konulmuş, zaman doğrusal aktarılmış ve mekânlar çocuk okurun algılayabileceği yerlerden seçilmiştir. Kitaptaki bu kullanımlar çocuk okur için uygundur. Kitapta bir tutarsızlık tespit edilmiştir. Çocuk kitaplarında çelişkili durumlara olmasının çocuk okur için uygun değildir.

4.14.2.2 Kahramanlar:

Kitabın kahramanlarıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-110 Bu Kış Kimse Üşümeyecek Adlı Kitabın Kahramanları

S. N.	B. Kahramanlar	E.	H.
43	Kahramanlar aşırı idealize edilmekten kaçınılmış mı?	*	Aşırı idealize edilen bir kahraman yoktur.
44	Karakter seçimi çocuk okurun yaş düzeyine uygun, özdeşlik kurabileceği nitelikte mi?	*	Farenin çalışkanlığı ve arkadaşlarıyla yakacaklarını paylaşması, diğer hayvanların yardımseverliği çocuk okurun özdeşlik kurabileceği niteliktedir.
45	Kitapta birbirinden farklı nitelikleri olan karakterlere yer verilmiş mi?	*	Fiziksel olarak farklı özelliklere sahip kahramanlardır. Örneğin ayının çok güçlü olması vurgulanmıştır.
46	Kitapta çocuk okur için komik sayılabilecek ve onları eğlendirecek öğelere yer verilmiş mi?	*	Kitapta güldürü unsuru olduğu düşünülen bir durum yoktur.

S. N.	B. Kahramanlar	E.	H.
47	Kitap içinde büyüüp gelişen karakter var mı?	*	Kır faresinin çalışkanlığı ve paylaşım duygusu geliştirilerek aktarılmıştır.
48	Ana kahraman örnek davranış sergileyebilecek tipte mi?	*	Çalışkanlığı ve paylaşımcılığı ile örnek davranışları vardır.
49	Kullanılan kahramanların isimleri çocuğun rahatça ifade edebileceği şekilde belirlenmiş mi?	*	Hayvan isimleri kahraman isimleri olarak kullanılmış. Kolaylıkla telaffuz edilecek isimlerdir.
50	Kahraman sayısı ideal sayıda tutulmuş mu?	*	Kitabın kahramanları kır faresi, tavşan, tilki ve ayıdır. İdeal tutulduğu düşünülmektedir.

Tablo 4-110'da görüldüğü üzere kitabın, kahramanlar açısından incelenen 8 maddeden 7'sine uygun olduğu, 1'ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta kahramanların aşırı idealize edilmediği, çocuk okurların yaş seviyesine uygun ve özdeşlik kurabilecekleri şekilde farklı özelliklere sahip oldukları belirlenmiştir. Ana kahramanın geliştirildiği ve örnek davranışlar sergilediği gözlemlenmiştir. Kahramanların sayısı ideal olup, isimleri çocukların kolayca telaffuz edebileceği şekildedir. Kitaptaki bu özellikler çocuk okur için uygundur. Çocuk kitaplarında önemli görülen özelliklerden biri de mizah unsurlarıdır. Kitapta mizah unsurunun kullanılmadığı düşünülmekte olup bu açıdan çocuk okur için uygun değildir.

4.14.3 Dil ve Anlatım Açısından Bulgular

Kitabın dil ve anlatımıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-111 Bu Kış Kimse Üşümeyecek Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
51	Çocuk okurun yeni duyabileceği bir sözcük, çocuğun kelime dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmış mı?	*		"Tipi, nihayet, küme, sığınak, telaş" kelimeleri çocuk okurun yeni öğrenebileceği kelimeler olabilir. Bu kelimelere metnin bağlamından tahmin edilebilecek ve görseller ile desteklenerek kullanılmıştır.
52	Çocuk okurun düzeyine göre anlamını bilmekte zorlanabileceği sözcük kullanımı gerektiği kadar yapılmış mı?	*		"Tipi, nihayet, küme, sığınak, telaş" çocuk okurun yeni duymuş olabileceği sözcükler olarak karşımıza çıkmaktadır. Yeni öğrenecekleri kelime sayısı olarak ideal sayıda olduğu düşünülmektedir.
53	Kitapta tekerleme ya da ses tekrarlarından yararlanılmış mı?	*		Kitapta kullanılan ikileme ses tekrarı niteliğinde olup herhangi bir tekerleme kullanılmamıştır.
54	Kitapta anlatım bozukluğu yapılmamasına özen gösterilmiş mi?	*		Kitapta anlatım bozukluğu yoktur.
55	Kitabın sayfa sayısı çocuk için uygun mu?	*		Kitabın 26 sayfa olması 5 yaş üstü okura uygun olduğunu gösterirken 3-5 yaş arası okura uygun olmadığı tespit edilmiştir.
56	Kitapta yazım yanlışları yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Yazım yanlışları yoktur.
57	Kitapta noktalama yanlışları yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Tırnak içi konuşma cümlesinin sonuna noktalama işareti konulmamıştır.

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
58	Kitapta sembolik sözcükler kullanılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Sembolik ifadeler kitapta kullanılmamıştır.
59	Kitapta aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmemeye gayret edilmiş mi?	*		Aşırı mecazlı bir söyleyiş kitapta kullanılmamıştır.
60	Kitapta eski sözcüklere yer vermemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta günümüzde kullanılmayan sözcüklere yer verilmemiştir.
61	Kitapta ikilemelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta "çalı çırpı, tek tek" ikilemeleri kullanılmıştır.
62	Kitapta pekiştirmelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta "sımsıkı ve kapkara" pekiştirmeleri kullanılmıştır.
63	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde deyimler kullanılmış mı?	*		Kitapta "gözlerine inanmamak, hava bozmak, göz gözü görmemek, gücü yetmek" deyimlerine yer verilmiştir.
64	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde atasözleri kullanılmış mı?		*	Kitapta kullanılan atasözü yoktur.
65	Kitapta çocuğa uygun söz sanatlarına yer verilmiş mi?	*		Kişileştirme ve benzetme sanatlarına yer verilmiştir.
66	Kitapta ses taklitlerine yer verilmiş mi?	*		Kitapta "ploff, gıcırdamak, gıcurdamak, uğuldamak" yansıma sözcüklerine yer verilmiştir.
67	Kitapta cümle uzunluklarına dikkat edilmiş mi?		*	20 kelimededen oluşan cümleler vardır.
68	Kitapta betimlemelere yer verilmiş mi?	*		Örneğin havanın kötüleştiği bölüm şu şekilde betimlenmiştir: "Hava birden bozmuştu. Rüzgâr uğuldayarak esiyordu. Gökyüzü kapkara olmuş, fırtına çıkmıştı."
69	Kitap içinde farklı anlatım biçimlerine başvurulmuş mu?	*		Öyküleyici ve betimleyici anlatım kullanılmıştır.
70	Kitapta kullanılan anlatım, aynı bakış açısıyla yapılmış mı?	*		3. tekil kişi ağzından anlatım yapılmıştır.
71	Kitapta devrik cümle kullanılmış mı?	*		Kitapta devrik cümle kullanılmıştır.
72	Kitapta kurallı cümleler, devrik cümlelerden daha fazla mı?	*		Kitapta 1 adet devrik cümle olup diğer cümleler kurallı cümledir.
73	Türkçede yaygın olarak kullanılmayan yabancı kelimelere yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta yabancı sözcük yoktur.

Tablo 4-111’de görüldüğü üzere kitabın, dil ve anlatım açısından incelenen 23 maddeden 18’ine uygun olduğu, 4’üne uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta, çocuk okurun kelime bilgisini artıracak şekilde yeni kelimelerin yeterli miktarda bulunduğu anlaşılmıştır. Kitapta anlatım bozukluğu ve yazım yanlışı yapılmamış, aşırı mecazlı söyleyişlere, sembolik ifadelere, eskiyen sözcüklere, yabancı kelimelere yer verilmemiştir. Kitapta, ses tekrarları, ikilemeler, pekiştirme sözcükler, deyimler, söz sanatları, ses taklitleri, betimlemeler, farklı anlatım teknikleri, yeterli sayıda devrik cümleler kullanılmıştır. Farklı bakış açıları kullanılmadan anlatımın yapıldığı belirlenmiştir. Kitaptaki bu özellikler, kitabın dil ve anlatım açısından çocuk okura uygun olanlarıdır. Kitabın sayfa sayısının 3-5 yaş arası çocuk okura uygun olmadığı, kitapta noktalama hatası yapıldığı, atasözlerinin kullanılmadığı görülmektedir. Kitapta 20 kelimededen oluşan cümlelerin varlığı çocuk okur için cümle uzunluklarının uygun olmadığını göstermektedir. Kitap bu nitelikleri açısından çocuk okur için uygun değildir.

4.14.4 Resimler Açısından Bulgular

Kitabın resimleri ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-112 Bu Kış Kimse Üşümeyecek Adlı Kitabın Resimleri

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
74	Resimler metindeki betimlemeler ile uyumlu mu?	*		Kitapta betimleme ile metin uyumludur. Farenin topladığı çalı çırpı yığınının yüksekliğinden ve sıkıca bağlı olduğundan bahsedilir ve bu resme yansıtılmıştır.
75	Resimler, çocuk okurun sanatsal gelişimine uygun şekilde tasarlanmış mı?	*		Esnek çizgiler ve parlak renkler kullanılmıştır.
76	Kitapta resim ile metin oranı gelişime uygun kullanılmış mı?	*		Kitapta resim- metin oranına dikkat edilmiştir.
77	Resimler çocuk okur açısından sade anlaşılır mı?	*		Resimler sade ve anlaşılırdır.
78	Resimler birbiri ile bir bütünlük oluşturuyor mu?	*		Resimler bütünlük oluşturmaktadır.
79	Resimler mesaj verebiliyor mu?	*		Resimlerde hayvanların birbiri ile yardımlaşmaları görülmektedir. Resimlerin verdiği mesaja örnektir.
80	Resim ile metin uyumlu olarak ilerliyor mu?	*		Resimleri ile metin uyumlu olarak ilerlemektedir.
81	Resimler bir bütün olarak öyküyü yansıtabiliyor mu?	*		Resimler bir bütün olarak öyküyü yansıtabilir niteliktedir.
82	Resim ile metin arasında çelişki oluşturacak durumlara yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Metin ile resim arasında çelişki oluşturacak bir durum yoktur.
83	Resimlerin anlatılan olaya açıklayıcı nitelikte mi? Metne katkısını var mı?	*		Resimlerden hareketle çalı yığınının ne denli büyük olduğu, nasıl üstlerine fırtınada sığınak olduğu gösterilmektedir. Bir resimde karga olanları izlemektedir fakat metinde yazılmamıştır. Resimlerin metne katkısı vardır.
84	Resimler çocuk okurun zihninde metni canlandırabilecek nitelikte mi?	*		Resimlerde kullanılan hareket unsuru metni canlandırıcı nitelik kazandırmaktadır. Örneğin çalı yığının yıkıldığını gösteren resimde hayvanlar ipin boşa çıkması ile savrulmuş ve çalı yığınları da havada düşerken resmedilmiştir.
85	Resimler okuma- yazma bilmeyen çocuk okurların da kitaptan yararlanmasını sağlayacak nitelikte mi?	*		Okuma yazma bilmeyen çocuk okur resimlere bakarak metni tahmin edebilir. Bu sebeple okuma yazma bilmeyenlerin de yararlanacağı nitelikte olduğu düşünülmektedir.
86	Resimlerin çiziminde perspektife dikkat edilmiş mi?	*		Perspektife dikkat edilmiştir. Son resimde bakış açısına ayı çok uzakta, tilki daha yakın, tavşan ondan daha yakın ve en yakın olarak da fare çizilmiştir. Bakıldığında bütün hayvanların boyları eşittir.
87	Resimlerde çocuk okura olumsuz örnek oluşturabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Resimlerde olumsuz bir kullanım yoktur.
88	Resimlerde resmin unsurlarından olan dokuyu yansıtır çizim yapılmış mı?	*		Hayvanların tüy yapısını yansıtan bir dokuyla çizim yapılmıştır.
89	Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygun kullanılmış mı?	*		Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygundur.
90	Resimlerde kontur kullanılmış mı?	*		Bazı resimlerde çok ince bir kontur olsa da resimlerin çoğunda kontur kullanımı yoktur.

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
91	Resimlerde kullanılan renkler parlak ve çocuk okur için ilgi çekici mi?	*		Kullanılan renklerin parlak ve çocuk okurlar için ilgi çekici olduğu düşünülmektedir.
92	Resimleme iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmış mı?	*		Resimler iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmıştır.

Tablo 4-112’de görüldüğü üzere kitabın, resimler açısından incelenen 19 maddeden 18’ine uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta yer alan resimlerin metinlerdeki betimlemelerle uyumlu olduğu, çocukların sanatsal gelişimine uygun şekilde tasarlandığı ve metinle orantılı olduğu görülmektedir. Resimlerin, çocuk okuyucu açısından sade ve anlaşılır olduğu, bütünlük oluşturduğu ve mesaj verebildiği belirlenmiştir. Resimlerin metinle uyum içinde ilerleyerek öyküyü bütün olarak yansıttığı anlaşılmaktadır. Metinle resimler arasında çelişki bulunmamaktadır. Resimler, olaylara katkı sağlamakta ve çocuk okuyucunun zihninde metni canlandırabilmektedir. Okuma bilmeyen çocuk okuyucuların da kitaptan yararlanabilmesi sağlanmıştır. Perspektif kurallarına dikkat edilmiş ve olumsuz örneklerden kaçınılmıştır. Resimlerde dokuyu yansıtan, parlak ve okurun ilgisini çekebilecek renkler kullanılmıştır. Çizimler, iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmıştır. Bu özellikleri kitabın resimleri bakımından çocuk okura uygun olan nitelikleridir. Küçük yaş grubundaki çocukların resimleri daha iyi kavrayabilmesi için önerilen konturlar kitapta bulunmamaktadır. Kitapta resimler bakımından çocuk okura uygun görünmeyen tek özellik budur.

4.15 Guguklu Saatin Küçük Kuşu ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı: *Guguklu Saatin Küçük Kuşu*

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

1. Baskı Tarihi: Ocak 2017

İncelenen Baskı ve Tarihi: 2. Baskı Eylül 2017 (Oral, 2017).

Basım Yeri: İstanbul

Kitap Editörü: Filiz Özdem

Düzeltili: Filiz Özkan

Sayfa Sayısı: 26

Kitabın Ölçüleri (en* boy): 24,2*29,2

Yayınevi Tarafından Belirtilen Yaş Grubu: 3-8 (YKY, 2023).

4.15.1 Biçimsel Açıdan Bulgular

Araştırmada kitabın biçimsel özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.15.1.1 Kitap Boyutu ve Cilt

Kitabın boyut ve cildi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-113 *Guguklu Saatin Küçük Kuşu Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi*

S. N.	A. Kitap Boyutu ve Cilt	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
1	Kitabın boyutu çocuk okur için uygun mu? (Kitap çocuğun kolaylıkla taşıyacağı bir büyüklükte mi?)	*		Kitap 24,2 cm en ve 29,2 cm boy ölçülerine sahiptir.
2	Kitabın cildi dikişli mi?	*		Cildi dikişlidir.
3	Kitabın cildi dağılmaya karşı dayanıklı mı?	*		Dikiş kullanılmış ve kapağa yapıştırılması sağlam bir şekilde yapılmıştır.

Tablo 4-113'te görüldüğü üzere kitabın, kitap boyutu ve cildi açısından incelenen 3 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitap, çocuk okur için önerilen boyutlara uygun olarak tasarlanmıştır. Ayrıca, kitabın cildi parçalanmalara karşı dirençli ve dikişli bir yapıda üretilmiştir.

4.15.1.2 Kapak ve Kâğıt Cinsi

Kitabın kapak ve kâğıt cinsi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-114 *Guguklu Saatin Küçük Kuşu Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi*

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
4	Kitabın kapağında hangi yaşa uygun olduğu belirtilmiş mi?	*		Kapakta yaş grubu yazmamaktadır.
5	Kitabın başlığı dikkat çekici ve konuyla ilgili mi?	*		Yaşlı bir ahşap saat ustasının ormanda gezintiye çıktığı bir gün kapıyı açık unutmasından kaynaklı içeri giren kedinin guguklu saati düşürmesi ve içinden çıkan kuşun ormanda kaybolmasını konu edinmiştir. Konuyla ilgili ve dikkat çekici bir başlık olduğu düşünülmektedir.

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
6	Kapak resmi ilgi çekici mi?	*	Kapakta etrafında çeşitli tabloların bulunduğu bir guguklu saat ve masadan ona bakan bir kedi resmedilmiş. Kapak resmi çocuk okurun ilgisini çekecek şekilde tasarlanmıştır.
7	Kapak işlenecek konuyla ilgili işaretler içeriyor mu?	*	Kapakta yer alan guguklu saat ve ona doğru bakan kedi işlenecek konu ile ilgili işaretler içermektedir.
8	Kapakta sırt yazısı bulunuyor mu?	*	Kapakta sırt yazısı mevcuttur.
9	Kitabın kapağı sağlam bir malzemeden üretilmiş mi?	*	Kapak kartondan yapılmıştır. Dayanıklı malzeme kullanılmıştır.
10	Kitabın kapağı kolaylıkla açılabilir biçimde mi?	*	Kapak kolaylıkla açılabilir şekildedir.
11	Kitabın kapağı açıldıktan sonra desteksiz durabilmekte mi?	*	Kitabın kapağı açıldığında desteksiz durabilecek durumdadır.
12	Kitabın kapak yüzeyi, üzerindeki yazı, çizgi ve resimleri net olarak gösteriyor mu?	*	Kitabın kapak yapısı net şekilde resimleri ve yazıları gösterecek niteliktedir.
13	İç kapak mevcut mu?	*	Kitapta iç kapak mevcuttur. Künyenin ve yazarla ilgili bilgilerin yer aldığı tespit edilmiştir.
14	Kitabın künyesi yazılmış mı?	*	İç kapakta künye mevcuttur.
15	Kitapta kullanılan kâğıt türü çocuk okur için uygun mudur?	*	Kullanılan kâğıt kaliteli cinsten kuşe kâğıttır.
16	Kitapta kullanılan kâğıt mat ve ışığı yansıtmayan cinsten mi?	*	Kitapta kullanılan kâğıt mattır ve ışığı yansıtmamaktadır.
17	Kullanılan kâğıt, resimlerin kaliteli çıkmasını sağlayacak ve mürekkebin dağılmasını engelleyecek kalitede mi?	*	Mürekkep ıslak ele de geçmeyecek kalitededir.
18	Kitabın sayfaları çocuk okurun kolaylıkla çevirebileceği nitelikte mi?	*	Kitabın sayfaları kalın olduğu için rahatlıkla çevrilebilir niteliktedir.

Tablo 4-114'te görüldüğü üzere kitabın, kapak ve kâğıt cinsi açısından incelenen 15 maddeden 14'üne uygun olduğu, 1'ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitabın başlığı çocuk okurun dikkatini çekici ve konuyla ilgilidir. Kapakta kullanılan resim çocuk okur için ilgi çekici ve konuyla ilgili işaretler içerecek niteliktedir. Kitapta sırt yazısı, iç kapak, künye bilgileri kullanılmıştır. Kapakta kullanılan malzeme dayanıklı, kalın, rahat açılabilir ve açıldığında kendiliğinde durabilir kalitededir. Kitapta kullanılan kâğıt cinsi yarı mat, ışığı yansıtmayan yapıda olup çocuk okurun kolaylıkla çevirebileceği kalınlıktadır. Bu özellikleri için çocuk okur için uygun olmasına karşın kitapta hangi yaşa uygun olduğu bilgisine yer verilmemiştir. Kitabın hitap ettiği yaş grubunun verilmesi kitabı seçecek olan çocuk okur ya da yetişkin için doğru seçimin yapılması adına önemlidir. Bu durum önemli bir eksiklik olarak görülmektedir.

4.15.1.3 Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeniyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-115 *Guguklu Saatin Küçük Kuşu Adlı Kitabın Sayfa Düzeni*

S. N.	C. Sayfa Düzeni	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
19	Kenar boşlukları bırakılmış mı?	*		Resimler tam sayfa yapılırsa da metin kenar boşlukları bırakılacak şekilde yerleştirilmiştir.
20	Metin sayfada tek sütun olarak düzenlenmiş mi?	*		Tek sayfada ve tek sütun olarak düzenlenmiştir.
21	Sayfa içinde metin kolay okunması adına zemin ile zıtlık oluşturacak şekilde renklendirilmiş mi?	*		Zemin açık renkli yazılar ise siyahtır. Kolay okunabilir niteliktedir.
22	Satır arası, 1,15 aralığında veya üzerinde olarak tasarlanmış mı?	*		Satır araları 1,15 satır aralığının üstündedir.
23	Metinler sayfa üzerin uygun şekilde yerleştirilmiş mi?	*		Metinler sayfaya yerleştirilirken resimlerin boş alanları yerleştirilmiş.
24	Başlıklar ve vurgulanacak kelimeler metinden daha koyu yapılmış mı?	*		Ana başlık ve bölüm başlıkları daha büyük puntolar ile yazılmıştır.
25	Paragraflar arasına en az bir satır olacak şekilde uygun boşluklar bırakılmış mı?	*		Paragraf aralarında bir satır boşluk vardır.
26	Satır uzunlukları çocuk okurun düzeyine uygun mu?		*	14,5 cm uzunluğunda cümleler vardır.
27	Sayfa düzenindeki öğeler birbiriyle uyumlu mu?	*		Sayfa düzenini oluşturan öğeler birbiri ile uyumludur.

Tablo 4-115'te görüldüğü üzere kitabın, sayfa düzeni bakımından incelenen 9 maddeden 8'ine uygun olduğu, 1'ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta sayfa kenar boşlukları gerektiğinde not alabilecek şekilde ayarlanmış, metinler tek sütun halinde düzenlenmiş ve zeminle zıt renklerle sayfaya yerleştirilmiştir. Satır aralıkları 1,15'in üzerinde bırakılmış, başlıklar metne göre daha koyu ve büyük yazılmıştır. Her paragraf yeni bir sayfada yer aldığından, paragraflar arasındaki boşluklar uygundur. Sayfa düzenindeki öğelerin birbiriyle uyumlu olduğu görülmektedir. Çocuk okuyucular için uygun olan bu düzenlemelere rağmen, kitapta 14,5 cm uzunluğunda satırlar bulunmaktadır. Yayınevinin kitap içinde belirlediği 3-8 yaş aralığı için uygun olan en uzun satır uzunluğu 8 cm'dir. Bu nedenle, bu kullanım çocuk okuyucular için uygun değildir.

4.15.1.4 Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya

Kitabın harfleri, yazı büyüklüğü, mürekkebi ve boyası ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-116 *Guguklu Saatin Küçük Kuşu Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası*

S. N.	Ç. Harfler- Yazı Büyüklüğü -Mürekkep ve Boya	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
28	Harflerin büyüklüğü çocuk okurun yaşına uygun mu?		*	Metin 15 punto ile yazılmıştır.
29	Harfler için seçilen karakter kolay okunabilir mi?	*		Okunaklı süssüz bir yazı karakteri seçilmiştir.
30	Kitapta en fazla iki harf karakteri kullanılmış mı?	*		Başlıkta ve metinde farklı olarak kullanılmış bunun dışında başka yazı tipi kullanılmamıştır.
31	Kullanılan mürekkep ve boya çocuk okura uygun mudur?	*		Boyalar çıkmayacak kalitededir.

Tablo 4-116’da görüldüğü üzere kitabın, harfler, yazı büyüklüğü, mürekkep ve boya açısından incelenen 4 maddeden 3’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta kullanılan harf karakterlerinin kolay okunur olduğu, ikiden fazla farklı harf karakterinin kullanılmadığı ve mürekkebin kolay çıkmayacak kalitede seçildiği gözlemlenmektedir. Analizler sonucunda, kitapta kullanılan yazı boyutunun 15 punto olduğu tespit edilmiştir. Yayınevinin verdiği bilgiye göre, kitap 3-8 yaş grubu çocuklar için hazırlanmıştır. 3-8 yaş grubu çocuklar için önerilen yazı boyutu 20-24 punto aralığında olup, kitapta kullanılan yazı boyutu bu yaş grubundaki çocuklar için uygun değildir.

4.15.2 İçerik Açısından Bulgular

Araştırmada kitabın içerik özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.15.2.1 Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce

Kitabın konusu, teması, planı ve ana düşüncesi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-117 *Guguklu Saatin Küçük Kuşu Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi*

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
32	Konu seçimi çocuğun ilgisine uygun mu?	*		Konu olarak yaşlı bir ahşap saat ustası ve onun guguklu saati ele alınmış olsa da içerikte ormandan, hayvanlardan ve bunlara karşı yaşlı adamın duyduğu sevgiden bahsedilmiştir. Bu bağlamda çocuk okurun ilgisine uygun konu seçimi yapılmıştır.

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
33	Kitapta işlenen konu için olay ve durumlar ile ilgili bir giriş var mı?	*		Guguklu saatin kedi tarafından düşürülmesi ve saatin kuşunun uçup gitmesinden önce konuya giriş yapılmıştır. Yaşlı adamın yaşam şekli ve evi anlatılmıştır.
34	Kitapta işlenen olaylar sebep-sonuç ilişkilerini kuracak bir örgü ile verilmiş mi?	*		Örneğin kedi eve açık unutulmuş kapıdan girmektedir. Evin yaşayan kedisi değildir. Saatteki kuş ötüncü de ona saldırıp yere düşürmüştür. Örnekte olduğu gibi konu mantıklı örgü ile aktarılmaya çalışılmıştır.
35	Kitapta işlenen olaylar ya da durumlar birbiri ile tutarlı mı?		*	Yaşlı adamın yaptığı guguklu saatlerden bahsedilirken bu saatlerden çıkan kuşların kediler ve çocuklar tarafından gerçek zannedildiği yazmaktadır. Buradan çıkarılacak sonuç gerçek olmadığıdır. Fakat kedi saati düşürünce içinden çıkan kuş kaçır ve ormanda uçar. Hatta terk edilmiş bir yuvaya konar. Yaşlı adam da ormanda gezintiye çıktığında sanki uzaktan bu kaybolan guguklu saatin küçük kuşunun sesini duyduğunu düşünür. Bu durumun bir tutarsızlık olduğu düşünülmektedir.
36	Konu ele alınırken merak uyandıracak bir kurgu yapılmış mı?	*		Ormana giderken kapıyı açık bırakması acaba eve ne olacak sorusunu, düşen guguklu saatin küçük kuşunun bulunup bulunmayacağı düşüncesini oluşturacak bir kurgu yapılmıştır. Bu da çocuktaki merak duygusunu harekete geçirecek bir kurgu olarak düşünülmektedir.
37	Kitapta evrensel değerlere yer verilmiş mi?	*		Hayvanlara olan sevginin temada işlenmesi evrensel değerler taşıdığını göstermektedir.
38	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek herhangi bir kullanım yoktur.
39	Ana fikir net bir şekilde anlaşılmakta mıdır?		*	Kitaptan hayvanlar karşı sevgi beslemeliyiz yardımcı fikri verilmiş olsa da konunun sonuca ulaştırılmasında herhangi bir ana fikre ulaşamamaktadır. "Açık kalan kapıdan içeri bir kedi girer ve öten guguklu saati düşürerek içinde bulunan kuşun ormana kaçmasına sebep olur. Yaşlı adam kediyi içeri alıp karnını doyurur ve saati tamir eder. Sonrasında yaşlı adam bir daha kapıyı açık bırakmaz."
40	Konu temayı vermekte yeterli mi?	*		Hayvanlara karşı olan sevgi temasını vermekte yeterli bir konu işleme olmuştur.
41	Kitapta işlenen zaman doğrusal ilerliyor mu?	*		Zaman doğrusal ilerlemektedir bu duruma örnek olarak yaşlı adam evden sabah çıkar akşam eve döner.
42	Kitapta kullanılan yer ya da yerler çocuk okurun algılayıcı düzeyde mi?	*		Ormana yakın bir köy, orman ve yaşlı adamın evi. Kullanılan bu yerler çocuk okurun algılayabileceği düzeydedir.

Tablo 4-117’de görüldüğü üzere kitabın, konu, tema, plan ve ana düşünce açısından incelenen 11 maddeden 9’una uygun olduğu, 2’sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta konu seçimi çocuğun ilgisine uygundur ve konulara bir giriş bölümü ile başlanmıştır. Kitapta işlenen olaylar sebep sonuç ilişkilerine bağlanmıştır, merak uyandırıcı bir kurgu yapılmış, evrensel değerlere yer verilmiş, ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınılmıştır. Kitabın konusu temayı vermekte yeterlidir. İşlenen zaman doğrusal ilerlemekte ve kullanılan yerler çocuk okurun algılayabileceği düzeydedir. Kitaptaki bu özellikler çocuk okur için uygundur. Kitapta ana fikrin net biçimde verilmemesi, olaylar arasından tutarsızlıkların olması çocuk okur için uygun olmayan özelliklerdir.

4.15.2.2 Kahramanlar:

Kitabın kahramanlarıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-118 Guguklu Saatin Küçük Kuşu Adlı Kitabın Kahramanları

S. N.	B. Kahramanlar	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
43	Kahramanlar aşırı idealize edilmekten kaçınılmış mı?	*		Aşırı idealize edilen bir kahraman yoktur.
44	Karakter seçimi çocuk okurun yaş düzeyine uygun, özdeşlik kurabileceği nitelikte mi?	*		Yaşlı adamın hayvanlara olan sevgisi okurun özdeşlik kurabileceği şekilde aktarılmıştır.
45	Kitapta birbirinden farklı nitelikleri olan karakterlere yer verilmiş mi?	*		Yaşlı adam, kedi ve guguklu saatin kuşu birbirinden farklıdır.
46	Kitapta çocuk okur için komik sayılabilecek ve onları eğlendirecek öğelere yer verilmiş mi?		*	Kitapta güldürü unsuru olduğu düşünülen bir durum yoktur.
47	Kitap içinde büyüyüp gelişen karakter var mı?	*		Her aşamada yaşlı adamanın hayvanları ne kadar çok sevdiği ve onlara yardım etmeye çalıştığı geliştirilerek aktarılmış.
48	Ana kahraman örnek davranış sergileyebilecek tipte mi?	*		Yaşlı adamın soğuk havalarda orman hayvanlarına yardım etmesi, kapısının önünde miyavlayan kediye yardım etmesi örnek davranışlardır.
49	Kullanılan kahramanların isimleri çocuğun rahatça ifade edebileceği şekilde belirlenmiş mi?	*		Ana kahraman olan yaşlı adam yardımcı kahraman olan kedi ve guguklu saatin kuşu ile diğer hayvanlar çocuğun rahatlıkla telaffuz edebileceği niteliktedir.
50	Kahraman sayısı ideal sayıda tutulmuş mu?	*		3 kahramanla sayının ideal olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4-118’de görüldüğü üzere kitabın, kahramanlar açısından incelenen 8 maddeden 7’sine uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta, kahramanların aşırı idealize edilmekten kaçınıldığı, çocuk okurların yaşına uygun ve onlarla özdeşlik kurabilecek nitelikte olduğu, farklı özelliklere sahip oldukları görülmektedir. Ana kahraman, gelişim göstererek örnek davranışlar sergilemektedir. Kullanılan kahramanların sayısı ideal olup, isimleri çocukların rahatça telaffuz edebileceği şekildedir. Kitabın kahramanlar ile ilgili bu özellikleri çocuk okur için uygundur. Ancak kitapta mizah öğelerinin kullanılmadığı görülmektedir. Çocuk okur açısından bu eksiklik uygun değildir.

4.15.3 Dil ve Anlatım Açısından Bulgular

Kitabın dil ve anlatımıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-119 *Guguklu Saatin Küçük Kuşu* Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
51	Çocuk okurun yeni duyabileceği bir sözcük, çocuğun kelime dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmış mı?	*		Yontmak ve yontu sözcükleri çocuk okurun bağlamdan anlamı çıkarabileceği biçimde kullanılmıştır.
52	Çocuk okurun düzeyine göre anlamını bilmekte zorlanabileceği sözcük kullanımı gerektiği kadar yapılmış mı?	*		Yontmak, yontu kelimelerinin çocuk okurun yeni öğrenebileceği kelimeler olduğu düşünülmektedir. Yeni öğrenilecek kelimelerin sayısının yeterli olduğu düşünülmektedir.
53	Kitapta tekerleme ya da ses tekrarlarından yararlanılmış mı?	*		Metinde tekerleme yoktur ses tekrarı olarak " uçtu, uçtu" kullanımı vardır.
54	Kitapta anlatım bozukluğu yapılmamasına özen gösterilmiş mi?		*	"Bazı günler ormanda saat yapmaya uygun kurumuş ağaç arıyordu." (Oral, 2017). Bu cümlede virgülün eksikliğinden kaynaklı anlam karmaşasına bağlı bir anlatım bozukluğu vardır.
55	Kitabın sayfa sayısı çocuk için uygun mu?		*	26 sayfa 3-5 yaş çocuğu için uygun olmamakla birlikte 5 yaş ütü çocuk okur için uygun görülmektedir.
56	Kitapta yazım yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta yazım yanlışı yoktur.
57	Kitapta noktalama yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?		*	Tırnak içi konuşma cümlesi noktalama işareti olmadan bitirilmiştir.
58	Kitapta sembolik sözcükler kullanılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Sembolik sözcük kullanılmamıştır.
59	Kitapta aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmemeye gayret edilmiş mi?	*		Aşırı mecazlı bir söyleyiş kitapta kullanılmamıştır.
60	Kitapta eski sözcüklere yer vermemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta günümüzde kullanılmayan sözcüklere yer verilmemiştir.
61	Kitapta ikilemelere yer verilmiş mi?		*	Kitapta ikileme kullanılmamıştır.
62	Kitapta pekiştirmelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta "yemyeşil, sımsıkı" pekiştirmelerine yer verilmiştir.
63	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde deyimler kullanılmış mı?	*		Kitapta "çıt çıkmıyordu" deyimini kullanılmıştır.
64	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde atasözleri kullanılmış mı?		*	Kitapta kullanılan atasözü yoktur.
65	Kitapta çocuğa uygun söz sanatlarına yer verilmiş mi?	*		Kitapta ormandaki sessizlik zamanın durmasına benzetilmiştir. Benzetme sanatı yapılmıştır.
66	Kitapta ses taklitlerine yer verilmiş mi?	*		Kitapta "miyavlamak, guguk, trakk" yansımalarına yer verilmiştir.
67	Kitapta cümle uzunluklarına dikkat edilmiş mi?		*	Kitapta 24 kelimedenden oluşan cümle bulunmaktadır.
68	Kitapta betimlemelere yer verilmiş mi?	*		"Yemyeşil bir vadide çevresi ormanlarla kaplı küçük bir köy (Oral, 2017)." Betimlemeye bir örnek oluşturmaktadır.
69	Kitap içinde farklı anlatım biçimlerine başvurulmuş mu?	*		Betimleyici ve öyküleyici anlatıma başvurulmuştur.
70	Kitapta kullanılan anlatım, aynı bakış açısıyla yapılmış mı?	*		3. kişi ağzından anlatım yapılmıştır.
71	Kitapta devrik cümle kullanılmış mı?		*	Kitapta devrik cümleye yer verilmediği tespit edilmiştir.
72	Kitapta kurallı cümleler, devrik cümlelerden daha fazla mı?	*		Kitapta devrik cümleye yer verilmediği tespit edilmiştir.

S. N.	Dil ve Anlatımı	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
73	Türkçede yaygın olarak kullanılmayan yabancı kelimelere yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*	Kitapta yabancı sözcük yoktur.

Tablo 4-119’da görüldüğü üzere kitabın, dil ve anlatım açısından incelenen 23 maddeden 16’sına uygun olduğu, 7’sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitabın, çocuk okuyucunun sözcük dağarcığını geliştirecek yeni kelimeleri barındırdığı belirlenmiştir. Kitapta yazım yanlışları yapılmamış, aşırı mecazlı söyleyişlere, sembolik ifadelerle, eskiyen sözcüklere, yabancı kelimelere yer verilmemiştir. Kitapta, ses tekrarları, pekiştirme sözcükler, deyimler, söz sanatları, ses taklitleri, betimlemeler, farklı anlatım tekniklerinin kullanıldığı belirlenmiştir. Anlatım açısından farklı bakış açılarından kullanılmamıştır. Bu nitelikler, kitabın çocuk okura hitap eden dil ve anlatım biçimlerine sahip olan özellikleridir. Kitapta anlatım bozukluğu yapıldığı, sayfa sayısının 3-5 yaş arası çocuk okura uygun olmadığı, noktalama hatası yapıldığı, ikileme ve atasözlerinin kullanılmadığı, devrik cümlelerin olmadığı belirlenmiştir. Ayrıca 24 kelimeden oluşan cümlelerin varlığı çocuk okur için cümle uzunluklarının uygun olmadığını gösterir niteliktedir. Kitap dil ve anlatıma yönelik bu nitelikleri bakımından çocuk okura uygun değildir.

4.15.4 Resimler Açısından Bulgular

Kitabın resimleriyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-120 *Guguklu Saatin Küçük Kuşu Adlı Kitabın Resimleri*

S. N.	Resimler	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
74	Resimler metindeki betimlemeler ile uyumlu mu?	*	Resimler ile betimlemeler uyumludur. Köy betimlenirken yeşil bir vadiye olduğu anlatılır. Bu resimlere yansıtılmıştır.
75	Resimler, çocuk okurun sanatsal gelişimine uygun şekilde tasarlanmış mı?	*	Esnek çizgiler ve parlak renkler kullanılmıştır.
76	Kitapta resim ile metin oranı gelişime uygun kullanılmış mı?	*	Kitapta resim- metin oranına dikkat edilmiştir.
77	Resimler çocuk okur açısından sade anlaşılır mı?	*	Resimler sade ve anlaşılırdır.
78	Resimler birbiri ile bir bütünlük oluşturuyor mu?	*	Resimler bütünlük oluşturmaktadır.
79	Resimler mesaj verebiliyor mu?	*	Ana kahramanın kış günü ormandaki hayvanları beslemesi örnek olarak verilebilir.

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
80	Resim ile metin uyumlu olarak ilerliyor mu?	*		Resimler ile metin uyumlu olarak ilerlemektedir.
81	Resimler bir bütün olarak öyküyü yansıtabiliyor mu?	*		Resimler konuyu yansıtmaktadır.
82	Resim ile metin arasında çelişki oluşturacak durumlara yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Çelişki oluşturacak bir durum yoktur.
83	Resimlerin anlatılan olaya açıklayıcı nitelikte mi? Metne katkısını var mı?	*		Resimler metni destekleyici. Guguklu saati bilmeyen bir okurun öğrenmesini sağlayabilecek çizimler yer almaktadır.
84	Resimler çocuk okurun zihninde metni canlandırabilecek nitelikte mi?	*		Ormanda adamın yürür arkasından sincap ve tavşanın koşar şekilde çizilmesi; düşen saati adamın tamir eder çizimi gibi örnekler okuyucuda canlandırmayı sağlayacak çizimlerdir.
85	Resimler okuma- yazma bilmeyen çocuk okurların da kitaptan yararlanmasını sağlayacak nitelikte mi?	*		Okuma yazma bilmeyen çocuk okurun resimler aracılığı ile hikâyeyi tahmin edip yorumlayabileceği düşünülmektedir.
86	Resimlerin çiziminde perspektife dikkat edilmiş mi?	*		Çizilen patikanın ufka doğru daralması, ağaçların küçülmesi buna örnek olarak gösterilebilir.
87	Resimlerde çocuk okura olumsuz örnek oluşturabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Resimlerde olumsuz bir kullanım yoktur.
88	Resimlerde resmin unsurlarından olan dokuyu yansıtır çizim yapılmış mı?	*		Hayvanların tüy yapısının yansıtılması, elmanın dokusunun verilmesi, yontmalardaki ahşap dokuları örnek olarak verilebilir.
89	Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygun kullanılmış mı?	*		Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygundur.
90	Resimlerde kontur kullanılmış mı?	*		Bazı resimlerde çok ince bir kontur olsa da resimlerin çoğunda kontur kullanımı yoktur.
91	Resimlerde kullanılan renkler parlak ve çocuk okur için ilgi çekici mi?	*		Kullanılan renklerin parlak ve çocuk okurlar için ilgi çekici olduğu düşünülmektedir.
92	Resimleme iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmış mı?	*		Bazı resimler tek sayfa olarak çizilse de diğer sayfada anlatıya uygun olarak küçük resimlerden faydalanılmıştır.

Tablo 4-120’de görüldüğü üzere kitabın, resimler açısından incelenen 19 maddeden 18’ine uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitaptaki resimlerin metinlerdeki betimlemelere uygun olduğu ve çocukların sanatsal gelişimlerine göre tasarlandığı anlaşılmıştır. Metinle orantılı olan resimlerin, çocuk okuyucu için sade ve anlaşılır olduğu, bütünlük oluşturduğu ve mesaj verebildiği belirlenmiştir. Resimlerin metinle uyumlu ilerlediği ve öyküyü bütün olarak yansıttığı gözlemlenmiştir. Metinle resimler arasında çelişki bulunmamaktadır. Resimler, olaylara katkı sağlamakta ve çocuk okuyucunun zihninde metni canlandırabilmektedir. Okuma bilmeyen çocuk okuyucuların da kitaptan yararlanmasını sağlanmıştır. Perspektif kurallarına dikkat edilerek, olumsuz örneklerden kaçınılmıştır. Resimlerde dokuyu yansıtan, parlak ve okurun ilgisini çekebilecek renkler kullanılmıştır.

Çizimler iki sayfayı kapsayacak şekilde. Kitapta, küçük yaştaki çocukların resimleri daha iyi anlaması için tavsiye edilen kontur çizimleri yer almamaktadır. Kitap resimler ile ilgili sadece bu özellik bakımından çocuk okura uygun değildir.

4.16 Bir Lokmalık Masallar ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı: *Bir Lokmalık Masallar*

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

1. Baskı Tarihi: Ekim 2017

İncelenen Baskı ve Tarihi: 1. Baskı Ekim 2017 (Oral, 2017)

Basım Yeri: İstanbul

Kitap Editörü: Filiz Özdem

Düzeltili: Filiz Özkan

Sayfa Sayısı: 56

Kitabın Ölçüleri (en* boy): 25,4*29,5

Yayınevi Tarafından Belirtilen Yaş Grubu: 3-8 (YKY, 2023).

4.16.1 Biçimsel Açıdan Bulgular

Araştırmada kitabın biçimsel özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.16.1.1 Kitap Boyutu ve Cilt

Tablo 4-121’de görüldüğü üzere kitabın boyut ve cildi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-121 Bir Lokmalık Masallar Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi

S. N.	A. Kitap Boyutu ve Cilt	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
1	Kitabın boyutu çocuk okur için uygun mu? (Kitap çocuğun kolaylıkla taşıyacağı bir büyüklükte mi?)	*	25,4 cm en ve 29,5 cm boy ölçülerine sahiptir.
2	Kitabın cildi dikişli mi?	*	Cildi dikişlidir.
3	Kitabın cildi dağılmaya karşı dayanıklı mı?	*	Dikiş kullanılmış ve kapağa yapıştırılması sağlam bir şekilde yapılmıştır.

Kitabın, kitap boyutu ve cildi açısından incelenen 3 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitap, çocuk okuyuculara yönelik önerilen boyutlarda üretilmiştir. Kitabın kapak yapısı ise dağılmaya karşı dayanıklı ve dikişli olarak hazırlanmıştır.

4.16.1.2 Kapak ve Kâğıt Cinsi

Kitabın kapak ve kâğıt cinsi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-122 Bir Lokmalık Masallar Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
4	Kitabın kapağında hangi yaşa uygun olduğu belirtilmiş mi?		*	Kapakta yaş grubu yazmamaktadır.
5	Kitabın başlığı dikkat çekici ve konuyla ilgili mi?	*		Kitap 22 kısa masaldan oluşmaktadır. Masalların her biri bir sayfa ve tamamı hayvanları konu almaktadır. Kısa masalların yer aldığı kitabın başlığı dikkat çekici ve konuyla ilgilidir.
6	Kapak resmi ilgi çekici mi?	*		Kapakta masalların içinde geçen karakterlerin bazılarını yer verilerek bir kompozisyon oluşturulmuş. Bu karakterlerden kırmızı pelerin takmış kurt ağaca yaslanmış ve elindeki kitaptan bir ısırık almış olarak resmedilmiştir. Kapak resmi ilgi çekicidir.
7	Kapak işlenecek konuyla ilgili işaretler içeriyor mu?	*		İşlenecek masal karakterlerini ele alması adına kapak işlenecek konular ile ilgili işaretler barınıyor denilebilir.
8	Kapakta sırt yazısı bulunuyor mu?	*		Kapakta sırt yazısı mevcuttur.
9	Kitabın kapağı sağlam bir malzemeden üretilmiş mi?	*		Kapak kartondan yapılmıştır. Dayanıklı malzeme kullanılmıştır.
10	Kitabın kapağı kolaylıkla açılabilir biçimde mi?	*		Kapak kolaylıkla açılabilir şekildedir.
11	Kitabın kapağı açıldıktan sonra desteksiz durabilmekte mi?	*		Kitabın kapağı açıldığında desteksiz durabilecek durumdadır.
12	Kitabın kapak yüzeyi, üzerindeki yazı, çizgi ve resimleri net olarak gösteriyor mu?	*		Kitabın kapak yapısı net şekilde resimleri ve yazıları gösterecek niteliktedir.
13	İç kapak mevcut mu?	*		Kitapta iç kapak mevcuttur. Künyenin ve yazarla ilgili bilgilerin yer aldığı tespit edildi.
14	Kitabın künyesi yazılmış mı?	*		İç kapakta künye mevcuttur.
15	Kitapta kullanılan kâğıt türü çocuk okur için uygun mudur?	*		Kullanılan kâğıt kaliteli cinsten kuşe kâğıttır.
16	Kitapta kullanılan kâğıt mat ve ışığı yansıtmayan cinsten mi?	*		Kitapta kullanılan kâğıt mattır ve ışığı yansıtmamaktadır.
17	Kullanılan kâğıt, resimlerin kaliteli çıkmasını sağlayacak ve mürekkebin dağılmasını engelleyecek kalitede mi?	*		Mürekkep ıslak ele de geçmeyecek kalitededir.
18	Kitabın sayfaları çocuk okurun kolaylıkla çevirebileceği nitelikte mi?	*		Kitabın sayfaları kalın olduğu için rahatlıkla çevrilebilir niteliktedir.

Tablo 4-122’de görüldüğü üzere kitabın, kapak ve kâğıt cinsi açısından incelenen 15 maddeden 14’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitabın başlığı, çocuk okurun ilgisini çekecek şekilde dikkat çekici ve konuya uygun olarak tasarlanmıştır. Kapak resmi, çocuklar için ilgi çekici olup, konuyla ilgili ipuçları sunmaktadır. Kitapta sırt yazısı bulunmakta ve iç kapakta künye bilgileri yer almaktadır. Kapak, dayanıklı ve kalın malzemeden

yapılmış olup, kolay açılabilir ve açık durumda kendiliğinden sabit kalabilir. Kitapta kullanılan kâğıt, yarı mat ve ışığı yansıtmayan bir yapıda olup, çocuklar tarafından rahatça çevrilebilecek kalınlıktadır. Bu özellikler, kitabı çocuklar için uygun kılsa da kitabın hangi yaş grubuna yönelik olduğu belirtilmemiştir. Kitabın hedef yaş grubunun belirtilmesi, doğru kitap seçimi yapılması açısından hem çocuklar hem de yetişkinler için önemlidir. Bu bilginin eksikliği önemli bir eksiklik olarak kabul edilmektedir.

4.16.1.3 Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeniyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-123 Bir Lokmalık Masallar Adlı Kitabın Sayfa Düzeni

S. N.	C. Sayfa Düzeni	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
19	Kenar boşlukları bırakılmış mı?	*		Sayfa kenar boşlukları bırakılmıştır.
20	Metin sayfada tek sütun olarak düzenlenmiş mi?	*		Tek sayfada ve tek sütun olarak düzenlenmiştir.
21	Sayfa içinde metin kolay okunması adına zemin ile zıtlık oluşturacak şekilde renklendirilmiş mi?	*		Metnin yer aldığı sayfalar beyaz zemin siyah yazı olarak planlanmıştır.
22	Satır arası, 1,15 aralığında veya üzerinde olarak tasarlanmış mı?	*		Satır araları 1,15 satır aralığının üstündedir.
23	Metinler sayfa üzerin uygun şekilde yerleştirilmiş mi?	*		Metinler resimsiz alanlarda ve beyaz zemin üzerindedir.
24	Başlıklar ve vurgulanacak kelimeler metinden daha koyu yapılmış mı?	*		Her masalın başlığı koyu ve daha büyük karakter ile üste yazılmıştır.
25	Paragraflar arasına en az bir satır olacak şekilde uygun boşluklar bırakılmış mı?		*	Paragraf girintileri verilse de paragraf boşluklarının verilmediği tespit edilmiştir.
26	Satır uzunlukları çocuk okurun düzeyine uygun mu?		*	Satır uzunlukları 16 cm civarındadır.
27	Sayfa düzenindeki öğeler birbiriyle uyumlu mu?	*		Öğeler birbiri ile uyumlu olarak tasarlanmıştır. Sol tarafa metin ve metinle ilgili küçük resimler sağ taraftaki sayfaya da resim yerleştirilmiştir.

Tablo 4-123'te görüldüğü üzere kitabın, sayfa düzeni bakımından incelenen 9 maddeden 7'sine uygun olduğu, 2'sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta kenar boşluklarının bırakıldığı, metinlerin zemin ile zıt olacak şekilde renklendirilerek tek sütunda yazılarak sayfa üzerine uygun olarak yerleştirildiği, satır aralığının 1,15 satır aralığından fazla olduğu, başlıkların metinden da büyük ve koyu yazıldığı, sayfa düzenini oluşturan öğelerin uygun şekilde yerleştirildiği görülmektedir. Bu kullanımlar çocuk kitaplarında aranan özellikler olup çocuk okur için uygundur. Kitapta paragraflar arasında en az bir satır olacak şekilde boşluk bırakılmadığı, satır uzunluklarının en fazla 8cm olması gerekirken 16 cm uzunluğunda satırların kullanıldığı belirlenmiştir. Bu iki kullanım çocuk okur için uygun olmayan özelliklerdir.

4.16.1.4 Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya

Kitabın harfleri, yazı büyüklüğü, mürekkebi ve boyası ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-124 Bir Lokmalık Masallar Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası

S. N.	Ç. Harfler- Yazı Büyüklüğü -Mürekkep ve Boya	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
28	Harflerin büyüklüğü çocuk okurun yaşına uygun mu?		*	Metin 15 punto ile yazılmıştır.
29	Harfler için seçilen karakter kolay okunabilir mi?	*		Okunaklı süssüz bir yazı karakteri seçilmiştir.
30	Kitapta en fazla iki harf karakteri kullanılmış mı?	*		Başlıkta ve metinde farklı olarak kullanılmış bunun dışında başka yazı tipi kullanılmamıştır.
31	Kullanılan mürekkep ve boya çocuk okura uygun mudur?	*		Boyalar çıkmayacak kalitededir.

Tablo 4-124'te görüldüğü üzere kitabın, harfler, yazı büyüklüğü, mürekkep ve boya açısından incelenen 4 maddeden 3'üne uygun olduğu, 1'ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Harf karakterlerinin kolay okunur olduğu, kitapta ikiden fazla farklı harf karakteri kullanılmadığı ve mürekkebin kaliteli olup kolay çıkmayacak şekilde seçildiği görülmektedir. Yapılan analiz sonucunda, kitapta kullanılan yazı boyutunun 15 punto olduğu belirlenmiştir. Yayınevinin verdiği bilgiye göre, kitap 3-8 yaş grubu çocuklar için tasarlanmıştır. 3-8 yaş grubu çocuklar için önerilen yazı boyutu 20-24 punto aralığında olup, kitapta kullanılan yazı boyutu bu yaş grubundaki çocuklar için uygun değildir.

4.16.2 İçerik Açısından Bulgular

Araştırmada kitabın içerik özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.16.2.1 Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce

Kitabın konusu, teması, planı ve ana düşüncesi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-125 Bir Lokmalık Masallar Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
32	Konu seçimi çocuğun ilgisine uygun mu?	*		Kitapta ele alınan masalları tamamı hayvanlar ile ilgili olması bakımından çocuk okurun ilgi seviyesine uygundur.
33	Kitapta işlenen konu için olay ve durumlar ile ilgili bir giriş var mı?	*		Masalların girişleri mevcuttur.

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
34	Kitapta işlenen olaylar sebep-sonuç ilişkilerini kuracak bir örgü ile verilmiş mi?	*		Olay akışları birbirine bağlanarak anlatılmıştır.
35	Kitapta işlenen olaylar ya da durumlar birbiri ile tutarlı mı?	*		Kitapta tutarsızlık yoktur.
36	Konu ele alınırken merak uyandıracak bir kurgu yapılmış mı?	*		Kurgunun merak uyandırıcı olduğu düşünülmektedir.
37	Kitapta evrensel değerlere yer verilmiş mi?	*		Metinlerin tamamında olmamakla birlikte yardımlaşmanın bulunduğu metinler vardır.
38	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek bir kullanım yoktur.
39	Ana fikir net bir şekilde anlaşılmakta mıdır?	*		Metinlerin birçoğunda ana fikre ulaşılmadı.
40	Konu temayı vermekte yeterli mi?	*		Metinlerin tamamında bir tema olmadığı tespit edildi. Bazı metinlerde yardımlaşma teması ön plana çıkarılmıştır.
41	Kitapta işlenen zaman doğrusal ilerliyor mu?	*		Anlatıların doğrusal zamanda ilerlediği tespit edildi.
42	Kitapta kullanılan yer ya da yerler çocuk okurun algılayıcı düzeyde mi?	*		Kitapta kullanılan yerler çocuk okurun algılayacağı düzeydedir.

Tablo 4-125'te görüldüğü üzere kitabın, konu, tema, plan ve ana düşünce açısından incelenen 11 maddeden 9'una uygun olduğu, 2'sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta konu seçimi, çocuk okurların ilgisine hitap edecek şekilde yapılmıştır. Ele alınan konu için bir giriş bölümü oluşturulmuş, olaylar neden-sonuç ilişkisine dayalı bir yapı ile sunulmuş ve olaylar arasında tutarlılık sağlanmıştır. Kitabın konusu, merak uyandıran bir kurgu ile işlenmiştir. Yardımlaşma gibi evrensel değerlere kitapta yer verilmiş, ayrımcılığa yol açabilecek ifadelerden kaçınılmıştır. Olaylar doğrusal bir zaman akışı içinde anlatılmış ve kullanılan mekânlar, çocuk okurların anlayabileceği düzeydedir. Bu özellikler, kitabı çocuk okurlar için uygun hâle getirmektedir. Kitapta bazı metinlerde ana fikir ortaya konulmuşken bazı metinlerde ana fikrin varlığından söz edilememektedir. Okul öncesi yaş grubuna yönelik kitaplarda ana fikrin eksikliği sorun teşkil etmese de yayınevinin belirttiği üzere bu kitap 3-8 yaş grubuna hitap etmektedir. İlkokul 1. ve 2. sınıf öğrencilerine yönelik kitaplarda ana fikrin belirgin olması beklenen bir özelliktir. Bunun yanı sıra bazı metinlerin bir teması varken bazı metinlerin bir tema çerçevesinde oluşturulmadığı düşünülmektedir. Kitabın ana fikrinin net anlaşılamaması ve temanın ortaya konulmaması çocuk okurlar için uygun değildir.

4.16.2.2 Kahramanlar:

Kitabın kahramanlarıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-126 Bir Lokmalık Masallar Adlı Kitabın Kahramanları

S. N.	B. Kahramanlar	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
43	Kahramanlar aşırı idealize edilmekten kaçınılmış mı?	*	Aşırı idealize edilen bir kahraman yoktur.
44	Karakter seçimi çocuk okurun yaş düzeyine uygun, özdeşlik kurabileceği nitelikte mi?	*	Kahramanlar özdeşlik kurulabilecek özelliktedirler.
45	Kitapta birbirinden farklı nitelikleri olan karakterlere yer verilmiş mi?	*	Birbirinden farklı fiziki özellikteki hayvanlara yer verilmiştir.
46	Kitapta çocuk okur için komik sayılabilecek ve onları eğlendirecek öğelere yer verilmiş mi?	*	Hayvanların hareketleri çocuk okura komik gelebileceği düşünülmektedir. Kurbağanın trampet çalması gibi.
47	Kitap içinde büyüüp gelişen karakter var mı?	*	Metinlerin kısalığı buna müsaade etmemiştir.
48	Ana kahraman örnek davranış sergileyebilecek tipte mi?	*	Metinlerin ana kahramanları içinde örnek davranış sergileyenler olmakla birlikte olumsuz davranış sergileyenler de vardır. Örneğin: Tavşanın Bostanı adlı metinde tavşanın solmakta olan sebzelerini gören bulutun sebzeleri sulaması ve tavşanın ona teşekkür etmesi olumlu bir davranışken; Kraliçe Arı adlı metinde ne giyeceğine karar veremeyen kraliçe arı kovanın düşmesine ve koloninin dağılmasına sebep olur.
49	Kullanılan kahramanların isimleri çocuğun rahatça ifade edebileceği şekilde belirlenmiş mi?	*	Hayvan isimleri kahraman isimleri olarak kullanılmış. Kolaylıkla telaffuz edilecek isimlerdir.
50	Kahraman sayısı ideal sayıda tutulmuş mu?	*	Metinlerde genel olarak üç kahraman yer almaktadır.

Tablo 4-126’da görüldüğü üzere kitabın, kahramanlar açısından incelenen 8 maddeden 6’sına uygun olduğu, 2’sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta aşırı idealize edilen kahramana yer verilmemiş, farklı özelliklere sahip kahramanlar kullanılmış, mizah ve güldürü unsurlarından faydalanılmıştır. Kitapta kullanılan kahraman isimleri çocukların rahatlıkla ifade edebileceği isimlerden seçilmiştir. Bu özellikler açısından kitap çocuk okur için uygundur. Kitap farklı masallardan oluşmaktadır. Dolayısıyla geliştirilerek verilen bir kahraman yoktur. Bu durum metinlerin kısa olmasından kaynaklı olduğu için olumsuz olarak düşünülmemektedir. Ancak kitapta olumsuz örnek sergileyen kahramana yer verilmesi çocuk okur açısından uygun olmayan bir kullanımdır.

4.16.3 Dil ve Anlatım Açısından Bulgular

Kitabın dil ve anlatımıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-127 Bir Lokmalık Masallar Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
51	Çocuk okurun yeni duyabileceği bir sözcük, çocuğun kelime dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmış mı?	*		Alabora etmek, cılıbıt, oğul vermek, hipopotam, bombus arısı, ishak kuşu çocuk okurun anlamını bilmekte zorlanacağı kelimeler olarak düşünülmektedir. Örneğin alabora etmek kelimesi bağlamdan hareketle anlamını çıkarabileceği şekilde kullanılmış. Kelimenin kullanımından önceki ve sonraki cümleler kaygının devrildiğini anlatmaktadır. Diğer kelimelerin de hem bağlamdan çıkarılacak şekilde hem de görseller ile desteklenerek kullanıldığı tespit edilmiştir.
52	Çocuk okurun düzeyine göre anlamını bilmekte zorlanabileceği sözcük kullanımı gerektiği kadar yapılmış mı?	*		"Alabora etmek, cılıbıt, oğul vermek, hipopotam, bombus arısı, ishak kuşu" kelimeleri çocuk okurun yeni öğrenebileceği kelimelerdir. Kitapta farklı masalların içinde geçen bu kelimelerin çocuk okura öğretilmesi adına ideal sayıda tutulduğu düşünülmektedir.
53	Kitapta tekerleme ya da ses tekrarlarından yararlanılmış mı?	*		Kullanılan "vrak vrak" ikilemesi ses tekrarına örnek olmakla birlikte tekerleme kullanımı yoktur.
54	Kitapta anlatım bozukluğu yapılmamasına özen gösterilmiş mi?	*		Kitapta anlatım bozukluğu yoktur.
55	Kitabın sayfa sayısı çocuk için uygun mu?	*		56 sayfa ile çocuk okur için fazla olduğu düşünülmektedir.
56	Kitapta yazım yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Metinlerde çardak kuşu, dağ çileği, yaban mersini, ishak kuşu bitişik yazılarak; sardalya ise sardalye yazılarak yazım yanlışı yapılmıştır.
57	Kitapta noktalama yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Tırnak içinde gösterilen konuşma cümlelerinin sonuna herhangi bir noktalama işareti konulmayarak noktalama hatası yapılmıştır.
58	Kitapta sembolik sözcükler kullanılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Sembolik ifadeler kitapta kullanılmamıştır.
59	Kitapta aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmemeye gayret edilmiş mi?	*		Aşırı mecazlı bir söyleyiş kitapta kullanılmamıştır.
60	Kitapta eski sözcüklere yer vermemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta günümüzde kullanılmayan sözcüklere yer verilmemiştir.
61	Kitapta ikilemelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta "tak tak, tangır tungur, pat pat, salına salına, yavaş yavaş, yırtık pırtık, renk renk, bol bol" ikilemeleri tespit edilmiştir.
62	Kitapta pekiştirmelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta "bembeyaz" pekiştirmesine yer verilmiştir.
63	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde deyimler kullanılmış mı?	*		Kitapta kullanılan "tir tir titremek, sevinçten havalara uçmak, uykuya dalmak, çıt çıkmamak" çocuk okurun anlayabileceği deyimler iken oğul vermek deyimini okurun anlamakta zorlanacağı bir deyim olmuştur.
64	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde atasözleri kullanılmış mı?	*		Kitapta kullanılan atasözü yoktur.
65	Kitapta çocuğa uygun söz sanatlarına yer verilmiş mi?	*		Kişileştirme ve konuşurmalar mevcuttur.
66	Kitapta ses taklitlerine yer verilmiş mi?	*		Kitapta "tak tak, vraak, culp, pat, vız, bum, çatırtı, huuu" ses taklitleri tespit edilmiştir.
67	Kitapta cümle uzunluklarına dikkat edilmiş mi?	*		20 kelimeden oluşan cümleler mevcuttur.
68	Kitapta betimlemelere yer verilmiş mi?	*		Örneğin: Yıldızlı bir yaz gecesi eski elma bahçesindeki bir ağaçta küçük ağaçkakana babası kitap okuyormuş. Cümlesinde olduğu gibi betimlemelere yer verilmiştir.
69	Kitap içinde farklı anlatım biçimlerine başvurulmuş mu?	*		Öyküleyici ve betimleyici anlatım kullanılmıştır.

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
70	Kitapta kullanılan anlatım, aynı bakış açısıyla yapılmış mı?	*		Anlatıların tamamı 3. tekil şahıs ağzından yapılmıştır.
71	Kitapta devrik cümle kullanılmış mı?	*		Devrik cümle kullanılmıştır.
72	Kitapta kurallı cümleler, devrik cümlelerden daha fazla mı?	*		Metinlerin içinden Küçük Kara Kuzu metninde bir, Uçan Tavşan metninde üç devrik cümle vardır. Bunun dışında devrik cümle yoktur.
73	Türkçede yaygın olarak kullanılmayan yabancı kelimelere yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta yabancı sözcük yoktur.

Tablo 4-127’de görüldüğü üzere kitabın, dil ve anlatım açısından incelenen 23 maddeden 18’ine uygun olduğu, 5’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta, çocuk okurun kelime hazinesini genişletecek yeni kelimelerin yeterince yer aldığı görülmüştür. Kitapta anlatım bozukluğu yapılmamış, aşırı mecazlı söyleyişlere, sembolik ifadelere, eskiyen sözcüklere, yabancı kelimelere yer verilmemiştir. Kitapta, ses tekrarları, ikilemeler, pekiştirme sözcükler, deyimler, söz sanatları, ses taklitleri, betimlemeler, farklı anlatım teknikleri, yeterli sayıda devrik cümleler kullanılmıştır. Anlatıcı bakış açısı kitap boyunca aynıdır. Bahsedilen özellikler kitabın dil ve anlatım açısından çocuk okura uygun olan nitelikleridir. Kitabın sayfa sayısının çocuk okura uygun olmadığı, kitapta yazım yanlış ve noktalama hatası yapıldığı, atasözlerinin kullanılmadığı belirlenmiştir. Kitapta 20 kelimedenden oluşan cümlenin varlığı çocuk okur için cümle uzunluklarının fazla olduğunu göstermektedir. Bunlar kitabın çocuk okura uygun olmayan dil ve anlatım nitelikleridir.

4.16.4 Resimler Açısından Bulgular

Kitabın resimleriyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-128 Bir Lokmalık Masallar Adlı Kitabın Resimleri

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
74	Resimler metindeki betimlemeler ile uyumlu mu?	*		Kitapta kullanılan betimlemeler ile resimler uyumludur. Trampet çalan kurbağanın anlatıldığı resmedilmesi buna örnek verilebilir.
75	Resimler, çocuk okurun sanatsal gelişimine uygun şekilde tasarlanmış mı?	*		Esnek çizgiler ve parlak renkler kullanılmıştır.
76	Kitapta resim ile metin oranı gelişime uygun kullanılmış mı?	*		Kitapta resim- metin oranına dikkat edilmiştir.
77	Resimler çocuk okur açısından sade anlaşılır mı?	*		Resimler sade ve anlaşılırdır.
78	Resimler birbiri ile bir bütünlük oluşturuyor mu?		*	Her resim kendi metniyle ilgili olduğu için bütünlük oluşturmaması normaldir.
79	Resimler mesaj verebiliyor mu?		*	Bazı resimlerin ve metinlerin verebildiği bir mesaj yoktur.

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
80	Resim ile metin uyumlu olarak ilerliyor mu?	*		Her bir resim bir metni temsil etmekte olup resimler ile metinler uyumludur.
81	Resimler bir bütün olarak öyküyü yansıtabiliyor mu?	*		Her resim kendi içinde öyküyü yansıtabilmektedir.
82	Resim ile metin arasında çelişki oluşturacak durumlara yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Resimler ile metin arasında herhangi bir çelişki yoktur.
83	Resimlerin anlatılan olaya açıklayıcı nitelikte mi? Metne katkısını var mı?	*		Resimlerde verilen detaylar metni açıklayıcı niteliktedir. Örneğin çiftlikteki hayalet metninde çarşafın neden hayalet gibi görüldüğü resimle yansıtılmaktadır.
84	Resimler çocuk okurun zihninde metni canlandırabilecek nitelikte mi?	*		Hareket unsurundan faydalanılmıştır. Elma ağacındaki kirpi metninde resimdeki kirpinin tam elmadan ısırık aldığı sırada resmedilmesi ve yaprakların düşer vaziyette resmedilmesi öykünün zihninde canlandırılmasına örnek olarak verilebilir.
85	Resimler okuma- yazma bilmeyen çocuk okurların da kitaptan yararlanmasını sağlayacak nitelikte mi?	*		Resimlere bakarak metinlerde anlatılanların tahmin edilebileceği düşünülmektedir.
86	Resimlerin çiziminde perspektife dikkat edilmiş mi?	*		Örneğin Şişman Kedinin Rüyası adlı metinde kedi tekmeden düşer ve kepçe gagalı bir pelikan onu kurtarmıştır. Bunun resmedildiği bölümde pelikan ve kedi ön planda olup tekne geride kaldığını göstermek adına küçük çizilmiş, çizilen martılar ufuk çizgisine doğru küçültülmüş yine ufuk çizgisine yakın çizilen deniz feneri kediden küçüktür. Örnekte olduğu gibi çizimlerde perspektife dikkat edilmiştir.
87	Resimlerde çocuk okura olumsuz örnek oluşturabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Resimlerde olumsuz bir örneğe rastlanmadı.
88	Resimlerde resmin unsurlarından olan dokuyu yansıtan çizim yapılmış mı?	*		Hayvanların tüy dokusunu, ağaçların kabuk dokusunu yansıtan çizimler yapılmıştır.
89	Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygun kullanılmış mı?	*		Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygundur.
90	Resimlerde kontur kullanılmış mı?	*		Bazı resimlerde çok ince bir kontur olsa da resimlerin çoğunda kontur kullanımı yoktur.
91	Resimlerde kullanılan renkler parlak ve çocuk okur için ilgi çekici mi?	*		Kullanılan renklerin parlak ve çocuk okurlar için ilgi çekici olduğu düşünülmektedir.
92	Resimleme iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmış mı?	*		Resimler tek sayfa olarak çizilmekle birlikte metnin yer aldığı sayfada metinle ilgili küçük resimlere yer verilmiştir.

Tablo 4-128’de görüldüğü üzere kitabın, resimler açısından incelenen 19 maddeden 15’ine uygun olduğu, 4’üne uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitaptaki resimlerin metinlerdeki betimlemelerle uyumlu olduğu ve çocukların sanatsal gelişimlerine uygun şekilde tasarlandığı belirlenmiştir. Resimlerin metinle orantılı olduğu, çocuk okuyucu için sade ve anlaşılır olduğu görülmektedir. Resimlerin metinle uyum içinde ilerleyerek öyküyü bütün olarak yansıttığı anlaşılmaktadır. Metinle resimler arasında çelişki yoktur. Resimler, olaylara katkı sağlayarak çocuk okuyucunun zihninde metni canlandırabilmektedir. Okuma bilmeyen çocuk okuyucuların da kitaptan yararlanabilmesi sağlanmıştır. Perspektif kurallarına dikkat edilerek, olumsuz örneklerden kaçınılmıştır. Resimlerde dokuyu yansıtan, parlak ve okurun ilgisini çekebilecek renkler kullanılmıştır. Kitabın bu özellikleri çocuk okur için uygundur. Kitabın ayrı metinlerden oluşmasından dolayı resimlerin bütünlük oluşturmadığı, bazı resimlerin mesaj

vermediği, bazı resimlerde ince bir kontur kullanıldığı fakat resimlerin hatlarını net bir şekilde ortaya çıkaran kontur kullanımının olmadığı tespit edilmiştir. Resimlerin tek sayfayı kapsayacak şekilde çizildiği metnin yer aldığı sayfada ise küçük resimlerin kullanıldığı görülmüştür. Kitap bu özellikleri bakımından çocuk okura uygun değildir.

4.17 Dedemin Hayal Defteri ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı: *Dedemin Hayal Defteri*

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

1. Baskı Tarihi: 2019

İncelenen Baskı ve Tarihi: 1. Baskı 2019 (Oral, 2019).

Basım Yeri: İstanbul

Kitap Editörü: Hazel Bilgin

Düzelti: Filiz Özkan

Sayfa Sayısı: 30

Kitabın Ölçüleri (en* boy): 25,5*29,5

Yayınevi Tarafından Belirtilen Yaş Grubu: 3-8 (YKY, 2023).

4.17.1 Biçimsel Açıdan Bulgular

Araştırmada kitabın biçimsel özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.17.1.1 Kitap Boyutu ve Cilt

Kitabın boyut ve cildi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-129 *Dedemin Hayal Defteri Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi*

S. N.	A. Kitap Boyutu ve Cilt	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
1	Kitabın boyutu çocuk okur için uygun mu? (Kitap çocuğun kolaylıkla taşıyacağı bir büyüklükte mi?)	*	Kitap 25,5 cm en ve 29,5 cm boy ölçülerindedir.
2	Kitabın cildi dikişli mi?	*	Cildi dikişlidir.
3	Kitabın cildi dağılmaya karşı dayanıklı mı?	*	Dikiş kullanılmış ve kapağa yapıştırılması sağlam bir şekilde yapılmıştır.

Tablo 4-129’da görüldüğü üzere kitabın, kitap boyutu ve cildi açısından incelenen 3 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitabın boyutları çocuk okurun rahatlıkla

taşıyabileceği ve açtıklarında kucaklarını aşmayacak ölçülerdedir. Kitabın cildi dikişlidir ve dağılmaya karşı dayanıklıdır. Bu açılardan kitap çocuk okur için idealdir.

4.17.1.2 Kapak ve Kâğıt Cinsi

Kitabın kapak ve kâğıt cinsi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-130 Dedemin Hayal Defteri Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
4	Kitabın kapağında hangi yaşa uygun olduğu belirtilmiş mi?	*	Kapakta yaş grubu yazmamaktadır.
5	Kitabın başlığı dikkat çekici ve konuyla ilgili mi?	*	Kitapta dedesinin küçüklüğünde kendisine hediye ettiği hasır kapaklı resimlerden oluşan fakat yazısız bir masal kitabını konu almaktadır. Kitabın başlığı dedesinin hayal dünyasını konu alan hasır kapaklı kitabı işlemesi anlamında konuyla ilişkili ve çocuk okur için dikkat çekecek niteliktedir.
6	Kapak resmi ilgi çekici mi?	*	Ön kapakta dedesinin omuzlarında bir çocuk, onun omuzlarında bir kedi ve kedinin üzerinde ağzında bir çiçekle çizilmiş karga yer almakta olup dikkat çekicidir. Arka kapakta ise iki tane ağacın gövdeleri yer almaktadır.
7	Kapak işlenecek konuyla ilgili işaretler içeriyor mu?	*	Kapakta yer alan dede, çocuk ve dedenin elindeki hasırdan kitap işlenecek olan konu ile ilgili işaretler içermektedir.
8	Kapakta sırt yazısı bulunuyor mu?	*	Kapakta sırt yazısı mevcuttur.
9	Kitabın kapağı sağlam bir malzemeden üretilmiş mi?	*	Kapak kartondan yapılmıştır. Dayanıklı malzeme kullanılmıştır.
10	Kitabın kapağı kolaylıkla açılabilir biçimde mi?	*	Kapak kolaylıkla açılabilir şekildedir.
11	Kitabın kapağı açıldıktan sonra desteksiz durabilmekte mi?	*	Kitabın kapağı açıldığında desteksiz durabilecek durumdadır.
12	Kitabın kapak yüzeyi, üzerindeki yazı, çizgi ve resimleri net olarak gösteriyor mu?	*	Kitabın kapak yapısı net şekilde resimleri ve yazıları gösterecek niteliktedir.
13	İç kapak mevcut mu?	*	Kitapta iç kapak mevcuttur. Künyenin ve yazarla ilgili bilgilerin yer aldığı tespit edildi.
14	Kitabın künyesi yazılmış mı?	*	İç kapakta künye mevcuttur.
15	Kitapta kullanılan kâğıt türü çocuk okur için uygun mudur?	*	Kullanılan kâğıt kaliteli cinsten kuşe kâğıttır.
16	Kitapta kullanılan kâğıt mat ve ışığı yansıtmayan cinsten mi?	*	Kitapta kullanılan kâğıt mattır ve ışığı yansıtmamaktadır.
17	Kullanılan kâğıt, resimlerin kaliteli çıkmasını sağlayacak ve mürekkebin dağılmasını engelleyecek kalitede mi?	*	Mürekkep ıslak ele de geçmeyecek kalitededir.
18	Kitabın sayfaları çocuk okurun kolaylıkla çevirebileceği nitelikte mi?	*	Kitabın sayfaları kalın olduğu için rahatlıkla çevrilebilir niteliktedir.

Tablo 4-130’da görüldüğü üzere kitabın, kapak ve kâğıt cinsi açısından incelenen 15 maddeden 14’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitabın başlığı, çocuk okurun dikkatini çekmek üzere hem ilgi çekici hem de konuya uygun şekilde seçilmiştir. Kapak tasarımında yer alan resim, çocuklar için dikkat çekici olup, temaya dair ipuçları içermektedir. Kitap, sırt yazısı, iç kapak ve künye bilgileri içermektedir. Kapak, sağlam ve kalın bir malzeme kullanılarak üretilmiş, kolay açılır ve açıldığında kendiliğinden duracak şekilde tasarlanmıştır.

Kitapta kullanılan kâğıt, yarı mat, ışığı yansıtmayan bir yapıda olup, çocukların kolayca sayfa çevirebilmeleri için uygun kalınlıktadır. Bu nitelikler kitabı çocuklar için ideal kılar, fakat kitabın hangi yaş grubuna hitap ettiği belirtilmemiş, bu durum kitap seçimi yapacak çocuk veya yetişkin için önemli bir bilgi eksikliği oluşturmaktadır.

4.17.1.3 Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeniyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-131 Dedemin Hayal Defteri Adlı Kitabın Sayfa Düzeni

S. N.	C. Sayfa Düzeni	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
19	Kenar boşlukları bırakılmış mı?	*	Sayfa kenar boşlukları bırakılmıştır.
20	Metin sayfada tek sütun olarak düzenlenmiş mi?	*	Metin sayfada tek sütun olarak planlanmıştır.
21	Sayfa içinde metin kolay okunması adına zemin ile zıtlık oluşturacak şekilde renklendirilmiş mi?	*	Metin siyah olup beyaz ya da beyaza yakın zemin üzerine yazılmıştır.
22	Satır arası, 1,15 aralığında veya üzerinde olarak tasarlanmış mı?	*	1 satırdan fazla boşluk vardır.
23	Metinler sayfa üzerin uygun şekilde yerleştirilmiş mi?	*	Metinler resimsiz alanlarda ve beyaz zemin üzerindedir.
24	Başlıklar ve vurgulanacak kelimeler metinden daha koyu yapılmış mı?	*	Dış ve iç kapakta yer alan başlıklar daha büyük punto ile kalın olarak yazılmıştır.
25	Paragraflar arasına en az bir satır olacak şekilde uygun boşluklar bırakılmış mı?	*	Paragraflar arası bir satır boşluk bırakılmıştır.
26	Satır uzunlukları çocuk okurun düzeyine uygun mu?	*	17 cm uzunluğunda satırlar bulunmaktadır.
27	Sayfa düzenindeki öğeler birbiriyle uyumlu mu?	*	Sayfa düzeninde öğeler birbiri ile uyumludur.

Tablo 4-131’de görüldüğü üzere kitabın, sayfa düzeni bakımından incelenen 9 maddeden 8’ine uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta kenar boşluklarının yeterli olduğu, metinlerin zeminle zıt renklerde ve tek sütun halinde yazıldığı, sayfalara uygun şekilde yerleştirildiği görülmektedir. Satır aralığının 1,15’ten fazla olduğu, başlıkların metinden daha büyük ve koyu yazıldığı, sayfa düzenindeki öğelerin uygun bir şekilde yerleştirildiği tespit edilmiştir. Paragraflar arasında yeterli boşluklar bırakılmıştır. Bu özellikler, çocuk kitaplarında aranan ve çocuk okuyucular için uygun olan niteliklerdir. Ancak,

kitapta satır uzunluklarının en fazla 8 cm olması gerekirken 17 cm olduğu belirlenmiştir. Bu durum, çocuk okuyucular için uygun olmayan özelliklerdir.

4.17.1.4 Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya

Kitabın harfleri, yazı büyüklüğü, mürekkebi ve boyası ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-132 *Dedemin Hayal Defteri Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası*

S. N.	Ç. Harfler- Yazı Büyüklüğü -Mürekkep ve Boya	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
28	Harflerin büyüklüğü çocuk okurun yaşına uygun mu?		*	Metinde 16 ve 14 punto kullanılmıştır.
29	Harfler için seçilen karakter kolay okunabilir mi?	*		Okunaklı süssüz bir yazı karakteri seçilmiştir.
30	Kitapta en fazla iki harf karakteri kullanılmış mı?	*		Başlıkta ve metinde farklı olarak kullanılmış bunun dışında başka yazı tipi kullanılmamıştır.
31	Kullanılan mürekkep ve boya çocuk okura uygun mudur?	*		Boyalar çıkmayacak kalitededir.

Tablo 4-132’de görüldüğü üzere kitabın, harfler, yazı büyüklüğü, mürekkep ve boya açısından incelenen 4 maddeden 3’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta kullanılan harf karakteri kolay okunur ve sadece iki yazı karakteri kullanılmıştır. Mürekkep, el ile temasla çıkmayacak kalitededir. Kitabın bu özellikleri çocuk okurlar için uygundur. Kitapta yazı boyutu 16-14 punto olarak belirlenmiştir. 3-8 yaş grubundaki çocuklar için yazı büyüklüğünün en az 20-24 punto aralığında olması gerekmektedir. Dolayısıyla, bu yazı büyüklüğü çocuk okurlar için uygun değildir.

4.17.2 İçerik Açısından Bulgular

Araştırmada kitabın içerik özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.17.2.1 Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce

Kitabın konusu, teması, planı ve ana düşüncesi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-133 *Dedemin Hayal Defteri Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi*

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
32	Konu seçimi çocuğun ilgisine uygun mu?	*	Dedesinin çizdiği resimlerden oluşan kitap, çocuk okurun yakın çevresinden karakterleri içermesi anlamında ilgisine uygundur. İçerikte yer alan resimler de hayvanları bitkileri ve doğadaki varlıkların birbirine benzetilmesi şeklinde çizilmiştir. Bu anlamda çocuk okurun ilgisine uygun olduğu tespit edilmiştir.
33	Kitapta işlenen konu için olay ve durumlar ile ilgili bir giriş var mı?	*	Kitapta giriş kısmında dedesinin kendisine defteri hediye etmesinden ve bu defterin sayfalarında yazılı olan "Bazen hiçbir şey görüldüğü gibi değildir. Görmek için bakmayı ve hayal etmeyi bilmek gerekir (Oral, 2019)." ile giriş yapılmıştır.
34	Kitapta işlenen olaylar sebep-sonuç ilişkilerini kuracak bir örgü ile verilmiş mi?	*	İşlen konu sebep sonuç ilişkileri kurularak verilmiştir. Ana kahraman dedesinin ona okuyup masalları hatırlar çünkü yıllar sonra kitaplarını düzenlerken kitapların arasında dedesinin ona verdiği hayal defterini bulur.
35	Kitapta işlenen olaylar ya da durumlar birbiri ile tutarlı mı?	*	Kitapta tutarsızlık yoktur.
36	Konu ele alınırken merak uyandıracak bir kurgu yapılmış mı?	*	Bir çocuğun dedesinden kalan defterin sayfalarını incelemenin merak uyandırıcı bir kurgu olduğu düşünülmektedir.
37	Kitapta evrensel değerlere yer verilmiş mi?	*	Kitabın ana karakterinin dedesine olan sevgisi ve dedenin doğaya duyduğu saygı olmak üzere evrensel değerlere yer verilmiştir.
38	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*	Ayrımcılığın aksine farklı olanlarında hayata kazandırılabilmesi mesajı iletilmektedir.
39	Ana fikir net bir şekilde anlaşılabilir mi?	*	Kitapta görünenin altında farklı anlamlar olabileceği ve bunu anlamak için iyi bakmanın ve hayal kurmanın gerektiği düşüncesi aktarılmıştır.
40	Konu temayı vermekte yeterli mi?	*	Doğaya duyulan saygı, sevgi ve hayal kurmanın önemini vermek anlamında konu seçimi dikkat çekici olmuştur.
41	Kitapta işlenen zaman doğrusal ilerliyor mu?	*	Kitapta zaman doğrusal ilerlemektedir.
42	Kitapta kullanılan yer ya da yerler çocuk okurun algılayıcı düzeyde mi?	*	Kitapta kullanılan yerler çocuk okurun anlayabileceği şekilde verilmiştir.

Tablo 4-133'te görüldüğü üzere kitabın, konu, tema, plan ve ana düşünce açısından incelenen 11 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitapta, çocukların ilgisini çekecek bir konu seçilmiş, giriş bölümü ile konuya başlanmış ve olaylar sebep-sonuç ilişkisine dayalı olarak anlatılmıştır. Olayların tutarlı olduğu, merak uyandırıcı bir kurgu oluşturulduğu ve evrensel değerlere yer verildiği gözlemlenmiştir. Ana fikrin net bir biçimde ortaya konduğu, konunun temayı vermede yeterli olduğu, ayrımcılığa yol açabilecek ifadelerden kaçınıldığı, zamanın doğrusal ilerlediği ve kullanılan mekânların çocuk okurların anlayabileceği düzeyde

olduğu belirlenmiştir. Kitap, konu, ana fikir, plan ve tema bakımından istenen tüm nitelikleri karşılamakta olup, bu özellikler açısından çocuk okurlar için uygundur.

4.17.2.2 Kahramanlar:

Kitabın kahramanlarıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-134 Dedemin Hayal Defteri Adlı Kitabın Kahramanları

S. N.	B. Kahramanlar	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
43	Kahramanlar aşırı idealize edilmekten kaçınılmış mı?	*	Aşırı idealize edilen kahraman yoktur.
44	Karakter seçimi çocuk okurun yaş düzeyine uygun, özdeşlik kurabileceği nitelikte mi?	*	Ana kahramanın dedesi ona küçükken masallar okuyup anlatmış. Çocuk okur özdeşlik kurabilir.
45	Kitapta birbirinden farklı nitelikleri olan karakterlere yer verilmiş mi?	*	Hayallerini yansıttığı çizimleri olan bir dede ve torunu vardır.
46	Kitapta çocuk okur için komik sayılabilecek ve onları eğlendirecek öğelere yer verilmiş mi?	*	Kitapta hayvanlara benzetilen bitki çizimleri, yüz ifadesi verilen bitkiler gibi çizimler güldürü öğeleri içermektedir.
47	Kitap içinde büyüyüp gelişen karakter var mı?	*	Dedenin doğayla olan ilişkisi geliştirilerek anlatılmıştır.
48	Ana kahraman örnek davranış sergileyebilecek tipte mi?	*	Dede hayal kuran ve bunları çizimlerine yansıta, doğayı çok seven bir karakter olarak örnek alınabilecek davranışları vardır.
49	Kullanılan kahramanların isimleri çocuğun rahatça ifade edebileceği şekilde belirlenmiş mi?	*	İsmi geçen tek kahraman dededir.
50	Kahraman sayısı ideal sayıda tutulmuş mu?	*	Dede ve yazar olarak iki kahraman vardır. Sayının ideal olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4-134'te görüldüğü üzere kitabın, kahramanlar açısından incelenen 8 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitapta kahramanların aşırı idealize edilmediği, çocukların yaşına uygun ve onlarla özdeşlik kurabilecek nitelikte olduğu, birbirinden farklı özelliklere sahip oldukları tespit edilmiştir. Kitabın mizah öğeleri içerdiği düşünülmektedir. Ana kahramanın geliştirilerek sunulduğu ve örnek davranışlar sergilediği görülmüştür. Kahramanların sayısı ideal olup, isimleri çocukların kolayca söyleyebileceği şekildedir. Bu açılarından, kitap kahramanlar açısından çocuk okurlar için uygundur.

4.17.3 Dil ve Anlatım Açısından Bulgular

Kitabın dil ve anlatımıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-135 Dedemin Hayal Defteri Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H. Tespitlere Yönelik Açıklama
51	Çocuk okurun yeni duyabileceği bir sözcük, çocuğun kelime dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmış mı?	*	Hasır kelimesi resimler ile desteklenerek kullanılmış. Kırçılasmak, kristalleşmek kelimeleri ise hem aynı cümlede verilmiş hem de resimler ile desteklenmemiştir. Bu anlamda çocuk okurun zor anlamlandıracağı bu kelimeler öğretici nitelikte kullanılmamıştır.
52	Çocuk okurun düzeyine göre anlamını bilmekte zorlanabileceği sözcük kullanımı gerektiği kadar yapılmış mı?	*	Kitapta kullanılan "hasır, kırçılasmak, kristalleşmek" kelimeleri çocuk okurun anlamını bilmeyeceği kelimeler olduğu düşünülmekte olup sayı olarak yeterli olduğu düşünülmektedir.
53	Kitapta tekerleme ya da ses tekrarlarından yararlanılmış mı?	*	Kitapta kullanılan "renk renk" ikilemesi ses tekrarı niteliğinde olup tekerleme kullanılmadığı tespit edilmiştir.
54	Kitapta anlatım bozukluğu yapılmamasına özen gösterilmiş mi?	*	Kitapta herhangi bir anlatım bozukluğu yoktur.
55	Kitabın sayfa sayısı çocuk için uygun mu?	*	3-5 yaş okur için 30 sayfa fazla olmakla birlikte 5 yaş üstü çocuk okur için uygundur.
56	Kitapta yazım yanlışları yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*	Kitapta yazım yanlışları yoktur.
57	Kitapta noktalama yanlışları yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*	Tırnak içi konuşma cümlesi noktalama işareti olmadan bitirilip tırnak kapatılmıştır.
58	Kitapta sembolik sözcükler kullanılmamaya dikkat edilmiş mi?	*	Kitabın son sayfasında dedesini anlatan yazar sembolik ifadeler kullanmıştır. Çocuk okurun anlamlandırmasının zor olduğu düşünülen bu bölümde yapılan benzetmeler de okuyucu seviyesinin üstünde olduğu düşünülmektedir. Örneğin: dedesini anlatırken bir cümle şu şekildedir: "Sıcak yaz günlerinde okyanus mavisi gözlerinden köpüklü dalgaların, martıların, deniz kuşlarının sesleri gelirdi (Oral, Dedemin Hayal Defteri, 2019)." Çocuk okur bu cümleyi anlamlandırmakta güçlük yaşayabilir.
59	Kitapta aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmeye gayret edilmiş mi?	*	Kitabın girişini oluşturan ve iki kere yazılmış olan "Bazen hiçbir şey görüldüğü gibi değildir. Görmek için bakmayı ve hayal etmeyi bilmek gerekir (Oral, 2019)." cümleleri mecazlı söyleyişe örnektir. Özellikle 3-5 yaş aralığındaki çocuk okurun anlamlandırmasının zor olacağı düşünülmektedir.
60	Kitapta eski sözcüklere yer vermemeye dikkat edilmiş mi?	*	Kitapta günümüzde kullanılmayan sözcüklere yer verilmemiştir.
61	Kitapta ikilemelere yer verilmiş mi?	*	Kitapta "renk renk" ikilemesi kullanılmıştır.
62	Kitapta pekiştirmelere yer verilmiş mi?	*	Kitapta "bembeyaz" pekiştirme sözcüğü kullanılmıştır.
63	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde deyimler kullanılmış mı?	*	Kitapta deyim kullanılmamıştır.
64	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde atasözleri kullanılmış mı?	*	Kitapta kullanılan atasözü yoktur.
65	Kitapta çocuğa uygun söz sanatlarına yer verilmiş mi?	*	Benzetme sanatına yer verilmiştir.

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
66	Kitapta ses taklitlerine yer verilmiş mi?	*		Kitapta "vızıldamak" yansıma sözcüğü kullanılmıştır.
67	Kitapta cümle uzunluklarına dikkat edilmiş mi?		*	Kitapta 17 kelimedenden oluşan cümle vardır.
68	Kitapta betimlemelere yer verilmiş mi?	*		Hasır kapaklı kitap betimlenmiştir.
69	Kitap içinde farklı anlatım biçimlerine başvurulmuş mu?	*		Öyküleyici ve betimleyici anlatım tekniklerine yer verilmiştir.
70	Kitapta kullanılan anlatım, aynı bakış açısıyla yapılmış mı?	*		Kitap 1. kişi ağzından anlatılmıştır.
71	Kitapta devrik cümle kullanılmış mı?		*	Kitapta devrik cümle yer verilmemiştir.
72	Kitapta kurallı cümleler, devrik cümlelerden daha fazla mı?	*		Kitapta devrik cümle yer verilmemiştir.
73	Türkçede yaygın olarak kullanılmayan yabancı kelimelere yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta yabancı sözcük yoktur.

Tablo 4-135'te görüldüğü üzere kitabın, dil ve anlatım açısından incelenen 23 maddeden 14'üne uygun olduğu, 9'una uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitabın, çocuk okuyucunun yeni kelimeler öğrenmesini sağlayacak sayıda kelime içerdiği tespit edilmiştir. Kitapta anlatım bozukluğu ve yazım yanlışı yapılmamış, eskiyen sözcüklere, yabancı kelimelere yer verilmediği görülmektedir. Kitapta, ses tekrarları, ikilemeler, pekiştirme sözcükler, söz sanatları, ses taklitleri, betimlemeler, farklı anlatım teknikleri kullanılmıştır. Anlatıcı bakış açısı kitap boyunca aynıdır. Bu özellikler, kitabın dil ve anlatım bakımından çocuk okura yönelik olarak uygun kullanımlarıdır. Kitapta çocuk okurun kelime dağarcığını geliştireceği kelimelerin öğrenmeye uygun şekilde kullanılmadığı düşünülmektedir. Kitabın sayfa sayısının 3-5 yaş arası çocuk okura uygun olmadığı, kitapta sembolik sözcüklere yer verildiği, noktalama hatası yapıldığı, deyim ve atasözlerinin kullanılmadığı, devrik cümlelerin olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta 17 kelimedenden oluşan cümlelerin varlığı çocuk okur için cümle uzunluklarının uygun olmadığını göstermektedir. Bu nitelikler çocuk okur için uygun değildir.

4.17.4 Resimler Açısından Bulgular

Kitabın resimleri ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-136 Dedemin Hayal Defteri Adlı Kitabın Resimleri

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
74	Resimler metindeki betimlemeler ile uyumlu mu?	*		Hasır kapaklı kitap betimlenmiştir. Betimlemeler ile metnin uyumlu olduğu görülmektedir.

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
75	Resimler, çocuk okurun sanatsal gelişimine uygun şekilde tasarlanmış mı?	*		Renklendirilmemiş çizimler olsa da esnek çizgilerin ve renklendirilen resimlerin parlak ve canlı renkler ile donatıldığı görülmektedir.
76	Kitapta resim ile metin oranı gelişime uygun kullanılmış mı?	*		Kitapta resim- metin oranına dikkat edilmiştir.
77	Resimler çocuk okur açısından sade anlaşılır mı?		*	Kitapta anlatılan hasır kapaklı defterin içeriği verilmiştir. Bu defterin ilk iki sayfası ve son iki sayfasında renklendirilmemiş çizimler bulunmaktadır. Bu çizimler farklı nesneleri varlıkları resmetmekte olup sayıca fazla ve karışık durmaktadır. Özellikle daha küçük yaş grubu çocuklar için sade olmadığı düşünülmektedir.
78	Resimler birbiri ile bir bütünlük oluşturuyor mu?		*	Resimler arası bağlantı olmaması anlatılan konuyla ilgilidir. Bu durumun olumsuz olduğu düşünülmektedir.
79	Resimler mesaj verebiliyor mu?	*		Resimlere bakan çocuk okur farklı varlıklar arası nasıl benzerlikler kurabileceğini ve hayal dünyasını zenginleştirebileceğini görmektedir.
80	Resim ile metin uyumlu olarak ilerliyor mu?	*		Kitabın esas metni ilk ve son sayfada olup diğer sayfalar dedeye ait olan hasır kapaklı defterdir. Bu defterde sadece "Bazen hiçbir şey görüldüğü gibi değildir. Görmek için bakmayı ve hayal etmeyi bilmek gerekir (Oral, 2019)." yazar ve bu yazı da sayfalara dağıtılmıştır. Anlatım metne yansıtılacak bir anlatımda değildir. Kitabın özünde resimlerin çocuklara gösterilmesi ve bu resimlerdeki farklı bakış açısını göstermek amaçlanmaktadır. Bu sebebe metin resim uyumu aramamak daha doğrudur.
81	Resimler bir bütün olarak öyküyü yansıtabiliyor mu?	*		Resimler konuyu yansıtmaktadır.
82	Resim ile metin arasında çelişki oluşturacak durumlara yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Çelişki oluşturacak bir durum yoktur.
83	Resimlerin anlatılan olaya açıklayıcı nitelikte mi? Metne katkısı var mı?	*		Dedenin hayal defteri resimlerden oluşmaktadır dolayısıyla resimler olayın temelidir.
84	Resimler çocuk okurun zihninde metni canlandırabilecek nitelikte mi?		*	Resimlerde hareket unsuru göze çarpmamaktadır.
85	Resimler okuma- yazma bilmeyen çocuk okurların da kitaptan yararlanmasını sağlayacak nitelikte mi?		*	Okuma yazma bilmeyen çocuk okurun resimler arasında ilişki kuramayacağı düşünülmektedir.
86	Resimlerin çiziminde perspektife dikkat edilmiş mi?	*		Sayfalarda resimler farklı varlıkların küçük resimleri olarak karşımıza çıkmakta olup perspektife ihtiyaç duyulmamaktadır buna rağmen ilk resimde iki ağacın el ele tutuştuğu görülmekte ve bakış ağacından uzaklaştıkça çizilen diğer ağaçların daha küçük çizildiği dolayısıyla perspektife dikkat edildiği donucunu doğurmaktadır.
87	Resimlerde çocuk okura olumsuz örnek oluşturabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Olumsuz bir örnek yoktur.
88	Resimlerde resmin unsurlarından olan dokuyu yansıtır çizim yapılmış mı?	*		Örnek olarak hasırın dokusu resimlere yansıtılmıştır.
89	Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygun kullanılmış mı?	*		Kitapta kullanılan renkler kompozisyona uygundur.
90	Resimlerde kontur kullanılmış mı?		*	Sadece çizgilerden oluşan resimlerin dışında rengi çizimlerde kontur belirsizdir.
91	Resimlerde kullanılan renkler parlak ve çocuk okur için ilgi çekici mi?	*		Kullanılan renklerin parlak ve çocuk okurlar için ilgi çekici olduğu düşünülmektedir.
92	Resimleme iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmış mı?		*	Resimler tek sayfa ve küçük resimlerden oluşmaktadır. Birbirlerinden bağımsızdır.

Tablo 4-136’da görüldüğü üzere kitabın, resimler açısından incelenen 19 maddeden 13’üne uygun olduğu, 6’sına uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitaptaki resimlerin metinlerdeki

betimlemelerle uyumlu olduğu ve çocukların sanatsal gelişimlerine göre tasarlandığı belirlenmiştir. Metinle orantılı resimlerin mesaj verebildiğı gözlemlenmiştir. Resimlerin metinle uyumlu ilerleyip öyküyü bütün olarak yansıttığı tespit edilmiştir. Metinle resimler arasında herhangi bir çelişki bulunmamaktadır. Resimler, olaylara katkı sağlamaktadır. Ayrıca, okuma bilmeyen çocuk okuyucuların da kitaptan yararlanması sağlanmıştır. Perspektif kurallarına dikkat edilerek, olumsuz örneklerden kaçınılmıştır. Resimlerde dokuyu yansıtan, parlak ve okurun ilgisini çekebilecek renkler kullanılmıştır. Bu özellikler, kitabın resimleri bakımından çocuk okuyucuya uygun olanlarıdır.

Kitapta, bazı resimlerin çocuk okur açısından sade olmadığı düşünülmektedir. Resimlerin birbiri ile bütünlük oluşturmadığı fakat bunun metinden kaynaklandığı tespit edilmiştir. Resimlerin birbiri ile bağlantı oluşturmaması okuma yazma bilmeyen çocuk okurun kitaptan yararlanmasını güçleştireceğini düşündürmektedir. Resimlerin çizimlerinde hareket unsurundan faydalanılmadığı dolayısıyla çocuk okurun zihninde canlandırıcı nitelikte olmadığı gözlemlenmiştir. Bazı resimler sadece çizgilerden oluşmakta olup bu çizimlerde kontur kullanılmıştır fakat diğer resimlerin hatlarını net bir şekilde ortaya çıkaran kontur kullanımının olmadığı tespit edilmiştir. Resimler iki sayfayı kapsayacak şekilde çizilememiştir. Bahsedilen bu özellikler kitabın resimler bakımından çocuk okur için uygun olmayan özellikleridir.

4.18 Beklenmedik Misafir ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı: *Beklenmedik Misafir*

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

1. Baskı Tarihi: Eylül 2019

İncelenen Baskı ve Tarihi: 3. Baskı Mart 2021 (Oral, 2021).

Basım Yeri: İstanbul

Kitap Editörü: Hazel Bilgin

Düzeltili: Filiz Özkan

Sayfa Sayısı: 26

Kitabın Ölçüleri (en* boy): 22,4*30

Yayınevi Tarafından Belirtilen Yaş Grubu: 3-8 (YKY, 2023).

4.18.1 Biçimsel Açıdan Bulgular

Araştırmada kitabın biçimsel özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.18.1.1 Kitap Boyutu ve Cilt

Kitabın boyut ve cildi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-137 Beklenmedik Misafir Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi

S. N.	A. Kitap Boyutu ve Cilt	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
1	Kitabın boyutu çocuk okur için uygun mu? (Kitap çocuğun kolaylıkla taşıyacağı bir büyüklükte mi?)	*		Kitap 22,4cm en ve 30 cm boy ölçülerine sahiptir.
2	Kitabın cildi dikişli mi?	*		Cildi dikişlidir.
3	Kitabın cildi dağılmaya karşı dayanıklı mı?	*		Dikiş kullanılmış ve kapağa yapıştırılması sağlam bir şekilde yapılmıştır.

Tablo 4-137’de görüldüğü üzere kitabın, kitap boyutu ve cildi açısından incelenen 3 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitabın ölçüleri, çocukların kolayca taşıyabileceği ve kucağında açtıklarında kucaklarından taşmayacak şekilde ayarlanmıştır. Kitabın cildi dikişli ve parçalanmalara karşı dayanıklıdır, bu nedenle çocuk okuyucular için uygundur.

4.18.1.2 Kapak ve Kâğıt Cinsi

Kitabın kapak ve kâğıt cinsi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-138 Beklenmedik Misafir Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
4	Kitabın kapağında hangi yaşa uygun olduğu belirtilmiş mi?		*	Kapakta yaş grubu yazmamaktadır.
5	Kitabın başlığı dikkat çekici ve konuyla ilgili mi?	*		Beklenmedik Misafir Başlığı ile okuyucuda merak duygusunu oluşturabilecek bir başlık atıldığı düşünülmektedir. Kitap, arkadaşını özleyip onunla buluşmak isteyen Leo isimli kedinin, karlı bir kış gününde ormanda kaybolmasını bu sırada beklenmedik bir şekilde arkadaşının yuvasına misafir olmasını konu almaktadır. Konu ile başlık uyumludur.
6	Kapak resmi ilgi çekici mi?	*		Karlı bir havada pencere önünde dışarıyı izleyen kedinin resmedildiği kapağın ilgi çekici olduğu düşünülmektedir.
7	Kapak işlenecek konuyla ilgili işaretler içeriyor mu?	*		Kapak, kitabın konusu içerisinde yer alan karlı bir kış gününü, ana kahraman kedi Leo'nun pencereden dışarıyı izliyor şekilde resmedilmesinden hareketle, konu ile ilgili izler içermektedir.
8	Kapakta sırt yazısı bulunuyor mu?	*		Kapakta sırt yazısı mevcuttur.
9	Kitabın kapağı sağlam bir malzemeden üretilmiş mi?	*		Kapak kartondan yapılmıştır. Dayanıklı malzeme kullanılmıştır.

10	Kitabın kapağı kolaylıkla açılabilir biçimde mi?	*	Kapak kolaylıkla açılabilir şekildedir.
11	Kitabın kapağı açıldıktan sonra desteksiz durabilmekte mi?	*	Kitabın kapağı açıldığında desteksiz durabilecek durumdadır.
12	Kitabın kapak yüzeyi, üzerindeki yazı, çizgi ve resimleri net olarak gösteriyor mu?	*	Kitabın kapak yapısı net şekilde resimleri ve yazıları gösterecek niteliktedir.
13	İç kapak mevcut mu?	*	Kitapta iç kapak mevcuttur. Künyenin ve yazarla ilgili bilgilerin yer aldığı tespit edilmiştir.
14	Kitabın künyesi yazılmış mı?	*	İç kapakta künye mevcuttur.
15	Kitapta kullanılan kâğıt türü çocuk okur için uygun mudur?	*	Kullanılan kâğıt kaliteli cinsten kuşe kâğıttır.
16	Kitapta kullanılan kâğıt mat ve ışığı yansıtmayan cinsten mi?	*	Kitapta kullanılan kâğıt mattır ve ışığı yansıtmamaktadır.
17	Kullanılan kâğıt, resimlerin kaliteli çıkmasını sağlayacak ve mürekkebin dağılmasını engelleyecek kalitede mi?	*	Mürekkep ıslak ele de geçmeyecek kalitededir.
18	Kitabın sayfaları çocuk okurun kolaylıkla çevirebileceği nitelikte mi?	*	Kitabın sayfaları kalın olduğu için rahatlıkla çevrilebilir niteliktedir.

Tablo 4-138’de görüldüğü üzere kitabın, kapak ve kâğıt cinsi açısından incelenen 15 maddeden 14’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitabın başlığı, çocuk okur için hem ilgi çekici hem de konuya uygun şekilde belirlenmiştir. Kapakta yer alan resim, çocuklar için albenili olup, içeriğe ilişkin ipuçları taşımaktadır. Kitap, sırt yazısıyla birlikte iç kapak ve künye bilgilerini de içermektedir. Kapak, sağlam ve kalın malzemeden üretilmiş olup, kolayca açılabilir ve açık kaldığında kendiliğinden sabit durabilir. Kullanılan kâğıt yarı mat, ışık yansıtmayan özellikte olup, çocukların rahatlıkla sayfa çevirebilmeleri için ideal kalınlıktadır. Bu özellikler kitabı çocuklar için uygun kılar; ancak, kitabın belirli bir yaş grubuna yönelik olup olmadığı belirtilmemiştir. Bu, kitap seçimi yapacak olan çocuklar ve yetişkinler için önemli bir bilgi eksikliği teşkil etmektedir ve önemli bir aksaklık olarak görülmektedir.

4.18.1.3 Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeniyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-139 Beklenmedik Misafir Adlı Kitabın Sayfa Düzeni

S. N.	C. Sayfa Düzeni	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
19	Kenar boşlukları bırakılmış mı?	*	Metnin yer aldığı sayfalarda kenar boşlukları bırakılmıştır.
20	Metin sayfada tek sütun olarak düzenlenmiş mi?	*	Metin sayfada tek sütun olarak düzenlenmiştir.
21	Sayfa içinde metin kolay okunması adına zemin ile zıtlık oluşturacak şekilde renklendirilmiş mi?	*	Metin beyaz zemin üzerine siyah renkli mürekkep ile yazılmış ve resmin olmadığı noktalara

				konumlandırılmıştır. Bu anlamda kolay okunur niteliktedir.
22	Satır arası, 1,15 aralığında veya üzerinde * olarak tasarlanmış mı?			Satır aralığı 1,15 satır aralığından fazladır.
23	Metinler sayfa üzerin uygun şekilde * yerleştirilmiş mi?			Metinler resimlerdeki boş alanlara yerleştirilmiştir.
24	Başlıklar ve vurgulanacak kelimeler * metinden daha koyu yapılmış mı?			Başlık daha büyük punto ile kalın olarak yazılmıştır.
25	Paragraflar arasına en az bir satır olacak * şekilde uygun boşluklar bırakılmış mı?			Her paragraf yeni bir sayfaya yazılarak uygun boşluklar bırakılmıştır.
26	Satır uzunlukları çocuk okurun düzeyine * uygun mu?		*	Satır uzunlukları 15,5 ile 4 cm arasında değişmektedir.
27	Sayfa düzenindeki öğeler birbiriyle uyumlu * mu?			Sayfa düzeninde öğeler birbiri ile uyumludur.

Tablo 4-139’da görüldüğü üzere kitabın, sayfa düzeni bakımından incelenen 9 maddeden 8’ine uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta, kenar boşluklarının yeterli olduğu, metinlerin zeminle zıt renklerde ve tek sütun halinde düzenlenerek sayfa üzerinde uygun bir şekilde yerleştirildiği gözlemlenmektedir. Satır aralığının 1,15’ten fazla olduğu, başlıkların metinden daha büyük ve koyu yazıldığı, sayfa düzenindeki öğelerin uyumlu bir şekilde yerleştirildiği belirlenmiştir. Paragraflar arasında uygun boşluklar bulunmaktadır. Bu düzenlemeler, çocuk kitaplarında aranan ve çocuk okuyucular için uygun olan standartlara uygundur. Ancak, kitapta satır uzunluklarının en fazla 8 cm olması gerektiği halde 15,5 cm olduğu saptanmıştır. Bu kullanım çocuk okur için uygun olmayan bir özelliklerdir.

4.18.1.4 Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya

Kitabın harfleri, yazı büyüklüğü, mürekkebi ve boyası ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-140 Beklenmedik Misafir Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası

S. N.	Ç. Harfler- Yazı Büyüklüğü -Mürekkep ve Boya	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
28	Harflerin büyüklüğü çocuk okurun yaşına uygun mu?		*	Metnin 16 punto ile yazıldığı tespit edilmiştir.
29	Harfler için seçilen karakter kolay okunabilir mi?	*		Okunaklı süssüz bir yazı karakteri seçilmiştir.
30	Kitapta en fazla iki harf karakteri kullanılmış mı?	*		Başlıkta ve metinde farklı olarak kullanılmış bunun dışında başka yazı tipi kullanılmamıştır.
31	Kullanılan mürekkep ve boya çocuk okura uygun mudur?	*		Boyalar çıkmayacak kalitededir.

Tablo 4-140'ta görüldüğü üzere kitabın, harfler, yazı büyüklüğü, mürekkep ve boya açısından incelenen 4 maddeden 3'üne uygun olduğu, 1'ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta en fazla iki yazı karakteri kullanılmış ve bu yazı karakterleri sade ve okunması kolaydır. Kullanılan mürekkep ve boya, sayfa çevrildiğinde veya el sürüldüğünde çıkmayacak kalitededir. Kitabın bu özellikleri çocuk okurlar için uygundur. Kitapta metinler yaş grubu için önerilen 20-24 puntodan daha küçük olan 16 punto ile yazılmıştır. Bu yazı büyüklüğü çocuk okurlar için uygun değildir.

4.18.2 İçerik Açısından Bulgular

Araştırmada kitabın içerik özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.18.2.1 Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce

Kitabın konusu, teması, planı ve ana düşüncesi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-141 Beklenmedik Misafir Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
32	Konu seçimi çocuğun ilgisine uygun mu?	*	Hayvanların ve dostluğu konu alan kitabın konu seçimi 3-8 yaş aralığı okurun ilgisine uygun düşmektedir.
33	Kitapta işlenen konu için olay ve durumlar ile ilgili bir giriş var mı?	*	Yazar sincap ve kedi Leo arasındaki arkadaşlığın oluşum sürecini aktararak bir giriş bölümü oluşturmuştur.
34	Kitapta işlenen olaylar sebep-sonuç ilişkilerini kuracak bir örgü ile verilmiş mi?	*	Mantıklı örgü kurulmuş. Kış şartlarından dolayı iki arkadaşın görüşmemesi, yolunu kaybeden kedinin karda bıraktığı izleri takip edememesi olarak kar yağışının çok olmasının gösterilmesi vb. şekilde sebep sonuç ilişkileri kurularak mantık akışları sağlanmıştır.
35	Kitapta işlenen olaylar ya da durumlar birbiri ile tutarlı mı?	*	Olaylar tutarlı olarak ele alınmıştır.
36	Konu ele alınırken merak uyandıracak bir kurgu yapılmış mı?	*	Kedinin ormanda arkadaşını araması çocuk okuyucu da acaba bulacak mı? Sorusunu akla getirebilirken bunun yanında ormanda kaybolan Leo'nun acaba evine geri dönebilecek mi sorusunu da çocuk okurun zihninde oluşturacak ve merak uyandıracak şekilde bir kurgu gerçekleştirilmiştir.
37	Kitapta evrensel değerlere yer verilmiş mi?	*	Arkadaşlık, dostluk ve sevgi değerlerinin ele alındığı görülmektedir.
38	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek bir kullanım tespit edilememiştir.
39	Ana fikir net bir şekilde anlaşılabilir mi?	*	Arkadaşlık kurmak güzel vakit geçirmemizi sağlar ve zor zamanlarımızda yanımızda olurlar ana fikrini vermektedir.
40	Konu temayı vermekte yeterli mi?	*	Dostluk temasını vermekte yeterli bir konu işleyişi görülmektedir.

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
41	Kitapta işlenen zaman doğrusal ilerliyor mu?	*	Kedi gündüz evden çıkıyor, hava karamaya başlıyor ormanda kaybolunca ertesi gün eve geri dönüyor. Zamanın doğrusal verildiğine örnektir.
42	Kitapta kullanılan yer ya da yerler çocuk okurun algılayıcı düzeyde mi?	*	Evi, orman, ağaç kovuğunda bulunan sincap yuvası olarak karşımıza çıkan yerler çocuk okurun algılama düzeyine uygun olarak ele alınmıştır.

Tablo 4-141’de görüldüğü üzere kitabın, konu, tema, plan ve ana düşünce açısından incelenen 11 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitapta konu seçimi, çocuk okurların ilgisine uygun bir şekilde yapılmıştır. Konu için bir giriş bölümü oluşturulmuş, olaylar neden-sonuç ilişkisi ile birbirine bağlı bir örgüyle aktarılmış ve olaylar arasında tutarlılık sağlanmıştır. Kitabın konusu, merak uyandıran bir kurgu ile sunulmuştur. Kitapta arkadaşlık, dostluk ve sevgi gibi evrensel değerlere yer verilmiş, ayrımcılığa yol açabilecek ifadelerden kaçınılmıştır. Dostluk temasını yeterince yansıtan bir konu işlenmiştir. Ana fikrin kitapta net biçimde ortaya konulduğu görülmektedir. Zaman doğrusal bir şekilde ilerlerken, mekânlar çocuk okurun anlayabileceği düzeydedir. Bu özellikler, kitabı konu, tema, plan ve ana düşünce açısından çocuk okurlar için uygun hâle getirmektedir.

4.18.2.2 Kahramanlar:

Kitabın kahramanlarıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-142 Beklenmedik Misafir Adlı Kitabın Kahramanları

S. N.	B. Kahramanlar	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
43	Kahramanlar aşırı idealize edilmekten kaçınılmış mı?	*	Aşırı idealize edilen bir kahraman yoktur.
44	Karakter seçimi çocuk okurun yaş düzeyine uygun, özdeşlik kurabileceği nitelikte mi?	*	Arkadaşları ile vakit geçirmeyi seven bu yaş grubu için özdeşlik kurabileceği niteliktedir karakterler.
45	Kitapta birbirinden farklı nitelikleri olan karakterlere yer verilmiş mi?	*	Kitapta kullanılan karakterler farklı hayvanlar olması adına fiziksel olarak farklılık gösterse de kullanılan karakterlerin arkadaş canlısı olmaları dışında herhangi bir özellikleri net şekilde gösterilmemiştir. Bunlardan hareketle fiziki olarak farklı olsa da diğer açılarından farklı karakterler kullanılmamıştır.
46	Kitapta çocuk okur için komik sayılabilecek ve onları eğlendirecek öğelere yer verilmiş mi?	*	Mizah ve güldürü öğeleri tespit edilememiştir.
47	Kitap içinde büyüyüp gelişen karakter var mı?	*	Leo'nun ne kadar çok arkadaş özlemi çektiği ve arkadaş canlısı olduğu geliştirilmiştir.
48	Ana kahraman örnek davranış sergileyebilecek tipte mi?	*	Kitabın başında sincap ile ana kahraman Leo'nun karşılaşmasında düşen cevizleri toplayan sincaba sakin yaklaşması, ona arkadaş canlısı davranması iyi örnek olarak gösterilebilir.

S. N.	B. Kahramanlar	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
49	Kullanılan kahramanların isimleri çocuğun rahatça ifade edebileceği şekilde belirlenmiş mi?	*	Kitapta kolaylıkla telaffuz edilebilecek kedi, sincap, tavşan isimlerinin yanında kedinin ismi olarak verilen Leo'nun da çocuk okurun kolaylıkla telaffuz edebileceği nitelikte olduğu görülmektedir.
50	Kahraman sayısı ideal sayıda tutulmuş mu?	*	Kitapta ana kahraman kedi Leo, sincap, kedinin sahibi, tavşanlar ve kuşlar olarak ideal denilebilecek sayıda kahramana yer verilmiştir.

Tablo 4-142’de görüldüğü üzere kitabın, kahramanlar açısından incelenen 8 maddeden 7’sine uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta yer alan kahramanların aşırı idealize edilmediği, çocuk okurların yaş seviyesine uygun ve özdeşlik kurabilecekleri nitelikte oldukları, birbirinden farklı özelliklere sahip oldukları görülmektedir. Ana kahraman, gelişimi boyunca örnek davranışlar sergileyerek aktarılmıştır. Kullanılan kahraman sayısı ideal düzeyde olup, isimleri çocukların rahatça telaffuz edebileceği şekildedir. Bu yönleriyle kitap, kahramanlar açısından çocuk okurlar için uygundur. Ancak kitabın mizah unsurları barındırmadığı düşünülmektedir. Bu eksiklik çocuk okur için uygun değildir.

4.18.3 Dil ve Anlatım Açısından Bulgular

Kitabın dil ve anlatımıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-143 Beklenmedik Misafir Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı

S. N.	Dil ve Anlatımı	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
51	Çocuk okurun yeni duyabileceği bir sözcük, çocuğun kelime dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmış mı?	*	Kovuk kelimesi, resimler ile desteklenmiştir. Şömine kelimesi okul öncesi çocuklar için yeni duyulabilecek bir kelime olup cümlelerin bağlamından çıkarılabilir nitelikte ve resimlerle desteklenmiştir.
52	Çocuk okurun düzeyine göre anlamını bilmekte zorlanabileceği sözcük kullanımı gerektiği kadar yapılmış mı?	*	Nazikçe, kovuk, şömine kelimeleri yeni duymuş olabilecekleri kelimeler olup bunların dışındaki kelimeler günlük hayatta karşılaşma ihtimallerinin daha yüksek olduğu kelimelerdir.
53	Kitapta tekerleme ya da ses tekrarlarından yararlanılmış mı?	*	Kitapta tekerleme kullanılmamıştır. Kullanılan "ışıl ışıl, harıl harıl, mışıl mışıl" ikilemeleri ses tekrarı niteliğindedir.
54	Kitapta anlatım bozukluğu yapılmamasına özen gösterilmiş mi?	*	Kitapta Anlatım bozukluğu tespit edilmemiştir.
55	Kitabın sayfa sayısı çocuk için uygun mu?	*	Kitap 26 sayfa olup okul öncesi için uygun değildir.
56	Kitapta yazım yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*	Yaban mersini "yaban mersini" olarak yazılmıştır. Tırnak içi yapılan iç konuşma cümlesi küçük harfle başlamış.
57	Kitapta noktalama yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*	Tırnak içi iç sesi temsil eden konuşma cümlesinin sonuna noktalama işareti konulmamıştır.
58	Kitapta sembolik sözcükler kullanılmamaya dikkat edilmiş mi?	*	Sembolik ifadeler kitapta kullanılmamıştır.
59	Kitapta aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmemeye gayret edilmiş mi?	*	Aşırı mecazlı bir söyleyiş kitapta kullanılmamıştır.
60	Kitapta eski sözcüklere yer vermemeye dikkat edilmiş mi?	*	Kitapta günümüzde kullanılmayan sözcüklere yer verilmemiştir.

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
61	Kitapta ikilemelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta "ışıl ışıl, harıl harıl, mışıl mışıl, biter bitmez" ikilemeleri kullanılmıştır.
62	Kitapta pekiştirmelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta "bembeyaz, yepyeni" pekiştirmeleri bulunmaktadır.
63	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde deyimler kullanılmış mı?	*		Kitapta "hoşuna gitmek" deyimini kullanılmıştır.
64	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde atasözleri kullanılmış mı?		*	Kitapta kullanılan atasözü yoktur.
65	Kitapta çocuğa uygun söz sanatlarına yer verilmiş mi?	*		Kişileştirme, benzetme sanatlarına yer verilmiştir.
66	Kitapta ses taklitlerine yer verilmiş mi?	*		Kitapta "harıl harıl(şöminenin yanması)" yansıma sözcüğü kullanılmıştır.
67	Kitapta cümle uzunluklarına dikkat edilmiş mi?		*	Kitapta 15 kelimeden oluşan cümleler bulunmaktadır.
68	Kitapta betimlemelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta ormanın, odanın betimlemeleri yapılmıştır.
69	Kitap içinde farklı anlatım biçimlerine başvurulmuş mu?	*		Betimleyici anlatım ve öyküleyici anlatım vardır.
70	Kitapta kullanılan anlatım, aynı bakış açısıyla yapılmış mı?	*		3 kişi ağzından anlatılmıştır.
71	Kitapta devrik cümle kullanılmış mı?	*		Kitapta devrik cümle kullanılmıştır.
72	Kitapta kurallı cümleler, devrik cümlelerden daha fazla mı?	*		Kitapta bir devrik cümleye yer verilmiştir.
73	Türkçede yaygın olarak kullanılmayan yabancı kelimelere yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Özel isim olan Leo dışında yabancı bir kelime yoktur.

Tablo 4-143'te görüldüğü üzere kitabın, dil ve anlatım açısından incelenen 23 maddeden 18'ine uygun olduğu, 5'ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta, çocuk okurun kelime dağarcığını geliştirmek için yeterli sayıda yeni kelime kullanıldığı belirlenmiştir. Kitapta anlatım bozukluğu yapılmamış, aşırı mecazlı söyleyişlere, sembolik ifadelere, eskiyen sözcüklere, yabancı kelimelere yer verilmemiştir. Kitapta, ses tekrarları, ikilemeler, pekiştirme sözcükler, deyimler, söz sanatları, ses taklitleri, betimlemeler, farklı anlatım teknikleri, yeterli sayıda devrik cümleler kullanılmıştır. Anlatım açısından farklı bakış açılarından kullanılmamıştır. Kitaptaki bu kullanımlar çocuk okur için dil ve anlatıma yönelik uygun özelliklerdir. Kitabın sayfa sayısının 3-5 yaş arası çocuk okura uygun olmadığı, kitapta yazım yanlış ve noktalama hatası yapıldığı, atasözlerinin kullanılmadığı tespit edilmiştir. Kitapta 15 kelimeden oluşan cümlelerin varlığı çocuk okur için cümle uzunluklarının uygun olmadığını göstermektedir. Kitabın dil ve anlatımla ilgili bu özellikleri çocuk okura uygun değildir.

4.18.4 Resimler Açısından Bulgular

Kitabın resimleriyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-144 Beklenmedik Misafir Adlı Kitabın Resimleri

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
74	Resimler metindeki betimlemeler ile uyumlu mu?	*		Ormanın bembeyaz olması, kedinin evi tasvir edilirken şöminenin yanıyor, masanın üzerinde kurabiyelerin resmedilmesi gibi örnekler gösterilebilir.
75	Resimler, çocuk okurun sanatsal gelişimine uygun şekilde tasarlanmış mı?	*		Çizimler daha çok esnek çizgiler yararlanılarak yapılmıştır. Canlı renkler tercih edilmiştir.
76	Kitapta resim ile metin oranı gelişime uygun kullanılmış mı?	*		Resim- metin oranı uygundur.
77	Resimler çocuk okur açısından sade anlaşılır mı?	*		Resimlerde gereksiz ayrıntılara yer verilmemiş sade ve anlaşılırdır.
78	Resimler birbiri ile bir bütünlük oluşturuyor mu?	*		Resimlerin bir bütünlük oluşturacak şekilde çizildiği görülmektedir.
79	Resimler mesaj verebiliyor mu?	*		Resimlerde dostluk mesajları görülmektedir.
80	Resim ile metin uyumlu olarak ilerliyor mu?	*		Resimler ile metin uyumlu olarak ilerlemektedir.
81	Resimler bir bütün olarak öyküyü yansıtabiliyor mu?	*		Resimler bir bütün olarak öyküyü yansıtmaktadır.
82	Resim ile metin arasında çelişki oluşturacak durumlara yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?		*	Kedi Leo'nun ormanda kaybolduğu ve evine geri dönemediğinin anlatıldığı bölümde geçen cümle şu şekildedir: "Leo pati izlerini takip ederek evine dönemiyordu çünkü durmaksızın yağan kar bütün izleri örtmüştü." Bu cümlelerin yer aldığı sayfada kedi Leo'nun arkasında pati izlerinin resmedildiği görülmektedir. Bu durum resim ile metin arasındaki bir çelişki olarak görülmektedir.
83	Resimlerin anlatılan olaya açıklayıcı nitelikte mi? Metne katkısını var mı?	*		Tavşan yuvasının nasıl olduğu, ağaç kavuğunun nasıl görüldüğü, şöminenin nasıl olduğu bazı durumlar resimler aracılığı ile okuyucuya verilmiştir. Yine kedinin sahibinin nasıl birisi olduğuna metinlerde yer verilmezken resimler aracılığı ile okura aktarılmıştır.
84	Resimler çocuk okurun zihninde metni canlandırabilecek nitelikte mi?	*		Resimlerin çoğunluğu hareket ögesini net bir şekilde yansıtmaktadır. Örneğin tavşanların resmedildiği sayfada tavşanların koşuşmaları, şöminenin alevlerinin yanıyor görüntüsü canlandırması gibi.
85	Resimler okuma- yazma bilmeyen çocuk okurların da kitaptan yararlanmasını sağlayacak nitelikte mi?	*		Okuma yazma bilmeyen çocukların yararlanabileceği şekilde resimler bir bütünlük göstererek konuyu yansıtmaktadır.
86	Resimlerin çiziminde perspektife dikkat edilmiş mi?	*		Perspektife dikkat edilmiş. Örneğin kedinin yakın planda çizildiği ve tavşanların evlerine koşturdukları sayfada, kedinin baş büyüklüğü tavşan ailesi kadardır. Diğer sayfalarda da bu kurala dikkat edildiği görülmektedir.
87	Resimlerde çocuk okura olumsuz örnek oluşturabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Resimlerde olumsuz bir duru tespit edilmedi.
88	Resimlerde resmin unsurlarından olan dokuyu yansıtıcı çizim yapılmış mı?	*		Buna örnek olarak kapak resmiyle aynı resmin yer aldığı sayfa örnek gösterilebilir. Bu sayfada kedi Leo pencereden karlı havayı seyretmektedir. Pencerenin ahşap olduğu net bir şekilde dokusunun yansıtıldığı, çamdaki buzların ince detayları ile gerçek bir buzun dokusunun yansıtıldığı, kedinin tüy dokusunun resimden bakılarak anlaşılabilir nitelikte olduğu görülmektedir.
89	Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygun kullanılmış mı?	*		Renkler birbiri ile uyumludur.
90	Resimlerde kontur kullanılmış mı?		*	Resimlerde kontur kullanılmamıştır.
91	Resimlerde kullanılan renkler parlak ve çocuk okur için ilgi çekici mi?	*		Kullanılan renklerin parlak ve çocuk okurlar için ilgi çekici olduğu düşünülmektedir.
92	Resimleme iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmış mı?	*		Bazı resimler tek sayfa olsa da boş olan sayfaya metin ve resimle alakalı bir ögenin çizildiği bununla birlikte iki sayfayı kaplayan resimlerinde kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 4-144'te görüldüğü üzere kitabın, resimler açısından incelenen 19 maddeden 17'sine uygun olduğu, 2'sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta yer alan resimlerin, metinlerdeki betimlemelerle uyumlu olduğu ve çocukların sanatsal gelişimine uygun olarak tasarlandığı tespit edilmiştir. Metinle orantılı olan resimlerin, çocuk okuyucu açısından sade ve anlaşılır olduğu, bütünlük oluşturduğu ve mesaj verebildiği anlaşılmaktadır. Resimlerin metinle uyum içinde ilerleyerek öyküyü bütün olarak yansıttığı gözlemlenmiştir. Resimler, olaylara katkı sağlayarak çocuk okuyucunun zihninde metni canlandırabilmektedir. Ayrıca, okuma bilmeyen çocuk okuyucuların da kitaptan yararlanmasını sağlamaktadır. Perspektif kurallarına dikkat edilerek, olumsuz örneklerden kaçınılmıştır. Resimlerde dokuyu yansıtan, parlak ve okurun ilgisini çekebilecek renkler kullanılmıştır. Çizimler, iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmıştır. Kitabın resimleri açısından çocuk okuyuculara uygun olan özellikler bunlardır. Küçük yaş grubundaki çocukların resimleri daha net algılaması için önerilen kontur uygulaması kitapta yapılmamıştır. Resim ile metin arasında çelişki oluşturacak durumların olduğu düşünülmektedir. Kitabın bu özellikleri çocuk okur için uygun değildir.

4.19 Mine'nin Kırmızı Topu ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı: *Mine'nin Kırmızı Topu*

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

1. Baskı Tarihi: Mart 2020

İncelenen Baskı ve Tarihi: 1. Baskı Mart 2020 (Oral, 2020).

Basım Yeri: İstanbul

Kitap Editörü: Hazel Bilgin

Düzelti: Filiz Özkan

Sayfa Sayısı: 26

Kitabın Ölçüleri (en* boy): 24*29

Yayınevi Tarafından Belirtilen Yaş Grubu: 3-8 (YKY, 2023).

4.19.1 Biçimsel Açıdan Bulgular

Araştırmada kitabın biçimsel özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.19.1.1 Kitap Boyutu ve Cilt

Kitabın boyut ve cildi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-145 Mine'nin Kırmızı Topu Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi

S. N.	A. Kitap Boyutu ve Cilt	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
1	Kitabın boyutu çocuk okur için uygun mu? (Kitap çocuğun kolaylıkla taşıyacağı bir büyüklükte mi?)	*		Kitap 24 cm en ve 29 cm boy ölçülerindedir.
2	Kitabın cildi dikişli mi?	*		Cildi dikişlidir.
3	Kitabın cildi dağılmaya karşı dayanıklı mı?	*		Dikiş kullanılmış ve kapağa yapıştırılması sağlam bir şekilde yapılmıştır.

Tablo 4-145'te görüldüğü üzere kitabın, kitap boyutu ve cildi açısından incelenen 3 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitap, çocukların rahatlıkla taşıyabileceği ve kucağında açtığında kucak boyutlarını aşmayacak şekilde tasarlanmıştır. Cildi dikişli ve dayanıklı yapıda olduğundan, çocuk okur için uygundur.

4.19.1.2 Kapak ve Kâğıt Cinsi

Kitabın kapak ve kâğıt cinsi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-146 Mine'nin Kırmızı Topu Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
4	Kitabın kapağında hangi yaşa uygun olduğu belirtilmiş mi?		*	Kapakta yaş grubu yazmamaktadır.
5	Kitabın başlığı dikkat çekici ve konuyla ilgili mi?	*		Mine kırmızı renkli toplunu havaya atar ve düşmesini beklemeden oradan uzaklaşır bu sırada bahçede yaşayan farklı hayvanlara tesadüfen karşılaştıkları topla oyun oynarlar. Konu ile bağlantılı olarak kitabın başlığı Mine'ni Kırmızı Topu olmuştur.
6	Kapak resmi ilgi çekici mi?	*		Kapak resminin çok sade olduğu söylenebilir. Kapakta kırmızı renkli bir çiçek ve tomurcuk halindeki bir çiçek ile kırmızı renkli bir top ve üzerinde bir arı bulunmaktadır. Zemin bulut olarak tasarlanmış. Bu haliyle ön kapak küçük yaş grubu çocuklar için ilgi çekici olmayabilir. Arka kapakta ise kırmızı topla oynayan kedi ve bir evin bahçesinde ağaç ve üzerinde çizilmiş sincaplar ve kuşlar yer almaktadır. Arka kapağın küçük yaş çocuk okur için ön kapağa göre daha ilgi çekici olduğu söylenebilir.
7	Kapak işlenecek konuyla ilgili işaretler içeriyor mu?	*		Kırmızı topun ve içerikte yer alan hayvanların ön ve arka kapakta kullanılması konuyla ilgili işaretler içirdiğini göstermektedir.
8	Kapakta sırt yazısı bulunuyor mu?	*		Kapakta sırt yazısı mevcuttur.

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
9	Kitabın kapağı sağlam bir malzemeden üretilmiş mi?	*		Kapak kartondan yapılmıştır. Dayanıklı malzeme kullanılmıştır.
10	Kitabın kapağı kolaylıkla açılabilir biçimde mi?	*		Kapak kolaylıkla açılabilir şekildedir.
11	Kitabın kapağı açıldıktan sonra desteksiz durabilmekte mi?	*		Kitabın kapağı açıldığında desteksiz durabilecek durumdadır.
12	Kitabın kapak yüzeyi, üzerindeki yazı, çizgi ve resimleri net olarak gösteriyor mu?	*		Kitabın kapak yapısı net şekilde resimleri ve yazıları gösterecek niteliktedir.
13	İç kapak mevcut mu?	*		Kitapta iç kapak mevcuttur. Künyenin ve yazarla ilgili bilgilerin yer aldığı tespit edildi.
14	Kitabın künyesi yazılmış mı?	*		İç kapakta künye mevcuttur.
15	Kitapta kullanılan kâğıt türü çocuk okur için uygun mudur?	*		Kullanılan kâğıt kaliteli cinsten kuşe kâğıttır.
16	Kitapta kullanılan kâğıt mat ve ışığı yansıtmayan cinsten mi?	*		Kitapta kullanılan kâğıt mattır ve ışığı yansıtmamaktadır.
17	Kullanılan kâğıt, resimlerin kaliteli çıkmasını sağlayacak ve mürekkebin dağılmasını engelleyecek kalitede mi?	*		Mürekkep ıslak ele de geçmeyecek kalitededir.
18	Kitabın sayfaları çocuk okurun kolaylıkla çevirebileceği nitelikte mi?	*		Kitabın sayfaları kalın olduğu için rahatlıkla çevrilebilir niteliktedir.

Tablo 4-146’da görüldüğü üzere kitabın, kapak ve kâğıt cinsi açısından incelenen 15 maddeden 14’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitabın başlığı ve kapak resmi çocuk okurun dikkatini çekecek, konuyla ilgili işaretler barındıracak biçimdedir. Kapak kalın, dayanıklı çocuk okurun rahatlıkla açabileceği ve açıldığında kendiliğinden durabileceği kalınlıktadır. Kitapta sırt yazısı, iç kapak ve künye bilgisi bulunmaktadır. Kitapta ışığı yansıtmayan, yarı mat ve çocuk okurun kolaylıkla çevirebileceği cinsten kâğıt kullanılmıştır. Çocuk okur için uygun olan bu özelliklere karşılık kitabın hangi yaş grubuna hitap ettiği belirtilmemiştir. Kitapların içerikleri hitap ettikleri yaş grubuna göre oluşturulmalıdır. Kitaptaki bu eksiklik çocuk okur için uygun olmayan bir özelliktir.

4.19.1.3 Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeniyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-147 Mine’nin Kırmızı Topu Adlı Kitabın Sayfa Düzeni

S. N.	C. Sayfa Düzeni	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
19	Kenar boşlukları bırakılmış mı?	*		Sayfa kenar boşlukları bırakılmıştır.
20	Metin sayfada tek sütun olarak düzenlenmiş mi?	*		Metin sayfada tek sütun olarak planlanmıştır.

S. N.	C. Sayfa Düzeni	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
21	Sayfa içinde metin kolay okunması adına zemin ile zıtlık oluşturacak şekilde renklendirilmiş mi?	*		Metin siyah olup beyaz ya da beyaza yakın zemin üzerine yazılmıştır.
22	Satır arası, 1,15 aralığında veya üzerinde olarak tasarlanmış mı?	*		Satır aralığı 1,15 satır aralığından fazladır.
23	Metinler sayfa üzerin uygun şekilde yerleştirilmiş mi?	*		Metinler resimlerdeki boş alanlara yerleştirilmiştir.
24	Başlıklar ve vurgulanacak kelimeler metinden daha koyu yapılmış mı?	*		Dış ve iç kapakta yer alan başlıklar daha büyük punto ile kalın olarak yazılmıştır.
25	Paragraflar arasına en az bir satır olacak şekilde uygun boşluklar bırakılmış mı?	*		Her paragraf yeni bir sayfada planlanmıştır.
26	Satır uzunlukları çocuk okurun düzeyine uygun mu?		*	14 cm olan satırların olduğu tespit edilmiştir.
27	Sayfa düzenindeki öğeler birbiriyle uyumlu mu?	*		Sayfa düzeninde öğeler birbiri ile uyumludur.

Tablo 4-147’de görüldüğü üzere kitabın, sayfa düzeni bakımından incelenen 9 maddeden 8’ine uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta, kenar boşluklarının yeterince geniş olduğu, metinlerin zeminle zıt renklerde ve tek sütun şeklinde düzenlendiği ve sayfa üzerinde uygun bir şekilde yer aldığı gözlemlenmektedir. Satır aralıklarının 1,15’ten fazla olduğu, başlıkların metinden daha büyük ve kalın bir şekilde yazıldığı, sayfa düzenindeki öğelerin uyumlu bir biçimde yerleştirildiği belirlenmiştir. Paragraflar arasında uygun boşluklar bulunmaktadır. Bu düzenlemeler, çocuk kitaplarında aranan ve çocuk okuyucular için uygun olan standartlara uygun olarak yapılmıştır. Ancak, kitapta satır uzunluklarının en fazla 8 cm olması gerektiği halde 14 cm olduğu saptanmıştır. Satır uzunluğu açısından çocuk okur için uygun değildir.

4.19.1.4 Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya

Kitabın harfleri, yazı büyüklüğü, mürekkebi ve boyası ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-148 Mine ’nin Kırmızı Topu Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası

S. N.	Ç. Harfler- Yazı Büyüklüğü -Mürekkep ve Boya	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
28	Harflerin büyüklüğü çocuk okurun yaşına uygun mu?		*	Kitapta metin 15 punto ile yazılmıştır.
29	Harfler için seçilen karakter kolay okunabilir mi?	*		Okunaklı, süssüz bir yazı karakteri seçilmiştir.
30	Kitapta en fazla iki harf karakteri kullanılmış mı?	*		Başlıkta ve metinde farklı olarak kullanılmış bunun dışında başka yazı tipi kullanılmamıştır.
31	Kullanılan mürekkep ve boya çocuk okura uygun mudur?	*		Boyalar çıkmayacak kalitededir.

Tablo 4-148’de görüldüğü üzere kitabın, harfler, yazı büyüklüğü, mürekkep ve boya açısından incelenen 4 maddeden 3’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta kullanılan yazı karakterinin sade okunaklı ve en fazla iki farklı tipte seçildiği, mürekkebin sayfa değiştirirken ve el sürüldüğünde çıkmayacak kalitede olduğu görülmektedir. Kitap bu nitelikleri açısından çocuk okur için uygun olmasına rağmen seçilen yazı büyüklüğünün çocuk okur için uygun olmadığı anlaşılmaktadır. Kitabın hitap ettiği 3-8 yaş grubu için tercih edilmesi gereken yazı büyüklüğü en az 20-24 punto olması gerekirken kitapta metin 15 punto ile yazılmıştır.

4.19.2 İçerik Açısından Bulgular

Araştırmada kitabın içerik özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.19.2.1 Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce

Kitabın konusu, teması, planı ve ana düşüncesi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-149 Mine ’nin Kırmızı Topu Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
32	Konu seçimi çocuğun ilgisine uygun mu?	*		Mine'nin kırmızı topuyla oynaması ve topun bir süreliğine bazı hayvanlara ulaşmasıyla onların topla ilan ilişkilerini anlatılması konu olarak çocuk okurun ilgisine uygun olarak ele alınmıştır.
33	Kitapta işlenen konu için olay ve durumlar ile ilgili bir giriş var mı?	*		Kitapta giriş yapılmıştır.

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
34	Kitapta işlenen olaylar sebep-sonuç ilişkilerini kuracak bir örgü ile verilmiş mi?	*		Sebeb sonuç ilişkilerinin kurulmuş olduğu dikkat çekmektedir. Örneğin saksağan topu gagasından düşürdüğü için komşunun kedisinin dikkatini çeker ve topla oynamaya başlar.
35	Kitapta işlenen olaylar ya da durumlar birbiri ile tutarlı mı?	*		Kitapta tutarsızlık yoktur.
36	Konu ele alınırken merak uyandıracak bir kurgu yapılmış mı?	*		Çocuk okurda "Acaba top şimdi nereye gidecek? Mine Topunu bulabilecek mi?" Sorularını uyandırarak merak uyandıracak bir kurgu yapıldığı düşünülmektedir.
37	Kitapta evrensel değerlere yer verilmiş mi?	*		Kitapta Mine'nin annesinde yardım etmesi evrensel değerlerden sayılabilir.
38	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Kitapta ayrımcılığa yol açacak bir kullanım yoktur.
39	Ana fikir net bir şekilde anlaşılmakta mıdır?	*		Kitabın net bir mesajı yoktur. Bununla birlikte çevrede yaşayabilecek olan hayvanlar bunların bir takım özellikleri, baharda bir günün nasıl geçebileceği gibi iletiler çocuğa kitapla verildiği düşünülmektedir.
40	Konu temayı vermekte yeterli mi?	*		Bahar temasını vermekte yeterli bir konu olmuştur.
41	Kitapta işlenen zaman doğrusal ilerliyor mu?	*		Bir bahar sabahı başlayan hikâye akşamın olmasıyla bitmekte ve zaman doğrusal olarak ilerlemektedir.
42	Kitapta kullanılan yer ya da yerler çocuk okurun algılayıcı düzeyde mi?	*		Bir evin bahçesi olayların geçtiği yer olup çocukların algılayabileceği niteliktedir.

Tablo 4-149’da görüldüğü üzere kitabın, konu, tema, plan ve ana düşünce açısından incelenen 11 maddeden 10’una uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta konu seçimi çocuk okurun ilgisine uygun yapılmış, işlenen konu için bir giriş bölümü oluşturulmuş, olaylar sebep sonuç ilişkisine bağlı bir örgü ile aktarılmış ve ele alınan olaylar birbiri ile tutarlıdır. Kitabın konusu merak uyandıracak bir kurgu ile aktarılmıştır. Kitapta yardımseverlik gibi evrensel değerlere yer verilmiş, ayrımcılığa sebep olabilecek ifadelere yer verilmemiştir. Kitabın bahar temasını vermekte yeterli bir konu ile aktarıldığı görülmektedir. İşlenen zaman doğrusal ve kullanılan yerler çocuk okurun algılayabileceği düzeydedir. Kitaptaki bu özellikler çocuk okur için uygundur. Kitapta ana fikrin net biçimde ortaya konulmadığı düşünülmektedir. Okul öncesi yaş grubuna hitap eden çocuk kitaplarında ana fikrin eksikliği sorun teşkil etmese de kitabın hitap ettiği yaş grubu yayınevinin belirttiği üzere 3-8 yaştır. İlkokul 1. ve 2. sınıf çocuklarına da hitap kitaplarda ana fikrin net biçimde konulması aranan özelliklerdendir. Kitabın ana fikrinin net biçimde anlaşılamaması çocuk okur için uygun değildir.

4.19.2.2 Kahramanlar:

Kitabın kahramanlarıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-150 Mine'nin Kırmızı Topu Adlı Kitabın Kahramanları

S. N.	B. Kahramanlar	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
43	Kahramanlar aşırı idealize edilmekten kaçınılmış mı?	*		Aşırı idealize edilen bir kahraman yoktur.
44	Karakter seçimi çocuk okurun yaş düzeyine uygun, özdeşlik kurabileceği nitelikte mi?	*		Mine kırmızı topuyla oynayan bir çocuktur ve çamaşır sepetini taşıyarak annesine yardım ettiği de kitapta verilen bir mesajdır. Bunlardan hareketle kahramanın okur için özdeşlik kurabilecek nitelikte olduğu söylenebilir.
45	Kitapta birbirinden farklı nitelikleri olan karakterlere yer verilmiş mi?	*		Topa farklı tepkiler veren hayvanların olması farklı özelliklere sahip karakterlerin olduğunu göstermektedir.
46	Kitapta çocuk okur için komik sayılabilecek ve onları eğlendirecek öğelere yer verilmiş mi?	*		Topun hayvanlar tarafından düşürülmesi, sincapların topu birbirlerine atması mizah unsuru olarak kabul edilebilir.
47	Kitap içinde büyüyüp gelişen karakter var mı?		*	Ana kahraman Mine'nin ya da diğer yardımcı karakter hayvanların özellikleri geliştirilmemiştir.
48	Ana kahraman örnek davranış sergileyebilecek tipte mi?	*		Annesine yardım eden Mine'nin örnek davranış sergileyecek nitelikte olduğu söylenebilir.
49	Kullanılan kahramanların isimleri çocuğun rahatça ifade edebileceği şekilde belirlenmiş mi?	*		Kullanılan kahramanların isimleri hayvan isimleridir. Bunun yanında ana kahraman Mine'dir. Çocuk okurun rahatlıkla seslendirebileceği karakter isimleri kullanılmıştır.
50	Kahraman sayısı ideal sayıda tutulmuş mu?	*		Topu oynayan ana karakter Mine'ye ek olarak karga yavruları, sincaplar, saksagan, komşunun kedisi ve komşu, leylek, anne ve baba yardımcı kahraman olarak kitapta kullanılmıştır. İdeal sayıda olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4-150'de görüldüğü üzere kitabın, kahramanlar açısından incelenen 8 maddeden 7'sine uygun olduğu, 1'ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta kahramanların aşırı idealize edilmediği, çocuk okurların yaş düzeyine uygun ve onların özdeşlik kurabileceği özelliklere sahip oldukları anlaşılmaktadır. Kitabın mizah unsurlarına yer verdiği düşünülmektedir. Ana kahraman örnek davranışlar sergilemektedir. Kahramanların sayısı ideal olup, isimleri çocukların kolayca söyleyebileceği şekildedir. Kitap, bu özellikleri açısından çocuk okurlar için uygundur. Kitabın ana kahramanı kitapta geliştirilerek aktarılmamıştır. Çocuk okur için bu aranan bir özellik olduğu için uygun değildir.

4.19.3 Dil ve Anlatım Açısından Bulgular

Kitabın dil ve anlatımıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-151 Mine'nin Kırmızı Topu Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
51	Çocuk okurun yeni duyabileceği bir sözcük, çocuğun kelime dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmış mı?	*		Kitapta "kovuk, saksagan" kelimeleri resimlerle de desteklenerek çocuk okurun öğrenebileceği şekilde kullanılmıştır.
52	Çocuk okurun düzeyine göre anlamını bilmekte zorlanabileceği sözcük kullanımı gerektiği kadar yapılmış mı?	*		"Kovuk ve saksagan" çocuk okurun yeni duymuş olabileceği sözcükler olarak karşımıza çıkmaktadır. Yeni öğrenecekleri kelime sayısı olarak ideal sayıda olduğu düşünülmektedir.
53	Kitapta tekerleme ya da ses tekrarlarından yararlanılmış mı?	*		Kitapta tekerleme kullanılmamış olup kullanılan "zıp zıp" ikilemesi ses tekrarı niteliğindedir.
54	Kitapta anlatım bozukluğu yapılmamasına özen gösterilmiş mi?	*		Kitapta herhangi bir anlatım bozukluğu yoktur.
55	Kitabın sayfa sayısı çocuk için uygun mu?	*		Kitap sayfa sayısı 26 olup 5 yaşa kadar olan çocuk okura uygun değildir.
56	Kitapta yazım yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Gün batımı kelime grubu "günbatımı" şeklinde bitişik yazılarak yazım yanlışı yapılmıştır.
57	Kitapta noktalama yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta noktalama hatası yoktur.
58	Kitapta sembolik sözcükler kullanılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Sembolik ifadeler kitapta kullanılmamıştır.
59	Kitapta aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmemeye gayret edilmiş mi?	*		Aşırı mecazlı bir söyleyiş kitapta kullanılmamıştır.
60	Kitapta eski sözcüklere yer vermemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta günümüzde kullanılmayan sözcüklere yer verilmemiştir.
61	Kitapta ikilemelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta "zıp zıp" ikilemesi tespit edilmiştir.
62	Kitapta pekiştirmelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta pekiştirme sözcük kullanılmamıştır.
63	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde deyimler kullanılmış mı?	*		Kitapta "gözden kaybolmak, karanlığın bastırması" deyimleri çocuk okurun anlayabileceği şekilde kullanılmıştır.
64	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde atasözleri kullanılmış mı?	*		Kitapta kullanılan atasözü yoktur.
65	Kitapta çocuğa uygun söz sanatlarına yer verilmiş mi?	*		Benzetmelerden faydalanılmıştır. Örneğin top ün batımında güneşe benzetilmiştir.
66	Kitapta ses taklitlerine yer verilmiş mi?	*		Kitapta "zıp ve zıplamak" sözcükleri yansıma sözcük olarak kullanılmıştır.
67	Kitapta cümle uzunluklarına dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta 20 kelimedenden oluşan cümle kullanılmıştır.
68	Kitapta betimlemelere yer verilmiş mi?	*		Betimlemeler mevcuttur. "Mine'nin parlak renkli saç tokası" buna örnek gösterilebilir.
69	Kitap içinde farklı anlatım biçimlerine başvurulmuş mu?	*		Öyküleyici ve betimleyici anlatım kullanılmıştır.
70	Kitapta kullanılan anlatım, aynı bakış açısıyla yapılmış mı?	*		3. kişi ağızından anlatım yapılmıştır.
71	Kitapta devrik cümle kullanılmış mı?	*		Kitapta devrik cümleye yer verilmemiştir.
72	Kitapta kurallı cümleler, devrik cümlelerden daha fazla mı?	*		Kitapta devrik cümleye yer verilmemiştir.
73	Türkçede yaygın olarak kullanılmayan yabancı kelimelere yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta yabancı sözcük yoktur.

Tablo 4-151'de görüldüğü üzere kitabın, dil ve anlatım açısından incelenen 23 maddeden 17'sine uygun olduğu, 6'sına uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitabın, çocuk okuyucunun yeni kelimelerle tanışmasını sağlayacak kadar kelime içerdiği saptanmıştır. Kitapta anlatım bozukluğu ve noktalama hatası yapılmamış, aşırı mecazlı söyleyişlere, sembolik ifadelere, eskiyen sözcüklere, yabancı kelimelere yer verilmemiştir. Kitapta, ses tekrarları, ikilemeler, deyimler, söz sanatları, ses taklitleri, betimlemeler, farklı anlatım teknikleri, yeterli sayıda devrik cümleler kullanılmıştır. Kitabın anlatıcı bakış açısı aynıdır.

Bahsedilen nitelikler çocuk okur için dil ve anlatım bakımından uygun olanlardır. Kitapta sayfa sayısının 3-5 yaş arası çocuk okura uygun olmadığı, yazım yanlışları yapıldığı, pekiştirme sözcük ve atasözlerinin kullanılmadığı, devrik cümlelerin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kitapta 20 kelimeden oluşan cümlelerin varlığı çocuk okur için cümle uzunluklarının uygun olmadığını göstermektedir. Bahsedilen bu kullanımlar dil ve anlatım açısından çocuk okura uygun olmayan kullanımlardır.

4.19.4 Resimler Açısından Bulgular

Kitabın resimleriyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-152 Mine'nin Kırmızı Topu Adlı Kitabın Resimleri

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
74	Resimler metindeki betimlemeler ile uyumlu mu?	*		Kitapta Mine'nin bir bahar günü bahçede kırmızı topuyla oynadığı anlatılır ve çizimlere bakıldığında bahar çiçeklerinin bahçede yer aldığı kırmızı topu ve Mine'nin resmedildiği görülmektedir. Betimlemeler ile metnin uyumlu olduğunun örneğidir.
75	Resimler, çocuk okurun sanatsal gelişimine uygun şekilde tasarlanmış mı?	*		Esnek çizgiler ve parlak renkler kullanılmıştır.
76	Kitapta resim ile metin oranı gelişime uygun kullanılmış mı?	*		Kitapta resim- metin oranına dikkat edilmiştir.
77	Resimler çocuk okur açısından sade anlaşılır mı?	*		Resimler sade ve anlaşılırdır.
78	Resimler birbiri ile bir bütünlük oluşturuyor mu?	*		Resimler bütünlük oluşturmaktadır.
79	Resimler mesaj verebiliyor mu?		*	Metinde verilen mesaj annemize yardım etmeliyiz ve yemek vakti gelince oyunumuzu bırakmalıyız olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu mesajların resimlerden çıkarılmasının çocuk okur için zor olacağı düşünülmektedir.
80	Resim ile metin uyumlu olarak ilerliyor mu?	*		Metin ile resimler uyumlu olarak ilerlemektedir.
81	Resimler bir bütün olarak öyküyü yansıtabiliyor mu?	*		Resimler konuyu yansıtmaktadır.
82	Resim ile metin arasında çelişki oluşturacak durumlara yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Çelişki oluşturacak bir durum yoktur.
83	Resimlerin anlatılan olaya açıklayıcı nitelikte mi? Metne katkısını var mı?	*		Resimlerin metne katkısı bulunmaktadır. Örneğin Mine bir bahar günü bahçede topuyla oynamaktadır. Baharda çiçeklerin açtığından bahsedilmez fakat resimlerde bu verilmektedir.
84	Resimler çocuk okurun zihninde metni canlandırabilecek nitelikte mi?	*		Resimlerde hareket unsurları kullanılarak çocuk okurun zihninde metnin canlandırılmasının sağlandığı düşünülmektedir. Kedinin topa atlarken yapılan çizimi örneklerden birisidir.
85	Resimler okuma- yazma bilmeyen çocuk okurların da kitaptan yararlanmasını sağlayacak nitelikte mi?	*		Okuma yazma bilmeyen çocuk okurun resimlerden hareketle metni anlayabilecekleri düşünülmektedir.
86	Resimlerin çiziminde perspektife dikkat edilmiş mi?	*		Mine'nin çamaşır sepetini eve götürdüğü resimde kızını top bakış açısına yakın olduğu için uzakta resmedilen Mine'den daha büyüktür. Aynı resimde ağaç gövdelerinin kalınlıkları bakış açısından uzaklaştıkça incelmektedir.

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
87	Resimlerde çocuk okura olumsuz örnek oluşturabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Örneklerde görüldüğü gibi perspektife dikkat edildiği görülmektedir. Olumsuz bir örnek yoktur.
88	Resimlerde resmin unsurlarından olan dokuyu yansıtıcı çizim yapılmış mı?	*		Dokuyu yansıtıcı çizimlerin yapıldığı görülmektedir. Kedinin tüy dokusunun verildiği resim buna örnek olarak gösterilebilir.
89	Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygun kullanılmış mı?	*		Kitapta kullanılan renkler kompozisyona uygundur.
90	Resimlerde kontur kullanılmış mı?		*	Bazı resimlerde çok ince bir kontur olsa da resimlerin çoğunda kontur kullanımı yoktur.
91	Resimlerde kullanılan renkler parlak ve çocuk okur için ilgi çekici mi?	*		Kullanılan renklerin parlak ve çocuk okurlar için ilgi çekici olduğu düşünülmektedir.
92	Resimleme iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmış mı?	*		Resimler iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmıştır.

Tablo 4-152’de görüldüğü üzere kitabın, resimler açısından incelenen 19 maddeden 17’sine uygun olduğu, 2’sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitaptaki resimlerin metinlerdeki betimlemelerle uyumlu olduğu ve çocukların sanatsal gelişim özelliklerine göre tasarlandığı anlaşılmıştır. Metinle orantılı olan resimlerin, çocuk okuyucu açısından sade ve anlaşılır olduğu, bütünlük sağladığı gözlemlenmiştir. Resimlerin metinle uyum içinde ilerleyerek öyküyü bütün olarak yansıttığı belirlenmiştir. Metinle resimler arasında çelişki yoktur. Resimler, olaylara katkı sağlamakta ve çocuk okuyucunun zihninde metni canlandırabilmektedir. Ayrıca, okuma bilmeyen çocuk okuyucuların da kitaptan yararlanması sağlanmıştır. Perspektif kurallarına dikkat edilmiş ve olumsuz örneklerden kaçınılmıştır. Resimlerde, dokuyu yansıtan, parlak ve okurun ilgisini çekebilecek renkler kullanılmıştır. Çizimler, iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmıştır. Bahsi geçen özellikler, kitabın resimler bakımından çocuk okurlara uygun olan nitelikleridir. Kitapta, küçük yaştaki çocukların resimleri daha iyi ayırt edebilmesi için tavsiye edilen kontur çizimleri bulunmamaktadır. Metinde verilen mesajların resimlerden alınmasının güç olduğu düşünülmektedir. Resimlerin çocuk okura metinle bağlantılı olarak bir mesaj vermediği düşünülmektedir. Bu özellikleri kitabın çocuk okura uygun olmayan nitelikleridir.

4.20 Acaba Neden? ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı: *Acaba Neden?*

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

1. Baskı Tarihi: Nisan 2021

İncelenen Baskı ve Tarihi: 1. Baskı Nisan 2021 (Oral, 2021).

Basım Yeri: İstanbul

Kitap Editörü: Hazel Bilgin

Düzeltili: Filiz Özkan

Sayfa Sayısı: 26

Kitabın Ölçüleri (en* boy): 29*24

Yayınevi Tarafından Belirtilen Yaş Grubu: 3-8 (YKY, 2023).

4.20.1 Biçimsel Açidan Bulgular

Araştırmada kitabın biçimsel özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.20.1.1 Kitap Boyutu ve Cilt

Kitabın boyut ve cildi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-153 *Acaba Neden? Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi*

S. N.	A. Kitap Boyutu ve Cilt	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
1	Kitabın boyutu çocuk okur için uygun mu? (Kitap çocuğun kolaylıkla taşıyacağı bir büyüklükte mi?)		*	Kitabın eni 29 cm ve boyu 24 cm'dir. Kitabın eninin 29 cm olması çocuk okur için geniş görülmektedir. Özellikle 3 yaşında olan çocukların kucaklarında açık bir şekilde tutmasının zor olduğu düşünülmektedir.
2	Kitabın cildi dikişli mi?		*	Cildi dikişlidir.
3	Kitabın cildi dağılmaya karşı dayanıklı mı?		*	Dikiş kullanılmış ve kapağa yapıştırılması sağlam bir şekilde yapılmıştır.

Tablo 4-153'te görüldüğü üzere kitabın, kitap boyutu ve cildi açısından incelenen 3 maddeden 2'sine uygun olduğu, 1'ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitabın cildi dikişlidir ve parçalanmaya karşı dayanıklı sağlam yapılmıştır. Kitap boyut bakımından incelendiğinde çocuk okur için geniş olduğu tespit edilmiştir. Özellikle 3-5 yaş aralığındaki çocuk okurun kitabı kucağında açık şekilde tutmalarının güç olduğu tespit edilmiştir.

4.20.1.2 Kapak ve Kâğıt Cinsi

Kitabın kapak ve kâğıt cinsi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-154 Acaba Neden? Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
4	Kitabın kapağında hangi yaşa uygun olduğu belirtilmiş mi?		*	Kapakta yaş grubu yazmamaktadır.
5	Kitabın başlığı dikkat çekici ve konuyla ilgili mi?	*		Kitabın konusu Suna Hanıma komşusu tarafından hediye edilen kedinin yaramazlıkları ve sonrasına kedinin geçirdiği kaza sonrası ona farklı tepkiler vermesinin sorgulanmasıdır. Acaba neden? Sorusu çocuk okurun sıkça sorduğu sorular arasında olduğu düşünülmektedir. Bu anlamda okur için dikkat çekici ve konuyla da ilgili bir başlık kullanılmıştır.
6	Kapak resmi ilgi çekici mi?	*		Ön kapakta yer alan boyunlukla çizilmiş tekir bir kedi ve arka kapakta bahçede çamaşırların asılı olduğu görünen bir fotoğraf yer almaktadır. Çocuk okurun dikkatine çekecek bir kedi çizimi olmuştur.
7	Kapak işlenecek konuyla ilgili işaretler içeriyor mu?	*		Kitapta kaza geçiren kediye takılan boyunluktan bahsedilir ve hayvanların kediye karşı garip tepkiler vermesinin sebebi bu kaza sonrasına rastlar. Kapakta yer alan boyunlukla tekir kedi işlenecek konuyla ilgili işaretler içermektedir. Bu kedi komşu tarafından Suna hanıma çamaşır astığı sırada verilmiştir. Arka kapakta yer alan çamaşırların asılı olduğu fotoğraf da işlenecek konuyla ilgili işaretler içermektedir.
8	Kapakta sırt yazısı bulunuyor mu?	*		Kapakta sırt yazısı mevcuttur.
9	Kitabın kapağı sağlam bir malzemeden üretilmiş mi?	*		Kapak kartondan yapılmıştır. Dayanıklı malzeme kullanılmıştır.
10	Kitabın kapağı kolaylıkla açılabilir biçimde mi?	*		Kapak kolaylıkla açılabilir şekildedir.
11	Kitabın kapağı açıldıktan sonra desteksiz durabilmekte mi?	*		Kitabın kapağı açıldığında desteksiz durabilecek durumdadır.
12	Kitabın kapak yüzeyi, üzerindeki yazı, çizgi ve resimleri net olarak gösteriyor mu?	*		Kitabın kapak yapısı net şekilde resimleri ve yazıları gösterecek niteliktedir.
13	İç kapak mevcut mu?	*		Kitapta iç kapak mevcuttur. Künyenin ve yazarla ilgili bilgilerin yer aldığı tespit edildi.
14	Kitabın künyesi yazılmış mı?	*		İç kapakta künye mevcuttur.
15	Kitapta kullanılan kâğıt türü çocuk okur için uygun mudur?	*		Kullanılan kâğıt kaliteli cinsten kuşe kâğıttır.
16	Kitapta kullanılan kâğıt mat ve ışığı yansıtmayan cinsten mi?	*		Kitapta kullanılan kâğıt mattır ve ışığı yansıtmamaktadır.
17	Kullanılan kâğıt, resimlerin kaliteli çıkmasını sağlayacak ve mürekkebin dağılmasını engelleyecek kalitede mi?	*		Mürekkep ıslak ele de geçmeyecek kalitededir.

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
18	Kitabın sayfaları çocuk okurun kolaylıkla çevirebileceği nitelikte mi?	*	Kitabın sayfaları kalın olduğu için rahatlıkla çevrilebilir niteliktedir.

Tablo 4-154'te görüldüğü üzere kitabın, kapak ve kâğıt cinsi açısından incelenen 15 maddeden 14'üne uygun olduğu, 1'ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitabın başlığı ve kapak tasarımı, çocuk okurların ilgisini çekecek ve içeriğe dair ipuçları içerecek şekilde düzenlenmiştir. Kapak, sağlam ve kalın malzemeden yapılmış olup, çocuklar tarafından kolayca açılabilir ve açık durumda sabit kalabilir. Kitabın sırt yazısı, künye bilgileri ve iç kapağı mevcuttur. Kitapta kullanılan kâğıt türü, ışığı yansıtmayan, yarı mat bir yapıda olup, çocukların rahatlıkla sayfa çevirebileceği kalınlıktadır. Bu özellikler kitabı çocuklar için ideal kılsa da hangi yaş grubuna yönelik olduğu belirtilmemiştir. Kitapların içerikleri, hedeflenen yaş grubuna uygun şekilde hazırlanmalıdır. Kitaptaki bu bilgi eksikliği, çocuk okuyucular için önemli bir uyumsuzluk teşkil eder.

4.20.1.3 Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeniyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-155 Acaba Neden? Adlı Kitabın Sayfa Düzeni

S. N.	C. Sayfa Düzeni	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
19	Kenar boşlukları bırakılmış mı?	*	Sayfa kenar boşlukları bırakılmıştır.
20	Metin sayfada tek sütun olarak düzenlenmiş mi?	*	Metin sayfada tek sütun olarak planlanmıştır.
21	Sayfa içinde metin kolay okunması adına zemin ile zıtlık oluşturacak şekilde renklendirilmiş mi?	*	Metin siyah olup beyaz ya da beyaza yakın zemin üzerine yazılmıştır.
22	Satır arası, 1,15 aralığında veya üzerinde olarak tasarlanmış mı?	*	Satır aralığı 1,15 satır aralığından azdır.
23	Metinler sayfa üzerin uygun şekilde yerleştirilmiş mi?	*	Metinler resimlerdeki boş alanlara yerleştirilmiştir.
24	Başlıklar ve vurgulanacak kelimeler metinden daha koyu yapılmış mı?	*	Dış ve iç kapakta yer alan başlıklar daha büyük punto ile kalın olarak yazılmıştır.
25	Paragraflar arasına en az bir satır olacak şekilde uygun boşluklar bırakılmış mı?	*	Her paragraf yeni bir sayfada planlanmıştır.
26	Satır uzunlukları çocuk okurun düzeyine uygun mu?	*	14 cm uzunluğunda satırlar bulunmaktadır.
27	Sayfa düzenindeki öğeler birbiriyle uyumlu mu?	*	Sayfa düzeninde öğeler birbiri ile uyumludur.

Tablo 4-155’te görüldüğü üzere kitabın, sayfa düzeni bakımından incelenen 9 maddeden 7’sine uygun olduğu, 2’sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta sayfa kenar boşlukları bırakılmış, metinler tek sütun olarak planlanmış ve sayfa üzerinde uygun şekilde yerleştirilmiştir. Başlıkların ana metinden daha büyük ve koyu yazıldığı, paragrafların farklı sayfalara yazılmasından dolayı aralarında uygun boşluklar bulundurulduğu ve sayfa düzenini oluşturan öğelerin uygun biçimde yerleştirildiği görülmektedir. Kitabın bu kullanımları çocuk okura uygun kullanımlardır. Kitapta satır aralıklarının 1,15 satıra aralığından az olduğu görülmektedir. Çocuk kitaplarında satıra aralıklarının en az 1,15 olması önerilirken kitapta buna dikkat edilmemiştir. Ayrıca kitabın hitap ettiği 3-8 yaş aralığı için olması gereken satır uzunluğu en fazla 8 cm iken kitapta 14 cm uzunluğunda cümleler bulunmaktadır. Çocuk okurlar için bu iki kullanım uygun görülmemektedir.

4.20.1.4 Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya

Kitabın harfleri, yazı büyüklüğü, mürekkebi ve boyası ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-156 Acaba Neden? Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası

S. N.	Ç. Harfler- Yazı Büyüklüğü -Mürekkep ve Boya	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
28	Harflerin büyüklüğü çocuk okurun yaşına uygun mu?		*	Metin 16 puntodur.
29	Harfler için seçilen karakter kolay okunabilir mi?	*		Okunaklı süssüz bir yazı karakteri seçilmiştir.
30	Kitapta en fazla iki harf karakteri kullanılmış mı?	*		Başlıkta ve metinde farklı olarak kullanılmış bunun dışında başka yazı tipi kullanılmamıştır.
31	Kullanılan mürekkep ve boya çocuk okura uygun mudur?	*		Boyalar çıkmayacak kalitededir.

Tablo 4-156’da görüldüğü üzere kitabın, harfler, yazı büyüklüğü, mürekkep ve boya açısından incelenen 4 maddeden 3’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta tercih edilen harf karakteri okunabilir olup, iki yazı karakterinden fazlası kullanılmamıştır. Kullanılan mürekkep, el ile temas edildiğinde çıkmayacak kalitededir. Kitabın bu özellikleri çocuk okurlar için uygundur. Kitapta 16 punto yazı büyüklüğü kullanılmıştır. 3-8 yaş grubuna yönelik kitaplarda yazı büyüklüğünün en az 20-24 punto aralığında olması gerekmektedir. Bu yüzden, yazı büyüklüğü çocuk okurlar için uygun değildir.

4.20.2 İçerik Açısından Bulgular

Araştırmada kitabın içerik özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.20.2.1 Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce

Kitabın konusu, teması, planı ve ana düşüncesi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-157 Acaba Neden? Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
32	Konu seçimi çocuğun ilgisine uygun mu?	*	Yalnız yaşayan Suna Hanım ve ona bir kedi hediye eden Ayla hanımdan bahsedilir. Hediye gelen kedi ve onun diğer hayvaller ile ilişkileri ele alınmıştır. Konu olarak çocuk okurun çevresinden ve hayvanlardan bahsedilmesi ilgi düzeyine uygundur.
33	Kitapta işlenen konu için olay ve durumlar ile ilgili bir giriş var mı?	*	Giriş kısmında Suna Hanımın yaşam tarzından bahsedilmiştir.
34	Kitapta işlenen olaylar sebep-sonuç ilişkilerini kuracak bir örgü ile verilmiş mi?	*	Komşusu hediye eder çünkü yalnız yaşayan Suna hanımın daha önce bir kedisi kaybolmuştur. Kedi kaza geçirir çünkü yaramazlık yapmaktadır. Bu aktarımlar ile sebep sonuç ilişkileri üzerine bir kurgu yapılmıştır.
35	Kitapta işlenen olaylar ya da durumlar birbiri ile tutarlı mı?	*	Kitaptaki olaylar ve durumlar birbiri ile tutarlıdır.
36	Konu ele alınırken merak uyandıracak bir kurgu yapılmış mı?	*	Kediye hayvanların neden garip tepkiler verdiği sorgulanmış ve her defasında acaba neden? Olduğu sorularak merak uyandırılmıştır.
37	Kitapta evrensel değerlere yer verilmiş mi?	*	Hayvanlara olan sevgi, komşular arası dayanışma.
38	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek herhangi bir kullanım yoktur.
39	Ana fikir net bir şekilde anlaşılmakta mıdır?	*	Fazla yaramazlık yapmanın sonucunda başımıza kazalar gelebilir düşüncesi okura verilmiştir.
40	Konu temayı vermekte yeterli mi?	*	Hayvan sevgisi temasını vermekte yeterli bir konu olduğu düşünülmektedir.
41	Kitapta işlenen zaman doğrusal ilerliyor mu?	*	Kitapta zaman doğrusal olarak ilerlemektedir.
42	Kitapta kullanılan yer ya da yerler çocuk okurun algılayıcı düzeyde mi?	*	Olaylar bir çiftlikte çocuk okurun anlayabileceği yerlerde geçmektedir.

Tablo 4-157’de görüldüğü üzere kitabın, konu, tema, plan ve ana düşünce açısından incelenen 11 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitapta çocukların ilgisini çekebilecek bir konu seçimi yapılmış, giriş bölümünde konuya giriş yapılmış ve olaylar sebep-sonuç ilişkisi içinde anlatılmıştır. Olaylar arasında tutarlılık sağlanmış, merak uyandırıcı bir

kurgu oluşturulmuş ve evrensel değerlere değinilmiştir. Ana fikrin açıkça belirtildiği, konunun temayı yeterince yansıttığı, ayrımcılık yaratabilecek ifadelerden kaçınıldığı, zamanın doğrusal olarak ilerlediği ve mekânların çocuk okurların anlayabileceği şekilde olduğu tespit edilmiştir. Kitap, konu, ana fikir, plan ve tema açısından gereken tüm özellikleri karşılamakta olup, çocuk okurlar için uygun bulunmuştur.

4.20.2.2 Kahramanlar:

Kitabın kahramanlarıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-158 Acaba Neden? Adlı Kitabın Kahramanları

S. N.	B. Kahramanlar	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
43	Kahramanlar aşırı idealize edilmekten kaçınılmış mı?	*	Aşırı idealize edilen bir kahraman yoktur.
44	Karakter seçimi çocuk okurun yaş düzeyine uygun, özdeşlik kurabileceği nitelikte mi?	*	Kahramanlar her ne kadar yetişkin olsa da hayvanlara karşı ilgisi olan çocuk okur için özdeşlik kurabilecekleri bir hayvan sevgisi işlenmiştir.
45	Kitapta birbirinden farklı nitelikleri olan karakterlere yer verilmiş mi?	*	Çalışkan ve hayvanları çok seven Suna Hanım, yaramaz bir tekir kedi farklı özellikleri ile dikkat çeken karakterlerdir.
46	Kitapta çocuk okur için komik sayılabilecek ve onları eğlendirecek öğelere yer verilmiş mi?	*	Kedinin yaptığı yaramazlıklar mizah unsuru olarak kullanılmıştır. Yaramazlıkları sonucunda çenesinde meydana gelen hasar yüzünden dili dışarıda kalan kedinin diğer hayvanlar tarafından kendilerine dil çıkıyor diye algılanması ve bu yüzden de farklı tepkiler vermeleri de mizah ve güldürü unsurudur.
47	Kitap içinde büyüyüp gelişen karakter var mı?	*	Suna hanımın hayvanlara olan sevgisi geliştirilerek aktarıldığı gibi yaramazlık yapan kedi de bu yaramazlıklarının sonucunda kaza yaşamasından dolayı daha sakin bir hal almıştır.
48	Ana kahraman örnek davranış sergileyebilecek tipte mi?	*	Komşusuna çok sevdiği için kedi hediye eden Ayla Hanım, erkenden uyanarak işlerini yapan çalışkan ve hayvanları seven Suna hanım örnek davranışlar sergilemiştir.
49	Kullanılan kahramanların isimleri çocuğun rahatça ifade edebileceği şekilde belirlenmiş mi?	*	Suna hanım, Ayla Hanım ve hayvanların isimleri telaffuz edilebilir niteliktedir.
50	Kahraman sayısı ideal sayıda tutulmuş mu?	*	Suna hanım ve tekir kedi ana kahraman olarak kullanılmış, yardımcı kahraman olarak da Ayla hanım, kaybolan kedi, çiftlikteki diğer hayvanlara yer verilmiştir. Sayının ideal tutulduğu düşünülmektedir.

Tablo 4-158’de görüldüğü üzere kitabın, kahramanlar açısından incelenen 8 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitaptaki kahramanların aşırı idealize edilmediği, çocuk okurların yaş düzeyine uygun ve özdeşlik kurabilecekleri şekilde, farklı özelliklere sahip oldukları görülmektedir. Kitabın mizah unsurlarını içerdiği düşünülmektedir. Ana kahramanın gelişim gösterdiği ve örnek davranışlar sergilediği gözlemlenmiştir. Kullanılan kahramanların sayısı ideal olup, isimleri çocukların kolayca telaffuz edebileceği şekildedir. Bu nedenle, kitap kahramanlar açısından çocuk okurlar için uygundur.

4.20.3 Dil ve Anlatım Açısından Bulgular

Kitabın dil ve anlatımıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-159 Acaba Neden? Adlı Kitabın Dil ve Anlatım Açısından İncelenmesi

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
51	Çocuk okurun yeni duyabileceği bir sözcük, çocuğun kelime dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmış mı?	*		"Röntgen ve tünec" kelimeleri çocuk okurun bilmekte zorlanabileceği kelimeler olarak görülmekle birlikte bu kelimeler cümlelerin bağlamında tahmin edilebilecek nitelikte ve görseller ile desteklenerek kullanılmıştır.
52	Çocuk okurun düzeyine göre anlamını bilmekte zorlanabileceği sözcük kullanımı gerektiği kadar yapılmış mı?	*		"Röntgen, tünec" çocuk okurun yeni duymuş olabileceği sözcükler olarak karşımıza çıkmaktadır. Yeni öğrenecekleri kelime sayısı olarak ideal sayıda olduğu düşünülmektedir.
53	Kitapta tekerleme ya da ses tekrarlarından yararlanılmış mı?		*	Kitapta tekerleme ya da ses tekrarlarına yer verilmemiştir.
54	Kitapta anlatım bozukluğu yapılmamasına özen gösterilmiş mi?	*		Kitapta anlatım bozukluğu yapılmamıştır.
55	Kitabın sayfa sayısı çocuk için uygun mu?		*	Kitap 26 sayfa ile 5 yaş altı okura uygun olmamakla birlikte 5 yaş üstü okur için uygundur.
56	Kitapta yazım yanlış yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Yazım yanlış yapılmamıştır.
57	Kitapta noktalama yanlış yapılmamaya dikkat edilmiş mi?		*	Tırnak içinde gösterilen konuşma cümlesi noktalama işareti konulmadan bitirilmiş ve tırnak kapatılmıştır.
58	Kitapta sembolik sözcükler kullanılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Sembolik ifadeler kitapta kullanılmamıştır.
59	Kitapta aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmemeye gayret edilmiş mi?	*		Aşırı mecazlı bir söyleyiş kitapta kullanılmamıştır.
60	Kitapta eski sözcüklere yer vermemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta günümüzde kullanılmayan sözcüklere yer verilmemiştir.
61	Kitapta ikilemelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta "kızgın kızgın, görür görmez " ikilemeleri kullanılmıştır.
62	Kitapta pekiştirmelere yer verilmiş mi?		*	Kitapta kullanılan pekiştirme yoktur.
63	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde deyimler kullanılmış mı?	*		Kitapta "hüzün kaplamak, başa çıkamamak " ikilemleri kullanılmıştır.
64	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde atasözleri kullanılmış mı?		*	Kitapta kullanılan atasözü yoktur.
65	Kitapta çocuğa uygun söz sanatlarına yer verilmiş mi?	*		Kedinin dilinin dışarıda olmasını dil çıkarmaya benzetilmiştir.
66	Kitapta ses taklitlerine yer verilmiş mi?	*		Kitapta "vızıltı, cıvıltı, miyavlamak, mööö, üüüü üüü, meee, melemek, tıslamak" yansıma sözcüklerine yer verilmiştir.

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
67	Kitapta cümle uzunluklarına dikkat edilmiş mi?		*	18 kelimededen oluşan cümleler tespit edilmiştir.
68	Kitapta betimlemelere yer verilmiş mi?	*		Kedinin boynundaki cisim betimlenmiştir.
69	Kitap içinde farklı anlatım biçimlerine başvurulmuş mu?	*		Betimleyici ve öyküleyici anlatım kullanılmıştır.
70	Kitapta kullanılan anlatım, aynı bakış açısıyla yapılmış mı?	*		3. tekil şahıs ağzından anlatım yapılmıştır.
71	Kitapta devrik cümle kullanılmış mı?	*		Kitapta devrik cümlelere yer verilmiştir.
72	Kitapta kurallı cümleler, devrik cümlelerden daha fazla mı?	*		Kitapta 3 devrik cümle ve 3 eksilteli cümlelerin dışında kurallı cümlelere yer verilmiştir. Kurallı cümle sayısı devrik cümle sayısından fazladır.
73	Türkçede yaygın olarak kullanılmayan yabancı kelimelere yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta yabancı sözcük yoktur.

Tablo 4-159’da görüldüğü üzere kitabın, dil ve anlatım açısından incelenen 23 maddeden 17’sine uygun olduğu, 6’sına uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta, çocuk okurun sözcük dağarcığını artıracak yeterli miktarda yeni kelimenin yer aldığı anlaşılmıştır. Kitapta anlatım bozukluğu ve yazım yanlışı yapılmamış, aşırı mecazlı söyleyişlere, sembolik ifadeler, eskiyen sözcüklere, yabancı kelimelere yer verilmemiştir. Kitapta, ikilemeler, deyimler, söz sanatları, ses taklitleri, betimlemeler, farklı anlatım teknikleri, yeterli sayıda devrik cümleler kullanılmıştır. Kitap aynı bakış açısıyla anlatılmıştır. Kitabın bu özellikleri çocuk okur için uygundur. Kitapta tekerleme ya da ses tekrarlarına yer verilmediği, sayfa sayısının 3-5 yaş arası çocuk okura uygun olmadığı, noktalama hatası yapıldığı, pekiştirme sözcük ve atasözlerinin kullanılmadığı görülmektedir. Kitapta 18 kelimededen oluşan cümlelerin varlığı çocuk okur için cümle uzunluklarının uygun olmadığını göstermektedir. Kitaptaki bu özellikler dil ve anlatım bakımından çocuk okura uygun olmayan niteliklerdir.

4.20.4 Resimler Açısından Bulgular

Kitabın resimleriyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-160 Acaba Neden? Adlı Kitabın Resimleri

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
74	Resimler metindeki betimlemeler ile uyumlu mu?	*		Metin ile betimlemeler uyumludur. Metnin ilk sayfasında betimlenen çitliğin bahçesinde meyve ağaçlarının olması resimlere yansıtılmıştır.
75	Resimler, çocuk okurun sanatsal gelişimine uygun şekilde tasarlanmış mı?	*		Esnek çizgiler ve parlak renkler kullanılmıştır.
76	Kitapta resim ile metin oranı gelişime uygun kullanılmış mı?	*		Kitapta resim- metin oranına dikkat edilmiştir.

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
77	Resimler çocuk okur açısından sade anlaşılır mı?	*		Resimler sade ve anlaşılırdır.
78	Resimler birbiri ile bir bütünlük oluşturuyor mu?	*		Resimler bütünlük oluşturmaktadır.
79	Resimler mesaj verebiliyor mu?	*		Resimlere bakıldığında bahçemizle ilgilenmemiz gerektiği, hayvanları sevmemiz gerektiği mesajları çıkartılabiliyor.
80	Resim ile metin uyumlu olarak ilerliyor mu?	*		Resimler ile metin uyumlu olarak ilerlemektedir.
81	Resimler bir bütün olarak öyküyü yansıtabiliyor mu?	*		Resimler bütün olarak öyküyü yansıtmaktadır.
82	Resim ile metin arasında çelişki oluşturacak durumlara yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Çelişki oluşturacak bir durum yoktur.
83	Resimlerin anlatılan olaya açıklayıcı nitelikte mi? Metne katkısı var mı?	*		Örneğin kedinin boynuna takılan huni resimler ile algılanabilmektedir. Röntgenin ne olduğu da resimler ile okura aktarılmaktadır.
84	Resimler çocuk okurun zihninde metni canlandırabilecek nitelikte mi?	*		Hareket unsuru resimlerde dikkat çekmektedir. Kedinin düşmesi havada çizilerek çocuk okurun zihninde canlandırarak şekilde çizilmiştir.
85	Resimler okuma- yazma bilmeyen çocuk okurların da kitaptan yararlanmasını sağlayacak nitelikte mi?	*		Okuma yazma bilmeyen çocuk okur da resimlerden hikâyeyi anlayabilir.
86	Resimlerin çiziminde perspektife dikkat edilmiş mi?	*		Örneğin Komşu Ayla Hanım elinde sepetle daha büyük olarak çizilmiş daha uzak noktada yer alan Suna Hanım ise küçük çizilmiştir.
87	Resimlerde çocuk okura olumsuz örnek oluşturabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Resimlerde olumsuz bir örnek yoktur.
88	Resimlerde resmin unsurlarından olan dokuyu yansıtmacı çizim yapılmış mı?	*		Sepetin dokusu, hayvanların tüy dokuları çizimler aracılığı ile yansıtılmıştır.
89	Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygun kullanılmış mı?	*		Kitapta kullanılan renkler kompozisyona uygundur.
90	Resimlerde kontur kullanılmış mı?		*	Resimlerde kullanılan kontur dikkat çekici nitelikte değildir.
91	Resimlerde kullanılan renkler parlak ve çocuk okur için ilgi çekici mi?	*		Kullanılan renklerin parlak ve çocuk okurlar için ilgi çekici olduğu düşünülmektedir.
92	Resimleme iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmış mı?		*	Resimler tek sayfaya çizilmiştir. Metnin yer aldığı sayfada metinle ilgili küçük bir resim kullanılmıştır.

Tablo 4-160’da görüldüğü üzere kitabın, resimler açısından incelenen 19 maddeden 17’sine uygun olduğu, 2’sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Resimlerin metinlerdeki betimlemelerle uyumlu olduğu, çocukların sanatsal gelişimine göre tasarlandığı ve metinle orantılı olduğu belirlenmiştir. Resimlerin, çocuk okuyucu için sade ve anlaşılır olduğu, bütünlük oluşturduğu ve mesaj verebildiği anlaşılmaktadır. Resimlerin metinle uyum içinde

ilerleyerek öyküyü bütün olarak yansıttığı tespit edilmiştir. Metinle resimler arasında bir çelişki yoktur. Resimler, olaylara katkı sağlamakta ve çocuk okuyucunun zihninde metni canlandırabilmektedir. Ayrıca, okuma bilmeyen çocuk okuyucuların da kitaptan yararlanması sağlanmıştır. Perspektif kurallarına dikkat edilmiş ve olumsuz örneklerden kaçınılmıştır. Resimlerde, dokuyu yansıtan, parlak ve okurun ilgisini çekebilecek renkler kullanılmıştır. Bu nitelikler, kitabın resimleri açısından çocuklara uygun olan özelliklerdir. Küçük yaş grubundaki çocukların resimleri daha iyi anlaması için önerilen konturlar bu kitapta yoktur. Resimlerin tek sayfayı kapsayacak şekilde çizildiği metnin yer aldığı sayfada ise küçük resimlerin kullanıldığı görülmüştür. Kitabın resimler ile ilgili bu iki özelliği çocuk okur için uygun değildir.

4.21 Ormanda Dört Mevsim ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı: *Ormanda Dört Mevsim*

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

1. Baskı Tarihi: Haziran 2022

İncelenen Baskı ve Tarihi: 1. Baskı Haziran 2022 (Oral, 2022).

Basım Yeri: İstanbul

Kitap Editörü: Hazel Bilgin

Düzeltili: Filiz Özkan

Sayfa Sayısı: 30

Kitabın Ölçüleri (en* boy): 20,5*29,5

Yayınevi Tarafından Belirtilen Yaş Grubu: 3-8 (YKY, 2023).

4.21.1 Biçimsel Açıdan Bulgular

Araştırmada kitabın biçimsel özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.21.1.1 Kitap Boyutu ve Cilt

Kitabın boyut ve cildi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-161 *Ormanda Dört Mevsim* Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cilt Açısından İncelenmesi

S. N.	A. Kitap Boyutu ve Cilt	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
1	Kitabın boyutu çocuk okur için uygun mu? (Kitap çocuğun kolaylıkla taşıyacağı bir büyüklükte mi?)	*		Kitap 20,5 cm en ve 29,25 cm boy ölçülerindedir.
2	Kitabın cildi dikişli mi?	*		Cildi dikişlidir.
3	Kitabın cildi dağılmaya karşı dayanıklı mı?	*		Dikiş kullanılmış ve kapağa yapıştırılması sağlam bir şekilde yapılmıştır.

Tablo 4-161’de görüldüğü üzere kitabın, kitap boyutu ve cildi açısından incelenen 3 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitabın boyutları önerilen ölçülerdedir. Kitabın cildi dikişli ve parçalanmaya karşı dayanıklıdır. Bu açılardan kitap boyutu ve cilt olarak çocuk okura uygundur.

4.21.1.2 Kapak ve Kâğıt Cinsi

Kitabın kapak ve kâğıt cinsi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-162 Ormanda Dört Mevsim Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
4	Kitabın kapağında hangi yaşa uygun olduğu belirtilmiş mi?	*		Kapakta yaş grubu yazmamaktadır.
5	Kitabın başlığı dikkat çekici ve konuyla ilgili mi?	*		Ormanın yakınında dedesi ve ninesinin yanına ziyarete gidip gelen Rüzgâr’ın, rüyalarında ormanda geçen dört mevsimi görmesi, dört mevsiminin ay ay anlatılmasını konu alan kitabın balığı konuyla bağlantılı ve ilgi çekicidir.
6	Kapak resmi ilgi çekici mi?	*		Ön kapakta dedesinin elinden tutmuş bir çocuk yürürken arkalarından çizimleri yapılmış ve bu çizim orman bitkilerinin yaprakları arasında çizilmiştir. Arka kapata da bir dal üzerinde orman kuşunun çizildiği görülmektedir. Çocuk okur için dede ve çocuk silüetinin ilgi çekici olduğu düşünülmektedir.
7	Kapak işlenecek konuyla ilgili işaretler içeriyor mu?	*		Kapakta yer verilen dede, torun, orman yaprakları ve bu yaprakların farklı mevsimlere ait olması konuyla ilgili işaretler içerdiğini göstermektedir.
8	Kapakta sırt yazısı bulunuyor mu?	*		Kapakta sırt yazısı mevcuttur.
9	Kitabın kapağı sağlam bir malzemeden üretilmiş mi?	*		Kapak kartondan yapılmıştır. Dayanıklı malzeme kullanılmıştır.
10	Kitabın kapağı kolaylıkla açılabilir biçimde mi?	*		Kapak kolaylıkla açılabilir şekildedir.
11	Kitabın kapağı açıldıktan sonra desteksiz durabilmekte mi?	*		Kitabın kapağı açıldığında desteksiz durabilecek durumdadır.
12	Kitabın kapak yüzeyi, üzerindeki yazı, çizgi ve resimleri net olarak gösteriyor mu?	*		Kitabın kapak yapısı net şekilde resimleri ve yazıları gösterecek niteliktedir.
13	İç kapak mevcut mu?	*		Kitapta iç kapak mevcuttur. Künyenin ve yazarla ilgili bilgilerin yer aldığı tespit edildi.
14	Kitabın künyesi yazılmış mı?	*		İç kapakta künye mevcuttur.
15	Kitapta kullanılan kâğıt türü çocuk okur için uygun mudur?	*		Kullanılan kâğıt kaliteli cinsten kuşe kâğıttır.

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
16	Kitapta kullanılan kâğıt mat ve ışığı yansıtmayan cinsten mi?	*		Kuşe kâğıt olarak basılmış kitap ışığı yansıtır cinstendir.
17	Kullanılan kâğıt, resimlerin kaliteli çıkmasını sağlayacak ve mürekkebin dağılmasını engelleyecek kalitede mi?	*		Mürekkep ıslak ele de geçmeyecek kalitededir.
18	Kitabın sayfaları çocuk okurun kolaylıkla çevirebileceği nitelikte mi?	*		Kitabın sayfaları kalın olduğu için rahatlıkla çevrilebilir niteliktedir.

Tablo 4-162’de görüldüğü üzere kitabın, kapak ve kâğıt cinsi açısından incelenen 15 maddeden 14’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitabın başlığı ve kapak görseli, çocuk okurun dikkatini çekecek şekilde tasarlanmış ve konuyla ilgili ipuçları içermektedir. Kapak, kalın ve dayanıklı bir malzemeden üretilmiş olup, çocuklar tarafından rahatlıkla açılabilir ve açıldığında kendi başına durabilir. Kitapta sırt yazısı, iç kapak ve künye kısmı yer almaktadır. Kitapta kullanılan kâğıt, ışık yansıtmayan, yarı mat bir yapıya sahip olup, çocukların kolayca sayfa çevirebileceği bir kalınlıktadır. Bu nitelikler kitabı çocuklar için cazip kılmasına rağmen, kitabın hangi yaş grubuna hitap ettiği açıklanmamıştır. Kitapların içerikleri, belirlenen yaş grubuna uygun olarak düzenlenmelidir. Bu durumun göz ardı edilmesi, çocuk okuyucular için bir uygun değildir.

4.21.1.3 Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeniyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-163 Ormanda Dört Mevsim Adlı Kitabın Sayfa Düzeni

S. N.	C. Sayfa Düzeni	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
19	Kenar boşlukları bırakılmış mı?	*		Sayfa kenar boşlukları bırakılmıştır.
20	Metin sayfada tek sütun olarak düzenlenmiş mi?	*		Metin sayfada tek sütun olarak planlanmıştır.
21	Sayfa içinde metin kolay okunması adına zemin ile zıtlık oluşturacak şekilde renklendirilmiş mi?	*		Metin siyah olup beyaz zemin üzerine yazılmıştır.
22	Satır arası, 1,15 aralığında veya üzerinde olarak tasarlanmış mı?	*		Satır aralığı 1,15 satır aralığından fazladır.
23	Metinler sayfa üzerin uygun şekilde yerleştirilmiş mi?	*		Metinler resimlerdeki boş alanlara yerleştirilmiştir.
24	Başlıklar ve vurgulanacak kelimeler metinden daha koyu yapılmış mı?	*		Dış ve iç kapakta yer alan başlıklar daha büyük punto ile kalın olarak yazılmıştır.
25	Paragraflar arasına en az bir satır olacak şekilde uygun boşluklar bırakılmış mı?	*		Her paragraf yeni bir sayfada planlanmıştır.
26	Satır uzunlukları çocuk okurun düzeyine uygun mu?		*	Satırların geneli 5,5 cm olarak planlanmış olsa da 10,5 cm olan satırların olduğu görülmektedir.
27	Sayfa düzenindeki öğeler birbiriyle uyumlu mu?	*		Sayfa düzeninde öğeler birbiri ile uyumludur.

Tablo 4-163'te görüldüğü üzere kitabın, sayfa düzeni bakımından incelenen 9 maddeden 8'ine uygun olduğu, 1'ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta, sayfa kenar boşlukları bırakılmış, metinler tek sütun olarak tasarlanmış ve sayfa üzerinde uygun bir şekilde yerleştirilmiştir. Başlıklar, ana metinden daha büyük ve kalın bir şekilde yazılmış, paragrafların farklı sayfalara yazılması nedeniyle aralarında uygun boşluklar bulunmaktadır ve sayfa düzenini oluşturan öğeler uygun şekilde yerleştirilmiştir. Kitapta satırlar arasında 1,15'ten fazla boşluk bırakılmıştır. Bu düzenlemeler, çocuk okuyucular için uygun kullanımlardır. Ancak, kitabın hedef kitlesi olan 3-8 yaş aralığı için uygun olan satır uzunluğunun en fazla 8 cm olmasına rağmen, kitapta 10,5 cm uzunluğunda cümleler bulunmaktadır. Bu nedenle, bu kullanım çocuk okurlar için uygun görülmemektedir.

4.21.1.4 Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya

Kitabın harfleri, yazı büyüklüğü, mürekkebi ve boyası ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-164 Ormanda Dört Mevsim Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası

S. N.	Ç. Harfler- Yazı Büyüklüğü -Mürekkep ve Boya	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
28	Harflerin büyüklüğü çocuk okurun yaşına uygun mu?		*	Metin 15 punto ile yazılmıştır.
29	Harfler için seçilen karakter kolay okunabilir mi?	*		Okunaklı süssüz bir yazı karakteri seçilmiştir.
30	Kitapta en fazla iki harf karakteri kullanılmış mı?	*		Başlıkta ve metinde farklı olarak kullanılmış bunun dışında başka yazı tipi kullanılmamıştır.
31	Kullanılan mürekkep ve boya çocuk okura uygun mudur?	*		Boyalar çıkmayacak kalitededir.

Tablo 4-164'te görüldüğü üzere kitabın, harfler, yazı büyüklüğü, mürekkep ve boya açısından incelenen 4 maddeden 3'üne uygun olduğu, 1'ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta iki yazı karakterinden fazlası kullanılmamış olup, seçilen karakterler sade ve kolay okunur durumdadır. Mürekkep ve boya, sayfa çevirirken veya elle temas edildiğinde çıkmayacak kalitededir. Kitabın bu özellikleri çocuk okurlar için uygundur. Kitapta, yaş grubu için tavsiye edilen 20-24 puntodan daha küçük bir boyut olan 18 punto kullanılmıştır. Seçilen yazı büyüklüğü çocuk okurlar için uygun değildir.

4.21.2 İçerik Açısından Bulgular

Araştırmada kitabın içerik özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.21.2.1 Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce

Kitabın konusu, teması, planı ve ana düşüncesi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-165 Ormanda Dört Mevsim Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
32	Konu seçimi çocuğun ilgisine uygun mu?	*		Yakın çevreden dede ve nineden bahsedilen kitabın içeriğini ormanda dört mevsim boyunca nasıl değişiklikler olduğu anlatılmıştır. Anlatım yapılırken her ay içinde en az bir hayvana değinilmiştir. Dolayısıyla kitabın içeriğinde yer alan hayvanlar, doğa ve yakın çevre çocuk okurun ilgi düzeyine uygundur.
33	Kitapta işlenen konu için olay ve durumlar ile ilgili bir giriş var mı?	*		Rüzgâr'ın dede ve ninesinin ormana yakın bir köyde yaşadıkları ve onları ziyarete gittiği zamanlarda ormanı dedesiyle gezdiğini anlatan giriş yapılmıştır.
34	Kitapta işlenen olaylar sebep-sonuç ilişkilerini kuracak bir örgü ile verilmiş mi?	*		Olaylar birbiri ile bağlantılı olarak aktarılmıştır.
35	Kitapta işlenen olaylar ya da durumlar birbiri ile tutarlı mı?	*		Kitapta tutarsız bir durum yoktur.
36	Konu ele alınırken merak uyandıracak bir kurgu yapılmış mı?	*		Bir sonraki ay hangi değişikliklerin olduğu sorusunu akla getirecek bir kurgu yapıldığı düşünülmektedir.
37	Kitapta evrensel değerlere yer verilmiş mi?	*		Doğaya duyulan sevgi, saygı dikkat çekmektedir.
38	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek herhangi bir kullanım yoktur.
39	Ana fikir net bir şekilde anlaşılmakta mıdır?	*		Her mevsimin ve ayın farklı özellikleri vardır fikri yansıtılmaktadır.
40	Konu temayı vermekte yeterli mi?	*		Mevsimler ve doğa sevgisi net bir biçimde yansımaktadır.
41	Kitapta işlenen zaman doğrusal ilerliyor mu?	*		Ocaktan başlayarak sırayla her ay yaşanan değişimlerden bahsedilmiştir.
42	Kitapta kullanılan yer ya da yerler çocuk okurun algılayıcı düzeyde mi?	*		Orman, göl kenarı ve ev kullanılan yerler olarak çocuk okurun algılayacağı düzeydedir.

Tablo 4-165'te görüldüğü üzere kitabın, konu, tema, plan ve ana düşünce açısından incelenen 11 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitabın konusu, çocukların ilgisine uygun seçilmiş olup, işlenen konuya giriş yapılmış ve olaylar sebep-sonuç ilişkisine dayandırılarak anlatılmıştır. Olayların birbirleriyle tutarlı olduğu, merak uyandıran bir kurgu oluşturulduğu ve evrensel değerlere yer verildiği görülmektedir. Ana fikrin net bir şekilde ortaya konduğu, konunun temayı aktarmada yeterli olduğu, ayrımcılık yapabilecek kullanımlardan kaçınıldığı, zamanın doğrusal ilerlediği ve mekânların çocuk okurun algılayabileceği düzeyde olduğu belirlenmiştir. Kitap, konu, ana fikir, plan ve tema açısından aranan tüm nitelikleri karşılamakta olup, bu özellikler bakımından çocuk okurlar için uygundur.

4.21.2.2 Kahramanlar:

Kitabın kahramanlarıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-166 Ormanda Dört Mevsim Adlı Kitabın Kahramanları

S. N.	B. Kahramanlar	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
43	Kahramanlar aşırı idealize edilmekten kaçınılmış mı?	*	Aşırı idealize edilen bir kahraman yoktur.
44	Karakter seçimi çocuk okurun yaş düzeyine uygun, özdeşlik kurabileceği nitelikte mi?	*	Ana kahraman olan Rüzgâr çocuktur ve dedesi ile onun anlattığı oranı çok sevmekte, doğal malzemelerden yapılmış oyuncaklarıyla oynamaktadır. Çocuk okurun özdeşlik kurabileceği bir kahraman seçimi yapılmıştır.
45	Kitapta birbirinden farklı nitelikleri olan karakterlere yer verilmiş mi?	*	Kitabın içeriğinde her ay farklı hayvanlara yer verilmesi ve onların belli başlı özelliklerinden bahsedilmesi de farklı özellikteki karakterlere yer verildiğini göstermektedir.
46	Kitapta çocuk okur için komik sayılabilecek ve onları eğlendirecek öğelere yer verilmiş mi?	*	Kitapta güldürü unsuru olduğu düşünülen bir durum yoktur.
47	Kitap içinde büyüyüp gelişen karakter var mı?	*	Rüzgâr'ın ormana ve doğaya karşı duyduğu ilgi artarak anlatılmıştır.
48	Ana kahraman örnek davranış sergileyebilecek tipte mi?	*	Ana kahraman olan Rüzgâr ormanı, hayvanları sevmesi ve doğal olanlara karşı ilgi duyması örnek davranış olarak değerlendirilebilir.
49	Kullanılan kahramanların isimleri çocuğun rahatça ifade edebileceği şekilde belirlenmiş mi?	*	Kitabın ana kahramanları: dede, Rüzgâr ve nine iken her ay ismi geçen şu hayvanlar vardır: ayı, tavşan, kurt, kirpi, sincap, kuşlar, baykuş, bal arıları, balıklar, semender, su kaplumbağası, ördek, kurbağa, balıkçıl, yusufçuk, kelebek, tilki, ağustos böceği, orman kuşu, leylek, yaban domuzu, göçmen kuşlar, salyangoz, yaban kazları, geyik. Bahsi geçen hayvanların isimleri kolaylıkla telaffuz edilebilir.
50	Kahraman sayısı ideal sayıda tutulmuş mu?	*	Kitapta her ne kadar 26 hayvanın ve 3 ana kahramanın ismi geçse de hayvanlar mevsimlerin özellikleri olarak ele alınmıştır. Bu anlamda sayının ideal olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4-166'da görüldüğü üzere kitabın, kahramanlar açısından incelenen 8 maddeden 7'sine uygun olduğu, 1'ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta yer alan kahramanların aşırı idealize edilmediği, çocuk okurların yaş seviyesine uygun ve özdeşlik kurabilecekleri özelliklere sahip oldukları tespit edilmiştir. Ana kahramanın, gelişim sürecinde örnek davranışlar sergilediği gözlemlenmiştir. Kahramanların sayısı ideal olup, isimleri çocukların kolayca telaffuz edebileceği şekildedir. Bu yönleriyle, kitap kahramanlar açısından çocuk okurlar için uygundur. Kitabın mizah unsurlarını içerdiği düşünülmemektedir. Bu kitabın kahramanlar açısından çocuk okur için uygun olmayan tek özelliğidir.

4.21.3 Dil ve Anlatım Açısından Bulgular

Kitabın dil ve anlatımıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-167 Ormanda Dört Mevsim Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
51	Çocuk okurun yeni duyabileceği bir sözcük, çocuğun kelime dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmış mı?	*		Hayvan isimlerinden semenderin çocuk okur tarafından bilinmesi zor kelimelerden olduğu düşünülmektedir. Yazar bu kelimeyi görsel ile desteklemiştir.
52	Çocuk okurun düzeyine göre anlamını bilmekte zorlanabileceği sözcük kullanımı gerektiği kadar yapılmış mı?	*		"Semender" kelimesi çocuk okurun yeni duymuş olabileceği kelime olarak karşımıza çıkmaktadır. Yeni öğrenecekleri kelime sayısı olarak ideal sayıda olduğu düşünülmektedir.
53	Kitapta tekerleme ya da ses tekrarlarından yararlanılmış mı?		*	Kitapta tekerleme ve ses tekrarlarına yer verilmemiştir.
54	Kitapta anlatım bozukluğu yapılmamasına özen gösterilmiş mi?	*		Kitapta anlatım bozukluğu yoktur.
55	Kitabın sayfa sayısı çocuk için uygun mu?		*	Kitap 30 sayfa olması bakımından 5 yaş altı çocuk okur için fazla sayfa sayısına sahip 5 yaş üstü çocuk okur için idealdir.
56	Kitapta yazım yanlışları yapılmamaya dikkat edilmiş mi?		*	Kitapta "yabandomuzu, yabankazları, sukaplumbağaları, ağustosböceği" şeklinde bitişik yazılan kelimeler yazım yanlışlarıdır.
57	Kitapta noktalama yanlışları yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta noktalama hatası yoktur.
58	Kitapta sembolik sözcükler kullanılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Sembolik ifadeler kitapta kullanılmamıştır.
59	Kitapta aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmemeye gayret edilmiş mi?		*	Kitapta yer alan "Ormanda yaşayan hayvanlar, ağaç ve bitkilerin he mevsim değişen görüntüsü onu büyütüyordu." cümlesi özellikle küçük yaş okurun büyülemek kelimesinin mecaz anlamını anlamakta zorlanacağı düşünülmektedir.
60	Kitapta eski sözcüklere yer vermemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta günümüzde kullanılmayan sözcüklere yer verilmemiştir.
61	Kitapta ikilemelere yer verilmiş mi?		*	Kitapta ikileme kullanılmamıştır.
62	Kitapta pekiştirmelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta "yemyeşil, rengarenk ve bembeyaz" pekiştirmeleri kullanılmıştır.
63	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde deyimler kullanılmış mı?		*	Kitapta deyim kullanılmamıştır
64	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde atasözleri kullanılmış mı?		*	Kitapta kullanılan atasözü yoktur.
65	Kitapta çocuğa uygun söz sanatlarına yer verilmiş mi?		*	Kitapta söz sanatına yer verilmemiştir.
66	Kitapta ses taklitlerine yer verilmiş mi?	*		Kitapta "vıraklıyor" yansıma sözcüğü kullanılmıştır.
67	Kitapta cümle uzunluklarına dikkat edilmiş mi?		*	17 kelimededen oluşan cümleler var.

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
68	Kitapta betimlemelere yer verilmiş mi?	*		"Ormanın diğer sakinleri yuvalarına çekilmişti. Bembeyaz bir örtüyle kaplanmış orman, sessiz ve ıssızdı."
69	Kitap içinde farklı anlatım biçimlerine başvurulmuş mu?	*		Betimleyici ve öyküleyici bir anlatım kullanılmıştır.
70	Kitapta kullanılan anlatım, aynı bakış açısıyla yapılmış mı?	*		3. kişi ağzından anlatım yapılmıştır.
71	Kitapta devrik cümle kullanılmış mı?		*	Kitapta devrik cümle kullanılmadığı tespit edilmiştir.
72	Kitapta kurallı cümleler, devrik cümlelerden daha fazla mı?	*		Kitapta devrik cümle kullanılmadığı tespit edilmiştir.
73	Türkçede yaygın olarak kullanılmayan yabancı kelimelere yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta yabancı sözcük yoktur.

Tablo 4-167’de görüldüğü üzere kitabın, dil ve anlatım açısından incelenen 23 maddeden 13üne uygun olduğu, 10’una uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta, çocuk okurun sözcük dağarcığını artıracak yeterli miktarda yeni kelimenin yer aldığı anlaşılmıştır. Kitapta anlatım bozukluğu ve noktalama hatası yapılmamış, sembolik ifadelere, eskiyen sözcüklere, yabancı kelimelere yer verilmemiştir. Kitapta, ses tekrarları, pekiştirme sözcükler, betimlemeler, farklı anlatım teknikleri, yeterli sayıda devrik cümleler kullanılmıştır. Anlatım bakış açısı kitap boyunca aynıdır. Kitabın bu özellikleri dil ve anlatım açısından çocuk okura uygun olanlardır. Kitapta tekerleme ya da ses tekrarlarına yer verilmediği, sayfa sayısının 3-5 yaş arası çocuk okura uygun olmadığı, yazım yanlışları yapıldığı, aşırı mecazlı söyleyişlerin olduğu, ikilemelerin, deyimlerin, atasözlerinin ve söz sanatlarının kullanılmadığı, devrik cümlelerin olmadığı görülmektedir. Kitapta 17 kelimedenden oluşan cümlelerin varlığı çocuk okur için cümle uzunluklarının uygun olmadığını göstermektedir. Dil ve anlatım ile ilgili bu özellikler çocuk okur için uygun olmayan kullanımlardır.

4.21.4 Resimler Açısından Bulgular

Kitabın resimleriyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-168 Ormanda Dört Mevsim Adlı Kitabın Resimleri

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
74	Resimler metindeki betimlemeler ile uyumlu mu?	*		Resimler ile betimlemeler uyumu olup kitabın başında Rüzgâr'ın dedesi ve ninesinin ormana yakın küçük bir köyde yaşadığından bahsedilir. Resimde orman ve yanında küçük bir köy çizilmiştir.
75	Resimler, çocuk okurun sanatsal gelişimine uygun şekilde tasarlanmış mı?	*		Esnek çizgiler ve parlak renkler kullanılmıştır.
76	Kitapta resim ile metin oranı gelişime uygun kullanılmış mı?	*		Kitapta resim- metin oranına dikkat edilmiştir.
77	Resimler çocuk okur açısından sade anlaşılır mı?	*		Resimler sade ve anlaşılırdır.
78	Resimler birbiri ile bir bütünlük oluşturuyor mu?	*		Resimler bütünlük oluşturmaktadır.
79	Resimler mesaj verebiliyor mu?	*		Resimlerden her mevsime ait farklı hayvan ve bitkiler ile doğa olaylarının olduğu mesajı iletebilmektedir.
80	Resim ile metin uyumlu olarak ilerliyor mu?	*		Resimler ile metin uyumlu olarak ilerlemektedir.
81	Resimler bir bütün olarak öyküyü yansıtabiliyor mu?	*		12 ayı anlatan kitapta resimler de 12 ayın ayrı ayrı özelliklerini yansıtır nitelikte çizildiği görülmektedir.
82	Resim ile metin arasında çelişki oluşturacak durumlara yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Metin ile resim arasında çelişki oluşturacak bir durum yoktur.
83	Resimlerin anlatılan olaya açıklayıcı nitelikte mi? Metne katkısı var mı?	*		Örneğin eylül ayının anlatıldığı sayfada metinde yaprakların sarardığından bahsedilmez fakat görseller ile bu verilmiştir. ,
84	Resimler çocuk okurun zihninde metni canlandırabilecek nitelikte mi?	*		Resimler hareket unsurunu yansıtır nitelikte yapılmıştır. Tilkilerin birbiriyle oynarken resmedilmesi örnek olarak verilebilir.
85	Resimler okuma- yazma bilmeyen çocuk okurların da kitaptan yararlanmasını sağlayacak nitelikte mi?	*		Okuma yazma bilmeyen çocuk okurun resimlerden hareketle aylar arasındaki farklılıkları anlayabileceği düşünülmektedir.
86	Resimlerin çiziminde perspektife dikkat edilmiş mi?	*		Çizilen ormanlarda ağaçların kalınlıkları uzaklaştıkça inceler. Tavşanlardan uzakta çizilen kurt tavşanlardan daha küçük çizilmiştir.
87	Resimlerde çocuk okura olumsuz örnek oluşturabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Resimlerde olumsuz bir örnek yoktur.
88	Resimlerde resmin unsurlarından olan dokuyu yansıtır çizim yapılmış mı?	*		Resimlerde hayvanların tüy yapılarının, ağaçlarının kabuk dokularının yansıtıldığı görülmektedir.
89	Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygun kullanılmış mı?	*		Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygundur.
90	Resimlerde kontur kullanılmış mı?	*		Bazı resimlerde resim ile aynı renkte ince kontur kullanılmıştır.
91	Resimlerde kullanılan renkler parlak ve çocuk okur için ilgi çekici mi?	*		Kullanılan renklerin parlak ve çocuk okurlar için ilgi çekici olduğu düşünülmektedir.
92	Resimleme iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmış mı?	*		Resimler bir sayfaya yapılmış diğer sayfaya ise metin yazılmıştır Bunun yanı sıra metnin yer aldığı sayfalarda küçük resimlere yere verilmiştir.

Tablo 4-168’de görüldüğü üzere kitabın, resimler açısından incelenen 19 maddeden 17’sine uygun olduğu, 2’sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta yer alan resimlerin metinlerdeki betimlemelerle uyumlu olduğu ve çocukların sanatsal gelişimine uygun olarak tasarlandığı belirlenmiştir. Metinle orantılı olan resimlerin, çocuk okuyucu açısından sade ve anlaşılır olduğu, bütünlük sağladığı ve mesaj verebildiği görülmüştür. Resimlerin metinle uyum içinde ilerleyerek öyküyü bütün olarak yansıttığı anlaşılmaktadır. Metinle resimler arasında bir çelişki bulunmamaktadır. Resimler, olaylara katkı sağlamak ve çocuk okuyucunun zihninde metni canlandırabilmektedir. Ayrıca, okuma bilmeyen çocuk okuyucuların da kitaptan yararlanmasını sağlamaktadır. Perspektif kurallarına dikkat edilmiş ve olumsuz örneklerden kaçınılmıştır. Resimlerde, dokuyu yansıtan, parlak ve okurun ilgisini çekebilecek renkler kullanılmıştır. Bu özellikler, kitabın resimler bakımından çocuk okuyucuya uygun nitelikleridir. Kitap, küçük yaştaki çocukların resimleri daha iyi algılaması için önerilen kontur çizimlerini içermemektedir. Resimler tek sayfa olarak planlanması diğer sayfada metne yer verilmiştir. Çocuk okur için bu iki özellik uygun değildir.

4.22 Kiraz Ağacındaki Kuzu ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı: *Kiraz Ağacındaki Kuzu*

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

1. Baskı Tarihi: Nisan 2023

İncelenen Baskı ve Tarihi: 1. Baskı Nisan 2023 (Oral, 2023).

Basım Yeri: İstanbul

Kitap Editörü: Hazel Bilgin

Düzeltili: Filiz Özkan

Sayfa Sayısı: 30

Kitabın Ölçüleri (en* boy): 21,1*24,1

Yayınevi Tarafından Belirtilen Yaş Grubu: 3-8 (YKY, 2023).

4.22.1 Biçimsel Açıdan Bulgular

Araştırmada kitabın biçimsel özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.22.1.1 Kitap Boyutu ve Cilt

Kitabın boyut ve cildi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-169 Kiraz Ağacındaki Kuzu Adlı Kitabın Kitap Boyutu ve Cildi

S. N.	A. Kitap Boyutu ve Cilt	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
1	Kitabın boyutu çocuk okur için uygun mu? (Kitap çocuğun kolaylıkla taşıyacağı bir büyüklükte mi?)	*		Kitap 21,1 cm en ve 24,1 boy ölçülerine sahiptir.
2	Kitabın cildi dikişli mi?	*		Cildi dikişlidir.
3	Kitabın cildi dağılmaya karşı dayanıklı mı?	*		Dikiş kullanılmış ve kapağa yapıştırılması sağlam bir şekilde yapılmıştır.

Tablo 4-169’da görüldüğü üzere kitabın, kitap boyutu ve cildi açısından incelenen 3 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitabın boyutları çocuk okur için uygundur. Kitabın cildi dikişlidir ve parçalanmaya karşı dayanıklı olarak yapılmıştır.

4.22.1.2 Kapak ve Kâğıt Cinsi

Kitabın kapak ve kâğıt cinsi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-170 Kiraz Ağacındaki Kuzu Adlı Kitabın Kapak ve Kâğıt Cinsi

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
4	Kitabın kapağında hangi yaşa uygun olduğu belirtilmiş mi?	*		Kapakta yaş grubu yazmamaktadır.
5	Kitabın başlığı dikkat çekici ve konuyla ilgili mi?	*		Kitapta kiraz ağacından düşen yavru kuşa yardım etmek amacıyla ağaca tırmanan bir kuzunun merdivenin düşmesiyle orada kalması ve daha sonra diğer hayvanların yardımıyla geri inmesi anlatılmaktadır. Konuyla ilgili olan başlık çocuk okurun ilgisini çekebilecek niteliktedir.
6	Kapak resmi ilgi çekici mi?	*		Ön kapakta kirazların bulunduğu bir dal, küçük bir kuzu ve başında kuş çizimi yapılmıştır. Arka kapakta ise kırmızı bir merdiven ile altında kiraz sepeti ve kuşun olduğu bir resim çizilmiştir. Çocuk okur açısından ilgi çekici olduğu düşünülen bir kapak resmi olduğu düşünülmektedir.
7	Kapak işlenecek konuyla ilgili işaretler içeriyor mu?	*		Kapakta yer alan kiraz dalı ve kirazlar, merdiven, kuzu ve kuş konuyla ilgili işaretler içermektedir.
8	Kapakta sırt yazısı bulunuyor mu?	*		Kapakta sırt yazısı mevcuttur.

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
9	Kitabın kapağı sağlam bir malzemeden üretilmiş mi?	*	Kapak kalın mukavva kapak olmasa da karton kapaktır.
10	Kitabın kapağı kolaylıkla açılabilir biçimde mi?	*	Kapak kolaylıkla açılabilir şekildedir.
11	Kitabın kapağı açıldıktan sonra desteksiz durabilmekte mi?	*	Kitabın kapağı açıldığında desteksiz durabilecek durumdadır.
12	Kitabın kapak yüzeyi, üzerindeki yazı, çizgi ve resimleri net olarak gösteriyor mu?	*	Kitabın kapak yapısı net şekilde resimleri ve yazıları gösterecek niteliktedir.
13	İç kapak mevcut mu?	*	Kitapta iç kapak mevcuttur. Künyenin ve yazarla ilgili bilgilerin yer aldığı tespit edildi.
14	Kitabın künyesi yazılmış mı?	*	İç kapakta künye mevcuttur.
15	Kitapta kullanılan kâğıt türü çocuk okur için uygun mudur?	*	Kullanılan kâğıt kaliteli cinsten kuşe kâğıttır.
16	Kitapta kullanılan kâğıt mat ve ışığı yansıtmayan cinsten mi?	*	Kuşe kâğıt olarak basılmış kitap ışığı yansıtır cinstendir.
17	Kullanılan kâğıt, resimlerin kaliteli çıkmasını sağlayacak ve mürekkebin dağılmasını engelleyecek kalitede mi?	*	Mürekkep ıslak ele de geçmeyecek kalitededir.
18	Kitabın sayfaları çocuk okurun kolaylıkla çevirebileceği nitelikte mi?	*	Kitabın sayfaları kalın olduğu için rahatlıkla çevrilebilir niteliktedir.

Tablo 4-170’te görüldüğü üzere kitabın, kapak ve kâğıt cinsi açısından incelenen 15 maddeden 14’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitabın başlığı ve kapak resmi, çocuk okurun ilgisini çekecek ve temayla ilgili önemli ipuçları sunacak şekilde hazırlanmıştır. Kapak, kalın ve dayanıklı malzemeden üretilmiş olup, çocuklar tarafından kolayca açılabilir ve kendiliğinden dik durabilir. Kitabın iç kapağı, künye bilgileri ve sırt yazısı mevcuttur. Kitapta kullanılan kâğıt, ışığı yansıtmayan, yarı mat özelliklerde ve çocukların kolayca sayfa çevirebileceği bir kalınlıktadır. Bu özellikler kitabı çocuklar için ideal kılarken, hangi yaş grubuna yönelik olduğunun belirtilmemiş olması önemli bir eksikliktir. Kitapların içeriği, hedeflenen yaş grubuna uygun biçimde tasarlanmalıdır ve bu bilginin eksikliği, çocuk okur açısından uygun olmayan bir durumdur.

4.22.1.3 Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeniyle ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-171 Kiraz Ağacındaki Kuzu Adlı Kitabın Sayfa Düzeni

S. N.	C. Sayfa Düzeni	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
19	Kenar boşlukları bırakılmış mı?	*	Sayfa kenar boşlukları bırakılmıştır.
20	Metin sayfada tek sütun olarak düzenlenmiş mi?	*	Metin sayfada tek sütun olarak planlanmıştır.
21	Sayfa içinde metin kolay okunması adına zemin ile zıtlık oluşturacak şekilde renklendirilmiş mi?	*	Metin siyah olup beyaz zemin üzerine yazılmıştır.
22	Satır arası, 1,15 aralığında veya üzerinde olarak tasarlanmış mı?	*	Satır aralığı 1,15 satır aralığından fazladır.
23	Metinler sayfa üzerin uygun şekilde yerleştirilmiş mi?	*	Metinler resimlerdeki boş alanlara yerleştirilmiştir.
24	Başlıklar ve vurgulanacak kelimeler metinden daha koyu yapılmış mı?	*	Dış ve iç kapakta yer alan başlıklar daha büyük punto ile kalın olarak yazılmıştır.
25	Paragraflar arasına en az bir satır olacak şekilde uygun boşluklar bırakılmış mı?	*	Her paragraf yeni bir sayfada planlanmıştır.
26	Satır uzunlukları çocuk okurun düzeyine uygun mu?	*	12 cm uzunluğunda olan satırlar tespit edilmiştir.
27	Sayfa düzenindeki öğeler birbiriyle uyumlu mu?	*	Sayfa düzeninde öğeler birbiri ile uyumludur.

Tablo 4-171’de görüldüğü üzere kitabın, sayfa düzeni bakımından incelenen 9 maddeden 8’ine uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta, sayfa kenar boşlukları bırakılmış, metinler tek sütun olarak düzenlenmiş ve sayfa üzerinde uygun bir şekilde yerleştirilmiştir. Başlıklar, ana metinden daha büyük ve koyu renkte yazılmış, paragrafların farklı sayfalara yazılması nedeniyle aralarında uygun boşluklar bulunduğu ve sayfa düzenini oluşturan öğelerin uygun bir şekilde yerleştirildiği gözlemlenmektedir. Kitapta satırlar arasında 1,15’ten fazla boşluk bırakılmıştır. Bu kullanımlar, çocuk okurlar için uygun görülen kullanımlardır. Ancak, kitabın hedef kitlesi olan 3-8 yaş aralığı için uygun olan satır uzunluğunun en fazla 8 cm olmasına rağmen, kitapta 10,5 cm uzunluğunda cümleler bulunmaktadır. Bu nedenle, bu kullanım çocuk okuyucular için uygun görülmemektedir.

4.22.1.4 Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boya

Kitabın harfleri, yazı büyüklüğü, mürekkebi ve boyası ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-172 Kiraz Ağacındaki Kuzu Adlı Kitabın Harfler- Yazı Büyüklüğü –Mürekkep ve Boyası

S. N.	Ç. Harfler- Yazı Büyüklüğü -Mürekkep ve Boya	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
28	Harflerin büyüklüğü çocuk okurun yaşına uygun mu?	*		Metin 15 punto ile yazılmıştır.
29	Harfler için seçilen karakter kolay okunabilir mi?	*		Okunaklı süssüz bir yazı karakteri seçilmiştir.
30	Kitapta en fazla iki harf karakteri kullanılmış mı?	*		Başlıkta ve metinde farklı olarak kullanılmış bunun dışında başka yazı tipi kullanılmamıştır.
31	Kullanılan mürekkep ve boya çocuk okura uygun mudur?	*		Boyalar çıkmayacak kalitededir.

Tablo 4-172’de görüldüğü üzere kitabın, harfler, yazı büyüklüğü, mürekkep ve boya açısından incelenen 4 maddeden 3’üne uygun olduğu, 1’ine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta kullanılan yazı karakterinin sade, okunaklı ve en fazla iki farklı tipte seçildiği, mürekkebin sayfa değiştirirken ve el sürüldüğünde çıkmayacak kalitede olduğu görülmektedir. Bu nitelikler açısından kitap çocuk okur için uygun olmasına rağmen, seçilen yazı büyüklüğünün çocuk okur için uygun olmadığı anlaşılmaktadır. Kitabın hitap ettiği 3-8 yaş grubu için tercih edilmesi gereken yazı büyüklüğü en az 20-24 punto olması gerekirken, kitapta metin 15 punto ile yazılmıştır.

4.22.2 İçerik Açısından Bulgular

Araştırmada kitabın içerik özellikleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır:

4.22.2.1 Konu- Tema- Plan- Ana Düşünce

Kitabın konusu, teması, planı ve ana düşüncesi ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-173 Kiraz Ağacındaki Kuzu Adlı Kitabın Konu- Tema- Plan- Ana Düşüncesi

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
32	Konu seçimi çocuğun ilgisine uygun mu?	*		Kitapta ele alınan konun hayvanların birbiri ile yardımlaşması olup çocuk okurun ilgisine uygundur.

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
33	Kitapta işlenen konu için olay ve durumlar ile ilgili bir giriş var mı?	*	Kiraz ağacının dibindeki kuzunun gördüğü rüya anlatılmadan önce yazarın ağzından ona nerede nasıl rastladığını anlatan bir giriş yapılmıştır.
34	Kitapta işlenen olaylar sebep-sonuç ilişkilerini kuracak bir örgü ile verilmiş mi?	*	Olaylar sebep sonuç ilişkileri kurularak aktarılmıştır. Örneğin kuzu üzerine düşen yavru alakargayı yuvasına çıkarmak için merdivenlerden tırmanır. Esen rüzgâr ile merdiven devrildiği için aşağı inemez ve farklı bir yöntemi diğer hayvanların yardımıyla denerler.
35	Kitapta işlenen olaylar ya da durumlar birbiri ile tutarlı mı?	*	Kitapta tutarsız bir durum yoktur.
36	Konu ele alınırken merak uyandıracak bir kurgu yapılmış mı?	*	Kuzu uyuduğu esnada üzerine düşen yavru alakarga anlatılır. Acaba nasıl oraya çıkacak düşüncesi oluşturulur. Kuzu ağaca merdivenle tırmanır fakat esen rüzgâr bu sefer merdiveni düşürünce kuzu aşağıya nasıl inecek? Sorusunu çocuk okurun aklına getirecek şekilde olaylar merak uyandırmaya yönelik oluşturulmuştur.
37	Kitapta evrensel değerlere yer verilmiş mi?	*	Yardımlaşma, arkadaşlık ve dayanışmanın yer aldığı görülmektedir.
38	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek herhangi bir kullanım yoktur.
39	Ana fikir net bir şekilde anlaşılabilir mi?	*	Birebirimize yardım ederek zorlukların üstesinden gelebiliriz fikri çocuk okura verilmektedir.
40	Konu temayı vermekte yeterli mi?	*	Yardımlaşma ve dayanışma teması net bir biçimde verilmektedir.
41	Kitapta işlenen zaman doğrusal ilerliyor mu?	*	Kitapta işlenen doğrusal ilerlemektedir.
42	Kitapta kullanılan yer ya da yerler çocuk okurun algılayıcı düzeyde mi?	*	Meyve bahçesi ve kiraz ağacı mekân olarak kullanılmıştır.

Tablo 4-173'te görüldüğü üzere kitabın, konu, tema, plan ve ana düşünce açısından incelenen 11 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitapta konu seçiminin çocuğun ilgisine uygun olduğu, işlenen konu için giriş bölümünün yapıldığı, olayların sebep sonuç ilişkisine dayandırılarak aktarıldığı, anlatılan olayların birbiri ile tutarlı olduğu, merak uyandıracak bir kurgunun oluşturulduğu, evrensel değerlere yer verildiği görülmektedir. Ana fikrin net bir biçimde ortaya konulduğu, konunun temayı vermekte yeterli olduğu, ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınıldığı, zamanın doğrusal ilerlediği ve kullanılan yerlerin çocuk okurun algılayabileceği düzeyde olduğu yapılan diğer tespitlerdir. Kitap konu, ana fikir, plan ve tema bakımından aranan bütün nitelikleri karşılamakta olup bu özellikler açısından çocuk okur için uygundur.

4.22.2.2 Kahramanlar:

Kitabın kahramanlarıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-174 Kiraz Ağacındaki Kuzu Adlı Kitabın Kahramanları

S. N.	B. Kahramanlar	E. H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
43	Kahramanlar aşırı idealize edilmekten kaçınılmış mı?	*	Aşırı idealize edilen bir kahraman yoktur.
44	Karakter seçimi çocuk okurun yaş düzeyine uygun, özdeşlik kurabileceği nitelikte mi?	*	Yardım etmek için fedakârlık göstererek ağaca tırmanan kuzu çocuk okurun yaş düzeyine uygun ve özdeşlik kurabileceği bir kahramandır.
45	Kitapta birbirinden farklı nitelikleri olan karakterlere yer verilmiş mi?	*	Ağaçtan düşen yavru alakarga, onu kendisi ağaca çıkaramayan annesi, onlara yardım ederek ağaca tırmanan kuzu, fikir üreten çıt kuşu gibi farklı özelliklere sahip karakterlere yer verilmiştir.
46	Kitapta çocuk okur için komik sayılabilecek ve onları eğlendirecek öğelere yer verilmiş mi?	*	Kiraz ağacından kuzunun kaydırdıktan iner gibi inmesi ve düştükten sonra diğer hayvanlar ile birlikte meyveleri oturup yemeleri çocuk okur için güldürü öğesi olabileceği düşünülmektedir.
47	Kitap içinde büyüyüp gelişen karakter var mı?	*	Kiraz ağacına tırmanan kuzunun fedakârlığı geliştirilerek anlatılmıştır.
48	Ana kahraman örnek davranış sergileyebilecek tipte mi?	*	Ana kahraman hem yardımseverliği ile hem de güzel davranışlar karşısında teşekkür etmesi ile örnek davranışlar sergilemektedir.
49	Kullanılan kahramanların isimleri çocuğun rahatça ifade edebileceği şekilde belirlenmiş mi?	*	Kullanılan kahramanlar hayvan isimleridir.
50	Kahraman sayısı ideal sayıda tutulmuş mu?	*	Kuzuyu gören ve hikâyesini anlatan yazar, kuzu, düşen yavru alakarga, anne alakarga, sincap ağaçkakan, çıt kuşu olarak karşımıza çıkan kahraman kadrosunun sayı olarak ideal olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4-174'te görüldüğü üzere kitabın, kahramanlar açısından incelenen 8 maddenin tamamına uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitapta kahramanların aşırı idealize edilmediği, çocuk okurun yaş düzeyine uygun ve özdeşlik kurabilecekleri nitelikte, birbirinden farklı özelliklere sahip olduğu görülmektedir. Kitabın mizah öğelerini içerildiği düşünülmektedir. Kitapta ana kahraman geliştirilerek aktarılmış ve örnek davranışlar sergilemektedir. Kitapta kullanılan kahraman sayısı ideal sayıda isimleri de çocuk okurun rahatlıkla ifade edebileceği şekildedir. Kitap kahramanlar açısından çocuk okura uygundur.

4.22.3 Dil ve Anlatım Açısından Bulgular

Kitabın dil ve anlatımıyla ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-175 Kiraz Ağacındaki Kuzu Adlı Kitabın Dil ve Anlatımı

S. N.	Dil ve Anlatımı	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
51	Çocuk okurun yeni duyabileceği bir sözcük, çocuğun kelime dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmış mı?	*		Kuş türlerinden "alakarga, baştankara, çıt kuşunun" kullanılması ve görseller ile desteklenmesi çocuk okurun kelime haznesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. "Yığın" kelimesi ve "sakin" kelimeleri de cümlede kullanımı açısından bağlamdan çocuk okurların anlayabileceği şekilde kullanılmıştır.
52	Çocuk okurun düzeyine göre anlamını bilmekte zorlanabileceği sözcük kullanımı gerektiği kadar yapılmış mı?	*		Kitapta kullanılan "alakarga, baştankara, çıt kuşu, yığın, sakin(bir yerde oturan anlamında)" kelimeleri kitabın içeriğine oranla çocuk okurun yeni öğrenebileceği kelime sayısı olarak yeterli olduğu düşünülmektedir.
53	Kitapta tekerleme ya da ses tekrarlarından yararlanılmış mı?	*		Kitapta tekerleme kullanılmamakla birlikte kullanılan ikilemeler ses tekrarı niteliğindedir.
54	Kitapta anlatım bozukluğu yapılmamasına özen gösterilmiş mi?	*		Kitapta anlatım bozukluğu yoktur.
55	Kitabın sayfa sayısı çocuk için uygun mu?		*	30 sayfa ile kitap 5 yaş altı okur için fazla sayfa sayısına sahiptir.
56	Kitapta yazım yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta yazım yanlışı yoktur.
57	Kitapta noktalama yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?		*	Tırnak içinde verilen konuşma cümlesinin sonunda herhangi bir noktalama işareti kullanılmadan tırnak kapatılmıştır.
58	Kitapta sembolik sözcükler kullanılmamaya dikkat edilmiş mi?	*		Sembolik ifadeler kitapta kullanılmamıştır.
59	Kitapta aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmemeye gayret edilmiş mi?	*		Örneğin çıt kuşunun aklına parlak bir fikir geldiği söylenir. Burada parlaklık mecazlı bir söyleyiş olsa da çocuk okurun anlayabileceği şekilde cümle ifade edilmiştir. Ardından fikir uygulamaya konulmuş ve aynı ifadeye tekrar yer verilmiştir. Bu sayede mecazlı ifade anlaşılır biçimde kullanılmıştır.
60	Kitapta eski sözcüklere yer vermemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta günümüzde kullanılmayan sözcüklere yer verilmemiştir.
61	Kitapta ikilemelere yer verilmiş mi?	*		Kitapta "pıt pıt, yavaş yavaş" ikilemeleri kullanılmıştır.
62	Kitapta pekiştirmelere yer verilmiş mi?		*	Kitapta pekiştirme kullanılmamıştır.
63	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde deyimler kullanılmış mı?	*		Kitapta "gözden kaybolmak, nefes almak, bir yolunu bulmak, harekete geçmek" deyimleri çocuk okurun anlayabileceği şekilde kullanılmıştır.
64	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde atasözleri kullanılmış mı?		*	Kitapta kullanılan atasözü yoktur.
65	Kitapta çocuğa uygun söz sanatlarına yer verilmiş mi?	*		Konuşturma ve kişileştirme sanatlarına yer verilmiştir.
66	Kitapta ses taklitlerine yer verilmiş mi?	*		Kitapta "pıt, pat, ciyaklamak" yansıma sözcükleri kullanılmıştır.
67	Kitapta cümle uzunluklarına dikkat edilmiş mi?		*	19 kelimededen oluşan cümle tespit edilmiştir.
68	Kitapta betimlemelere yer verilmiş mi?	*		Kuzunun bulunduğu ortam betimlenmiştir. "Rüyasında gördüğü meyve bahçesi dut, armut, elma ve kiraz ağaçlarıyla doluydu."
69	Kitap içinde farklı anlatım biçimlerine başvurulmuş mu?	*		Yazar betimleyici ve öyküleyici anlatımı birlikte kullanmıştır.
70	Kitapta kullanılan anlatım, aynı bakış açısıyla yapılmış mı?		*	Kitap yazarın ağzıyla anlatıma başlayıp kuzunun hikâyesi anlatılırken 3. şahıs ağzından anlatıma geçer. Dolayısıyla kitapta farklı bakış açılarına yer verilmiştir.
71	Kitapta devrik cümle kullanılmış mı?	*		Kitapta devrik cümle kullanılmıştır.
72	Kitapta kurallı cümleler, devrik cümlelerden daha fazla mı?	*		Bir devrik cümle kullanılmıştır.
73	Türkçede yaygın olarak kullanılmayan yabancı kelimelere yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Kitapta yabancı sözcük yoktur.

Tablo 4-175’te görüldüğü üzere kitabın, dil ve anlatım açısından incelenen 23 maddeden 17’sine uygun olduğu, 6’sına uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta, çocuk okurun yeni öğrenebileceği kelimeler yeterli sayıda ve onların öğrenebileceği şekilde kullanılmıştır. Kitapta anlatım bozukluğu ve noktalama hatası yapılmamış, aşırı mecazlı söyleyişlere, sembolik ifadeler, eskiyen sözcüklere, yabancı kelimelere yer verilmemiştir. Kitapta, ses tekrarları, ikilemeler, deyimler, söz sanatları, ses taklitleri, betimlemeler, farklı anlatım teknikleri, yeterli sayıda devrik cümleler kullanılmıştır. Kitaptaki bu özellikler çocuk okura uygundur. Kitapta sayfa sayısının 3-5 yaş arası çocuk okura uygun olmadığı, noktalama hatası yapıldığı, atasözlerinin kullanılmadığı belirlenmiştir. Anlatım açısından farklı bakış açılarından yararlanılmıştır. Kitapta 19 kelimeden oluşan cümlenin varlığı çocuk okur için cümle uzunluklarının uygun olmadığını göstermektedir.

4.22.4 Resimler Açısından Bulgular

Kitabın resimleri ile ilgili yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 0-176 Kiraz Ağacındaki Kuzu Adlı Kitabın Resimleri

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
74	Resimler metindeki betimlemeler ile uyumlu mu?	*		Resimler ile betimlemeler, anlatılar aynı anda ilerlemektedir.
75	Resimler, çocuk okurun sanatsal gelişimine uygun şekilde tasarlanmış mı?	*		Esnek çizgiler ve parlak renkler kullanılmıştır.
76	Kitapta resim ile metin oranı gelişime uygun kullanılmış mı?	*		Kitapta resim- metin oranına dikkat edilmiştir.
77	Resimler çocuk okur açısından sade anlaşılır mı?	*		Resimler sade ve anlaşılırdır.
78	Resimler birbiri ile bir bütünlük oluşturuyor mu?	*		Resimler bütünlük oluşturmaktadır.
79	Resimler mesaj verebiliyor mu?	*		Hayvanların yardımlaşması resimlerden de anlaşılabilir.
80	Resim ile metin uyumlu olarak ilerliyor mu?	*		Resimler ile metin uyumlu olarak ilerlemektedir.
81	Resimler bir bütün olarak öyküyü yansıtabiliyor mu?	*		Resimler bütünlük oluşturmaktadır.
82	Resim ile metin arasında çelişki oluşturacak durumlara yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	*		Metin ile resim arasında çelişki oluşturacak bir durum yoktur.
83	Resimlerin anlatılan olaya açıklayıcı nitelikte mi? Metne katkısını var mı?	*		Metinde verilen çıt kuşu, alakarga, mavi baştankara gibi hayvan türleri resimler sayesinde aktarılmaktadır.

S. N.	Resimler	E.	H.	Tespitlere Yönelik Açıklama
84	Resimler çocuk okurun zihninde metni canlandırabilecek nitelikte mi?	*		Resimlerde hareket unsurları kullanılarak çocuk okurun zihninde olayları canlandırıcı bir çizim yapıldığı görülmektedir. Örneğin sincabın halatın üzerine kirazları dolması, alakarganın havada uçar vaziyette çizilmesi hareket unsurunu yansıtır niteliktedir.
85	Resimler okuma- yazma bilmeyen çocuk okurların da kitaptan yararlanmasını sağlayacak nitelikte mi?	*		Okuma yazma bilmeyen çocuk okurlar resimlerden hareketle hikâyeyi anlayabilecek biçimde çizimlerin yapıldığı görülmektedir.
86	Resimlerin çiziminde perspektife dikkat edilmiş mi?	*		Örneğin kuzunun ağaçtan etrafa baktığı resimde kuzu ön plandadır ve ileride otladığı görülen koyunlardan çok daha büyüktür. Ufuk çizgisine doğru ağaçlar ve dağlar küçültülerek çizilmiş perspektif yansıtılmıştır.
87	Resimlerde çocuk okura olumsuz örnek oluşturabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	*		Resimlerde olumsuz bir örnek yoktur.
88	Resimlerde resmin unsurlarından olan dokuyu yansıtır çizim yapılmış mı?	*		Yuvanın, kiraz ağacının dokuları buna örnek olarak gösterilebilir.
89	Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygun kullanılmış mı?	*		Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygundur.
90	Resimlerde kontur kullanılmış mı?		*	Bazı resimlerde ince bir konturun kullanıldığı görülmektedir.
91	Resimlerde kullanılan renkler parlak ve çocuk okur için ilgi çekici mi?	*		Kullanılan renklerin parlak ve çocuk okurlar için ilgi çekici olduğu düşünülmektedir.
92	Resimleme iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmış mı?		*	Resimler tek sayfa olarak çizilmiştir. Sol tarafta metin sağ tarafta ise resimler yer almaktadır. Metnin yer aldığı sayfada metine bağlantılı küçük resimlere yer verilmiştir. Örneğin sincabın ve çit kuşunun aynı ağaçta yaşadıklarının anlatıldığı ve diğer kuşların da olduğundan bahsedilen bölümde sağ taraftaki sayfada iki hayvanın bulunduğu ağaç çizimi detaylı olarak yer alırken metnin altında mavi baştankaraya ait küçük bir resim vardır.

Tablo 4-176’da görüldüğü üzere kitabın, resimler açısından incelenen 19 maddeden 17’sine uygun olduğu, 2’sine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitaptaki resimlerin metinlerdeki betimlemelerle uyumlu olduğu ve çocukların sanatsal gelişimlerine göre tasarlandığı görülmüştür. Metinle orantılı olan resimlerin, çocuk okuyucu için sade ve anlaşılır olduğu, bütünlük oluşturduğu ve mesaj verebildiği anlaşılmaktadır. Resimlerin metinle uyum içinde ilerleyerek öyküyü bütün olarak yansıttığı tespit edilmiştir. Metinle resimler arasında bir çelişki bulunmamaktadır. Resimler, olaylara katkı sağlamakta ve çocuk okuyucunun zihninde metni canlandırabilmektedir. Ayrıca, okuma bilmeyen çocuk okuyucuların da kitaptan yararlanması sağlanmıştır. Perspektif kurallarına dikkat edilmiş ve olumsuz örneklerden kaçınılmıştır. Resimlerde, dokuyu yansıtan, parlak ve okurun ilgisini çekebilecek renkler kullanılmıştır. Bahsedilen bu özellikler kitabın resimler açısından çocuk okura uygun olan

özellikleridir. Küçük yaştaki çocukların resimleri daha net görebilmesi için önerilen kontur çizimleri kitapta yapılmamıştır. Resimlerin tek sayfayı kapsayacak şekilde çizildiği metnin yer aldığı sayfada ise küçük resimlerin kullanıldığı görülmüştür. Bu iki durum çocuk okur için uygun değildir.

4.23 İncelenen Kitapların Biçimiyle İlgili Bütüncül Bulgular

Öykünün hem yazarı hem de ressamı olan bir sanatçının eserlerinin, biçimsel açıdan çocuk edebiyatının taşıması gereken özellikleri ne ölçüde taşıdığını tespit etmek amacıyla, “Kitap Boyutu ve Cilt, Kapak ve Kâğıt Cinsi, Sayfa Düzeni, Harfler- Yazı Büyüklüğü - Mürekkep ve Boya” olmak üzere 4 ayrı başlıkta incelenmiştir. İncelemeler sonucunda kitapların biçimle ilgili maddelere verdikleri evet/hayır cevaplarıyla ilgili bütüncül olarak tablolara ulaşılmış ve aşağıda ayrı başlıklar altında ele alınmıştır.

4.23.1 Kitap Boyutu ve Cilt

Feridun Oral’ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının kitap boyutu ve cilt açısından incelenmesi sonucunda, her bir maddeye “evet” ve “hayır” cevabı veren kitap sayıları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 0-177 İncelenen Kitapların Kitap Boyutu ve Ciltle İlgili Maddelere Verdiği "Evet-Hayır" Cevabının Sayı Dağılımları

S. N.	A. Kitap Boyutu ve Cilt	EVET	HAYIR
1	Kitabın boyutu çocuk okur için uygun mu? (Kitap çocuğun kolaylıkla taşıyacağı bir büyüklükte mi?)	16	6
2	Kitabın cildi dikişli mi?	22	0
3	Kitabın cildi dağılmaya karşı dayanıklı mı?	22	0

Tablo 4-177’de görüldüğü üzere 22 kitabın kitap boyutu ve cilt açısından değerlendirilmesi sonucunda 3 maddeden oluşan sorulara toplam 60 evet cevabı alınırken 6 hayır cevabı alınmıştır. Kitap boyutu ve cilt ile ilgili alınan evet cevabının %90,91 olduğuna ulaşılmıştır.

4.23.2 Kapak ve Kâğıt Cinsi

Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının kapak ve kâğıt cinsi açısından incelenmesi sonucunda, her bir maddeye “evet” ve “hayır” cevabı veren kitap sayıları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 0-178 *İncelenen Kitapların Kapak ve Kâğıt Cinsiyle İlgili Maddelere Verdiği "Evet-Hayır" Cevabının Sayı Dağılımları*

S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	EVET	HAYIR
4	Kitabın kapağında hangi yaşa uygun olduğu belirtilmiş mi?	0	22
5	Kitabın başlığı dikkat çekici ve konuyla ilgili mi?	21	1
6	Kapak resmi ilgi çekici mi?	22	0
7	Kapak işlenecek konuyla ilgili işaretler içeriyor mu?	22	0
8	Kapakta sırt yazısı bulunuyor mu?	22	0
9	Kitabın kapağı sağlam bir malzemeden üretilmiş mi?	22	0
10	Kitabın kapağı kolaylıkla açılabilir biçimde mi?	22	0
11	Kitabın kapağı açıldıktan sonra desteksiz durabilmekte mi?	22	0
12	Kitabın kapak yüzeyi, üzerindeki yazı, çizgi ve resimleri net olarak gösteriyor mu?	22	0
13	İç kapak mevcut mu?	22	0
14	Kitabın künyesi yazılmış mı?	22	0
15	Kitapta kullanılan kâğıt türü çocuk okur için uygun mudur?	22	0
16	Kitapta kullanılan kâğıt mat ve ışığı yansıtmayan cinsten mi?	21	1
17	Kullanılan kâğıt, resimlerin kaliteli çıkmasını sağlayacak ve mürekkebin dağılmasını engelleyecek kalitede mi?	22	0
18	Kitabın sayfaları çocuk okurun kolaylıkla çevirebileceği nitelikte mi?	22	0

Tablo 4-178’de görüldüğü üzere 22 kitabın kapak ve kâğıt cinsi açısından değerlendirilmesi sonucunda 15 maddeden oluşan sorulara toplam 306 evet cevabı alınırken 24 hayır cevabı alınmıştır. Kapak ve kâğıt cinsi ile ilgili alınan evet cevabının %92,73 olduğuna ulaşılmıştır.

4.23.3 Sayfa Düzeni

Araştırmada Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabıyla biçimsel açıdan incelemenin bölümlerden birisi de sayfa düzenine yönelik incelemedir. Kitapların sayfa düzeni açısından incelenmesi sonucunda, her bir maddeye “evet” ve “hayır” cevabı veren kitap sayıları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 0-179 *İncelenen Kitapların Sayfa Düzeniyle İlgili Maddelere Verdiği "Evet-Hayır" Cevabının Sayı Dağılımları*

S. N.	C. Sayfa Düzeni	EVET	HAYIR
19	Kenar boşlukları bırakılmış mı?	22	0
20	Metin sayfada tek sütun olarak düzenlenmiş mi?	20	2
21	Sayfa içinde metin kolay okunması adına zıtlık oluşturacak şekilde renklendirilmiş mi?	21	1
22	Satır arası, 1,15 aralığında veya üzerinde olarak tasarlanmış mı?	13	9
23	Metinler sayfa üzerin uygun şekilde yerleştirilmiş mi?	22	0
24	Başlıklar ve vurgulanacak kelimeler metinden daha koyu yapılmış mı?	22	0
25	Paragraflar arasına en az bir satır olacak şekilde uygun boşluklar bırakılmış mı?	20	2
26	Satır uzunlukları çocuk okurun düzeyine uygun mu?	0	22
27	Sayfa düzenindeki öğeler birbiriyle uyumlu mu?	22	0

Tablo 4-179’da görüldüğü üzere 22 kitabın sayfa düzenine açısından değerlendirilmesi sonucunda 9 maddeden oluşan sorulara toplam 162 evet cevabı alınırken 36 hayır cevabı alınmıştır. Sayfa düzenine ile ilgili alınan evet cevabının %81,82 olduğuna ulaşılmıştır.

4.23.4 Harfler-Yazı Büyüklüğü-Mürekkep ve Boya

Araştırmada kitapların biçimsel açıdan incelenen son bölümü harfler, yazı büyüklüğü, mürekkep ve boya başlığı altında ele alınmıştır. Feridun Oral’ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının harfler-yazı büyüklüğü-mürekkep ve boya açısından incelenmesi sonucunda, her bir maddeye “evet” ve “hayır” cevabı veren kitap sayıları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 0-180 *İncelenen Kitapların Harfler, Yazı Büyüklüğü, Mürekkep ve Boyasıyla İlgili Maddelere Verdiği "Evet-Hayır" Cevabının Sayı Dağılımları*

S. N.	Ç. Harfler- Yazı Büyüklüğü -Mürekkep ve Boya	EVET	HAYIR
28	Harflerin büyüklüğü çocuk okurun yaşına uygun mu?	0	22
29	Harfler için seçilen karakter kolay okunabilir mi?	21	1
30	Kitapta en fazla iki harf karakteri kullanılmış mı?	22	0
31	Kullanılan mürekkep ve boya çocuk okura uygun mudur?	22	0

Tablo 4-180’de görüldüğü üzere 22 kitabın harfler, yazı büyüklüğü, mürekkep ve boya açısından değerlendirilmesi sonucunda 4 maddeden oluşan sorulara toplam 65 evet cevabı alınırken 23 hayır cevabı alınmıştır. Harfler, yazı büyüklüğü, mürekkep ve boya ile ilgili alınan evet cevabının %84,83 olduğuna ulaşılmıştır.

4.24 İncelenen Kitapların İçeriğiyle İlgili Bütüncül Bulgular

Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı “Konu-Tema-Plan-Ana Düşünce ve Kahramanlar” olmak üzere 2 ayrı başlıkta incelenmiştir ve ulaşılan tablolar bu başlıkların altında bütüncül olarak sunulmuştur.

4.24.1 Konu-Tema-Plan- Ana Düşünce

Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının konu-tema-plan ve ana düşünce açısından incelenmesi sonucunda, her bir maddeye “evet” ve “hayır” cevabı veren kitap sayıları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 0-181 İncelenen Kitapların Konu, Tema, Plan ve Ana Düşüncesiyle İlgili Maddelere Verdiği "Evet-Hayır" Cevabının Sayı Dağılımları

S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	EVET	HAYIR
32	Konu seçimi çocuğun ilgisine uygun mu?	22	0
33	Kitapta işlenen konu için olay ve durumlar ile ilgili bir giriş var mı?	22	0
34	Kitapta işlenen olaylar sebep-sonuç ilişkilerini kuracak bir örgü ile verilmiş mi?	22	0
35	Kitapta işlenen olaylar ya da durumlar birbiri ile tutarlı mı?	19	3
36	Konu ele alınırken merak uyandıracak bir kurgu yapılmış mı?	22	0
37	Kitapta evrensel değerlere yer verilmiş mi?	19	3
38	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	21	1
39	Ana fikir net bir şekilde anlaşılabilir mi?	16	6
40	Konu temayı vermekte yeterli mi?	17	5
41	Kitapta işlenen zaman doğrusal ilerliyor mu?	22	0
42	Kitapta kullanılan yer ya da yerler çocuk okurun algılayıcı düzeyde mi?	21	1

Tablo 4-181’de görüldüğü üzere 22 kitabın konu-tema-plan ve ana düşünce açısından değerlendirilmesi sonucunda 11 maddeden oluşan sorulara toplam 223 evet cevabı alınırken 19 hayır cevabı alınmıştır. Konu-tema-plan ve ana düşünce ile ilgili alınan evet cevabının %92,15 olduğuna ulaşılmıştır.

4.24.2 Kahramanlar

Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının kahramanlar açısından incelenmesi sonucunda, her bir maddeye “evet” ve “hayır” cevabı veren kitap sayıları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 0-182 *İncelenen Kitapların Kahramanlarıyla İlgili Maddelere Verdiği "Evet-Hayır" Cevabının Sayı Dağılımları*

S. N.	B. Kahramanlar	EVET	HAYIR
43	Kahramanlar aşırı idealize edilmekten kaçınılmış mı?	21	1
44	Karakter seçimi çocuk okurun yaş düzeyine uygun, özdeşlik kurabileceği nitelikte mi?	19	3
45	Kitapta birbirinden farklı nitelikleri olan karakterlere yer verilmiş mi?	22	0
46	Kitapta çocuk okur için komik sayılabilecek ve onları eğlendirecek öğelere yer verilmiş mi?	14	8
47	Kitap içinde büyüüp gelişen karakter var mı?	15	7
48	Ana kahraman örnek davranış sergileyebilecek tipte mi?	17	5
49	Kullanılan kahramanların isimleri çocuğun rahatça ifade edebileceği şekilde belirlenmiş mi?	22	0
50	Kahraman sayısı ideal sayıda tutulmuş mu?	16	6

Tablo 4-182’de görüldüğü üzere 22 kitabın kahramanlar açısından değerlendirilmesi sonucunda 8 maddeden oluşan sorulara toplam 146 evet cevabı alınırken 30 hayır cevabı alınmıştır. Kahramanlar ile ilgili alınan evet cevabının %82,95 olduğuna ulaşılmıştır.

4.25 İncelenen Kitapların Dil ve Anlatımıyla İlgili Bütüncül Bulgular

Feridun Oral’ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının dil ve anlatım açısından incelenmesi sonucunda, kitapların maddelere kaçının “evet” kaçının “hayır” cevabını verdiği bütüncül olarak aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 0-183 *İncelenen Kitapların Dil ve Anlatımıyla İlgili Maddelere Verdiği "Evet-Hayır" Cevabının Sayı Dağılımları*

S. N.	Dil ve Anlatımı	EVET	HAYIR
51	Çocuk okurun yeni duyabileceği bir sözcük, çocuğun kelime dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmış mı?	20	2
52	Çocuk okurun düzeyine göre anlamını bilmekte zorlanabileceği sözcük kullanımı gerektiği kadar yapılmış mı?	20	2
53	Kitapta tekerleme ya da ses tekrarlarından yararlanılmış mı?	16	6
54	Kitapta anlatım bozukluğu yapılmamasına özen gösterilmiş mi?	20	2
55	Kitabın sayfa sayısı çocuk için uygun mu?	0	22
56	Kitapta yazım yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	11	11
57	Kitapta noktalama yanlışı yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	7	15
58	Kitapta sembolik sözcükler kullanılmamaya dikkat edilmiş mi?	20	2
59	Kitapta aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmemeye gayret edilmiş mi?	17	5

S. N.	Dil ve Anlatımı	EVET	HAYIR
60	Kitapta eski sözcüklere yer vermemeye dikkat edilmiş mi?	22	0
61	Kitapta ikilemelere yer verilmiş mi?	18	4
62	Kitapta pekiştirmelere yer verilmiş mi?	11	11
63	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde deyimler kullanılmış mı?	19	3
64	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde atasözleri kullanılmış mı?	0	22
65	Kitapta çocuğa uygun söz sanatlarına yer verilmiş mi?	21	1
66	Kitapta ses taklitlerine yer verilmiş mi?	21	1
67	Kitapta cümle uzunluklarına dikkat edilmiş mi?	0	22
68	Kitapta betimlemelere yer verilmiş mi?	22	0
69	Kitap içinde farklı anlatım biçimlerine başvurulmuş mu?	22	0
70	Kitapta kullanılan anlatım, aynı bakış açısıyla yapılmış mı?	21	1
71	Kitapta devrik cümle kullanılmış mı?	13	9
72	Kitapta kurallı cümleler, devrik cümlelerden daha fazla mı?	22	0
73	Türkçede yaygın olarak kullanılmayan yabancı kelimelere yer vermemeye dikkat edilmiş mi?	21	1

Tablo 4-183'te görüldüğü üzere 22 kitabın dil ve anlatım açısından değerlendirilmesi sonucunda 23 maddeden oluşan sorulara toplam 364 evet cevabı alınırken 142 hayır cevabı alınmıştır. Dil ve anlatım ile ilgili alınan evet cevabının %71,94 olduğuna ulaşılmıştır.

4.26 İncelenen Kitapların Resimleriyle İlgili Bütüncül Bulgular

Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının resimler açısından incelenmesi sonucunda, her bir maddeye "evet" ve "hayır" cevabı veren kitap sayıları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 0-184 İncelenen Kitapların Resimleriyle İlgili Maddelere Verdiği "Evet-Hayır" Cevabının Sayı Dağılımları

S. N.	Resimler	EVET	HAYIR
74	Resimler metindeki betimlemeler ile uyumlu mu?	21	1
75	Resimler, çocuk okurun sanatsal gelişimine uygun şekilde tasarlanmış mı?	22	0
76	Kitapta resim ile metin oranı gelişime uygun kullanılmış mı?	22	0
77	Resimler çocuk okur açısından sade anlaşılır mı?	21	1
78	Resimler birbiri ile bir bütünlük oluşturuyor mu?	20	2
79	Resimler mesaj verebiliyor mu?	18	4
80	Resim ile metin uyumlu olarak ilerliyor mu?	22	0
81	Resimler bir bütün olarak öyküyü yansıtabiliyor mu?	22	0
82	Resim ile metin arasında çelişki oluşturacak durumlara yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	19	3
83	Resimlerin anlatılan olaya açıklayıcı nitelikte mi? Metne katkısı var mı?	21	1

S. N.	Resimler	EVET	HAYIR
84	Resimler çocuk okurun zihninde metni canlandırabilecek nitelikte mi?	21	1
85	Resimler okuma- yazma bilmeyen çocuk okurların da kitaptan yararlanmasını sağlayacak nitelikte mi?	19	3
86	Resimlerin çiziminde perspektife dikkat edilmiş mi?	19	3
87	Resimlerde çocuk okura olumsuz örnek oluşturabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	17	5
88	Resimlerde resmin unsurlarından olan dokuyu yansıtıcı çizim yapılmış mı?	22	0
89	Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygun kullanılmış mı?	22	0
90	Resimlerde kontur kullanılmış mı?	0	22
91	Resimlerde kullanılan renkler parlak ve çocuk okur için ilgi çekici mi?	22	0
92	Resimleme iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmış mı?	13	9

Tablo 4-184'te görüldüğü üzere 22 kitabın resimler açısından değerlendirilmesi sonucunda 19 maddeden oluşan sorulara toplam 363 evet cevabı alınırken 55 hayır cevabı alınmıştır. Resimler ile ilgili alınan evet cevabının %86,84 olduğuna ulaşılmıştır.

Feridun Oral'ın kitaplarının çocuk okura uygunluk durumuna ilişkin veriler bütüncül olarak aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 0-185 Maddelere Verilen Cevaba Göre Kitapların "Evet-Hayır" Yüzdelikleri

Sıra	İncelenen Kitapların İsimleri	Evet Cevabı Verilen Madde Sayısı	Evet Cevabı Verilen Maddelerin Toplam Madde Sayısına Yüzdeliği	Hayır Cevabı Verilen Madde Sayısı	Hayır Cevabı Verilen Maddelerin Toplam Madde Sayısına Yüzdeliği
1	Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga (1993)	81	88,04%	11	11,96%
2	Kırmızı Elma (2008)	78	84,78%	14	15,22%
3	Kirpi ile Kestane (2009)	72	78,26%	20	21,74%
4	Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz (2010)	78	84,78%	14	15,22%
5	Benekli Faremi Gördünüz Mü? (2010)	71	77,17%	21	22,83%
6	Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha (2011)	73	79,35%	19	20,65%
7	Küçük Fare Bidi (2012)	62	67,39%	30	32,61%
8	Kırmızı Kanatlı Baykuş (2012)	79	85,87%	13	14,13%
9	Babaannem Kime Benziyor (2013)	79	85,87%	13	14,13%
10	Ay Ne Zaman Gelecek? (2014)	73	79,35%	19	20,65%

Sıra	İncelenen Kitapların İsimleri	Evet Cevabı Verilen Madde Sayısı	Evet Cevabı Verilen Maddelerin Toplam Madde Sayısına Yüzdeliği	Hayır Cevabı Verilen Madde Sayısı	Hayır Cevabı Verilen Maddelerin Toplam Madde Sayısına Yüzdeliği
11	Meyveleri Kim Yemiş? (2014)	79	85,87%	13	14,13%
12	Yağmurlu Bir Gün (2014)	78	84,78%	14	15,22%
13	Farklı Ama Aynı (2015)	81	88,04%	11	11,96%
14	Bu Kış Kimse Üşümeyecek (2015)	82	89,13%	10	10,87%
15	Guguklu Saatin Küçük Kuşu (2017)	78	84,78%	14	15,22%
16	Bir Lokmalık Masallar (2017)	75	81,52%	17	18,48%
17	Dedemin Hayal Defteri (2019)	74	80,43%	18	19,57%
18	Beklenmedik Misafir (2019)	81	88,04%	11	11,96%
19	Mine'nin Kırmızı Topu (2020)	79	85,87%	13	14,13%
20	Acaba Neden? (2021)	79	85,87%	13	14,13%
21	Ormanda Dört Mevsim (2022)	76	82,61%	16	17,39%
22	Kiraz Ağacındaki Kuzu (2023)	81	88,04%	11	11,96%

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

5.1 Sonuç

Çocuk kitapları eğitimin aktarıcısı olan dilin çocuklarımıza doğru ve güzel olarak aktarılmasını sağlamada, dilini estetik olarak çocuklarımızın ruhuna işlemede bunun yanında resimleri sayesinde sanatsal bir bakış açısı kazanarak onların düş dünyasını harekete geçirmede çok önemli yere sahiptir. Çocuklara yönelik yazılan kitapların titizlikle hazırlanması kadar bu eserlerin çocuk okura uygunluğunun araştırılması gerekmektedir. Çocuk edebiyatımıza birçok eser kazandırmış ve kazandırdığı eserlerin birçoğunun birden fazla baskı yapmış Feridun Oral'ın eserleri bu çalışmada çocuk edebiyatına dolayısıyla çocuk okura uygunluk bakımından incelenmiştir. Feridun Oral üzerine yapılmış başka çalışmalar da vardır. Ancak bu çalışmalar kimi zaman tek bir eserini odağına almıştır kimi zaman da eserlerinden bir kısmını tek bir açıdan ele almıştır. 2024 yılına kadar basılan, yazarın hem yazıp hem de çizdiği bütün eserlerini inceleyen bütüncül bir araştırmanın olmadığı tespit edilmiştir. Bunlardan hareketle Feridun Oral'ın eserlerinin çocuk edebiyatı yönünden incelenmesi bunu yaparken de kapsamlı bir çocuk kitapları değerlendirme çizelgesini ortaya koymayı hedefleyen araştırma gerçekleştirilmiştir. Buradan hareketle Feridun Oral'ın çocuk kitapları çocuk edebiyatı araştırmaları kapsamında incelenmiştir. İncelemede Feridun Oral'ın yazar olmasının yanı sıra çizer olması ve öykülerinin büyük bölümünü bizzat resimlemiş olması da dikkate alınmıştır. Bu nedenle Feridun Oral'ın hem yazdığı hem de resimlediği kitaplar incelemeye alınmıştır. İnceleme biçim, içerik, dil ve resimleme olmak üzere dört kategoride yapılmıştır. İnceleme sırasında her bir kategoriyi ayrı başlıklar altında ele alan bir çocuk kitabının taşıması gereken özellikleri içeren kitap inceleme formu oluşturulmuştur. Oluşturulan form, alan uzmanlarına da gönderilmiş ve onlardan görüş alınmıştır.

Araştırmada alanyazın taraması yapılarak 92 maddeden oluşan kitap inceleme formu oluşturulmuştur. Bu forma göre yazarın hem yazıp hem de çizdiği eserler biçimsel açıdan, içerik açısından, dil-anlatım bakımından ve resimler yönünden ayrı başlıklar altında incelenmiştir. İncelemeler sonucunda elde edilen bulgular ilgili bölümde paylaşılmış, incelemeye esas olan değerlendirme formunun ilgili tablosu da aynı bölümde her bir kitap için ayrı ayrı olmak üzere verilmiştir. Kitapların tamamından elde edilen sonuçlar ise bulgular bölümünün sonunda paylaşılmıştır.

Öykünün hem yazarı hem de ressamı olan bir sanatçının eserleri, biçimsel açıdan çocuk edebiyatının hangi özelliklerini taşıdığını tespit etmek amacıyla, Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı “Kitap Boyutu ve Cilt, Kapak ve Kâğıt Cinsi, Sayfa Düzeni, Harfler- Yazı Büyüklüğü- Mürekkep ve Boya” olmak üzere 4 ayrı başlıkta incelenmiştir. İncelenen kitapların biçim açısından çocuk okura uygunluğu toplam 31 maddeye göre değerlendirilmiştir. Bazı maddelerde aranan nitelikleri taşımayan kitaplar olmakla birlikte kitapların genel olarak biçim açısından çocuk okura uygun olduğu görülmüştür. Biçimle ilgili her bir bölüm ve madde ayrı ayrı aşağıda ele alınmıştır.

Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği kitaplarının boyutları genel olarak çocuk okur için uygun görünmektedir. Kitapların boyutu çocukların kitabı açtığı anda iki kucağını aşmayacak büyüklükte kitaplıklarına uygun ölçülerde olması önerilmektedir. Bunun yanı sıra kitapların ölçülerin üstüne çıkmadan farklı boyutlarda olmasının da okurun ilgisi çekmesi ve farlılıkları görmesi adına da önemlidir. İncelenen kitaplardan 16'sının bu ölçülülere uyduğu *Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga, Kirpi ile Kestane, Benekli Faremi Gördünüz mü?, Meyveleri Kim Yemiş?, Yağmurlu Bir Gün, Acaba Neden?* isimli 6 kitabın ise özellikle 3-5 yaş grubu çocukların kucaklarını aşacak ölçüde olduğu görülmektedir. Bu kitapların hem kitaplık oluşturacak çocuk okur için hem de küçük yaş grubu çocuk okurun rahat taşınması anlamında bir sorun olarak görülmektedir.

Feridun Oral'ın araştırmaya konu olan kitaplarının ciltlerinin tamamı dikişlidir. Kitabın cildinin dikişli olması dayanıklılığı arttıran temel unsurlardandır ve çocuk kitaplarında aranan niteliklerdendir. Kitapların cildi dikişin yanı sıra güçlü bir yapıştırıcı ile sağlamlaştırılmıştır. Kitapların ömürlerini uzatması, küçük yaş çocuk okurun okurken kitabı dağıtmasını önlemesi adına önemli görünen bu özellik bütün kitaplarında mevcuttur.

Feridun Oralın hem yazıp hem de çizdiği araştırmaya konu olan 22 çocuk kitabının kapak ve kâğıt cinsi açısından genel olarak çocuk okura uygun olduğu görülmektedir. Çocuk kitaplarında aranan özelliklerden biri kitapların kapaklarında kitabın hangi yaş gurubuna hitap ettiğinin yazılmasıdır. Kitabı alacak olan çocuk okur için ya da kitabı onun için seçecek olan yetişkin için bu bilgi önemli görünmektedir. Kitapların üzerine yaş grubunun yazılmasının gerekli olmasının bir sebebi de araştırmacılar için kitabın incelenmesine kaynaklık oluşturmasıdır. Bilindiği üzere özellikle çocuk kitaplarının hitap ettiği yaş grubuna göre hem biçim hem de içerik olarak farklılıklar olmaktadır. Kitaplar yaş grubunun gelişim özelliklerine göre oluşturulmalıdır. Kitabın üzerinde hangi yaş grubuna yönelik olduğunun yazılmaması

incelemeye esas olan kıstasların da belirsizliğine yol açabilmektedir. Araştırmaya konu olan 22 kitabın hiçbirinde kitabın kapağına yaş grubu yazılmamıştır. Ancak yayınevi kendi internet sitesi üzerinden kitapların yaş gruplarının 3-8 olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte *Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha*, *Küçük Fare Bidi* adlı kitapların iç kapaklarında kitabın okul öncesi yaş grubuna hitap ettiği belirtilmiştir. Her ne kadar yayınevinin İnternet sitesinde kitapların hitap ettiği yaş grubu belirtilmiş olsa da kitaba İnternet dışı kaynaklardan ulaşanlar için bu durum bir sorun olarak görülmektedir. Kitapların hiçbirisinin kapağında yaş grubunun yer almaması çocuk okur için uygun değildir.

İncelenen 22 kitaptan 21'inin başlığının konuyla bağlantılı olduğuna ulaşılmıştır. Ayrıca kitapların başlıklarının dikkat çekici olduğu düşünülmektedir. Bütün kitaplarda olduğu gibi çocuk kitaplarında da okurun ilk karşılaştığı kapak ve başlığının içerikle bağlantılı olması, çocuk okurun ilgisini çekebilecek şekilde isimlendirilmesi önemli görülmektedir. Başlığın dikkat çekici olması okuma isteğini uyandırabilmekte, konuyla ilgili olması da okurun kendi ilgi düzeyine uygunluğu anlamında fikir sahibi olmasını sağlamaktadır. Bu bakımdan Feridun Oralın hem yazıp hem de çizdiği çocuk kitaplarının başlıkları genel olarak konuyla ilgi ve dikkat çekici özelliكتedir. Yazarın *Ay Ne Zaman Gelecek?* adlı kitabında ise başlığın dikkat çekici olmasına rağmen konu ile tam olarak bağlantılı olmadığı değerlendirilmektedir. Başlığa bakıldığında Ay'ın bir yere gittiği ve ne zaman geri geleceğinin merak konusu olduğu izlenimi verilmektedir. Ancak kitabın en başından itibaren Ay, Tavşan'la birlikte ve arkadaşlık kurmuşlardır. Ay'ın nerede olduğu bellidir. Bu sebeple başlık ve konu arasındaki bağın güçlü olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Feridun Oral'ın çocuklar için hem yazıp hem de çizdiği kitapların tamamında kapak resimlerinin ilgi çekici olduğu düşünülmektedir. Kitapların kapak resimleri okurun ilk karşılaştığı ve kitapla ilgili ilk izlenimi edindikleri bölümdür. Kitaba olan ilginin artması, okuma isteği uyandırması ve merak duygusunu tetiklemesi adına kapak resmi büyük önem taşımaktadır. İncelenen kitaplarda buna dikkat edildiği ve çocuk okurun dikkatini çekecek, onların ilgi düzeylerine uygun olan yakın çevrelerinde bulunan ya da doğayla ilgili çizimlerin kapak resimlerine yansıdığı görülmektedir. Yazarın kitaplarının tamamı kapak resminin ilgi çekici olması adına çocuk okur için uyundur.

Kitapların kapak resimlerinin ilgi çekici olması kadar aynı başlıklarda olduğu gibi işlenecek konu ile ilgili işaretler barındırması ve bağlantılı olması aranan özelliklerdendir. Çocuk okurun merakını uyandırarak içerik hakkında fikir edinmesini sağlaması okuma öncesi

isteklendirmeyi arttıran bir unsurdur. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının kapak resimlerin tamamı kitaplarda işlenecek konular ile bağlantılıdır. Bu bakımdan araştırmaya konu olan kitaplar çocuk okur için kapak resmi açısından uygun görünmektedir.

Kitapların kütüphane düzeninin oluşturulabilmesi için sırtlarında kitabın başlığının ve yazarın isminin yer aldığı sırt yazısını barındırması önemlidir. Çocuk okurların da kendi kütüphanelerini oluşturması ya da çocuk kitaplarının yer aldığı kütüphanelerin oluşturulması için çocuk kitaplarının da sırt yazısını bulundurması gerekmektedir. İncelenen 22 kitabın tamamında sırt yazısının yer aldığı, bu kısımda kitabın başlığı ve yazarın ismine yer verildiği görülmektedir. Feridun Oralın araştırmada incelenen kitapları bu bakımdan çocuk okura uygundur.

Çocuklara yönelik yazılan kitapların kapaklarının dayanıklı malzemeden üretilmesi önemli görülmektedir. Çocuklar aynı kitabı defalarca okuyabilir, sık sık ellerine alarak inceleyebilirler. Kullanımın sık olmasının yanı sıra çocukların kitabı ellerinden düşürme, üzerine basma gibi fiziksel olarak zorlayacakları düşünüldüğünde dayanıklı kapağın önemi artmaktadır. Çocuk kitaplarının kapaklarında kullanılan dayanıklı malzeme kitapların uzun ömürlü olmasını sağlayarak ekonomik açıdan da avantaj olacaktır. Feridun Oral'ın araştırmada incelenen 22 kitabın tamamının kapakları dayanıklı malzemeden üretilmiştir. İncelenen kitaplardan *Acaba Neden?*, *Ormanda Dört Mevsim*, *Kiraz Ağacındaki Kuzu* isimli üç kitapta karton kapak kullanılmış diğer kitaplarda ise mukavvadan üretilmiş kalın kapaklar kullanılmıştı. Bu üç kitabın kapakları diğerlerine nispeten daha ince olsa da yırtılmalara, düşmelere, yıpranmalara dayanıklı olduğu görülmüştür. Kitapların farklı baskılarında farklı malzemelerin kullanılmış olma ihtimali bilinmekle birlikte araştırmada kullanılan baskıların kapaklarının dayanıklılık yönünden çocuk okur için uygun olduğu görülmektedir.

Çocuk kitaplarında kapağın rahatlıkla açılabilir olması beklenmektedir. Motor becerileri yeni gelişen çocuklar kitapları açarken zorlanabilir, ellerini sıkıştırabilir bu da onların kitaba olan ilgisini azaltabilir. Ayrıca kapağın zor açılması cildi zorlayabileceği için kitabın kullanım ömrünü de kısaltabilir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği çocuk kitaplarının kapaklarının kolaylıkla açıp kapatılabilir olduğu görülmektedir. Bu durum çocuk okur için uygundur.

Araştırmada incelenen 22 kitabın tamamının kapaklarının açıldıktan sonra desteksiz durabildiği tespit edilmiştir. Çocuk okurların, ellerini serbest bırakarak kitabı incelmesi, sayfaları rahatlıkla çevirmesi, kitabı sabitlemeye odaklanmak yerine içeriğe odaklanmasını

sağlama adına kitap kapaklarının açıldıktan sonra kendiliğinden açık kalabilmesi beklenmektedir. Ayrıca fiziksel engeli olan çocuklar içinde bu durumun kolaylık sağlayabileceği düşünülmektedir. Çocukların okuma tecrübelerine katkı sağlayacak olan kapağın açık kalabilme özelliği bakımından incelenen kitapların tamamının bu duruma uygun olduğu görülmektedir.

Çocuk kitaplarının kapaklarında aranan niteliklerden birisi de kapak yapılarının çizgileri, yazıları ve resimleri net biçimde yansıtır olabilesidir. Okuru karşılayan kapaktaki görselliğin ilk izlenim ve dikkat çekme adına belirgin ve anlaşılabilir olması gerekir. Bu durum kitapla etkileşimi olumlu yönde etkileyecektir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği çocuk kitaplarının tamamı bu niteliğe sahip olup bu açıdan çocuk okura uygundur.

Çocuk kitaplarının iç kapağa sahip olması kitapların dayanıklılığı arttıran, içerik hakkında okura ya da araştırmacıya bilgi vermesini sağlayan bir unsurdur. İç kapağın dış kapakla sağlam ciltleme tekniğiyle bağlanması kitabın yıpranmasını geciktirir. Kitabın yayınevi, basım yılı, kaçınıcı baskı olduğu, editörü gibi konularda hem araştırmacılara hem de okurlara rehberlik yapar. Bununla birlikte bazı kitapların iç kapakları yazar ve diğer kitapları hakkında bilgi verir. Araştırmaya konu olan Feridun Oral'ın 22 çocuk kitabının tamamında iç kapağın yer aldığı ve iç kapakta kitap hakkında temel bilgilerin verildiği künyeye yer verildiği görülmektedir. Kitapların iç kapağının olması ve künyesinin bulunması çocuk okur açısından uygundur.

Çocuk kitaplarında kullanılan kâğıt cinsinin kaliteli olması büyük önem taşımaktadır. Düşük kalitede olan saman kâğıdı gibi kâğıt cinslerinin içerdiği kimyasallar sebebiyle zararlı olabileceği bilinmektedir. Ayrıca bu 1. Hamurun dışında yapılan kâğıtların dayanıklılığı az olacağından kitabın ömrünü kısaltacağı ön görülmektedir. Kâğıtların yırtılmaya ve yıpranmaya dayanıklı kalitede kullanılması ekonomikliği arttıran unsurlardan birisidir. Kitaplarda görsellerin daha net çıkmasını, canlı ve net görünmesini sağlayan temel faktörlerin başında yine kullanılan kâğıt cinsi gelmektedir. Bu açılardan bakıldığında çocuk kitaplarında 1. hamurdan yapılmış kâğıtların kullanılması önerilmektedir. Araştırmada incelenen Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının tamamında kaliteli kâğıtlar kullanılmış ve hiçbirinde saman kâğıdı tercih edilmemiştir. Söz konusu kitapların tamamının kâğıt türünün çocuk okur için uygun olduğu görülmektedir.

Çocuk kitaplarında kullanılan kâğıt cinsi kadar kâğıdın ışığı yansıtmayan türde olması aranan niteliklerdendir. Parlak olan kâğıtlar okuma esnasında göz yorgunluğuna sebep olabilir.

Uzun süre kitapla ilgilenen çocuk okurun göz sağlığını tehdit edebilecek olan bu durumu engellemek adına mat ya da yarı mat olan kâğıt cinslerinin tercih edilmesi gerekmektedir. Mat olan kâğıt ışığı yansıtmadığı gibi metin ve görsellerin daha rahat görülmesini sağlamaktadır. Bu sayede okumanın daha kolay olmasını sağlamaktadır. Aynı zamanda mat kâğıtların renkleri daha canlı ve net gösterdiği bilinmektedir. Çocukların daha uzun süre kitapla etkileşim kurmasını sağlayacak olan bu özelliğe Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği, araştırmaya konu olan 22 kitabın 21'inde rastlanılmaktadır. *Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz* adlı kitapta parlak cinsten kâğıt kullanıldığı ve ışığı yansıttığı yapılan inceleme sonucunda tespit edilmiştir. Kitapların 21'inin ışığı yansıtması adına mat kâğıt türünün kullanılmış olması çocuk okur için uygun iken *Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz* adlı kitabının bu açıdan çocuk okur için uygun olmadığı görülmektedir.

Çocuk kitaplarında kullanılan kâğıtların kaliteli olmasını sağlayan kıstaslardan biri de mürekkebin dağılmasını engelleyecek şekilde olmasıdır. Özellikle okul öncesi yaş grubuna dâhil olan çocukların elleri ıslakken kitaba dokunmaları, ellerini önce ağızlarına götürüp sonra kâğıda götürmeleri muhtemel görülmektedir. Çocuk okur bunu yaptığında kitabın kâğıt cinsinin mürekkebin dağılmasını engeller nitelikte olması beklenmektedir. Kâğıt cinsinin mürekkebin dağılmasını engelleyecek şekilde olması aynı zamanda kitabın ömrünü uzatan ve resimlerin de kaliteli çıkmasını sağlayan bir unsurdur. Bununla birlikte çocukların sağlığı açısından da son derece önemlidir. Araştırmaya konu olan 22 kitabın incelenmesi sonucunda kullanılan kâğıtların mürekkebin dağılmasını engelleyecek kalitede olduğu görülmüştür. Islak el ile resimlere ve metne baskı uygulanmışsa da kitaplarda bir deforme oluşmadığı tespit edilmiştir. Bu açıdan Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının çocuk okura uygun olduğu görülmüştür.

Çocuk kitaplarında kullanılan kâğıtların birbirine yapışmadan rahatlıkla çevrilebilir kalınlıkta olması gerekmektedir. Motor becerileri tam olarak gelişmemiş olan çocuk okurun yetişkin yardımı olmadan kitabı açıp sayfalarını çevirebilmesi için kitap sayfalarının kalın ve sağlam olması beklenmektedir. Çocukların kitaptan zevk alması ve isteklendirmesinin sağlanması adına sayfaların çevirirken çocuğa zorluk çıkarmaması gerekmektedir. Kullanım kolaylığı ile ilgili görünen bu durum aynı zamanda ekonomiklik açısından da önemlidir. Kullanılan kâğıdın kalın olması kaliteyi ve kitabın ömrünü arttıran bir durumdur. Kullanılan kâğıtların kalın olması küçük yaş grubu için erişilebilirliği arttırmasının yanında ince motor beceriler konusunda zorluk yaşayan engelli çocukların da kitaba erişilebilirliğini

kolaylaştırmaktadır. Araştırmada incelenen Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının tamamında kullanılan kâğıtların kalın ve dolayısıyla sayfaların rahatlıkla çevrilebilir olduğu görülmüştür. Kitaplar sayfalarının rahatlıkla çevrilebilir olması açısından çocuk okura uygundur.

Araştırmada Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabıyla biçimsel açıdan incelemenin bölümlerden birisi de sayfa düzenine yönelik incelemedir. İncelenen kitapların sayfa düzeni açısından genel olarak çocuk okura uygun olduğu görülmüştür. İncelemeye esas maddeler tek tek bu bölümde ele alınmıştır.

Çocuk kitaplarında sayfa düzenini sağlayan biçimsel unsurların başında kenar sayfa kenar boşlukları gelmektedir. Kitapların sayfa kenarlarında not alacak genişlikte boşlukların olması önerilmektedir. Çocuklar kitapları okurken bazen sayfalara not olmak ya da çizim yapmak isteyebilir. Çocuk bu isteğini yerine getirerek kitapla etkileşim sağlamış olacaktır. Kitaplarda not alabilecek boşlukların bırakılması metni kapatmayacak şekilde çocukların bu isteklerini yerine getirmesini sağlayarak kitabın okunabilirliğini arttıran bir unsur olacaktır. Ayrıca çocukların aynı kitapla birden çok etkileşime gireceği kitapların kenar kısımlarının eskimesi muhtemeldir. Metnin kenar boşluğu bırakılmadan yazılması muhtemel olan bu yıpranmada okunabilirliğe zarar verebilir. Bırakılan kenar boşlukları sayfanın sıkışık ve karmaşık olmasını engelleyerek görsellerin ve metnin daha temiz görünmesini sağlayacaktır. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının tamamında metinlerin sayfa kenar boşlukları bırakarak sayfaya yerleştirildiği görülmektedir. Kitapların bazılarında resimlerin tam sayfa yapıldığı fakat kenar kısımlarda resmin temel unsurun oluşturan öğelerin bulundurulmadığı ve not alamaya, çizim yapmaya yeterli boşlukların olduğu görülmektedir. Okunabilirliği etkilemediği, okuyucuya not ve çizim için yeterli alan sunduğu, yıpranma olsa bile görsellerdeki temel unsurlara zarar vermeyeceği, tüm metinlerde kenar boşluğu bırakıldığı için bütün kitaplarda kenar boşluğu bırakmış olarak kabul edilmiştir. Böylelikle incelenen 22 kitabın tamamının sayfa kenar boşluğu açısından çocuk okur için uygun olduğu görülmektedir.

Çocuk kitaplarında sayfa düzeni bakımından önerilen unsurlardan birisi de metnin tek sütun olarak düzenlenmiş olmasıdır. Tek sütunla yazılan metinler, metnin takibini kolaylaştırır. Özellikle yeni okuma öğrenen çocukların metnin karmaşık düzenleme içinde ya da çift sütun içinde çözmeye çalışması okumayı zorlaştırabilir ve böylelikle okuma isteğini azaltabilir. Okuma esnasında gözlerin sütunlar içinde metni çözmeye çalışması gözlerde yorgunluğa sebep olabileceği gibi okuma hızını da yavaşlatabilir. Düzen anlamında da metinlerin tek sütun olması

estetik bir unsur olarak görülmektedir. Feridun Oral'ın çocuklara yönelik olarak hem yazıp hem de çizdiği 22 kitabın 20'sinin tek sütun olarak oluşturulduğu tespit edilmiştir. *Küçük Fare Bidi* ve *Yağmurlu Bir Gün* adlı kitaplarda ise bazı metinlerin tek sütun olmadığı görülmektedir. Her iki kitapta da tek sütunun dışına çıkılan durumun resimlerdeki olayların çocuk okura aktarılması amacıyla yapıldığı düşünülmektedir. Tek sütunun dışına çıkılan sayfalarda küçük resimler vardır ve metinler bu küçük resimlerin altına yazılarak oradaki durumun ya da hareketin ne olduğunu bildirmektedir. Bu durum her ne kadar okumayı zorlaştırmayacak olsa da aranan niteliğe uygun değildir. Dolayısıyla incelenen 20 kitap sütun düzenlemesi açısından çocuk okur için uygun iken *Küçük Fare Bidi* ve *Yağmurlu Bir Gün* adlı kitapların metnin sütun düzenlemesi açısından çocuk okur için uygun olmadığı görülmüştür.

Çocuk kitapların metnin kolay okunmasını sağlayan unsurlardan birisi de metin ile metnin sayfa üzerinden yerleştirildiği zeminin renkleridir. Metin ile zeminin zıtlık oluşturması metnin net biçimde görülmesini kolaylaştıracak ve okumayı rahatlatacaktır. Bu durumun çocuk okurun odaklanma süresini ve kitaba olan ilgisi arttırabileceği düşünülmektedir. Ayrıca göz yorgunluğunu azaltacağı için göz sağlığı açısından da zıtlık önemli bir unsurdur. Araştırmada incelenen Feridun Oral'ın yazıp çizdiği 22 çocuk kitabının 21'inin metinler ile zeminin zıtlık oluşturacak şekilde renklendirildiği tespit edilmiştir. *Kırmızı Kanatlı Baykuş* adlı kitabın bir bölümünde zemin koyu metin ise açık renklidir fakat metnin yeterli tonda açık bir renkte olmadığı görülmektedir. Okumanın kolaylığını etkileyen metin ile zeminin zıt renklendirilmesi açısından incelenen kitapların 21'i çocuk okur için uygunken *Kırmızı Kanatlı Baykuş* adlı kitabın bu anlamda çocuk okura uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çocuk kitaplarında satırlar arasındaki boşluk okumayı etkileyen durumlardandır. Satır aralığı olarak adlandırılan bu boşluğun çocuk kitaplarında en az 1,15 aralığında olması önerilmektedir. Özetle iki satırın arasına bir satırdan fazlası girebilmelidir. Satır aralığının az olması metnin çocuk okur açısından karmaşık görünmesine yol açabileceği için okumayı zorlaştıracak dolayısıyla metnin anlamlandırmayı güçleştirecektir. Ayrıca aralığı az olması gözlerin yorulmasına ve kitaba olan ilginin azalmasına yol açabilecek bir durum olarak düşünülmektedir. Satır aralıklarının az olması estetik görünüşü ve düzeni de etkileyen bir unsur olarak düşünülmektedir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının satır aralıklarının incelenmesi sonucundan kitaplardan 13'ünün, 1,15 satır aralığının üstünde 9'unun 1,15 satır aralığının altında olduğu tespit edilmiştir. İncelenen kitapların 13'ü satır aralığı bakımından çocuk okur için uygun iken *Kırmızı Elma*, *Baloncu Dede* ve *Üç Küçük Yaramaz*,

Benekli Faremi Gördünüz mü?, Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha, Küçük Fare Bidi, Kırmızı Kanatlı baykuş, Babaannem Kime Benziyor?, Ay Ne Zaman Gelecek?, Acaba Neden? adlı 9 kitabın satır aralıkları çocuk okur için uygun değildir.

Sayfa düzeninde metnin yerleştirilmesi okumanın kolaylığı adına büyük önem taşımaktadır. Metinler ile sayfanın resim gibi diğer unsurlarının birbiri ile uyumlu olması hem metnin kolay okunabilir olması adına hem de estetik açıdan göze hitap etmesi adına önemli bir özelliktir. Sayfa düzeni açısından yukarıda bahsedilen diğer unsurlar gibi metnin sayfada uygun biçim de yerleştirilmesi okumaya isteği arttıracak aynı zamanda çocukların resimleri daha rahat biçimde incelemesi sağlayacaktır. Araştırmada incelenen Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının tamamında metnin sayfa üzerine uygun biçimde yerleştirildiği görülmektedir. Bu durum incelenen kitapların tamamını metnin yerleşimi açısından çocuk okura uygun hâle getirmektedir.

Sayfa düzenini etkileyen bir diğer nitelik başlıkların ve vurgulanacak olan kelimelerin daha koyu yazılmasıdır. Koyu yazılan başlıklar metnin diğer metinlerden ayrılmasını sağlayarak okuma kolaylığı sağlamaktadır. Başlıkların koyu yazılmasının diğer bir faydası bölümleri okurun daha net biçimde ayırması sağlamasıdır. Bu durum kitabın görsel olarak daha estetik olmasını da sağlayacaktır. Feridun Oral'ın çocuklara yönelik olarak hem yazıp hem de çizdiği 22 kitabın başlıklarının metne göre daha koyu yazıldığı tespit edilmiştir. Kitapların 20'sinde aynı zamanda kitabın ismi olan ana başlık dışında başka başlık yoktur. *Meyveleri Kim Yemiş?* ve *Bir Lokmalık Masallar* adlı kitaplarda ana başlığa ek olarak kitap içinde bölüm başlıkları bulunmaktadır. Bu başlıklar da diğer kitaplardaki ana başlıklarda olduğu gibi daha büyük punto ile ve daha koyu olarak yazılmıştır. *Babaannem Kime Benziyor?* adlı kitapta metnin ana kahramanı olan Ali'nin dedesine sorduğu sorular diğer metinlere göre koyu yazılmıştır. Bu sayede vurgulanmak istenen bölümlerin koyu yazılması sağlanmıştır. Başlıkların ve vurgulanacak kelimelerin koyu yazılmasına yönelik yapılan incelemede kitapların tamamının bu açıdan çocuk okura uygun olduğu anlaşılmaktadır.

Paragraflar sayfa düzeni oluşturan unsurlardan birisidir. Her bir paragraf metin için yeni bir bütün olup kendi içinde anlam bütünlüğüne sahip olarak diğerlerinden ayrılmaktadır. Çocuk kitaplarında, paragrafları birbirinden ayırırken okuma esnasında karmaşayı engellemek, sayfa düzeni açısından estetik bir görüntü oluşturmak, bilgiyi işlemede bütünlük sağlamak, dikkati ve odaklanmayı arttırmak için en az bir satır boşluk eklenmesi önerilmektedir. Feridun Oral'ın çocuk okurlar için hem yazıp hem de çizdiği 22 kitap paragraflar arası bırakılan boşlukları

bakımından incelendiğinde 20 kitabın bazen paragraflar diğer sayfaya yazılarak bazen de her paragraf arası en az bir satır boşluk bırakılarak bu durumu sağladığı görülmüştür. *Kirpi ile Kestane* ve *Bir Lokmalık Masallar* adlı iki kitabında ise paragraflar arasına boşlukların bırakılmadığı tespit edilmiştir. Araştırmaya konu olan 20 kitabın paragraflar arası uygun boşluklar bırakması anlamında çocuk okur için uygun olmasına karşılık *Kirpi ile Kestane* ve *Bir Lokmalık Masallar* adlı kitapların bu anlamda çocuk okura uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sayfa düzeni açısından çocuk okurda okuma kolaylığı sağlayan en önemli unsurlardan birisi de satırların uzunluklarıdır. Satırların okumaya yeni başlayan çocuklar için daha kısa olması satırları daha rahat takip etmesini sağlar. Bu durum okuma kolaylığı sağladığı için kitaba olan ilgiyi ve okumaya kaşı motivasyonu arttırmaktadır. Çocuk kitaplarında satır uzunluklarının yaş grubuna göre değişiklik göstermektedir. Okul öncesi ve ilkokulun ilk yılları için önerilen satır uzunlukları 7-12 cm arası değişiklik göstermektedir. Araştırmada incelenen Feridun Oral'ın 22 çocuk kitabında yayınevinin kendi internet sitesi üzerinden verdiği bilgiye göre kitaplarının hitap ettiği yaş aralığı 3 ile 8 yaş aralığıdır. Bu sebeple incelemeye esas olan kitaplarda satır uzunluklarının okul öncesi yaş grubu için önerilen en fazla 10 cm geçmemesi gerekmektedir. Kitaplar incelendiğinde satır uzunluğu en az olan kitabın Ormanda Dört Mevsim adlı kitap olduğu onun da satır uzunluklarının 10,5 cm bulduğu tespit edilmiştir. Diğer kitapların satır uzunlukları 18 cm kadar ulaşabilmektedir. Dolayısıyla Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının tamamının satır uzunluğu bakımından çocuk okura uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Çocuk kitaplarında sayfa düzenini oluşturan unsurlar metin, görseller, yazı büyüklüğü, renk kullanımı, sayfa numaraları, başlıklar, bırakılan boşluklar vb. olarak sayılabilmektedir. Bu unsurların kullanımında birbirleri ile uyumlu olmaları beklenmektedir. Yapılan araştırmada Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının sayfa düzeninde kullanılan unsurlarının birbirleri ile uyum içinde olduğu düşünülmektedir. İncelemeye esas bu kitapların sayfa düzenindeki öğelerinin birbiriyle uyumu açısından çocuk okura uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada kitapların biçimsel açıdan incelenen son bölümü harfler, yazı büyüklüğü, mürekkep ve boya başlığı altında ele alınmıştır. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının harflerde kullanılan yazı büyüklüğü açısından çocuk okur için uygun olmasa

da seçilen karakter bakımından bir kitap haricinde, kullanılan mürekkep ve boya bakımından da tamamının çocuk okura uygun olduğu görülmektedir.

Çocuk kitaplarında yazı büyüklüğü okurun yaş aralığına göre değişiklik göstermektedir. Kitapların amacına, hedef kitlesine göre tasarımına göre değişiklik gösterebilecek olan bu durum için genel standartların Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulunun belirlemiş olduğu büyüklüklerde olduğu görülmüştür. Buna göre okul öncesi yaş grubu için en az 24 puntunun kullanılması gerektiği görülmektedir. Araştırmaya konu olan Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının yaş aralığı yayınevinin belirttiği üzere 3-8 yaş aralığıdır. Bu yaş aralığının geniş tutulması punto açısından uygunluğu etkileyen bir durum olarak ortaya çıkmaktadır. Nitekim 3-6 yaş aralığı okul öncesi iken 6-8 yaş arası ilköğretim 1. kademe olarak ele alınmaktadır. Dolayısıyla kitapların en az 24 punto ile yazılmış olması gerekli olduğu görülmektedir. İnceleme sonucunda kitapların hiçbirisinin tavsiye edilen puntoda yazılmadığı görülmüştür. Kitaplarda kullanılan punto 14 ile 18 arasında değişiklik göstermektedir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının tamamı harf büyüklüğü açısından çocuk okur için uygun değildir.

Çocuk kitaplarında metinler ve başlıklar için seçilen harf karakterleri okunabilirlik açısından büyük önem taşımaktadır. Özellikle okumayı yeni, öğrenen ve tip olarak harfleri yeni tanıyan çocuk okurun karşılaşacağı aşırı süslü yazı karakterlerinin okumayı güçleştireceği dolayısıyla çocuk okurun motivasyonu kıracağı düşünülmektedir. Çocukların okuma esnasında asıl yapacağı eylem harflerin ne olacağını çözmekten çok anlamlandırmadır. Bu sebeple yazı karakteri büyük önem taşımaktadır. Araştırmada incelenen Feridun Oral'ın hem yazdığı hem de çizdiği 22 çocuk kitabının 21'inin yazı karakterinin okunaklı ve süssüz olduğu görülmüştür. Kırmızı Kanatlı Baykuş adlı kitapta kullanılan yazı karakteri harf kenarlarında ince beyaz girintiler içermekte ve süslüdür. Bu durumun çocuk okur için okumayı güçleştireceği düşünülmektedir. İncelenen 22 kitabın 21'i harfler için seçilen karakter açısından çocuk okur için uygun iken Kırmızı Kanatlı Baykuş adlı kitabın bu açıdan çocuk okur için uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çocuk kitaplarında aynı yazı karakterinin ya da en fazla iki farklı yazı karakterinin kullanılması önerilmektedir. Çocuk aşına olduğu yazı karakterini okurken zorluk çekmeyeceğinden daha akıcı bir okuma yapabileceği düşünülmektedir. Araştırmaya konu olan Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabında kullanılan yazı karakterleri ikiye geçmemektedir. Bütün kitaplarda metin tek tip yazı karakteri ile yazılmış ve başlıklarda farklı

yazı karakteri kullanılmıştır. Kitapların tamamı kullanılan yazı karakterinin en fazla iki olması bakımından çocuk okur için uygundur.

Mürekkep ve boya kullanımı çocuk kitaplarında büyük önem taşımaktadır. Çocuklar kitapla ilgilenirken bir taraftan ellerini ağızlarına götürebilmektedirler. Mürekkep ve boyalarda kullanılan malzemenin zehirli olmaması ve de ellerine bulaşmayacak kalitede olması bu sebeple önemlidir. Bunun dışında kitaplar ile çocukların daha çok ilgileneceği düşünüldüğünde kitapların suya dayanıklı olması ömürlerini uzatacak böylelikle ekonomikliğe de katkı sağlayacaktır. Kaliteli mürekkep ve boya renklerin daha canlı görünmesini sağlayacaktır. Bilindiği üzere çocuk kitaplarında kullanılan renklerin daha canlı olması da aranan nitelikler arasındadır. Bu açılardan Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı incelendiğinde kullanılan mürekkep ve boyanın dağılmadığı ve ıslak ele bulaşmadığı görülmüştür. Araştırmaya konu olan bu kitapların tamamının mürekkep ve boya açısından çocuk okura uygun olduğu görülmüştür.

Öykünün hem yazarı hem de ressamı olan bir sanatçının eserleri, içerik açısından çocuk edebiyatının hangi özelliklerini taşıdığını tespit etmek amacıyla, Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı “Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce, Kahramanlar” olmak üzere 2 ayrı başlıkta incelenmiştir. İncelenen kitapların içerik açısından çocuk okura uygunluğu açısından toplam 19 maddeye göre değerlendirme yapılmıştır. Bazı maddelerde aranan nitelikleri taşımayan kitaplar olmakla birlikte kitapların genel olarak içerik açısından çocuk okura uygun olduğu görülmüştür.

Feridun Oral'ın hem yaz hem de çizdiği 22 çocuk kitabının konu, tema, plan ve ana düşünce açısından genel olarak çocuk okura uygun olduğu görülmektedir. Bu başlık altında incelenen ilk madde, kitapların konu seçimi bakımından çocuğun ilgi düzeyine uygun olup olmadığıdır. Konuların çocukların ilgilerine uygun olması onların okuma alışkanlığı kazanmasında, kitaba olan bağının güçlenmesinde büyük önem taşımaktadır. Ayrıca çocuk kitaplarında seçilen konular çocukların gelişim düzeylerine uygun olmalıdır. Çocukların ilgi duyduğu konular yaş gruplarına göre değişiklik göstermektedir. Araştırmaya konu olan kitapların yaş grupları yayınevinin belirttiği üzere 3-8 yaş aralığıdır. Bu yaş aralığındaki çocukların yakın çevrelerinden, hayvanlardan, doğadan, günlük yaşam rutinlerinden, macera ve keşiften, okuldan bahseden konulara ilgi duydukları bilinmektedir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının tamamında hayvanlar, doğa ve çocukların yakın

çevreleri yer almaktadır. Bu bakımdan incelenen 22 kitabın tamamının konu seçimi açısından çocuk okurun ilgi düzeyine uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bütün kitaplarda olduğu gibi çocuk kitaplarında da bir giriş bölümünün olması aranan nitelikler arasındadır. Metne yapılan etkili bir giriş çocuk okurun ilgisini çeker ve hikâyenin temeli atılmış olur. İşlenecek konuyla ilgili karakterlerin ve yerlerin tanıtımı bu bölümde yapılır. Yapılan giriş sayesinde bir bağlam oluşturulur bu da metinde çocukların bağlantılar kurmasını sağlayarak kitaba olan ilgisini dolayısıyla okuma isteğini artırır. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının tamamında konuyla bağlantılı etkili bir giriş yapıldığı düşünülmektedir. İncelenen kitapların giriş bölümünün olması açısından çocuk okura uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çocuk kitaplarında anlatılan olayların sebep- sonuç ilişkileri kurularak mantığa oturtulması gerekmektedir. Bilindiği üzere çocuklar olayların ve durumların sebepleri merak ederler. Kitap okurken akıllarına gelen bu sorulara cevap bulmaları onların kitap olan ilgisini arttıracak ve okuma isteği uyandıracaktır. Bunun yanı sıra sebep sonuç ilişkisini gören çocuk okura bu ilişkileri anlayarak problem çözebilme becerisinin gelişmesinde katkı sağlayacaktır. Mantıklı bağlantılar metnin anlaşılmasını da kolaylaştıran bir unsurdur. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı sebep- sonuç ilişkileri kurma bağlamında incelendiğinde bütün kitapların mantıklı bağlantılar içerdiği görülmüştür. Bu sebeple incelenen 22 kitabın tamamı sebep- sonuç ilişkisi kurarak olayların mantığa oturtulmasını sağlama adına çocuk okur için uygundur.

Çocuk kitaplarında ele alınan olayların ve durumların birbiri ile tutarlı olması önemli görülen bir özelliktir. Metinde anlam bütünlüğünün sağlanması ve mantıksal bir akışın oluşturulması için çelişkili durumlara yer verilmemesi gerekir. Çelişkili durumlar içeren metinler çocuk okurda karışıklık oluşturabilir ve metnin akışını bozabilir. Bu durum okurun kitaba olan ilgisini azaltabilir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının 19'unda herhangi bir çelişkili durum bulunmamaktadır. Bu kitaplarda olaylar ve durumlar birbiri ile tutarlıdır. Yazarın *Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha* adlı kitabında ana kahraman olan Küçük Ejderha diğer hayvanları yemek ister. Bunu bir şekilde gerçekleştiremeyen ejderha sonrasında zarar vermeye çalıştığı hayvanları doğum günü davet eder. Bu anlatımda tutarsızlık olduğu düşünülmektedir. Yazarın *Bu Kış Kimse Üşümeyecek* adlı kitabında ise üç kahramanın oyunları kızığın üstünde iken çekmekte zorlanmaları anlatılmış ve aynı üç kahramanın oyunları dağıtmadan kızığa bindirmiş olmaları çelişki oluşturan bir durum olarak görülmektedir.

Guguklu Saatin Küçük Kuşu adlı kitapta saat ustasının yaptığı guguklu saatlerin içindeki kuşların gerçek zannedildiğinden bahsedilir. Gerçek zannedilmesi kuşların aslında gerçek olmadığı sonucuna ulaştırır fakat eve giren bir kedinin saatlerden birini düşürmesi sonucunda içinden bir kuş ormana doğru uçar. Bu bölümde de tutarsızlık olduğu düşüncesi oluşmaktadır. Araştırmada incelenen kitapların 19'unun tutarlılık bakımından çocuk okura uygun olduğu, *Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha*, *Bu Kış Kimse Üşümeyecek* ve *Guguklu Saatin Küçük Kuşu* adlı üç kitabın ise tutarlılık bakımından çocuk okura uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kitapların iyi bir plan çerçevesinde yazılması kitaba olan ilgiyi artıracak, bağlamsal olarak anlamayı kuvvetlendirecek bir durumdur. Çocuk kitaplarında okuma alışkanlığının kazandırılması adına kurgu büyük önem taşımaktadır. Kurgu yapılırken çocuk okurun merak duygusunu uyandıracak bir yol izlenmeli, giriş-gelişme- sonuç bölümleri ile iyi bir plan ortaya konulmalıdır. Çocuk okurda “Acaba şimdi ne olacak?” sorusunu oluşturan bir kurgu merak uyandırıcı bir kurgu olarak nitelendirilebilir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı incelendiğinde, kitapların tamamında çocuk okurda merak duygusunu uyandıracak bir kurgunun hâkim olduğu görülmektedir. Merak uyandıracak bir kurgu açısından incelenen kitapların tamamı çocuk okura uygundur.

Çocuk kitapları çocuk okurların hayal dünyasını geliştirmeye katkı sağladığı gibi onlara bazı değerlerin aşılması adına da büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda çocuk kitaplarının evrensel değerlere yer vermesi de aranan niteliklerdendir. Evrensel nitelikler içinde sayılabilecek olan sevgi, saygı, hoşgörü, dostluk, bağımsızlık, doğaya ve çevreye karşı saygı, dürüstlük, yalan söylememe, dayanışma, duygudaşlık gibi değerlerin çocuk kitaplarında yer alması gerekli görülmektedir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı incelendiğinde bu değerlerin 19 kitabında yer aldığı görülmektedir. Yazarın *Kirpi ile Kestane* adlı kitabında hikâyenin ana kahramanı olan Kirpi ile Kestane birbirine kaza ile takılmaktadırlar. Hangi hayvandan yardım isteseler de sonuç bulamazlar. Kitabın devamında yine bir kaza ile birbirinden ayrılan kahramanlardan Kirpi Kestaneyi oracıkta bırakarak hemen eve gider. Bu kitapta yardımlaşma ve arkadaşlık duyguları okura gerektiği şekilde verilmemiş başka bir evrensel değere de rastlanamamıştır. Yazarın *Küçük Fare Bidi* adlı kitabında ana kahraman olan Fare Bidi hayallerinin peşinden giden bir kahramandır. Hayali kaplan terbiyecisi olmak olan Fare Bidi'nin bu davranışı evrensel değer gibi düşünülse de bunu yaparken hayvanları kırbaça eğitmektedir. Bu sebeple bu kitapta da evrensel bir değerden söz etmek güç görünmektedir. Yazarın *Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha* adlı kitabında da herhangi bir evrensel

değer tespit edilememiştir. İncelenen 22 kitabın evrensel değerler içermesi bakımından 19'unun çocuk okura uygun olduğu, *Kirpi ile Kestane*, *Küçük Fare Bidi*, *Pirinç Lapası* ve *Küçük Ejderha* adlı üç kitabının ise evrensel değerlere yer vermemesi adına çocuk okur için uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çocuk kitaplarının çocuklara olumlu mesajlar vermesi, olumsuz kullanımlardan kaçınması çocukların olumlu olarak eğitilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Kitaplarda dil, cins, cinsiyet, ırk, din, ekonomik, kültürel vb. ayrımcılıkların olması çocuk okuru olumsuz davranış geliştirme konusunda etkileyebileceği düşünülmektedir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı, ayrımcılığa yol açabilecek kullanımlar bakımından incelendiğinde 21'inin bu kullanımlara yer vermediği görülmüştür. Yazarın *Küçük Fare Bidi* kitabında ana kahraman olan Fare Bidi elinde kırbaç ile diğer hayvanlar eğitmektedir. Hayvanlar üzerinden de olsa bir cins ayrımcılığının yapıldığı görülmektedir. Yazarın incelenen kitaplarının 21'i ayrımcılığa yol açabilecek kullanımlara yer verilmemesi adına çocuk okura uygunken; *Küçük Fare Bidi* adlı kitabının ayrımcılığa yol açabilecek bir kullanıma yer vermesinden dolayı çocuk okura uygun olmadığı düşünülmektedir.

Ana fikir metinlerde asıl verilmek istenen mesaj olarak bilinmektedir. Ana fikir okura doğrudan verilmek yerine konu ve tema bütünlüğünde okurun kendinin ulaşması istenir. Okul öncesi için yazılmış olan bütün kitapların ana fikir barındırması gerekmebilir. Özellikle okul öncesinin daha küçük yaş grupları için kitabın amacı bazı kavramları öğretmek ya da sadece çocuğun kitaptan zevk alması sağlamak olabilir. Araştırmada incelenen Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının yaş grubunu yayınevi 3-8 olarak belirtmektedir. 6-8 yaş grubu ilkokulun ilk yıllarını içine almakta olduğu için bu yaş grubuna yazılan kitaplarda ana fikrin olması ve bunun kitaptan ne biçimde anlaşılması gerekmektedir. İncelenen 22 kitabın 16'sında ana fikir ne biçimde ortaya çıkarılabilmektedir. Ancak yazarın *Kirpi ile Kestane*, *Benekli Faremi Gördünüz Mü?*, *Pirinç Lapası* ve *Küçük Ejderha*, *Guguklu Saatin Küçük Kuşu*, *Mine'nin Kırmızı Topu* adlı kitaplarında ve *Bir Lokmalık Masallar* adlı kitabının bazı masallarında net biçimde bir ana fikre ulaşamamaktadır. Yazarın 16 kitabının ana fikrin net biçimde ortaya konulması bakımından çocuk okura uygun olduğu, *Pirinç Lapası* ve *Küçük Ejderha*, *Guguklu Saatin Küçük Kuşu*, *Mine'nin Kırmızı Topu* ve *Bir Lokmalık Masallar* adlı 6 kitabının ise net biçimde ana fikri yansıtmaması bakımından çocuk okura uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çocuk kitaplarının temelini oluşturan öğelerden birisi de temadır. Metnin özünü ve ana değerini yansıtan bir olgu olan tema konu içinde çocuk okura verilir. Bu sebeple konu ile tema arasında güçlü bir bağın olması beklenmektedir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı incelendiğinde arkadaşlık, sevgi, doğaya saygı, paylaşma, dayanışma gibi temaların kullanıldığı ve 21 kitapta konunun temayı vermekte yeterli olduğu görülmektedir. Yazarın *Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha* adlı kitabında arkadaşlık, özgürlük, hoşgörü gibi bazı değerlere yer verilmeye çalışılmış fakat bunlar kitaptaki çelişkili durumlar sebebiyle tam olarak ortaya konulamamıştır. Yazarın bu kitabında konu verilmek istenen temayı net biçimde vermekte yetersiz olmuştur. İncelenen 22 kitabın 21'inin konusunun temalarını vermekte yeterli olmaları bakımından çocuk okura uygun iken *Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha* adlı kitabın konusunun temayı yansıtmakta yetersiz olması bakımında çocuk okura uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Çocuk kitaplarında anlatıların bir zaman çizgisi ile gerçekleşmesi çocukların metni daha iyi kavrayarak olaylar arası bağlantıları kurmasını sağlamakta önemlidir. Özellikle zaman kavramını yeni öğrenen çocuk okurlar için metinde aktarılan zamanın kronolojik bir sıra takip edilerek yapılması beklenmektedir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının tamamında olaylar doğrusal bir zaman sırasıyla ilerlemekte ve bu durum kitapları zamanın doğrusal aktarılması bakımında çocuk okura uygun hâle getirmektedir.

Çocuk kitaplarında kullanılan yerlerin çocuk okurun yaş düzeyine uygun olarak onların algılayabileceği düzeyde olmalıdır. Kitapta kullanılan bir yer çocuk okurun henüz tanımadığı bilmediği bir yer olabilir ancak bu yer betimlemeler ile çocuk okura aktarılmalıdır ve onun zihninde çizilmelidir. Bu sayede çocuk okur daha önce tanımadığı bir yerden bahsedilse de bu yeri zihninde canlandırabilir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının 21'inde kullanılan yerler çocuk okurların algılayabileceği şekilde belirlenmiş, algılamakta zorlanacakları yerler ile ilgili olarak da betimlemeler ile destek sağlanmıştır. Yazarın *Ay Ne Zaman Gelecek?* adlı kitabında gökyüzüne çıkan tavşanın orada yıldızlar ile dans etmesinin çocuk okurun zihninde canlandırılması güç bir yer olduğu düşünülmektedir. İncelenen 22 kitabın kullanılan yerlerin çocuk okurun algılayabileceği düzeyde olması açısından 21'inin çocuk okura uygun, *Ay Ne Zaman Gelecek?* adlı kitabın uygun olmadığı düşünülmektedir.

Araştırmada kitapların içerik yönünden ele alınmasında değerlendirilen diğer bir bölüm kahramanlardır. Kitapların kahramanlar açısından genel olarak çocuk okura uygun olduğu görülmektedir. İncelemeye yönelik her bir madde ayrı ayrı ele alınmıştır.

Çocuk kitaplarında ele alından kahramanların gerçek hayatta olduğu gibi kurgulanması beklenmektedir. İyi özelliklerin kahramanlara yüklenmesi çocuk okura örnek oluşturulması adına önemli görülse de kahramanların aşırıya kaçacak şekilde idealize edilmesi kitabın gerçek hayattan kopuk olmasına, bazı değerlerin çocuk okur için ulaşılmaz olmasına sebep olacaktır. Özellikle küçük yaş okurun kitaplarda karşılaşacağı aşırı idealize edilen kahramanlar çocuğun doğasına aykırı olacağı için kitapla bağ kurması engelleyerek kahramanı model almasını engelleyebileceği düşünülmektedir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı kahramanlarının aşırı idealize edilmekten kaçınılması anlamında incelendiğinde 21'inin bu bakımdan çocuk okura uygun olduğu görülmüştür. Yazarın *Küçük Fare Bidi* isimli kitabında ise ana kahraman olan Fare Bidi'nin aşırı idealize edildiği düşünülmektedir. *Küçük Fare Bidi* adlı kitabın kahramanının aşırı idealize edilmesi yönüyle çocuk okura uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çocuk kitaplarında kullanılan kahramanların çocuk okurun yaş düzeyine uygun olarak onların kahraman ile bağ kumasını sağlayabilecek özelliklere sahip olması aranan bir niteliktir. Bu sayede kahraman ile özdeşlik kuran çocuk kitapta kendinden izler bularak kitapla olan bağını kuvvetlendirecektir. Özdeşlik kurulan kahramanın aktarılan olumlu özellikleri sayesinde olumlu davranışların edimi kolaylaşacaktır. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 kitaptan 19'u kitap kahramanlarının çocuk okurun özdeşlik kurabilir nitelikte ve yaş düzeyine uygun olması bakımından çocuk okur için uygundur. Yazarın *Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz* adlı kitabında ana kahramanlar ailelerinden ve sahibinden izinsiz olarak balona binmektedir. Bu kahramanların davranışına benzer davranışları sergileyen çocukların olabileceği bilinmekle birlikte küçük yaş gurubunu bu tipteki karakterlerin aktarılması çocukların yanlış davranışlar edinmesine sebep olabileceği için uygun bulunmamaktadır. Yazarın *Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha* adlı kitabında da ana kahramanın diğer hayvanlara zarar vermeye çalışır nitelikteki davranışları bu kahramanın çocukların özdeşlik kurmaması gereken bir kahraman olduğunu düşündürmektedir. *Küçük Fare Bidi* adlı kitapta ise ana kahraman kırbaçla kendisi gibi hayvan olan başka canlıları eğitmektedir. Bu davranışları sergileyen kahramanın özdeşlik kurulmayacak bir kahraman olduğu sonucuna ulaştırmaktadır. Dolayısıyla yazarın *Baloncu Dede ve Üç Küçük*, *Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha* ve *Küçük Fare Bidi* adlı 3 kitabı karakter seçiminin okurun yaş düzeyine uygunluğu ve özdeşlik kurabileceği nitelikte olması adına çocuk okur için uygun değildir.

Çocuk kitaplarında kullanılan karakterlerin birbirinden farklı özelliklere sahip olması, çocuk okurun farklı bakış açılarını geliştirmesi ve günlük yaşamından izler bulabilmesi adına önemli görülmektedir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı incelendiğinde kitaplarda kullanılan kahramanların bazılarının fiziki bazılarının da duygusal özellikleri açısından birbirinden farklı olduğu görülmüştür. Yazarın incelenen 22 kitabının tamamı farklı özelliklere sahip kahramanlar içermesi bakımından çocuk okur için uygundur.

Çocuk kitaplarında mizah ve güldürü unsurunun kullanılması çocuk okurun kitaptan daha çok keyif alarak okuma isteği uyandırması adına önerilmektedir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği araştırmaya konu olan 22 kitabı mizah ve güldürü öğelerinin barındırması adına incelendiğinde kitaplardan 14'ünde bu özelliğin olduğu görülmüştür. Yazarın *Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga*, *Benekli Faremi Gördünüz Mü?*, *Küçük Fare Bidi*, *Ay Ne Zaman Gelecek?*, *Bu Kış Kimse Üşümeyecek*, *Guguklu Saatin Küçük Kuşu*, *Beklenmedik Misafir*, *Ormanda Dört Mevsim* adlı 8 kitabında mizah ve güldürü unsurlarının kullanılmadığı düşünülmektedir. İncelenen kitapların mizah ve güldürü öğelerini barındırması açısından 14'ünün çocuk okura uygun olduğu, *Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga*, *Benekli Faremi Gördünüz Mü?*, *Küçük Fare Bidi*, *Ay Ne Zaman Gelecek?*, *Bu Kış Kimse Üşümeyecek*, *Guguklu Saatin Küçük Kuşu*, *Beklenmedik Misafir*, *Ormanda Dört Mevsim* adlı 8 kitabın ise bu bakımdan çocuk okura uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çocuk kitaplarında karakterlerin geliştirilerek aktarılması çocukların gerçek hayatla bağlantı kurmasını sağlar. Bu da anlatımın daha ekili olmasına katkıda bulunur. Çocuklar kitaplarda karşılaştıkları kahramanların zaman içindeki değişikliklerine tanık etmeleri, kahramanların ne gibi süreçlerden geçerek son hallerini aldıklarını görmeleri kahraman ile bağ kurmalarına ve ondan örnek almalarına yardımcı olacak bir durumdur. Çocuk kitaplarında büyüyen ve gelişen kahramanlara yer verilmesi çocukların hem sosyal hem de duygusal gelişimlerine katkı sağlayacağı için gerekli görülmektedir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı incelendiğinde bu kitaplardan 15'inde karakterlerin özelliklerinin geliştirilerek aktarıldığı görülmektedir. Oral'ın *Kırmızı Elma*, *Kirpi ile Kestane*, *Benekli Faremi Gördünüz Mü?*, *Ay Ne Zaman Gelecek?*, *Meyveleri Kim Yemiş?*, *Bir Lokmalık Masallar*, *Mine'nin Kırmızı Topu* adlı 7 kitabında ise kahramanların özellikleri geliştirilmeden anlatılmıştır. Yazarın kitaplarındaki bu durum metinlerin kısalığından kaynaklansa da incelenen kitaplardın 15'inin içinde büyüüp gelişen karakter olması açısından çocuk okura uygun; *Kırmızı Elma*, *Kirpi ile Kestane*, *Benekli Faremi Gördünüz Mü?*, *Ay Ne Zaman*

Gelecek?, *Meyveleri Kim Yemiş?*, *Bir Lokmalık Masallar*, *Mine'nin Kırmızı Topu* adlı 7 kitabının ise içinde büyüüp karakter olmaması açısından çocuk okura uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çocuk kitaplarında kahramanların örnek davranışlar sergileyerek çocuklara bu anlamda katkı sağlaması beklenmektedir. Kitaplarda özellikle ana kahraman ile çocuk okurun özdeşlik kurabileceği ihtimalinden dolayı olumlu davranışlar sergileyerek çocuk okura örnek olmalıdır. Feridun Oral'ın araştırmada incelenen hem yazıp hem çizdiği 22 çocuk kitabı bu anlamda incelendiğinde kitaplardan 17'sinde ana kahramanların örnek davranışlar sergilediği görülmektedir. Yazarın *Kirpi ile Kestane* kitabında ana kahramanların örnek bir davranışına rastlanmamıştır. *Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz* adlı kitapta Baloncu Dede'nin olumlu davranışları olmakla birlikte üç küçük yaramaz olarak bahsedilen ana kahramanlar olumsuz davranışlar sergilemişlerdir. *Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha* adlı kitapta ana kahraman küçük ejderhanın teşekkür etmesi gibi olumlu davranışı olsa da diğer hayvanları yemeye çalışması örnek bir kahraman olmadığını göstermektedir. *Küçük Fare Bidi* adlı kitapta elindeki kırbaç ile diğer hayvanları eğitmeye çalışan ana kahramanın örnek olamayacak bir tipte olduğu düşünülmektedir. *Bir Lokmalık Masallar* adlı kitapta bulunan masallardan bazılarında örnek davranışlar sergileyen ana kahramanlar olmakla birlikte bazılarında örnek davranış sergilemeyen ana kahramanlar olduğu görülmüştür. Yapılan incelemede ana kahramanlarının örnek davranışlar sergileyebilecek tipte olması açısından 22 kitaptan 17'sinin çocuk okura uygun; *Kirpi ile Kestane*, *Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz*, *Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha*, *Küçük Fare Bidi*, *Bir Lokmalık Masallar* adlı 5 kitabının ise bu açıdan çocuk okura uygun olmadığı görülmüştür.

Çocuk kitaplarında kullanılan kahraman isimlerinin çocukların rahatlıkla ifade edebileceği isimlerden seçilmesi önerilmektedir. Çocuk okurların kahraman isimlerini söylemekte zorlanması kitaptan kopmalarına ve anlatılanlara odaklanmalarını zorlaştırabilir. Çocukların hatırlayabilecekleri isimlerin kullanılması kahramanlar ile daha çok bağ kurmalarını sağlayabilir. Bu sayede kitaba olan ilgi de artmış olacaktır. Feridun Oral'ın hem yazıp hem çizdiği 22 çocuk kitabında kullanılan kahraman isimlerinin çocuk okurların rahatlıkla telaffuz edebileceği isimlerden seçildiği düşünülmektedir. Kitapların birçoğunda hayvan isimleri kahraman ismi olarak kullanılmıştır. İncelenen 22 kitabın tamamının kahraman isimlerinin rahatça ifade edilebilir olması anlamında çocuk okura uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çocuk kitaplarında kullanılan kahraman sayısı metnin anlaşılmasını sağlamaya, takibi kolaylaştırma, dikkat süresi uzatma adına önemli görülmektedir. Küçük yaş grupları için yazılan kitaplarda daha az kahramana yer verilirken yaş grubu büyüdükçe kahraman sayısının da arttırılmasının uygun olduğu düşünülmektedir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de 22 çocuk kitabı incelendiğinde kitaplarda kullanılan kahraman sayısının 16 kitapta çocuk okur için ideal olduğu düşünülmektedir. Yazarın *Kirpi ile Kestane* adlı kitabında 11, *Benekli Faremi Gördünüz mü?* adlı kitabında 11, *Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha* adlı kitabında 10, *Küçük Fare Bidi* adlı kitabında 24, *Meyveleri Kim Yemiş?* adlı kitabında 18, *Yağmurlu Bir Gün* adlı kitabında 20 kahramanın kullanılmasının çocuk okur için ideal sayının üstünde olduğu görülmüştür. Yazarın incelenen 22 kitabının kahraman sayısı bakımından 16'sının çocuk okura uygun olduğu; *Kirpi ile Kestane*, *Benekli Faremi Gördünüz mü?*, *Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha*, *Küçük Fare Bidi*, *Meyveleri Kim Yemiş?*, *Yağmurlu Bir Gün* adlı 6 kitabın ise kullanılan kahraman sayısının fazla olması açısından çocuk okur için uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öykünün hem yazarı hem de ressamı olan bir sanatçının eserleri, dil ve anlatım açısından çocuk edebiyatının hangi özelliklerini taşıdığını tespit etmek amacıyla, Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı incelenmiştir. İnceleme sonucunda kitaplarının genel olarak dil ve anlatım açısından uygun olduğu fakat giderilmesi gereken önemli hataların ve tamamlanması gereken eksikliklerin olduğu tespit edilmiştir. Her bir madde tek tek ele alınmıştır.

Çocuk kitapları, çocukların kelime hazinesini geliştirmesinde önemli bir yere sahiptir. Kitaplarda yaş grubunun yeni duyabileceği sözcükler kullanılarak çocukların dil gelişimleri desteklenmelidir. Ancak bunun yaparken yeni öğretilmesi hedeflenen kelime bazen farklı cümlelerde tekrar kullanarak, bazen kelimeyi metnin akışına göre açıklayarak, bazen de görseller ile destekleyerek yapmak çocukların kelimeyi öğrenmelerini sağlayacak önemli bir unsurdur. Feridun Oral'ın araştırmaya konu olan hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı incelendiğinde kitapların 20'sinde çocuk okurun yeni duyabileceği kelimelerin, onların öğrenebileceği şekilde kullanıldığı görülmüştür. Yazar bunu sağlamak için yeni öğrenilebilecek olan kelimeyi bazen farklı ifadeler ile açıklanmış bazen de bu kelimeyi görseller ile desteklemiştir. Yayınevinin kitaplar için uygun olarak belirttiği yaş aralığı 3-8 yaş aralığıdır. *Ay Ne Zaman Gelecek?* adlı kitapta kullanılan kelimelerin bu yaş aralığındaki çocukların daha önce duymuş olabileceği kelimelerden seçildiği dolayısıyla yeni öğrenebilecekleri kelimelerin kullanılmadığı düşünülmektedir. *Dedemin Hayal Defteri* adlı kitapta ise “kırçillaşmak ve

kristalleşmek” kelimelerinin özellikle küçük yaş grubuna dâhil olan çocukların yeni duyabileceği düşünülmektedir. Bu kelimeler kitapta öğretimi destekleyecek şekilde kullanılmamıştır. Yazarın incelenen 22 kitabında çocukların yeni duyabileceği kelimelerin onların öğrenebileceği şekilde kullanılması açısından 20 sinin çocuk okura uygun olduğu; *Ay Ne Zaman Gelecek?* ve *Dedemin Hayal Defteri* adlı iki kitabın ise bu açıdan çocuk okura uygun olmadığı düşünülmektedir.

Çocuk kitaplarında öğretilmek istenen ya da kitabın hitap ettiği yaş gurubunun ilk defa duyabileceği kelimelerin kullanılması çocukların dil gelişimini desteklemek adına önemlidir. Ancak çocuk okurun yeni duyabileceği kelimelerin sayısı olarak ideal tutulması gerekmektedir. Çocuk aşına olmadığı kelimeyi çözmekle uğraşırken anlamayı kaçırabilir. Feridun Oral’ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının 20’sinde çocukların yeni duyabileceği kelime sayısının ideal tutulduğu düşünülmektedir. Yazarın *Küçük Fare Bidi* adlı kitabında 3-8 yaş grubunun yeni duymuş olacağı düşünülen “kırbaç, terbiyeci, tünemek, fıçı, fiskiye, aşırnak, müjde, derhal” kelimeleri kullanılmıştır. Bu kelimeler çocukların öğrenebileceği şekilde görsellerle ya da bağlam ile desteklense de sayı olarak çok olduğu düşünülmektedir. Yazarın *Ay Ne Zaman Gelecek* adlı kitabında ise çocuk okurların yeni duyabileceği kelimelerin kullanılmadığı düşünülmektedir. İncelenen 22 kitabın 20’si çocuk okurların yeni duyabileceği kelimelerin sayısının ideal olması açısından çocuk okura uygunken *Küçük Fare Bidi* adlı kitapta sayının fazla olması, *Ay Ne Zaman Gelecek?* adlı kitapta ise yeni öğrenilebilecek kelimenin kullanılmaması açısından çocuk okura uygun değildir.

Okul öncesi yaş grubuna dâhil olan çocuklar ses tekrarlarından, tekerlemelerden hoşlanmaktadır. Bu yaş grubuna hitap eden kitaplarda ses tekrarlarına ve tekerlemelere yer verilmesi önerilmektedir. Kitapla bağ kurması, okuma sırasında keyifli vakit geçirmesi ve bu sayede okuma alışkanlığı edinmesi adına kitapların ses tekrarlarına ve tekerlemelere yer vermesi önerilmektedir. Yayınevi Feridun Oral’ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının yaş grubunu, okul öncesi çocuklarının da dâhil olduğu 3-8 yaş aralığı olarak belirtmiştir. İncelenen kitaplar ses tekrarlarını ya da tekerlemeleri barındırması adına ele alındığından 22 kitaptan 16’sının bu özelliğe sahip olduğu görülmüştür. Yazar bazı kitaplarda sesleri tekrar ederek bazı kitaplarda ise iklimler sayesinde bu özelliği sağlamıştır. Yazarın *Kırmızı Elma* , *Küçük Fare Bidi*, *Babaannem Kime Benziyor?*, *Farklı Ama Aynı*, *Acaba Neden?*, *Ormanda Dört Mevsim* adlı kitaplarında ise se tekrarı ya da tekerlemeye rastlanmamıştır. İnceleme sonucunda kitapların ses tekrarları ya da tekerlemelere yer vermesi açısından 22 kitaptan

16'sının çocuk okura uygun olduğu *Kırmızı Elma* , *Küçük Fare Bidi*, *Babaannem Kime Benziyor?*, *Farklı Ama Aynı*, *Acaba Neden?*, *Ormanda Dört Mevsim* isimli 6 kitabın ise ses tekrarı ya da tekerlemeye yer vermemesi açısından çocuk okura uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çocuk kitapları çocukların hayal dünyasına katkı sağladığı gibi onların dil gelişimlerini de destekler. Bütün kitaplarda olması gerektiği gibi dili yeni gelişen, dilin kurallarını yeni öğrenen çocuklara hitap eden kitaplarda dil kurallarına daha çok özen gösterilmelidir. Çocuk kitaplarında yapılacak anlatım bozuklukları hem metnin anlaşılmasını güçleştirecek hem de çocukların dil gelişimini olumsuz yönde etkileyecektir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem çizdiği 22 çocuk kitabı anlatım bozukluğu açısından incelendiğinde kitaplardan 20'sinde anlatım bozukluğu yapılmadığı bu yönüyle çocuk okurlara uygun olduğu görülmüştür. Yazarın *Benekli Faremi Gördünüz Mü?* Ve *Guguklu Saatin Küçük Kuşu* adlı kitaplarında ise anlatım bozuklukları tespit edilmiştir. Anlatım bozukluğuna dikkat edilmemesi açısından bu iki kitap çocuk okur için uygun değildir.

Çocuk kitaplarının sayfa sayısı çocuk okurun yaş grubuna göre değişiklik göstermesi gereken bir niteliktir. İdeal sayfa sayısı olarak 5 yaşa kadar olan çocuklar için hazırlanan kitapların 32 sayfadan az olması önerilmektedir. Bunula birlikte 3 yaş grubu çocuklar için hazırlanan kitapların ise 16 sayfayı geçmemesi tavsiye edilir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı incelendiğinde kitapların sayfa sayılarının 26 ile 56 sayfa arasında değiştiği görülmüştür. Yayınevinin kitaplar için belirttiği yaş aralığı 3-8 olduğundan kitapların tamamının sayfa sayısı açısından çocuk okura uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çocuklar kitaplar sayesinde dilin kurallarını öğrenebilmektedir. Çocuk kitaplarında çocukların dil gelişimlerini desteklemek adına yazım kurallarına dikkat edilmedir. Küçük yaşlarda kitaplar aracılığıyla yazımı yanlış öğrenilen kelimelerin doğrusunun öğretilmesi güçleşebilmektedir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı incelendiğinde kitapların 11'inde yazım hatası yokken adlı 11 kitapta yazım yanlışları tespit edilmiştir. Yazım yanlışları tespit edilen kitapların güncel baskıları da kontrol edildiğinde aynı hataların güncel baskılarda da yapıldığı görülmüştür. Yazım yanlışları yapılmamaya dikkat edilmesi açısından incelenen 22 kitaptan, 11'inin çocuk okura uygun olduğu; *Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga*, *Benekli Faremi Gördünüz Mü?*, *Pirinç Lapası* ve *Küçük Ejderha*, *Küçük Fare Bidi*, *Ay Ne Zaman Gelecek?*, *Yağmurlu Bir Gün*, *Farklı Ama Aynı*, *Bir Lokmalık Masallar*, *Beklenmedik Misafir*,

Mine'nin Kırmızı Topu, Ormanda Dört Mevsim adlı 11 kitabın ise yazım yanlışları içermesi bakımından çocuk okura uygun olmadığı görülmüştür.

Çocuk kitaplarında dil kurallarından birisi olan noktalama işaretlerine dikkat edilmesi kuralların doğru bir şekilde öğretilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Noktalama işaretleri aynı zamanda anlamın doğru verilebilmesi için önemlidir. Kitaplarda yapılacak olan noktalama hataları ya da eksiklikleri çocukların dilin kurallarını öğrenmelerinde olumsuzluğa yol açacaktır. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı incelendiğinde kitapların çoğunda noktalama yanlışlarının ya da eksikliklerinin olduğu görülmüştür. İncelenen 22 kitaptan 7'sinin noktalama yanlışlığı yapılmaması açısından çocuk okura uygun olduğu; Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga, Kırmızı Elma, Kirpi ile Kestane, Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz, Benekli Faremi Gördünüz Mü?, Bu Kış Kimse Üşümeyecek, Guguklu Saatin Küçük Kuşu, Bir Lokmalık Masallar, Dedemin Hayal Defteri, Beklenmedik Misafir, Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha, Küçük Fare Bidi, Ay Ne Zaman Gelecek?, Acaba Neden?, Ormanda Dört Mevsim adlı 15 kitabın noktalama yanlışları bulundurması açısından çocuk okura uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çocuk kitaplarında metnin anlaşılabilir olması büyük önem taşımaktadır. Metnin anlaşılabilir olması hem çocuğun kitaptan keyif almasını hem de kitabın vermek istediği mesajı iletmesi adına önemlidir. Metnin doğru anlaşılmasının etkileyen faktörlerden birisi de sade olmasıdır. Henüz soyut düşünme becerilerinin edinemeyen çocuklar sembolik ifadeli anlamakta güçlük yaşayabilir. Ayrıca sembolik ifadeler genellikle belli bir kültüre aittir. Çocuk kitaplarının genel olarak evrensel olması beklenmektedir. Bu açılarından bakıldığında çocuk kitaplarında sembolik ifadelerin kullanılmasından kaçınılması gerektiği düşünülmektedir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı sembolik ifadeler açısından incelendiğinde kitaplardan 20'sinde sembolik ifadelerin yer almadığı görülmüştür. Yazarın *Küçük Fare Bidi* adlı kitabında “aşırarak” ifadesi “başkasına ait bir şeyi izinsiz almak” anlamına gelecek şekilde kullanılmıştır. Argo olarak kullanılan kelime çocuk okurun verilmek istenen anlamı anlayamayacağı düşüncesiyle sembolik ifade olarak ele alınmıştır. *Dedemin Hayal Defteri* adlı kitapta yazar dedesinin gözlerinden bahsederken okyanus mavisi olduğunu ve köpüklü dalga sesleri ile martı seslerinin geldiğinden bahseder. Burada yazar dedesinin gözlerinin derinliğinden ve onun doğayla ne kadar iç içe olduğundan bahsetmeye çalışmıştır. Bu ifadeler çocuk okurlar için semboliktir. İncelenen 22 kitabın 20'sinin sembolik ifadeler

bakımından çocuk okura uygun olduğu; *Küçük Fare Bidi*, *Dedemin Hayal Defteri* adlı iki kitabının ise uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çocuk kitaplarında anlamayı güçleştiren faktörlerden birisi de mecazlı ifadelerin aşırı olmasıdır. Bilindiği üzere çocuklarda soyut düşünme becerileri genellikle 11 yaşlarında başlar. Çocukların soyut düşünme becerisini henüz kazanmadan da anlayabilecekleri mecazlı ifadeler olabilmekle birlikte bu ifadelerin aşırı olmaması gerekmektedir. Feridun Oral'ın araştırmaya konu olan 22 çocuk kitabının 17'sinde mecazlı söyleyişlerin olmadığı ya da anlaşılabilir şekilde olduğu görülmüştür. Buna karşılık Oral'ın *Küçük Fare Bidi* isimli kitabında “aşırarak” sözcüğü hırsızlık anlamında kullanılmış olup çocuk okur için anlaşılması zor bir mecazlı ifade olduğu düşünülmektedir. *Yazarın Ay Ne Zaman Gelecek?* isimli kitabında yıldızlar ile dans eden tavşan geçen yıldızı ilan edilir. Burada tavşanın gecenin dikkat çeken olduğu anlatılmaya çalışılmış fakat çocuk okur için anlama zorluğu çıkarabilecek bir mecazlı ifade olduğu düşünülmektedir. *Meyveleri Kim Yemiş?* isimli kitapta bezelye ayıklama işi “çocuk oynacağı” olarak nitelendirilmiştir. Burada ne kadar kolay olduğu anlatmak için kullanılan bu ifade özellikle küçük yaş grubu için anlamlandırması zor bir mecazlı söyleyiş olarak görülmektedir. Yazarın *Dedemin Hayal Defteri* isimli kitabında anlaşılmasının zor olduğu düşünülen mecazlı ifade kitabın iki yerinde geçmektedir. Yazar hiçbir şeyin görüldüğü gibi olmadığını ve görmek için hayal etmenin gerekliliğini vurgularken 3-5 yaş okur için anlaşılması özellikle zor olan ifadeler seçmiştir. Yazarın *Ormanda Dört Mevsim* isimli kitabında ise ormanın kahramanı etkilemesi anlamına gelecek şekilde “büyülemek” ifadesi kullanılmıştır. Bu ifade de hitap edilen yaş grubunun anlamamakta zorlanacağı düşünülen bir mecazlı söyleyiştir. Araştırmada incelenen 22 kitabın aşırı mecazlı ifadeler içermemesi açısından 17'sinin çocuk okur için uygun olduğu; çocuk okur için anlaşılmasının güç olduğu düşünülen mecazlı ifadeleri içermesi bakımından *Küçük Fare Bidi*, *Ay Ne Zaman Gelecek?*, *Meyveleri Kim Yemiş?*, *Dedemin Hayal Defteri*, *Ormanda Dört Mevsim* isimli 5 kitabının çocuk okura uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çocuklar dil gelişimlerinin başlangıcında günlük hayatta daha çok kullanılan kelimeleri anlayabildikleri bilinmektedir. Günümüzde artık kullanılmayan kelimelerin geçtiği cümleleri anlamlandırmak çocuk okur için zordur. Bu şekildeki kelimelerin kullanılması okumaya karşı dolayısıyla kitaba karşı ilgiyi düşürebilir. Bu durum çocukların dil gelişimini olumsuz etkileyebilir. Araştırmada Feridun Oral'ın hem yazıp hem çizdiği 22 çocuk kitabının hiçbirinde kullanımı eskiyen sözcüklere yer verilmediği görülmüştür. İncelenen 22 kitabın tamamı eski sözcüklerin kullanılmaması bakımından çocuk okur için uygundur.

Dilimizin zenginliklerini yansıtan çocuklarda dil gelişimini sağlayan ögeler vardır. Bunlar ikilemeler, pekiştirmeler, deyimler, atasözleri, söz sanatları, ses taklitleri vb. olarak sayılabilir. Çocuk kitaplarında, kitabın hitap ettiği yaş grubuna uygun olarak bu zenginliklere yer verilmesi, çocukların dil gelişimlerine katkı sağlayarak kültürel olarak da bilinçlenmelerine destek olacaktır. Çocuk kitaplarında bulunması tavsiye edilen bu zenginliklerden birisi ikilemelerdir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı ikilemeler açısından incelendiğinde kitaplardan 18'inde ikilemelerin kullanıldığı bu açıdan çocuk okur için uygun olduğu görülmüştür. Yazarın *Küçük Fare Bidi*, *Babaannem Kime Benziyor*, *Guguklu Saatin Küçük Kuşu*, *Ormanda Dört Mevsim* adlı 4 kitabında ise ikilemlere yer verilmemiştir. İkilemlerin kullanılmaması bakımından bu 4 kitap çocuk okura uygun değildir.

Dilimizin zenginliklerini yansıtan kullanımlardan biri de pekiştirmelerdir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem çizdiği 22 çocuk kitabı pekiştirmelere yer vermesi açısından incelendiğinde, kitaplardan 11 tanesinin bu açıdan çocuk okura uygun olduğu; pekiştirmelere yer vermeyen *Kırmızı Elma*, *Benekli Faremi Gördünüz Mü?*, *Küçük Fare Bidi*, *Kırmızı Kanatlı Baykuş*, *Babaannem Kime Benziyor?*, *Ay Ne Zaman Gelecek?*, *Yağmurlu Bir Gün*, *Farklı Ama Aynı*, *Mine'nin Kırmızı Topu*, *Acaba Neden?*, *Kiraz Ağacındaki Kuzu*, isimli 11 kitabın bu açıdan çocuk okura uygun olmadığı görülmüştür.

Çocuk kitaplarında kullanılması tavsiye edilen dil zenginliklerinden biri de deyimlerdir. Deyimler genellikle gerçek anlamından uzaklaşmış, kalıplaşarak mecaz anlama gelecek biçimde kullanılan sözcük gruplarıdır. Çoğunluğunun mecaz anlama gelmesinden dolayı deyimler kullanırken kitabın hitap ettiği yaş grubuna göre seçilmesi, onların anlayabileceği deyimlerin kullanılması önemlidir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının yaş grubu yayınevinin belirttiği üzere 3-8 yaş aralığıdır. 3-8 yaş aralığını içinde barındıran okul öncesi grubun soyut kavrama becerisi daha zayıf olduğundan, incelenen kitaplarda kullanan deyimlerin daha çok gerçek anlama gelecek ya da o yaş grubunun da kavrayabileceği biçimde olması beklenmiştir. İncelenen 22 kitabın 19'unda çocukların kavrayabileceği düşünülen “gözlerine inanmamak, nefes nefese kalmak, korktuğu başına gelmek, yola koyulmak, bir çırpıda yemek, donup kalmak, seyirci kalmak, uykuya dalmak, başı dönmek, fazla kaçırmak, davul gibi, yerinden fırlamak, müjde vermek, geri dönmek, uykusu kaçmak, hoşuna gitmek, bardaktan boşanırcasına yağmak, dünyaya getirmek, göz gözü görmemek, gücü yetmek, çıt çıkmamak, tir tir titremek, sevinçten havalara uçmak, karanlığın bastırması, hüznü kaplamak, başa çıkamamak, gözden kaybolmak, nefes almak, bir yolunu

bulmak, harekete geçmek” deyimleri kullanılmıştır. Çocuk okur bu deyimlerden anlayamadıkları olsa da bir yetişkin anlattığında kavrayabilecektir. Bu da çocuğun dil gelişimine katkı sağlayacaktır. Yazarın *Babaannem Kime Benziyor?*, *Dedemin Hayal Defteri*, *Ormanda Dört Mevsim* isimli 3 kitabında ise deyim kullanılmadığı görülmüş olup bu bakımdan çocuk okura uygun değildir.

Atasözleri dilimizin ve kültürümüzün zenginliklerini yansıtan önemli unsurlardandır. Çocuklara yönelik yazılan kitaplarda atasözlerine yer verilerek onların dillerinin gelişmesine katkı sağlamak önerilmektedir. Ancak okul öncesi yaş grubunun soyut ifadeleri anlamasının güç olmasından kaynaklı olarak, bu yaş grubuna hitap eden kitaplarda atasözlerinin olmaması bir eksiklik olarak görülmemektedir. Araştırmada incelenen Feridun Oral’ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının yaş grubunun yayınevinin belirttiği gibi 3-8 yaş aralığı olması kitaplarda atasözlerinin yer alabileceğini bize göstermektedir. İnceleme sonucunda ise kitaplarının hiçbirinde atasözlerine yer verilmediği görülmüştür. Bu durum 3-6 yaş için eksiklik olarak görülme de 6-8 yaş aralığı çocuk okurlar için bunun bir eksiklik olduğu düşünülmektedir. Kitapların tamamı atasözlerine yer verilmemesi açısından çocuk okur için uygun değildir.

Söz sanatları dil gelişimini destekleyen, estetik zevki aşıl原因an kullanımlardandır. Çocuk kitaplarında kitapların hitap ettiği yaş grubuna uygun olarak söz sanatlarına yer verilmesi önerilmektedir. Feridun Oral’ın hem yazıp hem çizdiği 22 çocuk kitabı incelendiğinde, kitapların 21’inde kişileştirme, konuşturma, benzetme gibi çocukların anlayabileceği söz sanatlarına yer verildiği görülmüştür ve çocuk okura bu bakımdan uygundur. Yazarın *Ormanda Dört Mevsim* adlı kitabında herhangi bir söz sanatı bulunmamaktadır. Söz sanatları açısından bu kitap çocuk okura uygun değildir.

Küçük yaş grubuna hitap eden çocuk kitaplarında ses taklitleri çocukların kitabı eğlenerek okumaları için önemli görülmektedir. Kitaplarda kullanılacak olan yansıma sözcükler çocukların gözünde metinleri ve resimleri daha canlı hâle getirmeye katkı sağlayacaktır. Feridun Oral’ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı ses taklitlerine yer verme açısından incelendiğinde, kitaplardan 21’inde ses taklitlerine yer verildiği görülmüştür. Yazarın *Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz* adlı kitabından herhangi bir ses taklidine rastlanamamıştır. İncelenen kitapların 21’i ses taklitlerine yer verme açısından çocuk okur için uygunken *Dede ve Üç Küçük Yaramaz* adlı kitap bu açıdan çocuk okura uygun değildir.

Çocuk kitaplarında anlamayı etkileyen en önemli faktörlerden birisi cümle uzunluklarıdır. Cümle uzunlukları içinde kullanılan kelime türünün ne olduğuna bağlı olarak değişse de genellikle 7 yaşına kadar olan çocuklar için 5 kelimeyi geçmemesi önerilmektedir. Araştırmaya konu olan Feridun Oral'ın hem yazıp hem çizdiği çocuk kitaplarının hitap ettiği yaş aralığı yayınevinin belirttiği üzere 3-8 yaş olmasından dolayı, incelenen kitaplarda cümle uzunluklarının 5 kelime civarında olması beklenmektedir. Ancak 22 kitabın hiçbirisi bu niteliği karşılamamaktadır. Yazarın kitaplarında cümle uzunlukları 2 kelime ile 35 kelime arasında değişmektedir. Kitapların içinde cümle uzunlukları en az olanı Kirpi il Kestane adlı kitaptır ve bu kitapta da 11 kelimeden oluşan cümleler mevcuttur. İncelenen 22 kitabın tamamı cümle uzunluğu açısından çocuk okur için uygun değildir.

Çocuk kitaplarında dil ve anlatım özelliklerinde aranan niteliklerden biri de betimlemelere yer verilmesidir. Kitaplarda betimlemeler çocukların anlatılan yerleri, kahramanları, eşyaları anlamaları için önemli olduğu gibi betimlemede kullanılan sıfatlar, zarflar ile çocukların dil gelişimleri de desteklenmiş olur. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 kitap incelendiğinde kitapların tamamında betimlemelerin yer aldığı görülmüş, bu açıdan kitapların çocuk okura uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anlatım biçimleri sayesinde anlatımlar daha etkili hâle gelmektedir. Özellikle hikâyelerde Öyküleyici anlatım biçimi ile birlikte betimleyici anlatım biçimini kullanmak olayların nasıl geliştiğinin kavranılmasını kolaylaştırır. Çocuk kitaplarında farklı anlatım biçimlerinden faydalanılması çocuğun dil gelişimine katkı sağladığı gibi anlatıma daha geniş bir bakış açısıyla bakma fırsatı sağlar. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının tamamında betimleyici anlatımla birlikte öyküleyici anlatıma yer verilmiştir. Farklı anlatım biçimlerine yer vermesi açısından incelenen kitapların tamamının çocuk okura uygun olduğu düşünülmektedir.

Kitaplarda farklı bakış açılarıyla anlatım anlatımının farklı karakterin ağzından ya da anlatıcı tarafından anlatılması anlamına gelmektedir. Çocuk kitaplarında farklı anlatıcı bakış açılarını aynı kitapta kullanmak çocuk okurların bakış açılarına katkı sağlayacak bir durum olsa da özellikle okul öncesi yaş grubuna hitap eden kitaplarda kitapta tek bir anlatıcının kullanılması önerilmektedir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı incelendiğinde kitapların 21'inde aynı anlatıcının kullanıldığı görülmüştür. Yazarın Kiraz Ağacındaki Kuzu adlı kitabında kitap 1. Kişi ağzıyla başlamış sonrasında 3. Kişi ağzından anlatıma geçilmiştir. Bu durum okul öncesi yaş grubu çocuk okurların anlamada güçlük

yaşamalarına sebep olabilir. İncelenen 22 kitabın, kitap boyunca aynı anlatım tekniğinin kullanılması açısından 21'inin çocuk okura uygun olduğu, Kiraz Ağacındaki Kuzu adlı kitabın ise uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çocuk kitaplarında devrik cümlelerin kullanımı yaş grubuna göre değişiklik gösterebildiği gibi dilin farklılıklarından yararlanmak adına önerilmektedir. Özellikle devrik cümleler aracılığı ile kitapta yer yer ritmik bir kullanımın yapılması çocukların okurken keyif almasını sağlayabilir. Ancak kullanılan devrik cümle sayısının düz cümle sayısından fazla olması dil gelişimi açısından olumsuz görülmektedir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı devrik cümle açısından incelendiğinde kitapların 13'ünde devrik cümleye yer verildiği 9'unda ise yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Devrik cümlelerin kullanıldığı kitaplarda kurallı cümle sayısı, devrik cümle sayısından fazla tutulmuştur. Devrik cümlelerin sayıca kullanımları açısından hedef kitle olan 3-8 yaş grubuna incelenen bütün kitapların uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kitaplar yazılırken Türkçenin doğru kullanımına dikkat edilmeli, dil kurallarına uygun metinler oluşturulmalıdır. Dil gelişimine etkisi anlamında çocuk kitaplarında bu duruma daha çok özen gösterilmesi gerektiği düşünülmektedir. Türkçede kullanımı yaygın olmayan yabancı sözcüklere yer verilmemesi dil konusunda dikkat edilecek en önemli unsurlardandır. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı incelendiğinde kitapların metin bölümlerinde yabancı sözcük kullanımına rastlanmamıştır. Ancak yazarın *Küçük Fare Bidi* adlı kitabında metinlerde sirkten bahsedilmekte resimde ise sirkin tabelasında "circuit" yazmaktadır. Her ne kadar metinde yer almasa da resimlerde de yabancı sözcüklerin kullanılmaması dil açısından daha doğru bulunmaktadır. Bu sebeple incelenen 22 kitaptan 21 yabancı sözcük kullanımı açısından çocuk okur için uygunken *Küçük Fare Bidi* adlı kitap bu açıdan çocuk okura uygun değildir.

Öykünün hem yazarı hem de ressamı olan bir sanatçının eserleri, resimler açısından çocuk edebiyatının hangi özelliklerini taşıdığını ve bu sanatçının resimleri öykülerini destekleyip desteklemediğini bulmak amacıyla Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı incelenmiştir. İnceleme sonucunda kitapların genel olarak çocuk okura resimler açısından uygun olduğunu göstermektedir. Sanatçının resimlerinin öykülerini desteklediği sonucuna ulaşılmıştır. İncelemeye yönelik maddeler tek tek aşağıda ele alınmıştır.

Çocuk kitaplarında resimler büyük öneme sahiptir. Özellikle de kitapla ilk tanışılan yaşlarda resimler çocukların kitaplara ilgi duymasını sağlayan, resimleriyle onların hayal

dünyasına katkı sağlayan değerli kaynaklardır. Resimlerin çocuk kitaplarında metni desteklemesi dolayısıyla anlatım ile resimlerin uyumlu olması gerekmektedir. Resimler çizilirken, metinde anlatılan kişiler, nesneler, yerler yani betimlemeler ile uyumlu olması gerekmektedir. Betimlemeler ile uyumlu olan resimler metinlerdeki detayları görselleştirirken hikâyeyi de desteklemiş olur. Betimlemeler ile metin arasında uyumsuzluk olması durumunda kafa karışıklığına neden olabileceği için anlamayı da güçleştirir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem çizdiği 22 çocuk kitabı resimler ile metin arasındaki uyum açısından incelendiğinde, kitapların 21'inin bu özelliği taşıdığı görülmüştür. Yazarın *Kirpi ile Kestane* adlı kitabında bir bölümde kara geyik ve alageyikten bahsedilmiştir. Bu bölümde kara geyik denilmesine rağmen kahverengi bir geyik çizilmiştir. Kara geyik burada türün genel ismi olarak kullanılmış olsa da çocuk okur açısından kara denilip kahverenginin gösterilmesi bir karışıklığa sebep olabilir. Türkçede “ala” kelimesi “birkaç rengin karışımından oluşan” anlamı taşıırken alageyik beyaz benekleri barındıran bir geyik türüdür. Resimde çizilen alageyikte ise beyaz benekler bulunmamaktadır. Resimdeki bu çizimler betimlemeler ile resim arasındaki bir uyumsuzluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Yazarın incelenen 22 kitabından 21'i resimler ile betimlemeler arasındaki uyum yönüyle çocuk okura uygun iken *Kirpi ile Kestane* adlı kitabın bu açıdan çocuk okura uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Resimli çocuk kitapları çocukların sanatsal gelişimlerine katkı sağlayan bir araçtır. Bu kitaplarda çizilen resimlerin, kitabın hitap ettiği yaş grubunun sanatsal gelişim özelliklerine uygun olması, hem çocukların resimlere ve kitaba ilgi duyması açısından hem de gelişim özelliklerini desteklemek adına önemli görülmektedir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının hitap ettiği yaş grubu yayınevi tarafından 3-8 yaş aralığı olarak belirlendiği için resimlerinde bu yaş grubu çocukların sanatsal gelişim özelliklerine uygun olmalıdır. 2-9 yaş arası çocukların daha parlak renklere, esnek çizgilere ilgi duyduğu bilinmektedir. Araştırmaya konu olan 22 kitabın tamamının resimlerinin bu özelliklere uygun olarak çizildiği, bu açıdan çocuk okura uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çocuk kitaplarında resimler ile metinlerin kitabın hitap ettiği yaş grubuna göre belli oranlarda olması beklenmektedir. Kitaplarda çocukların yaş gelişimlerine uygun oranla metin ve resmin kullanılması hitap edilen yaş grubunun ilgisini çekerek kitabın çocuklar üzerindeki etkisini artırır. Resim ile metin oranı için 2-7 yaş grubu için yazılmış kitaplarda resimlerin $\frac{3}{4}$ oranında olması beklenmektedir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının

yaş aralığının yayınevi tarafından 3-8 olarak belirlenmesi ve kitapların tamamında $\frac{3}{4}$ oranında resimlerin kullanılmış olması kitapları çocuk okur için bu açıdan uygun kılmaktadır.

Çocuk kitaplarında kullanılan resimlerin sade, anlaşılır ve gereksiz ayrıntılardan arındırılmış olarak çizilmesi beklenmektedir. Resimlerde bazen metinlerde anlatılmayan ayrıntılara yer vererek metne katkı sağlayabilir ancak resimlerde kullanılan bu ayrıntılar metinden tamamen kopuk olursa asıl verilmek istenenden uzaklaşmış olur. Çocukların dil gelişimini ve kitapla olan bağını desteklemek adına kullanılan resimlerde bu konuya dikkat edilmelidir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı resimlerinin sadeliği ve anlaşılabilirliği açısından ele alındığında kitaplardan 21'inde kullanılan resimlerin bu açıdan çocuk okura uygun olduğu görülmüştür. Yazarın Dedemin Hayal Defteri adlı kitabında ana kahramanın dedesinden kalan defterin içerdiği resimler okuyucuya aktarılmıştır. Bu resimlerde farklı birçok varlığı resmetmekte ve sayfalarda sayıca fazla durmaktadır. Özellikle küçük yaş grubu için resimlerin sade olmadığı, bu açıdan çocuk okura uygun olmadığı düşünülmektedir.

Çocuk kitaplarındaki resimlerin birbiriyle bağlantılı olarak bütünlük oluşturması gerekmektedir. Metinlerde bağlam ile sağlanan bütünlük resimlerde de sağlanarak metin desteklenmelidir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının resimleri kendi içinde bütünlük açısından incelendiğinde 20'sinin bu bütünlüğü sağladığı görülmüştür. Yazarın Bir Lokmalık Masallar kitabında her resim bir masal ile ilgilidir. Resimlerin arasında bir bağlantı yoktur ve bu durum metinde de olmadığı için normal görülmektedir. Yazarın Dedemin Hayal Defteri adlı kitabında da resimler arasında bir bütünlük olmamakla birlikte bu durum metinden kaynaklanmaktadır. Her ne kadar bu kitaplar bu maddeye “hayır” cevabını verse de çocuk okur açısından uygunluğu etkileyen olumsuz bir durum olmadığı değerlendirilmektedir. İncelenen kitapların tamamının resimlerin bütünlüğü açısından çocuk okura uygun olduğu düşünülmektedir.

Çocuk kitaplarında kullanılan resimlerin, çocuğun gelişimine katkı sağlaması adına mesajlar içermesi beklenmektedir. Ayrıca metinde verilen mesajın da resimler aracılığı ile de aktarılması aranan niteliklerdendir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı mesaj verebilmesi adına incelendiğinde kitaplardan 18'inin çocuğa ve metne katkı sağlayacak ve metni destekleyecek iletiler içerdiği görülmüştür. Yazarın *Pirinç Lapası* ve *Küçük Ejderha* adlı kitapta metinde tespit edilemediği gibi resimlerden de herhangi bir mesaj tespit edilememiştir. *Küçük Fare Bidi* adlı kitapta ise metinde aktarılmaya çalışılan hayallerinin peşinden gitmelisin mesajının yerine elindeki kırbaç ile yüzü gülen Fare Bidi ve şaşkın, korku

dolu ifadeler ile çizilen diğer hayvanlara bakıldığında başkalarına zarar vermenin kişiyi mutlu edeceği gibi olumsuz mesajların çıkarılabileceği düşünülmektedir. *Bir Lokmalık Masallar* kitabında bazı masalların hem metinlerinde hem de resimlerinde mesaj olmadığı görülmüştür. *Mine'nin Kırmızı Topu* adlı kitabın metninden ulaşılan mesaj annemize yardım etmeliyiz ve yemek vakti gelince oyunumuzu bırakmalıyız olarak anlaşılmaktadır. Kitabın resimlerinden hem bu mesajların hem de başka mesajların çıkarılmasının zor olduğu düşünülmektedir. İncelenen 22 kitaptan 18'inin resimlerinin mesaj içermesi ve bu mesajların metni destekleyici nitelikte olması açısından çocuk okur için uygun olduğu; *Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha*, *Küçük Fare Bidi*, *Bir Lokmalık Masallar*, *Mine'nin Kırmızı Topu* adlı kitapların resimlerinin mesaj içermemesi ya da çıkarılabilecek mesajın olumsuz olduğu düşüncesinden dolayı çocuk okura uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çocuk kitaplarında metinler ile resimlerin uyum içinde ilerlemesi çocuk okur için önemlidir. Okuma yazma bilmeyen çocuk okur, kitabın başkası tarafından okunması esnasında resimlere odaklanır. Metin ile resimlerin arasında ortaya çıkabilecek uyumsuz ilerleyiş çocuk okurun dikkatinin dağılmasına neden olabileceği gibi anlatım ile resimler arasında ilişkisiz bağlantılar kurabilir. Bu durum çocuğun dil gelişimini olumsuz etkileyebilir Benzer durum küçük yaş grubunda olup kendi okuryazar olan çocuk için de önemlidir. Metnin ya da görselin önden gitmesi merak duygusunu olumsuz etkileyerek kitabın gene kurgusunu zayıflatabilir. Resimler ile metnin uyum içinde ilerlemesinin yanı sıra resimlerin bir bütün olarak öyküyü yansıtması küçük yaş grubunun kitaba olan ilgisi arttıran bir durumdur. Araştırmada Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabında kullanılan resimlerin, metin ile uyumlu ilerlediği; ayrıca resimlerin bir bütün olarak öyküyü yansıttığı sonucuna ulaşılmıştır. İncelenen kitapların tamamı bu açılardan çocuk okura uygundur.

Resimler çocuk kitaplarında metin ile çelişki oluşturmamalıdır. Tutarsız durumlar çocuk okurun kitaba olan ilgisini azaltabilir. Feridun Oral'ın araştırmada incelenen hem yazıp hem çizdiği 22 çocuk kitabının resimleri ile metinleri arasında çelişki oluşturacak durumlara yer verilmemesi adına incelendiğinde kitapların 19'unun resimleriyle metinlerini tutarlı olduğu görülmüştür. Yazarın *Kirpi ile Kestane* adlı kitabında birbirinden ayrılamayan iki canlının olumsuz bir durumla karşılaşmalarını anlatan bir resimde kahramanın yüzü mutlu ifadeyle çizilmiş, yine aynı kitapta yapayalnız kalmasından bahsedilen kahraman güler vaziyette resmedilmiştir. Bu kullanımların metin ile resim arasında çelişki oluşturduğu düşünülmektedir. Yazarın *Benekli Faremi Gördünüz mü?* Adlı kitabında metinde tilkinin karganın ağzından

düşen peyniri yakaladığından bahsedilirken tilkinin arkası kargaya dönük ve peynir havada çizilmiştir. Bu durumun çelişki oluşturduğu düşünülmektedir. *Beklenmedik Misafir* isimli kitapta ise yazar pati izlerinin silindiğinden metinde bahsetmekte iken resimlere bu izler yansıtılmıştır. Bu durum metin ile resim arasında çelişkiye yol açmıştır. İncelenen 22 kitaptan 19'u resim ile metin arasında çelişkiye yol açabilecek bir kullanım içermemesi adına çocuk okur için uygunken *Kirpi ile Kestane*, *Benekli Faremi Gördünüz mü?*, *Beklenmedik Misafir* adlı üç kitap bu açıdan çocuk okur için uygun değildir.

Çocuk kitaplarında kullanılan resimlerin ayrıntıya girmeden ve sadeliğin dışına çıkmadan metne katkı sağlaması beklenmektedir. Metinde verilmeyen bir durum resimlerde verilerek çocuk okurun aklına gelebilecek bazı soruları yanıtlamasını yardımcı olur. Bu katkı resimlerin incelenmesini sağlayarak kitaba ve okura fayda sağlayacaktır. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı incelendiğinde, kitapların 21'inin resimlerinin öyküye katkı sağlayacak kullanımlar içerdiği bu açıdan çocuk okura uygun olduğu; *Kirpi ile Kestane* adlı kitapta ise öyküye katkı sağlayacak bir durumun resimlerde olmadığı bu açıdan çocuk okura uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çocuk kitaplarının resimlerinin daha etkili olmasını sağlayan unsurlardan biri de çizimlerde hareketin yansıtılmasıdır. Hareket unsurunun yansıtıldığı çizimler okurun metni zihninde daha iyi canlandırmasını sağlayarak hayal gücüne katkı sağlar. Dil gelişimi açısından bazı fiillerinde öğretilmesini kolaylaştırır. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının resimleri hareket unsurunu yansıtması ve metni canlandırması adına incelendiğinde kitaplardan 21'inin bu özelliği taşıyarak çocuk okura uygun olduğu görülmüştür. Yazarın *Dedemin Hayal Defteri* adlı kitabında ise hareket unsurunu yansıtıcı herhangi bir çizim yapılmadığı için resimlerin çocuk okurun zihninde metni canlandırabilecek nitelikte olmaması açısından çocuk okura uygun değildir.

Resimli çocuk kitapları okuma yazma bilmeyen yaş grubuna da hitap edebilmektedir. Kitabın belirlenen yaş aralığı itibarıyla okul öncesi döneme denk gelen çocukların erken okuryazar olanlar hariç okuma bilmedikleri varsayılarak kitap tasarlanır. Çocuğa kitabı okuma yazma bilen bir kişi okurken çocuk resimleri takip edip metni dinler. Bununla birlikte çocuk kitabı kendi de inceleyebilir. Kitabı kendisi inceleyen çocuk okurun resimler aracılığı ile anlatımı kısmen de olsa kavrayabilmelidir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı yayınevinin belirttiği üzere 3-8 yaş aralığına hitap etmekte olup bu yaş aralığı okul öncesi dönemi de kapsar. Araştıramaya konu olan bu 22 kitaptan 19'unun resimlerinin okuma

yazma bilmeyen çocuk okurun yararlanabileceği nitelikte olduğu bu ve bu 19 kitabın bu açıdan çocuk okura uygun olduğu görülmüştür. Yazarın *Benekli Faremi Gördünüz Mü?* Adlı kitapta hikâye gereği birçok farklı masal karakteri resmedilmiştir. Çocuk okur resimleri incelediğinde bu masal karakterlerini tanıyor ise bunlardan bahsedildiğini anlayabilse de resimlerden hareketle hikâyeyi tahmin etmesinin güç olduğu düşünülmektedir. *Küçük Fare Bidi* adlı kitapta ise resimleri inceleyen çocuk okur hayvanlara şiddet uygulandığı düşüncesine kapılabilir. Metinde bu anlatılmamıştır. Okuma yazma bilmeyen çocuk okurun bu sebeple kitaptan yararlanamayacağı düşünülmektedir. Yazarın *Dedemin Hayal Defteri* adlı kitabında ise resimlerin resimler hikâye ile ilgili bir bütünlük oluşturamayacak şekilde olduğu düşünülmektedir. Yazarın *Benekli Faremi Gördünüz Mü?*, *Küçük Fare Bidi*, *Dedemin Hayal Defteri* isimli 3 kitabı, resimlerinin okuma yazma bilmeyen çocukların yararlanamayacağı nitelikte olması bakımından çocuk okura uygun değildir.

Resimlerde perspektif kurallarına dikkat etmek resmedilen varlığın doğru biçimde anlaşılabilmesi için önemli bir unsurdur. Resimlerde teknik olarak bu kurala uymak sanatçıya bırakılsa da çocuk kitaplarında perspektife dikkat edilmesi, çocuk okurun kitaptaki karakterli, yerleri, nesneler vb.ni doğru tanımasını sağlamak adına önemli görülmektedir. Perspektife dikkat edilmemesi çocuklarda kavram kargaşalarına neden olabileceği gibi kitapla olan bağlarını da zayıflatır. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı resimlerinin perspektif kurallarına uygun çizilmesi açısından incelendiğinde, kitaplardan 19'unda bu kurala dikkat edildiği görülmüştür. Yazarın *Küçük Fare Bidi*, *Kırmızı Kanatlı Baykuş*, *Ay Ne Zaman Gelecek?* isimli 3 kitabında perspektife dikkat edilmeyen kullanımlar ile karşılaşmıştır. İncelenen 22 kitaptan 19'u perspektif kurallarına uyması açısından çocuk okur için uygunken isimli 3 kitap bu açıdan çocuk okura uygun değildir.

Çocuk kitaplarında metinlerin verdiği mesaj kadar resimlerin verdiği mesajlarda önemlidir. Çocuklar resimlerde gördükleri durumları kendi hayatlarında uygulamak isteyebilir. Bu sebeple resimlerde olumsuz örnekler yer verilmemesi gerekmektedir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının resimleri incelendiğinde 17 kitapta olumsuz örnek olabilecek bir kullanım görülmemiştir. Yazarın *Kırmızı Elma* isimli kitabında elma çöpünün yere atılmış olarak çizilmesi, *Benekli Faremi Gördünüz Mü?* kitabında cadı ve arkasında korku dolu gözlerle parmaklıkları pencereden onu izleyen çocuğun resmedilmesi, *Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha* adlı kitapta ejderhanın ağzından püskürttüğü ateş ile ördeği kovalaması, *Küçük Fare Bidi* adlı kitapta elindeki kırbağıyla farenin mutlu ve diğer

hayvanların korkulu olarak yapılan çizimleri, *Kırmızı Kanatlı Baykuş* adlı kitapta uyuyan kedilerden izinsiz olarak gizlice yumaklarını alan fare resmi olumsuz örnekler olarak düşünülmektedir. Yazarın incelenen 22 kitabından 17'sinin resimlerinin olumsuz örnekler içermemesi bakımından çocuk okura uygun; *Kırmızı Elma*, *Benekli Faremi Gördünüz Mü?*, *Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha*, *Küçük Fare Bidi*, *Kırmızı Kanatlı Baykuş* isimli 5 kitabının bu açıdan çocuk okura uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Resimlerde doku çizilen yüzeyin kâğıda yansması olarak aktarılır. Çizilen yüzeyin dokusu bazı tekniklerde dokunulduğunda hissedilecek şekilde yapılabildiği gibi görsel yolla hissettirilmeye de çalışılabilir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabında resimlerin çizilen yüzeylerin dokusunu yansıtacak şekilde yapıldığı görülmektedir. İncelenen kitapların tamamında doku unsuru resimlere net biçimde yansıtıldığı için bu açıdan kitaplar çocuk okura uygundur.

Çocuk kitaplarında çizilen resimlerin bir kompozisyon çerçevesinde yapılması beklenir. Resimlerde resmin bütün unsularının bir uyum içinde olması ve resmin en temel unsurlarından olan renklerin bu kompozisyonuna uygun olması gerekmektedir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem çizdiği 22 çocuk kitabının resimleri temel olarak bir kompozisyonu yansıtmaktadır ve renkler bu kompozisyona uygundur. İncelenen kitaplar bu açıdan çocuk okura uygundur.

Çocuk kitaplarındaki resimlerde çizimlerin anlaşılabilirliğini arttırmak için kontur kullanılması önerilmektedir. Özellikle küçük yaş grubuna hitap eden kitaplarda kalın ve belirgin konturun kullanımı çocukların nesneleri ve karakterleri daha iyi tanıması için önerilir. Kitabın hitap ettiği yaş aralığı büyüdükçe konturun daha ince kullanımı gerçekliğe yakınlık ve estetik açısından daha uygun bulunmaktadır. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitaplarının kontur kullanımı açısından incelenmesinde yaş grubu dikkate alınmıştır. Yayınevi tarafından yaş aralığının 3-8 olarak belirtilmesi kitapların tamamını kontur kullanımı açısından çocuk okura uygun kılmamaktadır. Nitekim kitaplarda kullanılan kontur çok ince ve şekil dolgusundaki renkle aynıdır dolayısıyla belirgin değildir. Bu durum 5-8 yaş grubu için sorun oluşturmazken 3-5 yaş aralığı için yetersiz kalmaktadır. Çocuk okur için uygun olmayan kontur kullanımının çizimlerden değil yayınevinin kitap için belirttiği yaş aralığının geniş tutulmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çocuk kitaplarındaki resimlerde kullanılan renklerin canlı ve ilgi çekici olması aranan nitelikler arasındadır. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabından

Kullanılan renklerin parlak ve çocuk okurlar için ilgi çekici olduğu düşünülmektedir. Bu açıdan kitapların tamamı çocuk okura uygundur.

Resimli çocuk kitaplarında resimlerin iki sayfa olarak çizilmesi önerilmektedir. Bu durum çocukların mekânsal algılarını geliştirir ve geniş alan kullanımı ile çocukların küçük ayrıntıları aramasını sağlar. Ancak bu kullanım kitabın anlatımına göre değişiklik gösterebilir. Bazen daha basit ve tek sayfaya çizilmiş resimlerin daha etkili olduğu da bilinmektedir. Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabı incelendiğinde kitaplardan 13'ünün bütün resimlerinin iki sayfayı kapsayacak şekilde çizildiği 9 kitabında ise bazı resimlerin tek sayfa olarak çizildiği görülmektedir. İki sayfayı kapsayacak şekilde çizilen resimler çocuk okur için daha uygun olsa da çizerin tek sayfa olarak kullandığı resimler de etkili görülmektedir.

Sonuç olarak, Feridun Oral'ın hem yazıp hem de çizdiği 22 çocuk kitabının çocuk okura genel olarak uygun olduğu görülmüştür. Oral'ın kitapları çocuk edebiyatına göre taşıması gereken niteliklerin biçim açısından %84,83'ünü, içerik açısından %87,55'ini, dil ve anlatım açısından %71,94'ünü, resimler açısından %86,84'ünü taşımaktadır. Oral'ın incelenen kitaplarının 92 maddeye verdiği evet ve hayır cevaplarının sayısı ile bunların yüzdelik olarak oranlarına ulaşılmıştır. Kitapların sorulara evet deme yüzdesi %69,39 ile %89,13 arasında değişiklik göstermektedir. 22 Kitaptan 10'u maddelere %85-%90 arasında, 7'si %80-%85 arasında, 4'ü %75-80 arasında ve 1'i %65-70 arasında evet cevabı vermiştir. Bu da kitapların çocuk edebiyatının taşıması gereken niteliklerden çoğunluğunu taşıdıklarını göstermektedir.

5.2 Tartışma

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen sonuçlar ile diğer araştırmalardan elde edilen sonuçlar karşılaştırılarak benzer ve farklı yönler ortaya konulmuştur.

Araştırma sonucun Feridun Oral'ın incelenen kitaplarının kitap boyutu ve cilt açısından genel olarak çocuk okura uygun olduğu, bazı kitaplarında ise boyutların çocuk okur için uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın ulaşılan sonucuna benzer olarak Oral'ın 15 kitabını inceleyen Gönen (2017) ve Demir (2019) kitapların kapak ve cilt özelliklerinin çocuk okur için uygun olduğu sonucuna ulaşmıştır. Gönen, bu çalışmayla uyumlu olarak bazı kitapların arasında ölçsüzlük olduğunu çalışmasında vurgulasa da kitap ölçütlerinin çocuk okura uygun olmadığına değinmemiştir. Buran (2021) ise araştırmasında bu araştırmayla benzer olarak bazı kitapların boyutlarının çocuk okura uygun olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmanın sonucunda kitapların genel olarak kapak ve kâğıt cinsi açısından çocuk okura uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan benzer çalışmalarda olduğu gibi bu araştırmada da yaş aralığının kapakta yazılmaması bir eksiklik olarak bulunmuştur. Buran (2021) da çalışmasında benzer olarak yaş aralığının incelediği hiçbir kitapta belirtilmediğini vurgulamıştır. Kapakla ilgili olarak *Ay Ne Zaman Gelecek?* adlı kitapta başlık ile içeriğin uyumsuz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Demir (2019) de çalışmasında diğer kitapların başlık içerik uyumunun olduğunu ancak bu kitapta uyumun olmadığını belirtmiştir.

Araştırmada Feridun Oral'ın incelenen kitaplarının kapak resimlerinin ilgi çekici olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Feridun Oral'ın kitaplarını konu alan çalışmalar incelendiğinde 8 kitabını ele alan Arıcı (2023) ve 19 kitabını inceleyen Buran (2021) da benzer şekilde kitaplarının kapak resimlerinin ilgi çekici olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Demir (2019) araştırmasında incelediği Feridun Oral'ın 15 kitabından Kırmızı Elma adlı kitabın kapak resminin elmayı içermemesi sebebiyle içerikle ilgili olmadığını tespit etmiştir. Bu çalışmada ve Buran'ın çalışmasında ise Kırmızı Elma adlı kitabın kapak resminin içerik ile uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Nitekim kitapta elma sonradan görülmekte ve hikâyenin akışına uygun olarak kapakta elma resmine yer verilmemesi uygun bulunmaktadır.

Feridun Oral'ın incelenen kitaplarından *Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz* adlı kitap haricinde kâğıt özellikleri açısından yarı mat ve ışığı yansıtmayan cinsten olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Demir (2019) ve Gönen (2017) aynı kitabı incelmeye rağmen inceledikleri bütün kitapların ışığı yansıtmadığını ifade etmektedir. Buran (2021) ise bazı kitapların mat bazı kitapların ışığı yansıttığı sonucuna ulaşmış ancak hangi kitapların bu özelliklerde olduğunu belirtmemiştir.

Feridun Oral'ın araştırmada incelenen kitaplarının genel olarak sayfa düzeni açısından çocuk okuyucuya uygun olduğu görülmüştür. Bununla birlikte bazı kitaplarında satır aralıklarına dikkat edilmemiştir. Demir (2019), benzer araştırmasında bazı metinlerin satır aralıklarının bu araştırmada olduğu gibi 1 satıra aralığında olduğu sonucuna ulaşsa da okunaklı olduğu vurgusunu yapmıştır. Gönen (2017) ise incelediği kitaplarda satır aralarının uygun olduğunu söylemektedir. Yazılar okunaklı olsa da bazı kitaplarda satır aralığının çocuk okura uygun olmadığı bu araştırmada ortaya konulmuştur. Ayrıca bu çalışmada Feridun Oral'ın incelenen kitaplarının satır uzunluklarının çocuk okura uygun olmadığı tespit edilmiş diğer çalışmalarda bu konuyla ilgili veriye ulaşılmamıştır.

Çocuk kitaplarında harf büyüklüğünün yaş grubuna uygun olması aranan en önemli niteliklerdendir. Araştırma sonucunda incelenen kitapların harf büyüklüklerinin çocuk okura uygun olmadığı tespit edilmiştir. Gönen (2017) araştırmasında kitaplarda kullanılan harflerin büyüklüğünü 15 punto olarak belirlemesine rağmen bunu çocuk okur için uygun bulmuştur. Demir (2019) de punto konusunda incelediği kitapların çocuk okura uygun olduğu sonucuna ulaşmıştır. Buran (2021) araştırmasında Oral'ın 19 kitabını incelemiş ve yayınevinden de aldığı bilgiye göre kitapların 14 punto olduğunu ve bu açıdan çocuk okura uygun olduğunu belirtmiştir. Bu araştırma sonucunda kitapların punto aralığının 14-18 arasında değiştiği ortaya konulmuş ve MEB Talim Terbiye Kurulunun (14 Ekim 2021 tarih ve 31628 Sayılı Resmi Gazete, s.7, 2021) da önerdiği punto aralığı açısından çocuk okura uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonucunda incelenen kitapların içerik özellikleri açısından çocuk okura uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Feridun Oral'ın 15 kitabını konu alan Gönen (2017) ve Demir (2019) de kitapların ana düşünce, konu, karakter, plan gibi özelliklerini inceleyerek içerik açısından kitapların çocuk okura uygun olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırma sonucunda incelenen kitapların genel olarak dil ve anlatım açısından çocuk okura uygun olduğu görülmekle birlikte kitapların çoğunda yazım ve noktalama hataları tespit edilmiştir. Arıcı (2023) çalışmasında incelediği 12 sessiz kitap haricindeki 140 kitabın yazım kurallarına uygun olduğunu söylemektedir. Arıcı'nın incelediği Feridun Oral'ın 8 kitabından 7'sinde yazım ve noktalama yanlışları olduğu bu çalışmada ortaya konulmuştur. Bu çalışmayla benzer olarak Gönen (2017) kitaplarda yazım ve noktalama hatalarının olduğunu ve farklı baskılarda bu hataların düzeltilmediğini ortaya koymuştur. Ancak Gönen araştırmasında yazım yanlışının az olduğunu dile getirirse de onun incelemiş olduğu 15 kitabın 7'sinde yazım yanlışları olduğu bu çalışmada ortaya konulmuştur.

Çocuk okurların metni anlamasını sağlayan önemli özelliklerin başında cümle uzunlukları gelmektedir. Feridun Oral'ın incelenen çocuk kitaplarında cümle uzunluklarının 2 kelime ile 35 kelime arasında değiştiği, cümle uzunluklarının hitap ettiği yaş aralığı için uzun olduğu bu sebeple çocuk okura uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmayla benzer olarak Gönen (2017) ve Demir (2019) cümlelerin bazı kitaplarda uzun tutulduğunu tespit etmişlerdir. Arıcı (2023) ise incelediği metin içeren 140 kitapta olduğu gibi Feridun Oral'ın kitaplarının da cümle uzunluklarının çocuk okura uygun olduğu düşüncesindedir.

Feridun Oral'ın araştıramaya konu olan kitaplarının dil ve anlatımıyla ilgili bazı kitaplarda anlatım bozukluklarının yapıldığı ve başka baskılarda bunun tekrara edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Gönen (2017), bu çalışmayla benzer olarak anlatım bozukluklarının olduğunu tespit etmiş ve kitaplarının Türkçe'nin doğru güzel etkili kullanımını sezdirmekte yetersiz kaldığını ifade etmiştir.

Araştıramaya konu olan Feridun Oral'ın kitaplarının resimlerinin çocuk okura uygunluğu açısından incelenmesi sonucunda kitaplarının yüksek oranda çocuk okur için uygun olduğu görülmüştür. Gönen (2017) çalışmasında bu çalışmada olduğu gibi Oral'ın kitaplarında kullandığı renklerin uyumlu olduğu, resim- metin ilişkisinin son derece başarılı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Demir'de (2019) resimler ile ilgili sanatsal açıdan kitapların %99 oranında nitelikleri taşıdığını söylemektedir. Bu çalışmada diğer araştırmalardan farklı olarak kontur kullanımında incelenmiş olup Oral'ın kitaplarında konturların hitap ettiği yaş aralığının alt yaş grupları için ince olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Resimler ile ilgili kitapların tamamında bu durum dikkat çekmektedir.

5.3 Öneriler

Bu bölümde araştırmanın sonucunda ulaşılan verilerin ışığında yazar, çizer, yayınevi, öğretmen, ebeveyn ve araştırmacılara bazı önerilerde bulunulmuştur.

Yazar ve çizerlerin, çocuk edebiyatının temel niteliklerini barından eserler oluşturmaları bunun için yazınımıza hâkim olmaları gerekmektedir. Kitap yazılırken ve resimler çizilirken çocukların gelişim özelliklerine dikkat edilmeli, yazarın öngördüğü yaş grubunu yayınevlerine iletmesi önemli görülmektedir.

Yayınevleri, bu ve benzeri çalışmaları inceleyerek varsa kitaplardaki hataları düzeltmelidir. Birden çok baskı yapılmasına rağmen incelenen eserlerdeki yazım ve noktalama hatalarının düzeltilmediği görülmektedir. Kitapların hitap ettiği yaş aralıkları iyi belirlenmeli ve yaş aralığı gerektiğinden geniş tutulmamalıdır. Bunun için yazardan bilgi alınacağı gibi çocuk gelişim uzmanlarından da yaş grubu hakkında tavsiye alınmalıdır. Belirlenen yaş aralığının kitabın ön kapağında belirtilmesi kitapların seçiminde okura, ebeveyne ve öğretmene katkı sağlayacağı gibi yapılan araştırma çalışmalarının da doğru ilerleyebilmesi için önemli görülmektedir. Ayrıca çocuklar için hazırlanan kitaplarda incelenen kitaplarda olduğu gibi sağlıklı ve kaliteli malzemelerin kullanılması gerekmektedir.

Öğretmenlerin, sınıf kitaplıklarını oluşturmada veya kitap tavsiyesinde bu ve bu gibi çalışmalardan yararlanmaları, okurlar için doğru kitap seçimini sağlayacağı için önemli görülmektedir. Yine bu çalışmada ortaya konulan kitap değerlendirme formunun ya da benzer formların kullanılarak öğretmenin kitabı ön değerlendirmeden geçirmesi, ardından okuma için öneride bulunmasının yerinde olacağı düşünülmektedir.

Çocukları için kitap seçen ebeveynlerin çocuklarının gelişim özelliklerine göre kitap seçmesi, bunun için de yapılan araştırmalardan yararlanmaları önerilmektedir.

Yapılan alanyazın taraması sonucunda çocuk kitaplarının taşınması gereken özellikleri ölçmek için geliştirilen formların sayıca az ve yetersiz olduğu görülmüştür. Çalışmada ortaya konulan kitap değerlendirme formu gibi formların daha detaylı olarak ortaya konulması ve bunlarla ilgili araştırmaların yapılması araştırmacılara önerilmektedir. Çocuk kitaplarının taşınması gereken nitelikler ile ilgili alanyazın taraması sonucunda çocukların kelime hazinesi ile ilgili çalışmaların yetersiz ve az olduğu görülmüş bu alanda da çalışmaların yapılması tavsiye edilmektedir.

Çocuk edebiyatı, çocukların daha ilk yaşlarından itibaren onlara katkı sağlamaya çalışan, gelişimlerini destekleyen bir vasıtaadır. Çocuk kitaplarının daha çok okura ulaşması için devlet tarafından desteklenmesi önemli görülmektedir. Bunun yanında, kitapların basımına izin verilmeden önce devlet tarafından alan uzmanlarınca ciddi denetimlerden geçmesi de gerekli görülmektedir.

KAYNAKÇA

- 14 Ekim 2021 tarih ve 31628 Sayılı Resmi Gazete, s.7. (2021, 10 14).
- Akbayır, S., & Şahin, Ş. (2005, Ağustos-Eylül). Yaş gruplarına göre çocuklar için edebiyat. *Hece Aylık Edebiyat Dergisi*(104-105 Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı), s. 190-204.
- Aksan, D. (2020). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim* (7 b., Cilt 1,2,3). Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Akyüz, M. (2018, 12 27). Çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından muzaffer izgü'nün çocuk romanlarındaki karakterler. *TÜRK Uluslararası Dil Edebiyat Ve Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 1(15), 305-308. 01 02, 2024 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/pub/turuk/issue/42740/516237> adresinden alındı
- Alpöge, G. (2006). Okulöncesi kitapları ve çocuk edebiyatı. Y. Çotuksöken, & N. Neydim içinde, *Çocuk ve İlkgençlik Edebiyatı Kurultayı 11-12 Kasım 2005 Bildirileri* (s. 17-21). Maltepe Üniversitesi Yayınları.
- Arıcı, M. R. (2023). *Sanat bilgisi ve estetik algıyı destekleyen resimli çocuk kitaplarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Arseven, T. (2005, Ağustos-Eylül). Mesaj açısından çocuk kitapları. *Hece Aylık Edebiyat Dergisi*(104-105 Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı), 42-52.
- Artut, K. (2004). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri* (3 b.). Anı Yayıncılık.
- Aslan, C. (2021). *Çocuk Edebiyatı ve Duyarlık Eğitimi* (2. b.). Pegem Akademi. <https://doi.org/10.14527/9786052418086>
- Avcı, R. (2010). Dil biliminin gelişiminde çevrenin etkisi. M. Özbay içinde, *Türkçe Öğretimi Yazıları* (s. 93-103). Öncü Kitap.
- Aydın, S. (2019). Çocuk kütüphanelerinde nitelikli koleksiyon. A. Kakırman Yıldız içinde, *Dünyanın İyiliği İçin Çocuk Kütüphaneleri* (s. 230-256). Hiperyayın.
- Aygün, A. (2014). 2004-2013 yılları arasında yayımlanan resimli öykü kitaplarında metin-resim ilişkisinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=48XPj7KKQhKUgntkUiKO3LsAPzLwz9QnnGMTTzN34wkDaj3feQg2NVO4FW_igsU
- Banguoğlu, T. (1990). *Türkçenin Grameri* (3 b.). Türk Tarih Kurumu Basım Evi.
- Bassa, Z. (2017). Çocuk kitaplarında resimleme. A. İpek Yükselen, E. Deretarla Gül, E. H. Tanju, E. Bediz, F. Burçak, G. Ş. Tepetaş Cengiz, H. Dedeoğlu, H. Uysal, M. Veziroğlu, Z. Bassa, & M. Gönen (Dü.) içinde, *Çocuk Edebiyatı* (s. 179-221). Eğiten Kitap.
- Bigalı, Ş. (1999). *Resim Sanatı* (1 b.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

- Buran, A. (2021). *Feridun Oral'ın resimli çocuk kitaplarının çocuklara verdiği mesajlar açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=v7BkNnnepTnbhn8rNR77LRkQ8Ts87l5uda5LLy2TXgx8oSl0l80CyKQVB_8uEg6-
- Can Yaşar, M., & Yazıcı, Z. (2008). Erken çocukluk dönemi çocuk kitaplarında biçimsellik (Metin, Dil ve Resimleme). *Türk Halkları Çocuk Edebiyatı Uluslararası Kongresi*(2), 936-940.
- Ciravoğlu, Ö. (2000). *Çocuk Edebiyatı* (4 b.). Esin Yayınevi.
- Coşkun, S. (2019). *Çetin Öner'in öykülerinin çocuk edebiyatı açısından incelenmesi ve türkçe eğitimine katkısı* (Yüksek lisans tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=vjszP7PzV0HebcjFEvDfwKbmmaqYk_SM-qL5K1KMfTF-LSbEa5bNjflp6ll3goFe adresinden alındı
- Çalışkan, N. (2024). Gülten Dayıoğlu'nun Işın Çağı Çocukları adlı bilim kurgu romanının fen bilimleri kavram yanılgıları bağlamında analizi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE)*, 1(13), 308-318. <https://doi.org/https://doi.org/10.7884/teke.1387742>
- ÇGYD. (2008). *Yılın Kitapları 2008*. 5 4, 2024 tarihinde Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneği: <https://cgyd.org/yilin-kitaplari/2008-2/> adresinden alındı
- ÇGYD. (2012). *Yılın Kitapları 2012*. 5 4, 2024 tarihinde Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneği: <https://cgyd.org/yilin-kitaplari/2012-2/> adresinden alındı
- ÇGYD. (2023, 5 4). *Uluslararası Ödüller Alma*. Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneği: <https://cgyd.org/uluslararasi-oduller/alma/> adresinden alındı
- Dedeoğlu Orhun, B. (2014, Aralık). Estetik Kavramı Çerçevesinde Çocuk Edebiyatı. *Türk Dili*(756), s. 602-607.
- Demir, Ş. (2019). *Feridun Oral'ın resimli öykü kitapları üzerine bir doküman incelemesi* (Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=vjszP7PzV0HebcjFEvDfwO8dnd4sBgPvhEqSlqhzwm9zVQAaSY2omN64-GRjsSJW>
- Demiray, K. (1960). *Türkçe Çocuk Edebiyatı* (4 b.). Maarif Basımevi.
- Dilek, A. (2017, Temmuz). Feridun Oral'ın resimli hikaye kitaplarındaki değerlerin incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 15(33), 61-86.
- Ercilasun, A. B. (1993). *Dilde Birlik*. Ecdât Yayınları.
- Fox, E., & Schürmacher, R. (2018). Sanat ve estetik. F. Englebright, R. Schürmacher, N. Aral, & G. Duman (Dü) içinde, *Çocuklarda Sanat ve Yaratıcılığın Gelişimi* (M. Can Yaşar, Çev.).

- Gök, B., Temizyürek, F., Baş, Ö., & Sirem, Ö. (2021). Feridun Oral's children's books' peritextual features and their text readability levels. *Turkish Journal of Education*, 10(2), 125-138. <https://doi.org/https://doi.org/10.19128/turje.808967>
- Gönen, M. (1995). Okul öncesi eğitiminde dil gelişimi açısından resimli çocuk kitaplarında muhteva. Z. Gürel (Dü.), *Birinci Çocuk Edebiyatı Sempozyumu 23 Nisan Bildirileri ve Tartışmalar* içinde (s. 84-91). Türkiye İlim ve Edebiyat Eseri Sahipleri Meslek Birliği.
- Gönen, M. (2017). *Çocuk edebiyatı yazarı ve çizeri olarak Feridun Oral'ın çocuk edebiyatımızdaki yeri ve eğitsel değerler* (Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=RrI-Krk3A-RkF4YfHofukyBNgEq4fULy7Wv5kQT_Po1_ucfk1dOeet96CRbkzLZU
- Güleryüz, H. (2002). *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı* (1 b.). Pegem A Yayıncılık.
- Kaminski, W. (2016). *Çocuk ve Gençlik Edebiyatına Giriş* (2. b.). (Y. Baş, Çev.) Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Kant, I. (2020). *Eğitim Üzerine* (8 b.). (A. Aydoğan, Çev.) Say Yayınları.
- Kaplan, M. (2008). *Kültür ve DİL* (24 b.). Dergâh Yayınları.
- Karakuş, N. (2020). Nicelik ve nitelik açısından çocuk edebiyatı ürünleri. E. N. Tiryaki, & B. Uysal (Dü) içinde, *Çocuk Edebiyatı* (s. 123-140). Nobel.
- Karasoy, Y. (2012). *Prof. Dr. Yakup Karasoy Türk Dili, Edebiyatı ve Kültürü Üzerine Makaleler*. (B. Direkci, & M. Gülmez, Dü) Aybil Yayınları.
- Karatay, H. (2020). Çocuk edebiyatı metinlerinde bulunması gereken özellikler. T. Şimşek (Dü.) içinde, *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı* (6 b., s. 79-129). Grafiker Yayınları.
- Kavcar, C. (1982). *Edebiyat ve Eğitim*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Kıbrıs, İ. (2016). *Çocuk Edebiyatı* (7 b.). Kök Yayıncılık.
- Koçak, E. (2022). *Necati Güngör'ün eserlerinin çocuk eğitimi ve çocuk edebiyatı açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=5XiSE4yCP_gmnukpMEp65XWau71iUJcxS-jF1IHlBX7LssYZOVAN1NcIx9ZxVmf0
- Konar, E. (2005, Ağustos-Eylül). Çocuk, edebiyat ve eğitim. *Hece Aylık Edebiyat Dergisi* (104-105 Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı), s. 208-211.
- Krausse, A. C. (2005). *Rönesanstan Günümüze Resim Sanatının Öyküsü*. (D. Zaptıoğlu, Çev.) Literatür.

- MEB. (2019). *Türkçe Dersi Öğretim Programı(İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara. <https://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=663> adresinden alındı
- MEB. (2024). *Güncellenen Okul Öncesi Eğitimi Programı*. Temel Eğitim Genel Müdürlüğü: <https://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/guncellenenokuloncesiegitimprogrami.pdf> adresinden alındı
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. (S. Turan, Çev.) Nobel Akademik Yayıncılık.
- Oğuzkan, A. F. (2021). *Çocuk Edebiyatı* (11 b.). Anı Yayıncılık.
- Oral, F. (2011). *Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha* (1 b.). Yapı Kredi Yayınları.
- Oral, F. (2013). *Babaannem Kime Benziyor?* (1 b.). Yapı Kredi Yayınları.
- Oral, F. (2014). *Küçük Fare Bidi* (2 b.). Yapı Kredi Yayınları.
- Oral, F. (2014). *Yağmurlu Bir Gün* (1 b.). Yapı Kredi Yayınları.
- Oral, F. (2015). *Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz* (4 b.). Yapı Kredi Yayınları.
- Oral, F. (2017). *Benekli Faremi Gördünüz mü?* (7 b.). Yapı Kredi Yayınları.
- Oral, F. (2017). *Bir Lokmalık Masallar* (1 b.). Yapı Kredi Yayınları.
- Oral, F. (2017). *Guguklu Saatin Küçük Kuşu* (2 b.). Yapı Kredi Yayınları.
- Oral, F. (2018). *Farklı Ama Aynı* (9 b.). Yapı Kredi Yayınları.
- Oral, F. (2018). *Meyveleri Kim Yemiş?* (5 b.). Yapı Kredi Yayınları.
- Oral, F. (2019). *Ay Ne Zaman Gelecek?* (8 b.). Yapı Kredi Yayınları.
- Oral, F. (2019). *Bu Kış Kimse Üşümeyecek* (8 b.). Yapı Kredi Yayınları.
- Oral, F. (2019). *Dedemin Hayal Defteri* (1 b.). Yapı Kredi Yayınları.
- Oral, F. (2020). *Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga* (12 b.). Yapı Kredi Yayınları.
- Oral, F. (2020). *Mine'nin Kırmızı Topu* (1 b.). Yapı Kredi Yayınları.
- Oral, F. (2021). *Acaba Neden?* (1 b.). Yapı Kredi Yayınları.
- Oral, F. (2021). *Beklenmedik Misafir* (3 b.). Yapı Kredi Yayınları.
- Oral, F. (2021). *Kırmızı Elma* (16 b.). Yapı Kredi Yayınları.
- Oral, F. (2021). *Kırmızı Kanatlı Baykuş* (14 b.). Yapı Kredi Yayınları.
- Oral, F. (2022). *Kirpi ile Kestane* (13 b.). Yapı Kredi Yayınları.
- Oral, F. (2022). *Ormanda Dört Mevsim* (1 b.). Yapı Kredi Yayınları.
- Oral, F. (2023). *Kiraz Ağacındaki Kuzu* (1 b.). Yapı Kredi Yayınları.

- Orhan, M. (2020, Aralık). *Tübitak çocuk kitaplarının çocuk edebiyatı yönünden incelenmesi*. (Doktora tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=wf-FPgY-5qjHEzEoOgvMs2JN6MUDMg61Egs-VQCG9a-ydkmvAZvhvf5e9QMYbZEd>
- Özgün, Ö. (2013). Dil, okuryazarlık ve okullaşma. J. T. Smith, & B. Akman (Dü.) içinde, *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim* (s. 392-425). Nobel.
- Sak, R., Şahin Sak, İ., Öneren Şendil, Ç., & Nas, E. (2021, Mayıs). Bir araştırma yöntemi olarak dokuman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-256. <https://doi.org/https://doi.org/10.33400/kuje.843306>
- Saltık, O. (2016, Mart). *Derlenmiş masallar ile kurgulanmış masalların çocuğa göreliği* (Doktora tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=01tNpKQGIZnEUUnTfwxKylw&no=H8xq352ZepICuvOIJH4Zlg>
- San, İ. (2020). *Çocuk ve Sanat* (3 b.). Yeni İnsan Yayınevi.
- Sarıyüce, H. L. (2012). *Türk Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Ansiklopedisi* (Cilt 1). Nar Yayınları.
- Sever, S. (2003). *Çocuk ve Edebiyatı* (1 b.). Kök Yayıncılık.
- Sever, S. (2015). *Çocuk Edebiyatı ve Okuma Kültürü* (2 b.). Tudem Yayınevi.
- Sevim, O. (2020). Çocuk edebiyatıyla ilgili lisansüstü çalışmalarda eğilimler: bir içerik analizi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 5(1), 124-144. <https://doi.org/11.11111/ted.xx>
- Sığrı, Ü. (2021). *Nitel Araştırma Yöntemleri* (2. b.). Beta Basım Yayım.
- Son Dakika. (2018, 4 9). *İhracat Şampiyonlarına TET'ten Ödül*. 5 4, 2023 tarihinde Son Dakika: <https://www.sondakika.com/guncel/haber-ihracat-sampiyonlari-tet-ten-odul-10737658/> adresinden alındı
- Soylu Koyuncu, S., & Kaptan, A. (2005, Ağustos-Eylül). Çocuk kitaplarında görsel anlatım ve tasarım sorunları. *Hece Aylık Edebiyat Dergisi*(104-105 Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı), s. 256-262.
- Stebler, M. Z. (2020). Yaş gruplarına göre çocuk kitapları. T. Şimşek içinde, *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı* (s. 130-142). Grafiker Yayınları.
- Şimşek, T. (2005). *Çocuk Edebiyatı* (3 b.). Suna Yayınları.
- Şimşek, T. (2014, Aralık). Çocuk edebiyatı tarihine ön söz. *Türk Dili*(756), s. 15-58.
- Şimşek, T., & Yakar, Y. M. (2020). Çocuk ve edebiyat. T. Şimşek (Dü.) içinde, *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı* (6 b., s. 13-42). Grafiker Yayınları.
- Şirin, M. R., Enginün, İ., Göknıl, C., Gönen, M., Oğuzkan, F., Oktay, A., F. Oral, Tuncer, N. (2000). *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*. (M. R. Şirin, Dü.) Çocuk Vakfı Yayınları.

- Taşdemir, M. (2005). Eğitsel bir materyal olarak çocuk hikâye ve romanlarının nitelik düzeyi. *Milli Eğitim Dergisi*(168), 7-29. 03 15, 2024 tarihinde https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/168/index3-tasdemir.htm adresinden alındı
- TDK. (2011, 05 20). *Türkçe Sözlük*. Türk Dil Kurumu.
- Temizyürek, F. (2014, Aralık). Çocuk kitabı hazırlamadaki görevlerimiz üzerine. *Türk Dili*(756), s. 244-245.
- Tür, G., & Turla, A. (1999). *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap*. Ya-Pa.
- Türkantos, E. (2018, 4 3). *Feridun Oral Benim Sırrım Doğada*. 5 4, 2024 tarihinde Haber Türk: <https://www.haberturk.com/feridun-oral-benim-sirrim-dogada-1861389> adresinden alındı
- Ural, S. (2017). Okul öncesi çocuk kitaplarının tanımı. A. İpek Yükselen, E. Deretarla Gül, E. H. Tanju, E. Bediz, F. Burçak, G. Tepetaş Cengiz, . . . Z. Bassa, & M. Gönen (Dü.) içinde, *Çocuk Edebiyatı* (s. 33-55). Eğiten Kitap.
- Yalçın, A., & Aytas, G. (2003). *Çocuk Edebiyatı* (2 b.). Akçağ Yayınları.
- Yeltan, G. (2014, Aralık). Her zaman bir otobüs dolusu rezervasyonsuz ilham peileri sizi ziyarete gelebilir. *Türk Dili, CVII*(756), 221-226.
- Yılar, Ö., & Celepoğlu, A. (2010). Çocuk edebiyatının kaynakları. A. Şahin, A. F. Arıcı, A. Celepoğlu, H. Dursunoğlu, H. Toz, K. Erdal, R. Kara, Y. Kılıç, Ö. Yılar, & L. Turan (Dü.) içinde, *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı* (s. 37-66). Pegem Akademi.
- Yılmaz, B. (2019). *Çocuk Kütüphanesi Hizmetleri Kılavuzu* (1 b.). Hiperyayın.
- Yılmaz, O. (2020). Çocuk edebiyatı ve eğitim. T. Şimşek (Dü.) içinde, *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı* (6 b., s. 327-340). Grafiker Yayınları.
- YKY. (2023, 11 8). *Acaba Neden? Karton Kapak*. Yapı Kredi Yayınları: <https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/acaba-neden-karton-kapak.aspx> adresinden alındı
- YKY. (2023, 11 8). *Ay Ne Zaman Gelecek?* Yapı Kredi Yayınları: <https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/ay-ne-zaman-gelecek.aspx> adresinden alındı
- YKY. (2023, 11 8). *Babaannem Kime Benziyor*. Yapı Kredi Yayınları: <https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/babaannem-kime-benziyor.aspx> adresinden alındı
- YKY. (2023, 11 8). *Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz Karton Kapak*. Yapı Kredi Yayınları: <https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/baloncu-dede-ve-uc-kucuk-yaramaz-karton-kapak.aspx> adresinden alındı
- YKY. (2023, 11 8). *Beklenmedik Misafir Karton Kapak*. Yapı Kredi Yayınları: <https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/beklenmedik-misafir-karton-kapak.aspx> adresinden alındı

- YKY. (2023, 11 8). *Benekli Faremi Gördünüz mü?* Yapı Kredi Yayınları: <https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/benekli-faremi-gordunuz-mu.aspx> adresinden alındı
- YKY. (2023, 11 8). *Bir Lokmalık Masallar Karton Kapak.* Yapı Kredi Yayınları: <https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/bir-lokmalik-masallar-karton-kapak.aspx> adresinden alındı
- YKY. (2023, 11 8). *Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga.* Yapı Kredi Yayınları: <https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/bogurtlen-cini-ve-sari-gaga.aspx> adresinden alındı
- YKY. (2023, 11 8). *Bu Kış Kimse Üşümeyecek Karton Kapak.* Yapı Kredi Yayınları: <https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/bu-kis-kimse-usumeyecek-karton-kapak.aspx> adresinden alındı
- YKY. (2023, 11 8). *Dedemin Hayal Defteri Karton Kapak.* Yapı Kredi Yayınları: <https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/dedemin-hayal-defteri-karton-kapak.aspx> adresinden alındı
- YKY. (2023, 11 8). *Farklı ama Aynı Karton Kapak.* Yapı Kredi Yayınları: <https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/farkli-ama-ayni-karton-kapak.aspx> adresinden alındı
- YKY. (2023, 11 8). *Guguklu Saatin Küçük Kuşu.* Yapı Kredi Yayınları: <https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/guguklu-saatin-kucuk-kusu-karton-kapak.aspx> adresinden alındı
- YKY. (2023, 11 8). *Kiraz Ağacındaki Kuzu.* Yapı Kredi Yayınları: <https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/kiraz-agacindaki-kuzu.aspx> adresinden alındı
- YKY. (2023, 11 8). *Kırmızı Elma Karton Kapak.* Yapı Kredi Yayınları: <https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/kirmizi-elma-karton-kapak.aspx> adresinden alındı
- YKY. (2023, 11 8). *Kırmızı Kanatlı Baykuş.* Yapı Kredi Yayınları: <https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/kirmizi-kanatli-baykus.aspx> adresinden alındı
- YKY. (2023, 11 8). *Kirpi ile Kestane.* Yapı Kredi Yayınları: <https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/kirpi-ile-kestane.aspx> adresinden alındı
- YKY. (2023, 11 8). *Küçük Fare Bidi.* Yapı Kredi Yayınları: <https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/kucuk-fare-bidi.aspx> adresinden alındı
- YKY. (2023, 11 8). *Meyveleri Kim Yemiş?* Yapı Kredi Yayınları: <https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/meyveleri-kim-yemis.aspx> adresinden alındı
- YKY. (2023, 11 8). *Mine'nin Kırmızı Topu Karton Kapak.* Yapı Kredi Yayınları: <https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/minenin-kirmizi-topu-karton-kapak.aspx> adresinden alındı

- YKY. (2023, 11 8). *Ormanda Dört Mevsim*. Yapı Kredi Yayınları: <https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/ormanda-dort-mevsim.aspx> adresinden alındı
- YKY. (2023, 11 8). *Pirinç Lapası ve Üç Küçük Yaramaz*. Yapı Kredi Yayınları: <https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/pirinc-lapasi-ve-kucuk-ejderha.aspx> adresinden alındı
- YKY. (2023, 11 8). *Yağmurlu Bir Gün Karton Kapak*. Yapı Kredi Yayınları: <https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/yagmurlu-bir-gun-karton-kapak.aspx> adresinden alındı
- Yurdadağ, B. (1995). Çeşitli yaş gruplarında çocuk kitaplarının kâğıt, hurafat ve renk seçiminde dikkat edilecek hususlar. Z. Gürel (Dü.), *Birinci Çocuk Edebiyatı Sempozyumu 23 Nisan Bildirileri ve Tartışmalar*. içinde Türkiye İlim ve Edebiyat Eseri Sahipleri Meslek Birliği.
- Zengin, A. Y., & Zengin, N. (2009). *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı* (5 b.). Truva Yayınları.

EKLER

EK.1 Geliştirilen Kitap Değerlendirme Formu

Kitabın Biçimsel Açından Değerlendirilmesi				
S. N.	A. Kitap Boyutu ve Cilt	Soruya Yönelik Açıklama	E.	H.
1	Kitabın boyutu çocuk okur için uygun mu? (Kitap çocuğun kolaylıkla taşıyacağı bir büyüklükte mi?)	25*35 ile 8*8 arasında değişiklik göstermekle birlikte ideal boy 16*23 olarak görülmektedir. Bununla birlikte açıldığında en fazla kucak boyutunda ve hitap ettiği yaş grubunun rahatlıkla taşıyabileceği ağırlıkta olmalıdır.		
2	Kitabın cildi dikişli mi?	Kitapların ciltlerinin dağılmaya dayanıklı olması için dikişli olması önerilir.		
3	Kitabın cildi dağılmaya karşı dayanıklı mı?	Dikişli ciltleme tekniği daha dayanıklı olmakla birlikte dikiş kullanılmadıysa bunun yerine sağlamlığı sağlayacak önlem alınmış mı?		
S. N.	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	Soruya Yönelik Açıklama	E.	H.
4	Kitabın kapağında hangi yaşa uygun olduğu belirtilmiş mi?	Çocuk kitaplarının uygunluğu yaş gruplarına göre değişmekte olup bunun kapakta belirtilmesi aranan niteliklerdendir.		
5	Kitabın başlığı dikkat çekici ve konuyla ilgili mi?	Başlıkların çocuk okurda ilgi uyandırması, dikkat çekici olarak seçilmesi ve içerik ile ilişkili olması beklenir.		
6	Kapak resmi ilgi çekici mi?	Kapak resmi çocuk okurun dikkatini çekecek özellikte oluşturulmuş mu?		
7	Kapak işlenecek konuyla ilgili işaretler içeriyor mu?	Kapak resmi içerik ile bağlantılı izler içermelidir.		
8	Kapakta sırt yazısı bulunuyor mu?	Sırt yazısının bulunması aranan bir niteliktir.		
9	Kitabın kapağı sağlam bir malzemeden üretilmiş mi?	Kitap kapaklarının mukavva, karton, bez gibi dayanıklı malzemelerden ve yırtılmaya, yıpranmaya dayanıklı biçimde üretilmesi aranan niteliklerdendir.		
10	Kitabın kapağı kolaylıkla açılabilir biçimde mi?	Çocuğun yardıma ihtiyaç duymadan kapağı açabilmesi aranan bir niteliktir.		
11	Kitabın kapağı açıldıktan sonra desteksiz durabilmekte mi?	Kitabın iki sayfası açıldığında masada dik durabilecek kapak kalınlığına sahip olması aranan özelliklerdendir.		
12	Kitabın kapak yüzeyi, üzerindeki yazı, çizgi ve resimleri net olarak gösteriyor mu?	Kapaktaki resim, yazı ve çizgilerin net bir şekilde görünür olması yüzeyin bu özelliği yansıtır şekilde tasarlanması beklenmektedir.		
13	İç kapak mevcut mu?	Kitabın tanıtımına yönelik bir iç kapak olması aranan özelliklerdendir.		
14	Kitabın künyesi yazılmış mı?	Kitabın yazarı, yayın evi, basım yılı ve yaş grubu gibi özelliklerin olması beklenir.		
15	Kitapta kullanılan kâğıt türü çocuk okur için uygun mudur?	Kullanılan kâğıtların kaliteli olması aranan özelliklerdendir. 1. hamurdan yapılmış kâğıtlar tercih edilirken saman kâğıtlarının tercih edilmemesi gerekmektedir.		
16	Kitapta kullanılan kâğıt mat ve ışığı yansıtmayan cinsten mi?	Çocuk kitaplarında kullanılan kâğıtların göz sağlığı açısından kaliteli kâğıtlara ve ışığı yansıtmayacak şekilde yapılması aranan niteliklerdendir.		
17	Kullanılan kâğıt, resimlerin kaliteli çıkmasını sağlayacak ve mürekkebin dağılmasını engelleyecek kalitede mi?	Kâğıdın kaliteli olması ve mürekkebin bastırınca dağılmaması gerekmektedir.		
18	Kitabın sayfaları çocuk okurun kolaylıkla çevirebileceği nitelikte mi?	Sayfaların bir birine yapışmadan çocuk okur tarafından kolaylıkla çevrilebilir olması aranan özelliklerdendir.		

S. N.	C. Sayfa Düzeni	Soruya Yönelik Açıklama		
19	Kenar boşlukları bırakılmış mı?	Kenar boşluklarının bırakılması, gerektiğinde not alınabilecek alanın olması aranan niteliklerdendir.		
20	Metin sayfada tek sütun olarak düzenlenmiş mi?	Rahat okuma adına metinlerin tek sütun olarak düzenlenmesi beklenmektedir.		
21	Sayfa içinde metin kolay okunması adına zemin ile zıtlık oluşturacak şekilde renklendirilmiş mi?	Rahat okunması adına metnin zemin ile zıt biçimde renklendirilmesi beklenen özelliklerdendir.		
22	Satır arası, 1,15 aralığında veya üzerinde olarak tasarlanmış mı?	Çocuk okurun metni rahat okuması için iki satır arasındaki boşluğun en az 1,15 olması beklenir.		
23	Metinler sayfa üzerin uygun şekilde yerleştirilmiş mi?	Sayfa üzerinde metin yerleşiminde çocuk okurun metni çözmeye çalışmakla uğraşacak nitelikte olmaması beklenir.		
24	Başlıklar ve vurgulanacak kelimeler metinden daha koyu yapılmış mı?	Başlıkların ve vurgulanacak kelimelerin metne göre daha koyu olarak tasarlanması aranan özelliklerdendir.		
25	Paragraflar arasına en az bir satır olacak şekilde uygun boşluklar bırakılmış mı?	Paragraflar arasına en az bir satır boşluk bırakılması uygun görülmektedir.		
26	Satır uzunlukları çocuk okurun düzeyine uygun mu?	1.-5. sınıflar için 7-8 cm daha üst sınıflar için 9-11 cm uzunlukta olması aranan bir özelliktir.		
27	Sayfa düzenindeki öğeler birbiriyle uyumlu mu?	Kullanılan görsellerin, rakamların ve yazının bir biri ile uyumlu ve estetik olması beklenir.		
S. N.	Ç. Harfler- Yazı Büyüklüğü -Mürekkep ve Boya	Soruya Yönelik Açıklama	E.	H.
28	Harflerin büyüklüğü çocuk okurun yaşına uygun mu?	Metinde kullanılan harf büyüklüğü, 6 yaş için en az 24, 1. sınıflar için en az 20, 2. sınıflar için en az 18, 3. sınıflar için en az 14, 4. sınıflar için en az 12, 5. sınıflar için en az 11, 5. sınıftan büyükler için en az 10 punto olmalıdır.(1 Punto = 0,367 mm)		
29	Harfler için seçilen karakter kolay okunabilir mi?	Seçilen karakterlerin çok süslü olmaması ve gözü yormayacak bir karakter seçimi aranan niteliklerdendir.		
30	Kitapta en fazla iki harf karakteri kullanılmış mı?	Bir kitapta ikiden fazla harf karakteri kullanılmaması önerilmektedir.		
31	Kullanılan mürekkep ve boya çocuk okura uygun mudur?	Sayfa değiştirirken ya da el sürüldüğünde kitapta kullanılan mürekkep ya da boyanın ele bulaşmaması beklenmektedir.		

Kitabın İçerik Açısından Değerlendirilmesi				
S. N.	A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce	Soruya Yönelik Açıklama	E.	H.
32	Konu seçimi çocuğun ilgisine uygun mu?	Çocuğun yaş grubuna uygun konular: 1-3 yaş yakın çevreyle ilgili varlık, nesne, olay ve durumlar, aile, kardeş vb.; 3-6 yaş aile, yakın çevreyle ilgili varlık, nesne, olay ve durumlar, gizemli olaylar, doğa olayları, hayvanlar, insanlar; 6-8 yaş aile, hayvanlar, arkadaşlık, dostluk, paylaşım, doğa vb.; 9-12 daha gerçekçi olayların yanında fantastik olayları da konu alan eserler, macera, gezi komik olaylar, kahramanlık vb.; 12-15 tarih, spor macera, bilim kurgu, gerilim gezi gibi konular.		
33	Kitapta işlenen konu için olay ve durumlar ile ilgili bir giriş var mı?	Kitapların giriş-gelişme ve sonuç bölümleri olmalıdır. Giriş kısmında olay ve durumlar için ön hazırlık yapılması beklenir.		
34	Kitapta işlenen olaylar sebep-sonuç ilişkilerini kuracak bir örgü ile verilmiş mi?	Ele alınan olayların sebep sonuç ilişkileri ile mantığa oturulması gerekmektedir.		
35	Kitapta işlenen olaylar ya da durumlar bir biri ile tutarlı mı?	Kitapta ele alınan olayların ya da durumların birbirini destekler nitelikte olması ve birbiriyle çelişmemesi aranan niteliklerdendir.		
36	Konu ele alınırken merak uyandıracak bir kurgu yapılmış mı?	Okurun kitaba olan ilgisi ve dikkatini arttırmak için içerikte merak uyandıracak kullanımlara yer verilmesi beklenir.		
37	Kitapta evrensel değerlere yer verilmiş mi?	Kitaplarda ele alınan konuların evrensel değerler ile verilmesi beklenmektedir.(Sevgi, saygı, hoşgörü, çalışkanlık vb.)		
38	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	Çocuk kitaplarında dil, din, cins vb. ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımların yapılmaması beklenir.		
39	Ana fikir net bir şekilde anlaşılabilir mi?	Yazarın iletmek istediği mesajın çocuk okuru kuşkuyla bırakmayacak şekilde veriliyor olması gerekir.		
40	Konu temayı vermekte yeterli mi?	Konu ile tema arasında güçlü bir ilişki bulunmalı ve konu temayı aktarabilecek şekilde verilmelidir.		
41	Kitapta işlenen zaman doğrusal ilerliyor mu?	Çocuk okurun kronolojik zaman algısına uygun (dün - bugün- yarın gibi doğrusal) olması beklenir.		
42	Kitapta kullanılan yer ya da yerler çocuk okurun algılayıcı düzeyde mi?	Kullanılan yerler çocuk okurun canlandırabileceği yerler olmalı ya da betimlemeler ile bu yer zihinde çizilmelidir.		
S. N.	B. Kahramanlar	Soruya Yönelik Açıklama	E.	H.
43	Kahramanlar aşırı idealize edilmekten kaçınılmış mı?	Kitapta kullanılan kahramanların iyi özelliklerinin olması beklenirken aşırı idealize edilmiş karakterlerden kaçınılmalı ve gerçekçi olarak ortaya konulmalıdır.		
44	Karakter seçimi çocuk okurun yaş düzeyine uygun, özdeşlik kurabileceği nitelikte mi?	Kahraman ile çocuğun özdeşlik kurabileceği nitelikte olması ve karakterin çocuğun gelişimini destekleyici olması beklenir.		
45	Kitapta birbirinden farklı nitelikleri olan karakterlere yer verilmiş mi?	Kullanılan karakterlerin özelliklerinde farklılıkların olması çocuğun bakış açısını geliştirmesi ve günlük yaşamdan izler bulması adına aranan niteliklerdendir.		
46	Kitapta çocuk okur için komik sayılabilecek ve onları eğlendirecek öğelere yer verilmiş mi?	Çocuk kitaplarında mizah ve güldürü öğelerinin kullanılması önerilir.		
47	Kitap içinde büyüyüp gelişen karakter var mı?	Ana karakterin özellikleri kitapta geliştirilerek aktarılmış mı?		
48	Ana kahraman örnek davranış sergileyebilecek tipte mi?	Çocuğun kendini özdeşireceği düşünülen ana kahramanın özelliklileri iyi davranışlar sergileyecek nitelikte mi?		
49	Kullanılan kahramanların isimleri çocuğun rahatça ifade edebileceği şekilde belirlenmiş mi?	Özellikle yabancı isimlerin kullanımında çocukların ifade etmekte zorlanacağı isimlerden kaçınılmalıdır.		
50	Kahraman sayısı ideal sayıda tutulmuş mu?	Çocuk okurun aklında kalabilecek sayıda kişi eserde kullanılmalıdır.		

Kitabın Dil ve Anlatım Açısından Değerlendirilmesi				
S. N.	Dil ve Anlatımı	Soruya Yönelik Açıklama	E.	H.
51	Çocuk okurun yeni duyabileceği bir sözcük, çocuğun kelime dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmış mı?	Çocukların bildiği kelimelerin yanında yeni öğreneceği kelimelerinde kullanılması gerekir fakat yazarın bunu farklı cümleler ile yer yer tekrar ederek çocuğun kelimeyi anlamlandırmasını sağlamalıdır.		
52	Çocuk okurun düzeyine göre anlamını bilmekte zorlanabileceği sözcük kullanımı gerektiği kadar yapılmış mı?	Çocukların kitaptan yeni öğrenmiş olabileceği sözcüklerin sayısının, yaşına uygun şekilde seçmek uygun görülmektedir.		
53	Kitapta tekerleme ya da ses tekrarlarından yararlanılmış mı?	Özellikle okul öncesi çocuk kitaplarında tekerleme ve ses tekrarlarının kullanılması aranan özelliklerdendir.		
54	Kitapta anlatım bozukluğu yapılmamasına özen gösterilmiş mi?	Anlatım bozukluğuna sebep olacak kullanımlara yer verilmemelidir.		
55	Kitabın sayfa sayısı çocuk için uygun mu?	Resimli çocuk kitaplarında 5 yaşa kadar 16 sayfa 5 yaş ve üstü için 32 sayfa uygun görülmektedir.		
56	Kitapta yazım yanlışları yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	Kitaplarda yazım yanlışlarına yer verilmemelidir.		
57	Kitapta noktalama yanlışları yapılmamaya dikkat edilmiş mi?	Kitaplarda noktalama hatalarına yer verilmemelidir.		
58	Kitapta sembolik sözcükler kullanılmamaya dikkat edilmiş mi?	Sembolik ifadelerin özellikle küçük yaş grubu çocukların anlamasını zorlaştıracığı için kullanılmaması daha uygun olmaktadır.		
59	Kitapta aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmemeye gayret edilmiş mi?	Kitaplarda özellikle küçük yaş gruplarının anlayamayacağı mecazlı söyleyişlerin kullanılmaması uygun görülmektedir.		
60	Kitapta eski sözcüklere yer vermemeye dikkat edilmiş mi?	Kitaplarda eskiyen sözcüklere mümkün olduğunca yer verilmemesi gerekmektedir.		
61	Kitapta ikilemelere yer verilmiş mi?	Çocukların dil gelişimine olumlu katkı sağlamak adına ikilemelerin kullanılması değerlidir.		
62	Kitapta pekiştirmelere yer verilmiş mi?	Türkçenin zenginliklerinden olan pekiştirmelere yer verilmesi kitaplarda aranan özelliklerdendir.		
63	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde deyimler kullanılmış mı?	Çocukların günlük hayatında duyabileceği deyimlere yer verilmesi Türkçenin zenginliklerini kavratmak adına önemli görülmektedir.		
64	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde atasözleri kullanılmış mı?	Çocukların günlük hayatında duyabileceği atasözlerinden yararlanılmış mı?		
65	Kitapta çocuğa uygun söz sanatlarına yer verilmiş mi?	Kitaplarda kullanılan benzetme, kişileştirme, intak vb. söz sanatları çocukların dil gelişimi açısından faydalı görülmektedir.		
66	Kitapta ses taklitlerine yer verilmiş mi?	Ses taklitlerine ve yansıma sözcüklere yer verilmesi dil gelişimini sağlamak adına önemli görülmektedir.		
67	Kitapta cümle uzunluklarına dikkat edilmiş mi?	(2-7 yaş 3-5 kelime[20-30 karakter], (7-9 yaş 6 kelime[35-40 karakter], (9-12 yaş 10 kelime[60-70 karakter])		
68	Kitapta betimlemelere yer verilmiş mi?	Karakterlerin, yerlerin, eşyaların vb. tanıtımında betimlemelere yer verilmesi dil- anlatım özelliğidir.		
69	Kitap içinde farklı anlatım biçimlerine başvurulmuş mu?	Yazarın öyküleyici anlatımın yanı sıra betimleme, tartışma, açıklayıcı anlatım tekniklerinden faydalanmış mı?		
70	Kitapta kullanılan anlatım, aynı bakış açısıyla yapılmış mı?	1. ve 3. kişi ağzından anlatım gibi farklı bakış açıları kullanılmış mı? Küçük yaş gruplarına hitap eden kitaplarda anlatımın kitap boyunca aynı anlatıcı bakış açısıyla yapılması tavsiye edilir.		
71	Kitapta devrik cümle kullanılmış mı?	Dilin anlatım zenginliklerini göstermek açısından devrik cümlelere de yer verilmesi önerilmektedir.		
72	Kitapta kurallı cümleler, devrik cümlelerden daha fazla mı?	Kitapta kullanılan devrik cümleler zenginlik açısından olumlu görünmekle birlikte bunun çok fazla olması önerilmemektedir.		
73	Türkçede yaygın olarak kullanılmayan yabancı kelimelere yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	Yabancı sözcüklerin yerine Türkçelerinin kullanılması gerekmektedir.		

Kitabın Resimler Açısından Değerlendirilmesi				
S. N.	Resimler	Soruya Yönelik Açıklama	E.	H.
74	Resimler metindeki betimlemeler ile uyumlu mu?	Kitapta çizilen yer, nesne, kişi vb. metinde yapılan betimlemeyi yansıtır biçimde olması gerekir.		
75	Resimler, çocuk okurun sanatsal gelişimine uygun şekilde tasarlanmış mı?	2-9 yaş arası daha parlak renkler ve esnek çizgiler iken 9-12 yaş arasında gerçeğe daha yakın çizimler çocukların gelişimine uygun görülmektedir.		
76	Kitapta resim ile metin oranı gelişime uygun kullanılmış mı?	2-7 yaş için 3/4 resim, 7-9 yaş için 2/4 resim, 9-12 yaş ve üstü 1/4 resim olarak tasarlanmış mı?		
77	Resimler çocuk okur açısından sade anlaşılır mı?	Resimlerde gereksiz ayrıntılara yer verilmesi uygun değildir. Anlatılan konuya uyumlu olarak sade resimlerin çizilmesi beklenir.		
78	Resimler bir biri ile bir bütünlük oluşturuyor mu?	Resimlerin metinde olması gerektiği gibi birbiriyle bağlantılı biçimde kurgulanması doğru bulunmaktadır.		
79	Resimler mesaj verebiliyor mu?	Kitapta kullanılan resimlerin okuma- yazma bilmeyen çocuk okur için de metnin iletilerini aktarabilir nitelikte olması beklenmektedir.		
80	Resim ile metin uyumlu olarak ilerliyor mu?	Resimler çizilen sayfadaki resmi yansıtmalıdır. Resim ile metnin ilerleyişi uyumlu olarak ilerlemelidir.		
81	Resimler bir bütün olarak öyküyü yansıtabiliyor mu?	Resimlerin bütünü anlatılan konuyu yansıtabilmesi gerekmektedir.		
82	Resim ile metin arasında çelişki oluşturacak durumlara yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	Metinde anlatılan ile resimlenenler arasında çelişkilerin olmaması gerekir.		
83	Resimlerin anlatılan olaya açıklayıcı nitelikte mi? Metne katkısı var mı?	Resimler her ne kadar konudan uzaklaşmadan ve ayrıntıya girmeden verilse de anlatılan konuya çizimler aracılığı ile katkı sağlanması beklenir.		
84	Resimler çocuk okurun zihninde metni canlandırabilecek nitelikte mi?	Metinde anlatılanlar zihinde canlandırabilecek şekilde çizilmiş mi?		
85	Resimler okuma- yazma bilmeyen çocuk okurların da kitaptan yararlanmasını sağlayacak nitelikte mi?	Okuma- yazma bilmeyen çocuk okur resimler aracılığı ile hikâyeyi anlayabilmelidir.		
86	Resimlerin çiziminde perspektife dikkat edilmiş mi?	Resimlerin bakış açısına dikkat edilerek çizilmesi ve yakındaki nesnelerin daha büyük, uzaktakilerin ise daha küçük çizilmesinde özen gösterilmelidir.		
87	Resimlerde çocuk okura olumsuz örnek oluşturabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	Resimlerin de tıpkı metin gibi olumsuz örnekleri barındırmaması gerekmektedir.		
88	Resimlerde resmin unsurlarından olan dokuyu yansıtıcı çizim yapılmış mı?	Çizimi yapılan varlık ya da nesnenin dokusunu çizer resimleme ile aktarabilmiş mi?		
89	Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygun kullanılmış mı?	Resmin unsurları ile bir kompozisyon oluşturması beklenir ve renkler resimde bir biri ile uyumlu olarak kullanılmalıdır.		
90	Resimlerde kontur kullanılmış mı?	Resmedilenin şekli çizgi ile belirtilmiş mi?		
91	Resimlerde kullanılan renkler parlak ve çocuk okur için ilgi çekici mi?	Çocuklara yönelik hazırlanan kitaplarda renklerin parlak ve çocuk okur için ilgi çekici olarak kullanılması önerilmektedir.		
92	Resimleme iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılmış mı?	Özellikle küçük yaş grubuna hitap eden kitaplarda açık halde iki sayfa bir bütün olarak kullanılabilir. Örneğin, resimlerin iki sayfa boyunca yayılması, okuyucunun resimleri takip etmesini sağlar.		

EK.2 Geliştirilen Kitap Değerlendirme Formu Uzman Görüşleri

Değerli Hocam,
Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi alanında Prof. Dr. Tulin Arseven danışmanlığında "Feridun Oral'ın Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatı Yöneründen İncelenmesi" başlıklı bir yüksek lisans tez çalışması yürütmekteyim. Hazırlanmakta olduğum tezimin veri toplama aşarlarından birisi olarak kullanmak üzere alan yazın taraması yaparak 93 sorudan oluşan kitap kontrol çizelgesi geliştirdim. Bu kapsamda geliştirmiş olduğum kontrol çizelgesine son halini vermek ve çizelgeyi kitapları inceleyen kullanmak üzere görüşlerinizle ihtiyac duyduğum için yardımlarınız için şimdiden teşekkür eder, saygılarımla sunarım.
Nurettin Çabhan

KİTAPIN BİÇİMSEL AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ					
Soru Numarası	A. Kitap Boyutu ve Cilt	Soruya Yönelik Açıklama	UYGU N	UYGUN DEĞİL	ÖNERİ
1	Kitabın boyutu çocuk okuyucu için uygun mu?	25*35 ile 8*8 arasında değişiklik göstermekle birlikte ideal boy 16*23 olarak görülmektedir.	*	*	1. ve 4. maddelerin bir arada olması daha uygundur.
2	Kitabın cildi dikişli mi?	Dikışli ciltleme tekniği daha dayanıklı olmakla birlikte dikış kullanılmadysa bunun yerine sağlanmalı sağlanacak önlem alınmış mı?	*	*	1. ve 4. maddelerin bir arada olması daha uygundur.
3	Kitabın cildi dağılmaya karşı dayanıklı mı?	Açıldığında en fazla küçük boyutunda ve kitap ettiği yaş grubunun rahatlıkla taşıyabileceği ağırlıkta olmalıdır.	*	*	1. ve 4. maddelerin bir arada olması daha uygundur.
4	Kitap çocuğun kolaylıkla taşıyacağı bir büyüklükte mi?				
Bölümle ilgili diğer					
	B. Kapak ve Kâğıt Cinsi	Soruya Yönelik Açıklama	UYGU N	UYGUN DEĞİL	ÖNERİ
5	Kitabın kapaklarında hangi yaşa uygun olduğu belirtilmiş mi?	Çocuk kitaplarına uygunluğu yaş gruplarına göre değışmekte olup bunun kapakta belirtilmesi aranma niteliklerdendir.	*	*	
6	Kitabın başlığı dikkat çekici ve konuyla ilgili mi?	Başlıkların okurda ilgi uyandırması, dikkat çekici olarak seçilmesi ve içerik ile ilgili olması beklenir.	*	*	
7	Kapak resmi ilgi çekici mi?	Çocukların dikkatini çekecek özellikte olgunlanmış mı?	*	*	
8	Kapak işlenecek konuyla ilgili işaretler içeriyor mu?	Kapak resmi içerik hakkında emareler içermelidir.	*	*	
9	Kapakta sırt yazısı bulunuyor mu?	Sırt yazısının bulunması aranma bir nitelikler.	*	*	
10	Kitabın kapakı dayanıklı malzemeden yapılmış mı?	Kitap kapaklarının mukavva, karton, bez gibi dayanıklı malzemelerden ve yırtılmaya, yıpranmaya dayanıklı biçimde üretilmesi aranma niteliklerdendir.	*	*	
11	Kitapta kullanılan kâğıt 1. kalite hamurdan üretilmiş mi?	Kullanılan kâğıtların kaliteli olması aranma özelliklerdendir.	*	*	
12	Kitapta kullanılan kâğıt mat ve ışığı yansıtmayan cinsten mi?	Çocuk kitaplarında kullanılan kâğıtların göz sağlığı açısından kaliteli kâğıtlara ve ışığı yansıtmayacak şekilde yapılması aranma niteliklerdendir.	*	*	
13	Kitapta kullanılan kâğıt saman kâğıdından üretilmiş mi?	Özellikle resimli çocuk kitaplarında renkleri emdiği için kullanılması önerilmektedir.	*	*	Bu soru yerine kâğıt türü uygun mudur? Şeklinde bir soru yapılmalıdır.
14	Kullanılan kâğıt, resimlerin kaliteli çıkmasını sağlayacak ve mürekebin dağılmasını engelleyecek kalitede mi?	Kâğıdın kaliteli olması ve mürekebin bastırınca dağılması gerekmektedir.	*	*	
15	Kitabın sayfaları çocuk okurunu kolaylıkla çevirebileceği nitelikte mi?	Sayıların bir birine yapışmadan çocuk okur tarafından kolaylıkla çevrilebilir olması aranma özelliklerdendir.	*	*	
16	Kitabın kapakı kolaylıkla açılabilir biçimde mi?		*	*	

17	Kiتابın kapaklı açıldıktan sonra desteksiz durabilme mi?	Kiتابın iki sayfası açıldığında masada dık durabilecek kapak kalınlığına sahip olması aranan özelliklerdendir.	*			
18	Kiتابın kapak yapısı üzerindeki yazı, çizgi ve resimleri net biçimde gösteriyor mu?	Kapakdaki resim, yazı ve çizimleri net bir şekilde görünür olması yüzeyin bu özelliği yansıtır şekilde tasarlanması beklenmektedir.	*			
19	İç kapak mevcut mu?	Kiتابın tanıtımına yönelik bir iç kapak olması aranan özelliklerdendir.	*			
20	Kiتابın kütüyesi yazılmış mı?	Kiتابın yazarı, yayrı evi, basım yılı ve yaş grubu gibi özelliklerin olması beklenir.	*			
Bölümle ilgili diğer						
Kapakla ilgili özelliklerin soru sıralamaları dışından içeriye doğru bir sıra ile ilerlemelidir.						
	C. Sayfa Düzeni	Soruya Yönelik Açıklama	UYGUN N	UYGUN DEĞİL	ÖNERİ	
21	Kenar boşlukları bırakılmış mı?	Kenar boşluklarının bırakılması, gerektiğinde not alınabilecek alanın olması aranan niteliklerdendir.	*			
22	Metin sayfada tek sütun olarak düzenlenmiş mi?	Rahat okunması adına metinlerin tek sütun olarak düzenlenmesi beklenmektedir.	*			
23	Sayfa içinde metin okunur şekilde renklendirilmiş mi?	Rahat okunması adına metnin zemin ile zıt biçimde düzenlenmesi beklenen özelliklerdendir.	*			Bu madde alan yazın taramalar tekrar düzenlenmeli ve "zıtlık oluşturan şekilde düzenlen mi?" şeklinde sorulması daha uygundur.
24	Satır arası normal ya da daha fazla olarak tasarlanmış mı?	İki satır arasındaki boşluğun en az 1,15 olması beklenir.	*			Normalin en olduğu maddede belirtilmelidir. "uyandırarak" değil "uygun şekilde yerleştirilmiş mi?" olarak madde düzenlenmelidir.
25	Metinler sayfa üzerinde okuma isteği uyandıracak şekilde yerleştirilmiş mi?	Sayfa üzerinde metin yerleşiminde çocuk okunur metni gözmeye çalışırken uğrayacak nitelikte olmaması beklenir.	*			
26	Başlıklar ve vurgulanacak kelimeler metinden daha koyu yapılmış mı?	Başlıkların ve vurgulanacak kelimelerin metne göre daha koyu olarak tasarlanması aranan özelliklerdendir.	*			
27	Paragraflar arasında uygun boşluklar bırakılmış mı?	Paragraflar arasında en az bir satır boşluk bırakılması uygun görülmektedir.	*			Açıklama maddenin içinde yer almamıştır.
28	Satır uzunlukları okuyucu düzeyine uygun mu?	1.-5. sınıflar için 7-8 cm daha üst sınıflar için 9-11 cm uzunlukta olması aranan bir özelliktir.	*			
29	Sayfa düzenindeki öğeler birbiriyle uyumlu mu?	Kullanılan görsellerin, rakamların ve yazının bir biri ile uyumlu ve estetik olması beklenir.	*			
Bölümle ilgili diğer						
Soru Numarası	C. Harfler- Yazı Büyüklüğü -Mincekep ve Boya	Soruya Yönelik Açıklama	UYGUN N	UYGUN DEĞİL	ÖNERİ	
30	Harflerin büyüklüğü okuyucu kitlesine uygun mu?	Metinde kullanılan harf büyüklüğü 6 yaş için en az 2,4, 1. sınıflar için en az 2,0, 2. sınıflar için en az 1,8, 3. sınıflar için en az 1,4, 4. sınıflar için en az 1,2, 5. sınıflar için en az 1,1, 5. sınıfların büyükler için en az 1,0 punto olmalıdır. (1 Punto = 0,367 mm)	*			Alan yazın taraması tekrar yapılmalı farklı kaynaklara bakılmalıdır.
31	Harfler için seçilen karakter kolay okunabilir mi?	Seçilen karakterlerin çok sisli olmaması v gözü yormayacak bir karakter seçimi aranan niteliklerdendir.	*			
32	Kiتابta en fazla iki harf karakteri kullanılmış mı?	Bir kiتابta ikiden fazla harf karakteri kullanılmaması önerilmektedir.	*			

304

Bölümle ilgili diğer	33	Kullanılan mürekkep ve boya kaliteli mi?	Sayıfı değiştirirken ya da el sürüldüğünde kitapta kullanılan mürekkep ya da boyanın ele bulunması beklenmektedir.			"kalle" yerine "çocuk okuyucuya uygun mürekkep" şeklinde ifade edilmeli.
Kitabın İçerik Açısından Değerlendirilmesi						
Soru Numarası	A. Konu -Tema -Plan -Ana Başlık	Soruya Yönelik Açıklama	UYGU N	UYGUN DEĞİL	ÖNERİ	
		Çocuğun yaş grubuna uygun konular: 1-3 yaş yakın çevre aile, kardeş vb.; 3-6 yaş aile, yakın çevre, gizemi olaylar, doğa olayları, hayvanlar, insanlar, 6-8 yaş aile, hayvanlar, arkadaşlık, dostluk, paylaşım, doğa vb.; 9-12 daha gerçekçi olayları yanında fantastik olayları da konu alan eserler, macera, gezi komik olaylar, kahramanlık vb.; 12-15 tarih, spor macera, bilim kurgu, gerilim gezi gibi konular.			Maddenin açıklama kısmı çocuğun gelişim özelliklerine göre çevresiyile ilgili nesne, olay ve durumlara ilgilenmesi beklenmelidir.	
	34	Konu seçimi çocuğun ilgisini uygun mu?		*	Çocukların sahip olduğu sözcük dağarcığına yönelik araştırmalara bakılarak tekrar ele alınmalıdır.	
	35	Kitapta işlenen konu akla yakın ve inandırıcı mı?		*		
	36	Kitapta işlenen konu için olay ve durumlar ile ilgili bir giriş var mı?		*	Çocukların grıfı-gelişime ve sonuç bölümleri olmalıdır. Giriş kısmında olay ve durumlar için ön hazırlık yapılması beklenir.	
	37	Kitapta işlenen olaylar mantıklı bir örgü ile verilmiş mi?		*	Ele alınan olayların sebep sonuç ilişkileri ile mantığa oturulması gerekmektedir.	
	38	Kitapta ele alınan olaylar ve durumlar bir biri ile tutarlı mı?		*	Kitapta ele alınan olayların ya da durumların bir birini destekler nitelikte olması ve birbiriyle gelişmesi aranan niteliklerdendir.	
	39	Konu ele alınırken merak uyandıracak bir kurgu yapılmış mı?		*	Okurun kitaba olan ilgisi ve dikkatini arttırmak için içerikte merak uyandıracak kullanımlara yer verilmesi beklenir.	
	40	Kitapta evrensel değerlere yer verilmiş mi?		*	Kitaplarda ele alınan konuların evrensel değerler ile verilmesi beklenmektedir. (Sevgi, saygı, hoşgörü, cılışkanlık vb.)	
	41	Kitapta ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?		*	Çocuk kitaplarında dil, din, cins vb. ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımların yapılması beklenir.	
	42	Ana fikir net bir şekilde anlaşılabilir mi?		*	Yazarın iletişim istediği mesajın okuru kışkırtarak bırakmayacak şekilde veriliyor olması gerekir.	
	43	Konu temayı vermede yeterli mi?		*	Konu ile tema arasında güçlü bir ilişki bulunmalı ve konu temayı aktarabilecek şekilde verilmelidir.	
	44	Kitapta işlenen zaman doğrusal ilerliyor mu?		*	Çocuk okurun kronolojik zaman algısına uygun (dün-bugün-yarın gibi doğrusal) olması beklenir.	
	45	Kitapta kullanılan yer ya da yerler çocuk okurun algılayıcı düzeyde mi?		*	Kullanılan yerler çocuk okurun canlandırabileceği yerler olmalı ya da betimlemeler ile bu yer zihninde çizilmelidir.	
Bölümle ilgili diğer						
Soru Numarası	B. Kahramanlar	Soruya Yönelik Açıklama	UYGU N	UYGUN DEĞİL	ÖNERİ	

21
21

46	Kahramanlar aşırı idealize edilmekten kaçınılması mı?	Kıtapta kullanılan kahramanların iyi özelliklerinin olması beklenirken aşırı idealize edilmiş karakterlerden kaçınılmalı ve gerçekçi olarak ortaya konulmalıdır.	*		
47	Karakter seçimi okurun yaş düzeyine uygun, özdeşlik kurabileceği nitelikte mi?	Kahraman ile çocuğun özdeşlik kurabileceği nitelikte olması ve karakterin çocuğun gelişimini destekleyici olması beklenir.	*		
48	Kıtapta birbirinden farklı özelliklere sahip karakterlere yer verilmiş mi?	Kullanılan karakterlerin özelliklerinde farklılıkların olması çocuğun boksı açısını geliştirmesi ve günlük yaşamdan izler bulması adına aranan niteliklerdendir.	*		
49	Kıtapta mizah ve güldürü öğelerine yer verilmiş mi?	Çocuk kitaplarında mizah ve güldürü öğelerinin kullanılması önerilir.	*		
50	Kıtap içinde büyüyen gelişen karakter var mı?	Ana karakterin özellikleri kıtapta geliştirilerek aktarılması mı?	*		
51	Ana kahraman örnek davranış sergileyebilecek tipte mi?	Çocuğun kendini özdeşleştireceği dışımlan ana kahramanın özelliklerini iyi davranışlar sergileyebilecek nitelikte mi?	*		
52	Kullanılan kahramanların isimleri çocuğun rahatça telaffuz edebileceği şekilde belirtilmiş mi?	Özellikle yabancı isimlerin kullanımında çocukların rahatça etmekte zorlanacağı isimlerden kaçınılmalıdır.	*		Telaffuz yerine ifade edileceği denilmesi daha doğrudur
53	Kahraman sayısı ideal sayıda tutulmuş mu?	Çocuk okurun aklında kalabilecek sayıda kişi eserde kullanılmalıdır.	*		

Bölümle ilgili diğer

Kıtabın Dil ve Anlatım Açısından Değerlendirilmesi

Soru Numarası	Dil ve Anlatım	Sonuç Yorumu Açıklama	UYGULAN	UYGUN DEĞİL	ÖNERİ
54	Çocukların yeni duyulabilecek bir sözcük, çocuğun kelime dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmış mı?	Çocukların bildiği kelimelerin yanında yeni öğreneceği kelimelerinde kullanılması gerekir fakat yazının bunu fazla cümleler ile yer yer tekrar ederek çocuğun kelimeyi anlamlandırmasını sağlamalıdır.	*		Çocukların sahip olduğu sözcük dağarcığına yönelik araştırmalara bakılarak tekrar ele alınmalıdır.
55	Çocukların düzeyine göre anlamını bilmekte zorlanabileceği sözcük kullanımı gerekli kadar yapılmış mı?	Çocukların kitapları yeni öğrenmiş olabilecek sözcüklerin sayısını yaşına uygun şekilde seçmek uygun görülmektedir.	*		
56	Kıtapta tekerleme ya da ses tekrarlarından yararlanılmış mı?	Özellikle okul öncesi çocuk kitaplarında tekerleme ve ses tekrarlarının kullanılması aranan özelliklerdendir.	*		
57	Kıtapta anlatım bozukluğu yapılmamasına özen gösterilmiş mi?	Anlatım bozukluğuna sebep olacak kullanımlara yer verilmemelidir. Resimli çocuk kitaplarında 5 yaşa kadar 16 sayfa 5 yaş ve üstü için 32 sayfa uygun görülmektedir.	*		
58	Kıtabın sayfa sayısı çocuk için uygun mu?	Kıtaplarda yazım yanlışlarına yer verilmemelidir.	*		
59	Kıtapta yazım yanlışları yapılmamasına dikkat edilmiş mi?	Kıtaplarda noktalama hatalarına yer verilmemelidir.	*		
60	Kıtapta noktalama yanlışları yapılmamasına dikkat edilmiş mi?	Sembolik ifadelerin özellikle küçük yaş grubu çocukların anlamasını zorlaştıracığı için kullanılmaması daha uygun olacaktır.	*		"Özen gösterilmiş mi?" yerine "dikkat edilmiş mi" olarak düzeltilmelidir.
61	Kıtapta sembolik sözcükler kullanılmamasına özen gösterilmiş mi?	Kıtaplarda özellikle küçük yaş gruplarının anlayamayacağı mecazlı söyleyişlerin kullanılmaması uygun görülmektedir.	*		
62	Kıtapta aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmemesi gayet edilmiş mi?	Kıtaplarda eskiyen sözcüklere mümkün olduğunca yer verilmemesi gerekmektedir.	*		
63	Kıtapta eski sözcüklere yer verilmemesi dikkat edilmiş mi?	Çocukların dil gelişimine olumlu katkı sağlamak adına iktisadların kullanılması değerlidir.	*		
64	Kıtapta iktisadlara yer verilmiş mi?	Çocukların günlük hayatında duyulabilecek deyimlere yer verilmesi	*		
65	Kıtapta çocuğun anlayabileceği şekilde deyimler kullanılmış mı?	Türkçenin zenginliklerini kavramak adına örneklendirilmelidir.	*		

66	Kiiaapia gocuğun anlayabileceğı şekilde atasözleri kullanılmış mı?	Çocukların günlük hayatında duyuyabileceğı atasözlerinden yararlanılmış mı?	•		
67	Kiiaapia gocuğa uygun söz sanatlarına yer verilmiş mi?	Kiiaapia kullanan benzerime, kişileştirme, innak vb. söz sanatları çocukların dil gelişimi açısından faydalı görülmektedir.	•		
68	Kiiaapia ses taklitlerine yer verilmiş mi?	Ses taklitlerine ve yansıma sözööklerine yer verilmesi dil gelişimini sağlamak adına önemli görülmektedir.	•		
69	Kiiaapia cümle uzunluklarına dikkat edilmiş mi?	(2-7 yaş 3-5 kelime[20-30 karakter], (7-9 yaş 6 kelime[35-40 karakter], (9-12 yaş 10 kelime[60-70 karakter])	•		Ortalama sözce ile ilgili çalışmalara bakılmalıdır.
70	Kiiaapia betimlemelere yer verilmiş mi?	Karakterlerin, yerlerin, eşyaların vb. tanıtımında betimlemelere yer verilmesi dil- anlatım özelliğidir.	•		
71	Yazar kiiaapia içinde farklı anlatım tekniklerine başvurmuş mu?	Yazarın öyküleyici anlatımın yanı sıra betimleme, tartışma, açıklayıcı anlatım tekniklerinden faydalanmış mı?	•		"Yazar" ifadesi yerine "kiiaapia" denilmesi daha uygundur.
72	Yazar anlatımında farklı bakış açılarından yararlanmış mı?	1. ve 3. kişi ağzından anlatım gibi farklı bakış açıları kullanılmış mı?	•		"Yazar" ifadesi yerine "kiiaapia" denilmesi daha uygundur.
73	Kiiaapia kullanan kurallı cümle sayısı devrik cümle sayısından fazla mı?	Kiiaapia kullanan devrik cümleler zenginlik açısından olumlu görünmekte birlikte bunun çok fazla olması önerilmemektedir.	•		
74	Türkçede kulanımı yaygınlaşmış yabancı sözööklerine yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	Yabancı sözööklerin yerine Türkçelerinin kullanılması gerekmektedir.	•		
Bölimle ilgili diğer					
Devrik cümle kullanılmış mı? Sorusu ayrıca eklenmelidir.					
Kiabın Resimler Açısından Değerlendirilmesi					
Soru Numarası	Resimler	Soruya Yönelik Açıklama	UYGU N	UYGUN DEĞİL	ÖNERİ
75	Resimler metindeki betimlemeler ile uyumlu mu?	Kiiaapia çizilen yer, nesne, kişi vb. metinde yapılan betimlemeyi yansıtır biçimde olması gerekir.	•		
76	Resimler gocuğun sanatsal gelişim özelliklerine uygun tasarlanmış mı?	2-9 yaş arası daha parlak renkler ve esnek çizimler iken 9-12 yaş arasında gerçeğe daha yakın çizimler gocukların gelişimine uygun görülmektedir.	•		
77	Kiiaapia resim ile metin oranı gelişime uygun kullanılmış mı?	2-7 yaş için 3/4 resim, 7-9 yaş için 2/4 resim, 9-12 yaş ve üstü 1/4 resim olarak tasarlanmış mı?	•		
78	Resimler gocuk okuyucu açısından sade anlaşılır mı?	Resimlerde gereksiz ayrıntılara yer verilmesi uygun değildir. Anlatılan konuya uyumlu olarak sade resimlerin çizilmesi beklenir.	•		
79	Resimler bir biri ile bir bütünlük oluşturuyor mu?	Resimlerin metinde olması gerektiği gibi birbiryle bağlantılı biçimde kulanılması doğru bulunmaktadır.	•		
80	Resimler mesaj verebiliyor mu?	Kiiaapia kullanan resimlerin okuma- yazma bilmeyen gocuk okur için de metnin iletilerini aktarabilir nitelikte olması beklenmektedir.	•		
81	Resim ile metin uyumlu olarak ilerliyor mu?	Resimler çizilen sayfadaki resmi yansıtmalıdır. Resim ile metnin ilerleyişi uyumlu olarak ilerlemelidir.	•		
82	Resimler bir bütün olarak öyküyü yansıtabiliyor mu?	Resimlerin bütünlüğü anlatılan konuyu yansıtabilmesi gerekmektedir.	•		
83	Resimler estetik özellik taşıyor mu?	Gocuk okuyucu için estetik açıdan nitelikli resimlerin yapılması beklenir.	•		76. soru bu sorunun yerine daha uygun olup örneklere bu soru çıkarılmamalıdır.
84	Resim ile metin arasında çelişki oluşabilecek durumlara yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	Metinde anlatılan ile resimlenenler arasında çelişkilerin olmaması gerekir.	•		

85	Resimlerin anlatılan olaya katkısı var mı?	Resimler her ne kadar konudan uzaklaşmadan ve ayrıntıya girmeden verile de anlatılan konuya çizimler aracılığı ile katkı sağlanması beklenir.	*	Anlatılan olay açıklayıcı mı? Şeklinde düzeltmesi daha uygundur.
86	Resimler okuma- yazma bilmeyen okurların da kıluplan mı?	Metinde anlatılanlar zihninde canlandırabilecek şekilde çizilmiş mi Okuma- yazma bilmeyen çocuk okur resimler aracılığı ile hikayeyi anlayabilmektedir.	*	
87	Resimler okuma- yazma bilmeyen okurların da kıluplan mı?	Resimlerin bakış açısına dikkat edilerek çizilmesi ve yakındaki nesnelerin daha büyük, uzaklarıların ise daha küçük çizilmesinde özen gösterilmelidir.	*	
88	Resimlerin çiziminde perspektifle dikkat edilmiş mi?	Resimlerin de tipki metin gibi olumsuz örnekleri barındırmaması gerekmektedir.	*	
89	Resimlerde çocuk okuma olumsuz örnek oluşturabilecek kullanımlardan kaçınılması mı?	Çizimi yapılan varlık ya da nesnenin dokusunu çizer resimleme ile aktarılmış mı?	*	
90	Resimlerde resmin unsurlarından olan dokuyu yansıtır çizim yapılmış mı?	Resmin unsurları ile bir kompozisyon oluşturulması beklenir ve renklerin bir bir ile uyumlu olarak kullanılmasıdır.	*	
91	Resimlerde kullanılan renklerin kompozisyona uygun kullanılmış mı?	Resminin sekti çizgi ile belirtilmiş mi?	*	
92	Resimlerde kontur kullanılmış mı?	Çocuklara yönelik hazırlanan kıluplarda canlı ve dikkat çekici renklerin kullanılması önerilmektedir.	*	
93	Resimlerde kullanılan renklerin canlı ve dikkat çekici mi?	Özellikle küçük yaş grubuna hitap eden kıluplarda açık haldde iki sayfa bir bütün olarak kullanılmalıdır.	*	
94	Resimlere iki sayfa kapsayacak şekilde yapılmı mı?		*	
Bölümle ilgili diğer				

Değerli Hocam,
Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi alanında Prof. Dr. Tulin Arseven danışmanlığında "Feridun Oral'ın Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatı Yönünden İncelenmesi" başlıklı bir yüksek lisans tez çalışması yürütmekteyim. Hazırlamakta olduğum tezimin veri toplama araçlarından birisi olarak kullanmak üzere alan yazın taraması yaparak 93 sorudan oluşan kitap kontrol çelgesi geliştirdim. Bu kapsamda geliştirdiğim olduğum kontrol çelgesine son haliyi vermek ve çelgeyi kitapları inceleyen kullanmak üzere görüşlerinize ihtiyac duymaktayım. Yardımlarınız için şimdiden teşekkür eder, saygılarıma sunarım.
Nurettin Çalışkan

KİTAPIN BİÇİMSSEL AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

KITABIN BİÇİMSSEL AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ					
Soru Numarası		Soruya Yönelik Açıklama	UYGU N	UYGUN DEĞİL	ÖNERİ
A. Kitap Boyutu ve Cilt		Soruya Yönelik Açıklama			ÖNERİ
1	Kitabın boyutu çocuk okuyucu için uygun mu?	25*35 ile 8*8 arasında değişiklik göstermekle birlikte ideal boy 16*23 olarak görülmektedir.	*		
2	Kitabın cildi dikişli mi?	Dikişli ciltleme tekniği daha dayanıklı olmakla birlikte dikiş kullanılmıyorsa bunun yerine sağlamlığı sağlayacak önlem alınmış mı?		*	10. Soru ile aynı özellikleri taşıdığı için birleştirilmeli ya da çıkarılmalıdır.
3	Kitabın cildi dağılmaya karşı dayanıklı mı?	Açıldığında en fazla küçük boyutunda ve kitap ettiği yaş grubunun rahatlıkla taşıyabileceği ağırlıkta olmalıdır.	*		
4	Kitap çocuğun kolaylıkla taşıyacağı bir büyüklükte mi?				
Bölümle ilgili diğer					
B. Kapak ve Kağıt Cinsi		Soruya Yönelik Açıklama	UYGU N	UYGUN DEĞİL	ÖNERİ
5	Kitabın kapağında hangi yaşa uygun olduğu belirtilmiş mi?	Çocuk kitaplarının uygunluğu yaş gruplarına göre değerlendirmek olup bunun kapakta belirtilmesi aranan niteliklerdendir.	*		
6	Kitabın başlığı dikkat çekici ve konuya ilgili mi?	Başlıklar okurda ilgi uyandırması, dikkat çekici olarak seçilmesi ve içerik ile ilişkili olması beklenir.	*		
7	Kapak resmi ilgi çekici mi?	Çocukların dikkatini çekecek özelliklere oluşturulmuş mu?	*		
8	Kapak işlenecek konuyla ilgili işaretler içeriyor mu?	Kapak resmi içerik hakkında emareler içermelidir.	*		
9	Kapakta sırt yazısı bulunuyor mu?	Sırt yazısının bulunması aranan bir nitelikler.	*		
10	Kitabın kapağı dayanıklı malzemeden yapılmış mı?	Kitap kapaklarının mukavva, karton, bez gibi dayanıklı malzemelerden ve yırtılmaya, yıpranmaya dayanıklı biçimde üretilmesi aranan niteliklerdendir.	*		3. Soru ile aynı özellikleri taşıdığı için birleştirilmeli ya da çıkarılmalıdır.
11	Kitapta kullanılan kağıt 1. kalite hamurdan üretilmiş mi?	Kullanılan kağıtların kalitesi olması aranan özelliklerdendir.	*		
12	Kitapta kullanılan kağıt mat ve ışığı yansıtmayan cinsten mi?	Çocuk kitaplarında kullanılan kağıtların göz sağlığı açısından kalitesi kağıtlara ve ışığı yansıtmayacak şekilde yapılması aranan niteliklerdendir.	*		
13	Kitapta kullanılan kağıt saman kağıdından üretilmiş mi?	Özellikle resimli çocuk kitaplarında renkleri emdiği için kullanılması önerilmektedir.	*		
14	Kullanılan kağıt, resimlerin kalitesi çıkmasını sağlayacak ve mürekkebin dağılmasını engelleyecek kalitede mi?	Kağıdın kalitesi olması ve mürekkebin bastırınca dağılmasını gerektirmektedir.	*		
15	Kitabın sayfaları çocuk okuman kolaylıkla çevirebileceği nitelikte mi?	Sayıların bir birine yapışmadan çocuk okur tarafından kolaylıkla çevrilebilir olması aranan özelliklerdendir.	*		
16	Kitabın kapağı kolaylıkla açılabilir biçimde mi?		*		

17	Kiتابın kapakı açıldıktan sonra desteksiz durabilmek mi?	Kiتابın iki sayfası açıldığında masada dik durabilecek kapak kalınlığına sahip olması aranır özelliklerdendir.	*		
18	Kiتابın kapak yapısı üzerindeki yazı, çizgi ve resimleri net biçimde gösteriyor mu?	Kapakdaki resim, yazı ve çizgilerin net bir şekilde görünürlü olması yazıya bu özelliği yansıtır şekilde tasarlanması beklenmektedir.	*		
19	İç kapak mevcut mu?	Kiتابın tanıtımına yönelik bir iç kapak olması aranır özelliklerdendir.	*		
20	Kiتابın kütüyesi yazılmış mı?	Kiتابın yazarı, yayın evi, basım yılı ve yaş grubu gibi özelliklerin olması beklenir.	*		
Bölümle ilgili diğer					
C. Sayfa Düzeni		Soruya Yönelik Açıklama	UYGUN	UYGUN	ÖNERİ
21	Kenar boşlukları bırakılmış mı?	Kenar boşluklarının bırakılması, gerektiğinde not alınabilecek alanın olması aranır niteliklerdendir.	*		
22	Metin sayfa tek sütun olarak düzenlenmiş mi?	Rahat okuma adına metinlerin tek sütun olarak düzenlenmesi beklenmektedir.	*		
23	Sayfa içinde metin kolay okunur şekilde renklendirilmiş mi?	Rahat okuması adına metnin zemin ile zıt biçimde düzenlenmesi beklenir özelliklerdendir.	*		
24	Satır arası normal ya da daha fazla olarak tasarlanmış mı?	İki satır arasındaki boşluğun en az 1,15 olması beklenir.	*		
25	Metinler sayfa üzerinde okuma isteği uyandıracak şekilde yerleştirilmiş mi?	Sayfa üzerinde metin yerleşiminde göçük okunur metin çözüme çabınla uğrnsacak nitelikte olmaması beklenir.	*		
26	Başlıklar ve vurgulanacak kelimeler metinden daha koyu yapılmış mı?	Başlıkların ve vurgulanacak kelimelerin meime göre daha koyu olarak tasarlanması aranır özelliklerdendir.	*		
27	Paragraflar arasında uygun boşluklar bırakılmış mı?	Paragraflar arasında en az bir satır boşluk bırakılması uygun görülmektedir.	*		
28	Satır uzunlukları okuyucu düzeyine uygun mu?	1-5. sınıflar için 7-8 cm daha üst sınıflar için 9-11 cm uzunlukta olması aranır bir özelliktir.	*		
29	Sayfa düzenindeki öğeler birbiriyle uyumlu mu?	Kullanılan görsellerin, rakamların ve yazının bir biri ile uyumlu ve estetik olması beklenir.	*		
Bölümle ilgili diğer					
Soru Numarası	C. Harfler- Yazı Büyüklüğü- Mürekkep ve Boya	Soruya Yönelik Açıklama	UYGUN	UYGUN	ÖNERİ
30	Harflerin büyüklüğü okuyucu kitlesine uygun mu?	Metinde kullanılan harf büyüklüğü 6 yaş için en az 24, 1. sınıflar için en az 20, 2. sınıflar için en az 18, 3. sınıflar için en az 14, 4. sınıflar için en az 12, 5. sınıflar için en az 11, 5. sınıfların büyüklük için en az 10 punto olmalıdır. (1 Punto = 0,367 mm)	*		Punto ile ilgili başta kaynaklara da bakılmalıdır. 7 yaş ve altı çocuklar için 18 puntodan uygundur.
31	Harfler için seçilen karakter kolay okunabilir mi?	Seçilen karakterlerin çok süslü olmaması v gözdü yormayacak bir karakter seçimi aranır niteliklerdendir.	*		
32	Kiتابın en fazla iki harf karakteri kullanılmış mı?	Bir kiتابın içinden fazla harf karakteri kullanılmaması önerilmektedir.	*		
33	Kullanılan mürekkep ve boya kaliteli mi?	Sayfa değiştirirken ya da el sürüldüğünde Kiتابın kullanılan mürekkep ya da boyanın ele bulaşmaması beklenmektedir.	*		

Bölümle ilgili diğer				
Kitabın İçerik Açısından Değerlendirilmesi				
Soru Numarası	Soruya Yönelik Açıklama	UYGU N	UYGUN DEĞİL	ÖNERİ
A. Konu -Tema -Plan -Ana Düşünce				
34	Konu seçimi çocuğun ilgisini uygun mu?	•		
35	Kitapla işlenen konu akla yakın ve inandırıcı mı?	•		
36	Kitapla işlenen konu için olay ve durumlar ile ilgili bir giriş var mı?	•		
37	Kitapla işlenen olaylar mantıklı bir dergi ile verilmiş mi?	•		
38	Kitapla ele alınan olaylar ve durumlar bir biri ile tutarlı mı?	•		
39	Konu ele alınırken merak uyandıracak bir kurgu yapılmış mı?	•		
40	Kitapla evrensel değerlere yer verilmiş mi?	•		
41	Kitapla ayrımcılığa sebep olabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	•		
42	Ana fikir net bir şekilde anlaşılmakta mı?	•		
43	Konu temaya vermekte yeterli mi?	•		
44	Kitapla işlenen zaman doğrusal ilerliyor mu?	•		
45	Kitapla kullanılan yer ya da yerler çocuk okurun algılayıcı düzeyde mi?	•		
Bölümle ilgili diğer				
Soru Numarası	Soruya Yönelik Açıklama	UYGU N	UYGUN DEĞİL	ÖNERİ
B. Kahramanlar				
46	Kahramanlar aşırı idealize edilmekten kaçınılmış mı?	•		

47	Karakter seçimi okunur yağı düzeyine uygun, özdeşlik kurabileceğı nitelikte mi?	Kahraman ile çocuğun özdeşlik kurabileceğı nitelikte olması ve karakterin çocuğun gelişimini destekleyici olması beklenir.	*		
48	Kıtapta birbirinden farklı özelliklere sahip karakterlere yer verilmiş mi?	Kullanılan karakterlerin özelliklerinde farklılıkların olması çocuğun bakış açısını geliştirmesi ve günlük yaşamdan izler bulması adına aranan niteliklerdendir.	*		
49	Kıtapta mizah ve gülüşün öğelerine yer verilmiş mi?	Çocuk kitaplarında mizah ve gülüşün öğelerinin kullanılması önerilir.	*		
50	Kıtap içinde büyüyen gelişen karakter var mı?	Ana karakterin özellikleri kitapta geliştirilerek aktarılması mı?	*		
51	Ana kahraman örnek davranış sergileyebilecek tipte mi?	Çocuğun kendini özdeşleştireceğı düşünülen ana kahramanın özellikleri iyi davranışlar sergileyebilecek nitelikte mi?	*		
52	Kullanılan kahramanların isimleri çocuğun rahatça telaffuz edebileceğı şekilde belirtilmiş mi?	Özellikle yabancı isimlerin kullanılması çocukların telaffuz etmekte zorlanacağı isimlerden kaçınılmalıdır.	*		
53	Kahraman sayısı ideal sayıda tutulmuş mu?	Çocuk okunur aklında kalabilecek sayıda kişi eserde kullanılmalıdır.	*		
Bölümle ilgili diğer					

Kıtabın Dil ve Anlatım Açısından Değerlendirilmesi

Soru Numarası	Dil ve Anlatım	Sonuç Yorumu Açıklama	UYGUN	UYGUN DEĞİL	ÖNERİ
54	Çocukların yeni duyulabilecek bir sözcük, çocuğun kelime dağarcığını geliştirecek şekilde kullanılmış mı?	Çocukların bildiğı kelimelerin yanında yeni öğreneceğı kelimelerinde kullanılması gerekir fakat yazının bunu farklı cümleler ile yer yer telkar ederek çocuğun kelimeleri anlamlandırmasını sağlamalıdır.	*		
55	Çocukların düzeyine göre anlamı bilmekte zorlanabileceğı sözcük kullanımı gerekti kadar yapılmış mı?	Çocukların kitapları yeni öğrenmiş olabileceğı sözcüklerin sayısını yazına uygun şekilde seçmek uygun görülmektedir.	*		
56	Kıtapta tekerleme ya da ses tekrarlarından yararlanılmış mı?	Özellikle okur öncesi çocuk kitaplarında tekerleme ve ses tekrarlarını kullanılması aranan özelliklerdendir.	*		
57	Kıtapta anlatım bozukluğu yapılamasına özen gösterilmiş mi?	Anlatım bozukluğuna sebep olacak kullanımlara yer verilmemelidir. Resimli çocuk kitaplarında 5 yaşa kadar 16 sayfa 5 yaş ve üstü için 32 sayfa uygun görülmektedir.	*		
58	Kıtapta sayfa sayısı çocuk için uygun mu?	Kıtaplarda yazın yanlışlarına yer verilmemelidir.	*		
59	Kıtapta yazın yanlışları yapılamaya dikkat edilmiş mi?	Kıtaplarda noktalama hatalarına yer verilmemelidir.	*		
60	Kıtapta noktalama yanlışları yapılamaya dikkat edilmiş mi?	Semboolik ifadelerin özellikle küçük yaş grubu çocukların anlamasını zorlaştıracığı için kullanılmaması daha uygun olmaktadır.	*		
61	Kıtapta semboolik sözcükler kullanılmamaya özen gösterilmiş mi?	Kıtaplarda özellikle küçük yaş gruplarının anlayamayacağı mecazlı söyleyişlerin kullanılmaması uygun görülmektedir.	*		
62	Kıtapta aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmemeye gayret edilmiş mi?	Kıtaplarda ekşiyen sözcüklere mümkün olduğunca yer verilmesi gerekmektedir.	*		
63	Kıtapta eski sözcüklere yer vermemeye dikkat edilmiş mi?	Çocukların dil gelişimine olumlu katkı sağlamak adına kelimelerin kullanılması değerlidir.	*		
64	Kıtapta iklimelelere yer verilmiş mi?	Çocukların günlük hayatında duyulabilecek deyimlere yer verilmesi Türkçenin zenginliklerini kavramak adına önemli görülmektedir.	*		
65	Kıtapta çocuğun anlayabileceğı şekilde deyimler kullanılmış mı?	Çocukların günlük hayatında duyulabilecek atasözleri kullanılması yararlanılmış mı?	*		
66	Kıtapta çocuğun anlayabileceğı şekilde atasözleri kullanılmış mı?	Kıtaplarda kullanılan benzetme, kişileştirme, istak vb. söz sanatları çocukların dil gelişimi açısından faydalı görülmektedir.	*		
67	Kıtapta çocuğa uygun söz sanatlarına yer verilmiş mi?		*		

68	Kıta ses taklitlerine yer verilmiş mi?	Ses taklitlerine ve yansıma sözcüklere yer verilmesi dil gelişimini sağlamak adına önemli görülmektedir.	*		
69	Kıta başı cümle uzunluklarına dikkat edilmiş mi?	(2-7 yaş 3-5 kelime[20-30 karakter], (7-9 yaş 6 kelime[35-40 karakter], (9-12 yaş 10 kelime[60-70 karakter])	*		
70	Kıta başı betimlemelere yer verilmiş mi?	Karakterlerin, yerlerin, eşyaların vb. tanıtımında betimlemelere yer verilmesi dil- anlatım özelliğidir.	*		
71	Yazar kıta içinde farklı anlatım tekniklerine başvurmuş mu?	Yazarın öyküleyici anlatımın yanı sıra betimleme, tartışma, açıklayıcı anlatım tekniklerinden faydalanmış mı?	*		
72	Yazar anlatımında farklı bakış açılarından yararlanmış mı?	1. ve 3. kişi ağızından anlatım gibi farklı bakış açıları kullanılmış mı?	*		
73	Kıta başı kullanılan kurallı cümle sayısı devrik cümle sayısından fazla mı?	Kıta başı kullanılan devrik cümleler zenginlik açısından olumlu görünmekle birlikte bunun çok fazla olması önerilmemektedir.	*		
74	Türkçede kullanımı yaygınlaşmış yabancı sözcüklere yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	Yabancı sözcüklerin yerine Türkçelerinin kullanılması gerekmektedir.	*		

Bölümle ilgili diğer

Kıta başı Resimler Açısından Değerlendirilmesi

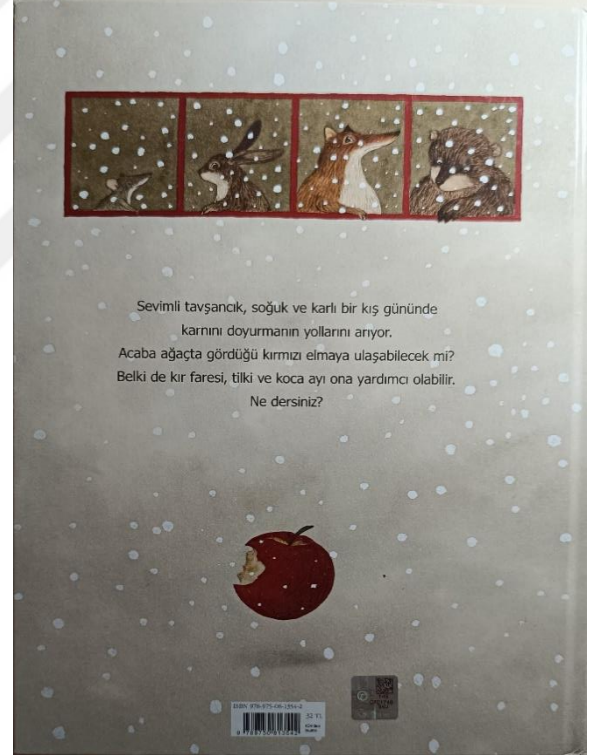
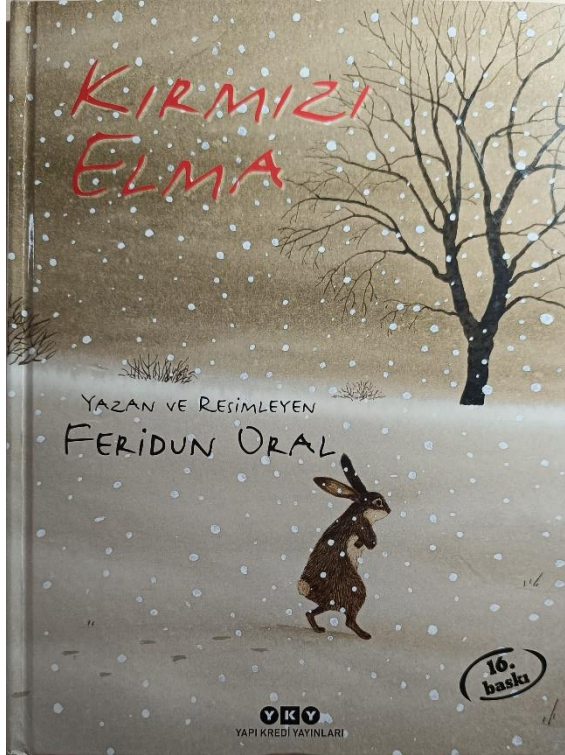
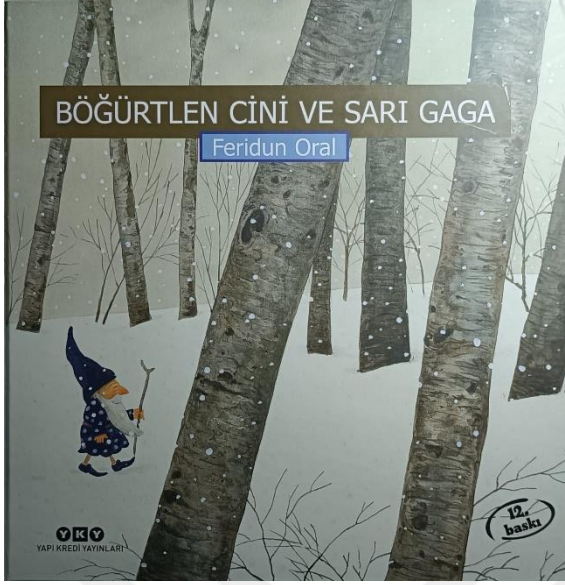
Soru Numarası	Resimler	Soruya Yönelik Açıklama	UYGUN N	UYGUN DEĞİL	ÖNERİ
75	Resimler metindeki betimlemeler ile uyumlu mu?	Kıta başı çizilen yer, nesne, kişi vb. metinde yapılan betimlemeyi yansıtır biçimde olması gerekir.	*		
76	Resimler çocuğun sanatsal gelişim özelliklerine uygun tasarlanmış mı?	2-9 yaş arası daha parlak renkler ve esnek çizgiler iken 9-12 yaş arasında gerçekçe daha yakın çizimler çocukların gelişimine uygun görülmektedir.	*		
77	Kıta başı resim ile metin orantı gelişime uygun kullanılmış mı?	2-7 yaş için 3/4 resim, 7-9 yaş için 2/4 resim, 9-12 yaş ve üstü 1/4 resim olarak tasarlanmış mı?	*		
78	Resimler göçücü okuyucu açısından sade anlaşılır mı?	Resimlerde gereksiz ayrıntılara yer verilmesi uygun değildir.	*		
79	Resimler bir biri ile bir bütünlük oluşturuyor mu?	Anlatılan konuya uyumlu olarak sade resimlerin çizilmesi beklenir. Resimlerin metinde olması gerektiği gibi birbirleriyle bağlantılı biçimde kuruplanması doğru bulunmaktadır.	*		
80	Resimler mesaj veriyor mu?	Kıta başı kullanılan resimlerin okuma- yazma bilmeyen çocuk okur için de metnin iletişimini aktarabilir nitelikte olması gerekmektedir.	*		
81	Resim ile metin uyumlu olarak ilerliyor mu?	Resimler çizilen sayfadaki resmi yansıtmalıdır. Resim ile metnin ilerleyiş uyumlu olarak ilerlemelidir.	*		
82	Resimler bir bütün olarak okuyucu yansıtabiliyor mu?	Resimlerin bütünlüğü anlatılan konuya yansıtabilmesi gerekmektedir.	*		
83	Resimler estetik özellik taşıyor mu?	Çocuk okuyucu için estetik açıdan nitelikli resimlerin yapılması beklenir.	*		
84	Resim ile metin arasında gelişki oluşturacak durumlara yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	Metinde anlatılan ile resimlerden arasında gelişkinlik olmaması gerekir.	*		
85	Resimlerin anlatılan olaya katkısı var mı?	Resimler her ne kadar konudan uzaklaşmadan ve ayrıntıya girmeden verile de anlatılan konuya çizimler aracılığı ile katkı sağlanması beklenir.	*		
86	Resimler okuma- yazma bilmeyen okurların da kıta başı	Metinde anlatılanlar zihinde canlandırabilecek şekilde çizilmiş mi	*		
87	Yaratılmasını sağlayacak nitelikte mi?	Okuma- yazma bilmeyen çocuk okur resimler aracılığı ile hikayeyi anlayabilmektedir.	*		

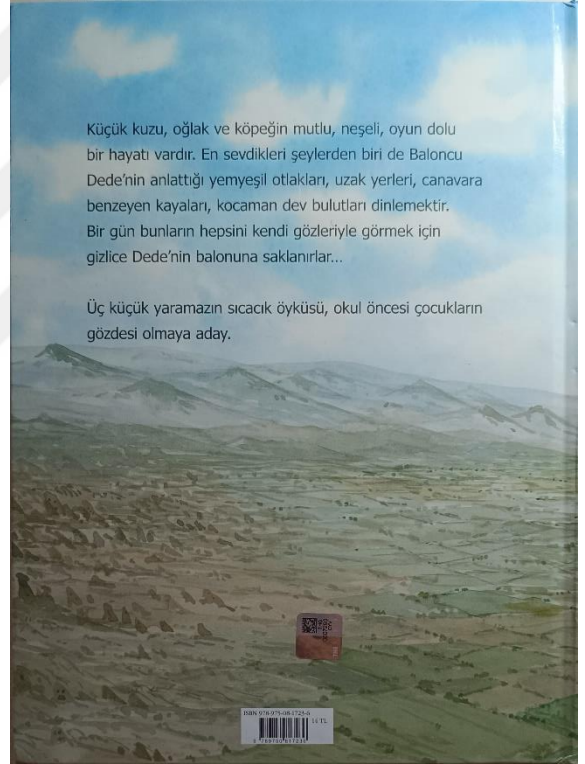
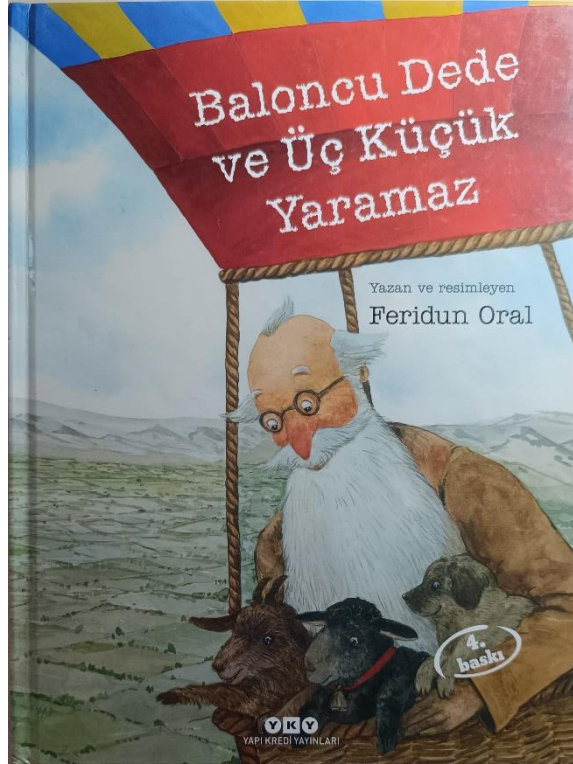
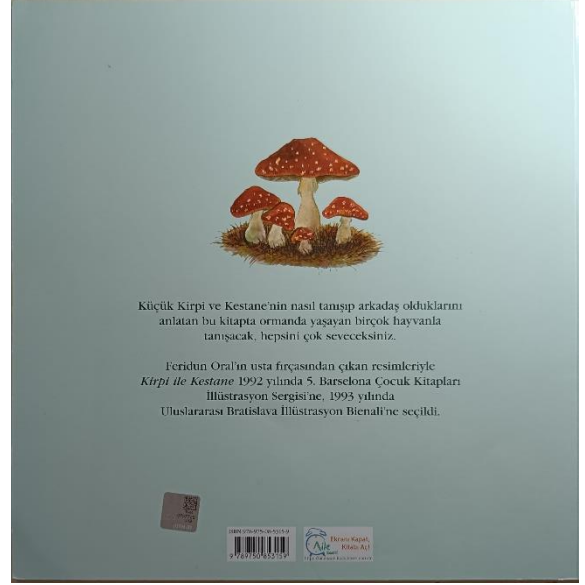
88	Resimlerin çiziminde perspektife dikkat edilmiş mi?	Resimlerin bakış açısına dikkat edilerek çizilmesi ve yakındaki nesnelerin daha büyük, uzaklarıkinin ise daha küçük çizilmesinde özen gösterilmelidir.	*		
89	Resimlerde çocuk okura olumsuz örnek oluşturabilecek kullanimlardan kaçınılması mı?	Resimlerin de tıpkı metin gibi olumsuz örnekleri barındırmaması gerekmektedir.	*		
90	Resimlerde resmin unsurlarından olan dokuyu yanlışta çizim yapılmış mı?	Çizimi yapılan varlık ya da nesnenin dokusunu çizim resimleme ile aktarılmış mı?	*		
91	Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygun kullanılmış mı?	Resmin unsurları ile bir kompozisyon oluşturması beklenir ve renkler resimde bir biri ile uyumlu olarak kullanılmalıdır.	*		
92	Resimlerde kopuk kullanılmış mı?	Resmedilenin şekli çizgi ile belirtilmiş mi?	*		
93	Resimlerde kullanılan renkler canlı ve dikkat çekici mi?	Çocuklara yönelik hazırlanan kitaplarda canlı ve dikkat çekici renklerin kullanılması önerilmektedir.	*		
94	Resimleme iki sayfayı kapsayacak şekilde yapılır mı?	Özellikle küçük yaş grubuna hitap eden kitaplarda açık baitle iki sayfa bir bütün olarak kullanılmalıdır.	*		
Bölümle ilgili diğer	Bazı maddelerde çocuk okur bazı maddeler de ise çocuk okuyucu olarak nitelendirilmeler olup bunların aynı biçimde yazılması uygundur.				

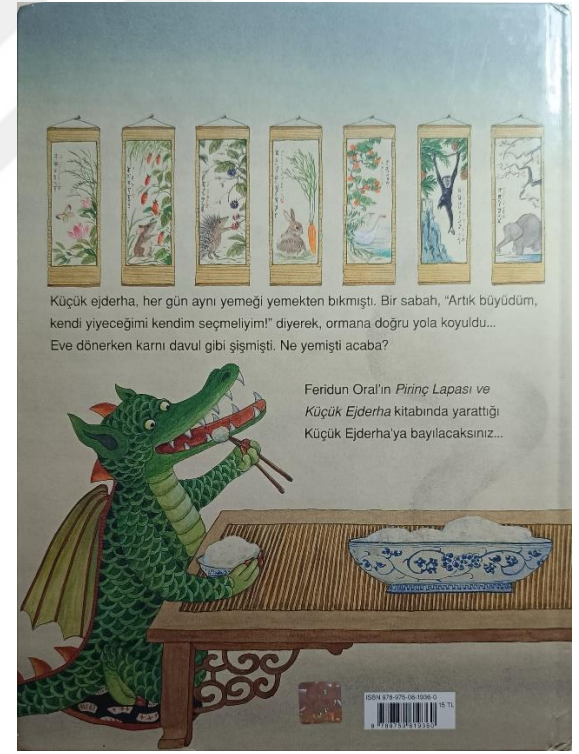
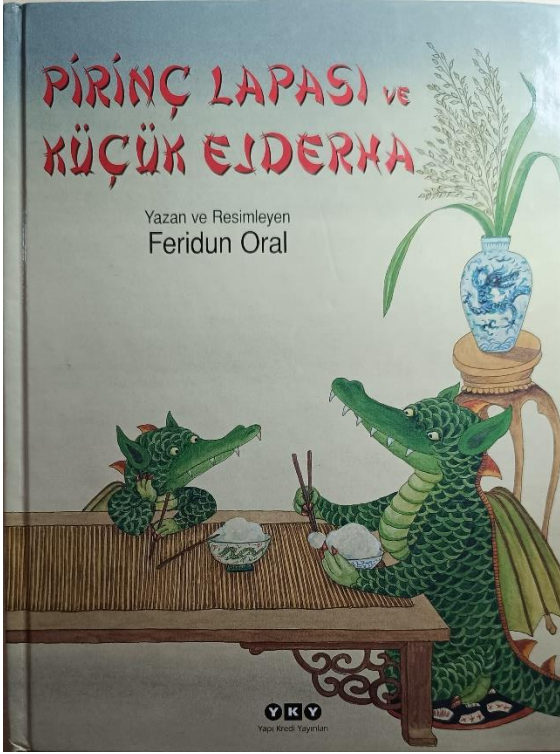
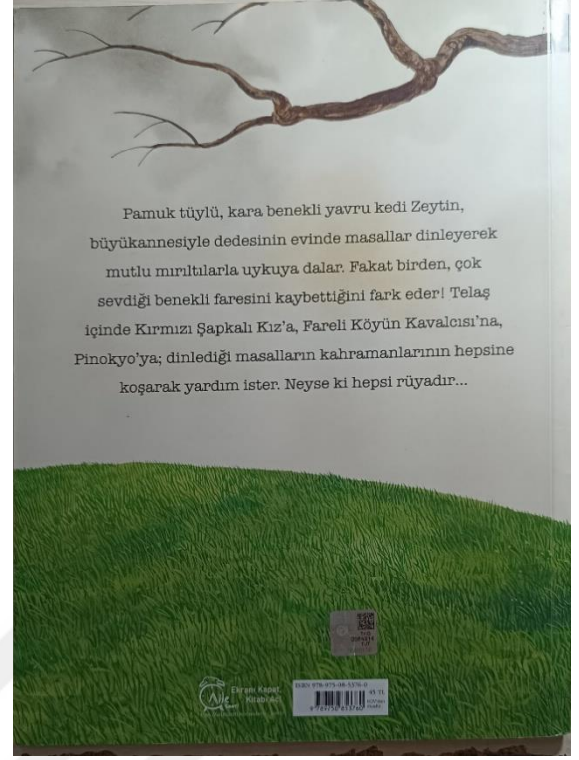
55	Cocukların dilizeyine göre anlamını bilmekte zorlanabileceği sözcük kullanımı gerekli kadar yapılmış mı?	Cocukların kitapları yeni öğrenmiş olabileceği sözcüklerin sayısını uygun şekilde seçmek uygun görülmektedir.			
56	Kitapta tekerleme ya da ses tekrarlardan yararlanılmış mı?	Özellikle okul öncesi çocuk kitaplarında tekerleme ve ses tekrarlardan kullanılması aranan özelliklerdendir.			
57	Kitapta anlatım bozukluğu yapılmamasına özen gösterilmiş mi?	Anlatım bozukluğuna sebep olacak kullanımlara yer verilmemiştir. Resimli çocuk kitaplarında 5 yaşa kadar 16 sayfa 5 yaş ve üstü için 32 sayfa uygun görülmektedir.			
58	Kitabın sayfa sayısı çocuk için uygun mu?	Kitaplarda yazın yapılmamasına yer verilmemiştir.			
59	Kitapta yazın yapılmamasına dikkat edilmiş mi?	Kitaplarda noktalama hatalarına yer verilmemiştir.			
60	Kitapta noktalama yanlış yapılmamasına dikkat edilmiş mi?	Sembolik ifadelerin özellikle küçük yaş grubu çocukların anlamasını zorlaştıracağı için kullanılmaması daha uygun olmaktadır.			
61	Kitapta sembolik sözcükler kullanılmamasına özen gösterilmiş mi?	Kitaplarda özellikle küçük yaş gruplarının anlayamayacağı mecazlı söyleyişlerin kullanılmaması uygun görülmektedir.			
62	Kitapta aşırı mecazlı söyleyişlere yer verilmemeye gayret edilmiş mi?	Kitaplarda eskiyen sözcüklere mümkün olduğunca yer verilmemesi gerekmektedir.			
63	Kitapta eski sözcüklere yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	Cocukların dil gelişimine olumlu katkı sağlamak adına ikilemlerin kullanılması değerlidir.			
64	Kitapta ikilemelere yer verilmiş mi?	Cocukların günlük hayatında duyulabilecek deyimlere yer verilmesi Türkçenin zenginliklerini kavramak adına önemli görülmektedir.			
65	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde deyimler kullanılmış mı?	Cocukların günlük hayatında duyulabilecek atasözlerinden yararlanılmış mı?			
66	Kitapta çocuğun anlayabileceği şekilde atasözleri kullanılmış mı?	Kitaplarda kullanılan benzetme, kişileştirme, innak vb. söz sanatları çocukların dil gelişimi açısından faydalı görülmektedir.			
67	Kitapta çocuğun uygun söz sanatlarına yer verilmiş mi?	Ses taklitlerine ve yansıma sözcüklere yer verilmesi dil gelişimini sağlamak adına önemli görülmektedir.			
68	Kitapta ses taklitlerine yer verilmiş mi?	(2-7 yaş 3-5 kelime[20-30 karakter], (7-9 yaş 6 kelime[35-40 karakter], (9-12 yaş 10 kelime[60-70 karakter])			
69	Kitapta cümle uzunluklarına dikkat edilmiş mi?	Karakterlerin, yerlerin, eşyaların vb. tanıtımında betimlemelere yer verilmesi dil- anlatım özelliğidir.			
70	Kitapta betimlemelere yer verilmiş mi?	Yazarın öyküleyici anlatımın yanı sıra betimleme, tutuşma, açıklayıcı anlatım tekniklerinden faydalanmış mı?			
71	Yazar kitap içinde farklı anlatım tekniklerine başvurmuş mu?	1. ve 3. kişi ağzından anlatım gibi farklı bakış açıları kullanılmış mı?			
72	Yazar anlatımında farklı bakış açılarından yararlanmış mı?	Kitapta kullanılan devrik cümleler zenginlik açısından olumlu görünmekle birlikte bunun çok fazla olması önerilmemektedir.			
73	Kitapta kullanılan kurallı cümle sayısı devrik cümle sayısından fazla mı?	Yabancı sözcüklerin yerine Türkçelerin kullanılması gerekmektedir.			
74	Türkçede kullanımı yaygınlaşmamış yabancı sözcüklere yer verilmemeye dikkat edilmiş mi?	Kitabın Resimler Açısından Değerlendirilmesi			
Soru Numarası	Resimler	Sonuç Yönelik Açıklama	UYGU N	UYGUN DEĞİL	ONERİ
75	Resimler metindeki betimlemeler ile uyumlu mu?	Kitapta çizilen yer, nesne, kişi vb. metinde yapılan betimlemeyi yansıtır biçimde olması gerekir.	✓		
76	Resimler çocuğun sanatsal gelişim özelliklerine uygun tasarlanmış mı?	2-9 yaş arası daha parlak renkler ve esnek çizgiler iken 9-12 yaş arasında gerçekçi daha yakın çizimler çocukların gelişimine uygun görülmektedir.	✓		

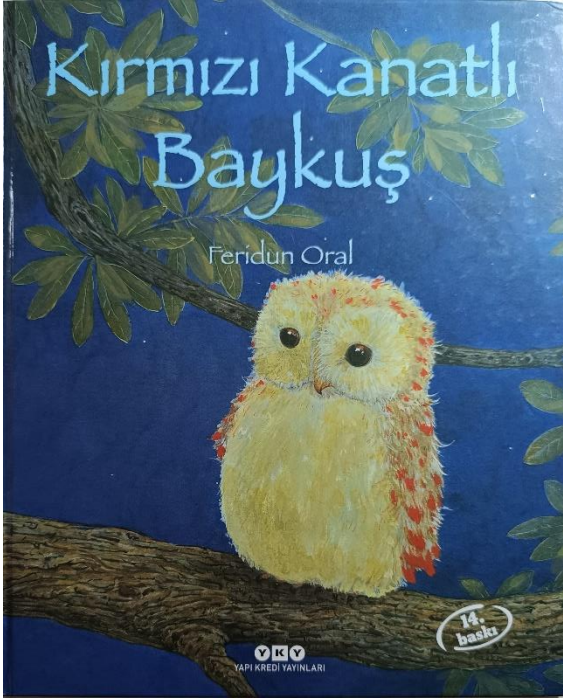
77	Kıyapla resim ile metin oranı gelişime uygun kullanılmış mı?	2-7 yaş için 3/4 resim, 7-9 yaş için 2/4 resim, 9-12 yaş ve üstü 1/4 resim olarak kullanılmış mı?	✓		
78	Resimler göcek okuyucu açısından sade anlaşılır mı?	Resimlerde gereksiz ayrıntılara yer verilmesi uygun değildir. Anlatılan konuya uyumlu olarak sade resimlerin çizilmesi beklenir.	✓		
79	Resimler bir biri ile bir bütünlük oluşturmuyor mu?	Resimlerin metinde olması gerektiği gibi birbirleriyle bağlantılı biçimde kurulması doğru bulunmaktadır.	✓		
80	Resimler mesaj verebiliyor mu?	Kıyapla kullanılan resimlerin okuma- yazma bilmeyen çocuk okur için de metnin ilerilerini aktarabilir nitelikte olması beklenmektedir.	✓		
81	Resim ile metin uyumlu olarak ilerliyor mu?	Resimler çizilen sayfadaki resmi yansıtmalıdır. Resim ile metnin ilerleyiş uyumlu olarak ilerlemelidir.	✓		
82	Resimler bir bütün olarak gökyüzü yansıtabiliyor mu?	Resimlerin bütünlüğünü anlatılan konuya yansıtabilmesi gerekmektedir.	✓		
83	Resimler estetik özellik taşıyor mu?	Çocuk okuyucu için estetik açıdan nitelikli resimlerin yapılması beklenir.	✓		
84	Resim ile metin arasında gelişki oluşturacak durumlara yer verilmeyeve dikkat edilmiş mi?	Metinde anlatılan ile resimlenenler arasında gelişiklerin olmaması gerekir.	✓		
85	Resimlerin anlatılan olaya katkısı var mı?	Resimler her ne kadar konudan uzaklaşmadan ve ayrıntıya girmeden verise de anlatılan konuya çizimler aracılığı ile katkı sağlanması beklenir.	✓		
86	Resimler okuma- yazma bilmeyen okurların da kıyapla anlayabiliyor mu?	Metinde anlatılanlar zihinde canlandırabilecek şekilde çizilmiş mi Okuma- yazma bilmeyen çocuk okur resimler aracılığı ile hikayeyi anlayabiliyor.	✓		
87	Resimler okuma- yazma bilmeyen okurların da kıyapla anlayabiliyor mu?	Resimlerin bakış açısına dikkat edilerek çizilmesi ve yakındaki nesnelerin daha büyük, uzaklıkların ise daha küçük çizilmesinde özen gösterilmelidir.	✓		
88	Resimlerin çiziminde perspektife dikkat edilmiş mi?	Resimlerin de tuşla metin gibi olumsuz örnekleri barındırmaması gerekmektedir.	✓		
89	Resimlerde göcek okura olumsuz örnek oluşturabilecek kullanımlardan kaçınılmış mı?	Çizimi yapılan varlık ya da nesnenin dokusunu çizer resimleme ile aktarılması mı?	✓		
90	Resimlerde resmin unsurlarından olan dokuyu yansıtmacı çizim yapılmış mı?	Resmin unsurları ile bir kompozisyon oluşturması beklenir ve renkler resimde bir biri ile uyumlu olarak kullanılmalıdır.	✓		
91	Resimlerde kullanılan renkler kompozisyona uygun kullanılmış mı?	Resmedilenin şekli çizgi ile belirtilmiş mi?	✓		
92	Resimlerde kontur kullanılmış mı?	Çocuklara yönelik hazırlanan kıyaplarda canlı ve dikkat çekici renklerin kullanılması önerilmektedir.	✓		
93	Resimlerde kullanılan renkler canlı ve dikkat çekici mi?	Ozellikle küçük yaş grubuna hitap eden kıyaplarda açık tonda iki sayfa bir bütün olarak kullanılmalıdır.	✓		
94	Resimleme iki sayfa kıyap olacak şekilde yapılmı mı?		✓		

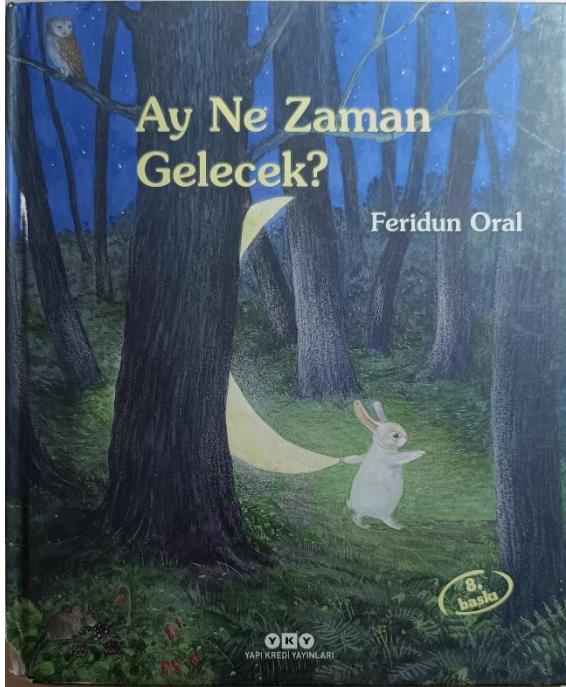
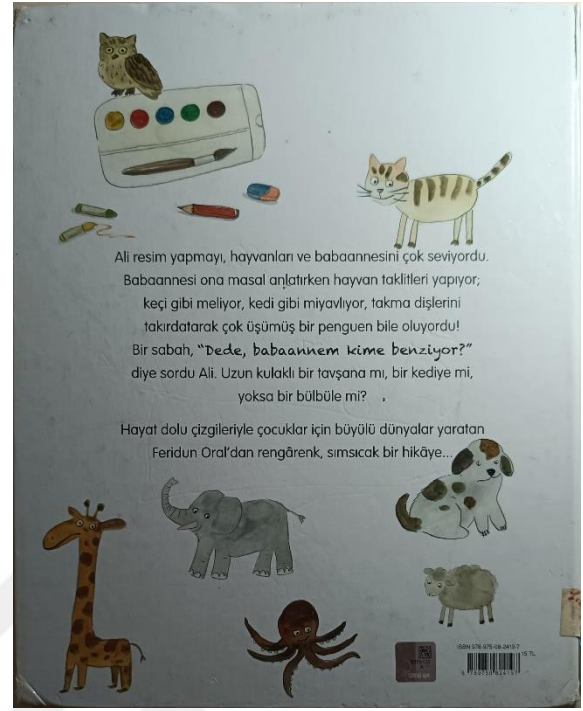
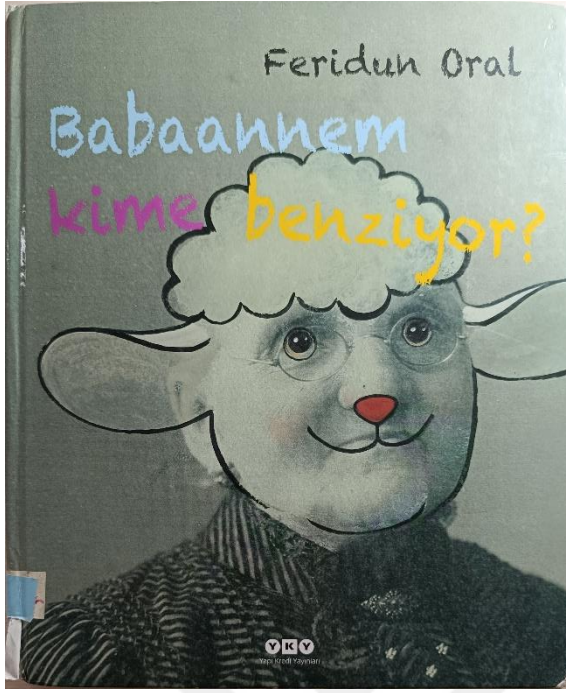
EK.3 İncelenen Kitapların Ön ve Arka Kapak Fotoğrafları

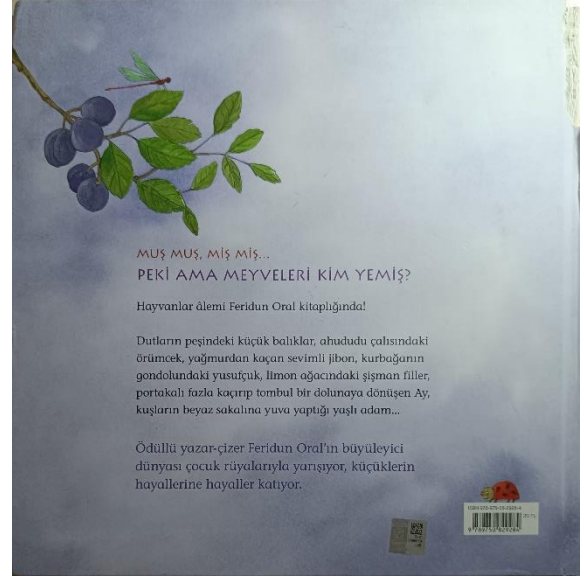
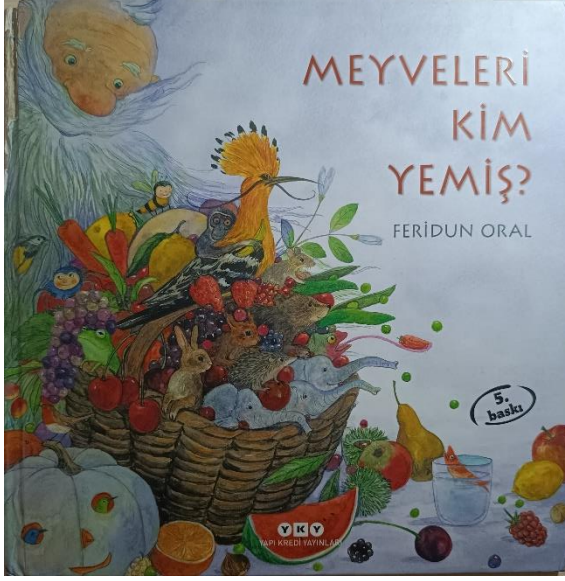

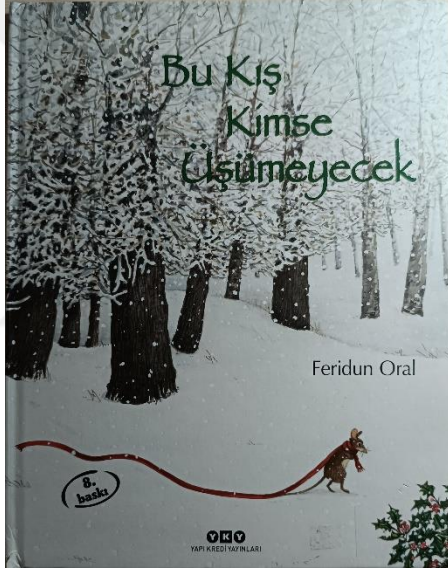
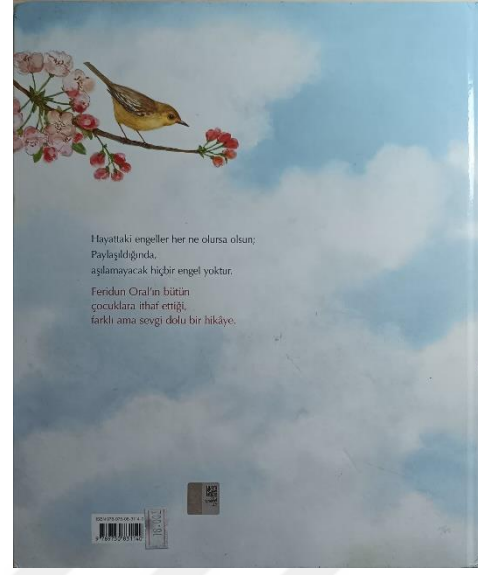
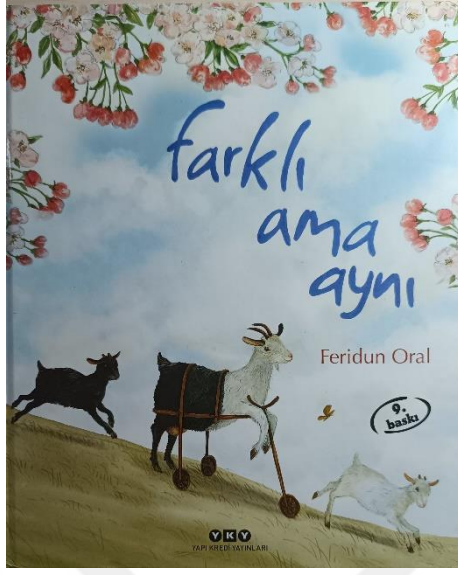

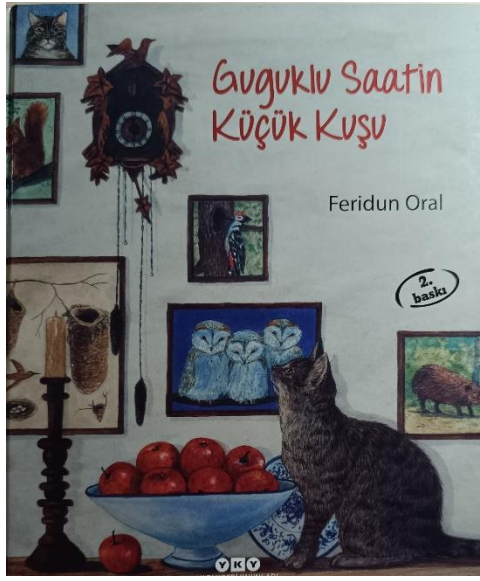

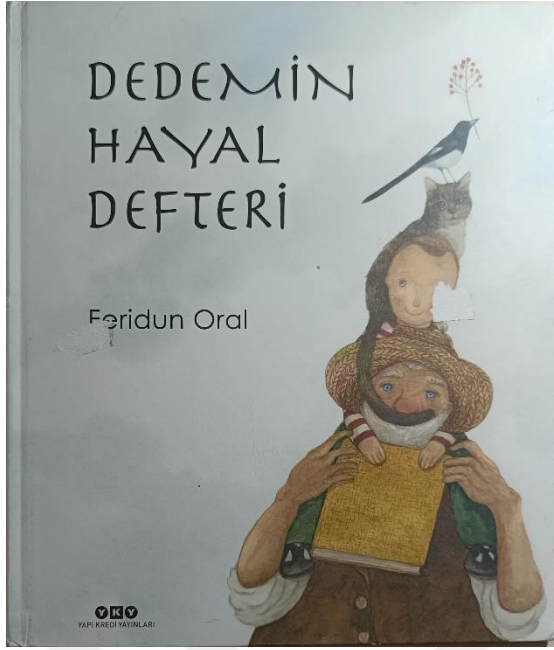

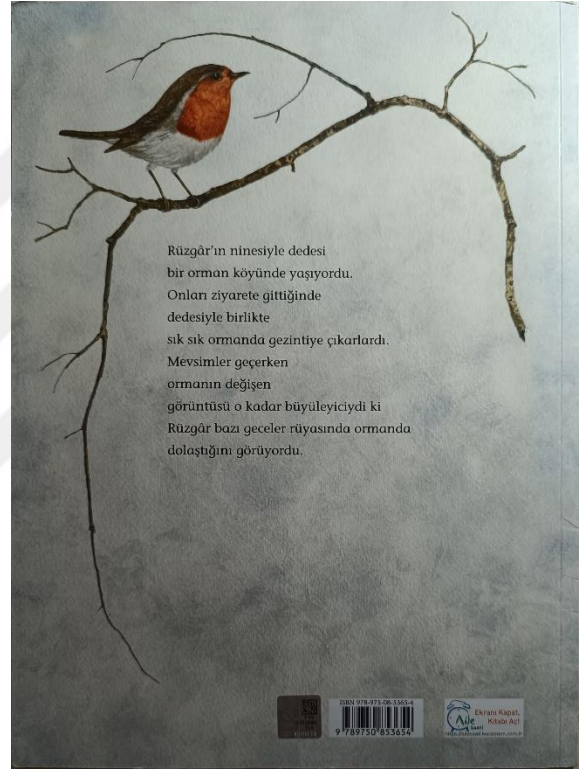
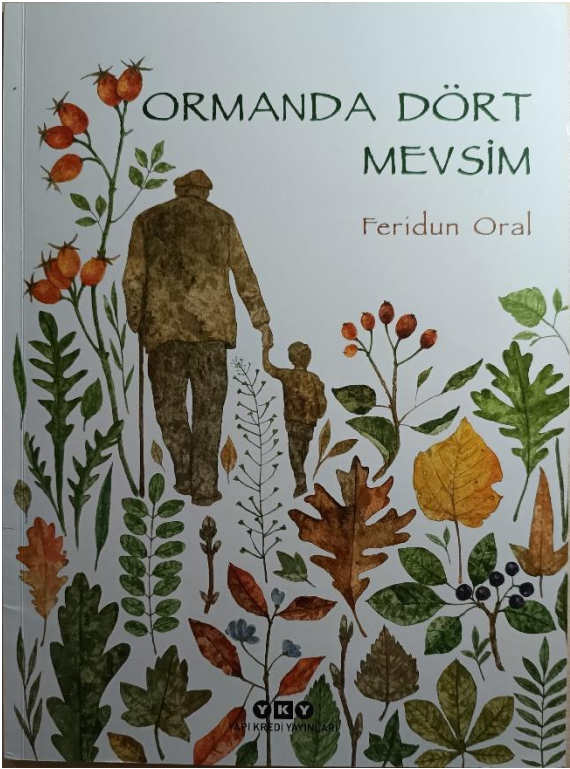
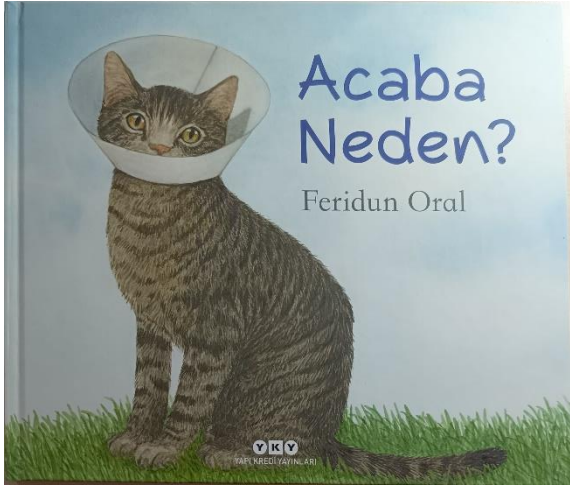

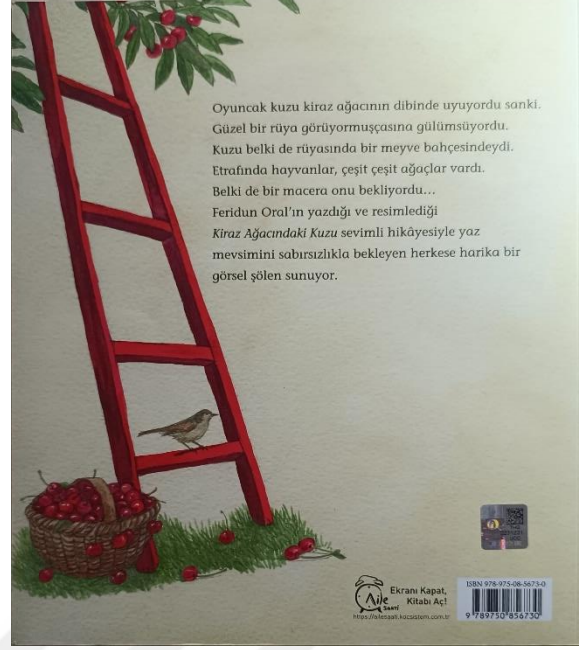

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Nurettin Çalışkan

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi: Gazi Üniversite - Türkçe Öğretmenliği 2008-2012

Yüksek Lisans Öğrenimi: Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı

Bilimsel Faaliyetleri:

Çalışkan, N. (2024). Gülten Dayıoğlu'nun Işın Çağı Çocukları Adlı Bilim Kurgu Romanının Fen Bilimleri Kavram Yanılgıları Bağlamında Analizi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE)*, 1(13), 308-318.
<https://doi.org/https://doi.org/10.7884/teke.1387742>

İş Deneyimi

Stajlar: Anıttepe İlköğretim Okulu Ankara 2011-2012

Çalıştığı Kurumlar: İstanbul/Esenler Yunus Emre Ortaokulu 2013-2019

Antalya/Kepez Demirgöl Ortaokulu 2019-2020

Antalya/ Muratpaşa Meryem Mustafa Ege Ortaokulu 2020-....

Tarih : 06.08.2024

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

☒ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐ Tezim/Raporum sadece Akdeniz Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

Tezimin/Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

09.08.2024

Nurettin ÇALIŞKAN

İNTİHAL RAPORU

FERİDUN ORAL'IN ÇOCUK KİTAPLARININ ÇOCUK EDEBİYATI

ORJİNALLİK RAPORU

%**4**

BENZERLİK ENDEKSİ

%**4**

İNTERNET KAYNAKLARI

%**3**

YAYINLAR

%**2**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

TÜM KAYNAKLARI EŞLEŞTİR (SADECE SEÇİLİ OLAN KAYNAĞI YAZDIR)

%3

★ acikbilim.yok.gov.tr

İnternet Kaynağı

Alıntıları çıkart

Kapat

Eşleşmeleri çıkar

Kapat

Bibliyografyayı Çıkart

Kapat